M-94

t

Nota

Casi todo este MS de Nró Mro Navarro se halla impreso en el tomo suio de fide, spe, et charitate con especialidad desde el Dubio 6. q.e en el impreso es el Dubio 2. pag. 123 con alguna otra variacion, y asi no puede servir este para la imprenta

Neguerue[la]

Año de 1704

Tractatus de fide theologica.

Dici ac scribe animo emergentem tractatum istum ~~elaborare~~ explere, atque illum discipulis è cathedra dictare, ut ~~magna~~ cum ~~diss~~ dexteritate tractatibus, integrum de virtutibus theologicis opus luce donandum absolverem; (et quia (quo genio nescio) nemo ex nostris ~~benedictinis~~ doctoribus, Hispanisque Benedictinis magistris, qui [illegible] theologica divulgarent, de virtute ista ~~theologica~~ theologicas fidei, immo de nulla ~~[illegible]~~ ut dixisses ~~[illegible]~~ materia integras [illegible] instituto egerit, ~~[illegible]~~ quas alias de reliquis fere omnibus theologiae partibus scripsere, ut proinde non sine ~~[illegible]~~ rubore ~~[illegible]~~ observarem, quod cum novissime PP. Complutenses tractaverint in proemio sui ejusdem tractatus recenseat Authores omnes qui de re ista lucubrationes ediderunt, inter quamplures tum seculares, tum sacrarum familiarum omnium doctores, nec unum quem allegaret Benedictinum invenerit. Quod tandem nobis alias ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~anni [illegible] [illegible] [illegible]~~ ut hoc anno scholastico cum cursum in arena ista et fidei stadio arriperem, fecit Deus, ut cum de divina fide qua ipso revelante tot, tamque excelsa mysteria credimus, ~~agere statuimus~~, digna ipso loquenti, ~~[illegible]~~ atque nobis credentibus, utilia promamus.

+ cum elucubratis

+ ante [illegible]

+ animo, et desiderio magis currentibus

+ statuimus tagere

~~Prelibantur aliqua~~ Praemittuntur pauca ad tractatus intelligentiam necessaria.

Nominis fidei, usque ad undecim acceptiones distinguunt Authores, quarum plures diversis sensibus sacra pag. ~~[illegible]~~ confirmantur; ut cum sumitur fides pro fidelitate, quae servatura et constantiam in promissis implendis, et verificandis,

+ verisque

de quo illud 1ª ad Timot. cap. 15. primam fidem irritam fecerunt. = 2. accipitur pro conscientia seu dictamine rationis. Et illud Pauli ad Rom. 4. quod non est ex fide peccatum est. Tertio usurpari solet pro fiducia, ex vero fide. in quo sensu sunt verba illa Xpti ad Petrum apud Marc. 14. modicae fidei quare dubitasti? quarto accipitur pro quadam gratia gratis data, seu pro quodam Spiritus Sti dono, iuxta illud 1. ad Corinth. 13. datur alteri fides in eodem Spiritu. Consistitque gratia haec sive donum, in quadam excellenti certitudine de rebus fidei: qua illud habens, vel seipsum firmat, et certificat, dirigitque ad operandum, vel fit idoneus ad alios instruendos.

Ultima tamen et potissima ipsius nominis acceptio, est cum sumitur fides pro habitu, vel pro actu, quo quis assentitur his, quae non videt ob testimonium illa loquentis. de qua est illa quasi definitio Pauli ad Hebr. 11. Est ergo fides speran-darum substantia rerum, argumentum (seu ut alii legunt demonstratio) non apparentium: fide scilicet fide assentimur his quae non apparent. quod si testimonium sit mere humanum, fides illo innixa, humana et fallibilis est. si vero illa innitatur testimonio divino, Dei nimirum loquentis, fides infallibilis est, virtusque supernaturalis et firmissima mentis, omnino infalsificabilis, ut innixa testimonio irrefragabili Dei, qui nec fallere, nec falli potest.

Eam definit D. Thomas in 2. 2. q. 1. art. 4. Est habitus mentis, quo inchoatur in nobis vita aeterna, faciens intellectum non apparentibus assentiri: ubi et habitus et actus fidei simul comprehen

duntax. aliq.do autem solet fides in hac acceptione usurpari etiam pro ipso objecto credito, quo sensu ait Athanasius in simbolo: Hæc est fides catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterque crediderit salvus esse non poterit.

Circa fidei vero materiam examinari possunt, plures ac diversi generis difficultates: aliæ nimirum sunt dogmaticæ, et quæ cum hæreticis controvertuntur; aliæ Morales, seu quæ ad mores spectant; aliæ denique quæ puræ scholasticæ, et methaphisicæ sunt: quas tantum agitabimus, relinquentes alias theologis dogmaticis, et Moralibus, quarum priores luculenter pertractat et discutit adversus antiquos modernosque heterodoxos Eminentissimus Cardinalis Belarminus in suis tom. Controversiarum nihil ommittens ut firmas statuat et evincat regulas nostræ fidei, nempe sacram scripturam, traditiones, Ecclesiam Universalem, eius Concilia, decretaque et authoritatem sedis Apostolicæ, et Romani Pontificis.

Nos ergo more scholastico fidei objectum, actus, habitum, materiamque et proprietates illius perscrutaturi sumus, prius tamen de objecto illius agere decernimus, tum quia præcipua fidei notitia ex cognitione intima sui objecti habetur, tum quia difficiliores rationes dubitandi quam aliæ tractatus partes, ista continet; ideoque sit omnes prius de illa, quam de aliis suas instituent controversias.

Dubium I

Quodnam sit objectum materiale Fidei?

Nonnullis præmissis, allegantur &c

§ I

Nulla est apud D. Th. fere Theologos fere Philosophos controversia de obiecto cuiuscumque habitus aut potentiae in qua multiplici vocum differentia et confusione, pro explicandis et distinguendis obiectis non utuntur. alij distinguunt obiectum formale quod, et formale quo; alij rationem quae, et rationem sub qua, alij obiectum primarium, et secundarium; alij principale, et minus principale, alij attributionis, et attributum per aliud, alij adhuc aliter, e quibus si solam expressionem excipias nihil rei est, sed tantum de vocibus dissidium.

cum D. Thoma ~~2.2ae~~ q. 1. art. 1.

Nos ergo materiale tantum et formale obiectum distinguimus. ~~materiale appellamus illud,~~ cum D. Thoma, qua tantum distinctione ille utitur ad rem praesentem in 2. 2ae q. 1. ar. 1. Ita ut materiale obiectum sit illud, quod a potentia vel habitu cognoscitur aut attingitur; illud autem per quod cognoscitur, seu quod ratio est ut cognoscatur obiectum formale appellamus: et licet interdum dicatur obiectum materiale, illud quod immediate per se primum non cognoscitur, sed per aliud; ut parietem quae per albedinem inhaerentem videtur; hoc tamen tantum est obiectum materiale pure denominative. Igitur in hac loquimur de obiecto materiali, quod immediate terminat actum fidei, et distinguitur a modo assentiendi, quod appellamus obiectum formale; de quo postea; et licet nonnulli ante de isto quam de illo quaestiones instituant, nos tamen prius quae faciliora sunt circa obiectum materiale examinare statuimus.

Cum obiectum hoc materiale aliud sit adaequatum, aliud inadaequatum plura sunt materialia obiecta, quae nimirum singularia, et inadaequata appellantur, ideo quia non attinguntur immediate sicut obiectum adaequatum per omnes actus ~~[illegible]~~ fidei. Inter ea tamen est obiectum quod adaequatum attributionis nuncupatur, quod licet non attingatur immediate per omnes actus fidei, omnia tamen obiecta illorum actuum ordinantur ad illud sive intrinsece, sive extrinsece. De quibus omnibus procedit quaestio inquirens, quodnam sit obiectum simpliciter adaequatum. Quae sint

obta inadeqᵗᵃ et quod sit obtum adequatum attributionis fidei.

Circa duo priora assignanda non est ullum inter ttt lengium, de ultimo autem diversae sunt opiniones. Durandus namque q. 5. prologi, docet obiectum adeqᵗᵘᵐ et attributionis fidei esse bona merita nostra. alij dicunt esse Christum: pro qua allegantur Hugo de st. Victore, hincmarensis, ockam, et recentiores antiqui. alij, ut Gabriel et Gregorius, sentiunt obtum adeqᵗᵘᵐ fidei, esse Deus distinctius et obscure revelabile in communi. Attamen existimo ttt non loqui de

109. obto adequato attributionis, sed de obto adeqᵗᵒ simpliciter et in tota sua latitudine.

Ultima tandem et communior sᵗᵃ affirmat, Deum esse obtum adeqᵗᵘᵐ fidei nostrae; sed multiplex est modus explicandi quomodo, aut sub qua ratione sit Deus dato fidei obtum. Albertus ait quatenus ille est alpha et omega, seu principium et finis. alij autumant esse Deum sub ratione glorificatoris aut salvatoris. alij ut Cardinal. de Hugo dicunt obtum adeqᵗᵘᵐ fidei includere Deum et media quibus ille a nobis assequendus est. alij tandem asserunt Deum sub ratione veritatis dantem esse fidei nostrae obtum.

Resolvitur Celebris

§ I

Dico 1. fidei obtum materiale adeqᵗᵘᵐ simpliciter seu in tota sua latitudine, comprehendit omne quod a Deo revelari potest, seu necessarium seu contingens sit, dummodo ex parte obti non adsit repugnantia peculiaris cum assensu fidei. Conclusio ita quo

ad 1.3 partem est communiter recepta: atque ita breviter ~~in hunc modum~~ probatur: Id est obiectum materiale fidei, ~~circa~~ quod est materia circa quam fides versatur; sed omne quod a Deo revelari potest est materia circa quam fides versatur: ergo omne quod a Deo revelari potest sive res necessaria sit, sive contingens, est obiectum materiale adaequatum fidei. ~~Confirma~~

Confirmatur: id est obiectum materiale fidei humanae, quod ab homine asseverari potest; ergo omne id quod a Deo potest asseverari, est obiectum materiale adaequatum divinae fidei.

Dices quod non stat sub actuali revelatione Dei, nequit esse obiectum materiale fidei; sed id omne quod tantum est revelabile a Deo, non stat sub actuali revelatione Dei; ergo id quod a Deo revelari potest, non est obiectum materiale adaequatum fidei. Distinguo maiorem, nequit esse obiectum materiale fidei, in actu 2.o et exercite concedo; signate et in actu 1. nego maiorem, concedo minorem et nego consequentiam.

Loquendo igitur, ut in hac loquimur, de obiecto materiali fidei, adaequato simpliciter, et in tota sua latitudine; non debet dicendo vere, aut probatio procedere de obiecto revelato, ut male nonnulli loquuntur, inter quos Ferreras disp. 5. sect. 1. q. 1. qui contendit loquendum esse de obiecto materiali exercite et in actu 2.o quoniam evidens est non coexistere simul revelatas veritates omnes quas potest Deus revelare, at obiectum materiale adaequatum fidei comprehendit veritates omnes nedum revelatas, sed et revelabiles a Deo: ergo ~~dicendo~~ melius dicendum est, obiectum ~~adsimpl~~ simpliciter adaequatum fidei, esse omne id quod a Deo revelari potest. Non tamen ita ut revelabile qua tale sive in actu 1. sit exercite obiectum fidei; sive non ita quod revelabile sit obiectum actus, sed tantummodo habitus fidei.

Replicabis. Potest Deus revelare, quod omne ab ipso revelabile est obiectum fidei; at tunc omne revelabile, erit exercite

obi[ectu]m fidei, sive erit ob[iectu]m actu, et non tantummodo habitu: e[rg]o concedo maiorem, et ~~minor[em] et nego cons[equen]tiam~~ distinguo min[orem]: omne revelabile sub una ratione revelari concedo, omne revelabile qua tale, nego minorem et cons[equen]tiam. Si namque Deus revelaret, omne revelabile esse ob[iectu]m fidei; hec veritas utpote determinata, unam revelationem actualem traheret, unoque assensu fidei, actu crederetur, quia nimirum staret sub una revelatione actuali: non tamen ideo revelaret Deus omne a se revelabile: ergo non ideo ~~actu~~ omne revelabile a Deo actu crederetur. et ratio quia aliud est Deum revelare, quod omne a se revelabile est ob[iectu]m fidei, ~~aliud revelare~~ quod fieri potest; aliud est Deum revelare omne a se revelabile, quod forsan repugnat et admisso etiam non repugnare, cum illud non esset revelabile, s[e]d revelatum.

110 Oppones 1. ~~Deus~~ aliquid est revelabile, quod revelari non potest: e[rg]o vel non omne id, quod est revelabile est ob[iectu]m fidei, vel aliquid quod non potest revelari erit fidei ob[iectu]m. probatur ant[ecedens] decretum Dei de nihil revelando, revelabile est, et revelari a Deo non potest: e[rg]o ant[ecedens] probatur. ~~Omne obiectum~~ omnis divina cognitio revelabilis est; s[e]d supposito decreto de nihil revelando nihilominus veritatem illam cognosceret: ergo ~~hec~~ cognitio ac proinde et decretum illud revelabile est. altera pars illud a Deo revelari non potest, quoniam revelatio talis decreti esset formalissime frustratio illius, siquidem decretum nihil revelandi sensum includit; sed decretum efficax Dei frustrari nequit: e[rg]o decretum nihil revelandi, non potest revelari: e[rg]o aliquid est revelabile, quod revelari non potest.

~~Secunda pars nostre d[octri]nae obiectionem etiam praeoccupat. Diximus enim~~

ex ipsa d[octri]nae nostra praeoccupata manet obiectio: diximus namque ob[iectu]m adequatum fidei esse omne id quod a Deo revelari potest. at obiectio ipsa supponit et op-

tiam, revelari non posse decretum quod Deus haberet nihil ultra re-
velandi: ergo. Verum ~~[illegible]~~ falso in eam asseritur decretum illud
revelabile esse, ideo quia supponitur revelabili cognitio quam habe-
at Deus predicti decreti. id namque prorsus falsum est, nam cum
predicta cognitio connexa sit nexu cum decreto nihil revelan-
di, illa etiam irrevelabilis est, quoniam perinde foret Deum re-
velare se cognoscere decretum nihil revelandi, ac revelare
decretum ipsum, quo proinde illud frustraretur. Sicut si ~~[illegible]~~ Petro
revelaret Deus, nihil se revelaturum Paulo, non posset Deus
cognitionem quam haberet mei assensus praestiti revelationi Pau
lo revelare, quia nimirum talis cognitio connectitur cum decre-
to nihil Paulo revelandi.

Quod autem decretum illud nihil
ultra revelandi, non sit revelabile; non provenit ex ipso de-
creto veluti entitative, aut secundum se accepto; sed ex im-
mutabilitate divinae voluntatis: ex hac enim provenit quod
decretum illud frustrari nequeat. Si enim mutari posset divi-
na voluntas, decretum revelabile foret: unde illud irrevela-
bile est, ut irrevelabilis foret quaelibet alia veritas, quam Deus
efficaciter decerneret non revelare, ut in exemplo ante po-
sito palam fit. Omnis igitur divina cognitio revelabilis est,
si aliunde eius revelatio non repugnet alicui ex divinis per-
fectionibus.

OpponOpponentes 2°. Potest Deus revelare veritatem aliquam
quae minime credi possit: ergo non omnis veritas quae revela-
ri potest, est obiectum fidei. Antecedens probatur: si Deus decerneret
non concurrere ad actum fidei, Petri verbi gratia ipsique tale decretum
revelaret, Petrus nequaquam assentiretur aut posset assen-
tiri huiusmodi revelationi: ~~ergo~~ utpote quia impossibilis est
talis assensus sine concursu divino: ergo potest Deus revelare
aliquid quod nequaquam fide credibile sit: ergo. etiam ex con-

clusione ipsa, solvitur haec obiectio: Nam etenim in dicto dicimus, omnia illa obiecta pertinere ad fidem dummodo ex parte obiecti non adsit particularis repugnantia cum assensu fidei, qualis reipsa adest in casu obiectionis. Nam supposito decreto dei, non deveniendi ad assensum fidei Petri, repugnat cum assensu, revelatio talis decreti. Unde conclusio supponit necessario, quod dum habitus fidei, quae omnia ea quae requiruntur ad credendum quamcumque veritatem revelatam, adsint ex parte actus sicut ut potentia reddatur proxime expedita ad actum; cum actus supposito illo decreto, reddatur impossibilis antecedenter ad revelationem divinam deveniens ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ qui est requisitum necessarium ad fidem, redditur prorsus impossibilis assensus, atque ita repugnat revelationi, quatenus repugnat decreto.

~~Ob idque exultimo casum ipsum~~ etiam ~~repugnantem esse, quoniam supposito quod assensus sit impossibilis ex suppositione decreti,~~ Dico 2. omnia haec obiecta si non collective, sed sigillatim accipiantur sunt obiecta materialia inadaequata quorum quodlibet aeque immediate spectat ad fidem, licet non aeque principaliter pertineant singula ad illam. Assertio ista quoad 1am partem manifesta est. Nam omnia quae sub obiecto adaequato continentur, si seorsim considerentur, talia sunt quod nullum illorum adaequet totam latitudinem obiecti simpliciter adaequati: ergo quodlibet illorum seorsim ab alio est obiectum materiale inadaequatum.

Ergo ad 2am vero partem probatur dictum singula obiecta materialia fidei aeque immediate subinduunt motivum formale credendi, atque aeque immediate revelantur a deo, vel quia libere revelat, potest quamcumque veritatem primo prae alia revelare, et e contra: ergo omnia illa et singula aeque immediate credibilia sunt: Itaque liquet, et ans

est manifestum, quod nulla necessitate connexionis vel dependentiae unius veritatis ab alia in esse rei, vel dignitatis inter illas cogitur Deus ut unam prius, vel aliam dependenter ab illa revelet, aliis omnes et singulae, ita aeque induuntur ratione fidei credendi et aeque immediate revelantur a Deo, ut aeque esset haereticus atque ammitteret fidem, qui negaret canem Tobiae, ac ille qui Incarnationem negaret; quia omnia ea obiecta materialia aeque immediate spectant ad fidem.

Non tamen illa aeque primorgaliter ad fidem pertinent. et probatur, quia inter ea omnia obiecta aliqua sunt prae aliis nobiliora; atque alia prae aliis primorgaliter spectant ad fidem. = 2. quoniam ex omnibus veritatibus necessariis, et contingentibus, quas per fidem credimus, aliquae magis conducunt ad finem per fidem intentum, quam aliae; ut magis conducit ad finem fidei quod Deus est, et quod remunerator est, quam quod Antichristus est futurus: ergo non aeque primorgaliter pertinent ad fidem, ea omnia obiecta materialia.

Si. oppones

1. exinde sequi quod neque omnia illa obiecta materialia sint aeque immediate credibilia; quia non omnia habent aequalem veritatem, siquidem maiorem veritatem habent obiecta necessaria quam contingentia, quod enim Deus sit, et remunerator sit, maiorem et firmiorem veritatem habet, quam quod Antichristus sit futurus: ergo illud est magis verum debet esse magis credibile quam istud. et confirmatur: non omnia bona aeque amantur per charitatem, sed quae magis bona sunt magis prae aliis amantur; ideoque non aeque Deum et creaturas per charitatem diligimus: ergo cum divina veriora sint quam creata, quae sunt magis necessaria entia, non debent omnia esse aeque credibilia per fidem. Una invenis, et vera est solutio istius obiectionis, quam tamen tangit in Suario Cardinal. de Lugo

~~dicens eam obscuram esse~~ eam, quia obscuram veri crevit, ~~quæ~~ quæ tamen ipse tradit, non nisi ex sola obscuritate maiori ab illa distinguitur. Resp. neg. negando assumptum obiectionis. Omnia enim obiecta materialia habent æqualem veritatem atque firmitatem, per fidem credibilem: licet enim firmiora et veriora sint in esse rei Divina quam creata, necessaria quam contingentia, ea maior veritas aut firmitas, + intrinseca nihil ad credibilitatem per fidem conducit, quoniam si illa dicerentur tantum ab homine; et creata ac contingentia revelarentur a Deo, ita ~~forent~~ quamvis minoris aut infirmioris veritatis in esse rei, magis credibilia forent prioribus, immo unice credibilia per fidem divinam.

Et vero est quod veritas quæ in his obiectis desideratur ad assensum fidei, est illis omnibus æquo modo extrinseca, et derivata unice ex testimonio loquentis, cuius veritas æque applicatur rebus omnibus ab ipso testificatis: tam impossibile enim est quod Deus non sit verax et infallibilis in rebus minimis quam in maximis: ergo tam verum est respectu credibilitatis ~~fidei~~ per fidem, quod ~~[illegible]~~, Antichristus est futurus, ac est verum, quod Deus est, et quod remunerator est: tam verum inquam, ex testimonio Dei utrumque affirmantis, quoniam tam verum est quod Deus affirmans Antichristum esse futurum, mentiri non potest, ac est verum, quod mentiri non potest cum affirmat se esse, et remuneratorem esse.

Ex quo ad obiectionem est manifesta disparitas. nam bonitas divina quæ per charitatem diligitur non est æqualiter in Deo et in creaturis, quoniam ab istis tantum participatur extrinsece. Cum ergo bonitas Dei quæ est motivum ~~[illegible]~~ charitatis, non applicatur æqualiter Deo et creaturis, nam Deo est essentialis, creaturis autem extrinseca, ideo charitas inæqualiter seu magis amat Deum,

quæ Creaturas, quas dantem diligit propter Deum. atque istra veritas testimonij divini æque applicatur rebus omnibus ab ipso revelatis: ergo illæ omnes æque immediate credibiles redduntur.

Oppones 2. Deus non æqualiter omnia affirmat: ergo non æqualiter omnia revelat. probatur ans. Deus alia affirmat simpliciter alia cum juramento; sed magis affirmantur quæ cum juramento
112 quam ea quæ sine juramento affirmantur: ergo. — Non placet solutio Cardinalis de Lugo, asserentis Deum aliquando uti juramento, ut vehementius nos ad assensum moveat. Non inquam placet, quia hæc solutio concedit argumento intentum, quod nempe non omnia ipsa revelata æque immediate spectent ad fidem, nam quæ vehementius movent ad assensum, magis immediate redduntur credibiles, ut per se patet.

Aliter quod respondeo ~~[illegible]~~ quod respectu assensus fidei, impertinenter se habet juramentum divinum, ut res affirmatæ reddantur credibiles; eo enim ipso quod a Deo affirmentur, id sat est, ut ~~[illegible]~~ omnes æqualiter credi debeant, quia sicut repugnat Deo perjurium, repugnat mendacium. nec fide assentimur rebus juratis, sed simpliciter multoties tamen Deus, res juramento affirmat, præsertim cum revelatio, vel est comminatoria, vel promissoria; quia nimirum ~~[illegible]~~ ut nobis et modo nostro se accommodet, vult non ut ex juramento tamquam ex motivo credendi assentiamur, sed vel timorem nobis ex comminatione incutere, vel spem ~~aut~~ fiduciam maiorem rei ~~[illegible]~~ ex promissione juramento affirmata, in nobis gignere.

Quæres, an mendacium sit etiam obiectum materiale indirectum fidei? Respondeo Numquam posse esse mendacium obiectum creditum per fidem, quia per istam credi non potest aliquid falsum, ut suo loco

videlimus. Attamen, potest ita mendacium pertinere ad fidem, vel tanquam id de quo fides aliquid credit, vel tanquam id quod credit de aliquo. Exemplum prioris est, cum fide credimus mendacium esse peccatum; hinc enim de mendacio credimus per fidem malum esse. Exemplum posterioris est cum fide credimus, mendacium fuisse, quod serpens aut diabolus dixit Evae, vel quod Ananias et Saphira dixerunt. Hinc namque fide enunciamus de sermone Daemonis et aliorum mendacium: quod si tamen copula aut coniunctio praedicati cum subiecto falsa fuerit, non potest per fidem credi.

Dices: aliquis actus fidei terminatur ad copulam falsam, nimirum actus dissensus elicitus a fide, si diceretur Patrem esse Incarnatum, nam ideo actus ille dissensus est verus, quia falsa est copula vel coniunctio praedicati cum subiecto, quam actus dissensus negat in ea propositione. Respondeo quod in eo dissensu, coniunctio illa falsa praedicati cum subiecto, non est obiectum per fidem creditum, sed immo est obiectum per fidem negatum, ex quo actus ille verus est. In praesenti autem dumtaxat dicimus quod aliquid falsum non potest esse obiectum per fidem creditum, non autem quod non possit esse obiectum per fidem negatum. Haec namque plura per dissensum negat saltem indirecte, ut cum directe aliis assentitur, utpote cum per fidem asentimur Incarnationi solius Filii, per eundem actum et indirecte dissentimur Incarnationi Patris vel Spiritus Sancti.

Obiter tamen advertendum est, quod Cardinali de Lugo, cum hac eadem solutione utatur, inconsequentiam venit notandus, quatenus in lib. 1. de Virtute poenitentiae sect. 2. art, dissensum mentalem, non habere pro obiecto negationem praedicati de subiecto, sed coniunctionem utriusque, a qua fugit intellectus per suum dissensum, quod

propterquamquam nimis difficile est, ~~parum aut nihil~~ male cohaeret cum solutione data: quoniam dissensus ille fidei, vere mentalis dissensus est, non habens pro obiecto in ea propositione Pater est Incarnatus, coniunctionem praedicati cum subiecto, sed immo negationem praedicati de subiecto.

Dico 3. Deus sub conceptu deitatis est obiectum, ~~[illegible]~~ nedum principalissimum, sed adeoque attributionis nostrae fidei. Hoc dico quae praecipua utrius controversiae est, adeo certa videtur est Suario, ut in disp. 2. sect. 1. nº 2. dicat esse apertum fere aeque certum, ac est, quod Deus sit obiectum fidei Christianae, quod ait ipse esse per se notum, et de fide certum. et quidem recte, nam plures sacrae pag. locutiones, videntur eam stabilire: eam namque innuunt verba illa Pauli ad Heb. 11. sine fide impossibile est placere Deo, quia accedentem et addit: ad Deum oportet credere quia est. similiter idipsum significat illud ad Ephes. 4. unus dominus, una fides. et ad Coloss. 2. significans Paulus totam fidem tendere principaliter ad cognoscendum Deum, inquit. In agnitionem Mysterij Dei.

Similiter loquuntur SS. PP. Dionysius, de Divinis nominibus inquit: fides est circa simplicem, et semper eodem modo se habentem Veritatem; at + Veritas immutabilis, et circa quam illa fides se habeat, manifeste liquet illam esse obiectum maale fidei: quod item, Athanasius in symbolo, quasi ad unum recolligens, omnia quae per fidem credimus, ait: fides autem Catholica haec est, ut unum Deum in Trinitate, et Trinitatem in Unitate veneremur. Augustinus lib. 4 de civit. Dei cap. 29. inquit; fides unum, et primum ac maximum officium est, ut in unum credatur Deum. ac tandem conclusio est fere eorum Theologorum pluribus in locis.

Ratione agitur probatur dictum illud est obiectum adeoque attributionis sententiae vel habi

+ solus Deus

8

tur, quod inter omnia alia materialia objecta, esse primo et ratione sui attingitur, reliqua vero ratione illius: sed inter omnia objecta materialia fidei, solus Deus attingitur quidem primo per se, et ratione sui reliqua vero attinguntur cum ordine ad Deum: ergo solus Deus est objectum adaequatum attributionis fidei. Maior est certa, et nemini ignota, quoniam non est alia notio objecti attributionis, nisi quod omnia alia obiecta talem ordinem dicunt ad ipsum, ut non nisi propter illud attingantur: ex quo fit, ut illi veluti fini attribuantur omnes alii actus habitus vel scientiae. Minor ergo in qua potest esse difficultas, probatur 1. ex D. Tho. in hac 2. 2ae q. 1. art. 1. in Corp. sic aiente. Si consideremus materialiter ea quibus fides assentit, non solum est ipse Deus, sed etiam multa alia, quae tamen sub assensu fidei non cadunt, nisi secundum quod habent aliquem ordinem ad Deum. 2. probatur: fides substituit in nobis viatoribus visionem beatam; sed solus Deus est adaequatum visionis objectum: ergo et fidei. Maior patet et minor aperte consequentia liquet, quoniam idem debet esse objectum habitus vel cognitionis quae vicaria est alterius, alioqui minime loco illius substituere posset. Tertio probatur praesertim minor: idem est obiectum attributionis fidei ac theologiae; sed Deus est objectum adaequatum attributionis theologiae, ut fert omnium doctorum theologorum cum D. Tho. 1. p. q. 1. art. 7: ergo et fidei. Maior autem probatur: fides comparatur ad theologiam, ut habitus primorum principiorum, ex quibus theologia procedit; sed idem est objectum habitus primorum principiorum ac scientiae de illis procedentis, praesertim quod eo habitus ille ea solum confert prima principia, ex quibus scientia ipsa procedit: ergo cum habitus fidei ea tantum conferat principia ex quibus procedit theologia nostra, sequitur idem esse objectum adaequatum attributionis utriusque. Hinc alia ratione omnium probatur conclusio, quod fides est virtus vere theologica, superiorque proinde virtutibus moralibus

infusis; S[ed] de ratione virtutis theologalis est, quod eius objectum saltem
adequatum attributionis, sit Deus: ergo minor probatur: ~~Virtus est et di-~~
~~citur theologica, ex materia circa quam~~ Deus est objectum adequatum
attributionis theologiae, ut dicitur: ergo idem debet esse objectum sal-
tem adequatum attributionis, virtutis quae vere est et denominatur
theologalis, patet sequela quia cum ex objecto attributionis, tamquam
ex precipua materia circa quam habitus, ut suam denominatio-
nem sumat, nequit fides accipere denominationem adeo excellentem
virtutis theologicae, nisi eius objectum attributionis, sit illud ipsum, quod
theologiae, ~~atta~~ objectum attributionis est.

Tandem ut alia omittam,
probatur nostra 2° exemplo, et ab inductione; sicut enim objectum ade-
quatum Medicinae, est sanitas, quia ~~[illegible] Medicina~~ de reliquis trac-
tat, quatenus ad sanitatem deducunt; ita et fidei objectum adequatum attri-
butionis debet esse Deus, quia quaecumque ~~[illegible]~~ alia credit, vel Dei
sunt, vel ordinantur ad Deum: ergo argumentum inductione cons-
tat: Mysteria namque divinitatis, Dei sunt; Mysteria Incarna-
tionis circa Deum etiam versantur. Angeli etiam et homines
ad imaginem Dei, ac templum illius sunt, omnia quae illorum
quae proinde credimus, ~~[illegible]~~ sunt media† quibus illi significan-
tur ~~[illegible]~~ manantes a Deo tamquam a principio, et ~~[illegible]~~ tenden-
tes in ipsum tamquam in finem: ergo omnia vel ordinantur
vel sunt referibilia unice in Deum, qui proinde debet esse objectum
attributionis fidei.

† aut signa

Dices contra hanc rationem: peccata ~~[illegible]~~ quae ut sub-
jecta, vel tamquam predicata, attinguntur a fide, nec continen-
tur in Deo, nec sunt referibilia in ipsum; ergo saltem respectu illo-
rum, nequit esse Deus objectum adequatum attributionis fidei. Concedo
antecedens statim explicandum, et nego sequelam. Licet enim peccata non sint
referibilia in Deum tamquam in finem, quia potius ab ipso
tamquam a fine avertunt: sunt tamen referibilia ad Divi-
num Judicium, per quod et ordinantur peccatores ad supplicium
Divinae Justitiae manifestativum: ergo cum sub isto aut simili respec-
tu attingantur per fidem, haec non prorsus sine respectu ad Deum
credit de peccatis, quaecumque credit.

Plura contra

Plura contra has rationes quibus [illegible] obiecit Herrera cui illa displicet. Primo ait, quod obiecta fidei divinae non important necessario illum ordinem ad Deum, quoniam Deus ut prima revelans, potest revelare plura, sine tali ordine, immo de facto revelat plura quae praedicto ordine non habent, ut sunt revelationes historiae sacrae, paginae, quae tantum revelantur, vel ad exempla vel ad utilitatem, vel ad alios fines pios alias et sanctos. Confirmatur, quia inter obiecta materialia fidei humanae non est obiecti attributionis, neque inter ea est aliquis ordo quod possent esse, et plerumque sunt prorsus disparata: ergo similiter obiecta materialia fidei divinae. [illegible] Contra est 1. fides divina utique infusa et theologica virtus est, in finem ultimum tendentem in quem etiam credentem dirigit; ergo non est alius finis ultimus nisi Deus in quem per fidem tendamus: ergo quaecumque per fidem credimus, ut ad Deum ordinata credimus. Contra 2° licet non detur actualis ordinatio omnium credibilium in Deum, neque illa necessaria sit ad fidem; datur tamen habitualis et innata habitudo omnium illorum in Deum, quae ad fidem ut est virtus infusa tendens in finem supernaturalem necessaria est; nam quaecumque per illam attinguntur ut media ad praedictum finem separantur; et licet plura in esse rei disparata sint, ut sunt media ad illum finem debent inter se ordinem habere: ergo

Ex quo sequitur quod etiam si Deus ut actu prima revelans posset plura revelare sine actuali ordinatione unius ad aliud; tamen ut revelat illa credenda per fidem divinam, non potest auferre ab illis obiecti habitualem vel aptitudinalem ordinem ad Deum qui finis unicus supernaturalis est. Quare plures dicunt, quod si Deus videret hominem ordinatum tantum ad finem naturalem, et illi revelaret, ut po-

sit Veritate aliqua, v.g.a immortalitate animae, ille assentiret obto, fide non supernali, defectu nimirum finis supernalis, quo ex Hypothesi tunc careret assensus, ac proinde non foret ad illum ordinabilis; quamvis suarez oppugnet Strarriem, q. existimat tunc etiam fore assensum ordinabilem per se et agitur dinaliter in finem supernalem: sed quaerens dicatur, suggeritur Ut verum, q. omnia credibilia, ~~saltem~~ per fidem infusam, ~~debent ordina~~ sunt ordinata saltem habitualiter in Deum tamquam in finem supernalem; at id sufficit Ut Deus sit obtum attributioni fidei. q.
Contra.

Revelationes Historiae sacrae paginae, eius generis sunt, quarum obta creduntur etiam in ordine ad Deum: q. et potiori iure credentur in ordine ad eorum omnia alia quibus assentit fides. antd. est expressum S. Tho. in hac 2. 2. q. 1. art. 6. ad 1. ~~ubi illa~~ sequentia exempla adducit: ubi ait, dari fidem de illis: sicut q. Abraham habuit duos filios, quod ad tactum ossium Elisei, suscitatus est mortuus et alia huiusmodi quae narrantur in sacra scriptura in ordine ad manifestationem divinae maiestatis. Et quidem, quamvis res revelatae purae Historiae, vel etiam minime appareant; velle ergo ipso existimandum non est Deum illas revelare, ex nullo intento fine fidei nostrae creaillas. quis enim dicat Deum revelare canem Tobiae, ideo tantum ut nos sciremus Tobiam habuisse canem? alius fuit illius revelationis et nostri assensus finis, qualem omnes Theologi fatentur, ut scilicet, Historia illa ~~[illegible]~~ testaretur divinae bonitatem erga Tobiam.

Hinc ad confirmationem est manifesta disparitas. res enim quas fide humana credimus ad nullum finem universalem ordinantur; atque inter omnia credibilia per ipsam, nullum est q. respectu aliorum se habeat ut finis, vel intuitu cuius credamus omnia quae nobis narrantur vel q. per fidem illorum a nobis magis cognoscibile, et assequibile sit. At e contra se habent obta quae per fidem divinam cre-

dimus: illa enim ipsa ordinatur ad docendos nos infinitam Dei perfectionem, et ut cognoscamus qualis et quantus sit Deus noster, finisque ultimus, cuius posessionem inamissibilem bonis operibus promereri debemus: ergo.

2° opponit Ferrera, quod licet sit idem obiectum fidei ac visionis beatae, non exinde probatur Deum esse obiectum attributionis fidei, quia quamvis idem sit obiectum materiale utriusque, non est idem obiectum formale, eo quod visio ipsa tendit ad Deum, ad alia autem ut repraesentantur in essentia divina, unde datur ordo et habitudo illorum ad Deum. Obiecta autem quae fides attingit, non habent praedictum ordinem, quia aeque immediate et ipsa creduntur

116. quam fidem, sed contra est. Disparitas assignata inco... tem ficta est, quod obiecta fidei non important ordinem actualem ad Deum sicut obiecta visionis; non autem quod non habent ordinem aptitudinalem, seu quod non sunt referibilia in ipsum; sed ut Deus sit obiectum attributionis fidei, satis est, quod reliqua sint ordinabilia in ipsum tanquam in ultimum finem, ex natura ipsa fidei, ut patet in aliis obiectis attributionis, universimque sumptis vel habitus: ergo nulla est disparitas adducta.

Contra 2. quod fides non attingat sicut visio obiecta materialia in ipso Deo prius attacto, dantem probat fidem non esse intuitivam et evidentem cognitionem Dei, qualis est visio; seu quod idem est, quod non attingat ea obiecta ex clara repraesentatione ipsius prius penetrata; sed non evincit quod Deus non sit eius obiectum attributionis: ergo probatur

+ ex quo minor + charitas viae non amet obiecta creata ex amore Dei regulato per ipsum beatam, male quis probaret Deum non esse obiectum attributionis charitatis viae, sicut est obiectum attributionis amoris beatifici in patria; similiterque, quamvis theologia nostra non attingat conclusiones deductas ex principiis fidei, ut attinguntur a visione in patria ex penetratione ipsius, non probatur Deum non esse utriusque obiectum attributionis:

Ag.

q.o similiter sp. et ratio omnium eadem est. quoniam ad obiectum attributionis non requiritur necessario, quod sit illud sub cognitione, ita ut ex eius cognitione reliqua obiecta scientiae vel habitus attingantur, quinimmo perfecte attinguntur, sub scientiam vel habitum alia et minus principalia obiecta, quae ex se ordinantur ad illud, ut in logica apparet, cuius obiectum attributionis sit ut plures volunt sit demonstratio, non est quod primo attingitur sub illam. Ergo unice ad obiectum attributionis requiritur est, quod reliqua omnia quae scientia aut habitus attingit, sub ordine ad illud et ex fine illius attingantur: quamvis illud semper est ordine intentionis primo attactum, quamvis non ordine executionis. et licet omnia obiecta fidei sint aeque et immediate credibilia ut substituunt aequaliter motivum fidei, cum eo tamen optime cohaeret quod ex fine fidei, sit Deus solus inter ea omnia attributionis obiectum.

Secundo deducitur idem est, contra alias probationes, quod licet Deus sit obiectum attributionis theologiae, non exinde probari esse obiectum attributionis fidei, quia tunc tantum habitus principiorum habet idem obiectum ac scientia, quando haec unica est et totius principii illius. Verum haec propositio ~~nulla obiectio~~ probatio nostrae probationis est, quia fides tantum affert principia, ex quibus sola theologia nostra procedit: nulla enim alia scientia est quae, respectu cuius fides sit habitus primorum principiorum. sola namque illa versatur circa Deum ut substat revelationi virtuali, vel quod idem est deducit conclusiones de Deo, ex premissis quarum altera saltem revelata sit: quod idem est, eius et fidei obiectum attributionis.

Praeterea opponit: quod ut fides sit virtus theologica sat est quod eius obiectum formale et motivum sit quid divinum, alioqui si virtus terminata ad Deum eo ipso foret theologica, religio cuius actus versantur erga Deum

esset virtus theologica: quia cum objectum formale fidei sit quid divinum, nempe divina revelatio, ~~quod non~~ id facit esse ut sit virtus theologica sit, etto ~~circa objectum~~ Deus non sit eius objectum attributionis. Deus contra est. licet Religio se gerat circa Deum, non tamen tendit in ipsum ut objectum; hoc enim est cultus Deo praestitus, unde Deus non est objectum, sed subjectum cui cultum et obsequium per Religionem praestamus. sicut et prophetia respicit Deum, cui *rem temporalem revelanti *assentitur, non tamen est objectum illius, ideoque nec Religio nec Prophetia sunt ~~objecta~~ virtutes theologicae. secus autem fides, quae et ~~Deum credit~~ Deo revelanti et Deo revelanti assentitur. *quam habet pro objecto,

Certat modo probanda conclusio nostra ex ea parte qua asserit Deum sub ratione Deitatis esse objectum adaequatum attributionis fidei. et quidem rationes hucusque adductae id satis confirmant. Nam cum finis fidei, et credendorum omnium sit Deus, nec aliud fides intendat, neque etiam quae revelantur ad aliud ordinentur nisi ut Deus perfectius secundum se et sub ratione suae cognoscatur, inde aperte deducitur Deum sub ratione Deitatis esse praecipuum nostrae fidei et attributionis objectum. Unde Paulus ad

11) Hebraeos 11. inquit: accedentem ad Deum oportet credere quia est. ergo esse Dei, quod idem formalissime est ac Deum esse, est quod principaliter in suo objecto attributionis fides attingit. Sed

cum ex praedicto textu nostram conclusionem probent theologi; Cardinalis de Lugo, non nostram, sed suam ex illo probari ostendit ex eo quod Paulus ~~etiam~~ addit oportet credere quia est, et quia remunerator est. infferens exinde, Deum non tantum sub ratione Deitatis, sed ut remunerator est, vel ut tribuens nobis aeternam salutem, esse nostrae fidei objectum. Verum ultra est, ~~et~~ ni fallor manifeste ad hominem. Hic Auctor negat et quidem recte, humanitatem Christi, seu Christum ut hominem pertinere ad objectum attributionis nostrae fidei; et tamen Christus Dominus apud Joan 14

inquit, Creditis in Deum et in me credite, quo textu etiam nostram conclusionem Theologi probant: quod Paulus dicat: oportet credere quia est et quod remunerator est, non probat, quod Deus sub alia ratione alia a Deitate, vel sub ratione remuneratoris pertineat ad obiectum attributionis fidei.

Quinimmo in utroque textu aperte significatur, Deitatem solam esse obiectum, inter omnia alia quae per fidem attacta, quoniam primo proponitur illa nobis credenda, secundo autem aut postea, Deum esse remuneratorem, atque Deum hominem factum: nam licet particula et in utroque textu copulativa sit, non tamen est copulativa in simul; idest licet simul proponantur quae copulat credenda; non tamen proponuntur credenda neque simul; at ea sunt praecipua quae de Deo, et circa Deum credimus; ergo sicut nihilominus illa non spectant ad formaliter et expresse ad obiectum attributionis fidei, neque alia etiam pertinent ad illud.

Aliae sunt etiam pro conclusione hac rationes, quas sufficiat breviter insinuare. 1. est: Obiectum scientiae divinae est Deus, sub sola ratione Deitatis: ergo idem est obiectum nostrae fidei, quae nimirum est quaedam participatio divinae scientiae per modum disciplinae nostrae, sicut notitia discipuli, participat cognitione Magistri, a quo instruitur; at constat idem esse obiectum docentis Magistri et notitiae discipuli: ergo. 2a Deus sub ratione dantis Deitatis est obiectum attributionis scientiae beatae: ergo et fidei. antecedens est omnibus certum, et illatio patet, quia ut dictum est fidei habet idem obiectum ac visio, variata tamen dantis ratione evidentis et obscuri. Tandem: omnia quae per fidem cognoscimus, in ordine ad Deum, et propter maiorem notitiam Dei, ut Deus est, habendam cognoscimus; ergo Deus ...

quatenus Deus est vel sub ratione Deitatis est objectum attributionis nostrae fidei.

Dices: fides est virtus intellectualis seu intellectiva, cui proinde competere nequit quod attingat Deum sub ratione Deitatis, sed Deum et Deitatem ipsam sub ratione veritatis, nam verum tantum est objectum intellectus; at ratio veritatis alia est a ratione Deitatis: ergo sub illa et non sub ista est Deus objectum attributionis fidei. Probatur: quia charitas est virtus volitiva sive ad voluntatem spectans ~~...~~ attingit Deum sub ratione summae et infinitae bonitatis: ergo quia fides est virtus ad intellectum spectans attingere debet Deum sub ratione veritatis.

Respondeo 1° dicta maiori de veritate transcendentali, etc. minor. Ut igitur communiter dici solet, Deus est prima veritas in essendo, in cognoscendo, et in dicendo. ~~...~~ dicitur autem prima veritas in essendo, quatenus est verus Deus, veritate nimirum transcendentali, seu quae transcendit omne ente vel naturam, nihilque addit supra illam vel supra essentiam, quia propter non est attributum Dei, sicut veritas in dicendo: sed per illam quod Deus est, verus Deus est, non falsum Numen, non commentitia Deitas, veluti Idola aut figmenta Ethnicorum. Unde cum fide credimus Deum esse, verum Deum esse credimus, ita ut quod formaliter sit ~~Deitati agentis~~ credere perinde Deum esse, ac credere verum Deum esse.

Igitur aliud est credere verum Deum esse, aliud est credere Deum verum esse. Credimus namque verum Deum esse, eo ipso quod credamus Deum esse ac vere existere; at hoc idem formalissime est, sine ulla distinctione ex parte objecti, ac credere Deitatem, vel Deum sub ratione Deitatis: ergo minor probatur evidenter, si Deus est, verus Deus est, qui enim verus aut vere Deus non est, Deus non est, ut patet: ergo –

Cum autem credimus Deum verum esse; de vero Deo quem proinde su-

ponimus esse aut existere, credimus verum esse, idest credimus quod nec falli, nec fallere potest; q. idem est ac credere q. ille summe sapiens, ac summe bonus est, seu q. est summa veritas in cognoscendo, et summe verax in dicendo.

Hæc autem veritas quæ de vero Deo credimus, et attributum speciale illius, [illegible] Deo, non spectat ad obiectum attributionis, ut est res per fidem attacta; sed tantum ut obiectum formale, vel motivum credendi. Prima autem veritas qua Deus verus Deus est, ideo q. est; et quæ in obiecto attributionis per fidem attingitur; propterea q. idem formaliter est attingi sub ratione Deitatis, atque attingi sub ratione talis veritatis. Sicque intelligendus est D. Thomas, cum in hoc art. 1. ait, Deum sub ratione primæ veritatis esse obiectum formale fidei: si alias verba ita significant primæ veritatem, ut rem creditam, vel ut obiectum materiale, non autem ut motivum credendi, vel ut obiectum pure formale.

Ad Confirmationem primo responderi potest concesso antecedenti, et consequentia q. eodem modo se habet bonitas transcendentalis ad obiectum attactum voluntatis, ac veritas transcendentalis ad obiectum cognitum. Vel 2. dic. bonitatem ~~transcendentalem~~ divinam [illegible] terminat charitatem, non esse pure transcendentalem, sive non esse illam quæ, dicuntur cum Ente, et quæ, pure Philosophice accepta supponit pro integritate rei, qua etiam si res mala alias sit, ea qualicumque bonitate gaudet, quatenus si est, res integra, suisque prædicatis constans est. Non inquam ad hanc bonitatem trahitur Charitas, sed ad illam infinitam Dei perfectionem simpliciter simplicem; quæ non est sicut illa veritas, generalis conditio Entis, sed specialissima Entis divini, actus purissimi &c. ac proinde supponit Deum esse, et quasi coniungitur quasi ad illum superaddita. Ex quo habetur sufficiens disparitas ad rationem.

Solvuntur argumenta

§ III

Arg. 1. contra 13. Dicimus obiectum adæquatum simplex debet esse unum; sed om-

nia quę a Deo revelari possunt, nequeunt adunari in una ratione simpliciter dali: ergo ex illis non coalescit ullum obiectum adequatum fidei. Maior supponitur, minor probatur: omnia quę à Deo revelari possunt, aut sunt increata, aut creata; necessaria aut contingentia; sed hęc nequeunt in una ratione simpliciter dali adunari: ergo. = Resp. distinguendo maiorem, debet esse unum unitate formali, vel exstrinsece formali, concedo, unitate materiali, vel in esse rei, nego maiorem: et distinguo similiter minorem, nequeunt adunari in una ratione materiali et in esse rei, concedo, in una ratione formali, nego minorem, et consequentiam.

Resolutio clara est. Omnes namque veritates quę possunt habere divinam revelationem, efficiunt unum ens revelabile qua tale, ac proinde coadunantur sub una ratione revelabili, revelatione obscura; quę cum sit ratio formalis, vel motiva nostrę fidei, ut esse et exercite a Deo revelantur, conveniunt omnia sub una ratione formali. neque alia ratio communis his omnibus obiectis assignari potest, vel quę propior sit ad unitatem fidei.

Arg. 2.

Effectus creati et naturales nequeunt esse fidei obiectum: ergo hoc non coalescit ex illis et ex rebus increatis ac supernaturalibus. Antecedens probatur: illud est obiectum materiale fidei, quod ex natura sua postulat per revelationem cognosci, quod scilicet naturaliter cognosci non potest: sicut illud est obiectum fidei humanę, quod sua natura postulat cognosci per testimonium humanum. Unde prima principia non sunt obiectum fidei humanę, quia ex natura sua postulant cognosci lumine intellectus; sed res vel effectus naturales sunt naturaliter cognoscibiles; solum ens supernaturale, et quod esse postulat cognosci per revelationem: ergo. = Hoc argumento probat non solum effectus creatos naturales, sed et plura praedicata divina non esse obiectum fidei, nempe, ut Deum esse unum, intelligentem, immortalem etc. quia hęc et alia, naturali lumine rationis Deo competere cognoscimus.

Resp. ergo effectus creatos naturales, atque etiam

119 predicata illa diuina, que naturali lumine possunt cognosci, pertinere ad obiectum fidei necessarium per accidens, licet non per se, sicut effectus supernaturales qui lumen naturalis rationis excedunt. et ratio est, quia habitus nostre fidei extenditur vel per se vel per accidens, ad ea omnia ad que † efficacia proprii medii, per quod procedit. Cum ergo proprium medium per quod procedit, sit revelatio diuina, que se extendit ad plura obiecta creata et increata lumine rationis cognoscibilia. Extant enim in sacra scriptura plures revelatione de rebus istis, ea omnia per fidem attinguntur. Sicut per fide humana, vel ob testimonium hominis credimus plura que aliàs vel per se petunt, vel possunt à nobis alia via, aut per se cognosci.

† pertingit

Hinc tamen arg. 3. ant. 2. D. neg. ea sunt magis credibilia per fidem, ad que credenda fides magis inclinat quam ad alia; sed quilibet habitus magis propendit in suum obiectum per se, quam in obiectum per accidens: ergo magis credibilia sunt per fidem eius obiecta per se, que obiecta per accidens: ergo non omnia obiecta fidei, sunt eque immediate ~~per se~~ credibilia. Ex 2a parte ~~[illegible]~~ nostre D. constat istius argumenti solutio: nam ea per illud probatur.

Resp. ergo cons. neg. maiorem de fide 2. per se, vel ex ratione sua formali: nam sic accepta non reddit magis credibile unum, quam aliud revelatum, obiectum per se, quam obiectum per accidens. Cum enim istud supponatur sicut illud testificatum a Deo, non redditur minus certum formaliter, quia diuina veracitas eque infallibilis est in uno quam in alio. Cumque tamen stat, quod fides ex fine suo magis inclinet in unum obiectum, quam in aliud, quatenus videlicet ea ipsa obiecta, que ex vi revelationis proponuntur eque credibilia, ex fine fidei ordinantur ad Deum ~~[illegible]~~ perfecte cognoscendum, qui est obiectum per se, et attributionis fidei.

Dices: sive credibilia comparentur cum habitu fidei 2. per se, sive cum

homine habente fidem: aliqua pre aliis sunt magis credibilia in quae proinde magis proinde magis propendit fides: q non omnia sunt aeque immediate credibilia. ans probatur 1. quoad 1a pte: fides 2a hi etiam inclinat ad credendum q unum obtum est magis certum pre aliud: docet enim fides 2a hi certius esse Deum esse trinum, quam Antichristus futurus: q obta aliqua credibilia ipsa imediata ex fide sint hi, sunt magis credibilia, quam alia. + quoad 2a pte probatur ans: idem fidelis potest certius credere unum quam aliud, hoc q potest vel nullas vel leviores habere dubitationes circa unius credibile quam circa aliud, ut experientia docet, et ratione etiam, q fides cum non habeat evidentiam non excludit rationes dubitandi: dum q vel ex propensione voluntatis potius ad unum articulum quam ad alium, vel q Deus prebet illi maius lumen ad unum quam ad alium, potest firmius adhaerere uni quam alteri: q vergente fidei in dubio, non sunt omnia eius obta aeque immediate credibilia. + Obj.

Resp. neg. ans eo do ans

De credibilitate ex motivo formali ad primam probationem distinguo ans: inclinat ad credendum q unius obtum est magis certum quam aliud, certitudine motivi formalis, nego ans. certitudine obta ex sua intrinseca veritate concedo ans. ad ulteriorem probationem dico, fidem minime docere q certius sit Deum esse trinum quam Antichristus futurus; immo loquendo de certitudine habita per revelationem utriusque obti, fides quae tale doceret prorsus falsa foret; q supposito Deum utrumque revelare ut ita est, aeque utrumque certum est, q aeque vera est utraque revelatio. + Potest tamen Deus revelare certius esse se esse trinum, certitudine veritatis intrinsecae, quam q Antichristus + Ap.

sit futurus, quod perinde esset ac revelare nostram esse veritatem intrinsecam Trinitatis; contingentem vero veritatem intrinsecam futuritionis Antichristi. At in eo eventu adhuc aeque certum foret certitudine fidei ~~assentientis~~ affirmantis, quod certius esset Deum esse trinum, quam quod Antichristus sit futurus. et ratio est, quia aeque applicaretur tunc divina veracitas minori certitudini in esse rei testificatae de futuritione + Antichristi; quam maiori certitudini testificatae de necessaria existentia Trinitatis.

+ contingenti

Ad 2um

L 20 Ratione, dico quod possit homo certius credere unum articulum quam alium: nemo tamen potest credere unum esse certiorem ~~unum articulum quam alium~~ altero, quia utrumque supponitur a Deo revelatus. 1um ~~credere~~ est possibile ex accidenti, vel circumstantia fidei; ratione ibi dicta. 2um est impossibile ex aequali veracitate Dei testificantis utrumque. et licet propter maiorem inclinationem ad unum quam ad aliud, vel propter maius lumen praestitum a Deo fideli magis inclinet in unum obiectum ~~prae alio~~ quam in aliud: sicut saepe idipsum contingit propter maiorem excellentiam unius prae alio, vel propter maiorem convenientiam respective fidei: omnes tamen rationes istae non sunt motiva assensus fidei, propterea quod sunt pure obiective vel fidei materialiter accepti; quoniam unica est ratio formalis assensus fidei, nempe summa veracitas aeque applicata omnibus revelatis.

Aptissimum exemplum utriusque rei, habemus in principiis naturalibus, quibus omnibus assentit intellectus propter ~~connexionem praedicati cum subiecto~~ ~~necessariam et imme~~ necessariam et immediatam connexionem extremorum; cum tamen illa in se considerata diversimode inclinent in sui assensum, alia nimirum immediatius prae aliis, quia scilicet alia in aliis continen-

tur, nam omnia principia speculativa continentur in isto: quodlibet est, vel non est; sicut et omnia practica in isto: bonum est agendum, et malum fugiendum. Verum si illa omnia considerentur in ordine ad rationem propter quam illis assentimur, omnia habent aequalem certitudinem, quia singulis assentimus propter immediatam connexionem extremorum. Similiter sinh.

Arg. 4.

Arg. 3. dd.ne ~~[illegible]~~ ex Durando. Actus salutaris, meritorius et ordinabilis ad beatitudinem, est finis fidei nostrae: ergo ille et non verus est obiectum attributionis fidei. ante probat. ille est finis fidei nostrae, qui ~~est finis proximus~~ cuius cognitio est finis proximus doctrinae ~~[illegible]~~ scilicet sacrae scripturae, quam credimus; sed finis proximus istius doctrinae est cognitio actus meritorii: ergo actus meritorius est finis fidei nostrae. Minorem probat, ex D. Paulo in 2. ad Timoth. 3 dicente ~~[illegible]~~: Omnis scriptura divinitus inspirata, est utilis ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia. et statim assignans finem ait: Ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus: ergo iuxta Paulum, ~~[illegible]~~ finis proximus sacrae scripturae est instructio de bono opere, quod est actus meritorius vitae aeternae. ergo ideo

Huic argum.to respondetur neg. maiorem. ad probationem, distinguo maiorem, cuius cognitio est doctrinae finis cuius gratia, et principalis, concedo; finis effectus et secundarius nego maiorem, et similiter distinguo minorem et nego consequentiam. Deinde quae ~~[illegible]~~ testimonia D. Pauli, vel alia quae etiam adducit Durandus, eius intentum evincunt. fateor namque actum meritorium, vel meritum vitae aeternae esse finem sacrae scripturae, non primarium, sive qui dici solet finis cuius gratia; sed est finis effectus, qui et secundarius est. sicut cum dicitur Incarnationem esse ordinatam ad salutem nostram, intelligi debet ita ut sa

lux nra sit finis effectus, non finis cuius gratia Incarnationis. Ita
communiter respondent Att nostri, sufficiensque solutio argumenti est,
quamvis alias mihi non maxime placeat, quia non satis ratione
firmatur.

Quapropter Resp. 2°. actum meritorium esse finem nos-
træ fidei, non tamen ultimum, sed ulterius ordinabilem in Deum;
~~et patet eodem modo est finis proximus sacræ doctrinæ~~
~~quia licet idem actus sit instructionis sit finis proximus sacræ~~
doctrinæ, non tamen ~~est etiam~~ ultimus, ~~finis ultimus~~ qui solus Deus est.
Et ratio est manifesta. Quoniam non instruimur sacra doctri-
na præcise ut bene operemur, sed ut bono opere nostro vitam
æternam mereamur; at vita æterna consistit in assecutione ul-
timi finis, qui est Deus: ergo = Insuper textus ipse S. Pauli
idipsum significat, dum quando loquitur de ~~utilitate~~ sacræ paginæ utilitate
quæ plerumque attribuitur ~~m~~ non fini, sed medii, quæ proprie
dicuntur utilia ad finem. Dum quando hominem per eam instructum,
Dei hominem appellat, quo satis denotat Deum esse finem
instructionis, actus et studii.

Quin eadem etiam colligitur
ex ipsa Scriptura ac ratione Durandi. Nam actus meritorius qua
talis ordinatur in præmium: ~~quia nequit esse finis fidei, nisi~~
~~et hæc ad illum ordinetur~~ quia ut ille sit finis fidei, hæc ad
~~illum~~ ad illum debet ordinari, ergo et ipse est ordinatus
in Deum: patet consequentia quoniam ~~ad finem simpli~~ media
ex se dicunt ordinem ad finem simpliciter; modo sic, sed idem
formaliter est finem ordinari ad actum meritorium ut ille
qua talis ordinatur in Deum, ac ipsam ordinari in
Deum tanquam ~~ad~~ in ultimum finem: quia cum alias finis om-
nis meriti nostri, sit beatitudo obtenta nostra, Christus illud, se
regnans dat in præmium: ergo

Dices forsan: hac solutione non
enervatur argumentum Durandi, qui tantum intendit actum
meritorium, cognitionemque et instructionem illius sacræ doc-

tum esse finem non ultimum, sed proximum sacrae pagi-
nae; sum proinde et fidei. S. Thom. 1. q. 1. a. 1. si id tantum Duran-
dus intenderet, nihil contra omnino nos concluderet, vel ab ea
diversum assereret; quoniam nemo negat finem proximum
plurium actuum fidei, pluriumque revelationum sacrae pagi-
nae esse vel actus meritorios, vel alias res particulares,
quin et ipsa salus aeterna nostra assignatur in ea propositio-
ne proximo nostrae vivae fidei, atque ipsius revelationis promissione:
qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit; atque si-
ne ultro habitus, assignandus non est finis particularis
unius aut alterius actus, qui plerumque finis proximus
dicitur; alias non esset maior ratio cur actus meritorius
et non aeterna salus nostra, foret finis proximus nostrae fi-
dei: ergo

Contra 2º. licet in habitu qui simul est speculativus
et practicus, ~~habeat simul finem proximum in~~ ita ut spe-
culatio aut contemplatio eius ad praxim ordinetur, habeat pro
fine tantum proximo contemplationem; ~~habitus tamen qui velut~~
ars nautica, ~~quae considerat astra et caelestes motus, vel~~
quae astrorum et caelestium motuum considerationem intendit ~~intendit~~
tamquam finem proximum ordinabilem ad rectam navigationem,
habitus autem qui ex adverso, cum sit practicus et specu-
lativus praxim intendit ad contemplationem ordinabilem,
licet in ~~quam~~plurimis suis actibus intendat ~~proximum~~ illam ut
finem proximum, eius tamen finis ultimus contemplatio est;
sed fides est practica et speculativa, non utcumque, sed ut ha-
betur primorum principiorum supernaturalium: ergo licet in plu-
ribus suis actibus intendat actus meritorios ut finem proxi-
mum illorum, contemplatio tamen Dei, seu melior cognitio illius
est potissimus ~~et ultimus~~ finis, in quem ultimate tendit.

Aug.^us S. ex eod. Durando: meritis nris salutis æternæ, et cui attribuuntur omnia quæ revelata sunt in Sacra Scriptura: ergo illud et non Deus est obiectum attributionis nræ fidei. ant. prbat Durandus sic Vltra, Nam omnia quæ in Sacra Scriptura habentur a principio Genes. vsque ad finem Apocalypsis, omnia illa, in quantum habent claram attributionem ad opus meritorium. Vel enim sunt præcepta bene operandi, quæ traduntur per Decalogum, vel exempla bonæ operationis, quæ allegantur in libris Historialibus; Vel monita salutaria, quæ traduntur in libris Salomonis: Vel præmia et pœnæ quæ promittuntur per Prophetas, bene aut male operantibus. atque idem reperitur in novo testamento: ergo omnia habent attributionem ad opus meritorium.

Nec obstat, quod plura dicantur de Deo ipso, et de filio Incarnato: nam hæc etiam, ait Durandus, ad meritum nrum attributionem habent: quoniam cum illa nobis per revelationem dicuntur, non proponuntur credenda tantum, vel utcumque &c. ita ut credentes illa mereamur, unde et ipse actus credendi proponitur nobis ut actus meritorius vitæ æternæ. 2° prbat propterea quod Durandus, quamplurimis testimoniis Sacræ Scripturæ et SS. dicitur, ipsam esse veram salutis: quod ultra prbat ex Augustino lib. 8 de Trinit. cap. 8. dicente: ille tenet, et quod patet et quod latet in divinis codicibus vel sermonibus, qui charitatem servat in moribus: ergo

Resp. neg. ant.: ad probationem, dico plura contineri in Sacra Scriptura in ordine ad actum meritorium, quin ideo ille sit obiectum attributionis Sacræ paginæ: ideo est quia ipse actus meritorius, eo ipso quod talis sit

ordina

17

ordinatur in Deum, qui proinde est obiectum ad quod dicitur actus ille, quam alia attributiones habent. Plura autem aliaque de Deo ipso et de Filio Incarnato ~~...~~ excellentem finem, non ideo proponuntur nobis credenda, + ex motivo fidei, sed dantur quam ex termino illius, non ultimo; sed ordinato in Deum ipsum tamquam in fine omnium. Neque quidquam refert, quod Scriptura dicatur vita salutis, nam id etiam ~~...~~ probat esse scientiam Dei, in quo est salus, vita et resurrectio nostra. Verba quae illa Augustini verissima sunt de fide practica, de qua illa procedunt: scilicet cum praecipua pars illius vita sit in contemplatione Dei, ex quo minime probatur quod actus charitatis et non Deus sit obiectum attributionis illius.

121 + ut credentes mereamur tamquam

Arg. 6. ex Cardinali de Lugo: qui conatur nostram ~~...~~ cum alia Durandi opponere, dicens: obiectum attributionis nostrae fidei esse Deum, non sub ratione Deitatis, sed ut est a nobis asequibilis, vel ut est salus nostra. Quod probat ex eisdem testimoniis quibus Durandus utitur; potest quoque ulterius probari ex illo Divi Petri cap. 1. Reportantes finem fidei vestrae salutem animarum. et ex illo Pauli ad Hebr. 10: Nos sumus fidei filii in acquisitionem animae; quoniam cum finis fidei sit obiectum attributionis illius, ~~...~~ Deus ut est salus nostra, vel ut a nobis asequibilis, debet esse obiectum attributionis fidei.

Hoc ergo ut huic ad argumentum Durandi salutem nostram non ~~...~~ attingi per fidem propter se, sed propter Deum, tamquam finem ultimum, in quem tam ipsa salus, quam reliqua media ad illam asequendam ordinantur. Et ratio est, quia notitia Dei, quam fides intendit, non est

recta ordinata esse ad notitiam nostræ salutis; Immo e contra recta ordinatio est ad notitiam nostræ salutis, propterea tenemur nobis cognoscendum habeamus: quod salus tamen est finis ultimus, propterea quod obiectum attributionis fidei nostræ. Dices:

notitia nostræ salutis propter se intenditur per fidem. Probatur ant: fides de facto duo intendit, ut cognoscatur Dei maiestas, et ut speramus etiam veram salutem nostram; ad quæ duo videntur ordinari omnia quæ in sacra pagina traduntur: quod ex hæc duo ~~[illegible]~~ unum efficerent, videlicet, tamen quia et salus nostra, ipse ut ratione bi assequibili, sub qua ratione est nostra salus, et obiecti attributionis fidei, sic nimirum, ut nec Dei notitiam ad notitiam nostræ salutis tamquam ad finem ordinem, nec e contra, sed ex utroque fiat unicus finis fidei, ad quem reliqua eius obiecta ordinantur.

Resp. distinguendo ant: propter se intenditur per fidem, ea parte qua practica est, concedo; ea parte qua speculativa est; nego ant, et conseq. hæc qua distinctione, rationes adductæ redduntur enerues. Licet enim salus æterna sit finis proximus nostræ fidei, dum quod illa nos instruit de mediis conducentibus ad salutem assequendam: cum tamen hæc ~~[illegible]~~ propter meliorem Dei ~~[illegible]~~ notitiam intendat fides per partem sui nobilissimam, nempe qua speculativa est; sequitur quod omne aliud in hunc finem ordinetur: quod melior Dei notitia, est unicus finis ultimus per fidem intentus.

Quidquid cis fides ~~[illegible]~~ tendat in salutem nostram ut assequibilem, quod perinde est, ac tendere in media quibus illa conse

qui potest, nec in illis, et quod illa tantum asequibilis est; ~~nec~~
~~sed quando hic et nunc si illa esset obiectum attributionis, ne~~
~~cessario~~ requirit ex parte obiecti praescindere a mediis, vel saltem
a medio principalissimo suae asequibilitatis; et tamen R.ma
Cardinalis de Lugo, media omnia, atque etiam principalissi
mum, nempe humanitas Christi, excluditur ab obiecto attri
butionis fidei, quia cognitio illorum ordinatur ad meliorem
cognitionem Dei: quod idem tenetur asserere de salute nostra, + male ~~asseq~~ ~~vel~~ adsterent
vel illa ut a nobis asequibili, esse ~~pro~~ obiecto attributionis
fidei nostrae.

[Ta]lia sunt argumenta quae pro aliis senten
tiis, afirmantibus Deum sub ratione beatificatoris, salva
toris, vel glorificatoris esse obiectum attributionis fidei, ~~fieri~~ ferunt contrarios opponunt
quae omnittimus, quia ut existimo nullam novam rationem
aut difficultatem addunt, supra iam enodata, quorum
praeterea solutio eadem est, quia videlicet ea omnia ut + ut ad finem fidei ordinantur
per fidem cognoscuntur, ad meliorem Dei notitiam + ~~ordi~~
122 ~~nantur~~. Si tamen praedicata illa salvatoris, glorifica
toris etc. accipiantur ut perfectiones Dei; et non tantum pro
ter effectus quos in nobis causant; sic spectatis Deus
~~[...]~~ tanquam ad partem, de quo fides credit illa sicut
alia, ut esse bonum, omnipotentem etc.

Ad quod tandem contra
omnes has sententias animadvertendum est, quod videli
cet, cum omnes nitantur pro se habere sacram scriptu
ram, quatenus in aliis testimoniis dicitur, Deum remunera
torem esse finem fidei, ~~in aliis~~ alibi salutem nostram, in aliis + illius ac
etiam Deum salvatorem ~~vel~~ glorificatorem; atque etiam alibi + proinde et

humanitatis Xpti, ut cum apud Joan. 20 dicitur, ipsa sacra pagina. Hæc autem scripta sunt ut credatis quia Jesus est Christus filius Dei, et ut credentes vitam habeatis in nomine ejus. Cumque nequeat ex omnibus illis simul coalescere obiectum attributionis nostræ fidei; quoniam alia sunt obiecta aliis nobiliora, et non æque per fidem attacta, exinde liquet nullum fieri posse ex similibus locutionibus validum pro his sententiis argumentum.

Alias vero, cum finis secundum se habitus, ipsa, et juxta communem existimationem sit ille in quem ordinantur reliqua omnia quæ fides aut habitus [illegible] attingit, cumque Deus sit finis omnium, ex quo [illegible] ipse ut melius cognoscendus, debet esse finis habitus intellectivi + qualis est fides nostra. Cumque tandem plura etiam sint sacræ scripturæ testimonia, in quibus asseritur Deum illius ac fidei finem esse: ex his omnibus sententia nostra confirmatur, ac simul colligitur, illam reliquis præferendam esse, et quod ubi in sacra pagina alius finis fidei exprimitur, intelligi debet de fine proximo, et non ultimo, qui solus est Deus sub ratione Deitatis.

+ et supernaturalis

Dub. II
Quodnam sit obiectum formale Fidei?
Præmittuntur nonnulla et referuntur SS.E

§.

Circa ~~in quæstione de formali~~ de obiecto formali fidei moveri so-

lent dubia, propter ~~[illegible]~~ multiplices dubitandi rationes, atque implica-
tas difficultates, quae etiam a nobis sigillatim enodandae
sunt; ne sub unius dubij terminis angustae, confusione
potius quam ~~[illegible]~~ debitam illarum discretione efferamus. caveamus.
Nomine igitur obiecti formalis, intelligimus rationem illam
motivam ex parte obiecti, quae communiter dici solet ratio forma-
lis sub qua, quae et ~~[illegible]~~ et pro constituens obiectum in esse
talis, respectu potentiae, seu aut habitus quo attingitur, et
ratione cuius ~~[illegible]~~ constituitur obiectum in esse primi
seu specifica[illegible]tivi habitus vel potentiae, quare unica est
praedicta ratio formalis sub qua, extra ~~[illegible]~~ nonnullos
tassignant qui aliam tertio quae ex parte potentiae vel habitus se tenen-
te.

3 Observandum tamen est triplicem distingui a Theologis
veritatem in Deo, a nobis ~~[illegible]~~ iam insinuatam, nempe
in essendo, in cognoscendo, et in dicendo, quas in hoc
sic intimius explicantur. Veritas Dei in essendo, est ip-
sa realis et propria existentia veritatis, seu naturae divi-
nae, quae importat vera et propria praedicata, per quae
Deus qui est, eo ipso verus est, a falsis fictisque Numini-
bus longissime distans. Veritas in cognoscendo est
omnimoda conformatio divinae cognitionis, cum quoli-
bet obiecto prout est in se, ~~quae~~ et est propria infinitae sapien-
tiae Dei, cui propter illam competit vera omnium ~~et~~ rerum cogni-
tionem habere, ita ut circa nullum cognoscibile fa-
lli posset.

Veritas in dicendo, quae melius veracitas dicitur
est perfectio congenita divinae ~~voluntatis ratione qua~~
nitati ratione cuius semper et vero est voluntas Dei

propensa et inclinata ad loquendum juxta propriam mentem seu ad proferendam fidelissime veritatem mente conceptam: ex quo sequitur repugnare Deo quod audientem fallere possit: cum neque per ignorantiam, cum sit summe sapiens; neque per malitiam quia est summe bonus, aliquem decipere potest. An autem haec summa veracitas Dei sit perfectio attributalis, distincta ab ejus bonitate, sapientia et aliis, ut nonnulli autumant, parum ad praesentem difficultatem sive affirmetur, sive negetur, conducit.

Quod autem extra omne dubium ~~constat~~ statuimus, est, quod divinae locutioni, debita est omnis fides: nam aperte irrationabile foret negare credulitatem verbis, quae, nullam falsitatis speciem admittere possunt. Loquitur autem nobis Deus proponendo res ipsas quae, enuntiat, quarum locutio, ~~et~~ ~~et~~ dicitur revelatio obscura, et talis est, quia non proponit res ipsas percipiendas a nobis per suas causas intrinsecas, seu per connexionem quam habeant suorum praedicatorum sed tantum interpositione propriae authoritati qua illa testificat: exinde provenit quod Mysteria nostrae fidei sint obscura: quoniam res quae neque in se, neque in suis principiis intrinsecis ab intellectu percipitur, semper manet obscura, et non evidenter cognita.

~~His suppositis~~
~~Contra~~
His suppositis,

antequam Catholicorum sententiam referamus, breviter impugnandi sunt Manichaei allegati ab Augustino lib. de Utilitate Credendi cap. 1. asserentes nihil esse credendum, nisi quod ratio humana suaderet et intelligeret: quorum errorem renovavit postea Abailardus apud ~~apud~~ S. N. Bernardum Epist. 190 ad Innocent.† qui ex

† de quo nos in tract. de Trinit. in analectis fol. 423. n.º 21.

illo Ecclesiastici 19. qui cito credit levis est corde, et ex illo Pauli 1ª ad Thesalon. cap. 5. omnia pro[ba]bate, quod bonum est tenete, dicebat non esse adhibendam fidem ante rationem cui docent probare, quae in illis tenenda sunt: nec sola revelatione id fieri posse dicebant, nisi ipsa revelatio probaretur, quia cum non sit ponendus infinitus processus revelationum, nec perveniri posset ad claram rei notitiam per revelationem habitam, ~~oportet~~ necessarium est sistere in solo lumine rationis. Timebant

quia nisi per rationem credendum sit, poterunt credi impossibilia, vel quae sunt contra rationem; et ita infideles poterunt excusari, etiam si absurdissima crederent, dicentes se credere Deo, contempta ratione propria. Tum tandem quia cum credere sit assentiri, videbatur impossibile tibi haeretici, quod intellectus possit assentiri, nisi ratione sua cognoscat connexionem praedicati cum subiecto, alias pro suo subito posset assentiri affirmanti astra paria esse, quod rationi repugnat.

Haec autem levissima sunt, ~~nam ad et apertum contra rem infirmantia. quoniam expressum est in sacra pagina~~ vel ad confirmandum, vel ad absolvendum a dicta erroris censura asserta: ~~ergo~~ quoniam contrarium expressum est in sacra pagina. Et constat ex illo Matthaei 16. caro et sanguis non revelavit tibi. Ubi per carnem et sanguinem naturam et vires illius ~~intellectus~~ nostri Divus significavit, ut docent Interpretes. Sic etiam dixit apud eundem Matthaeum Cap. 11: Confiteor tibi Pater, quia abscondisti haec a sapientibus et ~~prudentibus~~ revelasti ea parvulis. ~~Dico~~ ~~Lucretiana~~ Similiter Paulus 1. ad Corinth. fere totum cap. 2.

praedictum errorem impugnat atque inter alia, inquit: Praedicatio nostra non est in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis, ut fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. atque in 2a ad Corinth. cap. 10, dicebat, oportere captivare intellectum in obsequium Xpti. omitto plura.

Innumera etiam sunt testimonia SS. PP. quibus docent, removendam esse ab assensu fidei omnem sapientiam humanam rationem, et curiosa inquisitione inutiles: quia in fide non tam debet intervenire scientia quam ignorantia, unde Augustinus serm. 1. de tri. ~~...~~ nit. ait: fidelis sum, credo quod nescio. et tract. 40 in Joan. ad illud Isaiae 7. Nisi credideritis, non intelligetis, inquit: credimus ut cognoscamus, non cognoscimus ut credamus. Item celebre est illud Gregorij nostri Homil. 26 in Evang. Fides non habet meritum, ubi humana ratio praebet experimentum. Ac tandem ut alia ommittam, oporteret quod Haeretici adversantes audirent Irenaeum lib. 2. cap. 45. dicente: melius est credere Deo, neque aliud inquirere ad fidem nisi Jesum filium Dei, quam per quaestiones subtilitates, in impietatem cadere.

Praeterea error iste est qui ~~...~~ excusationem praebet Haereticis et infidelibus, quoniam praecipua Mysteria nostrae fidei, ~~requirent ratione na~~ ut sunt trinitas personarum, Incarnatio, et Eucharistia, nequeunt ratione naturali cognosci, quia neque ex principijs, neque ex effectibus naturalibus, possumus aliquod ex his Mysterijs ratione ostendere: ergo quisquis illis assensum non praeberet ab infidelitate excusaretur. Tandem ratione ipsa error iste impugnatur. Vel enim ratio quae nobis suaderet assensum, esset evidens, vel probabilis. Si 1us, ergo intellectus nece-

staretur, quia illa ad assensum, ac proinde iste non foret meritorius. Si tantum esset probabilis: quia fides foret tantum quaedam opinio, de cuius veritate formidare et dubitare possemus, contra id quod docet Petrus in 2. Canon. Cap. 1, Habemus, inquit, firmiorem propheticum sermonem &c.

Ad argumentum Haereticorum aperta est solutio. cum enim sapiens ait, Qui cito credit, levis est corde. loquitur de fide humana, ut ~~contrarium~~ ipsum exponit S. Bernardus Ubi sup. nam ibi sapiens agit de his, qui facile credunt detrahentibus de aliis. adhuc tamen potest illud intelligi de fide divina in sano sensu, ut mox dicemus. Paulus etiam cum ait. Omnia probate, &c. loquitur de Prophetiis, dixerat enim immediate antea, Prophetias nolite spernere, quia enim hos ~~ahm~~ solebant privati olim publice et in Ecclesia sic loqui, et exponere, ~~ideo alii pseudoprophetae falsa annunciantes se immiscebant~~ ait Apostolus, omnia probate, idest omnes expositiones Prophetarum, et quod bonum est tenete. ut etiam in Cap. 14 1ª ad Corinth.

Ad rationes adductas hereticorum non omnino excludi a nobis rationes ab assensu fidei, sed id tantum negamus, quod Haeretici intendunt; videlicet, quod ratio prius ostendat veritatem rei credendae, ~~ut~~ quo postea assensus ~~[illegible]~~ ut in illa fundatus subsequatur. ~~[illegible]~~ Hunc errorem reiicimus. Si tribus ergo modis potest esse necessaria ratio ad credendum. Primo, quia necesse est prius percipere et apprehendere rem proposita: nisi enim concipiamus, id quod revelatur, minime possumus assentiri revelationi. ~~[illegible]~~ Attamen id tantum est ~~solum~~ necessarium non ut ratio formalis credendi, ut volunt Haeretici, sed ut conditio pura.

Secundo potest concurrere ratio, ostendens esse

prudenter credibile id quod proponitur, atque illud sufficienter proponi, ex quo intelligi potest illud, qui cito credit, levis est corde et ad hoc deservit ratio nostra, nempe et quodam modo etiam praevie, ad actionis, qua prudenter considerare quid credat, et inde maxime quod revelatio privata sit. sic Beatissima Virgo cogitabat qualis esset illa salutatio, cuius tamen fidei commendatur eius verbis: Beata quae credidisti. nec tamen credidit propter rationem, sed propter testimonium sibi propositum, quod nempe, non erit impossibile apud Deum omne verbum. et hinc 3. etiam modo deservit ratio saltem in ~~[illegible]~~ sapientibus, ostendens nimirum rem propositam non esse impossibilem, seu aperte contra rationem, quo illa iudicatur prudenter credibilis, quod non existimatur impossibilis. His quod tribus modis non negamus rationem deservire, non ut motivum, sed ut pura et praevia conditio ad assensum.

de quo suo loco

Ex quibus ad 1am rationem ~~[illegible]~~ dicimus, revelationem non alio modo esse probandam, nisi ~~[illegible]~~ prudenti illa consideratione si privata sit: alia autem probatio pertingens ad evidentiam illius, neque necessaria est, neque evidentiam rei testificatae, quam adversarii intendunt, forsan inducet. Ad 2am constat ex dictis, quomodo ratio praevie deserviat ostendens non esse impossibile quod proponitur credendum: nonque est illa ita omnino contemnenda, ut prudenter non iudicet de credibilitate rei. — ad 3. dico, impossibile nonesse assentiri veritati, quae per rationem non demonstratur, vel ostenditur: quoniam ad assensum erga illam satis est quod in testimonio dicentis ostendatur: alias non tam fides divina sed etiam humana, e medio tolleretur.

~~[illegible] supponendum igitur~~

~~et [illegible] catholicorum dogma, nec ratione~~ Igitur supponendum est ~~[illegible]~~ nec ratione nostra, neque aliquid pure crea-

tis esse motivum nostrae fidei, in quo omnes Catholici AA conveniunt
~~dissident tamen~~ quod nihil creatum sufficere potest ad manifes-
tanda infallibiliter nobis mysteria ~~nec supernalia et divina~~
et supernalia, quae fidem firmiter credimus: et quod obiectum spe-
cificativum virtutis theologicae, qualis est fides, aliquid divi-
num esse debet, cum praeter eandem rationem divinam seu esse
obiectum modale praecipuum seu attributorum ~~fidei~~ divinorum. Inassig-
nando tamen motivo isto, dissident ~~AA et quomodo~~
~~in sententia~~ ac plurimum, pluribus sententiis AA.

Prima

est Aureoli ~~art~~ in 1. dist. 24. q. 3. pro qua et allegari
solet Capreolus, asserens Deum sub ratione veritatis esse
obiectum formale, et fidei motivum a qua vero tantum distat
Caietanus, affirmans Deum non sub expressione veritatis
sed sub ratione veritatis in essendo, esse obiectum formale fidei, ~~[illegible]~~ et Ripalda
quam etiam tuentur Fonseca ~~et~~ Torres + secunda sen-
tentia docet ~~veritatem~~ veritatem quam intrinsecam credibilium
adiuncta revelatione divina per modum dictantis, et
supposito lumine a Deo infuso, esse motivum credendi.
Pro hac sententia adducitur Scotus in 3. dist. 33. q. unica, a
qua parum distat modus dicendi Romani et Mag. Au-
relii in M.S.

Tertia sententia fuit Guilielmi Parisien-
sis dicentis in lib. de fide et legibus cap. 1. ~~Deum quia~~
~~supremus Domini est, praecipiens nobis credere~~ Nos de-
bere Deo, quod Deus ut supremus Dominus praecepto nos cre-
dere iubet, ~~ex~~ qua sententia ut Eximio negat fidei nostrae
motivum seu obiectum formale. alij quos allegat ~~refert~~ Durandus in
3. dist. 24. q. 4. art. 1. asserunt, rationem formalem et motivum
fidei, esse obscuritatem, sive dictionem non visi, propriam

obti revelati.

Sententia verior atq inter recentiores Theologos communis est, summam veritatem revelantem, sive Deum ut est summa veritas dicentem, et loquentem esse obiectum formale ~~et~~ fidei nrae, et motivum credendi. In hac enim, ut existimo omnes conveniunt, licet alias discordes sint in assignando, quid sit in ratione summae veritatis revelantis, et obti formalis fidei constituatur. De quo in sequenti dubio.

Impugnantur particulares de re dicta sententiae

§. II

Dico 1. Obtum formale fidei non est Deus sub ratione veritatis. Probatur contra Aureolum hac brevi, communi, et efficaci ratione. Obtum formale fidei, est ratio et motivum credendi mysteria fidei; sed Deus sub ratione veritatis non est ratio et motivum credendi mysteria fidei: ergo non est obtum formale illius. Minor probatur: Illa est ratio et motivum credendi mysteria fidei, quae a fideli traditur pro motivo et ratione sui assensus; sed si interrogetur fidelis, cur credit Incarnationem v.g. non bene respondebit, quia Deus est: g° Deus sub ratione veritatis, non est ratio et motivum credendi mysteria fidei.

Dices ex Aureolo. Deum sub ratione veritatis esse rationem non proximam et immediatam, sed radicalem credendi: unde si fidelis interrogetur, cur credit Incarnationem, et respondeat quia 1a veritas dicit, potest amplius interrogari, cur credat Deum veracem veritatem esse? atq statim respondebit, quia Deus est: g°. Itaq est 1°. Actus quo cognoscimus Deum esse summe verum quia Deus est, non est actus fidei, sed

dei; quod non ~~est~~ includit motivum fidei. antecedens probatur: actus ille
non ~~resolvit~~ affirmat assensum propter testimonium dicentis; sed propter conne-
xionem quae datur inter suam veritatem, et deitatem; sed actus attin-
gens connexionem istam, non est fidei, sed scientiae: ergo — Ultra 2° in-
dantur deitas esset ratio credendi, inquantum necessaria esset
ut nobis innotesceret deum esse summe verum; sed ad hoc ne-
cessarium non est quod fides resolvat assensum in deitatem: ergo mi-
nor probatur: independenter a deitate, et multipliciter ratio po-
test nobis constare deum esse summe verum, nempe a poste-
riori, et per effectus, atque etiam per motiva credibilitatis:
ergo opus non est recurrere ad ~~credibilitatem~~ deitatem pro mo-
tivo credendi.

Contra 4. si per impossibile deus non esset aeternus,
omnipotens etc. immo nec deus, si tamen qui nobis loqueretur
esset prima veritas; tribueret nobis sufficiens motivum ut
crederemus ei: ergo deitas non est formalis ratio credendi. patet
consequentia quoniam ~~...~~ ad investigandas rationes formales rerum,
aut formales causas effectuum, opportuna ratio est hypothe-
sim ~~et~~ suppositione etiam impossibili effingere, qua facta,
si alias manet effectus, evidens signum est, illud non esse cau-
sam vel rationem effectus id quod per hypothesim aufertur. Ut si
diceremus si per impossibile deus non esset trinus, adhuc mun-
dum, et creaturas conderet.

Ex quo si quis interrogetur cur
credit Incarnationem? si respondeat, quia deus illam revelans
prima veritas est, importunum foret rursum interrogare, cur
credit primae veritati? quia cui credendum est, nisi primae
ac summae veritati? ergo non est quaerenda alia ratio cur
credamus veritati primae, sed ipsa est ultima ratio obquae-

credimus ipsi: ipsi inquam, non ipsam: quia dum credimus
ipsi, immediate et ratione sui, credimus illi, quoniam sine
ea est ratio formalis, non egens alia ratione formali ut credatur.
Cum vero credimus ipsam, debet quod credimus Deum esse
veritatem, tunc ipsa attingitur per modum obiecti materialis, indi-
genti medio ad sui cognitionem, nempe revelatione divina.
Contra

Deinde. licet Deus specificet ~~virtutem~~ spem et charitatem, qua omnipo-
tens, ~~summum ...~~, et summum bonum, quorum veri-
tas radix est; attamen respectus ~~virtutis~~ spei et charitatis ad
Deum sistit tamquam in ultima ratione in omnipotentia
et bonitate, non ultra progrediens ad veritatem tamquam ad ulti-
mum sui motivum: ergo similiter. licet ideo corpus sit visi-
bile quia est coloratum, et ideo sit coloratum, quia continet mixti-
bile quatuor primarum qualitatum, ex quibus resultat color, atta-
men visus non transit ad mixturam, sed ultimo sistit in
corpore colorato: ergo pariter licet quo Deus sit prima veritas quia Deus
est, fides tamen ultimo sistit in veritate prima, nec
transit ad Deitatem.

Dices 2° Deitatem posse movere se sola
ad assensum fidei posita locutione et auditione: quoniam Dei-
tas praecisive a veracitate pugnat cum mendacio: etenim
illa adeo perfectissima, ut omnem imperfectionem per se ipsam
excludat: quare si Deus loquitur debet ipsi credi per se
et independenter ab attributis. si igitur fidelis interrogetur cur
credat Deo loquenti, poterit respondere, quia loquitur Deus, aut
quia est locutio Dei.

Contra 1°. Nemo potest moveri ad credendum
locutioni; nisi credat locutionem veram esse; sed implicat
credere locutionem Dei veram esse, non cognita divina
veracitate: ergo ~~...~~ maior est certa: nemo enim credit loquen-

ti

ti, ideo præcise q loquitur, sed qa vera loquitur. minor probatur.
locutio divina vera, est actus 2us et exercitium divinæ veracita-
tis; est enim locutio conformis iudicio et cognitioni dei; sed im-
plicat q intelligatur exercitium alicuius facultatis præcisive
omnino ab ipsa facultate, ut ipse patet: g.o Contra 2°. natura divi-
na præcisive ab attributis, licet concipiatur perfectissima, non ta-
men concipitur perfecta formaliter, nisi dante in linea naturæ;
~~[illegible]~~ ac proinde excludens formaliter omnem imperfe-
ctionem ad lineam naturæ spectantem; quo proinde concipitur exi-
gens radicare alias ~~perfectiones quæ~~ proprietates perfectissimas,
quibus ~~[illegible]~~ excluduntur formaliter ab ipsa particulares
imperfectiones, quæ, ad diversas lineas spectant. Unde natura di-
vina præcisive ab attributis, non est formaliter potens omnia
efficere, et occupans omnem locum, sed exigens radicare
omnipotentiam et immensitatem, quibus excludit formaliter imper-
fectiones impotentiæ et locationis: g.o etiam sibi ipsi accepta non
est formaliter excludens imperfectionem mendacii, sed exigens
attributum veritatis, quo ea imperfectio ~~formaliter~~ excluditur
ab ipsa formaliter.

Contra 3. veritas formaliter solum est sum-
ma perfectio, formali in propria linea naturæ, non vero in linea attri-
butali; sed summa perfectio in linea naturæ, et imperfe-
ctio in aliis lineis ex terminis non opponuntur; nam præte-
rea summa perfectio in linea naturæ, qua talis, est radica-
liter, non tamen formaliter perfecta in omni linea: g.o ut con-
cipiatur veritas pugnans cum omni imperfectione alicu-
ius alterius lineæ, debet intelligi ut radicaliter perfecta in
omni linea: g.o ut concipiatur pugnans cum mendacio,
debet concipi ut radix veracitatis, vel distincte, vel saltem confuse
cum aliis radicatis: g.o non intellecta veracitate, non potest

intelligi locutio Dei, ut proxime et infallibiliter vera: quia sola veritas, licet diligatur loquens, non est sufficiens ratio credendi.

contra 4.

Veritas non opponitur cum mendacio nisi ad summum indirecte: ~~[illegible]~~ ratione nimirum veracitatis directe oppositae cum illo, qua non intellecta, nequit intelligi oppositio veritatis cum mendacio: quod probatur assumptione: extrema quae indirecte opponuntur, nequeunt intelligi esse invicem opposita, nisi intelligatur unum extremum connecti cum medio directe opposito cum altero extremo, ac proinde nequit intelligi ea indirecta oppositio non intellecto ~~[illegible]~~ isto medio; at veritas et mendacium opponuntur indirecte, et medium connexum cum veritate, et directe oppositum mendacio est veracitas: ergo nequit intelligi oppositio veritatis cum mendacio, non intellecta veracitate.

Explicatur haec

ratio: aqua et calor opponuntur indirecte, quatenus scilicet aqua petit ex natura sua frigiditatem directe oppositam calori. similiter album et relatio similitudinis ~~cum~~ nigredinis opponuntur indirecte, quia album fundat relationem similitudinis cum alio albo; oppositam directe cum relatione similitudinis cum nigro: ergo sicut intelligi nequit oppositio indirecta aquae cum calore, non intellecta frigiditate directe opposita cum isto; et sicut intelligi non potest oppositio indirecta albi cum relatione similitudinis ad nigrum, non intellecta relatione similitudinis ad album, directe opposita cum praedicta alia relatione; ita nec intelligi potest oppositio indirecta veritatis cum mendacio, non intellecta veracitate directe opposita cum illo.

Et ratio eadem est, quia scilicet

sicut aqua et calor ex una parte, atque album et relatio similitudinis ad nigrum pertinent ad diversa genera et lineas,

itaetiam

ita etiam veritas et mendacium quia ad diversas lineas, et genera spectant, nempe, ad lineam neg. et actus; ad genus essendi, et ad genus operandi; quae ex terminis ipsis non dicunt inter se oppositionem. Ex quibus, sic tandem contra predictam evasionem insurgo. Catenus opponuntur veritas, et mendacium, quatenus veritas petit veracitatem, cui directe opponitur mendacium; vel in quantum mendacium petit naturam potentem fallere, cui nec directe opponitur natura determinata ad verum: ergo veracitas est de ratione cuius opponitur veritas cum mendacio: ergo seorsim a veracitate intelligi nequit veritas cum mendacio pugnans.

Dices 3. veritatem esse motivum credendi, saltem inadequate in consortio sapientiae, et veracitatis; quia veritas ob suam Maiestatem et Excellentiam, talem dignitatem confert testimonio Dei loquentis, ut omnes propter illam teneantur ei summa reverentia credere. Sicut in fide humana talem dignitatem tribuit Maiestas Regis testimonio ipsius, ut propter illam omnes Regi aliquid testificanti credant.

Verum contra est 1°. ratio falsi inadequata: quia et ratione sui movet, licet inadequate; nam quamvis moveat in consortio alterius, non tamen movet ratione alterius; sed Maiestas et Excellentia divina non movet assensum fidei ratione sui immediate, licet inadequate: ergo non est motivum credendi etiam inadequatum. minor probatur: divinae Maiestati et Deo in sua Celsitudine summa credimus, quia ~~Deus~~ nec fallere, nec falli potest: ergo non movet ad credendum ratione sui, sed ratione veracitatis. Confirmatur: ideo personae excellenti, ut Regi &c.a ~~debemus~~ fidem praestamus, quia antea de ipso credimus quod loquitur ut ipsum decet, ac proinde quod non mentitur: ergo a sola veracitate movetur fides.

Contra 2. Excellentia Dei ut Deus est, movent nos ad reverentiam et submissionem erga ipsum; sed fides non est formaliter actus reverentiae, et submissionis ergo quia hic est actus voluntatis, non intellectus: ergo Excellentia et Maiestas Dei, non movent immediate fidem, sed voluntatem. Credo si interdum moveant voluntatem ut imperet assensum fidei, id non probat Maiestatem esse motivum fidei, nam motivum intrinsecum actus imperati, potest esse, ut ordinarie est, distinctum a motivo actus imperati. Verum quis ex motivo et imperio charitatis audit sacrum, vel erogat eleemosynam pauperi: motivum actus imperantis est divina bonitas; motivum autem auditionis sacri, est cultus Dei, atque elargitionis eleemosynae, miseria pauperis sublevanda: ergo etiam in assensu praecepto revelationi, ex reverentia erga Deum, motivum reverentiae est divina Maiestas, motivum vero credendi sola veracitas.

Contra 3. Motivum et ratio formalis credendi, etiam inadaequata, est id ratione cuius potest proxime obiectum credi, non id ratione cuius debeat credi; sed a divina Maiestate et excellentia non habent divina testimonia quod possint credi, sed ad summum quod debeant credi: ergo non sunt motivum credendi. Praeterea ~~Maior~~ patet, nam ~~motivum credendi spectat ad intellectum, debitum autem ad voluntatem, quoniam~~ debitum est motivum actuum voluntatis, non intellectus: actus enim qui movetur ex debito, est formaliter bonus; sicut qui contra debitum, vel ex non debito movetur, est formaliter et intrinsece malus. bonitas vero et malitia intrinsece afficiunt actus voluntatis: ergo id quod tantum efficit, quod sit debita fides testimoniis Dei, non est motivum credendi.

Ob haec forsan Cayetanus, licet re ipsa sentiat cum Aureolo: paulo aliter, ac vocibus tantum diversis discedit ab illo, dicens, non Deitatem, Maiestatem, vel Excellentiam Dei, esse motivum credendi, sed primam veritatem ingerendo; quod licet

Veritas ~~qua~~ sit reipsa, et sine ulla proxime distinctione s. veritas in essendo, agere et intelligere quam per illam explicatur motivum fidei, Deo quod inter utrumque est verum, et cum Deo fidem praestamus, non ~~credimus~~ assentimur Deo qua Dati, sed quia verus Deus est.

Sed huiusmodi dicta ~~eodem modo~~ eandem vim habent contra hunc dicendi modum.+ ~~Vero~~ Deus ut est s. veritas in essendo, nihil aliud explicat nisi esse verum Deum, non fictum aut fabulosum; sed ex quo verus Deus sit, non exprimitur Deum verum vel veracem esse: ergo non explicatur motivum fidei, patet consequentia, nam aliud est credere Deum, aliud autem credere Deo: licet enim ut credamus Deum, necesse sit verum Deum esse, ut ~~credamus~~ tamen credamus Deo, necesse est ~~concipere~~ nos concipere Deum ~~esse~~ verum vel veracem; s. Deum esse verum vel veracem, aliud est formaliter a Deo vero; sicut aliud est formaliter, utrumque motivum, et diversum formale, et materiale: ergo.

+ contraque ulteriusque insurgo:

Contra 2.° ~~quod Deus verus Deus sit, sat est ut sub ratione~~ ratio illa veritatis transcendentalis, qua Deus verus Deus est, sat forsan erit ut cognoscamus Deum sub ratione veri, tamquam sub ratione communi omnibus actibus intellectus; ~~seu sint fidei~~ s. ut per fidem ~~cognoscamus~~ credamus Deum esse verum Deum, alia indigemus ratione formali seu ~~modo~~ motivo speciali ad fidem spectante: ergo veritas illa transcendentalis et innuens, non est propria ratio et motivum credendi Deo: patet consequentia quia illa ratio cognoscendi Deum sive per scientiam, sive per fidem, sive per visionem non est ratio credendi Deo: ergo.

~~Dico 2.° Deus ut supremus Dominus, praecipiens nobis assensus fidei non est motivum credendi ipsi. probatur haec diceo s. Impossibile est~~

q assensus fidei ferretur in obiectum sine motivo et ratione formali: sed quisquis crederet dantum quia vellet ut supra semper omnes prae cepit credere, tenderet in obiectum sine ullo formali.

Dico 2º veritas intrinseca credibilium, praeposita etiam divino testimonio, et adiuncto lumine, vel auxilio, non est ratio formalis et motivum credendi. Dº ita quoad solam priorem partem de veritate intrinseca credibilium, sat ex notabilibus constat: sed quia sic opponenti veri Catholici longe ab Haereticis distant, nolunt proinde solam veritatem credibilium, cum sola revelatione esse motivum fidei, ~~id~~ id enim asserebant ~~Haeretici~~ Manichaei et Abailardus, qui absolute revelationem etiam supponebant, per modum conditionis, seu applicationis ~~credibilis~~ obiecti ad intellectum: quod ultra addunt hi Auctores ~~Catholici~~, auxilium vel lumen quoddam distinctum aut indistinctum ab habitu fidei, quo intellectus ad assensum credibilium determinetur. Ita Scotus in 3. dist. 2. q. 7. art. 3. Contra

+ credendi modum quem insurgo 1. Intellectus quamvis lumine fidei, vel auxilio roboretur, ferri non potest in obiectum sibi ut verum non propositum; sed posita revelatione divinitatis, tantum manifestante Mysterium per modum applicationis, aut conditionis, ~~illud~~ non proponitur illud intellectui ut verum: quod minor probatur: revelatio manifestans ~~Mysterium~~ tantum per modum applicationis Mysterium, proponit ~~tantum~~ in se illud ~~ut~~ verum, veritate ~~a~~ nobis prorsus incognita, et occulta; sed Mysterium in se verum veritate nobis prorsus occulta et incognita, non proponitur nobis ut verum: quod

Dices. hunc intellectum intellectum retrahi ad assensum, per ~~illud~~ intrinseca lumen fidei, vel

+ nec per fidem nec per auxilium auxilium. Sed contra est. 1. ~~q~~ repugnat intellectum retrahi ad

assensum nobis liberum erga obiectum illud esse differenter nunc propositum; sed obiectum, quod Dantum proponitur credendum ob suam veritatem intrinsecam, ~~nobis aliunde~~ quae aliunde nobis non constat, non est ~~sufficienter~~ illud sufficienter propositum, ut de se patet: ergo. — Contra 2°: quisquis Dantum ex praedicto motivo, et lumine crederet Trinitatem, non posset interroganti ~~cur crederet~~ reddere prudentem ac differentem sui assensus rationem: nam Haeretico quaerenti, cur credimus Deum esse trinum? non aliam rationem reddere possemus, nisi, quia credimus esse trinum, quia trinus est, et fidei ad id credendum inclinat, quam rationem ille irrideret. Contra 4°. si ratio credendi Trinitatem esset ipsa Trinitas in se, ~~determinatione~~ determinato alias intellectu solius ex vi luminis fidei ~~inclinatio ad assensum~~, non modo rationali ~~modo~~, sed modo ~~caeco~~ prorsus caeco et irrationali illa crederetur: ut si quis ~~ut si quis~~ ex imperio voluntatis, nulla praevia specie veritatis, assensum illi praestaret: ergo assumptum patet, quia tunc nulla veritate duce, sed Dantum ex lumine elevante crederemus: ergo. Dices: non caeco modo crederet qui praevia apprehensione testimonii affirmantis Trinitatem illam crederet: — Sed contra est 1°. aut enim tunc crederetur Trinitas ex vi habitus fidei elevantis ad assensum, aut ex vi testimonii illam affirmantis? si primum: ergo non crederetur Trinitas propter ~~testimonium~~ veritatem ejus in testimonio aperta, ac proinde caeco modo crederetur. Si 2um. ergo non sufficit sola apprehensio revelationis. patet haec quia quoniam apprehensio sola testimonii vel revelationis,

potest optime stare cum dissensu Mysterij: ut patet in Haereticis qui Testimonium Trinitatis apprehendunt, nec tamen Mysterium credunt.

Contra 2°. Intbus ex attingentia unius non movetur ad attingentiam alterius, nisi quando attingentia unius connectitur cum attingentia alterius; sed Testimonium Divinum sola apprehensione attactum, non connectitur cum assensu Trinitatis: ergo minore probo: apprehensio Divini Testimonij indifferens est ad assensum vel dissensum Mysterij Sanctissimi. Contr. 3. ~~...~~ fidelis interrogatus cur credat ~~...~~ Trinitatem vel potest respondere quia Deus dixit, vel non? si primum: ergo non solum apprehendet Divinum Testimonium, sed illi praestat assensum veratum, quo nimirum movetur ad credendum Mysterium. Si secundum: ~~non respondeat, quia Deus dixit~~ ergo nulla ratione ductus credit ~~...~~ Trinitatem.

Respondetur, quod licet ~~requiratur assensus~~ non sufficiat apprehensio Divini Testimonij, sed ultra requiritur assensus erga illud, opus non est, quod iste sit praesens cum assensu Mysterij, sed ~~...~~ satis est quod fuerit, vel quod sit praeteritus: ut cum quis posito assensu Trinitatis ratione ~~...~~ Divini Testimonij credit; postea ~~...~~ ~~...~~ assentitur Mysterio, immemor omnino revelationis; at tunc non credit Mysterium propter revelationem creditam: quod multo melius poterit credere Mysterium, cum sola revelationis apprehensione.

Contra 4°. intbus nequit assentiri objecto nisi illud appareat actu verum; sed Trinitas, seclusa revelatione, non apparet actu vera: ergo qui immemor est revelationis Trinitatis, non potest assentiri Mysterio. Resp.: quia praeter, nam respective illius, perinde est ac si revelatio non

exhiberet. Minor autem probatur: Trinitas solum apparet vera ratione alterius illam manifestantis; at sola revelatio manifestat nobis veritatem Mysterij Trinitatis: ergo.
Itra 2°. ~~aut~~ assensus praeteritus praestitus revelationi, aut relinquit in intellectu detrimentum adhaesionis Trinitatis, aut non? Si non relinquit: ergo perinde se habet ille assensus ac si numquam fuisset, neglexitque revelatio. Si illam relinquit, ut volunt adversarij, inquiro rursus: aut talis detractio est pure speculativa, aut obscura? at 1a non sufficit, ut fidelis reddat postea rationem sui assensus erga Mysterium, quia nihil tunc cognoscit, quod sit sibi ratio credendi. Si dicas detractionem esse obscuram, nimirum mediam speciem repraesentantem Mysterium, genita ex primo assensu: ~~[illegible]~~ quaero: vel species relicta ex primo assensu, tantum repraesentat Mysterium, vel simul ~~[illegible]~~ repraesentat illud ut creditum ob divinum testimonium; tunc saltem confuse cognitum? Si 1um ergo ~~nihil efficere~~ ad solam apprehensionem deservit illa species. Si 2um ergo semper et quotiescumque credamus, requiritur assensus saltem in confuso praestitus revelationi.
Respondetur adhuc: quamvis nec sufficiat sola apprehensio, nec satis sit assensus praeteritus testimonij; sed ultra requiratur assensus praesens testimonij cum assensu Mysterij; exinde non infertur quod veritas intrinseca Mysterij non sit motivum ~~intrinsecum~~ immediatum ~~assen~~ fidei: ideo quia tunc crederetur Mysterium propter testimonium per duos actus, quorum unus esset assensus testimonij, et alter esset assensus Mysterij: In quo eventu testimonium esset motivum extrinsecum et praesuppositum respectu assensus Mysterij; veritas vero intrinseca illius, esset motivum intrinsecum.
Itra 3°. Mysterium non apparet verum nisi

in Divino testimonio, et ex vi illius: ergo si assensus non versari-
at intrinsece divinum testimonium, non potest ferri in Mysteri-
um ut verum. = Ultra 2. Intellectus nequit assentiri Mysterio sine
Divino testimonio, ergo propterea ipsi adversarii fatentur, ~~quod~~
necessarium esse assensum dependentem revelationis, nec sufficere apprehensio-
nem illius: Inquiro ergo ut supra, vel ex assensu revelationis, ma-
net in intellectu aliqua determinatio erga Mysterium subjectiva, aut ob-
jectiva, vel nulla: si nulla manet, impertinens est assensus er-
ga revelationem, ut propter illam tamquam motivum extrinsecum
credatur Mysterium. si manet determinatio, et illa est pure subjecti-
va, sequitur nihil ex parte objecti, vel nullam veritatem illius de-
trahi ad assensum: si est objectiva: ergo iam ex parte objecti relucet
divinum testimonium ut creditum, quo mereatur assensum erga
objectum.

Respondebis denique determinationem intellectus ad assensum
provenire ab habitu fidei, vel ab auxilio. quare omnia
haec quae opponere nititur haec sententia nempe fides aut auxilium,
revelatio, et veritas intrinseca Mysterii, ita concurrunt
ad assensum, ut sola veritas intrinseca objecti sit motivum
formale assensus, et revelatio sit conditio, vel quatenus praesuppo-
sitive credita, motivum extrinsecum; ac tandem fides
vel auxilium determinent intellectum ut assentiatur; sic ni-
mirum, ut omnia simul ita necessaria sint ad assensum, quod si
aliquod ex illis deficerat minime posset intellectus assentiri
objecto.

Sed contra est 1°. haec omnia requisita talia sunt, ut ab ad-
versariis ponuntur, quod nullum illorum sit ~~ad~~ motivum
formale assensui: ergo nec simul nec seorsim sumpta sufficerent
ad assensum fidei: patet sequela quoniam repugnat actum fe-
rri in objectum sine motivo aut ratione formali sub qua. ans

patet tum ex dictis, tum ulterius, q[uia] requisita illa ~~nullum ex illis re-quisitis~~, nec seorsim, nec simul, nullam efficerent detrac[tio]nem obstream, vel se tenentem ex parte obiecti ad assensum; at motivum formale est ratio detracta obstrectrea, seu se tenens ex parte obiecti, omnino necessaria ad actus: ergo.

Maior probatur: veritas intrinseca credibilis rei, nec detrat nobis, nec detrat potius ad assensum, quam ad dissensum. Praeterea, eadem veritas ut pure applicata per apprehensionem revelationis, etiam manet indifferens ad assensum, et dissensum; ac tandem lumen fidei, vel auxilium, efficere poterunt detractionem intellectus, subiectivam, ac pure effectivam, non formalem: ergo in nullo ex his tribus requisitis reluceret ~~ratio~~ ratio formalis motiva, et obiectiva, seu se tenens ex parte obiecti, et necessaria ad assensum.

Itra 2º obiectum formale, aut motivum assensus, debet praecognosci, aut simul attingi a fideli assentiente; ~~ideo~~ quia in vi illius ut cogniti movetur ad credendum; sed habitus fidei, vel auxilium non praecognoscitur aut simul cum mysterio attingitur a credente: ergo licet efficerat detractionem subiectivam, vel ex parte potentiae, non est motivum formale assensus.

Dico 3º: Deus ut ~~prae~~ praecipiens assensum, ratione sui supremi dominii, non est motivum, vel obiectum formale fidei. Probatur ad 1. ostendendo repugnantiam esse in ipsis terminis sententiam quae contrarium statuit ex eo, quod repugnat Deum praecipere ~~mihi~~ assensum fidei non habenti motivum formale ad credendum; repugnat enim Deum ~~Deum~~ praecipere amorem sine bonitate, vel actum visionis sine luce: irrationabilis enim foret assensus, praescindendo ab obiecto, qualis foret assensus praescindendo ab obiecto non proposito ut vero,

at Deus præcipere nequit assensum irrationabilem: ergo repugnat assensus prædictus obto Deo dantem quod Deus ut supremus Dominus præcipiat assensum.

Præterea: ~~...~~ 2. aliud esse debet motivum fidei, et aliud formalis obedientiæ, quia licet credendo divina Mysteria obediamus Deo, non tamen per fidem respicimus Deum taliter præcipientem; sed obedientia formalis respicit Deum ut supremum Dominum præcipientem: ergo fides nequit habere pro motivo Deum ut supremum Dominum præcipientem.

Dices: assensum non fore cæcum, neque irrationabilem, quia supponeret revelationem Mysterij, pluriumque testimonium, neque tamen moveri a præcepto taliter, sed ab authoritate Dei quæ ut supremus Dominus illum præciperet. Contra est 1. nam vel revelatio præsupponitur ut pura conditio, vel tamquam motivum adæquatum, vel saltem inadæquatum: si ut conditio, insufficiens est ad obtinendum proponendum ut verum, si ut motivum tantum inadæquatum: ergo authoritas Dei præcipientis, quæ esset tamen aliud partiale motivum, haberet eandem vim movendi ac revelatio, quod prorsus repugnat, quia præcepto taliter non spectat, ~~...~~ proponere obiectum ut verum, quod unice per eum est divini testimonij.

Contra 2. fides movetur immediate a testimonio dicentis, atque in illo dantis fidelis videt, ratione obiecti quid credit, sed præceptum formaliter sic non est testimonium, nec præcipere mihi assensum Incarnationis est præbere testimonium de illa, sive in quo ego veritatem Incarnationis videam; nisi quatenus arguitive, et velut indirecte, inferimus Deum non posse præcipere assensum circa obiectum falsum, seu non verum: ergo.

Contra 3. Deo ut moventi ad

asensum Incarnacionis, credimus atque asentimur, si Deo ut
præcipienti nec credimus, neque asentimur. Probatur: ergo ut
præcipiens non movet ad asensum. minor probatur: quia sola
affirmatio aut negatio Dei vel obiecti est causa asensus vel
disensus. Deus autem ut præcipiens, nec affirmat nec negat
obiectum formaliter, nisi arguitive et indirecte ut dictum est. ergo
2. asensus aut disensus sunt actus quibus intellectus affirmat
vel negat rem esse; at præceptum sive unice explicat fac hoc,
neque exigit a nobis actum quo dicamus rem ita esse: ergo.
Dicta 1o.

Præceptum non manifestat veritatem Dei, sed solam volun-
tatem præcipientis; sed quod movet immediate ad credendum
est Dei dantis quod manifestat veritatem rei: ergo præceptum non
est motivum asensus fidei. maior probatur: verba Dei
sicut etiam nostra manifestant immediate id ad quod
manifestandum imposita sunt; at verba præceptiva
non sunt imposita ad manifestandam veritatem rei, sed
solam voluntatem præcipientis: quare et in formula
ipsa præcipiendi solent superiores omnes expresionem
suæ voluntatis adhibere, verbi gratia y por quanto es mi voluntad
que se haga esto, mando &c. quia sic præceptum est solum
me intimatio voluntatis superioris: ergo.
Confirmatur: si

per posibile vel imposibile Deus esset prima veritas, et non
supremus dominus cui omnes obedire tenemur, esset ni-
hilominus omni fide dignus: è contra vero si esset supremus
dominus et non prima veritas, aut summe verax, non posset
movere ad asensum fidei; et licet ut supremus Dominus im-
peraret a nobis asensum, foret ille prorsus cæcus, ut imperi-
tus dici solet, obedientiam cæcam esse debere: ergo quod non
movet ad asensum ut supremus Dominus, sed ob testimoni-
um verum.
Denique authoritas Dei, duplicitur sumi po-

tet, 1° pro ipsa locutione suggerente infallibilem veritatem, a qua locutio dicitur testimonium irrefragabile; in quo sensu solemus praedicta testimonia appellare authoritates. 2° pro excellentia illa veluti iudiciali, et propria supremi Domini, quam omnes in Deo veneremur. Primo modo, movet assensum fidei, quia authoritas in hoc significato non differt a divino testimonio. 2° modo accepta, nequit esse motivum fidei motivum, quia non proponit obiectum credendum ex veritate ipsius. sicut in 1ª opinione excludimus a motivo fidei excellentiam omnitem veritati, a qua pariter eiusque summa Dei authoritas in hoc 2° genere derimitur.

Dico 4.

Obscuritas seu defectio non dei, propria obiecti fidei, non est ratio formalis motiva illius. Probatur 1° de ratione obiecti formalis et motivi, est iuvare et inclinare habitum vel potentiam mediante illo ad actum; sed obscuritas in obiecto credibili, non tamen iuvat et inclinat intellectum ad assensum, quin potius quantum est ex se retardat assensum: ergo non est ratio formalis motiva fidei. Sequela liquet, et praemissae patent, quoniam obscuritas est privatio claritatis quae efficit ut prompte feratur intellectus in obiectum: et quia idem formalissime est movere ex parte obiecti potentiam, ac iuvare, et inclinare illam in obiectum: ergo.

2°: Omnia per fidem credibilia sunt infallibiliter vera, sed nullum est infallibiliter verum propter obscuritatem qua velatur, sed propter revelationem qua proponitur obscure, seu inevidenter: ergo obscuritas non est ratio movens assensum fidei. Minor probatur: obscuritas obiecti potius tegit quam detegit veritatem illius; quare magis obscurum apparet mendacium, quod in speciem veritatis proponitur, quam quodlibet aliud obiectum quod in se verum sit: ergo nullum credibile sit infallibiliter verum propter obscuri-

totem qua revelatur.

3 probatur: prius intelligitur Mysterium constitutum in ratione obiecti terminantis assensum, quam intelligatur obscuritas in ipso obiecto: ergo haec non est ratio motiva assensus. + prius intelligitur revelatio actua Dei causans obscuritatem in obiecto, quam intelligatur ipsa obscuritas obiecti; sed intellecta revelatione Dei testificantis obiectum, intelligitur obiectum, vel Mysterium potens trahere assensum: ergo probatur maior: Mysterium seu obiectum trahens assensum fidei, eo est obscurum, quo revelatum, ita nimirum, ut verissima sit propositio dicta causalis, quoniam tota ratio ~~talis~~ obscuritatis illius consistit in eo quod obiectum apparet, non tamen videtur; sed quia eius veritas testantis ~~[illegible]~~ sub revelatione apparet et non videtur: ergo ideo, tamquam ab unica causa, redditur obscurum, quia revelatur.

Denique exemplis perspicuis ostenditur. tam propria est notitiae abstractivae absentia obiecti, et tam de ratione opinionis est incertitudo, ac est propria, et de ratione fidei, conditio non visi, vel obscuritas sui obiecti. similiterque ut obscuritas est propria conditio obiecti fidei, arduitas est conditio propria obiecti spei; et tamen, nec notitia abstractiva specificatur ab absentia obiecti, vel apparentia praesentiae; neque opinio, ab incertitudine, vel apparentia firmitatis obiecti; neque spes ab arduitate boni sperati: ergo ~~etiam~~ neque fides etiam movetur et specificatur ab obscuritate, aut carentia claritatis sui obiecti.

Stabilitur Dictio nostra
§. III

Deus ut est prima veritas revelans seu testificans Mysteria

fidei, est ob[illegible] formale et motivum illius. Conclusio ista satis constans existimari potest ex dictis: sed ultra tamen, licet breviter probatur 1. ex sacra pag. 1. Fides namque Abrahe, qua ille credidit Deo, ut dicitur Genes. 15. fuit fides theologica; at illa innixa fuit divino testimonio, quoniam credere alicui, est formalissime assensum praebere dictis illius propter veracem eius attestationem: ergo. 2. Prophetae, ut fidem theologicam suis dictis conciliarent, communiter asserebant, Haec dicit Dominus: ergo quia sola prima veritas dicens vel testificans poterat esse motivum credendi. = 3. Joannes Epist. 1. cap. 5. Ut persuadeat nos ad credendum divina mysteria, inquit: Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est. quasi dicat, si hominibus ob testimonium illorum credimus; potius credere debemus Deo, ob maius et irrefragabile testimonium illius: ergo. 2o probatur

ratione. Id a quo assensus fidei redditur certus, firmus, et infallibilis, est motivum illius, quoniam ab ipso movetur assensus a quo accipit suam certitudinem et infallibilitatem; sed a divina testificatione et locutione redditur assensus firmus, certus, et infallibilis: ergo ex tantum est obtum formale motivum fidei. Minor aliter probanda, modo ita suadetur. Testificatio et locutio Dei ex summa veracitate illius, infallibilis est, sed ab ea tantum testificatione quae essentialiter est infallibilis, potest assensus reddi certus, firmus, et infallibilis: ergo.

Confirmatur: sicut ex sola certitudine praemissarum oritur talis certitudo conclusionis, quod nequeat intellectus non assentiri conclusioni, deductae ex praemissis certis; ideoque ab assensu illarum, ad assensum conclusionis movetur; ita totam [in]fallibilitas et certitudo assensus fidei; derivatur ex infallibi

litate summe attestationis: quoad infallibile veritate divinæ attestationis tantum movetur intellectus ad assensum erga obiectum testificatum.

Tandem: fides quælibet innititur semper testimonio dicentis, cuius veritas supponitur; sic enim in fide humana experimur, quod illa movetur testimonio fide digni, ut pote in quo nobis apparet verum quod ille testificatur; quod est assensus fidei supernaturalis præstitus dictis a Deo, quem certo scimus non posse falsum dicere, seu summe veracem esse, innititur finaliter testimonio illius, movetur que ab ipso ut est i. veritas testificans, ratione cuius testimonium illius est infallibiliter verum, in quo proinde nihil falsum, vel non verum nobis proponi potest credibile.

Solvuntur Argumenta
§ IV.

Argumentum 1. Contra 1am conclusionem et pro 1. sententia id est obiectum motivum fidei, in quod ultimo fides seu assensus resolvitur, at fides ultimo resolvitur in Deitatem: ergo est fidei motivum. minor probatur. Quisquis credit Mysterium propter divinam veracitatem, credit Deum esse veracem; at non ex alio motivo nisi quia Deus est: ergo fides in processu suo ultimo resolvitur in Deitatem. Confirmatur. Res omnis ultimo resolvitur in eas causas, vel quasi causas, a quibus per se dependet; sed assensus fidei dependet a divina veracitate, divina autem veritas pendet a Deitate tamquam a radice: ergo assensus fidei ultimo in Deitatem resolvitur.

Resp. concessa maiori, neg. minorem. ad probationem concessa maiori, nego min. Non enim qui credit Deum esse veracem, credit ex eo quod Deus est, tamquam ex motivo credit, sed propter ipsam

illam Credit, quia cum sit ratio formalis credendi omnia, non indiget alia ratione formali aut motivo ut ipsa credatur. de quo infra. ad confirmationem dicta maiori de resolutione quae fit per se, distinguo minorem quoad esse: veracitas pendet a veritate, tamquam a sua radice in esse rei, concedo; in esse obiecti + credibilis nego minorem et consequentiam.

Dupliciter quia adeo diverso modo procedit intellectus per scientiam et per fidem circa veracitatem divinam. cum enim scire sit rem per causam cognoscere, cum sic per scientiam procedat cognoscendo veracitatem Dei, debet intellectus illam resolvere in veritate quae est radix et ratio apriori veracitatis, sicut et omnium perfectionum divinarum. cum autem intellectus per fidem procedit, resolvit suos assensus in divinae veracitatis, ~~...~~ dantium, quia cum credere sit assentiri propter testimonium dicentis, sistit intellectus in veracitate quae per istam divinum testimonium constituitur.

Dices: Philosophus 3. Metaphysicae ait quod eadem est dispositio rerum in esse, et in veritate: ergo veritas quo ad esse resolvitur in veritate: ergo etiam quo ad cognosci: ergo non potest ab intellectu cognosci, nisi per veritatem. Respondeo Philosophum loqui de veritate intrinseca rerum, in qua eadem est dispositio rerum, ac in esse illarum, utrumque autem considerat sicut quae proinde veritatem in esse resolvit. At tamen veritas extrinseca rerum quae ~~...~~ derivatur ex testimonio illas dicentis, in ipsum tantum resolvitur per fidem quae nimirum credit res propterea quod testificatas.

Arguitur 2°. ~~veri-tas per se ipsam opponitur cum falsitate et mendacio,~~ hoc ipso ~~...~~ quod quis aprehendat verum testari aliquid, necessario aprehenditur illud ut verum et credibile, quia veritas per se ipsam pugnat cum falsitate et mendacio, sicut cum omni

imperfectione

imperfectione, eo quod per se ipsa omnem exigit perfectionem: quod per se ipsam est sufficiens motivum credendi. — Confirmatur praeterea, sicut fides et charitas opponuntur immediate cum infidelitate et odio Dei; etiam gratia sanctificans opponitur illis ratione sui, et seorsim a fide et charitate: quod licet sapientia, et veracitas Divina opponantur immediate, cum falsitate et mendacio; etiam Deitas et natura Divina, seorsim ab illis attributis, et ratione sui pugnat cum mendacio, et falsitate. — Confirmatur: Humanitas Verbi, seorsim a veracitate pugnat cum mendacio, ratione suae perfectionis moralis: quod Deitas ob suam infinitatem perfectionem et sanctitatem, et ratione sui, opponitur mendacio.

Respondeo 2º distinguendo causalem antecedentis, quia Deitas per se ipsam pugnat cum falsitate in essendo, concedo; cum falsitate et mendacio in loquendo, subdistinguo: pugnat Deitas inadaequate accepta nego, adaequate sumpta, concedo antecedens, et nego sequelam. Dupliciter namque consideratur Deitas, ut essentia, et ut natura est, simul; et praecise ut essentia. 1º modo et adaequate considerata, ratione et exigit ut natura, suas perfectiones attributales, ac proinde veritate, ratione cuius opponitur cum mendacio et falsitate in cognoscendo, et dicendo. Verum 2º modo accepta, inadaequate sub conceptu essentiae tantum, pugnat immediate cum falsitate in essendo, idest, essentia veri Dei, non falsi Numinis est. non tamen opponitur sub eo respectu falsitati testimonii, vel in dicendo, quia huic extremo, tantum opponitur immediate Veracitas.

Replicabis 1º etiam si Deitas non opponatur cum falsitate testimonii vel locutionis, ut est talis imperfectio, opponitur tamen per se ipsam cum falsitate, ut imperfec-

tio est absolute, quia Deus opponitur cum omni imperfectione ratione Veritatis, non ratione Veracitatis; quia Veritas adhuc inadequate accepta, pugnat cum falsitate. — 2. Veritas radicalis non est Veritas obiectivè distincta a Veritate: quia si Veritas ut radicans Veracitatem pugnat cum mendacio, Veritas per se ipsam opponitur cum illo: ergo eo ipso quod apprehendamus Deum, aliquid dicentem, illud apprehenditur ut Verum ac proinde ex tali motivo credibile.

3°. Ut removeatur falsitas necessaria non est Veritas divina etiam radicalis: quia etiamsi Veritas inadequatè accepta, non excluderet Veritatem, est sufficiens motivum ad assensum fidei. Antecedens probatur: si Deus decerneret non decurrere cum Petro ad locutionem falsam, eo decreto removeret a locutione Petri omnem falsitatem; et tamen tunc Veritas radicalis nihil efficeret aut poneret in Petro, qui nimirum poterat erroneè loqui, ~~...~~ et in deceptionem aliorum, et ipsum quod erat Verum in ore: quia

Respondeo ad 1. fateri in Veritate nobis esse quod Veritas non opponatur cum falsitate, ~~ut est talis in~~ et mendacio, ut est talis tex ... ut est imperfectio, quoniam fides non pugnat cum illa ut est quaedam imperfectio moralis, sed ut est haec et formaliter opposita ~~op~~ ~~posita~~ Veracitati: quia Deinde Respondeo Veritatem inadequatè acceptam pro sola essentia, non pugnare cum falsitate, nisi tantum in essendo; neque illam excludit per se formaliter, etiam ut imperfectio est; sed ratione connexionis naturae, et ratione quoniam istius tantum est proprium exigere et radicare perfectionem omnem et cuiuscumque lineae, ac proinde et sanctitatem infinitam pugnantem cum omni imperfectione qua tali.

Ad 2.

Respondeo ~~...~~ concesso antecedenti, quia existimo neque etiam esse

non esse falsitates obiectivè distinctas, neg.o cons.am hoc enim veritas radicalis non distinguatur obiectivè a veritate, quae ab ista non distinguitur obiectivè naturâ; minimè probatur veritatem ~~esse~~ vel se sola, vel etiam simul cum veracitate, esse obiectum motivum fidei: quia etiam bonitas radicalis non distinguitur in hoc sensu a bonitate; et tamen ex eo non colligitur bonitatem esse motivum ~~cha~~ ~~ritatis~~ adequatum vel inadequatum charitatis: ergo.

Dices. ~~veritas~~ quod veritas radicalis, ~~prout~~ ~~sumitur~~ seu radicaliter accepta, pugnat immediatè cum mendacio. At veritas radicaliter accepta est formalissime ipsa natura divina ~~prout~~ quae radix est veracitatis: quae non tam perfectio formalis veracitatis ~~veritas vel veracitas ipsa~~, sed veritas adequatè accepta, nempe sub conceptu etiam naturae, erit motivum fidei. Distinguo maiorem pugnat cum mendacio radicaliter concedo; formaliter nego cons.am cum ~~ipsa~~ namque immediata oppositio sit tantum inter extrema formalia, et natura divina considerata praecise sub conceptu radicis, non explicet formaliter veracitatem, neque alias perfectiones ut tam formaliter habitas, non ~~pugnat~~ intelligitur pugnans immediatè formaliter cum mendacio, ~~sed tantum~~ formaliter accepto; sed tantum radicaliter: quod perinde est ac intelligi sub eo conceptu exigens habere perfectionem formalem veracitatis, quae immediatè opponitur mendacio.

Ad 3.am resp.eo neg.do ant. ad probationem distinguo maiorem. eo decreto removeret a locutione Petri falsitatem, et tribueret dictis illius talem infallibilitatem ut propter illam deberent credi, nego: et non tribueret talem infallibilitatem concedo maiorem, concedo minorem, et nego cons.am. Etenim, remotio falsitatis a Petro, orta a solo decreto, et non a divina veracitate, non est sufficiens motivum ut qui Petrum audiret, teneretur illi assensum praestare,

eo quod decretum de non deserendo ad locutionem falsam Petri, per se tantum habet removere falsitatem ab ore illius, non tamen habet per se afferre infallibilitatem dictis illius: etenim solius Divinae Veracitatis est proprium. Et quidem plus requiritur

ut adstruatur veritas, quam ut removeatur falsitas; ut patet in exemplo adducto. Et ulterius, quia ut dictum non sit falsum sat est, quod ex aliqua parte illi repugnet falsitas. Ut autem sit verum, requiritur principium proximum, et afficiens, ac veluti informans ipsum testimonium. Sic etiam ut remo-veatur odium Dei, sufficit nolitio odii, gratia sanctificans, unio hypostatica, aut visio beata: ut autem ponatur dilec-tio Dei, ultra requiritur charitas: quod similiter ut removea-tur a loquutione Petri falsitas, sat est divinum decretum, de non deserendo ad loquutionem falsam illius: ut autem dicta illius proponantur ut vera ad assensum fidei, ultra requiritur quod veracitas Divina illis per testimonium Dei appli-

cetur. Ex quo etiam deduci potest adversariis quod certitudo ut radi-calitur vera, pugnat cum falsitate locutionis; non tamen sufficit quod sit tantum radicaliter vera, ut moveat assen-sum fidei, quia ad id non sufficit sola remotio falsitatis, sed ultra requiritur quod obiectum proponatur ut verum. 1° 2° potest praestari a certitudine radicaliter vera, quia haec est im-potens fallere ac falli, quod praecise sufficit ut a se remo-veat omnem falsitatem. 2° autem a sola Divina vera-

+ positive

citate praestari potest, quia illa sola est quae in divinis testimo-niis proponit obiecta ut + vera. S. Thomas: defectus falsitatis in lo-cutione, est ipsa veritas; sed certitudo praecipue ponit defectum falsitatis in locutione, ut pote quae removet ab illa falsita-tem: quo immediate reddit locutionem veram. Praeterea: ut locutio

Dei sit vera et credibilis, sat est quod ~~Deus ipsa~~ illam manifestetur Deus nec fallere, nec falli posse; sed per hoc quod veritas removeat falsitatem a locutione, manifestatur Deus quod illa nec fallere nec falli posse: ergo per hoc quod veritas removeat falsitatem a locutione, hec satis sufficienter vera et credibilis.

Deus eo distinguo maiorem: defectus privativus falsitatis est ipsa veritas, concedo; defectus negativus, nego maiorem; et distinguo minorem: veritas ponit in locutione defectum negativum falsitatis concedo; defectum privativum, subdistinguo: veritas se sola, vel praecisa ab attributis sapientiae, et veracitatis, nego; non praescindens ab illis attributis: concedo minorem et nego consequentiam. = duplex quippe est defectus, vel ~~negatio~~ carentia falsitatis, alia negativa, privativa alia; quia aliud est rem non esse falsam; aliud rem esse veram. res significatur non falsa, quando non significatur aliter esse, quam est. res autem significatur vera; quando significatur esse quod est. quamvis ~~[struck]~~ ~~[struck]~~ ratione solius veritatis, sit talis locutio vera, quae non significet rem aliter esse quam est; non tamen sine sapientia et veracitate talis est, quod significet rem ita esse, ut est.

Dices:

veritas se sola removet a sua locutione falsitatem, ergo et ipso removet ab illa privationem veritatis; quia ponit in sua locutione defectum privationis veritatis. sed defectus privationis veritatis, est ipsa veritas: ergo veritas se sola ponit in locutione veritatem. ~~Nego ant.~~ distinguo ant. removet ab illa privationem veritatis, negative, concedo, privative, nego ant, et consequentiam. et distinguo subsumptam: defe-

tus talis privationis veritatis, est ipsa veritas, dicedo; defectus pure praecisivus, nego minorem et cons.^{am}

Ad solutionis intelligentiam, observandum est, q.^d duplex est defectus falsitatis, alter ut diximus, alius pure negativus, qualis reperitur in actibus voluntatis, vel alterius cuiuscumque poten. ab intellectu, + cuius actus incapaces sint veritatis, ex quo reperitur etiam in eis defectus pure negativus falsitatis. alius est carentia privativa falsitatis, quae pertinet actibus intellectus, et locutioni, ideo quia sunt subiecta capacia veritatis. = 2.º observa: q.^d actus intellectus et locutio, + Ang.^l possunt dici praecisive a determinata specie veritatis, vel falsitatis: tunc importat carentiam falsitatis, sed pure negativam, aut praescindentem tantum: ~~vel possunt dici detrahi in specie~~ eo q.^d pro illo signo praecisionis, solus resplendet ratio quaedam communis, capax extremorum a quibus sunt praescindit. ~~Unde~~

Vel possunt dici detrahi cum intellectu ex illis speciebus: Unde si actus reipsa verus sit, importat carentiam privativam veritatis; eo q.^d idem formaliter est veritas, et carentia privativa veritatis: idemque vice versa dicendum, si actus reipsa sit falsus, qui praeterea importat carentiam privativam falsitatis.

Ea tamen est differentia etiam notanda inter actus intellectus et locutionis Dei, et hominis. quod locutio Dei, cum numquam possit esse falsa, pro signo praecisionis a veritate, non importat tale carentiam praecisivam veritatis et falsitatis, q.^d possit contrahi et detrahi ad utramque speciem; et ideo ita tantum potest dici praescindens a veritate, quod adhuc in eo signo vera locutio sit, non tamen formaliter, s.^d tantum exactive, idest exigens necessario detrahi ad speciem

Veritati. Locutio autem divina, pro signo praecisionis a veritate et falsitate, cum sit capax utriusque differentiae, importat in eo signo carentiam negativam utriusque et aequaliter praecisivam.

His ergo notatis, clara redditur solutio, ad alias regulas quae fieri possent etiam oppositiva. Illarum, si dicatur Deus loquens, sola veritate, et praecisive a sapientia et veracitate; tunc necessum est dicere locutionem divinam, praescindentem a veritate; + Ut ipse patet; ita tamen ut pro illo signo, ~~neque~~ non intelligatur locutio vera formaliter; intelligatur autem locutio vera praecisive et exactive. non enim potest concipi vera formaliter, quia supponitur veritas loquens praescindens ab attributis sapientiae et veracitatis. Intelligitur vero pro eo signo, locutio vera exactive, quia cum intelligatur esse locutionis veri, ex praeconcepta veritate, nequit non dici exigens necessario, retrahi quod speciem veritatis; a qua per tali, et formaliter, alias praescindit pro eo signo:

Ex quo fit, quod pro illo, signo ~~tali dicatur~~ loquutio veri vera exactive, importet defectum privationis veritatis, derivatae ex eo quod locutio veri est. Attamen ille defectus non est formaliter talis, sed pure praecisivus, atque exactive tantum a locutione praescindens, ideo quia cum formaliter idem sit defectus privationis veritatis, et ipsa veritas: quia sicut locutio pro illo signo praescindente a sapientia et veracitate, importat veritatem, eodem modo importat defectum privativum veritatis; at pro eo signo tantum importat exactive veritatem, ideo quia locutio veri est, praescinditque

a veritate fali; ideo q.ª est signu̅ præcisionis ab attributo veracitatis: q.º dantem importat defectum præcisivum privationis veritatis; at defectus præcisivus privationis veritatis non est veritas fali; ut patet: q.º ut

veritas solutionis manifeste appareat, induco argumentum in simili forma. Nam male diceres qui ita argueret: gratia se sola removet malitiam quæ est privatio rectitudinis in actu se gerente circa obiectum charitatis; et sic ponit in actu defectum privationis rectitudinis, sed defectus privationis rectitudinis est ipsa rectitudo: q.º gratia se sola ponit in actu, rectitudinem charitatis. Male inquam qui ita argueret: eo q.ª vel loquitur de actu secundum speciem dumtaxat præscindentem a bonitate et malitia; et tunc in eo signo præcisionis non potest importare defectum privativum malitiæ, q.ª supponitur speciem illam dumtaxat præscindere tam a malitia, quam a bonitate.

Si autem argumentum loquatur de actu secundum speciem dumtaxat præscindentem a bonitate et malitia, connotante tamen gratiam subiecti, et proinde consideratur elicitus ab homine iusto: tunc intelligitur cum defectu pure præcisivo privationis malitiæ, exigens tamen rectificari a charitate, et impotens ut trahatur per speciem malitiæ, odii Dei. et ratio est, q.ª pro signo præcisionis a bonitate in detracta specie charitatis, nequit intelligi in actu rectitudo fali charitatis: verum cum pro illo signo non præscindat a gratia, sed immo supponatur elicitus ab homine iusto, eo ipso exigit detrahi per speciem charitatis, quia repugnat odium Dei compossibile cum gratia: q.º etsi gratia removeat malitiam seu privationem rectitudinis ab illo actu, non ideo ponit in illo defectum talem privationis rectitudinis, seu quod idem est rectitudinem charitatis, sed

[margin: et simul a gratia subiecti.]

ad summum exactiue.

Similiter q. cum concipimus Deum sola Veritate loquentem, seu praecisiuè a sapientia et Veracitate, concipimus locutionem eius defectu falsitatis, ac proinde cum defectu privationis Veritatis, quia falsitas est privatio Veritatis. ~~[illegible]~~ ~~defectus priva~~ qui defectus a Veritate oritur, ideo q. repugnat locutionem esse Dei, et posse subire falsitatem; sicut repugnat actum esse elicitum a gra. et esse odium Dei. Attamen, talis defectus pro illo signo et purè praecisiuè, ~~[illegible]~~ ac faciens locutionem veram ~~[illegible]~~ exactiuè tantum: at assensus nrae. fidei non mouetur a ~~[illegible]~~ testimonio ~~[illegible]~~ vero tantum exactiuè, sed formaliter tali: q. nequit moveri a Veritate, quae ~~[illegible]~~ removens falsitatem a locutione, eo ipso solum ponit in illa defectum negatiuum privationis Veritatis, purè praecisiuè, et qui formaliter pro illo signo tantum est Veritas exactiuè non formaliter.

Hinc ad Instantiam, dico, q. ut locutio Dei sit vera formaliter, et credibilis, ~~[illegible]~~ requiritur q. per illam manifestetur Deum nec fallere, nec falli posse formaliter: Cum autem concipimus Deum sola Veritate loquentem, nec locutio Dei apparet vera formaliter, ut dicta; nec per illam manifestatur Deus impotens fallere aut falli formaliter, sed tantum radicaliter, ut est exigens perfectiones sapientiae, et Veracitatis, a quibus ~~[illegible]~~ formaliter constituitur impotens fallere, ac falli.

Tandem, ex eadem doctrina, et exemplo quae adducto habetur clara solutio ad priores argum. Instantias: licet enim + ex parte; gra. praecisiuè a fide et charitate sufficerat ad removendum a subiecto infidelitatem et odium Dei, non tamen sufficit illa sola, ad attribuendam in actibus illius rectitudinem fidei, et charitatis. Similiter, licet Vnio hypostatica, vel gra. Verbi, pugnet

cum mendacio, ut est imperfectio moralis, non tamen illa sola et pre-
cisive a veracitate, pugnat cum mendacio ut tali imperfectio
est, nempe taliter opposita veritati: vel si sola dignitas verbi
sufficerat ad removendum mendacium ab humanitate, non tamen
sufficit sine regimine actuum intellectus et locutionis illius, ad
ponendam veritatem in eius testimonii: ergo paritates istae
~~potius sunt pro nobis, quam illis~~ potius stant quam im-
pugnent doctrinam nostram.

Arg.[um] 3. Vel est obiectum formale saltem partiale motivum fidei, ergo ex parte obiecti necessario praecognoscere debemus, ut assentiamur obiecto; sed necessario praecognoscimus rerum sub ratione veritatis, quoties aliquid credimus ab ipso revelatum: ergo. Minor probatur: necesse est cognoscere verum loquentem, ut credamus quae loquitur: ergo necessario praecognoscimus veritatem qua verus est. Sequela patet, quia apprehendere non possumus solas perfectiones, quae sunt veluti accidentia, loquentis: ergo necessario praecognoscere debemus substantiam veri loquentis, vel veri sub ratione veritatis: ergo.

Probatur: Divina Maiestas et excellentia, quam importat per se et immediate veritas, confert talem authoritatem divino testimonio, ut propter illam credi debeat; sed id propter quod credendum est divinum testimonium, est motivum nostrum fidei: ergo divina Maiestas et excellentia, est fidei nostrae motivum. Maior probatur, vel explicatur: sicut Maiestas regia per se dignificat sua testimonia, ita etiam Maiestas Dei sua testimonia dignificat; sed quia Maiestas regis per se ipsam eius testimonia dignificat, ita debemus assentiri dictis illius, ut maior reverentia foret diventiri regi aliquid testanti, quam homini privato, etiam si esset aequalis et veracitate eadem loqueretur: ergo quia Maiestas, per se ipsam confert talem authoritatem testimonio, ut propter illam

credi debeant quęcumque affirmat: ergo potiori iure credendum est Deo propter Maiestatem Veritatis.

Urgetur: Si Beatus, vel quispiam alius ab intrinseco impeccabilis, ac praeditus scientia infusa supernali, nobis aliquid assertive testificaret, in consortio Dei assignum revelantis, magis crederemus, quia dignius esset fide testimonium Dei, quam testimonium Beati; et tamen Beatus ob impeccabilitatem esset impotens ~~fallere~~ fallere nos, et ob scientiam Beatam ~~infusam~~ esset impotens falli: ergo hinc potius credere mus Deo propter Maiestatem et excellentiam Veritatis: ergo ~~[illegible]~~ hęc ingreditur saltem partialiter objectum formale motivum nostrę fidei.

Resp. distinguendo maiorem: quod ex parte objecti praecognoscere debemus ut ratio nos movens ad assensum, concedo; ut subjectum de quo aliquid credimus, vel cui assentimur, ~~[illegible]~~ nego maiorem, et distinguo minorem: praecognoscimus Deum sub ratione Veritatis, tamquam subjectum cui ob veracitatem assentimur, concedo; tamquam rationem ob quam illi assentimur, nego minorem. ad probationem concedo ant., sub data distinctione, et nego consequentiam. cuius probatio nulla est, quia ~~[illegible]~~ aliud est requisitum ut audiamus, aliud est ratio formalis ut credamus: requiritur enim ut audiamus, assignum quod nexum est ut quis nobis loquatur, quod nimirum ille existat cum facultate ~~[illegible]~~ expedita loquendi, et si vera loqui debet cum perfectione sapientię, et veracitatis. Ut autem illi assentiamur, sola illa perfectio est formalis ratio assensus, non apprehensa in abstracto, sed in concreto.

Igitur ut quis credat non debet praecognoscere ex parte objecti, Deum esse qui loquitur, ita ut ex veritate ad credendum moveatur, sed ita ut praecognoscat Dei esse perfectionem illam veracitatis ob quam assentitur Deo, quod nihil aliud est, nisi cognoscere Deum esse sub-

me, et infallibili Veracitati, ex qua movetur ad credendum. Itaque patet ne aprehendat Veracitatem in abstracto loquentem, sed in concreto, aprehendendo nimirum summe Veracem esse qui loquitur.

Ad 3^m objectionem, resp. concedo neg. maiorem de authoritate sumpta pro ~~veracitate~~ infallibilitate Divini Testimonii: authoritas enim in hoc sensu non derivatur immediate a Veritate, ~~sed~~ sed a summa Veracitate Dei: quia patet, si depraehendatur Veritas praecisa a Sapientia et Veracitate, nullam authoritatem praestant loquutioni, ob quam huic ~~illi~~ assentiri teneamur; sed tantum radicaliter et causative, iuxta ~~alia~~ superius dicta. – Deinde resp. distinguo maiorem; Maiestas et excellentia Dei, offert tantam authoritatem Divino Testimonio, ut credi debeat propter illam, tamquam propter motivum fidei, nego; tamquam propter motivum Voluntatis imperantis actum fidei, concedo maiorem et deesa minori, nego consequentiam.

Maiestas enim et Excellentia Dei, eo tantum modo concurrunt ad actum fidei, sicut ad alios actus Religionis, ~~et obedien tium~~ et obedientiae, nempe, erga Deum, nimirum, movendo Voluntatem ad debitam illam summissionem, ex qua Voluntas actus aliarum Virtutum imperat. ad hoc autem necesse est quod fides atque aliae Virtutes ~~propria~~ attingant ex parte suorum objectorum proprias rationes formales, a quibus moventur immediate. Unde si Divina Maiestas praescindat a Sapientia et Veracitate Dei, non poterit movere Voluntatem ut imperet assensum fidei, quia nequit imperari actus sine formali motivo eliciendus: sed tunc nulla authoritas propria Testimonii derivaretur in locutione Dei ex authoritate propria Veritatis.

Ex quo etiam ~~ergo testimonium Regis~~ ad exemplum dicimus Re-

quam Maiestatem dignificare testimonia Regis pure ex-
trinsece, ea nimirum dignitate, quae movens voluntatem nostram
ad veracitatem, eam simul inclinat, ut imperet statim assen-
sum dictis illius: attamen iste a sola veracitate ~~testimonii~~
movetur; quare Regi assentimur, quia sapienti et veridico; ~~ex~~
~~quo fit~~ ut stat vel ex eo, quod in conclusionibus scientificis
vel in rebus philosophicis, plus credimus sapientibus, quam
Regi. Addo quod ex maiori obligatione quam Rex habet ob
dignitatem suam, ut semper vera loquatur, magis perfecta
dicimus de veracitate Regis, quam hominis infimae notae,
etiam si perfecta sit aeque verax. In quo sensu etiam Maies-
tas divina nobis ~~proponitur~~ ut radix summae veracitatis.

Ad 2um

~~Ratione~~ Resp.o testimonium Dei esse dignius fide, quam
testimonium Beati, vel subiecti impeccabilis ab intrinseco,
et praediti scientia infusa; non ex Maiestate, vel Excellen-
tia Divina, sed ex sola veracitate, quia scilicet infallibilitas di-
vini testimonii est immediata, a se, et per essentiam; in-
fallibilitas autem testimonii Beati, est ab ipso Deo, afferen-
te ipsi dona illa, ob quae nec fallere, nec falli potest; at
~~patet~~ quod unumquodque tale, et illud magis: quo exemplum
~~sed~~ aptum habemus in humanitate, quae licet ita suppo-
natur sancta a Verbo divino unito, quae neque imperfec-
tionem moralem positivam aut negativam possit admittere, non
tamen unquam redditur tam sancta, ac est Verbum divi-
num: ergo.

~~3. Arg.es 4.o si Deus aliquid revelans moveret nostrum assen-~~
~~sum ratione sui sap~~

Arg.es 4. pro 2a sta. veritas intrinseca credibilis potest
sufficienter movere assensum fidei, dummodo procedat a re-

hensio, vel cognitio Divini Testimonij: q.o ans probatur V.o simul quod appareat Veritas dictae revelationis, dicti Mysterij, potest intellectus assentiri Mysterio; sed posita aprehensione revelationis apparet Veritas dicti illius, dum et Mysterij: q.o potest intellectus assentiri Mysterio; at tunc assentiretur ob solam Veritatem Misterij: q.o ~~[illegible]~~ Maior est evidens, minor q. constat; nam si sola generetur aprehensio Mysterij, non posset intellectus assentiri Misterio: ~~cum autem simul aprehenditur revelatio~~ quia non apparet Veritas illius: cum autem ~~simul~~ aprehenditur revelatio testificans illud, iam tunc apparet Veritas Misterij testificata; et revelationis illud testificantis: q.o posita aprehensione revelationis apparet veritas tum illius, tum et Mysterij.

Subsumpta autem probatur: tunc intellectus praecise aprehendit revelationem, cui ut sibi ~~apparenti~~ manifestet Veritatem Mysterij, opus non est, q. assentiatur; dat tunc intellectus praestaret assensum Mysterio: q.o ob solam Veritatem intrinsecam illius. Itaq.a liquet, et maior probatur: potest intellectus assentiri intuitive coloribus quin simul assentiatur existentiae lucis, dum tamen per lucem ab ipso aprehensam, illi color innotescat: q.o dummodo per revelationem tantum aprehensam, ~~modo et non creditam~~, appareat intellectui Veritas Mysterij, poterit intellectus assentiri Mysterio, quin opus sit, ut assentiatur revelationi.

2.o probatur ans: ex solo simplici amore Divinae bonitatis potest moveri charitas, ad efficacem dilectionem et detestationem peccati oppositi Divinae bonitati, quin talis detestatio attingat intrinsece et immediate bonitatem Divinam; sicut simplex affectus Charitatis potens est excitare alios actus Virtutum non respicientes intrinsece

bonitatis Divinae: ergo similiter in illius simplici apprehensione Divini Testimonij, potest moveri ad assensum Mysterij, non attingentem, vel percipientem intrinsece ipsam Testimonij Veritatis; sed hac non attacta per assensum, sola Veritas Mysterij esset motivum assensus: ergo. Tandem: assensus Trinitatis et aliorum Mysteriorum, quos post primum fidem erga illos elicit Catholicus, sunt actus fidei Divinae; et tamen illi assensus non moventur aut numquam aut plerumque ex Divino Testimonio, aut Veracitate Dei, quia experimur nos Mysteriis assentiri, cum saepissime immemores Divinae revelationis, articulos fidei credimus et fatemur, quin experiamur motivum obtineri ex Divina revelatione, aut Veracitate, quam tunc minime praesentem habemus: ergo. Confirmatur: post primum assensum praestitum per discursum, doctrinae serentissimae; non est necesse ut plures postea eiusdem doctrinae assensus eliciamus ~~praemissas~~ ~~frequenter~~ memoria praemissas revocare: ergo nec post primum assensum Trinitatis, necessarium est ad sequentes eiusdem Mysterij assensus, recurrere ad Divinum Testimonium: ergo tunc Veritas intrinseca Mysterij, est unicum motivum illorum assensuum. Verum

sat constare ex doctrina nostra quam insufficiens sit ad assensum fidei sola apprehensio Divinae revelationis, ut pote in qua Veritas Mysterij non apparet inducens potius assensum quam dissensum, neque ulla est connexio Veritatis Mysterij, cum Veritate revelationis tantum apprehensae, ut ex cognitione illius feratur intellectus in assensum Mysterij. quapropter sufficerat ~~[illegible]~~ insinuare eandem doctrinam in fine, ad solutionem argumenti cuius [illegible] negatur. ad primam probationem dicta maiori, distinguo minorem: posita sola apprehensione revelationis apparet Veritas

hi illius, hic et Mysterij, sufficienti connexione inter Utramque ut intellectus ex Una assentiatur alteri nego; connexione insufficiente ad praedictum assensum concedo minorem, et nego conseq.

licet autem sola apprehensio Mysterij, sine Ulla revelatione, non faciat apparere Veritatem Mysterij; non exinde probatur, sufficere apprehensionem Mysterij in revelatione illud testificante tantummodo apprehensa, ut Veritas illius per fidem credatur, ideo quia hinc non appareret Veritas Mysterij immediate in seipsa, alioquin multiplicaret revelatio etiam apprehensa; alias non appareret mediate, si intellectus non praestaret assensum revelationi: quo = Mysterium sine revelatione, nullo modo apparet Veritas Mysterij: cum revelatione autem, quae alias tantum sit apprehensa, et non credita; apparet Veritas Mysterij indifferenter tamen se habens, seu non determinans ipsum intellectum ad assensum potius quam ad dissensum: quod ut illa appareat sufficienter ad movendum assensum, opus est quod proponatur per revelationem creditam.

Nec exemplum intuitionis intellectivae coloris ad rem est. quia licet intuitione oculorum nequeat Videri color, nisi propter lucem, tamquam propter objectum formale: intuitione tamen intellectiva potest intellectus Videre colorem, sine luce etiam apprehensa, ideo quia lux non est ratio formalis, ut intellectus assentiatur colori, etiam quando intellectus assentiretur colori, ut sic dicendo duplicatione, siquidem lux esset ratio primario attracta, non ante motivum assensus. At Vero cum intellectus per fidem assentitur Veritati Mysterij, necessario debet moveri ab aliquo ex parte objecti, quod inclinet ad assensum, quod nequit esse aliud nisi revelatio ipsa praevie ut credita. Sequitur ad 2do ante de Visione extrinseca coloris, exemplum pro nobis, non adversum nos stat exemplum.

Ad 3am probationem distinguo

antecedens

anr: ex sola simplici amore Dei potest moveri charitas Vtg
se nego ans: per accidens subdistinguo, ad amorem efficacem
medij qua talis, nego; ad actus aliarum virtutum permitto
ans; et nego cseq. etenim ex amore simplici, seu inefficaci
ei finis intentione, nequit oriri efficax electio medij, ut est
Comeori ac vera Thomistarum doctrina, ex eo quia ab in
differenti qua tali, nequit procedere effectus determinatus. Ex quo
paritas in confirmationem nostrae doctrinae retorquetur: quando enim
simplex amor divinae bonitatis indifferens est ut diunga-
tur cum electione, vel cum non electione medij, impotens
est movere ad amorem efficacem medij: ergo quando simplex appre-
hensio veritatis revelatae, indifferens est ut diungatur
cum assensu vel dissensu erga Mysteria, impotens est mo-
vere potius ad assensum, quam ad dissensum.

Cum igitur deter-
tatio peccati opponitur divinae bonitati, sit medium determinans
electionis efficacis, cum potest solum voluntas illud detestari,
opus est quod precedat efficax amor divinae bonitatis, et a qua
illa moveatur. Potest tamen attingere per accidens, et quasi
occasionaliter, quando simplex amor Dei, excitet ad actus alia-
rum virtutum, quarum obiectum in se bonum sit et potest se
amittere; non tamen potest illos efficaciter imperare, vel
etiam excitare ad amorem medij qua talis, ob indifferen-
tiam illius. Ex quo etiam fit pro nobis instantia; quia optime
potest apprehensio sola alicuius obiecti, excitare ad assensum
alterius quod per se sit cognoscibile; ut apprehensio veritatis Dei,
ad assensum sapientiae divinae; non tamen potest excitare
ad assensum alterius, cuius veritas ex se non apparet: qua-
lia sunt omnia per fidem credibilia.

Ad ultimam probationem dicitur ex
dictis in d(ictio)ne solutio: Numquam enim fide divina assentimur

Mysteriis, sine implicito saltem assensu erga revelationem, qui si multo antea praecesserit expressus, postmodum semper offert Divinum testimonium in confuso saltem cognitum, sufficienterque ut semper maneamus ex illo ad assentiendum Mysterium. Neque experientia quae allegatur, ita se habet. Licet namque fere imperceptibilis sit motio illa ex veracitate Divini testimonii, tamen illa existit, cum decursu vitae, ~~credimus~~ articulos quos recitamus, credimus, prout oportet ad salutem. Usus namque credendi, aut facilitas ex usu proveniens, efficit ut motio illa ~~non fortiatur~~ sensibilis non sit, quae revera existit. Quod et videre licet in aliis ~~[illegible]~~ etiam facultatibus, quarum regulis et praeceptis utimur adeo faciliter, ut fere sine regulis operari videamur: sic Cytharaedus non facile percipit modum, quem facile in pulsando observat. Ergo similiter ex superata difficultate assequendi Divinis revelationibus, non facile percipimus earum motionem quae revera interveniunt licet expresse et in confuso in assensibus nostris.

Hinc ad rationem secundo dico quod quotiescumque assentimur evidenter Domini sententiae, manent praemissae; licet non ita facile earum motio percipiatur, quod ex iteratis assensibus, usum praedictae cognitionis habemus. Quod si quis penitus oblivisceretur praemissarum, ille absdubio scientiam Domini ammitteret, licet fortassis posset conservare cognitionem illius per medium pure extrinsecum, ut si recordaretur se ~~[illegible]~~ aliquando Dominum demonstrasse: ergo si quis oblivisceretur omnino Divinae revelationis, quoties Mysteria credit, minime assentiretur illis fide Divina, nec propria illius certitudine.

Denique ex ratione ista sequitur, neque apprehensionem Divinae revelationis, saltem quo modo existat, requiri ad assensum fidei, cum plerumque per usum et facilitatem credendi post vim assensum, articulos fidei credimus, ac recitamus; quin dum neque apprehensionem revelationem habeamus. Demum, ~~[illegible]~~

qui crederet Mysterium ex sola revelatione apprehensa, perinde se haberet, ac si quis audiens physicum, vel quam professorem Petrum transisse, Petri transitum fide humana crederet; et hoc imprudentissimum foret, eo quod ~~nihil et ...~~ apprehendens verba illa transitum Petri, nihil in eius apprehensione haberet connexum cum transitu, potius quam cum carentia transitus Petri: quod similiter.

Arg. 4. pro tertia sententia. Sufficiens ratio motiva assensus fidei, est supremum dominium Dei praecipientis credere: quia ut supremus dominus, movet Deus ad assensum fidei. Antecedens probatur multipliciter, 1.º Deus potest praecipere alicui quod credat quae ipse revelat, et quod non inquirat rationem credendi; at tunc crederet illa quae Deus praecipit: quod. 2.º praestantia fidei consistit in eo, quod credantur obscura quae non apparent, nulla suadente ratione; sed qui credit quia tantum quod Deus credere praecipit, nulla ex alia ratione suadente assensum ad credendum moveretur: quod ratione unicum sicut fidei motivum esset dominium Dei praecipientis. 3.º

Qui credit Deo, quia verax est, per discursum procedit: omnis enim cognitio unius per aliud tamquam per medium discursiva est; at qui credit Deo tantum quia Deus praecepit, simpliciter credit captivando omnino suum intellectum: quod hoc tantum est motivum quod assignari debet ad assensum fidei. patet sequela, quoniam fides discursiva non est. — 4. Credentes Deo, plus illi deferimus, quam cum hominibus credimus; sed hominibus credimus propter veracitatem et sapientiam: quod Deo credere debemus propterea quia assensum praecepit. Tandem praeceptum divinum credendi connectitur aequaliter cum veritate veritatem credendi, quia repugnat Deo praecipere assensum falsi, vel circa obiecta non verum; sed eo ipso habet qui credit sufficiens mo-

tibus ex precepto ad credendum. g°

Resp.eo neg. ant. ad 1.am probationem

dico 1.° q.d ex ratione adducta, non tam probatur preceptum esse, moti- vum agentius; quia ~~nec preceptum, nec aliud quidquam esse tale moti-~~ non esse tale motivum ~~vum~~ q.a lex precipiens agentium et prohibens investigare ratio- nem credendi; eo ipso significaret preceptum non esse huiusmodi rationem; quoniam volens rem preceptam, prohibere nequit ne cognoscatur preceptum. 2.° Resp.eo neg. ~~ante~~ de maiorem; q.a lex precipere nequit, ut quis agentiatur obto, sine motivo; sicut enim nequit precipere mihi, ut sine luce videam, ita etiam nequit ut credam, sine ratione illa, quae per modum lucis ex parte obti, mihi veritatem manifestat, ac movet potius ad agentium, quam ad dissensum.

Ad 2.am Resp.eo praestantiam fidei sitam esse in eo, q.d credatur obtum, nulla ratione intrinseca illius a priori, vel a posteriori movente agentium; non v.o in eo q.d credatur ~~sine~~ nulla ratione extrinseca, vel nulla ~~dei~~ testificanti authoritate suadente: sic enim agentes imprudentissimi ac fides irrationalis foret: imma ~~nulla~~ nimia esset fides, quae ipse non precipienti, sed pure loquenti agentiter. = ad 3. dico, quod cognitio unius per aliud tamquam per medium formale, est discursus, secus autem cognitio unius per aliud tamquam per medium obiectivum et rao, q.a tunc non habetur cognitio unius ex cognitione alterius; sed unus et idem actus unum ratione alterius cognosceret. Itaque in tom. de Angelis, docui, Angelum incapacem discursus posse cognoscere effectum per causam. Quin et rator- quaeratur argumentum: nam credens, ex precepto cognito, cognoscit dum veritatem obti, in hac sed. rem et obligationem credendi: g°

Ad 4.am

Resp.eo q. nos credentes Deo, plus illi deferimus, quam credentes homi- nibus; non q.a ex precepto credimus ipsi. sed q.a ex excellentiora de ipso, et ~~pro~~ ipso testificante credimus. 2.o q.a ipsi attribuimus sum-

mam Veracitatem in his quę testificat. ac dande quia ea firmitate et certitudine dictis illius assentimur, ut nulla dubitatione erga ipsa hęreamus. — ad Ultimam dico: Directionem præcepti Divini cum Veritate Misterij, de mateli se habere ad assensum fidei, de formali vero ad actum obedientię; ~~quod aute se [illegible]~~ ~~aute quę se habet de formali~~ ideo, quia præcipere assensum trinitatis, non est formaliter testificare trinitatem. Directio aute quę ad assensum fidei se habet de formali, est directio testimonij divini cu Veritate obti, quia hęc apparet ex vi illius certo credibilis.

Argum 6. pro Ultima d. id est motivum assensus fidei, per quod eius obtum distinguitur ab obto habitus evidentis; sed illud per obscuritatem et rationem non potest distinguitur ab isto: quo obscuritas, est quę movet, saltem partialiter assensum fidei. — Resp. ergo 1o. obscuritatem ingredi obtum fidei, per modum conditionis, sive de connotato, non aute in recto; sicut absentia rei est conditio obti actus desiderij. — Resp. 2o. ergo fidem distingui ab habitibus evidentibus, per obscuritatem realiter et absolute, non formaliter: quia autem testificatio fundat obscuritatem ipsam obti, eo enim hoc obscurum, et efficaciter, quia dantem est testificatum, per testificationem ipsam distinguitur habitus fidei ab habitu scientifico.

Argum 7. contra nram d. 3. Intellus assentitur rebus fidei independenter a 1. Veritate: quo Veracitas Divina non est obtum formale fidei. ant probatur 1. Divinę revelationi quamvis illa obscura sit assentitur intellus immediate, ergo et independenter a Veracitate Dei: sic et rebus fidei seu revelatis potest assentiri independenter a ~~revelatione~~ 1a. Veritate. 2o. supposita authoritate Ecclesię, ut conditione, potest intellus assentiri revelationi propter seipsam: quo supposita authoritate Divina, ut conditione, poterit intellus assentiri rebus fidei, propter

sergeat. — 3. fidei non attingit, quod non revelatur, nec per testimonium exprimitur; sed Deus revelans incarnationem, non exprimit, nec revelat suam veritatem: ergo cum Deum credamus Incarnationem illam credimus independenter ab attingentia veritatis.

Resp. nego

ad 1um probationem dicto antecedenti, nego consequentiam. disparitas namque et supra insinuata est, quia nulla ratio falli, seu objectum motivum attingitur per aliud, seu medio alio, alioqui procederemus in infinitum assignando motivum motivi. Ex quo ad 2am probationem, dicto antecedenti, nego consequentiam. quoniam authoritas Ecclesiae, satis deservit per modum conditionis, cum nobis proponit revelationem, vel objectum aliquod esse a Deo revelatum, ut illud propter revelationem credamus. Verum authoritas Divina rem testificans, requirit deservire ut pura conditio quoniam sine ea non est propter quod credamus res fidei, quae in se nequaquam nobis apparent, sed tantum in testimonio loquentis. — ad 3um

Resp. eo disting. maiorem: quod non revelatur etc. fidei non attingit, ut quod, et ut res credita, concedo: ut quo, et ut ratio credendi, nego maiorem, et similiter distinguo minorem; ac nego consequentiam. non quia 1o modo, sed 2o. attingitur 1a veritas revelans Mysteria fidei.

Arg. et ultimo: cum assensus praescito revelationi praestitur dissensus rei revelatae, ut pote qui supposito 1o. assensu, est liber et meritorius; sed si Deus testificans moveret assensum fidei, ratione suae veracitatis; supposito assensu praescito revelationi, assensus erga rem revelatam, liber non esset: ergo veracitas Divina non est motivum fidei. probatur minor. supposito assensu revelationis ob veracitatem Divinam, ex terminis patet rem testificatam veram esse; sed quando res testificata ex terminis apparet vera, nulla est libertas in assensu illam: sicut liber non est, sed proprius necessarius assensus in tali

præstitus obto in seipso evidenti; ut cum assentimur huic Veritati: totum est majus sua parte: q.o supposito assensu præstito Revelaoni ob summam Veracitatem Dei, assensus rei testificatæ, non manet liber.

Hoc argum.tum tangit gravem revera difficultatem de libertate assensus circa rem testificatam suo loco discutiendam. In præsenti autem, ut opponitur à P.e Rigalda Repetitur in ipsum P.ntem, supremam Divinitatis authoritatem, esse motivum fidei. quoniam ex ipsis terminis apparet verum, quod affirmat Deus suprema sua authoritate, Repugnat enim aperte, quod authoritas Divinitatis conjungatur cum falsitate testimonij: q.o supposito assensu præstito testimonio, ob summam authoritatem Divinitatis, non manet liber assensus erga rem testificatam: q.o assensus fidei redditur ex illo motivo necessarius. quæ instantia eodem modo fieri potest in plurimis ex aduersis sententiis, ut exinde stet q.d difficultas de libertate assensus in omnibus sententiis urget.

Cui modo breuiter resp.eo assensum illum liberum esse, non elicitiue, q.a hoc modo melius actus intellus liber est, cum intellus non sit pòa libera; s.d imperatiue, aut motiue à Voluntate: est q.o liber, etiam supposito assensu præstito revelaoni. et ratio est, q.a adhuc prædicto assensu supposito, manet obtum obscurum, et non evidenter apparens; s.t assensus erga Mysterium obscurum, et non evidenter apparens, eget imperio vel pia motione Voluntatis ut determinetur: q.o etiam supposito assensu præstito revelationi ob Veracitatem Dei, assensus præstitus Mysterio est liber imperatiue et motiue. quinimmo, cum unus et idem sit assensus, quo intellus assentitur revelaoni et obto propter illam, non

ante procedens per discursum a Revelatione ad Mysterium, semper manet predictus assensus obscurus, et consequenter dependens[?] a voluntate. Ex quo patet disparitas ad assensum circa objectum clarum et evidenter apparens.

Dubium III

An Divina Veracitas ut formaliter ab aliis attributis distincta, sit ratio formalis ~~movens assensum~~ motiva fidei?

Paucis notatis explicantur ss.[?]

§ I.

Dubio precedenti constituimus primam Veritatem Revelantem, esse motivum fidei nostrae; ~~sed cum prima Veritas~~ ubi et a munere isto satis exclusimus primam Veritatem in essendo, ~~que~~ utpote que alia non est oportere[?], ab ipsa vera Deitate. Restat ergo disquirere, an sub nomine primae Veritatis Revelantis comprehendatur utraque Veritas in cognoscendo, et in dicendo? quarum prima non distinguitur + Divinae sapientiae; 2.a autem, melius appellatur Veracitas, estque attributum, et perfectio Divina, verum ad vera loquendum inclinans. De utraque ergo procedet modo presens dubium. De aliis autem attributis ut fidelitatis, omnipot. &c. in sequentibus acturi sumus.

+ ab attributo

Pro quo sciendum est ex D. Tho. 2.2.ae q. 109. a. 1 q. Veritas seu Veracitas, est virtus quedam, per quam aliquis se talem exhibet vita et sermone qualis ipse est, ex[?] Phil. in 4 Ethi.

et Cruris actus 2us; Ut exponit D. Thom. loco allegato art. 1. in Corp. est determinare ad verum: proindeque illa specialis ~~extendunt~~ praeseferunt perfectionem et honestatem, quatenus verba, aut etiam facta ipsa debite ordinantur ad aliud tamquam signum ad significatum: cui veritati actuali, opponuntur Mendacium, Hypocrisis vel simulatio, Iactantia, et Ironia, de quibus etiam dixerit ibi D. Thomas q. 110, et sequentibus.

Tandem noto, quod omnia verba pertinent ad veritatem, cum hac tamen differentia, quod alia per se, alia per accidens ad veritatem spectant. ~~Ex~~ prioris generis sunt verba illa quibus significamus ea quae in nobis sunt, sive per se reale et morale. Ut cum dicimus nos esse sapientes, sanos, aut nobiles, quarum significatum per se ipsa in nobis est. 2^i generis sunt verba illa, quibus significamus res quae realiter extra nos existunt, intra tamen sunt in esse cognito, ~~[illegible]~~ ut cum affirmamus solem lucere. huiusmodi autem res dicuntur spectare per accidens ad veritatem, quia earum significatum non nisi per aliud, nempe per sui cognitionem in nobis est.

Hic notatis Prima sententia docet: testimonium huiusmodi Christi in ratione obiecti motivi fidei, per solam ~~[illegible]~~ divinam sapientiam, seu scilicet veritatem in cognoscendo. Pro hac allegatur Valentia disp. 1. q. 1. puncto 1. quem tamen asserunt PP. Salmanticenses explicari posse pro omnium sententia. 2. dicitur, utramque scilicet veritatem in cognoscendo et in dicendo,[+] distinctere formaliter ex aequo et in recto obiectum formale et motivum fidei. Ita Suarez, disp. 3. sect. 4. n. 7. quem communiter sequuntur Iesuitae, et ex scotistis fere omnes, atque ex aliis similiter quamplures

[+] seu sapientiam et veracitatem

1. art. 4. Lezana, et nouissime Herrera disp. 1. dub. 3

§ 3.

Ultima sententia atque communis inter Thomistas docet solam primam veritatem in dicendo, seu veracitatem esse obiectum motivum et formale fidei; si tamen ut divinum testimonium duplicem perfectionem importet, alteram ad summam sapientiam Dei, qua in se falli non potest; aliam autem ad summam eiusdem bonitatem, qua ~~[illegible]~~ nequit nos fallere, ut proinde praerequisitive, non tamen formaliter requirantur duo illa attributa, cum altera in sola perfectione veracitatis stet dota et falli vaò movens assensum fidei. Ita sententiam Joannes a S. Thoma disp. 1. art. 1. num. 15. ~~[illegible]~~

Resolutio Dubij

§ II

Dico 1. sola divina veracitas independenter a summa sapientia Dei, et vaò falli, et motiva assensus fidei. Probatur 1° ex D. Thoma qui 2. 2. q. 109. et sequentibus passim asserit, veracitatem inclinare ad verum in se, ita ut ~~[illegible]~~ neque veracitatis exponens vix meminerit, conformitatis verborum cum iudicio, in qua sita est veritas in cognoscendo; quod sola illa est obiectum formale fidei, ut sequentia est certa, et postea dicitur. Ante autem patet: ~~[illegible]~~ neque loco allegato art. ~~[illegible]~~ 2. in Corpore inquit: est autem quidam specialis ordo, secundum quod exteriora nostra vel verba vel facta debite ordinantur ad aliquid, sicut signum ad signatum, et ad hoc perficitur homo per virtutem veritatis: et art. 3. ad 2. homo per propriam voluntatem profert exteriora signa ad veritatem manifestandam, et secundum hoc manifestatio veritatis est actus voluntatis: quod ex D. Thoma veracitas scholastica et ex propria honestate inclinat ad verum in se.

2° probatur

ratione agnosci, illa est et ratio formalis ~~sub qua aut~~ seu qua aut motiva fidei, ~~sub qua~~ quae sufficienter suadet Divini testimonii esse verum in re; sed sola veracitas Divina id sufficienter suadet: ergo sola illa est motivum fidei. Sequela recta est, ac maior certa, quoniam cum veritas testimonii generaliter connectatur cum veritate rei testificatae, id quod sufficienter suadet ac determinat intellectum ut credat testimonium Dei in re verum esse; sufficienter etiam suadet ac determinat intellectum, ut credat rem ab ipso Deo testificatam. Minor autem probatur: summa ~~Minor autem, in qua sola potest esse difficultas, probatur 1.~~ veracitas Dei connectitur infallibiliter, cum veritate in re Divini testimonii: ergo illa sola sufficienter suadet Divinum testimonium esse verum in re.

Antecedens probatur. Veracitas ex conceptu omni veracitati abstrahentis a finita et infinita inclinat per se ad verum in re: ergo veracitas in supremo analogato qualis est veracitas Dei, connectitur infallibiliter cum veritate in re Divini testimonii. Patet sequela quoniam veracitas in supremo analogato, habet omnem perfectionem quam ex se petit conceptus omnis veracitatis; at inclinare ad verum in re perfectio est: ergo hanc perfectionem habet veracitas summa, sive Dei. ~~Antecedens autem, in quo est tota difficultas probatur 1.~~

2.° probatur antecedens: veracitas ex se est voluntas dicendi verum in re; tum quia talis voluntas honesta est, et virtuosa; at ad nullam aliam virtutem pertinere potest, nisi ad veracitatem; tum quia dicens qui intendens veritate manifestare aliquid quod existimat illud esse verum in re, eo ipso vult determinate verum in re; sed veracitas est voluntas dicendi id quod existimatur ita esse in re: ergo est voluntas dicendi verum in re; sed voluntas dicendi verum in re per se inclinat

ad dicendum verum in re: ergo veracitas ex proprio conceptu inclinat ad dicendum verum in re.

3°. qui existimat Petrum currere, non solum asserit se existimare Petrum currere, sed veraciter dicit Petrum currere: ergo non solum inclinat veracitas ad conformandam locutionem cum mente vel iudicio, sed etiam cum rebus ipsis. patet manifeste sequela nam affirmans Petrum currere, non solum, nec primario affirmat se ita sentire aut iudicare, sed in re ita se habere: ergo veracitas inclinans ad dicendum Petrum currere, non tantum inclinat ad dicendum ut existimat loquens, sed ut res ita se habet: ergo non solum inclinat ad conformandam locutionem cum conceptibus, sed cum rebus ipsis.

4°. finis veracitatis non solum est manifestare audienti suum conceptum formalem, sed etiam conceptum obiectivum, dicendo ita esse in re, ut apparet in conceptu: ergo signa vel verba quibus manifestantur conceptus obiectivi in relatione intentione manifestandi rem ita esse in se, ut in conceptibus apparet, debent conformari nedum cum conceptibus, aut cum rebus prout tantum sunt in ipsis, sed etiam prout sunt in re. probatur antecedens: veracitas dicit locutionem ut propriam materiam, sed locutio non solum manifestat conceptus formales, sed etiam et primario obiectivos, significando nimirum illos se habere in re, ut apparent in conceptu: ergo inclinat per se ad verum in re.

Dices: veracitas est virtus electiva locutionis ut menti conformis: unde tamquam circa propriam materiam versatur circa locutionem in adeo consideratam, hoc est, quatenus precise dicit conformitatem cum iudicio vel mente. Etenim locutio ex alia parte qua dicit conformitatem ~~cum~~ cum rebus prout sunt in seipsis, potius per ex-

tinet ad sapientiam, cuius est attingere rem prout est in se quare Veracitas se sola non inclinat ad locutionem ut in re veram, sed tantum ad loquendum res ut conceptas, et consequenter ad conformitatem menti cum illis.

Contra 1°: cum qui certo scit se peccasse, Veracitas et prudentia suadent, ut confiteatur, non asserens existimo me peccasse; sed affirmans absolute, peccavi; at verbum istud peccavi, significat peccatum in re fuisse: ergo Veracitas imperat locutionem ut conformem cum rebus ipsis: nam imperare locutionem ut conformem cum ipsis rebus, nihil aliud est, nisi velle loqui, ut res se habent. Explicatur: cum dico, peccavi, et mentem explico, et simul peccatum in re fuisse significo; at talis locutio qua significat peccatum fuisse est mihi voluntaria; nam sciens quod illam significare peccatum in re, talem loquutionem profero: ergo talis locutio non solum ut conformis menti, sed ut conformis rebus est materia Veracitatis.

Contra 2°: locutio illa est mala, et materia mendacii quae non solum est contraria menti, sed quae est contraria rebus, quia non solum prohibitum est loqui contra mentem, sed etiam loqui contra veritatem rei: ergo locutio non solum ut conformis menti, sed etiam ut conformis rebus, est materia Veracitatis. Explicatur amplius: licet loqui contrarium rebus simpliciter possit esse actus erroris, loqui tamen libere et ex intentione contrarium rebus est actus mendacii, propter deordinationem signi ad signatum: ergo licet loqui verum simpliciter possit esse actus scientiae, loqui tamen libere et ex intentione verum, erit actus imperatus a Virtute Veracitatis, propter honestatem consistentem in debita ordinatione verborum ad propria significata.

Contra 3.

etiam si dicatur Veracitas non inclinare ad dicendas res deceptas, ut sunt ipsæ reduplicative; inclinat tamen ad dicendas res deceptas: quia inclinat ad dicendas res eo modo quo decepte sunt: quia res in esse decepto, sunt Veracitati ratio vel medium, ut transeat ad dicendas res sicut in seipsis sunt: quia non sistit in sola conformitate locutionis cum decepte, sed transit ad conformandam locutionem cum rebus. patet quia per Veracitatem non dicimus res esse deceptas, sed res deceptas tales esse: quia

Tandem probatur illud antecedens, e quo tota controversiæ resolutio dependet. Objectum formale Veracitatis ut sic, est locutio intellectiva, et non tantum existimata: quia Veracitas ut sic inclinat ex se, non solum ad dicendum conformiter mente, sed verum in re. probatur antecedens: Veracitas ut virtus appetitiva inclinat ad veritatem quæ est bonum loquentis; sed sola Veritas in re est bonum loquentis: quia consequens patet, maior quia virtutes perficiunt voluntatem in ordine ad attingendum sui objecti formale; sed objectum formale voluntatis est bonum in re: quia = item, quia opinio et error invincibilis, non sicut virtutes intellectuales, quia licet sua tantum detrahant intellectui ad attingendum verum apparens et existimatum, non autem verum in re: quia nec Veracitas esset virtus effectiva, si non inclinaret ad verum in re.

Confirmatur: sicut Veracitas inclinat ad dicendum res esse eo modo quo intellectus videat illas esse; ita et voluntas inclinat ad amandum bonum, quod intellectus videat esse bonum; et Justitia ad reddendum debitum quod existimaret tale illi deberi; Misericordia ad sublevandam inopiam quæ talis esse putaretur; sed in his omnibus judicium non ingreditur ratione formalis motivi, sed tantum per modum conditionis, qualiter nec negamus ingredi judicium de veritate rei: quia

Sicut Voluntas sola ex se inclinat ad bonum in re, Iustitia ad reddendum quod in re debetur; et Misericordia ad sublevandam inopiam vere talem, et solum per accidens inclinant ad predicta ~~ex~~ existimate accepta; ita etiam Veracitas ex se inclinat ad verum in re.

Urgetur ~~[illegible]~~ exemplicatur: sicut Veritas locutionis importat conformitatem cum iudicio intus; ita bonitas operantis importat conformitatem cum lege media conscientia dictante legem esse; at bonitas ex se inclinat ad conformandum operantem non solum cum conscientia, sed cum lege in re, licet aliquando per accidens conscientia sine lege in re excuset operantem a malitia, et reddat eius operationem honestam: ergo veracitas ex se inclinat ad loquendum verum in re, seu ad conformandam locutionem cum veritate in re, et non solum cum iudicio, licet aliquando iudicium sine veritate in re excuset loquentem a mendacio, afferatque per accidens rectitudinem locutionis.

Confirmatur: ex vi veracitatis tenemur adhibere curam et studium, ut vere iudicemus qualiter res se habeat ipsa, ne locutio evadat in re falsa: ergo finis intrinsecus ad quem per se inclinat Veracitas est locutio in re vera. Ex quo fit quod falsitas locutionis redderetur nobis prorsus involuntaria post adhibitam curam ad removendam falsitatem ab illa: ergo inclinatio Veracitatis non solum est ad Veritatem apparentem seu existimatam, quae consistit in conformitate rei cum iudicio, sed ad Veritatem in re. Patet consequentia quia conformitas cum iudicio potest stare, aut cum vero, aut cum falso in re: ergo sicut verum in re, ratione conformitatis cum iudicio, non est contra inclinationem Veracitatis, ita nec falsum in re esset contra eandem inclinationem, ratione eiusdem conformitatis.

Dices: optime potest locutio in re falsa, trahi inclinationem Veracitatis, si illa supponatur conformis iudicio; nam ratione istius conformitatis, et in ea

locutione sufficiens rectitudo et honestas, quę perficere possunt loquentę. R. dist. ant. conformitas cum Judicio locutionis in re falsę, non est veritas in re: cons. non potest ad illam dari per se veracitas, conc. ad summum per accidens. — Dist. 2°. Casu quo actus in re prohibitus vel non preceptus, fiat ex ignorantia invincibili dictante talem actum preceptum esse; licet actus iste credat bonus ex conformitate cum Judicio et conscientia de lege existimata; non sufficit ea conformitas, ut ad illum veracitas per se inclinet: unde nemo ex inclinatione per se veracitatis aspirat dari legem vel preceptum talis actus: cons. conformitas cum Judicio, si deest veritas in re, non est sufficiens ut ad illum per se tendat veracitas.

Dist. 3. Agere cum conscientia non est finis ad quem per se inclinet veracitas, quia bonitas operationis quę ad veracitatem spectat desumitur ex conformitate cum lege, quam conscientia aperit, non ex conformitate cum conscientia, nisi ratione legis, quam illam applicat: cons. similiter veritas locutionis quam per se intendit veracitas, desistit in conformitate cum re, quam cognitio solum habet applicare. Id exemplo fit perspicuum. Judex namque sciens reum de facto innocentem, qui juxta allegata et probata reum apparet, juste illum condemnat; et tamen Justitia per se ad illam condemnationem non inclinat; ideo quia Justitia per se inclinat ad conformitatem cum meritis vel demeritis rei, non autem ad conformitatem cum mente Judicis: cons. similiter dicens in re falsum, quod verum existimavit, non inclinatur per se ex veracitate ad illam locutionem, quia veracitas non inclinat ad conformandam verba cum mente, sed cum rebus.

Sit aliud exemplum quo tandem tota doctrina nostra, et ratio illius perspicue explicatur. Voluntas petit pro obiecto bonum, quod sibi proponit intellectus, et petit ferri in illud ab intellectu propositum; cum hoc tamen stat quod voluntas inclinet ex se, et per se, tamquam in proprium obiectum, in bonum in re: et quod in supremo analogato, in Deo, dilectatur immediate et infallibiliter cum bono in re: ita ut hęc sit falsa propositio. Deus vult aliquid: cons.

illud

q.º illud in re bonum est: q.ª licet requiratur cognitio et propositio intellus, id tantum est q. modum conditionis; non autem ut ratio volendi.

Sic igitur in h. dicendum est; q.d licet veracitas ut sic spectat detrahe ad verum, q.d dale esse iudicet intelus, cum hoc tamen stat, q.d esse inclinet ad verum in re; et q.d in tali supremo analogato connectatur esse et immed.e cum vero in re: ita ut hæc sit vera illatio: Deus aliquid veraciter dicit: q.º illud est verum in re; q.ª licet requiratur iudicium, et existimatio ut veracitas imperet locutionem, requiritur tamen ut pura conditio, non ut ratio illam imperandi; hæc enim est sola veracitas; q.º locutio conexi debet in re vera, & hoc precise q.d imperetur a summa et infinita veracitate Dei.

Dico 2.º

Si divina sapientia ingrederetur nexu, tamquam ratio formali Dei quæ motivum fidei, nullus esset actus fidei, quo præsu mere quo non exigeret divinam sapientiam. Hanc DD. statuimus contra nonnullos, qui asserunt aliquem posse esse assensum fidei vel quo statim, qui a sola veracitate moveatur, eius aliqui assererant divinam sapientiam esse nexu motivi fidei. probatur autem D.º in hunc modum. Si divina sapientia nexu requireretur pro motivo fidei, ~~ideo esset~~ in aliquo actu, ideo esset, q.ª veracitas se sola non conformaret locutionem eius re testificata, sed tantum eius notitia dicta; s.d hæc ratio militat in omni actu fidei: q.º probatur minor. In omni actu fidei debet præcognosci locutio conformis cum re: q.º si numquam veracitas, sine sapientia connectit locutionem eius re, numquam vel in nullo actu poterit sola veracitas movere assensum fidei.

Veracit. aliq. dicto rei testificata et ignorem notitiam Dei, ut eius

Deus revelaret suam scientiam de Antichristo, tunc enim objectum revelatum et certificatum est ipsa scientia Dei de Antichristo: ergo tunc sola veracitas moveret assensum fidei circa tale objectum. = Et tunc ex vi solius veracitatis, non praecognosceretur locutio ut conformis cum re certificata; ergo supposito quod divina sapientia necessaria sit, ut praecognoscatur locutio conformis cum re certificata, non sufficeret veracitas in casu objecto pro motivo assensus fidei.

Minor probatur: ut locutio cognoscatur conformis cum re certificata, requiritur in his principiis, quod cognoscatur conformis cum illa, ut est objectum judicii, et non solum cum illa ut est [illegible] judicium; sed in eo casu veracitas sine divina sapientia, non connecteret locutionem cum ~~veritate divi[nae] cer~~ ~~tificata~~ judicio ~~ut~~ vel scientia, ~~ut~~ ut est objectum dicti [illegible] ut exercite esset scientia de Antichristo: ergo tunc non cognosceretur ex vi solius veracitatis locutio cum re certificata conformis. Sequela ~~[illegible]~~ recte deducitur. Majorque patet, quoniam locutionem esse conformem cum re locuta, est quod res ita se habeat, ut apparet in decreto, quod manifestat ipsa locutio. Minor etiam discursus constat, nam locutio nequit connecti cum re, ut est objectum judicii, nisi connectatur cum veritate judicii, in praedictis principiis; sed veracitas tunc non connecteret locutionem cum veritate judicii, seclusa sapientia: ergo.

Circa probationem, melius ~~respondent~~ dicunt alii ex nostris adversariis, quibus placet quod divina sapientia ingreditur necessario motivum fidei, dicentes, adhuc in casu objecto, moveri ab illa assensum fidei. Ideo quia tunc duplex ~~distinguendum~~ decretum Dei distinguendum est, aliud directum et revelatum, aliud vero reflexum, quod est motivum credendi; quoniam Deus revelans se habere scientiam de Antichristo, habet simul scientiam reflexam, seu reflexe

cognoscit, se habere fidem de Antechristo, ~~...~~ Unde habet conformitatem iudicij cum predicto obiecto, ortam a divina sapientia ita de illo iudicante: Ex quo fit, quod assensus predicto obiecto non moveatur a sola Veracitate testificante, sed a ~~...~~ ~~...~~ divina sapientia reflexe iudicante, se iudicare vel cognoscere Antichristum, quia media hac conformitate iudicij reflexi cum directo, vel sapientiae divinae cum fide de Antechristo, quae est obiectum revelatum; ~~...~~ Veracitas connectitur vel conformatur cum veritate obiecti in se.

Melius inquam respondent isti Auctores, sed vel ex hoc tantum convincitur quam verior sit prior sententia et doctrina nostra. 1. quia contra hanc doctrinam, obstant dicta a nobis probantibus veracitatem divinam quatenus talem connecti cum veritate obiecti in se ipso, neque indigere nisi tantum praesuppositive conformitate iudicij ~~...~~ cum obiecto. 2.º quia ex praefata solutione sequitur, vel Deum non posse revelare aliquam sui cognitionem reflexam; vel tandem esse processum in infinitum, in actibus divinis, scilicet quoniam, exempli gratia, si ~~...~~ separamus Deum revelare, actum illum reflexum, quo cognoscit se cognoscere Antichristum, aut tunc assensus ~~...~~ huic revelationi praestitus, movetur a sola veracitate, aut ut posset moveri partialiter a divina sapientia eget alio actu reflexo ~~...~~ sapientiae, medio quo conformetur veracitas cum obiecto: ergo dicendum si supponatur Deum hunc actum reflexum velle revelare: quod praeferenda est doctrina nostra, quae ~~...~~ ideo ~~...~~ inconvenienti gravius liberat.

Solvuntur argumenta § III

Arguitur 1. Ratio formalis sub qua fidei, est quae continet infallibilem authoritatem Dei revelantis; sed hanc authoritatem constituit sapientia Dei cum veracitate: ergo veracitas sine sapientia non est motivum fidei.

minor probatur. ea authoritas divina constituit in hoc, quod Deus nec falle re nec falli possit; sed sapientia aeque cum veracitate praestat quod nec fallere, nec falli possit: quoad probo minorem: Deus si per summam sapientiam constituitur impotens falli: ergo divina sapientia praestat Deo quod falli non possit: ergo

Respondeo concessa maiori, distinguendo minorem; ea authoritatem constituit divina sapientia praesuppositive concedo, formaliter nego minorem. ad probationem concessa maiori, distinguo min: sapientia praestat quod Deus non possit falli, in cognoscendo, concedo, in dicendo, vel in ordine ad testificandum, subdistinguo: praestat illud praesuppositive et remote, concedo, formaliter, et immediate nego minorem; distinguo eodem modo anti; et nego consequentiam. — licet enim Deo ob summam sapientiam, conveniat non posse falli, in suis omnibus quae cognoscit, quod perinde est, ac convenire ipsi quod habeat iudicium omnino conforme eis rebus: id tamen praesuppositive requiritur ad assensum fidei, ideo quia ad infallibilitatem divini testimonii, ex qua assensus movetur, sufficit veracitas inclinans et tetrans Deum ad loquendum conformiter non solum eius iudicio, sed etiam eis rebus ipsis.

Et ratio est, quia sola summa veracitas, praecisive ab omni alio, removet ex se omnem falsitatem tam formalem, quam materialem. etenim eo ipso, quod illa tendat ad conformitatem locutionis eius iudicio, removet a locutione omnem falsitatem formalem; et ut inclinat etiam ad loquendum conformiter eis rebus, removet omnem falsitatem materialem; quod sit veracitas est, habet etiam ratione adversarios conformare locutionem eius iudicio; ut autem est summa veracitas, seu propria Dei, habet conformare locutionem eis rebus: quod eius Deum non posse falli, nec fallere, sit idem formalissime ac

habere locutionem utroque modo conformem tum cum iudicio
tum cum veritate; ~~...~~ conformem omni praestatione realiter, et
immediate a sola summa veracitate Dei.
Quod apte ex
plicatur doctrina illa quam graves theologi docent, nosque
etiam in tom. de Trinit. docuimus, cur Verbum, procedens
ut dictio sit filius, ~~quia procedit per intellectum~~ ideo scilicet quia procedens
per intellectum, ex vi et natura sua assimilativa, quia tali habet
assimilare ~~...~~ intentionaliter sibi suo principio et quia
divinum, sive in supremo suo analogato habet assimi
lare eidem sibi realiter: ex quo Verbum ex vi suae pro
cessionis, evadit filius, quia procedit similis in natura. Et hac
omni ~~alia~~ actione divina immanens substantialis et simplici
ssima, habeat etiam producere ad intra sibi eiusdem naturae
ex principio, ex quo spiritus sanctus procedit etiam eiusdem
naturae, sed tamen vi assimilandi ex sola perfectione
naturae, per se realiter et radicaliter, et praesuppositive se habens,
ac proinde filiationem non inducens.
Similiter igitur; licet De-
us ob suam summam sapientiam, falli non possit, sive sit
summa veritas in cognoscendo, habeat omnimodam conformitatem
iudicii cum rebus; quae praesuppositive tantum et radicaliter,
requiritur ad infallibilitatem divini testimonii; sola tamen summa
Dei veracitas illius est quae formaliter et proxime effi-
cit divinum testimonium infallibile, sive praestat quod Deus testi-
ficans aliquid, nec fallere, nec falli possit; ideo videlicet,
quia qua ~~...~~ est veracitas ut sic, habet conformare locutionem
cum iudicio; ut tamen est talis veracitas, sive in supre-
mo suo analogato, habet conformare locutionem cum vero,

Et per hoc quod locutio sit nemo conformis cum iudicio, Deus manifesta-
tur impotens falli; per hoc autem quod illa sit necessario conformis
cum rebus, manifestatur impotens fallere: ergo per solam summam
veracitatem constituitur ~~proxime~~ formaliter et immediate divinum tes-
timonium infallibile, et consequenter motivum sufficiens fi-
dei.

Instatur apertissime contra adversarios, quorum argu-
mentum probatur, attributum veracitatis nec partialiter ingredi
motivum fidei, quod ita evinco: id circa illos ~~constituit~~ efficit motivum
fidei, quod constituit divinum testimonium infallibile; id quod con-
stituit divinum testimonium infallibile, quod excludit ne Deus
testificans possit fallere, et falli; sed scientia veracitate
Deus constituitur impotens falli, per suam summam sapien-
tiam redditur impotens fallere, per suam summam bonitatem:
ergo haec duo attributa sufficiunt ad removendam omnem
falsitatem a divino testimonio: ergo reddunt illud per se
infallibile: ergo otiosa est veracitas ad reddendum per se
assensum fidei, ~~nec ad ...~~

Arguitur 2.o Veracitas non inclinat ad dicendum
id quod est, quod in re est, sed quod in iudicio verum est: ergo non in-
clinat ex se ad dicendum verum in re. Probatur 1. Si vera-
citas inclinaret ad conformanda verba cum rebus, sequeretur
quod locutio conformis menti, et non rebus, esset contra veracitatem;
consequens autem est falsum, quia ut quis mendax non sit
satis est si iuxta mentem loquatur: ergo Probatur 2. Veracitas
non est virtus intellectus, sed voluntatis, eam inferens ut ho-
neste imperet locutionem; sed honeste imperat locutionem
hoc ipso quod ita fiat menti conformis: ergo Probatur 3. Ut ali-
quis sit ~~profundus~~ non mendax, sufficit quod contra mentem

dicat, etsi id quod dicit sit materialiter verum: ergo ut sit perfecte verax, satis est quod iuxta mentem dicat, licet id quod dicit, sit materialiter falsum.

Resp. 2do disting. 2do ant. non inclinat ad dicendum id quod est, quia praecise est, transeat; quia in se verum est, nego ant. et conseq. Ex quo enim veracitas inclinet ad dicendum quod in se verum est, inclinat ad dicendum id quod est, quia est: attamen finis veracitatis non est esse verum quasi nude acceptum, sed verum esse illarum.

Replicabis: ~~finem~~ verum esse ~~tam~~ rei, seu ~~ve vera in se~~ veritas rei in se, estimatur iudicio illa ita cognoscente: ergo veracitas inclinans ad verum in se, primario intendit conformitatem locutionis cum iudicio de veritate rei. Distinguo ant. iudicio praerequisitive se habente, concedo, formaliter nego ant. et conseq. Ex quo enim veracitas sit virtus inclinans ad conformandam locutionem cum veritate rei in se, resultat secundario conformitas eiusdem locutionis cum iudicio de veritate rei. Sicut quia virtus ~~inclinat~~ intendit honestatem operationis, quae eliciet id quod conscientia dictat honestum esse, ex quo sequitur conformatio operationis cum conscientia, verum honestas sive rem, est quae primario virtus intendit; conformatio vero operationis cum conscientia, intenditur secundario: ergo similiter.

Dices 1°

veracitas sic inclinat ad dicendum secundum mentem, ut intelligi nequeat locutio vera, nisi intelligatur conformis menti: ergo veracitas inclinat ad verum locutionis, connotando iudicium cui locutionem conformat: ergo primario intendit praedictam conformitatem cum iudicio. — Resp. 2do neg. 2do ant. si sermo sit de conformitate formali, et non pure fundamentali. Nam bene intelligitur vera locutio, si tantum intelligatur impetrata a voluntate conformandi verba rebus, ubi formaliter non sit mentio scientiae, vel iudicii; licet ex hoc resultet

conformitas locutionis cum sententia vel iudicio, ideo quia verà pro-
sequenter conformis erit veritate rei.

Dices 2. ad hoc conformat
veracitas locutionem cum iudicio, quia mediante dicta connexione
qualiter cum veritate rei, vult consequi per se intentum consistens
in veritate locutionis: quia primario intendit conformitatem lo-
cutionis cum iudicio, quam cum veritate rei in se: quia tunc
nobis constat veracitatem consequi formale et desideratum veritatem
locutionis; quia nobis constat illam habere medium efficax ad
illam consequendam, quod conformitatem iudicij cum rebus. = nego
ante. quia veracitas, eo eo quod conformat locutionem cum re cognita
conformat quasi resultantiam et secundario locutionem cum iudicio,
sententia igitur non se habet ut medium quod veracitas eli-
git ad consecutionem proprij finis, qui est veritas locutionis
sed ut pura conditio ante, qua praesupposita, inclinat denique
ad propriam materiam, ad rem cognitam specificative, idest non
ut cognitam.

Dices 3. si veracitas non inclinaret praecisè
ad loquendum contra mentem, sed principaliter ad loquendum
verum in re, connecteretur immediate cum vero in re, sicut
sententia, et non mediante ista; at hoc falsum proinde est, ergo
tè ex quo duplex inconveniens sequitur; 1um quod frustra in-
clinaret veracitas ad conformandas locutiones cum iudicio.
2um quod veracitas posset suadere veritatem locutionis, et con-
sequenter movere nos ad credendum, etiam si non cognosce-
retur a nobis ut inclinans ad dicendum contra mentem; praeterea
ad credendum Deo, non esset necessarium cognoscere illum non
potentem nos fallere, quod absurdum est: quia
Resp. concedendo ma-
iorem, ~~...~~ minimeque est inconveniens, quod ex ea se-
quitur. Nam sicut amor immediate dicitur cum bono, et ta-
men non frustra, sed necessario petit illius cognitionem, ita
veracitas immediate dicitur cum veritate rei in se, et non fru-
stra, sed necessario petit quod verum iudicatum sit a loquente, nimi-

rum iudicio se habente praesuppositiue et ut pura conditio, non autem
formaliter. Neque illud est secundum inconveniens; quia non
interest, quod assentiens Deo loquenti, non praecognoscat Deum
impotentem loqui contra mentem, dummodo dirigat ipsum determinatum
ex summa Veracitate, ad bene et honeste infallibiliter
operandum locutiones interne veras: sicut ut mihi persuadeam
operationem esse moraliter bonam, sufficit quod praecognoscam illam
procedere ab operante contra legem, absque eo quod praecognoscam
difformitatem operationis cum conscientia.

Dices 4. Veritas sola non
est sufficiens motivum fidei, quia etsi importet veritatem in suis locutionibus;
illam non infert immediate et ex se, sed dependenter
ab attributis: quia licet Veracitas inclinet ad Veritatem
in re, quia tamen illam non infert in exercitio independenter
a scientia, non erit ratio formalis fidei, independenter
ab illa. — Respondeo quod eorum intelligitur locutio procedens
a Deitate seorsim ab attributis, intelligitur exactive, et
non actu et formaliter vera; sicut operatio procedens a gratia independenter
a virtutibus, intelligitur exactive bona in specie.
Locutio autem eo ipso quod intelligatur imperata a Veracitate,
intelligitur actu vera, alias intelligitur procedens
a voluntate dicendi verum in re; quod [illegible] deficit ut
sit formale motivum fidei.

Urgebis: materia Veracitatis est locutio
vera; sed nequit intelligi locutio vera, nisi intelligatur
iudicium verum: ergo nequit intelligi materia propria Veracitatis,
independenter a veritate iudicii, et consequenter a
scientia, a qua habet iudicium esse verum. Minor probatur: locutio
dicit essentialiter ordinem ad conceptus: etenim locutio interna
qualis est Angeli, est determinatio propria conceptus ad audientem,
exterior vero et sensibili, est manifestativa propria

sui deceptus per exteriora signa ab audiente perceptibilia: quo locutio vera dicit essentialiter ordinem ad loquentis verum.
Respondeo distinguendo minorem: nisi intelligatur iudicium verum, veritate cognita ex vi scientiae loquentis, nego minorem: ex vi veracitatis inclinantis ad non manifestandum nisi iudicia vera, concedo. Igitur conceptus quem locutio vera petit manifestare, est conceptus verus, veritatem tamen illius non suadet credenti scientia vel infallibilitas loquentis in cognoscendo; sed sola veracitas a qua inclinatur ad dicendum verum in re, et consequenter ad manifestandum tantum conceptus qui in re veri sunt. Quapropter si per impossibile Deus omniscius non esset, aut posset in aliquibus falli, adhuc semper essent veri conceptus quos eius veracitas manifestaret; non propter infallibilitatem eius in cognoscendo, sed propter perfectissimam inclinationem eius veracitatis ad verum in re, ratione cuius sola eligeret iudicia vera manifestanda.
Ad confirmationes argumenti respondeo ad primam, quod locutio conformis menti, et non rei, esset contra veracitatem materialiter, non formaliter: esset namque contra illam materialiter, quia in re non esset veritas, quam ut propriam materiam respicit veracitas: non tamen esset contra illam formaliter, quia semper salvaretur inclinatio ad dicendum verum in re, quod est formale in veracitate. Ad 2am distinguo minorem, tangerat honeste locutionem, hoc ipso quod ista sit menti conformis; ex fine secundario, et consequenter, concedo; ex fine primario et per se intento a veracitate, nego minorem. Quod enim primario intendit veracitas est ingerare locutionem conformem cum veritate rei existimatae vere; inde consequenter ingerat locutionem conformem cum iudicio, vel existimatione de veritate rei.
Ad 3am respondeo quod dicens contra mentem, intendit dicere falsum in re, licet per accidens illud quod dicit in re verum sit. Unde efficitur mendax adequate moraliter, non autem adequate metaphysice, quia ad

id quod erat, quod diceret falsum dum ~~contra~~ dixta mente, quam in se. Ita quod si quod ut aliquis sit perfecte verax, necessarium est quod dicat verum in se. Qua propter cum perfecta veracitas dei moveat fidem nostram, ei debet esse tale motivum, quia inclinat ad verum in se.

Arg. 3. sera, non tantum presuppositive, sed formaliter ingreditur fidei motivum: quod probatur ans: locutionem esse veram in se, ingreditur tale motivum fidei; sed locutionem esse veram in se oritur a scientia: quod probatur minor: locutionem esse veram in se, est sapientissime, deceptione quae loquens dirigit, vel manifestat alteri, esse adaequatam rebus; sed haec adaequatio est veritas in cognoscendo: quod probatur 2. ans: ideo deus non potest non loqui verum, quia non potest non loqui ut iudicat, et non potest non iudicare res prout sunt in se, ob suam summam sapientiam; sed nequit excludi a motivo fidei, non posse deum non loqui verum: quod nequit a tali motivo excludi divina sapientia.

3o probatur ans: credere quod in se falsum est, licet existimetur verum, derogat motivo fidei; at non derogat veracitati et scientiae; neque quod illud testificaret, foret perfecte verax, sed non sapiens: quod divina sapientia ingreditur formaliter motivum fidei. — 4. Veracitas et scientia simul movent fidem humanam: ergo et divinam. ans probatur: maiorem fidem viro exigit vir simul verax et sapiens, quam vir tantummodo verax: quod non sola veracitas sed ipsa scientia movent fidem humanam: quod

3. Resp. conc. ma. neg. ans: ad probationem distinguo maiorem: motivum fidei ingreditur locutionem esse veram, ex principio extrinseco, concedo; ex principio intrinseco nego. et distinguo minorem: locutionem esse veram principio intrinseco, oritur a scientia, concedo; esse veram principio extrinseco nego minorem. cum igitur ut sit locutionem esse in se veram, ac deceptionem illam manifestatum

esse in re verum; id dupliciter potest spectari ~~[illegible]~~ aliquis, primò per principia intrinseca; quia nimirum ~~[illegible]~~ loquens ille est actus scientiæ divinæ, quæ summa et infallibilis est, et sic ostenditur per intrinseca veritas illius. 2° spectari potest locutionem esse veram per extrinseca principia, quia nimirum est actus imperatus a divina veracitate, quæ ut propriam materiam petit locutionem veram.* Ut igitur quis credat deo loquenti, quia eius locutio vera est, non est necesse quod credat illam veram esse, per principia intrinseca suæ veritatis, vel ob infallibilitatem dei in cognoscendo; sed satis est quod credat verum et infallibilem esse ab extrinseco, idest a veracitate summa illam imperante. sicut, si deus mihi revelaret Petrum hodie non nisi vera locuturum, moveret me absque dubio ad assensum extrinsecum veritatis infallibilis locutionis Petri, infallibilis inquam, non ab intrinseco, sed ex suppositione divinæ revelationis.

+ Agl

Ad 2m prob.

distinguo maiorem, ideò deus non potest non loqui verum, quia deus, ideò a priori, nego; ideo a posteriori, concedo. veracitas enim summa dei, est quæ inclinat ipsum ad dicendum verum, ~~[illegible]~~ et non inclinat ad verum dicendum, quia iudicatum est esse verum, vel quia est iuxta mentem; sicut voluntas non tendit ad bonum in re, quia bonum est apprehensum, sed quia bonum est. — ad 3. distinguo maiorem, derogat motivo fidei materialiter concedo, formaliter nego. quisquis ergo crederet falsum in re, ~~[illegible]~~ iudicatum verum; crederet, ~~[illegible]~~ quia illud verum esse in re existimaret, licet errore materiali: atque illud dicens falsum, esset perfecte verax perfectione morali, quia excusaretur a culpa, ac laudaretur; non autem perfectione methaphysica, quia frustraretur primaria intentio veracitatis, tendens ad conformandam locutionem veritati, abhorrensque ~~[illegible]~~ locutionem falsam.

Ad 4.

Ut respondeas, recole quod initio controversiæ, notavimus, aliam esse materiam per se veracitatis, aliam per accidens: materia per se sunt res nostræ,

seu quae in nobis sunt, ut cogitationes, passiones, affectiones, &c.
mediata per accidens, sunt res nobis extrinsecae, velut agentes philo
sophica, vel quae dicimus solem lucere: quae sic sunt materiale
veritatis, ut sunt in nobis illas cognoscentibus. Exemplo ~~[illegible]~~ res
explicatur: si enim dicas, existimo ~~[illegible]~~ Universitatem nostram
tot Rectores habuisse, haec locutio est per se mediata veritati, quia mea
fit reduplicatio meae existimationis, seu cognitionis, quae est intrin
seca sibi. si autem dicas, tot habuit Universitas Rectores, haec
locutio est mediata per accidens veritati, quia est de rebus pure
extrinsecis loquenti.* Ut quod credamus homini loquenti, quae
sunt extra se, ~~[illegible]~~ necessarium est quod duo veracitas, quae sapien
tia sint motivum fidei nostrae, et quo maior fuerit loquentis Desel
sapientia, cum aequali veracitate, maior fides illi debetur.
si autem homo tantum loqueretur quae in ipso sunt, sola
veracitas illius sufficeret pro motivo fidei, cognitione ta-
men eius praerequisita per modum conditionis. Deus autem nobis lo-
quens, semper vel ipsum, vel de his rebus aut effectibus
in ipso dicentis, loquitur: propter sola summa veracitas
illius sufficit, ut ipsi credamus: quod discrimen est vero inter fidem
Divinam et humanam.

Ultimo arguitur solet ex pluribus testimoni-
is ~~[illegible]~~ sacrae pag. SS. PP. et D. Thomae, in quibus insinuatur, Divi-
nam sapientiam movere fidem nostram: ad ~~[illegible]~~ aliaque allegandis supor-
sedemus, quia omnibus una sufficiens aptatur solutio, dicendo
ita perspe evenire, quod sapientia Divina, vel in recto, vel saltem
de connotato simul cum veracitate moveat assensus nostros, non
quia illa requiratur ut motivum, vel quia non sufficit sola veraci-
tas, de quo tantum procedit conclusio nostra; sed quia nos apprehendimus, aut
praecognoscimus infallibilitatem Dei in dicendo, ex utroque attribu-
to constitutam, cum despicimus veracitatem in abstracto seu imperitantem

informitate locutioni, eius judicio, sapientiam v.o informante locutione eius veles. vel quatenus exprimit infallibile authoritate dei in dicendo, admodum authoritati hominis loquentis res extrinsecas ipsi. caeterum si theologice, et ut fieri debet perfectiones divinas distinguentes de illis loquamur, sola divina veracitas, est inhaerens fidei nostrae formale motivum.

Dub. 4.

Utrum veracitas sit ratio formalis motiva et cuius credimus divinas promissiones

Praemittuntur aliqua et referuntur sententiae

§ I.

Quoniam locutio divina aliquando est assertoria dum, quando enuntiat, ut cum asserit se esse trinum, aliquando decretoria, ut cum comminatur peccantibus poenam, aliquando ac supra promissoria, ut cum rem futuram promittit, ideo distinguunt moderni theologi (non ita quidem antiquiores) revelationes assertorias, et promissorias, seu decretorias. et quidem recte: nam promissiones supra assertiones addunt ~~[illegible]~~ ex parte loquentis animum se obligandi, immo et voluntatem exequendi promissa; quapropter ut diversa est ratio dubitandi, circa obiectum motivum divinarum promissionum, distinctam illi et merito pro illa enodanda controversiam instituunt.

Qui namque promittit se aliquid facturum, sua locutione manifestat animum exequendi aliquid alteri gratum, ex quo surgit in eo obligatio adimplendi promissum; quare in promittente requiri debent ~~[illegible]~~ fidelitas et potentia; si enim impotens sit efficere quod promittit, ~~[illegible]~~ ridicula est promissio; si autem non satisfaciat ~~[illegible]~~

fidelis ac constans ad standum promissis, minime firma promissio erit. ~~Ex quo dubitant theologi~~ Similiter, qui animo proponit aliquid ~~[illegible]~~ esse faciendum, sive sit, sive non sit in gratiam alterius, tenetur ex constantia, illud executione mandare. Ex quo insurgit ratio dubitandi in praesenti. an nimirum laedens promissa, vel proposita a Deo, moveatur exercitate ipsius, vel ad alias perfectiones, fidelitatis, constantiae, et firmitatis divinae?

Notandum tamen, quod promissio qua talis non significat necessario animum adimplendi promissum. Ut enim docent communiter theologi cont. P. Valentia 2.2. q. 88. art. 1. vera ~~est~~ est promissio absque animo exequendi ~~et~~ rem promissam, ~~cum animo tamen se obligandi~~ cum animo tamen se obligandi, id enim necessario requiritur ad veram promissionem. et ratio est: quia optime quis velle potest subire aliquam obligationem, et simul nolle illam adimplere, quoniam obligatio, et adimpletio, sunt ista realiter distincta, quorum unum potest voluntas velle, aliud nolle: ergo promissio, ut promissio est non significat esse animum exequendi rem promissam, sed tantum animum se obligandi in promittente. quare alii recte distinguunt in eadem locutione promissoria duas qualitates promissionis et enunciationis: quae manifestat animum se obligandi, et animum adimplendi: et si vere promittat, sine voluntate exequendi promissum, vera erit promissio, falsa tamen enunciatio.

Licet autem promissio, qua talis, non significet animum adimplendi promissum: promittens tamen aliquid ad duo tenetur. 1° ad conformandum dicta cum mente, alioqui promitteret sine animo se obligandi. 2° ad conformanda ~~facta~~ facienda cum dictis, alias promitteret sine voluntate implendi de futuro quod promisit. Primum praestat veracitas, ut ~~ipsa~~ perspicuum est, quoniam veracitas ~~est~~ est omnes est virtus inclinans ad dicendum verum, conformando scilicet ~~verba~~ verba quae sunt signa mentis cum ipsa mente: ergo qui significat se aliquid promittere per verba, tenetur

ratione veracitatis se gerere interius, ut exterius loquitur, mentaliter promittere, ut verba ipsa sonant: alias manifestans se promittere, et reuera non promittens, fallax et mendax esset: quod ad veracitatem spectat conformitas externae promissionis eminenter.

2a autem obligatio promittentis conformandi scilicet facta cum dictis, sive adimplendi de futuro, quod de praesenti promisit, spectat ad fidelitatem. ut gratum etiam est Theologis cum D. Tho. 2. 2. q. 88 art. 3 ad 3. ubi ait, quod ad fidelitatem hominis pertinet, ut soluat id quod promittit: tardo quod differres inquit: quod implere vota deo facta pertinet ad fidelitatem, quam homo debet habere deo, et quod fractio voti est quaedam infidelitatis species. quinimo, id fere aperte constat ex illis verbis Pauli ad Hebr. 11. fide Sara sterilis, virtutem in conceptione seminis accepit, etiam praeter tempus aetatis, quod fidelem credidit esse eum, qui repromiserat: ergo ex fidelitate nascitur in promittente obligatio conformandi facta vel facienda cum dictis.

Haec equidem omnes certa sunt: incertum autem, an fidelitas ~~[illegible]~~ sit virtus a veracitate distincta, vel non? et quo praecipua controversiae resolutio ~~dependet, [illegible]~~ et varietas sententiarum dependet. antequam tamen ad eas refferendas accedam, notandum est parum ad praesens conducere quod promissio sit actus intellectus, aut voluntatis, de quo aliqui, inutiliter tamen, hic disputant. illa enim Xa D. Th. 2. 2ae q. 88 art. 1. in corp. est actus rationis, quo aliquis rem a se faciendam ordinat in gratiam alterius: quod tamen ad promissionem requiritur deliberatio et propositum, quae sunt voluntatis actus. sive ergo in his, sive in illa ordinatione intellectus consistat parum refert. dummodo illa includat determinationem voluntatis ad agendum aliquid in gratiam alterius, et debeat promittens obligatione illud exequendi, stante acceptatione ex parte promissarii; alias animus se obligandi non induceret obligationem in promittente ut tenent Theologi tract. de iustitia et iure.

His praesuppositis, tres sunt in hac sententiae; prima docet fidem divinarum promissionum, non moveri ex sapientia, et veracitate dei, sed ex fidelitate et gratia. Ita Rigalda de fide disp. 2. sect. 9. num. 34.

quem

quem sequuntur plures ex recentioribus Jesuitis. 2.a asserit re- veracitate, et fidelitate, ingredi motivum fidei revelationis pro- missoriæ, sic nimirum, quod ex vi veracitatis credatur intimi- sione animus [struck] promittentis se obligandi; futuri- tio autem infallibilis obiecti promissi, creditur vi divinæ fideli- tatis. [struck] Ita Lumbier q. 1. art. 4. quem sequitur Ferreras plures quos recentiores. 3. sententia est dimensa inter Thomi- tas, post Martinez de Prado tom. 1. Theolog. Moral. cap. 3. sect. 1. dicitur quod [struck] divinas promissiones credi eodem mo- tivo, quo creduntur revelationes assertoriæ: a qua nec dissentit Oviedo controv. 2. puncto 2. n.o 27.

Inter has tamen sen.as

Judicium verum est, quod si supponatur fidelitatem a veracitate minime distingui, fere nullum potest esse dissidium, intra res forsan de voce. Unde ut locus sit quæstioni debet supponi veracita- tem a fidelitate distingui saltem virtualiter, ita quod ut una realis virtus, sin quod habet conformare verba cum mente dica- tur veracitas; ut autem conformat facta cum dictis seu pro- missis dicatur fidelitas: quo supposito, cum quæritur an [struck] credatur divina promissio ob vi fidelitatis, et non veracitatis, perinde est ac si inquiratur, an fidelitas sola et necessario prestet conformitatem rei futuræ cum loquutione illa promittentis.

Resolvitur dubium.

§ II.

Dico 1. fides divinarum promissionum, ut eæ manifestant animum se obligandi, movetur a divina veracitate. Probatur 1. Animus se obligandi, est actus internus Dei, qui fit credibilis media divina manifestatione per verba externa; sed verba externa significantia eos- tere in Deo tales actus, movent ad fidem in vi veracitatis divinæ;

q.° promissio quo ad animum se obligandi, creditur ex Vera-
citatis divinæ. Minor probatur: Verba significantia animum
se obligandi, movent ad fidem ex eo, per quod conformantur cum
obiecto significato; sed verba significantia animum se obli-
gandi, conformantur necessario cum obto ratione veracitatis: ergo.
maior per se patet, et minor satis constat ex dictis, atque quod omnes
certum est, veracitatis proprium esse conformare dicta cum mente. 2°.

qui credit Deo loquenti necessario movetur ab illa perfectione
suadente ipsi verba manifestare, id quod aliquid se in animo habet;
sed talis perfectio est veracitas: ergo. maior constat, minor probatur:
Veracitas per se inclinat verba ut verbis exprimat, id ipsum quod
interius, et latens habetur in animo: ergo veracitas est illa perfec-
tio quæ suadet credenti verba manifestare ipsi quod aliquid se habet
in animo. 3. Non fallere, aut verum dicere, requiritur ne-
cessario ad movendam fidem promissionis; atqui veracitas est quæ præstat non
fallere, in divina promissione ~~aut verum dicere~~: ergo probatur minor: Veracitas præs-
tat verum dicere; sed verum dicere, est formaliter non fallere;
ergo non fallere in divina promissione, præstatur a veracitate.
Confirmatur:

Non promittere interius, seu mente; exterius, et per verba promi-
ttendo est formalissime mentiri; et si qui ita promittit, promissionem
iuramento confirmet, periurus est: ergo e contra quisquis promittit
verbis, ut mente promittit verax est; sed a veracitate habet
formaliter veracem esse: ergo a veracitate habet promissio exter-
na, conformitatem cum mente et interna promissione. Modo
sic; sed ab ea perfectione, a qua habet exterior promissio, confor-
mitatem cum mente + movetur fides de divina promissione:
ergo veracitas est motivum credendi revelationem promissionis
subsumpta probatur: conformitas externæ promissionis
cum mente promittentis, manifestat initio animum se obligandi

+ promittentis

quo redditur infallibilis promissio; Deo a quo redditur infallibilis promissio, movetur fides de Divina promissione, ut ex se patet: ergo

Ulterius: Deo revelanti se habere scientiam de aliquo obiecto, credimus in vi veracitatis, ut Prob. praecedenti dictum est: ergo Deo revelanti se habere animum se obligandi, credere debemus ob eius veracitatem. patet seq. Antecedens Jam est aeque interius Dei animus se obligandi, quam scientia vel cognitio obiectivus Dei promittens per verba externa, et similiter Deus revelans se habere animum se obligandi: ergo Deo promittenti credere debemus habere animum se obligandi ob eius veracitatem. Tandem: revelationem assertoriam credimus in vi veracitatis: ergo et promissoriam, ~~[illegible]~~ quoad animum se obligandi. Pro seq. promissio est assertio animi se obligandi existentis de praesenti in promittente: ergo si in vi veracitatis credimus revelationem assertoriam, in vi eiusdem credere debemus Deo promittenti quoad animum se obligandi.

Dico 2.º

Etiam si veracitas sit distincta a fidelitate, adhuc illa est per se sufficiens motivum ad credendam divinam promissionem, quae hic importat futuritionem rei promissae. Probatur 1.º Veracitas, ut a fidelitate distincta, habet per se conformare promissionem externam cum interna, vel cum mente; sed hoc sufficit ut illa sit sufficiens motivum sine fidelitate ad credendas divinas promissiones: ergo. Maior est evidens. Si enim separatur ex praecedenti dubio, veracitatem per se inclinare ad conformandum verba cum rebus, manifestum est, illam non distingui a fidelitate, ut pote, quae ~~[illegible]~~ praestat per se conformitatem rei promissae cum externa promissione, quod idem est similiter, ac conformare verba cum rebus: ergo idem est supponere vera-

Esto se ha de enmendar y decir que como se supone haberse pizarra positive ita et conformando fidelitas.

citate non affirmare eosdem verba cum rebus, ac illam destinguit veritaliter a fidelitate.

Minor autem nostri discursus probatur ~~ex promissio extern~~ ab eo movetur fides ut credat divinas promissiones quoad infallibilitatem rei futurae promissae, a quo promissio externa habet dicere cum re promissa; sed a divina veracitate habet promissio externa quod dicatur cum re promissa; ergo sufficit ut veracitas sit sufficiens motivum ad credendas divinas promissiones: quod probatur minor: promissio externa dicitur cum re promissa medio judicio de infallibili futuritione illius; sed veracitas divina est quae dicit promissionem externam cum judicio de infallibili futuritione rei promissae: ergo ~~veracitate~~ a divina veracitate habet promissio externa, quod dicatur cum re promissa. Desque recta est, minor satis ex dictis constat, et maior est nota; quoniam eo ~~quo~~ tantum erit infallibilis futuritio rei promissae, si in Deo adsit judicium practicum de futuritione illius, neque aliter dicitur aut informatur externa promissio cum re promissa.

Quod autem id sufficiat ad motivum fidei promissionis, quae est 2a minoris pars, probatur. Id sufficit pro motivo fidei promissionis, quod sufficit ut infallibiliter credatur ~~promissio quoad executionem~~ futuritio rei ~~futurae~~ promissae; sed hoc, quod promissio externa dicatur cum re promissa, medio judicio practico de futuritione rei, et idem est, media interna promissione, redditur infallibilis ~~promissio~~ futuritio rei promissae: ergo ~~quod~~ ut veracitas sit motivum sufficiens ad credendas divinas promissiones satis est, quod illa promissio externa dicatur saltem mediate cum re promissa. Maior est clara, minor probatur. Formaliter ~~per se dicit promissio~~ redditur infallibilis promissio, quo

saltem mediate

+ quoad fut. rei

ad executionem rei promissae, nisi quatenus redditur infallibile futuritio rei promissae, ut per se patet; sed haec non aliter redditur infallibilis, nisi quatenus connectitur cum decreto praeteo Dei, de futuritione rei: ut etiam manifestum est: ergo. Confir

ideo requiritur ab adversariis fidelitas pro motivo fidei, ut conformet promissionem externam cum re promissa; sed id non aliter fieri potest a fidelitate nisi conformando promissionem externam cum interna: nisi enim promissio sit conformis cum mente, nulla esse potest connexio promissionis cum re promissa; quia sine intentione efficaci adimplendi quod promittitur, impossibile est quod promissio connectatur cum re: ergo cum veracitas exigat per se conformitatem promissionis cum mente, ratione cuius fidelitas conformat verba facta seu promissionem cum re, sequitur aperte quod sola veracitas etiam ut distincta a fidelitate est sufficiens motivum ut credatur promissio, etiam quatenus importat futuritionem rei promissae. Confirmatur: fides, ut est virtus intellectualis movetur per se tantum a veritate consistente formaliter in conformitate locutionis cum mente: ergo fides erga divinam promissionem movetur a veritate consistente in conformitate promissionis externae cum animo promittentis: at non fidelitas, sed veracitas est quae per se tendit ad conformandam locutionem cum mente, promissionem externam cum animo promittentis: ergo sola illa est sufficiens motivum ut tamquam vera credatur divina promissio. Minor probatur: fidelitas non ordinatur per se tantum ad conformandam promissionem cum mente; sed ad conformanda facta vel facienda cum dictis: ex quo licet resultet conformitas promissionis cum animo, id resultat secundario, et non ut intentum a fidelitate, sicut a veracitate.

Explicatur exemplo testium ex

qua tenetur contrahens, non solum ad standum contractui, sed etiam ad conformandum signa exteriora cum animo interno contrahendi; et tamen quod primario illud intendit, secundario vero istud; non est iustitia contrahentis ratio tenendi conformitatem illam signi exterioris cum animo: quod similiter, sicut ex fidelitate teneatur promittens non solum ad conformandum facta cum dictis, sed etiam ad conformandum verba promissoria cum animo adimplendi: haec tamen conformitas non est per se intenta a fidelitate, sed a veracitate: quoniam haec, non autem fidelitas, est quae per se inclinat ad conformandam promissionem externam cum mente.

Et ratio omnium est, quod sicut iustitia ex se tendit ad tribuendum unicuique quod suum est, ita fidelitas ex se tendit ad adimplenda promissa; sic nimirum ut in utraque virtute, utriusque sit finis proprius ab illis intentus. Unde si alias iustitia, et fidelitas conforment verba cum mente aut signa exteriora cum animo, id non intenditur ab illis primario, vel tamquam proprius finis, sed fit secundario, et per accidens quasi resultanter. Unde cum ex iustitia tenetur contrahens conformare signa exteriora cum animo, id non requiritur a iustitia per se, et ex affectu ad talem conformitatem: sed ex affectu ad iustum, quo deficiente, deficeret illa conformitas, quasi a posteriori, violaretur iustitia.

Similiter ergo cum ex fidelitate tenetur promittens conformare verba cum mente, promissionem externam cum interna, id non requiritur a fidelitate per se, sed ex inclinatione illius ad adimplendum promissum, qua inclinatione deficiente, deficeret illa conformitas, quae a posteriori probatur existere in promittente, ex eo, quod per fidelitatem tenetur ad adimplenda promissa. Cum igitur sola veracitas

esse et ex fine suo tendat ad conformanda verba cum mente, et promissionem externam cum interna, ideo est quod praedicta conformitas, est formaliter veritas, et haec solius veracitatis est finis; inde fit quod illa sola respiciat conformitatem promissionis externae cum mente, illamque quaerat propter se: quod illa sola, seclusa fidelitate est sufficiens motivum, ut fides assentiatur revelationi promissoriae, + etiam quo ad futuritionem infallibilem rei promissae. Ex quo + tamquam verae

2°. probatur doctrina nostra in hunc modum: quia fidelitas ex inclinatione ad adimplendum promissum, efficit conformitatem promissionis cum re promissa, ex qua resultat conformitas promissionis externae cum interna, habet doctrina adversariorum, sufficientem vim, ut possit movere assensum fidei erga revelationem promissoriam quo ad infallibilem futuritionem rei promissae; sed ex hoc ipso infertur [illegible] potiori iure, esse tribuendam veracitati vim movendi praedictum assensum: ergo. Probo minorem: veracitas ex inclinatione et fine suo intendit conformitatem promissionis externae cum mente; ex qua a priori oritur conformitas promissionis cum re promissa, redditurque infallibilis futuritio rei promissae; sed hoc est praestantius motivum ad assensum fidei: ergo. Probo

minorem: praestantius motivum ad actum veritatis intellectualis, est, quod per se + [illegible] veritatem obiecti; quamquam dantur 2°. illam quaerat; sed veracitas per se intendit veritatem obiecti, ut pote quae intendit praefatam conformitatem, in qua sita est formaliter veritas obiecti; fidelitas autem non per se, sed 2ario et ex alio fine illam quaerit: ergo. Confirmatur: veracitas quaerit adimplementum promissi, propter conformitatem promissionis cum mente; fidelitas autem quaerit conformitatem promissionis cum mente, propter adimplementum promissi; ergo veracitas intendit per se veritatem in revelatione promissoria + intendit et exprimit

etiam quo ad infallibilem futuritionem rei promissae; sicus autem fidelitas: ergo honori suae tribuenda est veracitati vi motiva assensus fidei, quam fidelitati.

Ulterius: aliud formaliter est, adimplendum fore promissum, aliud verum esse quod adimplendum erit promissum. 1um praestat fidelitas. 2um praestat veracitas, cui unice spectat, intendere et quaerere veritatem; at assensus fidei non movetur ad eo, quod adimplendum erit promissum; sed ab eo quod verum est, adimplendum erit promissum: nam in 1o veritas est implicite et materialiter: in 2o autem est expresse et formaliter: ergo

Ceto supra probata: assensus fidei erga revelationem promissoriam, movetur a sola veracitate, etiam quo ad infallibilem futuritionem rei promissae. patet manifeste sequela nam eo ipso quod a veracitate verum sit quod adimplendum erit promissum, redditur prorsus infallibili futuritio rei promissae: quod enim modo verum est quod erit, infallibiliter erit: ergo

Tandem probatur nostra doctrina. repugnat Deum dici fidedignum in promissis, et non in assertionibus; sed si fides promissionum moveretur a fidelitate divina, posset Deus dici fidedignus in promissis, et non in assertionibus, quia posset dici praecise ut fidelis: ergo maior est clara, quoniam cum fides divina sit indivisibilis, qui fidedignus esset in aliquo, dignus fide esset in omnibus. verum ita autem se habet si Deus designatur dantum ut verax, nam eo ipso, et ex vi veracitatis, designaretur quoque fidedignus in revelationibus promissoriis ac insertoriis, quia in utrisque supponi debet conformitas locutionis cum mente, in qua consistit formaliter veritas utriusque revelationis: ergo.

Dices ex dictis sequitur, promittentem teneri ex vi veracitatis adimplendi promissum: sequens autem est falsum quoniam obligatio

adimplendi promissum ex sola fidelitate nasceretur: ans autem probatur: Veracitas habens conformare locutionem cum mente, promissionem externam cum interna, eo ipso, si dicta, intendit adimpletionem promissi; sed promittens tenetur adimplere promissum, ex eodem principio, ex quo tenetur conformare promissionem externam cum interna: ergo promittens obligatur ex vi veracitatis ad implendum promissum.

Resp. ad 2um, concedendo sequelam, non enim illud inconveniens est, quod obligatio adimplendi promissum oriatur a fidelitate et veracitate simul, ob singulare utriusque virtutis motivum diversimode inducens eandem obligationem, ut statim explicabitur. et quidem quod veracitas inducat in promittente obligationem adimplendi promissum, non solum ratione adducta, sed et alii probatur manifeste: quoniam ex veracitate tenemur omnes proferre locutiones in re veras; sed ut locutio promissoria sit in re vera, debet promittens implere promissum: ergo veracitas obligans ad veritatem locutionis, eo ipso obligat ad impletionem promissi: patet sequela, nam ex vi cuiuscumque virtutis obligantis ad finem, tenemur adhibere media ad finis consecutionem.

2° probatur.

Non minus requiritur ut locutio promissoria evadat vera in re, quod afferat conformitatem verborum cum mente, quam conformitatem factorum cum dicto; sed quod veracitas intendet veritatem locutionis conformat dicta cum mente: ergo etiam conformat facta cum dictis. — 3° afirmans sine promissione, se esse aliquid facturum, tenetur ex veracitate illud efficere: sicut qui afirmaret de presenti, se Deum diligere, tenetur ex veracitate ad Deum diligendum: ergo ad veracitatem spectat conformare facta cum dictis; 2° scilicet veritas locutionis dependet ab huiusmodi conformitate; at in revelatione promissoria dependet

Veritas locutionis ad adimpletionem promissi: ergo sub instrumentam: implere promissa, est verificare locutionem promissoriam; et e contra, non implere est fraudare fallere promissionem; sed ad veracitatem pertinet ipse verificare, et non fallere: ergo

Dices 1.° promissione obligatur alteri promittens; sed ex veracitate nemo obligatur alteri; sed sibi tantum, cuius sola authoritas, dignitas praejudicatur, si non se gerat veraciter: ergo obligatio adimplendi promissa non oritur a veracitate, sed a fidelitate. Resp. distinguo maiorem obligatur promittens alteri, ratione fidei illi datae, et ratione iuris ad alterum acquisiti, concedo maiorem; ratione istius iuris praecise, nego maiorem; et distinguo minorem, nemo obligatur alteri, sed sibi; per locutionem assertoriam concedo; per locutionem promissoriam, subdistinguo: non obligatur ex veracitate alteri; ratione fidei illi datae a promittente nego, ratione iuris ad alterum acquisiti, concedo minorem, et nego consequentiam.

Igitur tam ex veracitate, quam ex fidelitate, obligatur promittens adimplere promissum, aliter tamen et aliter, seu ex alio et alio motivo. Nam qui promittit aliquid alteri, suam fidem illi interponit, ratione cuius tenetur solvere promissum; et simul per ipsam promissionem, ille cui fit promissio ius acquirit in rem promissam, ratione cuius tenetur etiam promittens adimplere promissum. 1.a obligatio oritur a veracitate, 2.a autem a fidelitate: quoniam mendacii argueretur qui fide interposita falsam redderet: infidelis esset qui rem ~~alterius quae in iure alterius est~~ apud se depositam, quae tamen in iure alterius est, illi non porrigeret. ~~...~~ Alia autem est obligatio, qua sibi tenetur quis ex veracitate, ad veram locutionem. illa ~~autem~~ est generalis obligatio, ad veritatem in omni locutione sive assertoria, sive promissoria.

Dices 2.° si ex veracitate oriretur

consurgeret obligatio adimplendi promissum, sequeretur eum qui promittit, non magis teneri ad adimplendam promissionem, quam eum qui sine promissione, sed simpliciter tantum affirmavit se aliquid facturum, quod est falsum. probatur sequela: ita qui tantum affirmat se aliquid facturum, tenetur suum dictum in re verificare ex virtute veracitatis: ergo si promittens, ita tenetur ex veracitate adimplere promissum, non magis tenetur, quam qui affirmat et non promittit. nego sequelam: ad probationem distinguo antecedens: ~~[illegible]~~ qui affirmat tenetur ratione fidei alteri datae nego, ratione honestatis et authoritatis propriae sibi tantum obliganti, concedo antecedens, et nego consequentiam.

Qui enim tantum affirmat simpliciter, se aliquid facturum, locutione simpliciter assertoria utitur; ac si affirmaret se aliquid fecisse: cuius veritas non est respectiva ad alium, sed ad se tantum; quapropter per illam non se obligat alteri, sed sibi tantum: quare ex veracitate tenetur locutionem illam ~~verificare~~ sive sit de praesenti, seu futuro, seu praeterito, verificare: qui autem promittit cum alteri promittat, alteri obligatur, et ratione fidei illi datae ~~[illegible]~~ debet adimplere promissum.

Dico ultimo:

Assensus quibus credimus de facto divinas promissiones moventur ex eisdem perfectionibus divinis ex quibus moventur assensus quibus credimus assertiones dei; quare si sola veracitas, ut dicto praecedenti probatur, est sufficiens ratio ad credendas ~~promissiones~~ assertiones, sola illa sufficit ad credendas promissiones. si autem ad illas requiritur sapientia, etiam ad illas necessaria est. Haec dico quoad veracitatem ~~[illegible]~~ satis constat ex dictis, quoniam veracitas sola, ideo sufficit pro motivo assensus erga revelationem assertoriam, quia ipsa se inclinat ad locutionem veram in re; sed eo ipso illa sola est sufficiens moti-

ex ad credendis Divinis promissionibus: g.º
Probatur minor:
eo ipso q. Veracitas inclinet p se 1.º ad locutionem veram in re,
p se 1.º connectit locutionem promissivam cum existentia rei promi- Eta Conf. me le prueba
ssae; q.d. id per q.d connectitur locutio promissiva, cum existentia
rei promissae, creditur damque vera locutio promissiva: g.
a sola veracitate movetur assensus erga revelationem promisso-
riam. Sequela liquet, minor p se patet, nam veritas in re locutio-
nis promissivae formaliter sita in connexione ipsius cum re
promissa. Maior autem deserviens, etiam constat ratione,
perinde est locutionem promissoriam habere a veracitate
connexionem hujusmodi cum existentia rei promissae, ac habere ab
illa, veritatem in re; et e contra, quia duo illa convertuntur: g.
si veracitas p se 1.º inclinat ad locutionem veram in re, p se 1.º
connectit promissionem cum existentia rei promissae. g.
ne videamur
alligare praesentem resolutionem, cum eadem nostra; et q.d probabilis
est quae asserit, veracitatem non connecti se sola cum veritate
in re, s.d media sapientia, pro illam ex ipsa sufficere ad
credendum promissionibus Divinis. id suadet extituram veram
promissionem, q.d connectit promissionem cum re futura, medio illo
actu interiori quem immediate significat externa pro-
missio; s.d veracitas et sapientia connectunt promissionem cum
re futura, medio actu interiori qui significat externa
promissio: g.º maior constat, minor probatur: actus ille internus
est judicium practicum de existentia rei promissae; s.d sapien-
tia et veracitas connectunt promissionem externam cum existentia
rei promissae, medio tali judicio practico; quoniam p veracita-
tem conformatur locutio cum eo judicio; p sapientiam autem conforma-
tur judicium cum re: g.
Dices: promissio interna actus interior con-

xus ex re promissa, non est actus intellus, sed voluntatis; neneq est Iudicium practicum; sed propositum, et deliberatio voluntatis, exequendi rem exterius promissam: quo non habetur a divina sapientia in stricto veracitatis, ob negatio locutionis promissivae cum re promissa. Resp.[eo] actus illus esse promissionem internam quae ideo dicitur Iudicium practicum, quia simul causaret cognoscere futuritionem rei promissae, et innititur decreto de illa, et dicitur de sphera practica Dei; quae simul est causa et intuitio rerum. sic quod Iudicium illud practicum de futuri tione rei promissae, praerequirit propositum efficax divinae voluntatis: ideo tamen et non in isto, consistit promissio interna, quae haec ut monui in notabilibus, est actus sphera actus vana, quia haec sit actus quo alicui res ab se facienda ordinat in gratia alterius.

Enodantur adversa argumenta

§ III

Arg.[es] 1. ex pluribus sacrae scripturae locis in quibus significatur nos debere credere revelationes promissivas propter fidelitatem, et omnipotentiam Dei. sic enim ad Hebraeos 10 inquit Paulus: Teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem (idest firmam fidem) fidelis est enim qui repromisit. et ad Thessalonicenses 1. Prophetias nolite spernere, fidelis est qui vocavit nos. et ad Rom. 4. confortatus est fide plenissime, sciens quia quaecumque promittit, potens est facere: quo fidem objectorum promissorum a Deo, revocat Paulus in eius fidelitatem; et potentiam: quo quia utrumque attributum constituit obiectum motivum assensus erga divinas promissiones.

Resp.[eo] haec et similia testimonia non significare rationem formalem motivam actus nostrae fidei;

sed aliqui quae suadendo usque non ita specialiter, ~~apertius clarius~~ notiores sunt omnibus, ut elicientes actus vere theologicos circa ea attributa, fides nostra extrinsece etiam firmaretur, quia ut ait Augustinus per eos actus fides saluberrima gignitur, et roboratur, nutritur, et defenditur. Neque existimandus est Paulum usque adeo curare de motibus pure specialibus fidei, a sapientibus et theologis nondum satis explorato; alioqui etiam sola P. Regal. de sententia censenda foret vera et Catholica.

Arg. 2°. attributa

Inexa cum exitu rei promissae, sunt media sufficientia ad persuadendum exitum futuram illius; sed ea attributa sunt fidelitas et potentia, etiam seclusa veracitate: ergo potest intellectus noster persuaderi de exitu boni promissi, quin moveatur ex veracitate. Minorem probo 1. eo ipso quod Deus summe fidelis ac potens aliquid promittat, ratione fidelitatis persuademur non defecere in ipso, nec defecturam voluntatem efficacem boni promissi, et ratione potentiae eam voluntatem sortituram esse effectum. 2° ut ~~credamus~~ persuadeamur de humanis promissionibus, sufficienter ad illas credendas, sufficit apprehendere hominem fidelem esse, et potentem exequi quod promittit: ergo etiam ut credamus divinis.

3. promissio inectitur cum re promissa, medio affectu voluntatis, quia tenus videlicet, promissio externa inectitur cum affectu; affectus autem cum re; sed inexio promissionis cum affectu praestatur a ~~veracitate~~ fidelitate, inexio autem affectus cum re a potentia: ergo fidelitas et potentia inectunt promissionem cum re. 4. Res promissi sunt futurae per decretum et potentiam Dei, quae cognita a Deo intuitive; ergo pro illo priori possunt cognosci certo exiturae, at non aliunde, nisi ex promissione, adiunctis fidelitate et potentia; non autem scientia, nec veracitate: ergo. Tandem homo qui so-

ret mendax in assertis, fidelis autem in promissis; foret fide dignus in istis et non in illis; at deinde sola fidelitas eius propria moverent fidem erga illius ergo. Nego ad argumentum distinguo maiorem: attributa divina eius existentia rei promissae, id est quae esse per se directe connectionem eius re promissa, concedo; quae non intendunt esse per se hanec conformitatem ~~nego maiorem~~ subdistinguo sunt sufficientia ad persuadendum existentiam futuram rei, credendum per actum fidei, nego maiorem; per ~~alium~~ actum non fidei concedo maiorem. Concedo fidelitatem et propria dicere eius existentia rei promissi, et nego consequentiam. Sola ergo veracitas, vel illa similis eius propria habent esse per se directe, et directe promissionem eius existentia rei promissae, ex intentione virtute conformitatis locutionis promissoris eius mente, quae eius formaliter est veritas, eo ipso ~~persuadet~~ est sufficiens motivum ut persuadeamur de existentia futura rei, ita ut illam infallibiliter futuram credamus.

Ut autem quaevis alia perfectio divina dicitur, aut potest dicere eius eadem existentia rei, certos ~~[illegible]~~ potest nos reddere de eo quod infallibiliter res erit; non tamen exinde moveri possumus ad credendum per fidem infallibilem rei futuritionem: et ratio quia ea ratione alterius tribuitur, eius re promissa; cum non sit formaliter, sed materialiter dantem veritas; ut patet quia conformitas verborum cum mente, non est quid ab eo attributo ~~hoc~~ perfectione sue fines intentae; non potest esse obiectum veritati pure intellectuali, quali est fides. ~~Exemplo explicatur~~ ~~illa~~ ita se habere fidelitatem et propria patet manifeste. Illae enim perfectiones, non quaerunt ex fine proprio, conformitatem locutionis promissionem eius mente promittentis: ~~[illegible]~~ si enim per impossibile promittentem faciens

vel etiam cognoscitiuus non esset, adhuc tamen eius fidelitas et potentia
possent inniti eius existentiae futurae rei: quod

Sicut ergo tunc ille cui
facta foret promissio, certus maneret de existentia rei promissae propter
fidelitatem et potentiam promittentis; quin ideo posset id credere fide diui-
na, quia non haberet pro obiecto formali
veritatem promissionis, eius cognitionem promittentis. Similiter, etiam
si promittens supponatur sapiens et verax; non crederetur
promissio fide Diuina, si crederetur propter solam innexionem fide-
litatis et potentiae eius re promissa. Alioquin Deo reuelante, futuram
Petro remissionem sui peccati, posset credere Petrus ob Miseri-
cordiam dantis, seu secluris veracitate, sapientia, omnipotentia, et
fidelitate. nam non minus innecteretur tunc Misericordia Diui-
na eius futurae remissioni peccati, quam in aliis promissionibus
innectitur fidelitas eius existentiae rei promissae; at id non decedunt
aduersarij: quod.

Ad 1am probationem, Deo dico nos persuaderi non defecit
in Deo voluntatem adimplendi promissum, ex fidelitate illius
nec deferet potestatem ad illud exequendum, ex omnipotentia
eiusdem. Attamen hic non persuademur Deo quod futura
erit infallibiliter res promissa, quia Deus est summe Verax
eam promisit. et ratio quia ex illis motiuis seu exequuturum
eum aliis † non potest fieri; quod
verum infallibile sit, rem extituram esse, hoc quippe affir-
matio ad solam veracitatem spectat: quod eius credens fide Diui-
na assentiatur obiecto quia Deo, persuaderi non poterit
ex fidelitate et potentia, Deo quod futura erit res promi-
sa, quia Deus dixit, nisi ingrediatur Veracitas persuadens
ipse, Deum non nisi verum dicere.

Ad 2am probationem dico nos in

† seclusa Vera-
cit.

humanis promissionibus magis sperare quam credere existi-
mus rem promissam, si fidelitatem et potestatem promittentis attenda-
mus. si vero fide intellectuali credimus, sola veracitas est nostrae
fidei motivum adaequatum. ad 3 nego maiorem: nam promissio non
connectitur formaliter cum re promissa medio affectu, aut proposito
voluntatis circa rem promissam; sed medio veracitate, vel medio
iudicio practico de exsistentia rei promissae, ut dicta in ultima dis.ne
licet ante promissionem requiratur affectus, et efficax propositum volunta-
tis, sicut requiritur pro modum requisitum dantis; siquidem quia
Deus rem decrevit, et potest rem exequi, ideo iudicat fore exequen-
dum: ergo medio iudicio isto connectitur promissio cum re promissa. Ad
4. dico, quod permissio rem futuram posse certo cognosci praescindi
ad intuitionem divinam: hinc minime cognosceretur ~~certo existere~~
per actum fidei certo existere; sed per alium actum intellectus qui fidei non
esset. sicut cum quis percipit assensum alterius veritatis, in
eo signo potest certo illam veritatem cognoscere per assensum cogni-
tum, non tamen illam cognosceret per fidem: et ratio est, quia fides non mo-
vetur a quocumque connexo cum re locuta, sed ab eo quod obtinet
locutionem veram: ergo cum decretum de futuritione rei, licet connexum
cum re futura, non ideo obtineat veram locutionem divinam, nequit ex
eo fides moveri. Attamen ~~[illegible]~~ est chymericum quod praescindi
ad intuitionem Dei, res, ut locuta, posset certo cognosci; quia repugnat Deum lo-
qui quod pro illo prout respondit non cognoscere.

Ad ultimum
dico quod qui esset verax in promissis, et mendax in assertis, re-
vera non posset credi ~~[illegible]~~ verax, quia ille verax non esset, ex affectu ad
veritatem rei, quae circa promissa servanda consistit in conformi-

tate promissionis externae cum re promissa, ex connexione verborum cum mente. Alio autem genere cognitionis, non autem fidei, posset iudicari illum fore impleturum quod promisit. Adverte solutionem huic argumento adhibitam procedere in hypothesi quod veracitas sit virtus a fidelitate adaequate distincta: si vero dantur in muneribus inadaequate distinguantur, dicitur veracitas quatenus conformat verba cum mente; dicitur autem fidelitas quatenus conformat facta cum dictis, sub qua consideratione non movet fidem, sed fides 1a.

Arg. 3: ideo veracitas movet fidem promissioni, quia illa monstrat promissionem oriri ex animo efficaci implendo promissum; sed fidelitas et potentia connectunt ~~[illegible]~~ infallibiliter animum implendi promissum cum existentia rei promissae: ergo fidelitas est quae potius movet fidem promissioni. Minor probatur: post conceptum animum et affectum efficacem implendi promissum, duo tantum possunt obstare eventui: 1um impossibilitas executionis, 2um retractatio prioris animi aut propositi decreti; sed primum vincit potentia, 2um autem fidelitas: ergo utraque sine veracitate connectit infallibiliter animum implendi promissum cum re promissa.

Resp. neg. maiorem. Non enim veracitas movet fidem promissionis, quia monstrat promissionem oriri ex animo efficaci implendi quod promittitur; sed quia immediate monstrat iudicium de existentia futura rei promissae. et vero est quia veracitas movet fidem quatenus conformat locutionem cum eo quod dicens immediate significat; at dicens immediate significat existentiam rem promissam, licet haec infallibilis futuritio illius habeatur ex vi propositi aut decreti efficacis de illa: quod tamen decretum aut propositum

Nota

praesuppositive tantum se habet: ex illo vero oritur judicium
de infallibili futuritione rei, quod monstratur per veracitatem, cujus
proprium est conformare verba cum mente: ergo tunc movet promissionis fides, cum
indicat judicium illud esse cum promissione externa conforme.

Replicabis 1.º Veracitas nequit connectere locutionem vel promissionem
externam cum praedicto judicio: ergo connectit illam cum animo, et
proposito voluntatis: at fidelitas et potentia connectunt animum
et propositum cum exitu rei promissae: ergo ab illis movetur fides promissionis. Probatur ans. Veracitas solum connectit locutionem cum + promissio;
judicio, quod illud significat; sed promissio externa non significat judicium, sed animum exequendi: ergo = 2. non potest sola
veracitas connectere locutionem cum judicio, quod ipse non requiritur ut importetur veritas in promissione; sed ad hoc non requiritur judicium de futuritione rei promissae; cum potius ipsa
promissio sit causa talis futuritionis, quam proinde nequit illam
supponere: ergo.

Resp. neg. conseq. dist. ans.: ad probationem permissa majori, nego minorem: Veracitas namque connectit locutionem et promissionem externam cum judicio, quod illud, et non tantum voluntas
exequendi, per verba promissoria explicatur. et ratio quia cum
locutio substituatur pro conceptu vel judicio, verba enim
sunt signa conceptuum; illa non solum significat voluntatem quam exprimit, sed etiam conceptum vel judicium de re concepta.
Sicut cum quis dicit, decerno facere hoc, vel illud; vox illa
decerno, significat decretum, non minus quam vox homo, hominem significat; sed quemadmodum vox homo ita substituit
pro conceptu hominis ut illum etiam immediate manifestet, ita etiam
vox illa decerno manifestat conceptum. Eodem igitur modo verba

promissoria significatur ex animo exequendi decreta et iudicia de re promissa.

Ad 2um Resp. eo aliam esse promissionem externam aliam internam. Exterior promissio non causat futuritionem rei, sed supponit iudicium futuritionis illius. Interior vero promissio est simul iudicium practicum causans et cognoscens simul futuritionem rei, admodum quo scientia practica Dei simul est causa et intuitio rerum. Veracitas autem est quae inducit promissionem externam ex interna, quae illius est proprium conformare verba ex mente, in quo consistit veritas promissionis, sicut et alterius cuiusvis locutionis: Unde sola illa sufficit et requiritur ut verus inde sit quod res futura infallibiliter erit.

Arg. ultimo:

Promissio ~~[illegible]~~ ex se nullatenus importat futuritionem rei promissae: quod etsi veracitas exprimat decreta promissionis, vi illius non potest credi futuritio infallibilis obiecti promissi. probatur ant.: promissio solum dicit formaliter animum internum se obligandi, sed animus internus se obligandi non dicit esse futuritionem rei: quod probatur minor: animus internus se obligandi solum dicit vel importat existentiam obligationis, sed existentia obligationis non dicit ex se existentiam futuritionis obiecti: quod animus se obligandi non importat esse futuritionem rei. praeterea nisi desideratur Deus se nexio servans fidelitate ad exequendum obiectum promissum, non potest obiectum habere infallibilem futuritionem: quod

Resp. eo neg. ant. de promissione interna, ad probationem dicta maiori, distinguo minorem: non dicit esse futuritionem rei, nec illa significat praecise ex promissione in-

Ad externa promissione

terna

terna, nego, ~~...~~ et illa significat deceo minore, et nego sequelam. licet enim promissio exterior significet animum suberendi obligationem; et tamen illa per veracitatem directiuè cum interna promissione, significat etiam infallibilem futuritionem rei promissæ. et ratio est, quia decretum promissionis quæ veracitas exprimit, est iudicium futuritionis rei promissæ, causatum ~~...~~ per propositum voluntatis, vel præsuppositiue, vel taliter se habens ad promissionem. illo namque supposito ad externam promissionem rei infallibiliter erit, obligatur promittens per illud ad exequendum promissum: cum quod veracitas habeat conformare promissionem externam cum interna, eo ipso manifestat futuritionem rei promissæ. Ex dictis infertur solam veracitatem, vel si mavis illam simul cum sapientia sufficere pro obiecto motiuo fidei erga reuelationes comminatorias, atque erga diuina proposita, quæ sine promissione reuelata, dum propter rationes per dicta diuersimode adducetas; dum quod sufficere tum inferendi pœnam in quo consistit reuelatio comminatoria, et proposita diuinæ voluntatis, sunt actus interni Dei, qui creduntur existere in Deo, in vi diuinæ veracitatis, vel illius, et sapientiæ simul. Denique aduerte, quod nullum est argumentum probans fidelitatem ingredi motiuum fidei, quod initari non possit in immutabilitate diuina, quæ videtur non minus necessaria quam illa ut quis credat promissionem sibi factam fore adimplendam. Nota

Dubium V.

Utrum Diuina Veracitas per modum actus vel sit obiectum formale Creo fidei?

Præmittuntur aliqua et referuntur [illegible]

§ I.

Constat ex præcedentibus Divinam Veracitatem esse objectum formale seu motivum fidei: sed cum Divina Veracitas sumi possit vel in actu 1.° quo significatur perfectio illa seu attributum Dei inclinans necessario, ad loquendum verum; vel in actu 2.° quo intelligitur actualis revelatio vera: hinc dubitandum se offert, an illa moveat assensum nostræ fidei in actu 1. considerata, an vero in actu 2.°?

Pro quo notandum est 1. quod revelare nihil aliud est, nisi rem occultam seu velatam detegere: quia tamen velamen potest se tenere vel ex parte objecti, vel ex parte potentiæ; ideo revelatio aut sumitur pro infusione lucis qua tollitur velamen a potentia; aut accipitur pro manifestatione objecti, quo aufertur ab objecto velamen. Quomodolibet autem ~~velamen~~ velum auferatur, Divina actio qua illud removetur dicitur et est proprie revelatio. Hæc autem potest esse vel clara, vel obscura. Revelatio clara est, quæ objectum vel in se, vel in suis causis apertissime manifestat; in suis inquam causis ex quibus illud potest evidenter deduci atque cognosci. Obscura est, quæ solum objectum simpliciter proponit, quin neque illud in se, neque suas causas manifestet. ~~De hac autem obscura revelatione, non de alia procedit~~ Hæc autem obscura, non vero revelatio clara nostri instituti est, quæ dupliciter considerari potest, active videlicet, et passive. Revelatio obscura activa est actio seu locutio Dei testificantis nobis veritatem aliquam, sive immediate per seipsum, sive mediate per suos minis-

tros, Angelos nimirum, Apostolos aut Prophetas: quin nec Verbi dantem, sed facto aliquo, potest Deus rem nobis manifestare. Ut ait Paulus ad Hebreos 1. multifariam, multisque modis loquitur Deus. Ex quo duobus modis, potest Deus locutione sua, rem nobis notam facere, 1. pure illam nobis designando et proponendo, tuncque revelatio se tenet ex parte obiecti veluti motivum, aut ratio obiectiva, ob quam illi assentimur. 2. infundendo lumen, vel species, quibus res designata cognoscamus: tunc et hoc modo revelatio importat qualitatem afferentem receptae luminis sive specierum quas infundit. Adverte tamen quod haec infusio luminis vel specierum, solius locutioni divinae propria est, talem namque activitatem non habet locutio Angelica neque humana.

Revelatio passive accepta, est ipsa exhibitio auditionis Deo loquenti, ex qua habemus actualem, vel etiam habitualem cognitionem eorum quae nobis Deus loquitur: et licet tam habitus quam assensus fidei, sint effectus revelationis; dicuntur nec immerito, revelatio passiva; tum quia divina actio passive accepta supponit pro ipso effectu, ut creatio pro re creata; tum etiam quia assensus fidei excludit formaliter infidelitatem, quae est velamen ex parte nostri; talis autem ablatio velaminis revelatio est, passiva scilicet ex revelatione activa causata.

Tum denique quia essentialiter attribuitur revelatio passiva in esse talis, et per distinguitur a speciali et simplici visione rei, per hoc quod illa communicat formaliter suo subiecto rectam intelligentiam eorum quae divinitus revelantur. Etenim visio ex se non importat rei visae intelligentiam, species autem revelatio passiva

exaggeret D. Thos 2. ad Corinth. 12. lect. 1. docet hanc esse differentiã visionis et revelaonis; quod q.do cum visione habetur significaõ intus eorum quę videntur, tunc est revelao. Unde quantum ad Pharaonę et Nabuchodonosorę visio de spicis et statua fuit solum visio, sed quantum ad Joseph et Danielę qui significaonem visorũ habuerunt, fuit revelao.

De hac autę revelaone passiva non procedit controversia nra, q.a illa ~~neque medium~~ nequit spectare ad raonę obti formalis motivi, eo q.a sicut diximus illa supponit pro ipso effectu habitus vel assensus fidei; at fides seu actualis seu habitualis, nequit esse motivum sui ipsius: q.o praeterea: raõ formalis motiva et medium cognitum, inducens in cognitionę obti p illam attracti, ac proinde se tenet ex pte obti; s.d habitus vel assensus fidei, se tenent ex pte poę, nec possunt esse praedicę prius cognitę, vel ex aliis cognitione et assensu, inducantur intus ad credendę obta revelata, ut p se patet: q.o

Nec valet opponere, q.d raõ formalis sub qua habitus cognoscitivi est illa p quam obiũ illius manifestatur intus, fitq cognoscibile, q. absdubio praestat revelao passive accepta. non inquã valet: quoniam sola raõ formalis quę se tenet ex pte obti, non vero quę ex pte poę, se habet, est ~~quae~~ formale obiũ et motivum actus, ideo q.a illa dantur et raõ ex pte obti extrativa et distinctiva illius in esse attingibilis p habitũ vel actum: q. minime differt revelaoni passivę, et subiective acceptę; si autę sidemater obtive, illa erit raõ quę attracta, vel p fidę sibi illa fiat revelaõ, vel p actũ cognoscitivum alterius generis.

Ut vero revelação activa ~~[illegible]~~ de qua praesens controversia est, accipitur per modum actionis et principii infundentis lumen fidei, non est etiam ratio formalis vel objectum motivum; et ratio est, quia objectum formale et motivum dicit et nexio importat habitudinem ~~[illegible]~~ causae formalis, prius cognitae, respective intellectus, et habitus cognoscitivi; sed divina revelatio sub ratione principii infundentis lumen, solum importat habitudinem causae efficientis, et minime cognitae, respective fidei. Ut quis enim ex fide credat, opus non est quod infusionem fidei aut luminis agnoscat: quare illa ~~[illegible]~~ sub praedicto respectu nequit esse objectum motivum assensus fidei; repugnat namque quod agens intellectuale, ~~[illegible]~~ moveatur ad cognoscendum a medio sibi incognito.

Igitur ad rem praesentem accipienda est activa Dei revelatio, formaliter, ut infert locutionem extrinsecam credibilis, se habens prorsus ex parte objecti, et praescindens omnino ab eo quod aliquid influat vel imprimat efficienter intellectui credentis. De qua inquirimus, an ~~[illegible]~~ ingrediatur per modum ~~[illegible]~~ objecti formalis et motivi; an tantum per modum purae conditionis, itaut tota formalis objectiva objecti formalis, sit veracitas in actu 1° vel ex parte rei significatae, vel ex parte modi significandi conceptae? Ulterius noto ~~Pro quo ultimo notandum est~~, quod inter ea quae deserviunt objective, ad actus circa objectum se gerentes; aliqua deserviunt per modum rationis formalis, aliqua vero per modum conditionis tantum. Id namque deservit ut ratio formalis, a quo et ratione cujus actus accipit speciem, seu infallibilitatem, veritatem vel certitudinem. id vero deservit ut pu-

ditio, sine qua actus non sortitur suam speciem, adeo autem illam non habet, qa neque eam dtinet, neque illa dmunicat. Ut exemplo vulgari apparet in igne, cuius natura est ipsi rao formalis calefaciendi, applicatio autem solum est cditio, non raone cuius cburit, sed sine qua non cburere set. = Tandem advertendum est, q revelao potest considerari ut vera in actu 2o et ut existens exercite: hec enim idem sit revelaonem exercite existere, ac esse in actu 2o non tamen idem est, existere exercite ac esse verum in actu 2o hoc namque est predicatum essentiale revelaoni divine, cuius oppositum illi proprius repugnat. Cum vero existat exercite accidit revelaoni, et sine illo potest considerari.

His premonitis. Prima Sa docet, actuam Dei revelaonem esse tantum cditionem indispensabiliter requisitam, non autem dstinctivum seu totale seu partiale obiectum formalis fidei. Ita Aureolus apud Capreolum, C. 3. prolog. Theodorus Smising, C. 2. pro qua refert alios scotistas, quibus adheret Castillo. 2a Sa verior et communior docet actualem Dei revelaonem ingredi obiectum formale fidei simul cum attributo veracitatis. quam docentur antiquiores et moderni theologi, quorum omnium catalogum adornant Ss. Salmant. disp. 1. de fide dub. 4. § 2.

Resolvitur Dubium

§ II

Dico 1o Revelao actualis vera, prout est actus 2us veracitatis est obiectum formale motivum fidei, et non solum cditio obiciendi verum ad credendum. hec assertio pariter est communis theologorum sacrorum,

pecinz testimonium; hic nimirz quibus vao pralis credent q actualem dei revelaonz, seu p testimoniz divinz q ided det, explicatur. ut ex illo Joan. 5. Si testimoniz hominz accipimus, testimoniz dei maius est. ex Math. 16. Beatus est Simon Bariona, q caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in celis est. Item exeo ad Galat. 1. Ubi Paulus loquens de Evangelio ait. Neque enim ego ab homine accepi illud, aut didici, sed per revelaonz Christi Jesu. mitto plura. In his enim sat aperte significatr revelaonz actualz dei esse motivz credendi: q 2o. probatur ratione: revelao actualis movet p se ad asensz fidei: q est obtz prale illius. probatur ans: id a quo p se provenit q res sit infallibiliter vera, movet p se ad illz credendz; sed ab actuali revelaone p se provenit, quod res sit infallibiliter vera: go actualis revelao movet p se ad asensz fidei. probatur minor: ab eo q est p se infallibilis veritas rei, provenit p se, q res sit infallibiliter vera; sed actualis revelao est p se infallibilis veritas rei: go ab actuali revelaone provenit p se q res sit infallibiliter vera. Conseqa liquet, et maior est nota, minor autz constat, quoniam actualis revelao non est pura applicao veritatis et infallibilitatis, sed est ipsa infallibilis veritas actu loquens.

Dices: q actu movet asensz fidei est prima veritas, ut non potens fallere; sed prima veritas ut non potens fallere, non revelao actualis, sed veracitas in actu 1: go. probatur minor. revelao actualis est 1a veritas actu non fallens: go non est prima veritas, ut non potens fallere: go e oppositz est solius veracitatis in actu 1o. = Ultra

est 1°. Fides non solum innititur 1ª veritati quia nec fallere, nec falli posit; sed etiam quia nec actu fallitur, nec fallit: ergo non sola veracitas in actu 1°. sed etiam actualis revelatio movet assensum fidei. ans. probatur: qui dicit, se actu ennunciare obiectum verum, movet eo ipso audientem ad credendum; sed qui dicit se ennunciare actu obiectum verum, eo ipso et formaliter dicit, se nec fallere nec falli dum actu loquitur: ergo actu non fallere, nec falli, movet ad assensum fidei.

Contra 2°. Deum non posse loqui, aliter quam res est, est ratio credendi mysteria fidei: ergo Deum actu vere et infallibiliter loqui, est etiam ratio credendi quae loquitur. probatur conseq. ideo credimus Deum non posse loqui aliter quam res est; quia semper loquitur verum: ergo quod actu verum loquatur est a fortiori ratio credendi: nam propter quod unumquodque tale, et illud magis. * Contra tertio: sicut Deus per veracitatem non potest fallere nec falli; ita etiam per revelationem actualem non solum non fallitur nec fallit, sed nec etiam potest fallere, et falli: ergo. probatur ans. revelatio, vel locutio Dei actualis non est obiectum, sed essentialiter vera; sed per locutionem essentialiter veram, non solum non fallit aut fallitur, sed nec potest fallere aut falli, quia repugnat locutionem essentialiter veram reddi falsam: ergo.

2°. probatur D.D. ratio est ratio formalis obiectiva, quae ex parte obiecti deservit praecontinendo speciem, et perfectionem actus; at huiusmodi est revelatio actualis: ergo. probatur minor: species et perfectio assensus fidei sita est in eo; quod sit supernaturalis, verus, et infallibilis; sed revelatio actualis Dei deservit ex parte obiecti quod manifestat, praecontinendo supernaturalitatem, veritatem, et infallibilitatem actus fidei: ergo. = Affirmatur: quod dantem deservit obiective per modum applicationis[?] conditionis, vi sua non influit in actum, sed dantem habet applicare rationem formalem influxivam,

* Utrumque posse esse propter actum 2. non contra.

ut appareret in approximatione ignis; at revelatio actualis, non applicat dantis veracitatem; sed ratione veracitatis qua in actu 2º gaudet influit in assensum fidei, quia fides movetur ex veritate divinae revelationis: ergo.

Hinc 3º probatur: Id quod repugnat quod potentia comparetur in actu 1. ad aliquem terminum, ut ratio formalis illius; et quod actus 2us eiusdem potentiae, comparetur ad eundem terminum ut pura conditio; sed veracitas per modum potentiae seu in actu 1º, comparatur ad fidem ut ratio formalis: ergo repugnat quod eius actus 2us, nempe revelatio actualis, comparetur ad eandem fidem, ut pura conditio. Maior probatur: 1. potentia ut talis non comparatur ad terminum, nisi medio actu 2. tamquam expressivo actualiter virtutis praecontentae in potentia respectu termini; sed repugnat actum 2um esse id medio quo tamquam expressivo activae et communicativo virtutis potentiae, ita comparetur ad terminum comparari ad illum per modum purae conditionis, ut per se liquet: ergo.

2º sicut bene valet, virtus combustiva est ratio formalis ad comburendum: ergo actualis combustio non est conditio, sed ratio formalis in actu 2º comburendi; ita et valere debet: veracitas in actu 1º est ratio formalis credendi: ergo revelatio actualis, non est conditio, sed ratio formalis credendi: ergo.

3º: si actus 2us potentiae est conditio: ergo potentia non est ratio formalis ut est principium sui actus 2i. Patet sequela, nam quia applicatio ignis est conditio ad comburendum, potentia applicativa ut talis, nequit esse ratio formalis comburendi; at veracitas in actu 1º est ratio formalis fidei, quatenus est principium divinae revelationis verae: ergo revelatio ut vera, non est conditio, sed obiectum formale fidei.

Dices: Nobilitas est ratio formalis obiectiva philosophiae, et in-

tlus est rao fralis voluntatis, q^a ex illis damque rationem
apriori d. illas voluntas probat; et tamen motus actua-
lis non pertinet ad obiectum fale Philosophie, neque intellectio
requiritur ad volendum ut rao fralis; sed ad summum ut Iddo-
no: ergo falsum est quod si pota sit rao fralis perfecte alicu-
ius termini, debeat etiam esse rao fralis perfecte eiusdem
actus 2us pag.

Resp. 2° Mobilitatem posse considerari dupliciter.
1° signate, et ut res quedam est. 2° exercite et principi-
um motus. Primo autem modo, separatur ad Philosophiam
ut rao fralis, vel ut obiectum specificativum illius. Licet
autem 2° modo accepta, sit qua consideratione, neque motus
est conditio, neque obiectum motivum, sed pure dirativum. Veritas
autem divina est rao fralis fidei, ut exercite et princi-
pium revelationis verum, q^a in tantum movet actu agentium in
quantum actu revelat, quare non nisi mediante actuali
revelatione separatur ad fidem. Ad exemplum intellectus dico, ali-
ud esse quod intellectus sit rao apriori probativa voluntatis, aliud
quod sit rao fralis obiectiva illius: primum est verum, 2um autem
falsum: unde opus non est quod intellectio sit rao fralis volitionis.

Tandem

probatur 2° sequenti et efficaci discursu. Ratio fralis cuiusque
actus vel habitus cognoscitivi falitur accepta, est medium
ex quo ille infertur; sed medium ex quo infertur assensus
fidei, est prima veritas actualiter revelans: ergo tam ipsa 1.
veritas, quam eius actualis revelatio constituunt fralem
rationem fidei. Probatur minor. Ideo faliter est medium actus vel
habitus cognoscitivi, quod est medium praemissarum ex quibus ille vel
faliter, vel virtualiter infertur; quoniam actus vel habitus

non deducitur ex præmissis, nisi vi medij in illis inclusi; at medium præmissarum ex quibus nro modo intelligendi deducitur assensus fidei, desectivè simul et formaliter est veritatis, et eius actualis revelationis: ergo medium ex quo infertur assensus fidei est prima veritas actualiter revelans.

Probatur minor et simul explicatur discursus: licet enim processus fidei non sit formaliter discursivus, bene tamen virtualiter; quatenus scilicet, procedit veluti ex præmissis, ex his duabus propositionibus: quidquid prima veritas actualiter revelat, verum est; sed quod Deus est unus in essentia, et trinus in personis actualiter revelatum est a prima veritate: ergo verum est. Ubi vides quod medium in his præmissis non est prima veritas sola, sed ut trineta cum actuali revelatione: quod medium sit est ratio formalis conclusionis, quod est motivum illius; et etiam medium movens ad assensum præstitum dominico eo quod ut inclusum in præmissis, vi illius sicut inferunt dicti inferunt etiam assensum: ergo prima veritas ut actu revelans, est medium præmissarum ex quibus deducitur assensus fidei: ergo est ratio formalis illius.

Praterea ~~quod movet veritas~~ ~~exterius~~ ~~ad assensum~~ veritas prima movet ad assensum fidei, ut ~~nobis~~ exterius et nobis qua talis explicatur; sed solum ut actualiter revelans, et per ipsius revelationis actum, exterius et nobis explicatur: ergo movet ut actualiter revelans. Dices. Id perinde esse, ac dicere, quod illa movet ut applicata. — Sed contra quia concepto dicimus illam movere ut explicata: diversum enim est, illam explicari, ac solummodo applicari: hoc namque significat, actualem revelationem in se et formaliter includere virtutem motivam, quæ est in prima veritate, quatenus nimirum est in se quædam authoritas actualis, et testimonium exprimens ipsius veritatis; quod prorsus alienum est a pura applicatione, et conditione, hæc namque non exprimit ipse vim

virtutis qua applicat: ergo.

Dico 2º: Revelatio divina ut exercite existens non est ratio formalis credendi, sed dumtaxat pura conditio sine qua credi non potest. Hic 2º distinguit revelationem actualem ut veram, et revelationem ut exercite existentem, sicut in nota libros pigmonii. et probatur 1º: revelatio actualis movet ad assensum fidei, ut est ipse connexa cum existentia rei revelatae; sed connectitur cum existentia rei revelatae, ut talis revelatio est formaliter vera, non autem ut est exercite existens, seu ratione existentiae in exercitio: ergo ut exercite existens non est ratio formalis seu motivum credendi. Minor probatur: connexio cum existentia rei est formalis revelationi ex quo revelatio est infallibiliter vera; sed existentia in exercitio revelationis accidit revelationi: ergo haec non connectitur ut existens, sed prout vera est, cum existentia rei revelatae.

Dices: licet revelatio ~~non~~ ut existens considerata signate non connectatur cum re revelata, tamen revelatio ut existens considerata exercite connectitur nexu cum re revelata: ergo. distinguo antecedens: ut exercite existens connectitur nexu cum re revelata, nexu antecedenter et formaliter, nego; nexu consequenter et accidentaliter, concedo antecedens.

Connexio ~~revelationi~~ igitur est formalis revelationi directe et signate, non tamen exercite sumptae, quia illi accidit existentia; et licet ex suppositione quod existat non possit non connecti cum re revelata, haec connexio tamen accidit revelationi, sicut accidit existentia. cum ergo revelatio moveat assensum fidei ratione connexionis essentialis cum re revelata, movet ut actu vera, non autem ut actu existens.

Obiiciunt: revelationi signate sumptae ~~accepta~~ est formalis connexio signate accepta: ergo revelationi exercitae, erit formalis connexio exercita. Probatur 1º: sicut homini actu existenti convenit esse in exercitio productum; sic et revelationi exer

cuj; deuenit esse exercite dnexa; at nunquam dici potest prorumus homini deuenire qualiter esse productum in exercitio: ergo nec dicendum est quod reuelationi actualiter existenti deuenit esse qualiter esse dnexa cum re reuelata. — Obra 2° Reuelationi signate sumpta, est equalis dnexio ~~non signate ad exercite [illegible]~~ cum re Reuelata, ratione videlicet Veritatis qualis reuelationis; quae dnexio ut sit exercita, dependet ab existentia reuelationis; et non tamquam a ratione formali, quia ab existentia causa non habet reuelatio quod sit Vera: ergo precise tamquam a conditione.

Obra denique

Non minus requiritur ad specificandum actum fidei existentia reuelationis, quam requiritur existentia ignis efficientis ad causandum, et existentia item ignis, quae conditionis requiritur ad lucendum; sed in causa efficienti, existentia tantum requiritur ut conditio; quod ignis et conditio existant solum est conditio ad lucendum: licet formaliter ingrediantur ad movendum fidem Deum esse Verax, et Verum loqui exercite, existentia autem locutionis solum se habebit ut conditio.

Non 2° probatur

Nº Diuina Veritas mouet ~~actu~~ assensum fidei erga rem actu reuelatam, ut actu applicata; at actu applicatione se habente per modum conditionis; sed actu applicatur per reuelationem ut exercite existentem: ergo existentia exercita reuelationis est pura conditio sine qua ~~non~~ ratio formalis fidei non moueret assensum. Maior est euidens. nisi enim Veritas prima per reuelationem innotesceret, non ~~[illegible]~~ moueret assensum fidei, sed idem formaliter est per reuelationem innotescere, et actu applicari: ergo cum alias applicatio rationis formalis sit pura conditio, ut ipse patet, Obrat quod Veritas prima mouet ut applicata applica-

tione se habente per modum l'dictionis. Unum autem patet, quoniam nulla alia est assignabilis ratio l'o veritati, nisi sola existens exercita revelatione: ergo haec debuerit obtinere per modum dictionis ad assensum fidei.

Solvuntur argumenta

§ III

Arg. 1º. attributum veracitatis est obiectum motivum fidei Christianae ut dicta in praecedentibus; sed si actualis revelatio, esset ratio formalis credendi, attributum veracitatis non pertineret ad obiectum motivum fidei, nisi ad summum praesuppositive: ergo probatur minor, in revelatione actuali esset infallibilitas sufficiens admovendum fidei assensum; nam ex vi illius obiecta revelata forent infallibiliter vera; sed id ratione cuius res revelata redditur infallibiliter vera, est sufficiens motivum credendi, omni alio seclusio: ergo = confirmatur 1º. actualis revelatio denotat essentialiter veracitatem; quia omnis actus 2us essentialiter denotat actum 1um cuius est exercitium: ergo sola actualis revelatio in recto, et denotata dumtaxat divina veracitate est obiectum formale motivum fidei.

Resp. concedo majorem, nego minorem. ad probationem nego majorem. licet enim revelatio actualis, sit infallibilis sufficienti modo, ut per modum actus 2i moveat fidei assensum, non tamen est ipsa sola tota infallibilitas, ad fidem requisita: quoniam non est omnis infallibilitas in omni linea, sed in linea actus 2i dumtaxat; quare neque est sufficiens motivum fidei in omni linea, sed tantum in linea actus 2i ac proinde requiritur veracitas pro mo

tivo in linea actus 1.i sicut licet operatio actualis, velut li ti-
tio, sit differens ratio producendi, vel attingendi in actu 2.o non
ideo censendum est, quod hoc modo actus 1.us non sit etiam ratio formali
producendi aut attingendi, licet extrinseca per quam talis formali-
ter. Et quod

~~Neque etiam~~ infallibilitas revelationis actualis, se sola et
praecisive a veracitate, non sit tota quae requiritur ad mo-
vendum assensum fidei, constat: quoniam, talis esse debet infal-
libilitas, cui tamquam motivo innititur assensus, quod iste neque
actu falsificetur, neque ulla potentia falsificari possit; ex eo namque
quod res testificatur a Deo qui neque actu fallit, neque fallere po-
test; sed licet ex veritate actuali revelationis habeatur
quod actu Deus non fallit; et consequenter quod non falsifica-
tur assensus; ex perfectione tamen veracitatis determinantis
Deum ad verum actu loquendum habetur quod non possit falsificari
assensus, quia Deus non potest fallere: ergo tota infallibilitas requisita ad
assensum non provenit a sola revelatione actuali, sine ve-
racitate.

Ad confirmationem ~~[illegible]~~ distinguo antecedens: revelatio actualis
denotat formaliter veracitatem in esse rei, concedo, in esse obiecti fi-
dei, nego antecedens. Omnis enim actus 2.us in esse rei, et ut existens,
denotat actum 1.um tamquam sui principium reale, vel vir-
tuale. Attamen, veracitas in esse obiecti fidei, se habet ut ratio
formalis, dependenter a qua movet revelatio actualis assensum.
Unde licet ad attingendam revelationem extrinsece solum et cau-
saliter praerequiratur veracitas; in genere tamen obiecti, ideo
revelatio movet, quia movet veracitas, cuius expressio vel ex-
plicatio revelatio est. Credimus namque veritates revelatas,
quia revelatio est formaliter vera; credimus autem revelationem esse
formaliter veram, quia Deus pollet summa veracitate, et sic deinceps

quatenus motivum credendi, est Iplexum hoc, l.a veritas revelans.

Arg. 2°.

Etiam si Veritas sit principium virtuale aut radicale Veracitatis l.a q.a tamen infallibilitas ~~[illegible]~~ innititur in sola Veritate, ut a Veritate distincta, illa est adequatum motivum credendi: q.o ~~[illegible]~~ si l.a Veritas ~~sit~~ est principium per modum actus l.i Revelationis actualis, ~~[illegible]~~ in hac ut parte infallibili inniti poterit assensus fidei, ut distincta a Veritate l.a et adequatum Veracitas non ingredietur objectum formale fidei, si actualis revelatio est motivum assensus illius. — Resp.° eo. disparem esse rationem, q.a Veritas requiritur ut principium virtuale seu radicale tantum mere ver, a qua nimirum dependet Veracitas in essendo. Hec autem per modum actus l.i requiritur, non tantum materialiter, s.d formaliter ex parte obj.i fidei; q.a ratione illius loquens redditur fide dignus, q.d pse et formaliter spectat ad fidem, q.a est ratio credendi testimonium illius verum esse.

Dices l.o si requiruntur ad motivum fidei Veritas per modum actus l.i, et Revelatio per modum actus 2.i, q.o quodlibet horum est obj.um partiale, integrans ex aequo cum alio rationem formalem fidei. — Nego Iseq.m q.a Veritas, et actualis Revelatio non concurrunt partialiter, s.d utraque concurrit per modum causae totalis in suo genere, quarum una subordinatur alteri: Veritas enim in actu l.o est totaliter motivum in suo genere actus l.i revelatio vero actualis, per modum actus 2.i eius de Veracitatis; quare non est aliud et aliud motivum partiale, s.d unum totale, diversimode totaliter movens. Quod et in humanis manifestum fit, ubi testificatio actualis, et authoritas personae movent ad credendum, ita ut neutra moveat partialiter, s.d utraque totaliter et simul, ~~[illegible]~~ credimus s.a q.d persona fide digna testatur.

Dices 2°. Illud tantum est motivum credendi, in quo den-

demum

dem sistit fidei; at in revelatione actuali non sistit ultimo
fides, ergo ultra illam assignatur aliud quod sit motivum
credendi, nempe veritas in actu 1mo. Resp. Conc. actualem reve-
lationem esse eandem ipsam veritatem 1am ut in actu 2o, quare reve-
latio actualis resolvitur in 1am veritatem, non ut in motivum
velut alia fidei obiecta, sed sicut omnis actus 2us reducitur
in actum 1um cuius expressio est, participans ab illo ratio-
nem movendi; sicut credimus obiecta ob revelationem actualem,
istam autem ob veracitatem Dei.

Dices tandem: exinde sequi fi-
dem esse discursivam, quoniam credimus obiecta vera esse,
quia revelatione aliter vera, testificans; hancque credimus
veram esse, quia est actus 2us 1ae veritatis: ergo — Nego sequelam.
non enim ideo fides est discursiva: quoniam, nec visus
discurrit quod hoc quod attingat quantitatem seu magnitudinem
vaccae coloris, et coloris ratione lucis: huiusmodi namque
processus in fide, aut tantum se habet ex parte obiecti, in quo fi-
des attingit unum, tamquam rationem alterius; aut si velis
illum se habere ex parte fidei, talis processus est pure virtua-
lis; non enim repugnat fidei, virtualis discursus, insu-
per, imitari potest obiecto, et [illegible] ut, in aliis [illegible] quae
diversa motiva magis et minus immediata assignant;
ut quae veracitatem, sapientiam, et sanctitatem, movere fidem propug-
nat.

Arg. 3. Revelatio actualis solum requiritur ut conditio
ad agendum fidei: ergo non est motivum. Ant. probatur multi-
pliciter, 1. ad eliciendum actum fidei sufficienter movet 1a
veritas, posita revelatione ut conditione: ergo. probatur ant. ad
credendum Deo, sufficit cognoscere illum esse summe verum

et loqui, ita tamen requiritur locutio, non ut eius veritas et infallibilitas cognoscatur; sed ut applicans veritatem illam ad rem creditam; sed nihil aliud est revelatio actualis, nisi ipsa locutio Dei: ergo praecise requiritur ut conditio, quae posita, illa veritas et sufficiens motivum. = 2. propositio obiecti, est pura conditio, non autem ratio formalis motiva; sed revelatio actualis nihil aliud est, quam propositio obiecti: ergo

3. revelatio ... Sotus ... et praesertim q. 14 de veritate art. 8. ad 16. comparatur demonstrationi; sed demonstratio in scientiis est pura conditio: ergo revelatio in fide tantummodo est conditio. = tandem revelatio actualis supponit omne motivum fidei: ergo ea solum est conditio. antecedens probatur: motivum omne seu totale fidei, est id quod attribuit ... loquentem omni fide dignum, in hoc enim fides firmissime innititur; sed Deus constituitur omni fide dignus ... ... tantum quia est summe verax, non potens non loqui verum, si loquatur; ergo ... id omne supponatur ad actualem locutionem, seu ad revelationem actualem; haec praedicatio supponit omne motivum fidei: ergo illa tantum est conditio.

Resp. ad 1. neg. ant. ad 1. eius probationem nego ant: ad ... probationem nego minorem: licet enim ut locutio et exercite existens, sit conditio, seu applicatio veritatis et infallibilitatis loquentis, ad obiecta revelata: ut tamen est formaliter et actu vera, non est ~~pura~~ conditio, sed motivum et ratio est, quia illa veritas sive in actu 1. ~~non movet, ...~~ ... talis, non intelligitur movens, sed tantum potens movere: ergo ut actu sit motivum, opus est quod reducatur ad actum 2. tanquam ad proprium et formale libertatis exercitium: et implicat quod bene moveat veracitas, nisi etiam moveat locutio ut est

fale exercitium illius: quo locutio ut actio vera, nequit non movere assensum fidei, et consequenter non est pura conditio. Ad 2um.

Resp. Revelationem actualem posse separari, item ad objectum, per ipsam revelatam; dico ad veritatem in dicendo, eiusque exercitium et actio 2um est. ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ si de illa loquamur ut separata ad objectum se habet per modum cuiusdam propositionis illius; non autem talis, quod solummodo habeat proponere objectum, sicut se habet illuminatio qua magister versatur discipuli; praecise [illegible] ponit illi obiecta cognoscibilia; sed ita ut simul quasi per informationem extrinsecam constituat objectum credibile ratione sui, quia verum testimonium est, et hoc modo locutio simul est propositio et ratio falsi. Si autem separare locutio ad solam veritatem, sed hoc tergeche, non est taliter propter ad solam veritatem, sed hoc respectu, non est formaliter propositio, aut applicatio obiecti, si actus 2us illius, in quo propositio et expressio invenitur tota ratio et virtus movendi actus fidei. Christiana sequitur dicta.

Ad 3. dico ad maiori subexplicatione statim adhibenda, concedo minorem, et nego consequentiam disparitas namque est; quia demonstratio continet medium, quod in proprio eius se est huius motivum ad assensum conclusionis, nempe ratio cognoscendi identitatem seu identitatem extremorum, est identitas eorum ex medio. Unde demonstratio dantis habet proponere objectum totaliter quia ratione sui movet, ideoque et conditio infirmantis revelatio autem actualis, non proponit objectum quia ratione sui moveat; ad ipsa est veritas et infallibilitas in actu 2o quae per se movet assensum fidei. Nec D. Thomas separat fidem demonstrationi adeoque accepit, sed sibi propriam illius nempe medio. Ut non obstante colligitur ex hac, nec [illegible]

+nempe medium

2a p. art. 1. in Corp.

Sed ultimum, supposita revelatione actuali supponere personam fide dignam in actu 1. et incomplete quae fidei dignitas completur actu 2o veritatis, seu veritate in actu 2o, cum ad movendum assensum fidei, non sufficiat dignitas illa personae ex veracitate in actu 1o orta, quae si ita tantum supponatur non intelligitur actu completa, inde est quod ante actualem revelationem non supponatur totum motivum assensus, vel licet supponatur totum motivum in actu 1. non intelligatur totum motivum in actu 2. et consequenter nec totaliter constitutum ad movendum eum.

Verum replicari potest: pro priori ad actualem revelationem, intelligitur tota ratio movendi assensum fidei, sufficienti modo, ut quidquid ultra desideretur, sit tantum pura conditio: quod probatur ante: pro priori ad revelationem actualem intelligitur Deus ex perfectione veracitatis, adeo summe verax in dicendo, ut non possit non loqui verum, si loquatur; sed eo casu intelligitur totum motivum assensus, ita ut quidquid aliud desideratur sit pura conditio: quod probo minorem: si quidquam aliud desideratur, est quod Deus actu loquatur; sed hoc est tantum conditio: quod probatur minor: id actu positum est pura conditio, quod ante quam ponatur deficit ut conditio; sed verum loqui deficitur ut conditio antequam loquatur: quod quod Deus actu loquatur est pura conditio.

Maior videtur per se nota: minor probatur; ~~unde~~ pro priori ad actualem revelationem, deficitur Deus ita summe verax, ut non possit non loqui verum, si loquatur; sed si loquatur, deficimus locutionem tamquam conditionem puram, alias propositio non esset conditionalis vera

76

: q.q. idq. actu loquatur, dicitur ut dictio antequam loquatur: quod si hoc quod ponatur actualis loquutio Dei, non ponitur motivum assensus, sed pura tantum dictio.

Explicatur et firmatur: haec conditionalis est vera; ignis est potens urere tua actu comburere, si approximetur: approximatio ignis significatur ut ~~ad~~ pura conditio, qualis revera est, et non ut ratio formalis ~~comburendi vel conceptio virtutis ignis~~ urendi in actu 2º. quo quod haec est

et verissima conditionalis: Deus a veracitate sua est adeo summe verax in dicendo, ut non possit actu non loqui verum, si loquatur; loquutio Dei significari debet ut pura conditio, et non ut ratio formalis movendi assensum fidei. patet utrobique conseq.a quoniam utraque conditionalis redderetur falsa, si tam approximatio quam locutio, essent in actu 2º. rationes formales productoris effectuum.

Dupliciter occurri potest huic objectioni. Primo deo. ant. neg. conseq. ad probationem dicta maiori, distinguo minorem: si quidquid aliud quod desideretur sit solum pura applicatio veritatis obiecti credibilibus, concedo; si sit ipsamet veritas actualis, nego minorem. ad probationem dicta maiori nego minorem.

ad huius probationem, distinguo maiorem: id revera est pura dictio, quod antequam ponatur, dicitur ut dictio pura; ~~[illegible]~~ et adequate concedo; si diceretur ut dictio non pura sed tantum inadequate nego maiorem, et sub eadem distinctione nego minorem. ad huius probationem dicta maiori, distinguo minorem: per hoc si loquatur, dicimus loquutionem tamquam dictionem puram, sub decente inadequato concedo; sub decente adequato illius nego minorem et conseq.a

Licet in primo responsa satis insinuata maneat solutio, libet eam amplius eo-

plicare. Igitur loquutio Dei actualis et adeqte accepta, et est exercite existens, et est actualis veritas, seu exercitium veritatis: sed priori inadequate et pura dictio, sed 2° est motivum fidei. et sed utraque importatur in illa propositione dictionali: nam enim haec affirmat, Deum ex veracitate sua non posse non loqui verum; significat aperte locutionem Dei, esse formaliter verum: cum autem additur dictio illa, si loquatur, significatur eadem locutio, ut exercite existens, sed quo praecise et pura dictio; et in priori significatione veritatis illius, non potest dici, ut dictio, quae accipitur ut formalis expressio veracitatis, ipsaque propositio supponit esse motivum: quae dantem inadeqte accepta, sed 2a significatione, est dictio, effectusque dictionalis propositionis.

Veritas Dei.

Ex quo dicta assertione est aperta disparitas. nam in illa dictionali, ignis est potens urendi sua actione urere, si approximetur; simul tantum importatur approximatio, quae ~~est~~ utrumque dictio. ~~…~~ ~~…~~ actualis autem ustio, quae est ratio formalis urendi in actu 2° significatur praesupposita ad approximationem. In nostra autem propositione; cum loquutio sit simul actus 2° veracitatis, ~~…~~, et applicatio veritatis obiective revelatae, quatenus exercite existens: sed prius praecise importatur in dictionali ut ratio formali; sed 2° ut pura dictio. Unde utraque dictionalis est vera, cum una importat approximationem distinctam adequate ab actu urendi; altera autem importat applicationem distinctam dantem inadequate ab exercitio formali veracitatis.

2° Resp. 2do neg. 2do antis ad probationem

2° Resp. 2do

nego minorem. ad probationem dicta maiori nego minorem adhuc ~~…~~ probationem distinguo mai. ~~…~~ actu positum est pura dictio

2°. Resp.o disting.do ant.: intelligitur sufficienti modo in actu 1°. concedo, in actu 2°. nego ant. ad probationem seqela maiori; nego minorem. ad probationem nego min. ad illius probationem distinguo maj: si quidem actu positum, depingitur antea ut conditio ad hoc ~~ut~~ aliud actu operetur, concedo; si depingitur ut conditio ad hoc ut aliud posit operari, nego maiorem; verum loqui depingitur ut conditio, ut posit mouere agentem, concedo; ut actu moueat agentem fidei, nego minorem. et ~~sub eadem distinctione~~ seqela maiori, nego sub eadem distinctione minorem. ut enim propositio illa conditionali quae arguuntur sit vera, opus non est, quod Deus si loquatur, significetur locutio ut conditio pura ad mouendum actu agentem fidei. + et disting. min. Plures namque sunt conditionales

Veritas autem nostrae solutionis fit aperta ~~seq. rationis. ut propositio conditionali sit vera, non debet~~ ex eo quod si in praedicta conditionali, Deus si loquatur, significaretur locutio actuali seu ut vera, et non tantum ut exercite existens; sermo illius esset huiusmodi; Deus ex sua summa veracitate, non potest non loqui verum, si verum loquatur; et huiusmodi sermo nugatorius, prorsusque ridiculus foret; atque indignus Deo, ut pote qui de quocumque loquente reddit propositionem veram et affirmabilem: quo signum evidens est, quod in ea conditionali non affirmatur locutio ut vera, sed tantum ut exercite existens. quo obiectio potius confirmat, quam impugnet assertionem nostram.

tio, quod antequam ponatur deputatur ut conditio, ad hoc ut aliud existat et operetur, concedo; si deputatur ut conditio dantis ad hoc ut aliud existat, nego maiorem: et distinguo minorem. Deus, qui deputatur ut conditio antequam loquatur, ad hoc ut veracitas divina existat applicata obiecto revelato, et simul moveat agentem erga illa, concedo; praecise ad hoc ut existat applicata nego minorem; ad summum probatur desse maiori, nego minorem. Ut enim propositio illa conditionalis sit vera, opus non est, quod ipsi si loquatur significetur locutio ut pura conditio ad movendum agentem fidei.

~~et ratio est quia~~ quia plures sunt conditionales verissimae, in quibus conditio sub qua illae verificantur, non est pura conditio, sed ratio
totali vel partialis effectus verificati; ut patet in ista: voluntas ex differentia propria ad intellectum, fertur in obiectum si amat. Ubi conditionalis est vera, quin amor sit pura conditio ut voluntas feratur in obiectum, sed est ratio partialis in actu 2° proximi effectus vel dententem diversam a modo tendendi intellectus. ~~Igitur quod in conditionali importatur aliquid ut conditio requisita ut aliud existat et operetur; hinc conditio actu ponitur et antea significatur ut pura conditio, idest non influens ratione sui in effectum, sicut cum dicimus, ignis est potens proxime comburere, si approximetur: quia cum approximatio assumatur ut conditio ad operandum e posita non est ratio partialis~~ quando quod in conditionali ~~signi~~ ~~ficatur~~ significatur est non operationi, seu actus 2i Causae vel agentis, sed potius est actus 1i illius; hinc potest in illa assumi ut conditio, id quod alias in actu 2° est ratio partialis operandi; ut patet in exemplo adducto voluntatis, et in mille aliis.

Cum ergo asseritur Deum ~~...~~ 3°

pro priori ad revelationem, esse ex perfectione suae veracitatis ita veracem ut non possit non loqui verum, si loquatur; locutio assumitur ut conditio ad significandam veracitatem Dei in actu 1.

sub qua etiam significamus, ~~cum~~ veracitatem esse sufficientem motivum
in actu 1º assensus fidei. Verum tunc non significatur loqu-
tio exercita, sed possibilis tantum, ut per se patet; ~~…~~ dicitur quod
propositio affirmat suum obiectum pro priori ad revelationem; dicitur quod conditio-
nalis illa, si loquatur, perinde valet, ac si ponatur loquutio:
~~… … …~~ qui si …
Verissima illa conditionalis in hoc sensu quod nempe si possibilis non
esset Deo loquutio; Deus non esset summe verax in dicendo. Et [?]
et ratio est perspicua, quia negatio actus 2i possibilis, est formaliter
negatio potentiae ad illum. Si enim impossibilis foret intellectio, vel
amor; nulla esset potestas ad intelligendum, vel amandum.

Ut Deus ad hoc ut intelligatur constituitur a sua vera-
citate potens proxime loqui verum; ideo quando tunc significatur
loquutio ut Deo possibilis; dum quod propositio ipsa est de potestate
ad loquendum. Dicitur quod propositio affirmat suum obiectum pro priori
ad revelationem actualem. Dicitur denique quod conditionalis illa, si loqua-
tur, perinde valet ac si ponatur ~~de~~ loquutio. Verissima est
quoque illa conditionalis in hoc sensu quod Deus ex sua summa ve-
racitate non posset non loqui verum, si loquatur, id est si possi-
bilis sit Deo loquutio; ~~et ratio est perspicua~~, quia si Deo foret
impossibilis loquutio, impossibilis foret ipsi locutio vera; et ratio
est perspicua, quia ex negatione generis, sequitur nostro negatio
speciei. Cum quo tamen stat, quod eadem loquutio in actu 2º sit
ratio formalis movens assensum fidei. Sicut vera est haec conditiona-
lis. Potentia elevata lumine gloriae est potens videre Deum, si in-
telligat, vel intellectiva sit, id est, si illi possibilis sit intel-
lectio: cum quo optime stat quod eius intellectio intuitiva sit
ratio formalis videndi Deum in actu 2º et similia.
~~Replicabis: Ve-~~
~~… locutionem esse … …~~
Replicabis contra

Resolutione. Si loquutio esset conditio, ut veracitas divina actu moveret assensum fidei, illa esset conditio respective sui ipsius; sed repugnat eandem rem esse rationem formalem, et simul conditionem respective sui: ergo = Resp. ideo loquutionem ut exercite existentem esse conditionem ut veracitas in actu 1º moveat fidem nostram: hoc autem non est illam esse conditionem ut ipsa moveat, ~~sed [illegible]~~ ~~tum [illegible]~~ sic quod non est conditio ~~ut in actu 2º~~ actus 2º moventis, sed tantum ut actus 1us veracitatis in actu 2º moveat: ut approximatio ignis non est conditio combustionis, sed est conditio ut virtus ignis prodeat in actum 2um combustionis, quapropter locutio ut exercite existens, non est conditio ipsius conditio, sed veracitatis moventis in actu 2. assensum fidei.

Nec quid insolitum aut ullum inconveniens est, quod res eadem sub uno respectu sit ratio formalis, et sub alio sit conditio prærequisita causandum. Ut patet in existentia causæ efficientis, indistincta ad ipsa in probabili sententia quæ causa res, nempe virtus causæ est ratio formalis causandi, et ejus existentia est conditio sine qua causare nequit, non tamen vi cujus producit effectum: ergo stat etiam quod eadem locutio Dei, et actualiter vera sit ratio formalis movendi assensum fidei; et ut exercite existens sit conditio sine qua veracitas non moveret. Quod similiter patet in aliis formis, ~~causarum~~ dist[inctis] causarum, vel agentium aut modis quæ aliter indistincta ad ipsis, communiter dicuntur puræ conditiones.

Arg. 4º ~~Revelatio actualis~~, aut revelatio actualis dirigitur tanquam actus divinus, ut est actualitas summa, intrinseca et necessaria Deo; vel tanquam actio importans transitum ad creaturas; sed nullo modo potest movere

asensum fidei: g. Minor quo ad 1am partem probatur. obiectum formale fidei est aliquid in Deo existens importans ordinem ad nos; sed revelatio ut est actualitas intrinseca Deo, nullum ordinem ad nos dicit, ut supponitur: g. maior probatur: obiectum omne dicit respectum ad habitum vel potentiam cuius obiectum est: g. obiectum formale fidei, debet esse aliquid existens in Deo, importans aliquem ordinem ad nos.

1am partem
2° probatur minorem: revelatio actualis, ut est actualitas Deo intrinseca, ~~non distinguitur a 1a veraci-tate in dicendo, sed per nos 1. veritas in dicen~~ nihil super-addit veracitati Dei in dicendo ut cuius ipsa innotescat nobis; sed veracitas Dei sola, et nobis non innotescens, minime movere potest asensum nostrum fidei: g. revelatio actualis, ut est actus necessarius et intrinsecus Deo, nequit esse motivum nostrum fidei. Maior probatur actualitas intrinseca Deo, est formaliter ~~perfectio Dei~~ in Deo, ac perfectio illa cuius actualitas est; ~~sed huiusmodi perfectiones Divinae in se ipsis nobis non innotescunt~~ sed quod est formaliter in Deo ut actualitas perfectionis nihil superaddit perfectioni cuius actualitas est, nec potest magis quam ipsa perfectio nobis innotescere: g.

Iam probatur illa minor quo ad 2am partem probatur: 1. revelatio actualis, ut est actio importans rationem ad creaturas, non habet infallibilitatem sufficientem ad fidei motivum: g. prout sic nequit movere asensum fidei. antecedens probatur: quod in se indefectibile non est, non habet infallibilitatem sufficientem ad motivum fidei; sed revelatio actualis sub ratione ad creaturas non est indefectibilis; g. maior patet, quia quod in se defectibile est, nequit esse verum indefectibile

et Theolog. neque infallibile. minor probatur: Oratio revelatio-
nis actualis ad creaturas, est libera et contingens Deo, ac
proinde potest esse, et non esse; sed quod potest esse et non esse
ineffabile non est: ergo.

2° probatur minor: revelatio actualis
Dei 2a ratione ad creaturas, est actio Dei virtualiter transi-
ens, aliquid in nobis producens, ratione cuius Deus extrinse-
ce et de novo denominatur; sed hoc modo accepta, nequit
esse ratio formalis motiva assensus: ergo. Probatur minor, statim pro-
batur maior: actio Dei virtualiter transiens, ut produ-
cens aliquid in nobis, est causa efficiens; ~~sed quo despite~~ atque ita
~~revelatio~~ non distinguitur ab infusione luminis, sed quo
despite revelatio non est ratio formalis motiva, ut dictum est in
notabilibus: ergo. Maior autem discursu probatur: ~~actio vir-~~ + Arg.
~~tualiter transiens non potest inducere de novo denomi-~~
~~nationem in Deo, nisi inducat mutationem aliquam vel in~~
~~subiecto, vel in obiecto~~ ~~[illegible]~~ ut Deus de novo denominetur
per revelationem actualem ut dictam libere ad creaturas, oportet
ut per illam inducatur mutatio aliqua vel in subiecto, vel in
obiecto; sed in Deo qui est subiectum talis denominationis nulla
fit mutatio, aut fieri potest: ergo ea dantur ~~[illegible]~~ poni-
tur in obiecto; at actio Dei inducens mutationem in obiecto, est vir-
tualiter transiens: ergo revelatio actiua Dei, ut dicta libere
ad creaturas, denominans Deum de novo et in tempore
actu revelantem, est actio Dei, quae proinde nequit esse moti-
vum formale fidei, sed causa pure efficiens, seu infundens lumen
in intellectu credentis.

Respondeo distinguendo maiorem quoad 2am partem

revelatio namque actiua Dei, quae est actus liber
divinus nexu coalescit ex actualissima perfectione in

trinseca Deo, et ex [deleted] Innotatione, vel ratione intrinseca aut extrinseca ad Creaturas, secundum diversos modos desinendi actus liberos divinos. Deus namque libere revelat, potens nimirum vel non revelare quae revelavit, vel revelare alia, non tamen revelatis contraria revelare; si revelatio actiua Dei, importaret tantum actualitatem Deo intrinsecam et nexum, sine ullo prorsus respectu vel ordine ad Creaturas, ea non esset actualis, et alicuius obiecti revelatio, quoniam quod alteri non dirigitur, minime revelatur; si autem aliquem nexum dicit alteri, eo ipso et nexio, revelatio dirigit obiectum, ipsumque ad alterum ordinatur: quo revelatio actualis activa Dei praescindere nequit ab ordine ac ratione ad Creaturas.

Ergo Maior argumenti. Verum una est quo ad 2am partem: nego tamen minorem: ad cuius probationem nego antecedens. ad huius probationem distinguo maiorem quod in se indefectibile non est, licet in linea mensurandi et conformitatis, dedo; in genere essendi, nego maiorem, et distinguo minorem. Revelatio actualis dicit rationem ad Creaturas non est indefectibilis in linea conformitatis et mensurae, nego; in genere essendi, dedo minorem et nego consequentiam. Ut igitur revelatio actiua Dei, et actus divinus non necessarius, sive liber ac Deo contingens, est defectibilis quo ad esse, idest potuit non esse in Deo; non tamen est defectibilis quo ad conformitatem cum veritate rei in se, quia illa est actus non contingenter, sed aliter verus.

Pro quo sciendum est, quod ea quae conscribunt formaliter in ratione ad extrinsecum defectibile, non considerantur defectibilia eo quod absolute potuerint esse vel non esse; sed ex eo quod supposito quod sint vel existant, commensurantur magis

vel minus ex se doctrinaea: et ratio quoniam aliud longeque diversum est aliquid esse defectibile; aliud esse fallibile. Utnamque testimonium vel revelatio divina, sit absolute defectibilis, satis est quod ~~actus~~ illa sit actus Dei liberi ex vero fallibilis opus esset quod illa foret contingenter vera: cum autem illa aequaliter sit conformis et immutabiliter ex se locuta et revelata; licet absolute defectibilis sit quoad esse, quatenus est actus liber; est tamen absolute indefectibilis quoad esse verum et conformem ex se locuta, seu quod idem est, est absolute infallibilis, quia est aequaliter vera.

Replicabis:

quod est absolute infallibile, est verum indefectibile; sed quod absolute deficere potest, non est verum indefectibile: ergo cum revelatio activa Dei, absolute deficere possit, illa nequit esse indefectibiliter vera, poteritque neque absolute infallibilis. — Concedo majorem et distinguo minorem: non est verum indefectibile, idest, potest deficere quoad veritatem nego minorem: potest deficere quoad esse concedo minorem; et nego consequentiam. Stat ergo quod actus qui aliâs, ~~quate~~ quatenus liber, potest absolute deficere, sit absolute infallibilis, et consequenter indefectibilis quoad veritatem, quia sola fallibilitas supponit pro defectu veritatis, cuius incapax est actus aliâs aequaliter verus.

Praeterea: ~~Actum con deficere quoad veritatem, sive esse fallibilem~~ aliud est denominatio actus potentis deficere quoad veritatem, sive quod sit fallibilis; alia actus potentis deficere absolute, sive quod sit defectibilis. Prima supponit necessario actum existere; quoniam cum dicimus actum esse fallibilem, perinde est ac si dicamus, posse falsificari; quod praedicatum non nisi de actu revera existente

verificari potest, ut ipse patet. atque ideo esse absolute praeexistentis antecedenter defectibilem, dicitur de ipso non dum existente, quasi potente existere, sive pro signo potestatis proximae et indifferentis ad actum et carentiam actus: quod maxime de actibus liberis Dei verissimum est apud omnes, quoniam actus liber iam existens in Deo, necessario consequenter indefectibilis est, solumque antecedenter potuit non esse, atque ideo Deus habet ab aeterno, habebitque in aeternum omne decretum quod habiturus est; licet non habeat omne decretum, quod habere potest.

Ex quo manifestum fit, qualiter revelatio activa Dei, ut dicata ad creaturas, sit absoluta, id est antecedenter defectibilis quoad esse; sitque simul absolute et qualiter indefectibilis quoad veritatem, sive infallibilis. Ea quidem ut illa est actus liber Dei, potuit pro signo potestatis proximae et indifferentiae non existere; quoniam pro illo signo dicitur aequo modo potens existere carentia revelationis. Attamen, supposito quod illa existat in Deo, est necessario absolute infallibilis, quia ita est aequaliter vera, ut non possit subire defectum falsitatis, cuius tantum capax est actus qui supponitur existens. nam de actu possibili, summo nemo affirmabit capacitatem ut sit falsificabilis, vel infalsificabilis; quia licet Deus pro signo indifferentiae, potens sit habere vel non habere revelationem activam; non ideo potens est habere revelationem veram vel falsam. Ex qua doctrina ratificatur aperte in ipso actu libero indefectibili consequenter. quia enim Deus ex immutabilitate sua impotens est mutare sententiam vel decretum; impotens est etiam antecedenter et absolute cessare ab actu volitionis liberae mundi utique quo modo habet; licet potuerit antecedenter illam

non habere: quod similiter quia Deus ex sua summa veracitate et sapientia impotens est absolute fallere et falli; ~~impotens etiam~~ possibile etiam est ~~absolute~~ antecedenter et absolute, quod revelatio illius falsificetur; licet potuerit antecedenter non revelare, vel consequenter revelationis habere.

Iam ad 2am minoris probationem, respondeo dega maiori; distinguo minorem: eo modo accepta ~~revelatio~~ nequit revelatio esse ratio fali motiva assensus, ut illa non distinguatur a luminis infusione, concedo; ut ab ista distinguitur, nego minorem. Ut enim in notabilibus praemissum; revelatio divina potest dici activa et passiva; insuper, potest sumi ut praecise recepta in intellectu per luminis infusionem in illos; et ut quæ si passive se tenet ex parte obiecti, detegens illud expositione et testificatione illius; quo tantum modo est obiectum motivum assensus erga ~~obiectum~~ rem revelatam, atque ita accipitur revelatio activa Dei formaliter, ut est testificatio extrinseca credibilium, distincta seu praescindens omnino ab eo quod aliquid influat, vel imprimat efficienter in intellectu credentis. Italeniter

~~tamen~~ accepta, denominat Deum revelantem active, seu testificantem obiecta, estque actio virtualiter transiens, et cuius primarius effectus est reddere rem quæ occulta erat, detectam seu manifestatam. Denominatio autem testificantis, seu extrinseca, alia prorsus est a denominatione producentis lumen in intellectu; illaque invenit in Deo de novo, et in tempore absque additione alicuius entitatis vel perfectionis in ipso. qualis exempli gratia est denominatio creantis, Deo in tempore sine ulla prorsus mutatione sui meipsius. Dependenter ex praedicta denominatione revelantis resultat in obiecto denominatio extrinseca et passiva

revelati a Deo, quo illud habet movere intlis ad asensum: ꝗ sufficienter distinguitur revelaõ ut est actio virtualiter transiens, inmutansꝗ obiꝗ, a se ipsa ut est productiva terminisque intlis, et ideo sec. sm illis deegnan est raõ motiva fidei.

Dubium VI.

Utrum Revelaõ particularis facta alicui in particulari sit obiectum formale fidei?

Saueri prœmissis referuntur ss.

§ I

Rei de aqui. Noto 1. revelaoꝗ multipliciter dici privataꝗ, videlicet aut ex pte materiæ, aut ex pte personæ. Ex pte personæ dupliciter dicitur revelaoꝗ esse privataꝗ, uno modo, ita ut illa fiat personæ particulari pro se ipsa tantummodo, alio modo si illi fiat revelaõ non pro ipsa tantum, sed etiam pro aliis, qualiter fuere revelaones olim factæ Patriarchis, Prophetis, et Apostolis, quas ad obiꝗ formale fidei pertinere extra dubiꝗ est. Revelaõ privata ex pte maꝗ, illa est, quæ fit de maa privata, aut re particulari, quæ etiam dupliciter fieri potest: nꝗ aut illa potest ~~esse~~ fieri de materia privata circa legꝗ, seu ~~aut~~ in ordine ad legꝗ, qualis fuit revelaõ Incarnaonis verbi facta B. Virgini; aut fit de materia privata nullo modo ad legꝗ pertinente, ut si alicui revelaret ~~[illegible]~~ aliqua parva esse et de utriꝗ oꝗ procedit.

Ad quæ

noto 2o. ~~illam non procedere~~ sensus illius novisse, an particulari teneatur fide theologica credere revelaoꝗ

privataꝗ

privatæ, scilicet an revelatio huiusmodi terminet fidem theologicam, vel aliud lumen seu naturale, seu supernaturale, utpote Prophetiæ, aut prudentiæ infusæ; quidquid sit de obligatione aut debito illas credendi, de quo in fine cap. nostri. Triplex de re ista sententia est. 1a negat absolute omnes praedictas revelationes pertinere ad fidem theologicam: et ideo affirmat assensus erga illas provenire ab alio lumine, seu transeunte, seu permanente alterius virtutis. Ita Caietanus, Soto, Cano, et alii antiqui thomistæ, quos sequun-
123. tur Joannes a S.to Thoma disp. 6. art. 1. et PP. Salmanticenses disp. 1. dub. 4. §. 1. qui aliás pro hac S.a alegant Gonet et Ferre, sed tamen immerito ~~...~~ nam hi AA. postea allegandam adhærent ~~amplectuntur~~, quam etiam ipsi Salmanticenses, vi argumentorum coacti, ~~...~~ ut illi fatentur § 2. n.o 115. et § 5. per totum, tamquam veram approbant, et amplectuntur. 2a S.a extreme opposita affirmat absolute, omnes et quascumque revelationes privatas terminare fidem theologicam. Ita sequitur ~~...~~ in 3. dist. 23. § 2. quæ sequuntur eius discipuli: et communis inter PP. Societatis ex Suarezio disp. 3. sect. 10. et inter plures modernos. 3a stando ac media, dicit revelationes privatas quæ dicunt ordinem ad rem primum credibile, spectare ad fidem theologicam, secus autem quæ praedictis ordinem non important ad rem. Ita tenet Torrea disp. 5. n.o 3. et quam ipsa et propria S.a Gonet et Ferre, et communis inter recentiores thomistas, grataque Salmanticensibus ita supra, quamvis aperte et absolute pro 1. S.a dicta convenit firmare.

Resolutio Dubij.

§ II.

Dico 1. Revelatio privata qua ~~Deus~~ revelatur aliquid ex ordine ad Deum est objectum spale fidei. Probatur 1. Habitus versus aliquod objectum primarium potest secundario se extendere ad alia quae dicunt ordinem ad ipsum; sed fides theologica respicit Deum primum credibile, seu tamquam sui objectum primarium: ergo potest attingere alia, quae dicant habitudinem ad ipsum. patet conseq. quia actus ut apprehensi sub eadem ratione formali ordinantur ad objectum primo attactum:

Confirmatur: eadem charitate et dilectione amamus Deum et proximum in ordine ad Deum: bonum commune et privatum Ecclesiae publicae et particulare immunitatis. Similiter eodem habitu Religionis exhibemus cultum Deo, et Sanctis in particulari: eadem Prophetia revelantur res quae ad privatas personas, et quae ad commune spectant: eadem fide humana credimus quae ad utilitatem Reipublicae, et personae privatae conducunt: ergo et eadem fide divina, credere possumus revelationem privatam, quia aliquid manifestatur ex ordine ad Deum et ratio omnis est, quia distinctio penes particulare, et commune, non sufficit variare fidem, quia objectum particulare habitudinem ad Deum importat eandem rationem formalem.

Dices: Revelatio proponit res particulares, ex subordinatione ad Deum tamquam ad primum credibile, factae sunt saltem mediate universali Ecclesiae per Prophetas et Apostolos, quare nihil mirum quod illae dicuntur fidei Theologicae. At vero revelationes privatae quae modo in Ecclesia exoriunt, licet plerumque sint rerum quae in Deum possunt ordinari, non

tamen spectet natura in ipsis tamquam in 1º credibile or-
dinantem: ergo ista non spectant ad fidem theologicam. = Confirmatur: fides
ordinando rem particularem in 1º credibile, debet per intelligi
in ipsa re particulari, ut possit attingi 2ario a fide theolo-
gica: ergo quando res particularis revelata, non affert se
cum praedicta habitudine ad Deum, non spectat ad fidem theologicam.

Contra est
1º. revelationes privatae et prophetiae quae modo fiunt in Eccle-
sia, non differunt specie ab his quae olim factae fuerunt
Patriarchis et Prophetis, quae omnes pertinebant rationem
formalem fidei theologicae: sed plures istarum fuerunt materiae
privatae, et rei non ordinatae actu et expresse in Deum,
sed tantummodo per se ordinabili: ergo id satis est ut illae fide theo-
logica credantur. = Contra 2. Ut per se particulares
attingantur 2ario ab habitu quolibet, opus non est
quod exercite sint ordinatae, in obiectum prima-
rium illius, sed satis est, si per se ordinabiles sint, et actu or-
124 dinentur in ipsum, per eundem habitum attingentem; sed
quando revelationes privatae sunt rerum per se ordi-
nabilium in Deum tamquam in 1º credibile ad fidem
theologicam spectant.

Contra 3. Revelatio facta Abrahae de multi-
plicatione seminis, et filiorum ex ipso fuit particularis
ex parte personae et ex parte materiae, ut pote quae + speciale bene- + ipsi particulariter facta fuit, et
ficium illius continebat, non actu et expresse ordinata
in Deum tamquam in 1º credibile; sed per se ordinabile in
ipsum; et tamen illi praebuit Abraham assensum fide
theologica, ut enim dicitur Genes. 15. Credidit Abra-
ham Deo, et reputatum est illi ad iustitiam, quod de assen-
su fidei intelligitur a SS. PP. et theologis, constat ergo ma-

nifeste, ex eo quod Apostolus definiens fidem Theologicam, per hoc quod sit, sperandarum rerum substantia argumentum non apparentium, statim in exemplum inducit praedictam fidem Abrahae: ergo Ut revelatio privata fide divina credatur sat est quod sit rei particularis per se ordinabilis in Deum, et actus quo assensu credentis ordinatur.

~~2º. probatur contra~~ ~~nostra affirmativa adversariorum~~ Respondebis

cum Salmanticensibus § 5. nº. 135. praedictam revelationem factam Abrahae, fuisse illi propositam multiplicationis filiorum subordinatam Deo Ut primo credibili; quod aliae Vero revelationes privatae, quae modo in Ecclesia fiunt, non proponuntur magis clarum ~~eis~~ cum habitudine ad Deum, tamquam ad primum credibile. Contra est 1. voluntarie namque talis disparitas asseritur, cum ex sacro textu minime constet praefatus ordo vel habitudo actualis ad Deum primum credibile in revelatione illa facta Abrahae; alias constat ~~illi~~ ipsi ~~ex parte~~ tantummodo factam fuisse et ~~...~~ singularem magis pure temporalem, specialem quod beneficium illius continere: ergo.

Contra 2. et ad hominem efficacissime contra hos Authores: eadem revelatio, ~~...~~ facta fuit Sarae Abrahae uxori, de conceptione filii. Genesis 18. ~~...~~ ergo eodem modo ac Abrahae proposita fuit Sarae res revelata, nimirum cum subordinatione ~~ad Deum~~ primum credibile: ergo Sara videns, ideoque incredula, et de promissione dubitans, fidem amisit, non praestans praedictae revelationi assensum. Haec consequentia, aliqui vera, minime placet Salmanticensibus, qui loco citato num. 136 dicunt decedendum non esse, quod Sara dubitans de conceptione

85

tione filij Veu revelatione promissa, quam fide amiserit, quam tamen illi deddere debentur; dum credere deberet revelationem illam cum subordinatione ad Deum pertinere ad fidem theologicam; quia affirmant eandem revelationem Abrahae factam importare in sua materia tale subordinationem, quae efficit revelationem esse fidei theologicae obiectum tale.

2.º probatur 2.º nostra

Dicta affirmativa adversariorum: assensus praestandi revelationi privatae potest esse supernaturalis; sed talis assensus non praestatur neque a fide adquisita, neque a prudentia infusa neque a lumine prophetico: ergo a fide theologica. Maior est certa, qui namque crederet privatam revelationem, quia Deus qui summe verax est illam revelat, assensu supernaturali illi assentiretur. Minor probatur per partes quas continet: nam fides adquisita est naturalis: ergo nequit elicere assensum illum. Deinde, prudentia infusa non elicit assensus speculativos, sed practicos; solumque habet dictare debitum prehendi assensum. Ac tandem assensus propheticus non est liber, qualis foret assensus ille supernaturalis: ergo assensus ille qua supernaturalis, non est fidei adquisitae; qua speculativus non est prudentiae infusae, et qua liber non est luminis prophetici: ergo unice provenire potest a fide theologica.

Respondent Salmanticenses, in duplici statu posse considerari revelationem privatam, vel pro instanti in quo quis habet illam, vel pro tempore sequenti; in 1.º actu assentitur illi per lumen propheticum cognitionem quae est actio vitalis non apprehensionis, sed iudicij discernentis veri

+ Vei supernaturali

tate revelatae. In 2° statu temporis sequentis, inquiunt, vel Propheta tenet immobiliter et sine ulla formidine, se habuisse talem revelationem; vel id tenet cum formidine. Si hoc 2um: talis assensus durans nequit esse fidei theologicae, ut pote formidolosus. Si autem firmiter illa

125 teneat, ut frequenter contingit; dicunt praedictum assensum firmum provenire a fide non theologica, sed ab illa quae inter gratias gratis datas numeratur ab Apostolo 1a ad Corinth. 12.

Verum contra est, et primo quod isti ne fidei theologicae attribuant praedictum assensum, diversa illi-

tate similia us principia, pro diversis statibus eiusdem assignant, et immerito, quoniam si assensus pro 1° instanti revelationis firmus sit, duratque in eadem firmitate pro tempore sequenti, idem a fortiori habent pro utroque statu principium, siquidem ex invariato assensu quo ad obiectum et firmitatem, manifeste arguitur invariatum manere principium illius: sed pro 1° instanti fuit assensus a fidei theologicae elicitus, eiusdem fidei theologicae est postea conservatur cum eadem firmitate: ergo aut pro 1° instanti non provenit ille assensus Propheticus a cognitione Prophetica, vel postea durans, non alterato cum eadem firmitate non est actus gratiae gratis datae.

Contra 2°, cognitio Prophetica est formaliter idem met assensus erga revelatum; sed nequit assensus a se ipso tamquam a

+ Haec sequela et minor est manifesta. Maior autem principio unico provenire: ergo nequit a cognitione prophetica causari. + Maiorem concedunt ipsi adversarii, et quidem recte, quoniam cognitio Prophetica est formaliter ipsa actualis prophetia; sed actualis prophetia, est formaliter assensus quo Propheta

Deo sibi revelanti de practicatis futuris assentitur: q.

Dicunt Salmanticen.

cognitionem Propheticam posse accipi vel prout se tenet ex parte Dei, atque ita involvit decretum Divinum et increatum, est * et signum decreti Dei de re quam revelat, effectus illius, et simul lumen Propheticum a quo dimanat; vel prout se tenet ex parte intellectus Prophetae, estque actio vitalis illius; et ita est ipse assensus Prophetae erga rem revelatam; subque munere innititur Scripturae sub priori acceptione considerata, quae prout se tenet ex parte Prophetae est perceptio et auditio Divini sermonis, perceptio autem innititur revelationi, et auditio locutioni: quae cognitio Prophetica, ut est assensus Prophetae, innititur simul ut est signum decreti Divini de re revelata.

Verum doctrina haec alioqui difficillima, falsissima et inutilis est ad praesens. Falsa quidem 1.° quia signum Divini decreti, prout se tenet ex parte Dei, est ipsa revelatio et locutio Divina active accepta; sed falsum prorsus est, quod assensus firmus praestitus revelationi proveniat unice tamquam a principio ab ipsa revelatione, alioqui otiosum plane foret ad assensum fidei, lumen fidei, vel ad assensum Propheticum, lumen Propheticum: q. = 2. assensus praedictus Propheticus est omnino necessarius, non liber, et etiam Xpo [?] ~~Sed assensus innixus [?] locutioni Divinae, vel signo Divini decreti~~, sed sine illo alio principio a quo proveniat, non est unde evadere possit necessarius, quoniam Deo revelanti potest quilibet libere non assentiri: q. et

Tandem praefata doctrina inutilis ad praesens; siquidem aliud

est q[uo]d ~~talis~~ assensus Prophetae innititur locutioni et revelationi Dei; aliud autem quod proveniat ab hoc vel illo principio, de quo solo tractatio nostra procedit. Illud namque oppositum est ad indagandam vel probandam firmitatem assensus. Istud autem necessarium est ad illud exigendum illius: quod cum de hoc 2º quaeritur, inquirendum est doctrina quae dantem probat assensus firmitatem. Tandem haec doctrina vel eo eo dantem reiicitur, quod divinam locutionem appellat cognitionem propheticam, cum haec nihil diversum sit ab ipso assensu prophetae, repugnetque ~~cognitionem~~ signum divini dicitur, quod ipsum involvit causari a lumine prophetico, quod non in illo, sed in intellectu creato existit.

Ista praecipuam rationem

in Sergio 3. d. Salmanticenses. Prophetica cognitio quia assentitur Propheta revelationi privatam in s. instanti, est actio vitalis, non apprehensionis, sed iudicij discernentis veritatem revelatam; s. assensus dicitur in tali iudicio supponit lumen intellectuale, a quo proveniat: quod non comparatur ab ipsa cognitione prophetica. Major liquet, et maior est adversariorum. Minor vero est expressa D. Th. in

126 quodam testimonio, quod ipse afferunt adversarij ex hac 2.2ª. q. 173. ut et nunc dicit ~~pro~~ sibi adversari habere D. Th. ait namque: Sed quia Prophetiae afferunt aliquid humanae menti, supra id quod pertinet ad naturalem facultatem, et quantum ad iudicium, per influxum luminis intellectualis, ~~sed~~ quantum ad acceptionem, seu repraesentationem rerum, quae fit per aliquas species, horum autem duorum primum egalius est prius in Propheta, quia iudicium est completivum cognitionis. Et ideo si cui fiat divinitus repraesentatio aliquarum, ut Pharaoni, non est talis censendus Propheta,

nisi illuminetur eius mens ad Judicandum: quare adversarij censeant agentem prospectum revelationi privatae esse cognitionem propheticam, negare nequerunt quod ille alumine intellectuali careret: quo Urgeo amplius testimonium ipsius D. Thomae: etenim statim subiungit: Erit autem propheta si solummodo intellectus illuminetur, ad Judicandum etiam ea quae ab aliis visa sunt, ut patet de Joseph, qui exposuit somnium Pharaonis: quo quicunque Judicio discretivo veritatis revelatae non sibi, sed alteri refferente, agentium revelationi, licet necesse sit lumine intellectus, ut eliciat praedictum assensum: quo iste non provenit ab ipsa cognitione prophetica. = Tandem: praedictus agentius ut pottea sine ulla formidine durans, nequit causari a gratia gratis data, quoniam ista potius est agendorum, quam credibilium, ut ipsi adversarij fatentur ex Cajetano super dictum Apostoli: ideoque fides quae est gratia gratis data, confertur doctoribus ad instruendos alios circa articulos fidei: quo si agentius ille sit solummodo speculativus, nequit ab illa gratia provenire.

Dico 2. revelatio privata rei non ordinabilis per se in Deum tamquam in primum credibile, non est obiectum formale fidei theologicae. Haec assertio facile probatur ab opposito rationis pro prima adductae. Etenim, de ratione fidei theologicae est respicere Deum tamquam obiectum suum primarium, et reliqua alia quatenus ad ipsum ordinantur, vel per se sunt ordinabilia in ipsum: quo si revelatio privata sit rei minime per se ordinabilis in Deum tamquam in primum credibile, nequaquam attingeretur a fide theologica. quia

propter si Deus revelaret alicui, numerum stellarum vel arenarum quae sunt in littore maris, talis revelatio, vel pote res quae non ordinabilis in Deum tamquam in finem supernaturalem, minime spectaret ad fidem theologicam. Praeterea, a simili charitatis et spei theologicae; illa quidem diligimus ratione proximum in ordine ad Deum, secreto tamen tali ordine, amor noster erga proximum, charitatis theologicae non est. similiter, per spem theologicam desideramus, quaecumque desideramus in ordine ad beatitudinem sequendam, et si ea vel alia quae non ordinabilia in talem finem desideraremus, actus huiusmodi erga illa non sunt spei theologicae: ergo similiter ea obiecta revelata quae non sunt ordinabilia in Deum tamquam in finem supernaturalem non attinguntur per fidem theologicam. ergo verus textus a D. Thoma 2a 2ae q. 1 art. 1 in art., nihil cadit sub fide nisi in ordine ad Deum.

~~Hinc~~

~~Dices quaeritur a quo lumine elicitur assensus erga verum particulariter revelatum, et quae per se ordinabilis non est in Deum.~~

Dices: assensus huiusmodi innititur divinae revelationi, et consequenter est prorsus infallibilis; ergo provenit a lumine fidei theologicae, cuius tantummodo assensus infallibiles sunt. Nego antecedens, et nego sequelam, eiusque implicitam probationem. aliud namque est et est longe diversum principium infallibilitatis assensus, aliud principium elicitivum illius: licet enim praedictus assensus evadat infallibilis ac firmissimus, quia innititur revelationi Dei, qui nec potest fallere nec falli in veris quae loquitur, sive e

sunt ipse ordinabilem in ipsum sive non; cum ultra revelatio-
nem exigat aliud principium se tenens ex parte intellectus per
modum luminis ut elevatur; inde est, quod licet habeat a re-
velatione infallibilitatem, habet tamen ab alio lumine a
fide distincto ut elevatur.

S.do oppones: quod est duplex fides
contra diversum [illegible] [illegible]. Nego [illegible]. quoniam theologi ne-
127. gant duplicem habitum fidei; neque nos utrumque admittimus
alterum pro his revelationibus de quibus praesens est; alterum pro aliis. S.d ad assertum itaque revelationum dicimus
opus non esse habitu fidei theologicae, sed sat est lumen
quoddam infusum per modum transeuntis. et ratio, quod ad eli-
ciendum actum, qui non regulariter, sed raro eveni-
unt; opus non est habitu, qui ut est facultas per-
manens datur ad ea quae ordinaliter eliciuntur; sat est
auxilium per modum transeuntis communicatum, ut patet in
lumine infuso per modum auxilii transeuntis ad visio-
nem quam S. Paulus habuit in via: quod similiter &c.

Urgebis: ha-
bitus vel principia quae habent idem obiectum, non distingu-
untur adhuc specialiter; atque ut ait &c.

Solvuntur argumenta

§ III

Arg. 1. Fides theologica tota quota est innititur tantum
revelationibus publicis Prophetarum et Apostolorum: quare
est fides theologica quae innititur revelationi priva-

ti, etiamsi sint de materia per se ordinabili in beatitudinem supernaturalem. Probatur 1.a quia non constat ex sacra pagina, fidem theologicam esse innixam revelationibus privatis; ex aliis aperte dicatur quod illa innititur revelationibus publicis Apostolorum et Prophetarum. Nam ex illo Psalmi 86 fundamenta eius (scilicet fidei Ecclesiae) in montibus sanctis idest, in Prophetis et Apostolis ut communiter interpretantur. Nam ex illo Pauli ad Ephes. cap. 2. superaedificati super fundamentum Apostolorum et Prophetarum.

Ex quo probatur 2. anima fides theologica, constituit Ecclesiam in esse unius corporis mystici ad instar cuiusdam fabricae, cuius unicum fundamentum est Deus notis per Prophetas et Apostolos loquens, ideoque Prophetae et Apostoli dicuntur fundamenta utriusque spiritualis aedificii: quod pondus ac tota fabricae inclinatio innititur Deo notis loquenti per Prophetas et Apostolos: ergo tota fides innixa est revelationibus publicis Prophetarum et Apostolorum. et hinc M. S. Gregorius Cum illud Job 38. Ubi eras quando ponebam fundamenta terrae? inquit apposite. Quid aliud per fundamenta quam praedicatores intelligimus, quos Deus primos Dominus in sancta Ecclesia posuit, tota in eis subsequentis fabricae structura surrexit.

Probatur 3. anima. Sola fides theologica est per quam primo Christo ut capite incorporamur; unum enim corpus mysticum per fidem efficimur fideles in Christo tamquam in capite; sed fides per quam Christo ut capiti incorporamur, est fides innixa revelationibus publicis, non autem privatis: ergo fides non subnixa revelationibus publicis, sed

privatis, non est fides Theologica. 4. fides Theologica nostra est Catholica seu Universalis; sed fides Catholica seu Vnlis solis innititur revelationibus Vnlibus, non particularibus: quia fides innixa revelationibus particularibus et privatis, non est Theologica.

Resp. ad argumentum quod est potissima Salmanticensium ratio. fidem Theologicam considerandam esse dupliciter. 1. sim se, 2. vt denominatur Catholica et Vnlis. sub prima acceptione et sim se, non exigit inniti revelationibus publicis Prophetarum et Apostolorum: vt aperte patet in fide Angelorum, et Adami. sub 2a acceptione et denominatione Catholicae et Vnlis, sub qua obligat omnes ad consequutionem vitae aeternae, innititur revelationibus factis Apostolis et Prophetis et per ipsos publicatis. Quare ans argumenti absolute negandum est quia falsum: quoniam fides Theologica tota quota est sim se accepta, solum habet inniti revelationi seu testimonio divino; eo namque ipso quod testimonium Dei sit revelatio rei per se ordinabilis ad ipsum tamquam in ipsum credibile, fides illi innixa Theologica est.

Vnde ad Confirmationem Resp. infirmam esse ex argumento pure negativo, quod enim ex sacra pagina non detur fidem innixam revelationi privatae Theologicam esse, nihil obstat; quamvis obesset si particula exclusiva diceretur sola fide innixa revelationibus publicis esse Theologicam. Cum autem SS. PP. et interpretes intelligunt in textibus allegatis, per fundamenta Ecclesiae + Apostolos et Prophetas, accipiendi sunt de fundamentis fidei Catholicae, communis, et Vnlis. de hac enim non de alia particulari loquuntur [illegible] sacra pagina 128

+ fidei

et SS. ut pote quae fides est omnes viatores obligans ad consequutionem salutis aeternae. Hinc ad alias probationes aperta est solutio. Non enim est tantum fides theologica, quae dicitur catholica, et quae vt vtilis deservit fideles vnum corpus Mysticum, vnamque fabricam spiritualem; sed etiam theologica est fides quae datur ad revelationem privatam; eaque potest optime habere denominationem vtilis et Catholicae, quatenus potest elicere, etiam circa quamvis revelata vtilia, quapropter est virtutis, ideo habet fidei, quamvis non ideo denominatur vel obtinet.

Arg. 2.

fides eodem modo se habet ad Ecclesiam, sicut se habent theologia et gratia gratis data; sed haec tantum deserviunt ad communem vtilitatem fidelium, vt ~~apostol~~ patet insinuatur ab apostolo Paulo in I. ad Corinth. cap. 12. ergo ~~[illegible]~~ tantum est fides theologica illa quae revelationibus vtilibus. Infertur ex D. Tho. ~~[illegible]~~ hic q. 5. art. 3. ~~[illegible]~~ ubique sequi, aiente, quod fides innititur revelationibus factis hominibus qui canonicos libros scripserunt, non autem aliis revelationibus particularibus factis: ergo istae non creduntur fide theologica.

Resp. ex I.o theologiam et gratiam gratis datam praecipue deservire vtilitati communi; eoque ferventur ad probono communi, non autem particulare, atque ideo non omnibus sed aliquibus tantum gratia gratis data donatur: fides autem non solum conducit ad vtilitatem communem sed etiam servit privatae, quare omnibus et singulis est necessaria. —

2.o Resp. solo quod tam fides, quam theologia et gratia gratis data, principaliter deserviunt ad communem vtilitatem,

quapropter ex primaria Dei ordinatione referuntur ad illa, si tamen illi habitus ex natura sua et 2.^{tio} [secundario] inclinant etiam ad particularem utilitatem respectu singularis perso-næ. Ut patet in Prophetia, quæ licet primario deserviret utilitati totius Ecclesiæ, saepe etiam per ipsam revelatur alicui particulari veritas ad ipsum spectans. — ad Confirmationem dico D. Thomam ibi loqui de fide, ut catholica et universali est.

Arg.^{um} 3.

Res univ. et particularis distinguuntur quia tales suf-ficienter in esse obti, licet ... aliàs in Divina revelatione: ergo possunt credi, vel attingi per distinctos habi-tus. ant. probatur: licet Prophetia et fides versentur simul circa res divinitus revelata, sufficienter tamen distin-guuntur: ergo potiori iure distingui possunt habitus eli-ciens assensum erga rem particularem, et fides theologi-ca quæ versatur circa res univ., licet utraque sit revelata. Confirmatur: revelatio immediata, et revelatio mediata, suffi-cienter distinguuntur in esse obti, penes id tantum, quod alia sit mediata, alia immediata: ergo et sufficienter etiam distinguuntur duæ revelationes, penes id quod una sit parti-cularis, alia univ. obti: ergo et dant distinctos habitus.

Resp.^{o}

neg.^{do} ant.: ad probationem concedo ant. et nego paritatem. discrimen namque inter fidem et Prophetiam sumendum est, ex obto formali primario attracto, quia respectu utriusque est omnino diversum; nam fides versatur circa divina et æterna Prophetia autem circa temporalia, ut docet D. Thomas in 3. dist. 24. q.^{n} 1. art 1. quæstiuncula 1. ad 3. et ideo distinguunt duo habitus ex illo distincti. ~~revelatio ... ...~~ ~~... et ... fidei~~ In his autem quæ primarium et quæ univ.^{r} revelantur, eadem est revelatio, sive formali

bilis Iustificatio, ideoque est objectum formale quod, nempe Deus, ad quem res particulariter revelata, vel ordinarie, vel extraordinarie ordinabilis. Addo, quod ratio formalis fidei est revelatio quae modo dicta Iustificationis et authoritatis dicentis: ratio vero formalis cui innititur Propheta, non est Iustificatio vel authoritas dicentis, sed lumen quoddam in quo tanquam in medio evidenter et clare apparet objectum revelatum, quod praedicit Propheta: ergo ex objecto formali distinguitur a fide.

130 Obiicit quod Propheta non dicitur ad lumen praedicentis dicis, saepe claritatis, ut patet in Caypha et aliis, qui ut S. Thom. 2a 2ae q. 171. art. 5. referente prophetaverunt. + Resp. quod illi prophetaverunt tunc ex instinctu divino, quo eorum mentes agebantur, et ~~deo non habebant~~ ut ibi ait S. Thom: neque habebant evidentiam divinae revelationis, immo nesciebant sibi divinitus obiecta illa revelari, sed ea videbant clare in lumine sibi expresso, quae tamen nesciebant, desuper esse, prophetarerunt. = Ad instantiam arguentis modo Resp. quod in revelatione mediata et immediata variari rationem sub qua, nam ratio assentiendi veritati immediate Iustificatae est divina revelatio, ratio vero assentiendi veritati mediatae est principium revelatum, ut ex sequentibus videbitur.

+ quae tunc de sunt objectum formale fidei et Prophetiae distinctae

Arg. 4. qui non praeberet assensum revelationi privatae ac sibi factae, non esset haereticus nec fidem ammitteret; sed si revelatio privata vel etiam ipse ordinabilis in Dei crederetur fide theologica, haereticus esset, ac fidem ammitteret, qui illi non assentiretur: ergo revelatio privata non creditur fide Theologica. Ita sequela patet, et minor est manifesta. maior ab ipso arcta probatur: revelatio privata non est ecclesiae proposita, sed solus ille est haereticus, qui non assentitur vel discredit

revela

revelaōni p. Ecclesiā ppositæ: g° qui non crederet revelaōni privatæ non esset hæreticus. = 2° ille ammittit fidē qui peccat 9tra fidē Ecclesiæ; s.d solus ille qui non credit quæ ab Ecclesiā pponuntur credenda, peccat 9tra fidē Ecclesiæ; g° qui discrederet revelaōni privatæ, et non ppositæ ab Ecclesia, non amitteret fidē.

Resp. neg. 2.do maiorē quo ad 2. ptē. ad pbaōnē ommissa maiori, distinguo minorē; solus ille peccat 9tra fidē Ecclesiæ, directe 9cedo minorē, indirecte nego minorē et 9seq. Etenim, licet non esset formaliter hæreticus, qui non assentiretur revelaōni privatæ, et ab Ecclesia non ppositæ, esset tamen formaliter infidelis; atq. indirecte peccaret 9tra fidē Ecclesiæ, et catholicæ, ideo q. cū supposita revelaō supponatur facta immediate a Deo, et sufficienter etiā sibi pposita; dissentiens directe tali revelaōni, eo ipso etiā dissentiret indirecte huic veritati; quidquid Deus revelat verū est, quæ est veritas ad fidē catholicā spectans; in quo sensu etiā dici potest, q. talis dissentiens foret etiā hæreticus.

At v.o ille esset infidelis formaliter, et raō est, q. cum obiū formale fidei solū 9sistat in divina revelaōne, neque Ecclesiæ ppositio ingrediatur eius raōnē formalē; qui discrederet Deo revelanti, eo ipso directe peccaret 9tra fidē veræ theologicæ, foretq. aperte infidelis. sicut paganus non credens revelaōnes Ecclesiæ, sufficienter sibi ppositas, etsi non sit hæreticus, est tamen infidelis. Cumq. fides non solum destruatur p hæresim, s.d etiā p quodlibet peccatū infidelitatis, immediate oppositū fidei; 9sequens est, ut qui non crederet revelaōni privatæ, amittat fidē, directe peccans 9tra fidē theologicā, indirecteq. 9tra fidē catholicam.

Arg. 5. obiū formale fidei est divina revelaō obscura,

s. revelaõ privata non est obscura: g° revelaõ privata non est obje flale fidei. maior est certa, probatur minor: reve laõ privata, fit a Deo immediate, debetq esse immediate ab ipso, ut credi possit: g° non potest esse obscura; s. neq est evidens ea evidentia, ut subiectus cui illa fit agnoscat evidenter Deum esse qui rem testificatur. Ex quo et probatur: cognitio rei quæ stat cum evidentia in attestante, non est fidei theologicæ, ut tenet probabili s.ª admodum probabilis, pro pugnans fidem minime stare cum evidentia in attestan te: g° cognitio rei revelatæ per revelaõnem privatam, quæ evi dentiam Dei revelantis importat, non est actus fidei theo logicæ.

Resp. 1° Deo 1° x.ª s.ª opposita tuente fidem optime stare cum evidentia in attestante; s. quæ objecte flale fidei non

131 est praecise revelaõ praecise obscura, s. revelaõ divina tan tum praescindens a claritate et obscuritate, ut proinde si cet revelaõ afferat secum evidentiam in attestante, possit optime stare ajentum fidei: g° in hac s.ª nullum est inconve niens argum.to — 2° Resp. Deo x.ª opposita s.ª certa maiori, neg. min. ad cuius probaõnem nego ans. non enim requirit revelaõ privata, ut credi possit, q fiat immediate a Deo, s. fieri potest per Angelum aut Prophetam, ut plures ita factas revelaõnes legimus, quæ propterea factæ sunt ea obscuritate qua solent ~~fieri~~ revelaõnes publicæ; fiunt tamen talibus notis aut signis, ut reddantur evidentes moraliter credibiles.

Ex quo oritur obligaõ adhibendi fidem revelaõni privatæ; nam si illa fiat cum eis notis, ut fit mora liter evidens revelaõnem esse a Deo, is cui illa fit, tenetur ei fidem adhibere; ~~cum~~ cuilibet tamen non est evidens mora-

4

liter privatae revelationis a Deo esse, nullatenus tenentur
illis fidem praestare. quae tamen sint Regulae, discernendi veras
revelationes privatas a falsis, alterius instituti est, et theo-
logi non tam scholastici, quam mystici; quapropter illae tradun-
tur, ab Ecclesiae Doctoribus et Magistris, qui de Regimine
ac directione spirituum pertractant.

Dubium VII

An non sola revelatio actualis et immediata, sed etiam virtualis et mediata sit objectum formale fidei?

Praemittuntur aliqua et ~~Factis praemonitis~~ referun-
tur AA sententiae

§ I.

Noto 1. aliam esse revelationem ~~[illegible]~~ mediatam rei particularis,
contentae quasi implicite, sub universali et expressa; aliam
autem revelationem virtualem et mediatam alicuius veritatis vir-
tualiter contentae, in alia tamquam in sua causa adaequata vel
inadaequata. Exemplum prioris est, revelatio qua singulis dicitur
unumquemque ~~omnes nos~~ in Adam peccasse, quia adest revelatio realis et ex-
pressa affirmans, quod omnes in Adam peccaverunt. Exemplum
posterioris est, haec propositio Christus est visibilis, quae dicitur
mediate revelata, quia virtualiter continetur in ista im-
mediate revelata, Christus est homo. Nostra autem quaestio non pro-
cedit de prioribus revelationibus, quia eas non tam virtuales ex
parte objecti significati, quam ex parte modi significandi existi-

mamus, ideoque plures theologi profatentur priores propositiones trahi assensu fidei, secus autem secundas.

Et merito quidem: nam assensus praestitus huic veritati, Petrus in Adam peccavit, ex assensu praestito illi propositioni universali omnes in Adam peccaverunt, nullo mittitur proprio discursu, ratione cuius non possit ... elici a fide quae minime discursiva est: quare praedictus assensus fidei est. assumptio probatur: etenim proprius discursus est vere motus intellectus quo procedit a principiis et causis ad suos effectus; vel e contra ab effectibus ad suas causas, vel principia; sed eius qui assentitur huic veritati, Petrus in Adam peccavit, ex vi illius revelationis, omnes in Adam peccaverunt, non procedit se movendo a causis vel principiis ad effectus, vel e contra; sed quasi uno intuitu ab universali ad particularem descendit, inferens unam ex illa, illatione nimirum + ~~...~~ explicativa sensus propositionis

+non probativa, sed tantummodo

universalis: quare

Dices: vere utitur discursu assentiens illi propositioni particulari, ex assensu praestito alteri universali: nam ita procedit: Omnes qui ex Adamo originem trahunt, in Adam peccaverunt; sed Petrus ab Adamo originem trahit: quare Petrus in Adam peccavit. in quo progressu procedit intuitus a causa in effectus: quare discursu proprio. = Respondeo quod sic procedens, non utitur eo discursu in assensu, neque ex necessitate ad illum praestandum; sed pro rei ad assensum, ad ostendendum divinam illam revelationem universalem, esse applicatam ex Dei intentione huic particulari et determinatae personae; dato discursus non constat actus fidei, sed se habet ad illum ducit: qualiter eius

132 quis discursu et inquisitione dialectica quaerit medium, ... necessarium ad solutionem scientificam, quo invento, assentitur solutioni, in virtute medii, non autem in vi discursus inquisitivi

medii.

2.º Probo diversas esse revelationes utriusque generis, propter quod trahe assensum fidei. Revelatio namque particularis rei sub universali contenta, non tam est virtualis, quam aequivalenter expressa, et formalis: ergo potest movere assensum fidei. Antecedens probatur. Propositio universalis aequivalet particularibus omnibus sub se contentis, et versa cum singulis et omnibus illis convertitur: ergo quaelibet contenta sub illa, est aequivalenter expressa et formalis. ~~antecedens~~ ~~[illegible]~~ consequentia liquet, et antecedens constat tum ex vera dialectica, tum et exemplis: haec enim universalis: omnis homo currit, aequivalet huic, ~~[illegible]~~ hic et hic homo in particulari currit. Ergo revelatio ~~[illegible]~~ formalis et expressa propositionis universalis qualis est ista, omnes in Adam peccaverunt, aequivalet huic, hic et hic homo in Adam peccavit.

Praeterea: cum Deus revelat omnes in Adam peccavisse, non affirmat filios Adae logice et quasi in genere, sed in confuso nasci infectos culpa originali, sed hunc et singulos Adae filios nasci originali labe corruptos: nam cum cognitio Dei circa filios Adae sit expressa et distincta singulorum, revelatio quae talem cognitionem exprimit, fertur formaliter et expresse supra omnes et singulos Adae filios: ergo affirmans omnes in Adam peccasse, eo ipso affirmat hunc et illum et illum determinate et sic de reliquis peccavisse: ergo revelatio de singulis, tam expressa et formalis habetur aequivalenter ac revelatio de omnibus: unde tam de fide est, hunc hominem determinate ~~[illegible]~~ originali labe maculatum esse, ac est de fide omnes filios Adae nasci obnoxios macula originali: proinde haereticus esset qui tenaciter defenderet se non ~~[illegible]~~ ~~originali~~ contraxisse culpam originalem: ergo.

Mitto alias rationes quae hinc inde afferuntur. ~~[illegible]~~ sufficere namque adductas existimo,

Ut aperte praejactem statutum habeatur: ~~et ne in praesenti quaestione veritate dubitemus~~ et ne de eius veritate in praesenti quaestione dubitemus.. ~~ad quam noto 2º aliquam esse propositionem virtualiter stantem in una dantis revelatam, aliam autem~~

Proqua noto 2º quaestionem procedere posse de veritate deducta ex una dantis propositione ~~de fide et alia~~ revelata, et alia naturali, ~~quae dicitur~~ ut est ista Xpus est visibilis, quae infertur ex his, Xpus est homo, et omnis homo est visibilis, quarum prima est revelata, 2ª vero naturalis; vel procedere potest, ex duabus praemissis aequo modo revelatis, ut si Deus revelaret quod omnis homo est visibilis, tunc enim propositio illa, Xpus est visibilis, deduceretur ex ~~duabus~~ immediate ex duplici praemissa revelata. Igitur in utroque sensu ac congrua distinctione, praesens quaestio instituenda et absolvenda est.

Hinc plures et non satis inter se ~~consonantes~~ et quoad sensum constantes sunt D.D. sententiae. Communiter Thomistae aiunt, revelationem virtualem et mediatam, non esse obiectum formale fidei, proindeque ~~illam~~ assensum praestitum huic veritati Xpus est visibilis, non ~~esse~~ elici a fide, sed a theologia et per discursum. Allegatur pro hac D. D. Thom. sup. Boethium de Trinit. q. 2. art. 2. ad 4. et 1. p. q. 1. art. 2. quos sequuntur eius discipuli, videndi apud Salmanticenses disp. 1. dub. 4. § 4. nº 124. quibus et consentiunt Suarez, Cordubam, et Molina. Secunda ex opposito sententia affirmat praedictam propositionem de fide esse, atque assensum illi praestitum esse a fide elicitum. Ita Scotus in 3. dist. 24. q. unica, et alibi. Mercolus apud Ochamum, Cano de locis lib. 6. cap. ultimo, Vega, Catharinus, Vazquez, Castillo et alii.

Omnes tamen D.D. isti utriusque sententiae, non videntur sat aperte loqui et in determinato sensu, ~~ut~~ antea a nobis notato, propositionis virtualiter sten-

q; vel in duplici, vel in una tantum propositione revelata, qua propter PP. Salmanticenses loco allegato num.º 127. conantur eorum dissidium aliqualiter in Concordiam redigere, asserendo quod propositio deducta ex duabus premissis revelatis, ut infertur ex illis vi consequentiae, et per discursum est theologica; specificative tamen accepta est de fide: atque ita in priori sensu suffragantur asserto thomistae; in 2.º autem est grata aliis Authoribus pro diversa parte, non tamen adversa sententia. Nostra tamen ex sequentibus constabit.

133. Resolvitur Dubium

§ II

Dico 1.º revelatio virtualis et mediata veritati deductae ex duabus premissis altera revelata, altera naturali, non est motivum formale fidei. quod idem est ac asserere praedictam veritatem non tingere assensum fidei, sed theologicum. et probatur 1. veritas ista virtualiter revelata non spectat ad fidem: ergo eius virtualis revelatio non est obiectum formale fidei. ant. probatur, assensus praedictus praedictae veritati virtualiter revelatae innititur discursui, at fides non est discursiva: ergo maior probatur: catenus illa veritas est virtualiter revelata, quatenus est connexa cum suis principiis, quorum unum tantum est formaliter revelatum. atqui assentitur praedictae veritati, propter connexionem talem, sibi alias manifestam per discursum: ergo maior est certa, et minor constat, quoniam connexio illius veritatis cum premissa naturali, non manifestatur lumine fidei, siquidem illa non est revelata: ergo per discursum.

Dices: veritas huius D.ni nostri Christus est visibilis, non est connexa tantum cum principio illo tum premissa naturali, omnis homo est visibilis; sed etiam cum illa alia revelata,

nempe, Xphus est homo: g.° sat est, q.d illa ~~alia~~ sit revelata,
ut asensus prestitus dd.ni eliciatur a fide. S.d dra est Y.
dd.° illa Xphus est visibilis, non connectitur cum premisa reve-
lata, nisi virtute alterius premise nalis; ex quo enim omnis homo
est visibilis, deducitur Xphum q.d hominem esse visibilem: g.° satis non
est q.d prior premisa sit revelata, ad hoc ut dd.° sit asensum
fidei, q.a ad connexionem vi cuius influs asentitur dd.ni sat non
est una premisa sine alia.
Dra 2. nequit influs asentiri pre-
dicte dd.ni nisi ut ~~illata~~ illa deducitur ex principiis inqui-
bus continetur; at illa non continetur tantum in premisa reve-
lata, s.d in alia naturali: g.° dra 3. influs prestat asensum
predicte dd.ni vi consequentie et illationis illius ex duplici
premise: g.° vi connexionis illius cum utraque premisa: g.° pendi-
cursus, et non per se idem. = dra 4. solus asensus trahens ad
premisam illam revelatam, nequit influere in asensum qui
prestatur dd.ni g.° iste ~~non~~ non eliceretur sicut ille a fide.
pbo ant.: solus ille asensus non sufficit ad ~~inferendum~~ cognoscendum
Xphum esse visibilem: g.° pbo ant.: sola illa premisa revela-
ta non sufficit ad inferendum Xphum esse visibilem: g.° neque
solus asensus premise revelate, sufficit ad asensum dd.ni
2.° pbatur
dd.° asensus inniti diverse rationi formali sub qua, nequeunt
provenire ab eodem habitu; s.d asensus prestitus premise
revelate, et asensus prestitus dd.ni deducte ex illa et ex
alia premisa non revelata, innituntur diversis rationibus
formalibus: ~~sub qua~~ g.° non proderunt ab eodem habitu fidei. mi-
nor in qua tantum est difficultas, pbatur: ratio formalis sub
qua asensus prestitus premise revelate, est divinum testimo-
nium: ratio s.d formalis cui innititur dd.° ex illa et ex alia pre-
missa naturali deducta, est connexio et continentia illius in
utraque premissa; s.d iste sunt due rationes formales prorsus diver-
se: g.° nequeunt causare duplicem asensum eiusdem rationis, vel

spectantes ad eundem habitum fidei. Unde cum quis assentitur huic veritati Xptus est homo, motivum sui assensus est, quia Deus revelavit, proindeque talis assensus elicitur a fide; cum vero assentitur huic veritati, Xptus est visibilis, motivum sui assensus est, quia illa continetur in praemissa revelata, et in illa alia, omnis homo est visibilis, proptereaque talis assensus non potest a fide elici: ergo est assensus theologicus: patet consequentia, quoniam sicut illa veritas est conclusio deducta per demonstrationem ex principiis in qui- 134
bus continetur; ita et ~~illo~~ assensus illi praestitus est processus intellectus a primis principiis ad conclusionem; at sicut fides est habitus primorum principiorum; ita et theologia est habitus scientificus qui ex illis primis principiis procedit: ergo non ad fidem sed ad theologiam spectat assensus praedictae conclusioni praestitus.

Probatur: fides in omni actu suo fertur aequali omnino certitudine, sed assensus conclusionis virtualiter revelatae, et contentae in alia naturali, non est eiusdem certitudinis cum assensu propositioni immediate revelatae: ergo non spectat ad fidem utrumque assensus. maior patet, quia prima veritas cui fides innititur semper et in omni actu est aeque infallibilis. minor probatur: prior ille assensus dependet ~~a lumine~~ saltem aliqualiter a lumine naturali, ratione unius praemissae naturalis et ratione discursus, ~~ex~~ inferentis ex illa conclusionem; sed lumen naturale non est aeque infallibile ac lumen fidei: ergo assensus iste non est aeque infallibilis cum illo qui adeo innititur divino testimonio.

Tandem ex contraria sententia sequitur, quod dissentientem propositioni virtualiter contentae, et deductae ex una praemissa revelata, et alia naturali, sit haereticum, quod est prorsus falsum; et probatur, quia ille absolute destrueret rationem formalem fidei, ut pote qui tenebatur assentiri propter divinum testi-

monij; q° foret hereticus. Quod autem id falsum sit, patet, quoniam error circa conclusionem theologicam, minorem meretur censuram quam error circa principia fidei; siquidem potest quamoptime quis dissentiri conclusioni theologicae, alias firmiter adhaerens divinae revelationi et veritati primae, qui potest errare circa discursum, non applicando vim praemissarum: ergo.

(Vt ab ultimo merito) Illis rationibus occurrunt multipliciter adversarij. Primo aiunt quod dissentiens conclusioni theologicae, supposita notitia praemissae naturalis ac recto discursu, foret haereticus; non autem quod error illius versaretur circa connexionem conclusionis cum principijs; quod autem dicta connexione ignorata, dissentiatur quis conclusioni absque haeresi, non probat quod assensus conclusionis non pertineat ad fidem. Ideoque paraificant ineo qui dissentitur articulo fidei, cum ignorantia invincibili propositionis Ecclesiae, qui tunc non foret haereticus, esset tamen si supposita notitia talis propositionis, dissentiretur articulo. Contra est quod ideo non opponitur fidei error circa connexionem, proveniens ab ignorantia connexionis, quia tunc non dissentitur quis revelationi, sed praecise connexioni; ideoque non destruitur ratio formalis fidei; sed qui assentitur conclusioni theologicae non movetur a revelatione, sed a connexione conclusionis cum principijs: ergo talis assensus non provenit a fide.

Contra 2. quod conclusio sit virtualiter revelata, videlicet falsissime est, ac revelatus esse principium connexum cum conclusione: ergo qui destrueret connexionem, destrueret revelationem illam virtualem; sed error circa praemissam naturalem, destruit connexionem: ergo et revelationem virtualem. Modo sic, sed error ortus ex ignorantia praemissae naturalis, et connexionis illius cum conclusione non destruit fidem: ergo virtualis illa revelatio, non est ratio formalis fidei. Contra denique quod error circa conclusionem procedit ex errore circa praemissam revelatam, tunc error destruit fidem, quia destruit veritatem revelationis, sed haec minime destruitur

p. errore circa connexionem conclusionis cum praemissa non revelata: quia
Neque exemplum ad rem est, quia cum propositio Ecclesiae sit applicatio
Divinae revelationis obiecto quod proponit credibile, error circa arti-
culos excusatur ab ignorantia invincibili propositionis Eccle-
siae. Lumen vero naturale in nostro casu, non se habet per modum appli-
cationis revelationis, sed per modum ostendentis discursus
connexionem conclusionis cum praemissa non revelata.

2°. Respondent. Pro-
positionem revelatam et conclusionem ex illa et ex praemissa naturali
deductam esse aequalis certitudinis; quia lumen naturale, et dis-
cursus exactus ad manifestandam connexionem, et dependentiam
unius in altera, solum requiritur ut pura conditio. Unde so-
la veritas prima aequaliter influit in una ac in alia. Sed
contra insurgo. Ad assentiendum praedictae conclusioni non movet
actu revelatio praemissae, sed tanquam se habet praesupposi-
tive: quia solum deservit ad movendum assensum connexio conclusionis
tum cum praemissa revelata, tum cum alia naturali: ergo assensus
praedictae conclusionis non cadit sub eadem ratione formali, sub qua
cadit assensus praedictae praemissae revelatae: quia lumen naturale
manifestans praedictam connexionem, non est pura conditio
ad praedictum assensum. 135.

3°. alii occurrunt dicendo, vel quod
lumen naturale manifestans connexionem influit ut elevatum + in praemissa
tum; + ut tribuat aequalem certitudinem conclusioni cum praemissa naturali:
revelata; vel quod non requiritur quod omnes actus fidei gau-
deant aequali certitudine, quia diverso modo subduntur tes-
tificationi Divinae; sed satis est quod omnes sint infallibilis cer-
titudinis. — Contra tamen: praemissa naturalis, adhuc vel ele-
vata non est eiusdem certitudinis cum fide; tum quia elevatio
non affert illi certitudinem ad influendum in conclusionem, sed tantum
vim influxivam: tum quia licet illa elevetur, non ideo pertinget
ad hoc ut sit vel dicatur testificata a Deo. Quod vero fides

in omnibus et singulis suis actibus sit aeque certa, patet, quia summa certitudo fidei consistit in hoc, quod fidei nullatenus possit subesse falsum, in quocumque suo actu, alias deficeret veritas.

4° Respondent, rationem sub qua fidei esse divinam revelationem non praecise immediatam et formalem; sed abstrahentem ab immediata et mediata; formali et virtuali. = Sed contra est 1° quod id namque est designare rationem formalem fidei pro libito et ad nutum proprium, nullo alias fundamento innixi. = Contra 2° quod illa ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ contenta non dantur in praemissa revelata, sed in alia naturali; non est virtualiter adaequate revelata: quod nec fatetur adversarius, quod ratio formalis fidei sit revelatio divina abstrahens a formali et virtuali, sed ultra et nova subdistinctione dicere debent, esse divinam revelationem praescindentem a virtuali adaequata et inadaequata, ut agentem illorum teneatur pariter agere sequela, quoniam quod ista Christus est risibilis non continetur adaequate in praemissa revelata, Christus est homo; quod illa nequit esse aut denominari virtualiter adaequate revelata.

5 Occurrunt adversarii dicendo, habitum attingentem principia non debere distingui ab habitu quo attinguntur conclusiones adhuc etiam in naturalibus: quare cum eodem fidei habitum cognoscatur praemissa illa revelata ex qua deducitur Christus esse risibilem, sequitur inde hanc eadem conclusio attingitur. = Sed contra est 1° quia nullo fundamento id statuunt adversarii, quod alias opponitur recepto ab omnibus sententiis et philosophorum communissime praedictos habitus distinguenti. = Contra 2° intelligitur minore illi praemissae, omnis homo est risibilis, per lumen naturale, non autem per lumen fidei: quod eodem lumine naturali ~~[illegible]~~ assentitur conclusioni: quod non per habitum fidei: prior sequela constat ex ipsa doctrina adversariorum, quoniam iuxta ipsos habitus quo intellectus assentitur conclusioni, non debet distin-

qui ab habitu quo cognoscit premissas seu principia illius.
Itera 3.
novus habitus semper et ad omnibus ponitur ubi adest
nova difficultas; sed post asensum primorum principiorum
[illegible], adest nova difficultas ad asensum conclusionis: ergo distinctus
debet esse habitus quo asentimur conclusioni ab habitu quo attin-
gimus principia. minor probatur: ad asentiendum conclusioni opus est,
quod intellectus cognoscat immediatam connexionem praedicati cum subiec-
to, et conclusionis cum principiis; sed haec est difficultas nova et su-
peraddita ipsis principiis, et apprehensioni terminorum, quoniam
post asensum principiorum, non statim et debita promptitu-
dine infert intellectus conclusionem ex illis, quia non statim penetrat
identitatem praedicati cum subiecto: ergo nova adest difficultas ad 136
asensum conclusionis post asensum principiorum, exigens distinctum
habitum; sicut quod post asensum fidei nova est difficultas in asen-
su conclusionis stante in premissa naturali, ~~[illegible]~~ propterea quae
vincenda non per revelationem, sed per discursum.
Tandem respondent
adversarii asensum praestitum praedicatae conclusioni non ~~[illegible]~~ fieri
per discursum, quamvis illum requirat per modum conditionis
ni praerequisitae ad asensum, quo nimirum praesupposito, in-
tellectus asentitur, non tamen ratione illius, sed ratione revela-
tionis sicut ecclesia in definiendis rebus fidei, utitur ante-
cedenter discursu; at postea, non ratione illius, sed per revela-
tionem asentitur. Contra sed hunc discursus deservit + ut condi- + tantummodo
tio presupposita, quando solum se habet per modum applicationis ratio-
nis [illegible], et manifestantis revelationem, qualiter se habet
discursus ecclesiae, praevius ad definitionem articulorum fidei; sed
lumen naturale, vel discursus illius, non ita se habet ad praedictam
conclusionem virtualiter revelatam, sed per modum ostendentis connexio-

ne illius ~~modo~~ ex praemissa etiam non revelata, et continentiae in illa:
3o
Contra 2. ~~sequitur~~ assensus praestitus illi conclusioni virtualiter revelatae, ut contentae in una ex praemissis formaliter revelata, nequit inniti revelationi illius, nisi etiam et a fortiori, innitatur lumini naturali: ergo discursus se habet ad illam formaliter, et non tantum ut conditio. Antecedens probatur: nequit ille assensus praestari propter praemissam revelatam, nisi etiam praestetur propter aliam non revelatam, quia intellectus assentitur conclusioni propter continentiam illius in utraque praemissa: ergo assensus non solum innititur revelationi unius praemissae, sed etiam lumini naturali, quo attingit aliam: ergo sicut revelatio unius praemissae non se habet tantum ut conditio, neque lumen naturale circa aliam, potest concurrere ut pura conditio ad assensum conclusionis: ergo discursus quo illa infertur ex utraque praemissa est ratio formalis assensus.

Dico 2o revelatio formalis veritati deductae ex duplici praemissa revelata, est objectum motivum fidei, proterea quod assensus praestitus praedictae veritati est fidei, non theologicus. Probatur 1. omnis propositio a Deo revelata formaliter seu explicite, seu implicite, est de fide; sed propositio ~~quae~~ recte deducta ex duplici praemissa de fide, est ~~formaliter~~ revelata ~~impli~~ formaliter implicite: ergo est de fide. Discursus est legitimus. Minor in qua potest esse difficultas, probatur: propositio ~~formalis~~ recte deducta ex duplici praemissa revelata, vel ipsa ita continetur in illis, ut nihil possit esse in conclusione quod non fuerit positum in praemissis: ergo nec possunt esse formaliter revelatae praemissae, quin etiam sit formaliter implicite tamen revelata conclusio.

Probatur: ideo intellectus post assensum praemissarum cogitur assentiri conclusioni, idest nulla nova libertate praestat conclusioni assensum, quia objectum illius est omnino idem cum objecto praemissarum, atque ideo de ipsis praemissis, nequit non dici ipsa. sed eo ipso ~~[illegible]~~

nequit non esse
revelato obto præmissarum, revelatum etiam dñi obtum,
ergo minor probatur: idem obtum nequit esse simul reve-
latum et non revelatum; neque etiam revelatum formaliter, et
virtualiter tantum revelatum: sed q[uod] id sit obtum præmissarum
et dñis legitime ex illis deductum, probatur aperte ex assensu
nostro præstito dñi supposito assensu præmissarum: q[uod] supposi-
to q[uod] revelatum sit obtum præmissarum, eo ipso revelatum est dñis
obtum.

Explicatur sequenti syllogismo: Omnes Apostoli
acceperunt spiritum s. Matheus fuit unus ex Apostolis: ergo Ma-
theus accepit spiritum s. Obiectum illius dñis est
idem realiter cum obto utriusque præmissæ: quoniam Matheus, et
spiritum s. accepit, et fuit unus ex Apostolis, hoc enim
est utriusque præmissæ obtum; s[ed] obtum illud est formaliter reve-
latum in præmissis: ergo cum non sit aliud dñis obtum, idemipsum
revelatum existit in dñe vel melius, obtum illius, est formali-
ter revelatum quamvis implicite, per expressam revelationem
præmissarum. patet aperte exemplo: nam qui revelat Apostolos
omnes accepisse spiritum s. et Matheum fuisse unum ex
Apostolis, eo ipso revelat ipsum accepisse spiritum s. siquidem
et affirmat totum, et simul distinguit, atque affirmat partes
intrinsecas ex quibus illud componitur.

Probatur 2. eo modo in
prædicto syllogismo affirmat divina veritas omnes Apostolos
accepisse spiritum s. ac divina sapientia cognoscit ipsum
q[uod] affirmat; in deo namque revelante, non est cognitio confusa
sed distincta illius q[uod] affirmat: ergo revelans propositionem illam universalem
revelat eo ipso omnia particularia sub illa contenta, q[uia] eius
locutio manifestat iudicium, quo distincte fertur super om-
nia illa particularia: ergo loquitur immediate de Matheo, Pe-
tro, Ioanne, et singulis Apostolis distincte cognitis: ergo revelatio

illa immediate cadit supra Matheum, et singulos Apostolos, et proinde est a Deo immediate revelatum quod Matheus accepit Spiritum S. Ut in notabili statuimus, revelatione illa, omnes in Adam peccaverunt, revelatum esse immediate, quod ~~omnes~~ Petrus in Adam peccavit.

Dices: In ea revelatione Uli, omnes Apostoli acceperunt Spiritum S. clauditur Matheus confuse, licet non perfecte per illum cognoscentem, perfecte tamen nostri, qui ipsam percipimus; sed talis confusio sufficit ut obiectum dictum non sit formaliter revelatum: quod probatur minor: ea confusio ita velat obiectum, ut nequeat cognosci, vi solius revelationis explicite, praecipuarum quae vi illius non videtur formaliter revelatum ~~...~~ probatur ante: ex vi illius ~~...~~ revelationis Ulis dumtaxatmodo, non cognoscitur explicite Matheus in particulari: quod manet obiectum quoad nos velatum, sub confusione illa Ulitatis, quapropter licet sit idem obiectum realiter, non tamen formaliter et explicite; deinde eget intellectus ad apprehendendum discursu, ~~...~~ vi cuius fiat explicitum obiectum, ac proinde et formaliter manifestum obiectum quod sub revelatione praemissarum latet.

Hoc est positionem adversarii fundamentum, cui ut respondeant nostri AA plura, nec satis intelligibilia adducunt. Inter quos Cardin. de Lugo Disp. 1. sect. 13. § 2. n.º 281. distinguit duplicem modum deducendi obiectum illud: Matheus accepit Spiritum S. Primus est, eius quis ita ~~...~~ syllogismum statuit: Deus revelavit, omnes Apostolos accepisse Spiritum S; at Deus revelavit Matheum esse unum ex Apostolis; ergo Deus revelavit Matheum accepisse Spiritum S. Hoc quomodo ait D.º non est de fide, agnoscit quod illi assentitur per discursum. 2.us modus est, si inferatur Deum revelare Matheum accepisse Spiritum S. ~~...~~ omnino sine discursu, et dantem per propositionem immediatam, non ut illatam ex alio obiecto revelato; sed ut in illa explicatur idem obiectum, quod in praemissa revelatum existit: atque ita, inquit, nu-

sine discursu

ex discursu, sed ex fide Divini asentimur. Vide aqui

Haec tamen solutio vere difficultatem non attingit. Primo, quia nemo dubitat Doctorum illarum quod Deus revelavit Matheum accepisse Spiritum S. non ad fidem sed ad theologiam spectare, sed discursum praestare assensum illius: eo quod non est de fide Deum revelasse quod Matheus acceperit Spiritum S. etiam supposito quod Deus revelaverit omnes apostolos accepisse Spiritum S. et Matheum fuisse unum ex apostolis: quapropter adhuc supposita revelatione, sicut praemissarum, quaeritur a theologis, an sit de fide immediate Matheum accepisse Spiritum S.? cui quaesito probabiliter etiam respondent qui parti neganti adhaerent: quia quod non est de fide Deum revelasse talem Doctrinam, nemo quod potest credere ex fide illam esse revelatam quia nulli constat revelatio de eo quod revelata sit: quod quod Deus revelaverit Matheum accepisse Spiritum S. non trahit assensum fidei, sed theologicum.

Explicatur: aliud est haec propositio Matheus accepit Spiritum S. alia ista: Deus revelavit quod Matheus accepit Spiritum S. in prima praedicatur de Matheo tamquam de subiecto, quod acceperit Spiritum S. in 2. enuntiatur de Deo, quod revelaverit Matheum accepisse Spiritum S. aliud (3).
quod ac prorsus diversum est obiectum unius et alterius. Neque in hac parte discursibus ac ratiociniis pure theologicis conamur demonstrare esse de fide immediate quod Matheus acceperit Spiritum S. quod ergo falsissime et ac velle nos evincere, esse formaliter revelatum quod Matheus accepit Spiritum S. quod nec nos adhuc asserimus, sed neque asserere possumus, quod propositio illa, Deus revelavit quod Matheus accepit Spiritum S. spectat ad fidem: quod adhuc in nostra Doctrina extra dubium est, quod assensus praestitus tali propositioni sit ex discursu theologicum non autem ex fide.

Ex quo 2. contra datam solutionem insurgo: Propositio haec Deus revelavit Matheum accepisse Spiritum S.

m
m
m

non spectat ad fidem, licet ad illam spectet, quod Matheus accepit spiritum sanctum quod male, atque inutiliter agunt hugo propositionem illam in secundo sensu ab ipso explicato spectare ad fidem. antecedens probatur: propositio cui unice assentimur vi consequentiae, et illationis, non spectat ad fidem; sed praedictae propositioni assentimur dumtaxat vi consequentiae et illationis: quia assensus circa illam non elicitur a fide. maior est evidens, minor probatur: solo illo discursu, quo in praemissis dicimus Deum revelasse, quod omnes Apostoli acceperint spiritum sanctum et simul revelasse quod Matheus est unus ex Apostolis; inferimus non quod Matheus acceperit spiritum sanctum sed quod Deus id revelavit, hoc namque tantum est obiectum directum assensus quod cum non sit omnino certum quod Deus id revelavit, ergo supposita revelatione praemissarum, sola vi consequentiae et illationis, et quidem non indirecte praebemus assensum

Urgetur amplius: licet sit de fide quod Deus revelavit omnes Apostolos accepisse spiritum sanctum et Matheum fuisse unum ex Apostolis, non ideo est de fide quod Deus revelaverit Matheum accepisse spiritum sanctum quod huic assensui numquam praestatur assensus. antecedens probatur: Non est de fide, quod illud quod continetur in duplici praemissa revelata, sit eo ipso revelata immediate, alioquin inutiliter nos id probaremus tot discursibus theologicis praesentis controversiae: neque ulla probabilitate possent adversarii contrarium sustinere; sed id debebat esse de fide, ut statueretur tamquam fidei assertum esse revelatum quod Matheus accepit spiritum sanctum ex eo quod revelatum est omnes Apostolos accepisse spiritum sanctum et Matheum esse unum ex Apostolis: quod

+ de fide, sed quod dixerit;

contradenique: Ego quidem ob rationes in contrarium a me adductas, fide credo Matheum accepisse spiritum sanctum non tamen fide credo, quin immo neque evidenti assensu, affirmo, revelatum esse + quod Matheus acceperit spiritum sanctum quod hae duae veritates distinguuntur omnino, desunt male que ab ipso hugo confunduntur. argumentum probatur. Nec hugo, nec quispiam alius affirmabit, sibi adeo certum esse

+ immediate

atque id ipsum de se hugo fateri debet

m

400

quod Dictum stenta in duplici premissa revelata, est eo ipso reve-
lata immediate, ac sibi certum est quod Matheus acceperit a Spiritu S.
primum namque tantum probabile est. 2um autem est certum solum
certitudine habitus theologici; ~~[illegible]~~
nobisque et sic certum est certitudine fidei; 3um nisi
sit aeque certum ac 2um; requirit ab illo qui credit revelatum
esse immediate quod Matheus acceperit a Spiritu S. ut patet hinc. quae
propter
hec et alia quae ommittimus, ~~[illegible]~~ sententiam Cardin. de Lugo
eiusque doctrinam, ut maxime invenimus tenemus. Nec magis no-
bis probatur ~~Salmanticensium~~ quae adhibent Salmanticenses lo-
co supra allegato a n. 127. dicentes, illud deductum ex dua-
bus premissis revelatis vi consequentiae et illationis, esse theologicam,
eandemque specificative acceptam esse de fide. ~~[illegible]~~ quae doc-
trinam hanc Dictum Matheus accepit a Spiritu S. ut deductam ex duabus + reduplicative
premissis revelatis, non creditur per fidem. Secus autem si specifi-
cative consideretur. Ita illi, ~~[illegible]~~ existimantes, data
distinctione dissidia stat deere ita componere. Ego autem inge-
nue fateor, nec distinctionem nec doctrinam percipio, nisi
cum aperta utriusque partis contradictione: unde rationes qui-
bus utramque partem seorsum probant hi, ab aliis invicem pugna-
re arbitror. 138

Etenim eo 1. parte donantur stabilire, quod assensus
[illegible] ad propositionem deductam [illegible] ex duplici
premissa revelata, nequit elici a fide, quia non [illegible] innititur immediate
revelationi, sed veritati premissarum. et quia certitudo predicti
assensus dependet a connexione necessaria premissarum cum consequen-
tia, et a bonitate illationis; quae proinde certitudo non est ita
firma, qualis debet esse certitudo fidei. — 2um vero qui [illegible] pro-
bant ex eo quod Dictum deducibilis recte ex duplici premissa re-
velata, eo ipso est etiam revelata saltem implicite; quia continetur
in premissis, ut particulare sub universali. quare addunt, quod in
sequenti syllogismo, qui per se discursivus est, scilicet: Omne ratio-
nale est admirativum; Omne risibile est rationale: ergo omne ri-

cibile est admirarive: Utraque praemissa foret revelata, eo ipso foret formaliter revelata conclusio et traheret assensum fidei. Quae illi:

Si praedictae rationes conferantur, atque aperte illarum, et utriusque asserti oppositio statim apparebit. Siquidem conclusio deducta legitime ex duplici praemissa revelata; aut ideo est contenta in illis, vel non? aut proinde est formaliter ~~revelata~~ implicite revelata, vel ~~aut~~ non? Si secundum. ergo quatenus ex eis deducitur trahat assensum fidei. Si 2um ergo numquam existimari potest ut formaliter revelata, nec proinde credenda; quoniam de formalitate est, esse formaliter implicite revelata, ac esse contentam in ~~duplici~~ duabus praemissis formaliter expresse revelatis. Praeterea: conclusio illa Matheus accepit Spiritum S. ~~[illegible]~~ aut consideratur secundum se, et praecisive a cognitione praemissarum, aut simul cum utrisque? Si primum: assensus erga illam non potest elici a fide, quia praescinditur necessario a revelatione. Si 2um nemo poterit unquam illi assentiri, nisi quatenus illa deducitur ex utraque praemissa revelata: ergo.

Explico. Veritas haec, Matheus accepit Spiritum S. cogitari potest, ut quaedam propositio secundum se, atque independens ab aliis; vel ut est conclusio deducta ex illa duplici praemissa revelata. Primo modo, illa non ~~[illegible]~~ se offert ut implicite revelata, quia praescindens ab aliis in quibus continetur, praescindit etiam necessario a revelatione expressa ~~illa~~ ~~[illegible]~~ praemissarum, + ratione cuius unice est et dicitur implicite revelata; alias illa non est expresse revelata ut supponimus: ergo ~~[illegible]~~ non possumus assentiri illi, in eo statu quidem secundum se et independenter a praemissis, ~~[illegible]~~ ergo tantum 2o modo considerata potest trahere assensum fidei. Modo sic; sed de formalitate est, cogitare conclusionem illam qua talem, nempe ut deductam ex duplici praemissa revelata, ac considerare eam tamquam implicatam ut illatam ex utraque praemissa, ut perspicuum est: ergo si illi aliquando fide assentimur, tunc maxime id verum est, quando ut illationi, deducitur ex suis praemissis. Veniamque: assensus prae

+ illis continentur

m m

m m

dictȩ Ddni aliqua dari, nequit inniti veritati suarum praemissarum, nisi eo ipso innitatur revelatione: ergo hinc illi per fidem assentimur, quod illi assentimur ut theologice et ob connexionem suam cum praemissis. Probo assumptum: veritas harum praemissarum: omnes Apostoli acceperunt Spiritum Sanctum. Matheus fuit unus ex Apostolis, non constat, nec potest nobis ex alio principio constare, nisi per divinam revelationem; non enim est dabilis veritas quae alio lumine, nisi supernali fidei in via, nobis innotescat, quapropter si praescindatur a revelatione, vel si haec negaretur, nemini poterimus veritatem illarum praemissarum persuadere: ergo cum per fidem assentimur Ddni ex illis deductae, ideo formaliter est quod assensus noster innitatur veritati talium praemissarum, ac inniti revelationi illarum.

Ex quibus contra doctrinam horum Auctorum, infero 1. quod male aperiunt dd. deductae ex duplici praemissa revelata, specificative consideratae, trahere assensum fidei, secus autem si reduplicative accipiatur. nam si per hanc specificative consideratam, volunt illam seorsim et independenter a praemissis cogitare, tunc dum non erit dd. contenta in praemissis revelatis, nec cui assentiri possimus assensu adhuc theologico. Si id tamen nolunt, fateri debent, illam ut deductam ex utraque praemissa, ut contentam in illis, et ratione connexionis cum praemissis, trahere assensum fidei, vel necessario tenentur negare, quod aliquando possimus illi per fidem assentiri. Unum namque vel aliud seorsim, non utrumque simul infertur aperte ex rationibus illorum.

2°. infertur quod maxime notandum est, nempe praedictos Auctores, in ipso exemplo viri, eo videlicet: Omne rationale est admirativum, omne visibile est rationale: ergo omne visibile est admirativum. Si enim foret revelata utraque praemissa istius syllogismi, duplicem veritatem illa haberent, duplici ac diverso lumine cognoscibilem. aliam naturale, lumine naturali; aliam supernaturale

lumine fidei attingibile. Nec mirum si circa eius(?) demum assen-
sum naturalem, habitum et discursum, qui innittatur veritati in-
trinsecae praemissarum, et connexioni consequentiae cum illis. Verum etiam
tunc posset dicto (?) [illegible] assensus fidei, innixus nimirum veritati
extrinsecae ~~[illegible]~~ derivatae a revelatione, et connexio-
ni consequentiae cum praemissis ut revelatis. Sicut plura per fidem credimus
quae lumine naturali etiam cognoscere possumus, ut immorta-
litatem animae. Attamen contra nostra, aut procedit de his praemissis
quarum veritas datur per revelationem nobis constat; aut quarum
alia veritas naturalis et sensibilis omnino de materiali se habet.

Igitur his

solutionibus omnissis, occurrendum est responsioni adver-
sariorum ~~[illegible]~~ [illegible] maiorem: clauditur Matthaeum
consequentia in sola maiori praemissa, concedo, in utraque nego ma-
iorem, et minorem. ad huius probationem nego antecedens. ad probationem
[illegible] antecedenti, nego consequentiam. Licet enim in sola prae-
missa illa maiori, et tali, omnes apostoli acceperunt spiritum
[illegible] Matthaeus in confuso, et sub velamine veritatis,
[illegible] tamen praemissa minori, nempe; Matthaeus fuit
unus ex apostolis, ille exprimitur in singulari, signi-
ficatur ille sigillatim, et ut a reliquis distinguitur tamquam
singularis persona, in ea supponitur quod extrahitur ab ea
confusione veritatis; at non per aliud nisi per revelationem [illegible]
nam revelatam et Matthaeum fuisse unum ex apostolis ergo.

Licet ly(?)

quamvis in ea praemissa minori exprimatur Matthaeus
in singulari, quod tantum ~~non~~ est respectu apostolatus, sive ad sig-
nificandum fuisse unus ex apostolis, quoniam id ~~[illegible]~~ solum
est quod dicitur de illo praedicatur. non tamen detrahitur sigilla-
tim eius persona respectu susceptionis spiritus sancti, quod est prae-
dicatum maioris, et quod alias in conclusione crederetur per fidem de Matheo ipso
~~[illegible]~~ quod quod attinet ad obiectum in conclusione per fidem credendum
manet contentum in maiori sub confusione veritatis, propterea

ligat intellectus ad assentiendum discursui, vi cuius explicatur objectum in ea praemissa implicitum. Infertur id tantum probatum obiectum credendum esse et revera divinum obiectum, idest deductum ex duplici praemissa in qua ut implicite clauditur: quod omnino clarum est, nec aliter esse potest. Si enim, ut est in divinum esset falsiter expressum in aliqua ex praemissis, nec syllogismus rectus esset, nec bona foret dialectica de qua instituerentur consequens praesens.

Respondeo secundo quod cum in maiori illa non solum assumatur universaliter praedicatum, sed etiam subiectum: nempe Omnes Apostoli; cum statim in minori, detrahatur sigillatim unus ex illis, ad inferendum dicto quod in maiori enuntiatur de omnibus, eo ipso et necessario detrahitur ipsi praedicatum illud universale, ... dici de omni, dici de nullo; sed praerevelatione detrahitur singulariter persona Mathei in praemissa minori: quod vi revelationis eiusdem, et alterius praemissae, detrahitur ad illud praedicatum universale maioris, ita tamen ut in utraque praemissa dimanatur revelata falsitas 140
non tamen exprimere veritas ista: ergo Matheus accepit spiritum sanctum. Si namque foret exprimere falsiter revelata, nulla prorsus ... consequens an fide crederetur.

Dico 2º et simul explicatis: eo ipso quod per principium illud dici de omni, cognoscatur detractum ad Matheum singulariter, et universaliter in maiori acceptum, tamen expressum in ea minori, praedicatum universaliter in maiori acceptum, tamen sic implicite discursus ad assensum, sequitur assensus praestitus in utilitate principii naturalis, provenit a discursu, non ... in habitu fidei, qui semper assentitur vi solius revelationis. — Respondeo ... principium illud syllogisticum et discursus eo utens ingredi ad assensum per modum applicationis, non autem per modum rationis formalis: quod enim medio illo applicantur praemissae divinae applicatur proinde eadem revelatio praemissarum, vi cuius assentimus illi. Deinceps quod discursus, non ut ratio formalis, sed ut pura conditio a qua non se habet per modum ostendentis connexionem divinam cum praemissis: haec enim quae consistit in veritate illarum habetur ex vi revelationis ipsarum et quidem vix, aut ne vix, daretur assen- vel nunquam

sus fidei erga veritatem illam mediatam, si ea denuntiata propria discursus obstaret: quod falsum esse, demonstratur, exemplo ex notabilibus communi nam hec veritas: Petrus in Adamo peccavit, eodem modo deducitur per discursum ex, ea vel revelata, omnes in Adam peccaverunt, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ quin ~~[illegible]~~ id obstet ut illa credatur per fidem.

Sed clarius adhuc est exemplum sequens: fide namque credi- tur Christum Dominum praecepisse Petro, ne eius transfigurationem manifestaret; ~~et tamen [illegible]~~ quod ex Evangelio constat, illud praecepisse discipulis praesentibus, inter quos erat Petrus; quare ~~[illegible]~~ ut illud credatur singulariter de Petro, opus est per discursum ~~[illegible]~~ deducere, praeceptum fuisse impositum Petro, quin id obstet assensui fidei, quo talis veritas crederetur.

Solvuntur argumenta

§ III

~~[illegible]~~
Argumenta licet plura, et nonnulla difficiliora sint, breviter admodum proponenda et solvenda erunt, ut communi finem imponamus, et quia Sapientissimi doctrina ad plenam illorum solutionem in doctrinis habetur. Argumentum est primum. Potest unus et idem habitus attingere premisas et conclusionem ut liquet in lumine gloriae, quo beatus videt essentiam divinam, et secundario creaturas in illa contentas. Item in habitu synderesis, quo agnoscimus principii practici veritates, et simul conclusiones ex eis deductas, ut docet D. Thomas in 2. dist. 24 quaestione 2. art. 4. Denique in habitu charitatis quo diligimus Deum, et creaturam propter illum: quod eius habitus fidei sit participatio luminis gloriae, et aliquid similiter synderesi, quae est regula operandi in ordine supernaturali; eodem possumus assentiri conclusioni contentae in premissa revelata.

In his argumentis non oppugnatur conclusio doctrinae nostrae, et ideo

affirmat. Deinde ex probatur ~~...~~ genus practi-
ce dd^ni deductæ ex una præmissa revelata et alia naturali, pro-
cedere a lumine naturali, quia assentimur præmissis non reve-
latis. Tandem resp^do creaturas ~~...~~ connexi in divina essen-
tiamque in perfecta et adæquata causa, atque in exemplari illarum
scientiæ, simul gloriæ, ut pote virtutes quas habitus fidei attin-
git in divina essentia quæ est omnis ratio formalis sub qua, operatur
ipse, omnia sub ratione ultima entis, sub qua inea(?) distin-
guntur. fidei autem est participatio limitata illius attingens
~~...~~ quæ dicta, sub ratione revelati: ~~...~~
~~...~~ 2do una ex præmissis ~~...~~, nempe ultima, revelata
non fuerit, nequit attingi per fidem dd^o in particulari mi-
nori tantum attenta, quod non clauderetur in ea tamquam in adæquata 141
sui causa, nec stat sub ratione formali revelata.

Similiter synderesis
non attingit dd^nes practicas, quia si istæ ulæ sint practi-
cant ad Philosophiam morales, sin tamen particulares
ad prudentiam, sive ad synesim et gnomen, quæ sunt
virtutes illius.* Tandem cum per charitatem diligimus pro-
ximis, ideo est quia propter Deum summum, a quo omnis bonorum boni-
tas creaturæ participatur, ipsos diligimus: quod similiter
fide credere possumus, ~~...~~ aliæ, sed propter divinum desti-
monium: cum quod illud non applicetur dd^ni ut continentiæ adæquatæ illius
in una tantum præmissa particulari revelata, inde fit quod
non predicamus per fidem arentis(?) prædictæ dd^ni ~~...~~

*nec D. Thomas aliud intendit, nisi quod ad synderesim spectat, tam prin-cipis ulæ ulæ num quæ est furandum quam speculare sed hic et nunc abstine a furto, quod lex est, et ideo dicimus de fide

Arg. est 2° dd^o ista,
Petrus est mortalis, ~~...~~ ut deducta ex his præmis-
sis. Omnis homo est mortalis; sed Petrus est homo: quod est
dd^o ista, Christus est visibilis, est de fide, ut deducta ex his præ-
missis, Omnis homo est visibilis: sed Christus est homo. = Concedo
ant. et nego conseq. Disparitas stat in diversitate utriusque sy-
llogismi. nam in 1° præmissa maior est ulis et revelata
quia præter dd^o est quædam veritas particularis sub illa conten-

m

ta, et in ea clauditur implicite adeoque idem ex parte subiecti quam ex parte praedicati; quare nulla est necessitas doctrina minoris adiunctae, nempe, Petrus est homo, ut intellectus inferat: quod Petrus est mortalis, sola namque ex sola maiori id deducitur. Dico quia potest cum illa sit formaliter revelata, etiam dico eo ipso est formaliter implicite revelata.

In 2° autem syllogismo, maior

+ et homini

Universalis non est vera veritate revelationis, sed principii naturalis, nec sola illa, inferri potest, Christum esse visibilem, quod supponi debet esse verum hominem, quod non nisi per revelationem constat: quae est disparitas sufficiens, ut 1a dico spectet ad fidem, secus autem 2a. Pro quo regula generalis sit, quod omnis propositio particularis, contenta sub universali revelata, est de fide, ut in notabili statuimus; quod verum est, etiam si universalis sit de subiecto complexo, et quasi conditionata ex parte subiecti; quales sunt verbi gratia omnis legitime baptizatus est in gratia. ~~[illegible]~~ id est si vere sit baptizatus. Omnis homo iustus est gratus Deo, id est si veram iustitiam habuerit. Omnis hostia rite consecrata continet Corpus Christi, id est si consecrata sit. Omnes quod propositiones particulares sub his contentae de fide sunt, ideo quod supposita certitudine de complexione vel purificatione conditionis ex parte subiecti, redditur absolute illi applicatum praedicatum revelationis.

Arg. 3. Deus revelans propositionem particularem verbi gratia quod Christus est homo, sapientia sua cognoscit atque praesens habet visibilitatem convenientem Christo ut homini: quod Christus est visibilis sufficienter revelatum est, vi revelationis illius praemissae, ut possit fide divina credi. Dico. Resp. non omnia quae Deus cognoscit simul cum aliquo revelat spectare ad fidem, nisi ea tantum quae sic intelliguntur sufficienter revelata, ut opus non sit alio lumine quo cognoscantur ut vera; alioquin tunc etiam crederemus fide divina omnem hominem esse visibilem, quod certe Deus revelans Christum esse hominem, eundem esse visibilem, profecto cognoscit eo ipso at-

te sibi praesentissime habet quod visibilitas et proprietas in 4to modo de se sit inseparabilis homini: quod

Arg. 4. si doctrina sententia in una
propositione revelata atque particulari non esset de fide, nec
de fide essent propositiones quas Ecclesia proponit credendas, ut in
Christo Domino duas existere voluntates; et integrum corpus
Christi sub utraque specie Eucharistiae contineri; atque quarum propositionum
sensus reperiretur in sola minori particulari contenta, si ex-
cuiusque ex hac maiori fidei affirmetur: [illegible]
[illegible] habent utramque naturam divinam et huma-
nam, utraque voluntas divina et humana perfecta: atque in
eorum sit utraque voluntas, credendum est fide propo- 142
nitur ab Ecclesia, sed solummente ex praedicto discursu: quod
affirmatur a Vazquio. Ita se habet discursus theologicus respectu
particularis theologi, sicut se concilium generale respectu
doctrinae Ecclesiae, quod utraque tantum ad declarativa eo-
rum, quae virtualiter sunt revelata; sed concilia proponunt ista
de fide credenda: quod

Respondeo Suarez, licet Ecclesiam doctrina
ei nobis, ea quae Ecclesia proponit credenda, ob infallibilem Question
assistentiam Spiritus Sancti qua illa gaudet, ratione cuius non est digna de
minor authoritas Ecclesiae in iis quae definit, quam Scripturae tratarse
sacrae in his quae continet; siquidem est eadem authoritas bien.
Dei loquentis. Longa digna est theologo discussione postu-
lat haec doctrina, nobis alioqui non ingrata: quae ta-
men displicet Salmanticensibus, nolentibus quod eius Eccle-
sia aliquid definit, teneri tunc. Deus loquatur, quod alias
credenda esset Ecclesiae authoritas ad faciendum de fide
nunc et in actu 2o dogmata, quae antea et in actu 1o
de fide non erant: quae veritatem non habet, sed tantum ad ex-
...ine ullo erro- plicandum sensum sacrae Scripturae, et ad declarandum quae in
ea continentur.

Fateor id ita communiter dici; sed cum supponi de-

beat singularis et infallibili assistentia Spiritus Sti in Ecclesia, non est stius tantum, sed Dei etiam authoritas proponens dogmata credenda. Unde forma decreti, quod Apostoli dedecerunt in 1º Concilio, Actor. 15. dicitur: Visum est Spiritui Sto et nobis &. et certe Spiritus Sti authoritas non est tantum adaequandos sermonis sacrae paginae. Mitto plura alibi ponderanda, quae me inclinant ad ~~ampliandam~~ amplectendam modo praefatam doctrinam, et solutionem Suarez; et praesertim eius extremae dimicam aliae, quae et sequuntur Salmanticenses, aperte adversari assertioni nostrae, et suae, quod tantum docendum Ecclesia proponere ut credenda de fide propositionem illa duplicis voluntatis in Xpto, vi solius revelationis unius ex praemissis, quae eius sit minor illa particularis, Xptus est verus Deus et homo, constat manifeste, quae male se cohaereat eius assertioni.

Si tamen vultis alia uti solutione, dicito: ~~Universaliter~~ Propositiones quas Ecclesia proponit credendas de fide, esse, vel illas quae continentur ut veritates particulares sub suo vult, quae et proinde sunt formaliter implicite revelatae: vel illas, quae licet sint apertis et concepti verbis, aliis tamen quae nonnulla indigent explicatione, sunt formaliter revelatae: quales sunt veritates utriusque exempli. Sat enim expresse revelatum est, quod in Xpto daretur utraque voluntas, verbis illis Luc. 22. Pater si ~~~~ vis, transfer a me calicem istum: verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat. Satis etiam innotuit Ecclesiae continentia integri Xpti, sub utraque specie, ex verbis ipsis consecrationis a Xpto prolatis. Maiorem autem explicationem adhibuit utrobique Ecclesia, utens verbis exprimentibus utramque veritatem. ~~Hanc~~ Hanc probabilem quamvis solutionem, sed ingenue dico me nescire, an illa sufficerat pro aliis exemplis quae adduci possunt.

~~~~ Ex ea tamen, vel Xa aliam Suarez, stat stat solutio ad confirmationem Vazquez: cuius assumptum mihi et aliis intolerabile videtur, quia aequalem vim
~~~~

ad inferendā certitudinē attribuit discursui privati homi-
nis Theologi, ac doti Ecclesiæ, vel Concilio Generali, quare non
erit magis certa ~~attingentia~~ Christi omnium fidelium propositio
definita ab Ecclesia, quæ erat ipsa antea privato
Theologo certa.

Arg.^{ur} 5. Angeli eodē actu quo crediderunt in
vra verbū futurum ~~assumpturum~~ humanā, crediderunt fore visibi-
le: q^{a} ut carentes discursu, non poterant assentiri visibilita-
ti illius, ut Unionis effectū ex illa fore præmissis. — Resp.
Angelos cognovisse Xpi visibilitatē, eodem actu naturali
quo cognoscunt, omnem hominē esse visibilē, q^{a} eadē est
Unio visibilitatis cū humanitate Xpi; ac cū humani-
tate in omni. Unde supposita fide Mysterij Incarnatio-
nis cognoverunt proprietatē naē humanæ in Xpto, eo-
dē actu quo naturaliter agnoscebant proprietatē illam esse
debitam naē in quocumque Individuo.

Arg.^{ur} 6: de fide est 143.
homines ab Ecclesia canonizatos, divina visione frui, et
tamen veritas ista dantum est virtualiter revelata: q^{a} —
Plures negant q^{d} Ecclesia proponat tamquam credendū per
fidē canonizationē SS. in qua dicunt solum proponit perso-
nas SS. ut colendas: ad quē cultum sufficit probabilitas bea-
titudinis illorū. Verū id neq^{a} ad argūtū pertinet est. Cui
Resp.^{eo} Ecclesiam, proponere pro fide credendā ~~[illegible]~~ beatitudinem illius quē
in ss. Canone collocat, q^{a} illa est veritas quæ in particu-
lari attenta sub pluribus veritatibus sacræ Scripturæ, quibus
ipse dicitur, quænam sit vera sanctitas; et q^{d} qui in gratia
decedunt salvantur, atq^{a} ad Ecclesiā spectat utrumq^{a} de
particularibus, decernere, et explicare.

Arg.^{ur} tandē ultra 2^{a}
d.^{nes} eodē habitu quo attinguntur præmissa, nequeunt
attingi dd.^{nes} revelata: q^{a} nec dd.^{o} attenta in duplici præmissa

revelata potest credi per fidem qua attinguntur præmissæ.
Concedo ant., et nego conseq. ~~[illegible]~~ Etenim quando Ds.
et tota ~~[illegible]~~ ~~et adeq.~~ de se dicit implicite ostenta in principiis
lumen ~~[illegible]~~ ~~attingens~~ penetrans ista, necesario attingit de se, ut constat
in lumine gloriæ, attingens creaturas in verbo divino, quæ
dicit Ds. non ~~est aliud a præmissis, nisi solum expressum.~~
significat in se aliquid, quod significabat in præmissis, mutan-
tur expressive, et ~~[illegible]~~ conseq. inde tota res objecta stat, nullus sub eadem
ratione formali revelata. Secus autem accidit, quando una tantum
præmissa revelata est, ut ex se constat.

Sub. VIIII

An sit de Fide propositio affirmans Clementem XI modo regnantem esse verum Pontificem Vicarium Xpi ac Petri successorem.

Disp. I de obiecto formali fidei

Dub. I. 2. et 3. las tres c^nes mias. et

D. IV de veritate promissoria.

D. V. et VI las q aqui se siguen.

Disp. II de obiecto materiali ~~fidei~~ seu [illegible] fidei

Dub. I quodnam sit obiectum [illegible] materiale Immediatum et principale fidei.?

Dub. II. An sit obiectum fidei clementem XI esse verum Pontificem?

Dub. III. An sit de fide, id esse [illegible]

Hi 11a 1705. Anno 1705. 107

Inceptum ab anno preterito tractatum scholasticum de fide theologica, decrevimus ~~continuare in presenti cursu~~ ad finem presentis cursus, et primariae cathedrae diurnas Ephemerides ~~[illegible]~~ continuata serie protrahere, ut in quo plures; adhuc difficillimas q. controversias habemus, quas ~~[illegible]~~ labore nro, studio vestro elucubratas efficimus.

Dub. VIII

Utrum sit ~~immediate~~ de fide immediate propositio affirmans Clementem XI modo regnantem esse verum in Ecclesia Pontificem?

Nonnulla ad intelligentiam q.^{ni} premittuntur, et referuntur Authorum Sententiae.

§ I

Cum ex precedenti dub. constet, ~~[illegible]~~ p.^{ne} deductae ex duplici premissa altera revelata, alia naturali, non esse immediate de fide; cumque ibi, licet obiter, etiam dixerimus; ~~[illegible]~~ immediate de fide esse propositionem particularem detentam sub universali revelata; ex utraque [illegible] ratio dubitandi in presenti q.^{ne} desumitur. ~~[illegible]~~ quoniam propositio haec Clemens XI est verus Pontifex, aliquibus videtur deducta ex duplici premissa, alia de fide, alia naturali; aliis autem illa videtur particularis sub universali revelata detenta.

Et igitur omnibus propositio quaedam revelata, affirmans existere in Ecclesia ~~esse~~ verum illius caput, legitimum Pontificem, successorem Petri, et Vicarium Xpti, quae a Catholicis omnibus fide divina creditur, ac credi debet rumpantur licet diabolico furore Heretici, qui ut quid sibi

~~[illegible]~~ superbissima sui existimatione nolunt se habere in Ecclesia
visibile caput, immo sacrilego ausu ~~contendunt nullum esse~~
~~verum Pontificem et~~ affirmant legitimam ~~Pontificum~~ successionem Petri succe-
ssionem interruptam fuisse a temporibus Gregorij VII et Vr-
bani II ~~[illegible] seculo veniente XI, ad annum 1073~~, qui (in- assumpti fuere ~~[illegible]~~
dente seculo XI ad annum nimirum 1073 ter alios etiam Benedictinos) ~~etiam~~ ad Sedem Apostolicam ~~[illegible]~~
ex ~~[illegible]~~ Cassinensium et Cluniacensium familia, qui caput strenuissi-
me clavum dirigentes, ad summum quo hodie pollet fasti-
gium ~~Sedem Roman~~ Pontificiam dignitatem evexerunt, per-
sequentes Hereticos Schismaticos, et immunitatis Ecclesiasticae
hostes, eo quod hi ~~[illegible]~~ a legitima Petri successione deiecti, quo alias
~~[illegible]~~ magis legitimi illius successores probabantur. de quibus
in dom. nost. deffinit, in Proaedria § 1 a num. 64.
Ergo non

144. In hoc sensu procedit quaestio, vt dubium vocemus, an sit
de fide, quod in Ecclesia existit vnum summum caput: sed
ita vt quaeramus, an ~~hic homo concrete~~ de fide sit, quod hic homo
concrete, qui modo clavum tenet, videlicet SS.mus Dnus noster
Clemens XI, sit verus Pontifex, legitimusque successor Petri?
Nam sicut non tantum credimus, nec sufficit solummodo cre-
dere Ecclesiam esse, velut in confuso et in abstracto; sed vltra cre-
dimus et credere debemus hanc concrete esse veram Ecclesiam
quam proinde appellamus visibilem; ita similiter inquirimus
an etiam de fide credamus hunc hominem ad Ecclesiae regimen
assumptum, esse verum Pontificem, et ~~hoc~~ illius visibile caput.
Nec bene

aut iuxta methodo aliqui stat sensum alium reflexum in hac
controversia intendunt, disquirentes simul an sit de fide, quod
haec propositio Clemens XI est verus Pontifex est de fide? sensus
enim iste reflexus, non tamen spectat ad controversiam praesentem, quam
ad qualificandas, vt ita loquar, sententias affirmantem et ne-

gantem illius. de quo in sequenti Libro; modo ab eo prescindentes ab ea reflexione tantum quaerimus an sit de fide Papam nunc regnantem esse verum Pontificem. Procedit insuper quaestio de Pontifice rite electo, et ab Ecclesia ut tali recepto: rite autem electus est ille in quem concurrunt requisita omnia a sacris canonibus statuta; estque legitima electio, quae fit libere, absque simoniae labe, et cum his conditionibus quas sacri Canones praescribunt, statuitque maxime Concilium Constantiense sess. 39. sed ea habetur legitima electio quam approbat et acceptat Ecclesia. sicut enim Concilia dicitur et est legitimum cuius resolutiones in rebus fidei confirmantur et approbantur a Pontifice; ita similiter electio Papae facta suffragiis Cardinalium, penes quos residet potestas illum eligendi a tota Ecclesia illis commissa; bene habetur et est legitima, quod ab Ecclesia est approbata et acceptata. atque de Pontifice cuius electio ita sit legitima procedit dubium.

In quo duae tantum sententiae allegantur. Prima asserens non esse immediate de fide quod Clemens XI sit verus Pontifex, sed tantum mediate, idest, quod propositio ista non tradit assensum fidei, ut immediate revelata, sed assensum Theologicum et quasi discursum, tamquam deducta ex duplici praemissa altera revelata, altera naturali. Hanc docuerunt viri Theologi alioqui graves, nempe Turrecremata, Cayetanus, Castro, Melchior Cano, Corduba, Vega, Banez, Malderus, et Araujo, quorum verba expendunt ad litteram PP. Salmanticenses tract. 17. de fide, disp. 4. dub. 2. § I. pro qua etiam allegat Suarez, disp. X. sect. 5. Albertinum, Vegam, et alios.

Secunda, contraria, et iam communiter recepta sententia docet praedictam propositionem esse immediate de fide. Quam tuentur hac nostra tempestate Theo-

logi omnes, quos praeterea supervacaneum est recensere.

Resolutio Dubij

§ II

De fide est Clementem XI esse verum in Ecclesia Pontificem. Probatur ita haec D.^o a Suario et alijs. omnia ~~[illegible]~~ deffinita ex cathedra a Clemente XI creduntur per fidem; s.^{ed} ea de fide non essent, si de fide non esset Clementem esse verum Pontificem: g.^o probatur minor 1.º Impossibile est credere rem deffinitam, nisi credatur legitimam esse deffinitionem; s.^{ed} de fa[illegible] est ~~[illegible]~~ credere legitimam esse deffinitionem, ac credere q.^d illa procedit a vero Pontifice: g.^o deffinita a Clemente non essent per fidem credenda, si de fide non esset Clementem esse verum Pontificem. 2.º Impossibile est me teneri ad credendum quae sive homo deffinit, nisi credam habere potestatem deffiniendi, sed potes-

146 tas deffiniendi non est aliud a vera Pontificia dignitate: g.^o impossibile est me teneri ad credendum deffinita a Clemente, nisi simul credam Clementem esse verum Pontificem.

Rationem tamen istam reprobant Salmanticenses et alij, ex eo quod non requiritur aequalis certitudo Pontificatus Clementis, et rerum ab ipso deffinitarum: sufficit namque ut res deffinitae ab illo sint certae certitudine fidei, seu per fidem credendae, quod habeat certitudo moralis Pontificatus eiusdem; sicut ad credendas res revelatas, sufficit certitudo moralis revelationis. et quidem ~~[illegible]~~ qui dicuntur ~~[illegible]~~ fidem obiecti revelati sine cum evidentia revelationis, eo ipso evincunt non esse necessarium ad credendam per fidem rem revelatam, q.^d credatur per fidem revelatio: g.^o multo minus necessarium erit ad credendum res a Pontifice deffinitas, q.^d credatur deffinientem esse verum Pontificem. Multo in-

quę minor, q.ª revelao est motivum formale credendi; deffinitio Ro. Pontificis est conditio, et applicao revelaonis divinę rei ab ipso deffinitę, et ~~prop~~ propositę, ut credatur.

Insuper: diversa certitudine constat nobis quę verus Propheta aserit, ac constat nobis illum habere verum munus Prophetandi, siquidem p fidem tenemur credere quę aserit; non tamen p fidem sed aliunde, cognoscimus; ipsum verum ~~munus~~ munus Prophetandi habere: q.º similiter licet teneamur credere p fide deffinita a Clemente, non tenemur eodẽ asensu credere ipsũ esse verum Pontificẽ. Tandẽ: nonnulli A.A. ut Bellarminus allegatus a Suarez disp. 5. sect. 8 num. 12. tenent non solũ verum Pontificem, s.ª qui nec ut verus reputatur ab Ecclesia, posse errare in deffiniendo res fidei: ex quo, si, verum supponatur, sequitur aliam et infallibilẽ esse certitudinẽ fidei Ecclesię circa deffinita a certitudine eiusdẽ Ecclesię de persona deffiniente.

Hęc quę adversus priactẽ raonẽ opponuntur, non admodũ mihi efficacia apparent, ut propter illa recurrenda sit rao, quę ~~[illegible]~~ contra hęreticos oboris sedis Apostolicę validissimum argumentũ est. Etenim, eo vel maxime deservit Ecclesię, summus Pontifex ut ille sit viva fidei nostrę regula; sed impossibile est credere quę ipse definit tamquã regulata p vivam fidei regulã, nisi simul p fidem credatur ~~[illegible]~~ regula ipsa: q.º impossibile est credere ab ipso deffinita, nisi credatur ipsũ esse verũ Pontificẽ. Sequ.ª patet, q.ª idem formaliter est, esse summũ Pontificẽ ac esse vivã fidei regulã, ut contra hęreticos Catholici statuunt.

Pręterea, nemo credens fide divina quę in sacra Scriptura continentur, habet tantã certitudinẽ moralẽ ve

evidentia Deo quod ~~[struck]~~ scriptura Divina est, sed fide etiam catholica credit illam Divinam esse: ergo similiter qui credit deffinita a Clemente XI, non sola certitudine ~~[struck]~~ morali, sed infalibiliter per fidem credit Clementem ita deffinientem verum Pontificem esse. Patet Ilegitima ex paritate rationis, quoniam veritas + eorum ~~que in scriptura continentur, et~~ que a Clemente deffiniuntur, + non ~~[struck]~~ debet pendere ex eo quod sit certum quacumque certitudine, etiam morali evidentia, hanc esse scripturam, et hunc esse summum Pontificem, sed ex eo quod hoc sit certum certitudine prorsus infalibili.

+ infalibilis

+ sicut eorum que in scriptura continentur,

Tertius: ideo Heretici negant Clementem esse verum Pontificem, ut exinde non possint cogi ad credendum tamquam de fide quidquid ipse deffinit: ergo contra bona ~~[struck]~~ ad revincendos Hereticos ratio erit que utrumque agentem ita congrere affirmat, ut evincat de fide esse Clementem esse verum Pontificem, quia de fide sunt que ipse deffinit, ~~[struck]~~ patet Ilegitima quoniam etiam si aliæ sint rationes ad illud firmandum, hec etiam estimari debet ~~[struck]~~ efficax, et digna ~~[struck]~~ quod a ~~[struck]~~ catholico et theologo urgeatur, que contra Hereticos retorquet totum ipsorum argumentum, cogens ipsos ut amplectantur tamquam infalibilem regulam fidei, personam ipsam ex potestate ~~[struck]~~ deffinientem. Et hinc ad

ea que opponuntur resp. ~~[struck]~~ non esse sufficientem certitudinem moralem, Deo quod Clemens est verus Pontifex ut credantur per fidem deffinita ab ipso; licet sat sit certitudo moralis proponentis res per fide credendas, ut ita credantur. et ratio est, quia licet Pontifex deffiniens, se habeat ut applicans et proponens obiecta, non tamen ponit illa in ratione credibilium, et quatenus aliàs iam sunt deffinita, ac certa; sed ita ut tam-

147

quæ infallibilis fidei regula, ea proponit, tunc definiens quæ antea definita non erant, nec ~~tota~~ quo ad nos certa. aliter vero se habet ~~proponens proximus~~ Parochus, vel Minister Evangelij, qui proxime proponit credibilia iam antea revelata, certa, et a Pontifice definita. et ideo non sufficit certitudo dumtaxat moralis de eo qui ita proponit credenda, simul ~~...~~ est viva et infallibilis ~~fidei~~ regula, obiecta fidei definiens.

Unde ad exempla adducta patet disparitas. quoniam cum Theologi dicunt sufficere certitudinem moralem revelationis, ad credendum obiecta revelata, loquuntur de revelatione ~~mysterij~~ proposita ante assensum expressum Mysterij revelati, immo ante voluntatem illud credendi; cum videlicet ut credamus Incarnationem verbi proponitur nobis, existere revelationem illius, tunc enim sola certitudine morali illius, desumpta ex motivis credibilitatis, vel ex traditione, vel ex testimonio Ecclesiæ, vel aliunde, movemur ad ~~...~~ credendum. Cum autem fide assentimur Mysterio Incarnationis, tunc etiam per fidem credimus ipsam revelationem; nam impossibile est credere per fidem Mysterium revelatum, nisi simul ~~...~~ credamus revelationem. In quo sensu si ut fieri debet, intelligatur exemplum rationem Suarij confirmat.

Ad 2.um Resp. 3.o, et quod qui dicuntur fidei opponi cum evidentia in attestante, seu revelationi; nostri tenentur negare quod tunc credatur per fidem revelatio, eo quod impossibile est quod simul existant fides et evidentia eiusdem obiecti. Unde si omnibus et semper foret evidens, quod Clemens XI est verus Pontifex; nemo ipsum simul per fidem crederet. Ubi tamen ~~...~~ predicta evidentia, non obstat fidei, sed quod dicendum est, quoties revelatio evidenter non apparet, quod eadem fide qua assentimur Mysterio, assentimus revelationi, eo nimirum, quia impossibile est me credere rem revelatam, nisi simul credam ~~...~~ existere illius revelatio-

ns: q̃ similiter cum nemini constet evidenter hunc hominem esse summum Pontificem, impossibile est me teneri ad credendum res ab ipso definitas, nisi simul credam, definitionem esse legitimam q.ª in eo homine est potestas definiendi.

Ad 3. dico, Prophetam res eventuras annuncians, perinde se habere ad excitandam in nobis fidem de rebus pronunciatis; ac se habet Parochus vel Minister Evangelii proponens res a nobis fide credendas, cuius ministerium propositio et pura doctrina et applicatio obiecti, ut postea illi assentiamur, ratione revelationis illius. Similiter ergo munus Prophetae, est proponere nobis res eventuras sibi a Deo per lumen propheticum revelatas; quas credimus, non ob solam pronunciationem illius, sed ob revelationem: q.ª sufficit habere certitudinem tantum moralem, de munere Prophetae, sicut sufficit eadem de munere Parochi, et Ministri Evangelii, ad credendas res ab utroque propositas. Aliter autem se habet Pontifex definiens ex Cathedra, qui non proponit res iam definitas et quo ad nos revelatas, s.ª definitione sua reddit illas de fide credendas.

Pro quo maxime notandum est, q.ª definitio Summi Pontificis, licet non sit ratio formalis credendi, id enim tantum competit testimonio Divino, et revelationi, non tamen est, tam pura et velut extrinseca doctrina, et applicatio credibilium, ut quae et uis alia propositio cuiuscumque Ministri Evangelii: proponit namque definiendo ex authoritate et potestate sibi a Deo immediate collata, ratione cuius efficitur, viva et visibilis fidei nostrae regula; et ut unicus Xsti universalis Vicarius, locutio eius ex Cathedra proprius accedit ad divinum testimonium, et quasi muneraliter locutio ipsa Dei, tribuens proinde certitudinem infallibilem rebus ab ipso definitis, et existentiam revelationi illarum quo ad nos. Unde Agatho apposite Petrum ore successorum suorum quidquam Ad

148 sancientem, appellat

Ultimum dico in primis, me non invenisse apud Bellarminum a Suario allegatum, ubi ille dixerit, Pontificem etiam ab Ecclesia non reputatum, non posse errare deffiniendo res fidei; quod si sensus sit, quod Pontifex legitime electus, antequam tamen ab Universa Ecclesia, ~~acceptatus sit~~, vel ab ipsis etiam eligentibus acceptatus sit, non potest errare, si tunc deffiniat, quod mihi liceat, nam ille non habet ~~[illegible]~~ potestatem deffiniendi, ad acceptatione, dicto deo secundo, permissa ~~[illegible]~~ etiam in alio sensu ea sententia Suarez ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ certitudinem deo quod res a Papa definitae sunt de fide, + sit de fide posse dici maiorem quam sit certitudo deo, quod hic homo ~~esse~~ sit verum Pontificem, quatenus, omnes Catholici unanimiter fatentur res a Papa deffinitas, de fide esse; non tamen omnes fatentur esse de fide, quod hic homo est verus Pontifex. Ex his constat rationem Suarez, Joannis a Sto Thoma, et aliorum insignium Theologorum, non ita infirmam esse, ut reprobationem mereatur, cum non impugnetur argumentis ~~non~~ ita efficacibus ~~impugnetur~~, quae facile non diluantur. et alias, illa est vere Theologica, ac mihi maxime probatur, vel ex eo quod nimis odiosa erit Hereticis ex medio argumento ad inferendum assertum nostrum, quod ipsis ~~[illegible]~~ non minus displiceat. sed nihilominus iudico efficaciorem esse aliam demum, et ~~quam~~ etiam ~~infirmat~~ utitur Suarez, ut ipse ait in ea Disp. 5. sect 8. n° 12, ~~[illegible]~~ asserens hac ratione sustinuisse Romae anno 1585 conclusionem nostram quam nos sub sequenti forma tradimus.

Omnis positio particularis certo tenta sub Uali revelata, est immediate de fide; sed quod Clemens XI sit verus in Ecclesia Pontifex, est positio particularis certo tenta sub Uali revelata: quod illa est immediate de fide. ~~[illegible]~~ discursus est legitimus, et premissae seor-

sim probandę sunt. Maior igitur suadetur: Omnis propositio immediate revelata, est de fide; sed omnis propositio particularis certo contenta sub universali revelata, est immediate revelata: ergo omnis propositio particularis certo contenta sub universali revelata, est immediate de fide. Maior est per se nota. Probatur minor. Revelans propositionem universalem, qua talem, eo ipso et immediate revelat omnes particulares, quę certo sub illa continentur: ergo omnis propositio particularis certo contenta sub universali revelata, est immediate revelata.

Antecedens probatur I. Propositio universalis qua talis ita equivalet omnibus particularibus sub ea contentis, ut pro omnibus istis sigillatim et collective supponat; sed eo ipso revelans propositionem universalem qua talem, ~~eo ipso~~ immediate revelat omnes particulares quę certo sub illa continentur: ergo. Maior est evidens, non enim est alius sensus propositioni universali qua talis, nisi qui ex omnibus particularibus sub ea contentis collective consurgit. Minor probatur: ~~~~ Deus revelans propositionem universalem, ita fertur ad obiectum, ut infinita sapientia sua illud ~~~~ cognoscit; sed obiectum tunc a Deo cognitum, et sub quo fertur revelatio, sunt propositiones particulares, sub illa universali contentę: ergo. Maior est perspicua, quia locutio Dei, est exaliter conformis Divinę menti et infinitę sapientię ipsius. Minor probatur. Deus revelans propositionem universalem, non cognoscit imperfecte, sed perfectissime, scilicet clare, et distincte, omnes particulares sub illa contentas; sed quod tunc cognoscit, revelat: ergo.

2.o probatur idem antecedens. Revelatio formalis et expressa propositioni universali, non fit propter universalitatem, vel propter ~~ipsius~~ in confuso supponentem; sed immo intenditur et fit propter particulares sub illa contentas, unica revelatione explicatas, tunc maxime quando significanter implicitę in illa: ergo revelans propositionem universalem, eo ipso et immediate revelat omnes par-

†intenditur nec

ticulares sub ea 9tentas. Ans est evidens: nam de pto, vel subto in 9fuso et Viliter supponente, vix aut numquam verificaretur predicatum ppositionis Vlis, Vt constabit intuente omnes illas sive revelatas, sive non revelatas: q° cum in ppositione a Deo revelata, infallibiliter verificetur predicatum de subto; revelaõ illa immediate explicat ppositiones particulares sub Vli clausas. 149

Confirmatur, et explicatur, exemplis in precedenti sub. attactis, Vbi et ~~maio~~ ~~rem nisi dixerimus~~ pbatam habes propositione nostr occurres maiorem. Etenim, plures in sacra pagina sunt revelaões, propositionum Vlium, quibus Deus Vnica loquutione revelare voluit particulares sub quacumque 9tentas. Sic enim revelans q omnes in Adam peccaverunt, revelare intendit singulos posteros Ade, infectos esse culpa originali: si enim assumatur subtum illud Vle, sub sua Vlitate et 9fusione, praecisive a particularibus, sine distincte et perfecte a Deo cognitis, revelaõ illa nec verificabilis, nec vera esset; q dixit ille, omnes incapax est peccati: q° nihil aliud sive immediate revelat, nisi hunc hominem, et illum, et illum, et singulos alios peccasse in Adamo. Deipara excepta, q particularis ppositio verilla, non potest dici certo 9tenta sub ea Vli.

Similiter cum dicitur, omnis homo est redemptus a Christo, ex illa, Xptus pro omnibus mortuus est. immediate significatur Vt de fide, q hic homo, et ille, et singuli sunt redempti a Christo, ita Vt foret apertissime Hereticus, qui de se, vel de alio homine determinate negaret, vel contraxisse peccatum originale, vel fuisse a Xpto redemptum. Tandem, eadem raõne 9stat de fide esse, propositiones omnes Vles de subto 9plexo, vel 9ditionato, dummodo certi simus de 9plexione, vel purificaõne 9ditionis, Vt in his. Omnis infans rite baptizatus est in gra. Omnis hostia

Vite consecrata sumet corpus Xpti: omnis homo vere contritus, iustificatur. In his omnibus, revelatur immediate praedicatum de particularibus sub illis sumptis, dummodo habeamus certitudinem de subiecto, nempe de legitimo baptismo, consecratione, et contritione.

Huiusmodi autem est propositio nostra; nam cum quo procedat de homine legitime electo in Pontificem ~~propositio~~ est, ut in notabilibus diximus; propositio universalis, ~~sub qua~~ de qua modo agimus, est revera de subiecto complexo, nimirum: Omnis ~~homo~~ legitime electus in Petri successorem, est verus Pontifex. haec quae revelat immediate suum praedicatum, de singulis particularibus electis, de quorum legitima electione certi sumus. Et acceptatione, consensu, et approbatione Ecclesiae certi sumus de legitima electione Clementis XI in successorem Petri: ergo quod ille sit summus Pontifex est immediate revelatum per eam universalem propositionem. Igitur vero praecipua minor nostri discursus, quod nempe revelata sit haec universalis, probanda est, quod plures ex nostris authoribus ommittunt, illud supponentes; ~~sed~~ male tamen, quia theologi proprium est, detegere, et designare, ubi et quibus verbis, revelata sit propositio, quae haereticos nimium percellit, eorumque pervicaciam, et impudentissimum contra Vicarium Xpti odium, convincere potest. Ita quod probatur.

Christus Dominus instituit suam Ecclesiam, in corpus unius ceterorum unius spiritualis Reipublicae, habentis regimen Monarchicum, et ~~perpetua duratione~~ perpetuo durantis; sed eo ipso et a fortiori, regimen illius in Petro inchoatum, ~~continuandum est in eius successoribus~~ expresse significatur a Xpto continuandum in Petri successoribus; sed quod idem praeterea est, ac Xptum Dominum protulisse quod omnis legitime electus in Petri successorem est verus Pontifex: ergo haec propositio universalis, est expresse revelata. ~~Maior est evidenter~~

Maior quo ad regimen Monarchicum, constat aperte ab excellentia formæ istius regiminis, supra alias Democratiæ et Aristocratiæ; nam ut melior et maior pars Authorum tenet Monarchia secundum se simpliciter, et secluris circumstantiis, alias formas excellit; at Christus Dominus suam Ecclesiam instituit gubernandam sub ista excellentiori regiminis forma. Verum utraque præmissa nostri discursus, præterea et totus ille, probatur apertissime ex celebri loco Mathei 16. ubi Christus Dominus, loquens ad Petrum, ait Tu es Petrus, et super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. quorum sensus obvius est de ædificatione et institutione Ecclesiæ, ut patet; at cum ad illa Tu es Petrus, addit, et super hanc Petram; evidens est, tunc per hæc hanc Petram, Petrum ipsum designasse; ut contra Hæreticos, docent Catholici ex unanimi consensu Versionum, ipsius Ecclesiæ, et SS. omnium Latinorum et Græcorum: quod cum ita sit, Petrum esse totius Ecclesiæ fundamentum ac esse Principem, Rectorem et Pastorem unicum illius: manifeste constat, Ecclesiam institutam fuisse a Christo in Monarchia, cuius proinde unicus Princeps et Monarcha Petrus fuit. 150

Præterea. cum statim Christus Dominus subiungat; et portæ inferi non prævalebunt adversus eam, aperte significat perpetuitatem Ecclesiæ, ac proinde, et perpetuam fore Petram illam fundantem; at non significat perpetuitatem Petri, seu illius personæ, cui id promissum fuit: † Petrus enim sicco semel obiit: ergo designat perpetuitatem in Cathedra, et in successione, personarum nimirum ad idem fundamentum et regimen legitime assumptarum; sed hoc de falsissime est, ac asserere, quod omnis legitime electus in successorem Petri est verus Pontifex in Ecclesia: quod hæc propositio ultra, exprerim—

me revelata est in prædicto Xpti Dni testimonio.

Denique quidquid Xptus Dnus promisit Petro in eo testimonio, implevit post Ascensionem suam, dicens illi, Pasce agnos, pasce Oves meas, idest rege, et guberna, tanquam Pastor, super familiam a me constitutus: quo evincitur ipsum fuisse a Christo expresse electum, et designatum suæ Ecclesiæ Monarcham; cumque eius legitimis successoribus, idem munus conveniat regendi et pascendi pabulo veræ doctrinæ, Christi Oves, palam infertur, ~~omnes ita legitime electos~~ Xptum Dnum concessisse munus illud omnibus legitime electis in successione Petri; at id nihil aliud est, nisi omnes legitime electos esse veros in Ecclesia Pontifices: q. id aperte revelatum est. = Hic dignus reflexione ~~judico~~ existimo q ex hoc testimonio, valide confirmatur etiam s. Rao Suarij; quoniam hæc eadem revelatio quæ constituit Petrum, et eius successores Pastores a pascendo, ~~hoc eo~~ ipso simul revelat q quidquid ab ipsis definitur, est ~~verum~~ selectum pabulum, ac veræ doctrinæ pabulum.

Hæc minoris iste discursus probatio, confirmari poterat innumeris et apertis testimoniis SS. PP. qui ab ipsis primis Ecclesiæ temporibus, et postea ac semper, ~~explicantes~~ exponentes sensum obvium et literalem utriusque testimonij adducti; hanc institutionem Ecclesiæ Primatum q Petri, et successorum illius, in eis clare revelata fatentur. Verba illorum brevitatis cā ommittimus, videnda apud Bellarminum lib. 1. de Rom. Pontif. et alios Att controversiar. quæ omnia etiam erudite collegit Maldonatus in utrumque loc. Mathæi, et Joannis: ~~Et~~ Neque proinde inter catholicos dubitatio ulla est, vel esse potest, de revelatione illius propositionis Vide omnis legitime electus, in successorem Petri, est verus Pontifex: at q Clemens XI sit legitime electus, res facti est, et ipse notæ: q.

q̃sit verus in Ecclesia Pontifex, est quedam propositio particularis certo deducta sed ea vtibi revelata. Dices forsan 1.° ea propositio vtibi non est ita expresse revelata, vt à nobis assumitur; ~~illam~~ ~~tam~~ nempe, omnis legitimè electus in successorem Petri, est verus Pontifex, hec enim numquam et nusquam prolata fuit à christo Dño. 2.° ea tantum deducitur ~~mediate~~ ~~propositio~~ ex seq. nras ex aliis, vtibi expressis in illis testimoniis: g.° = Contra est 1. licet ea propositio non ~~ibi non~~ sit ibi ita propriis verbis expressa; est tamen expressa eodem sensu, ita vt minimè salvari possit aliter sensus obvius verborum vtriusque testimonii; s.t hoc est illam expressissimam esse, quoniam revelatio non tam est verborum, quam sensus propositionis, verba namque sunt propter sensum, non è contra: quod probatur sequenti exemplo, vt plura adhuc omittam. Haec propositio, omnis homo est a Christo redemptus. non inuenitur his verbis in sacra pagina expressa; et tamen illa est immediate revelata, illis verbis: Xpũs pro omnibus mortuus est, ideo quia idem omnino est sensus verborum vtriusque: g.° similiter &c.

Contra 3.° si ea propositio foret quoad sensum per discursum nrũ deducta tantum, ex aliis in sacra pagina revelatis, propositio alia particularis sub ea deducta, asstimans Clementem XI esse verum Pontificem, non foret adhuc theologica prop.º vel mediate de fide; at hoc est contra omnium theologorum sensum: g.° quod ad illos ea propositio vtibi est immediate revelata, quamuis verbis quodantenus diversis expressa. assumptum probatur, quoniam iuxta omnes theologos sola illa propositio particularis, que deducitur ex vna saltem propria immediate revelata, est mediate de fide, per modum propositionis theologice, non autem illa que deducitur ex alia deducta seu illata ex pro-

positione revelata: quod quidquid sit de Haereticis, qui solita impuden-
tia sensum obvium illorum testimonium aliter et aliter ac semper
prave detorquent; apud Catholicos verum esse debet ~~quod~~ propositionem
nostram valde expressam esse in praedictis testimoniis.

Dices 2º: locus
ille Mathei aliter explicatur a Sanctis Patribus, ut ab Augustino qui tract. ultimo in Joan. et serm. 13 de verbis Domini ~~qui~~ per hanc petram, non Petrum, sed
Christum ipsum intelligit, dicens: Super hanc petram quam confessus es, aedificabo Ecclesiam meam. et lib. 1. Retractat. cap. 21
retractat quod alibi dixerat super Petrum aedificatam fuisse Ecclesiam.
et recte inquit Calvinus lib. 4 instit. cap. 6. cui iste sensus placet: dicente Apost. 1. ad Corinth. 3. fundamentum aliud nemo potest ponere, praeter id quod positum est, quod est Christus Jesus. Praeterea Hilarius, Ambrosius, Chrisostomus, Cyrillus, allegati a Luthero, lib. de potest. Papae, et a Centuriatoribus lutheranis, exponunt per hanc petram, ipsam fidem Petri, qua confessus est, Christum
esse filium Dei vivi. Ex quibus omnibus sequitur, non adeo expl oratum esse sensum verborum Mathei, pro assertione nostra, ut
ex illo habeamus expresse revelatum ~~vel illa propositione~~ primatum Petri, et successorum illius.

Nolui dissimulare objectionem istam
quamvis ab haereticis tantum, et contra Romanum Pontificem factam,
ut ex solutione illius appareat magis veritas et firmitas nostrae
152 rationis. Sic igitur istam illam insurgo 1. licet expositio Augustini
de Christo, et non de Petro, vera sit in sensu primo, et remoto,
illa tamen sustineri non potest in sensu proximo, et immediato, quae alias minime intendit Augustinus. Etenim, etsi Christus
sit petra, et primum fundamentum Ecclesiae, quo sensu intelligendus est Paulus ut supra; cum tamen ipse Christus ait, tu es
Petrus et super hanc petram: non Christum, sed Petrum proxime significatum ~~vocabulo~~ necesse est intelligere. 1. quia per hanc, designatur aperte, ille cui proxime dictum est, tu es Petrus.

2º quia videre

[Margin: + verborum illius testimonii;]

culis omnino foret iste sensus. Tu es Petrus, et super me aedificabo Ecclesiam meam. 3.° q.a si de se ipso haec dixisset Christus Dnus, maledi-ceret aedificabo, de futuro, debuerat enim dicere, aedifico: nam ipse iam aedificaverat, Apostolos et Discipulos congregando. Tandem, q.a cum dicit Ecclesiam meam, satis denotat se esse primum, et principale fundamentum, lapidemque Ecclesiae iam positum in signum cui contradicebant Iudaei; q.o per alia verba denotat Petrum petram et fundamentum nondum positum, sed ponendum loco Christi, ideoque ait, aedificabo: q.d utrumque fundamentum significant aperte illa verba Matthaei, primum, nempe Christum aliquatenus subobscure, proximum vero per Petrum, expresse et clare per illa, ~~[illegible]~~ Tu es Petrus, et super hanc petram.

Contra 2.° q.d Paulus, et Augustinus dicant Christum esse fundamentum Ecclesiae, ut revera est, non obest, quominus Petrus sit etiam verum fundamentum loco Christi. nam et Paulus ad Ephes. cap. 2. inquit superaedificati super fundamentum Apostolorum et Prophetarum: q.o cum ad Corinth. dicit q.d nemo potest ponere aliud fundamentum, loquitur de primo et principali; alioqui sibi contradiceret. Item Augustinus in Psalm. contra partem Donati, inquit: Numerate sacerdotes, vel ab ipsa Petri sede, ipsa est petra, quam non vincunt superbae inferorum portae. Ubi non tam Petrum, quam eius sedem, appellat petram, q.a ut Pontifex est petra et fundamentum Ecclesiae. atque in serm. 15. de sanctis, inquit. Petrum itaque fundamentum Ecclesiae, Dnus nominavit, et ideo digne fundamentum hoc Ecclesia colit, supra quod Ecclesiastici aedificii altitudo consurgit.

Neque id unquam retractavit, ut fingit Calvinus. sic enim in loco obiecto, loquitur: Dixi in quodam loco de Apostolo Petro, q.d in eo tanquam in petra fundata sit Ecclesia, qui sensus etiam cantatur ore multorum in versibus beatissimi Ambrosii; ubi de gallo gallinaceo ait: Hoc ipsa petra

Ecclesiæ canente culpam diluit. Sed vero me postea sæpissime sic exposuisse, ut super hanc petram intelligeretur quem confessus est Petrus; non enim dictum est illi: tu es Petra, sed tu es Petrus; petra autem erat Christus, harum autem duarum sententiarum quæ sit probabilior, eligat Lector. Hæc Augustinus: Ex quibus liquido constat ~~eum~~ numquam retractasse expositionem, quam ~~[illegible]~~ eligendam relinquit Lectori, et fatetur Ambrosio gratam fuisse.

Sed hinc replicatur difficulter: quo saltem probabile est, ~~[illegible]~~ tamquam sensus obvius et proprius illorum verborum, ~~[illegible]~~ Christum unum, in illis, non Petrum seu Petri ~~[illegible]~~ pro fundamento Ecclesiæ designasse; ~~[illegible]~~ idque vel ob solam authoritatem Augustini; et multum probabile habendum est. At eo ipso nequit affirmari quod in eo ~~[illegible]~~ testimonio revelatus sit Primatus Petri, et successorum illius: quo cum non sit aliud testimonium, in quo nostra fidei propositio dicatur revelata, distat eam minime esse immediate de fide, nec ~~[illegible]~~ multo minus alia quævis particulares sub ea stenta. Prima sequela videtur innegabilis; subsumpta autem probatur: si illis verbis foret revelatus Primatus Petri et successorum illius, ille et ista successio forent veritates prorsus infallibiles; sed repugnat quod simul probabilis sit alius sensus ~~[illegible]~~ contrarius, vel excludens sensum veritatis prorsus infallibilis, ~~[illegible]~~ ut ex terminis notum est: quo urgeo.

S. Augustinus, relinquens Lectori, ut eligat probabiliorem ex his

153 sensibus, utrumque tamquam probabilem æstimat: quo nullum ex illis existimat revelatum: hæc sequela est evidens: quoniam quod probabile est tantum verosimile est; revelatum autem est verum, et infallibiliter verum, ut omnino debeat non solum non verum,

S. etiam inverosimilem, improbabilem, et prorsus falsum sensum oppositum. Modo sic; S. sensus quem nos ex eis verbis colligimus, est. Omnem personam legitime electam in successionem Petri esse verum Pontificem, quod Petro dictum fuit, Tu es Petrus, et super hanc petram &c. Ergo cum Augustinus ait, probabile dantum esse quod hoc fuerit dictum Petro; si id ob authoritatem Augustini supponatur dantis probabile, impossibile est quod ea propositio huic sensui innixa, sit revelata.

Nec valet huic recurrere ad duplicem sensum super expositum de duplici fundamento Ecclesiae, simul significatum illis verbis: quorum, primum et principale est Christus: secundum, et pro illo substituens, est Petrus, Ut exinde inferas Augustinum ~~[illegible]~~ dantem velle, quod sit probabile Christum significari illis verbis tamquam primum fundamentum, non tamquam proximum. – Non inquam valet, quoniam apertissima sunt verba Augustini, significantia illis verbis retractationum, se loqui de fundamento Ecclesiae, significato respectu illius cui dicitur, Tu es Petrus, et non dicitur Tu es petra; sed hic fuit Apostolus Petrus, de quo neque Augustinus, neque quispiam alius affirmare potest ulla probabilitate, dictum fuisse primum et principale fundamentum Ecclesiae, seclusso Christo, hoc enim nefas est dicere: quod.

Fateor me efficacia huius objectionis, adductum, ut salva reverentia Augustino, negem pleno ore, primam illam consequentiam. Non enim probabile est, neque etiam tota quota est authoritate Augustini, reddi potest probabile quod non fuerit dictum Petro, respectu eiusdem et successorum illius: Tu es Petrus, et super hanc petram: quoniam ut diximus argumentum si illud probabile foret; non esset de

fide Vicariatus Petri, ex eo testimonio Unice aut maxime comprobatus, corrueretq Ecclesia Dei, eius Unitate destructa, totaq fides Catholica, (ut interea nihil de positione nostra dicam) evanesceret; ~~ut manifesta [illegible]~~ ~~[illegible]~~ ut ipsi pertinaces Heretici contendunt.

Nec praeferenda est authoritas solius Augustini testimoniis omnium SS. Patrum uno consensu affirmantium Petro dictum fuisse, super hanc petram. et quod magis adhuc est, totum Concilium Chalcedonense DCXXX Patrum, Act. 3. ~~appellat~~ Petrum appellat, petram et Crepidinem Ecclesie Catholicae, a quo Augustinus si hodie vixisset, minime dissentiret, quinimmo aperte retractaret suam de hoc dubitationem in ~~[illegible]~~ secundo retractationum libro: ~~[illegible]~~ videns praesertim impios huius temporis hereticos, Ecclesiam Dei hac sua dubitatione impugnare, quem alias, ut ~~[illegible]~~ erudite observat Cardinalis Bellarminus, loco sup. cit. cap. 10, suborta fuit Augustino ex ignoratione linguae Hebreae, ob quam ait prius et modestius Author, illum fuisse deceptum.

Etenim: non aliam habuit Augustinus rationem dubitandi, nisi quia a Petro, non fuit dictum, super Petra. At ut ibi observat Bellarminus Christus, ille dixit: super Cepha, et super hoc Cepha, ~~[illegible]~~ ~~[illegible] dicendum est, [illegible]~~ Cepha autem Syriace petram significat, Hebraice autem saxum seu lapidem: Unde perinde fuit dicere, tu es Petrus, ac si dixisset super Petra. Cumque statim subiungeret, super hanc petram, pronomine isto, demonstratur aperte Christum loqui de ipso Petro, de quo vox illa Cepha, proxime ~~loquebatur~~ fuit promuntiata: quod etiam si verum sit quod Christus erat

Petra, nomine non aliunde proprio, quale est Cephas, s.d. Sancti accommodatio, constat manifeste, quod nec probabiliter poterat significari a Christo sensu illo fundamenti proximi Ecclesiae.

Ad aliam Lutheri expositionem progrediendo, facile occurritur, dicendo; fidem Petri non praecise a Petro, ut Volunt 154 Lutherani, s.d. cum relatione ad ipsum, ut intendunt SS. PP. in contrarium allegati, esse fundamentum Ecclesiae: neque de sola fide, non potuit diceret Christus, super hanc petram, quoniam immediate antea non fidem, sed personam Petri nominavit, dicens, Tu es Petrus. Atque ideo potissimum, dicitur fides Petri, fundamentum Ecclesiae, quia cum ille ut fundamentum Ecclesiae firmet et confirmet fidem omnium, fides eius facta est indefectibilis, ut quos omnes in fide confirmare et sustentare debet, iuxta illud Christi Domini, apud Lucam 22. Rogavi pro te, ut non deficerat fides tua, et tu aliquando conversus Confirma fratres tuos.

Dices 3.o si haec propositio, Clemens XI est verus Ecclesiae Pontifex, foret de fide, quia attenta sub illa alia Urbi revelata, qui illam negaret, negaret eo ipso Urbem sub qua continetur: at potest quis illam negare, quin neget Urbem sub qua dicitur contineri: quod ideo est quia non continetur sub illa; proinde esto ea propositio Urbi sit immediate revelata, haec alia particularis non est de fide. Confirmatur quia recte deducitur, et maior est certa: minor autem probatur: quisquis negaret Clementem XI esse rite electum in successorem Petri, vel saltem de hoc dubitaret; eo ipso negaret verum Pontificatum illius, vel saltem de illo dubitaret; et eo ipso, nec negaret, neque etiam dubitaret, de veritate illius Urbi: omnis legitime electus, est verus Pontifex; neque stante

assentu erga ista, potest stare dicendus, vel saltem dubium de legitima electione Clementis: Vt ergo patet: ergo

Dispater

Vt ea propositio particularis esset adequate contenta sub illa altera Vnli, oporteret, quod sub ista contineretur etiam legitima electio Clementis, quae esset verus Pontificatus; sed licet ista contineatur sub illa Vnli, non tamen continetur sub ea legitima esse electio; haec enim neque in communi, neque in particulari revelata est: ergo ea propositio particularis non continetur adequate sub altera Vnli. — Explicatur: quisquis hanc particularem propositionem de Clemente negaret: hoc facto syllogismo ad assensum illius duceretur: Omnis legitime electus est verus Pontifex; sed Clemens XI est legitime electus: ergo est verus Pontifex. In hoc syllogismo non clauditur, in sola premissa maiori, sed in utraque: ergo potest illud negari, non negata maiori, ideo quia sub ista non continetur adequate.

Vrgetur idcirco: quisquis prudenter dubitaret de legitima electione Clementis, non teneretur fide credere Clementem esse verum Pontificem; sed potest quis minime dubitans de veritate illius propositionis Vnli, prudenter dubitare, de legitima electione Clementis: ergo potest quis non assentiri propositioni affirmanti Clementem esse verum Pontificem, quin ideo dissentiat propositioni Vnli, affirmanti omnem legitime electum esse verum Pontificem. ~~Dispat~~ ~~facto deducitur, et~~ discursus sub hac forma, videtur omnino distans. Nam maior veluti definitiva, et de hypothesi non impossibili verissima est: nec minus certa est Minor, quoniam, legitima electio Clementis revelata non est, et syllogismus nullo vitio laborat. Exinde autem deducitur propositionem hanc particularem non esse immediate de fide, ex eo quod sit contenta sub Vnli

revelata, siquidem non continetur adeo de fide ita.

Hec obiectio, probat, nullam esse propositionem particularem de fide, que non sit expresse et in se, revelata sed tantummodo in alia universali, quam ~~minime probat dari propositionem non esse~~ sequaremus de quo modo potest probari non esse adeo de fide contenta sub universali. Ut apparet in ista: David in Adamo peccaverit, que ut contenta in illa universali: omnes in Adam peccaverunt; ita verificatur: Omnes ab Adamo descendentes peccaverunt in eo; sed David ab Adamo descendit: ergo peccavit in eo. Poterit ergo quisquam negare consequentiam data maiori, eo quod dubitare potest, de propagatione David ab Adamo: hec enim non est revelata. At cum ea dubitatione, non potest assentiri fide peccato originali David: ergo similiter instari potest in aliis propositionibus de subiecto complexo, de quibus supra, una namque et eadem de omnibus ratio est. 155.

Deinde Respondeo data maiori, nego minorem. ad probationem ~~ad probationem~~ data maiori, nego minorem. Non enim stare potest cum assensu illius universalis: Omnis legitime electus est verus Pontifex, dicensque vel dubium circa legitimam electionem Clementis XI. et ratio est, quia licet absolute potuerit in electione illius deficere aliquod ex requisitis a sacris Canonibus statutis, ad valorem electionis: tamen de facto manifestum est, nullum ex illis defuisse, ex eo quod eius electio facta, approbata, et recepta fuit a tota Ecclesia; at ad statum nostrum ~~C~~ inspectando, est quod de facto evenit, non quod absolute evenire potuit: loquimur enim de Papa modo in Cathedra sedente, de cuius electione legitima, nemo dubitare potest, nisi dubitaret de approbatione Ecclesie: ergo

Ad 3. probationem Respondeo legitimam electionem Clementis XI contineri in illa ~~minori~~ universali, in obli-

quo; in recto enim dantur continetur Pontificatus illius, quod iste est predicatum ennuntiatum, ut dicitur: Omnis legitime electus est verus Pontifex. Continetur autem eius legitima electio in obliquo, nempe per modum conditionis indispensabiliter requisitae ex parte subiecti, ut vere de illo predicatum ennuntietur. Cum namque in ea Vniversali subiectum illud sit: Omnis sub eadem conditione legitimae electionis: haec eadem conditio prerequisita dicta de Clemente, quod de illo ennuntietur predicatum Pontificatus supposita approbatione Ecclesiae, et vero pertinens est, quoniam conditio legitimae electionis, apposita ex parte subiecti, in ea propositione Vniversali, imprescindibiliter claudit approbationem Ecclesiae; ex eo quod quaelibet electio Pontificis sigillatim, eo dumtaxat probatur legitima et habetur legitima, quatenus approbata est a Summe tota Ecclesia.

Ex quo ad adiunctam explicationem dico syllogismum illum nervum non esse ad convincendum assensum erga Thesim deductum, demonstrando istud velut contentum non solum in maiori, sed etiam in minori premissa: id quippe falsum est, quia illud adequate continetur in sola maiori. Igitur eo deficiente nervus est discursus ille, ut requiri explicationis continentiae huius particularis propositionis sub illa Vniversali eodem prorsus modo, quo possemus explicare continentiam propositionis particularis de peccato Originali istius vel alterius hominis, sub Vniversali, de peccato omnium in Adamo, ut videre licet in discursu supposito. Qui enim statim predictas continentias agnoscat, nullo discursu indigebit ut ad assensum deveniatur. Et quisquis nobiscum supponat legitimam esse electionem, quae approbata est ab Ecclesia, eo ipso adequatam continentiam huius propositionis sub illa Vniversali, statim agnoscet: quo ad ultimam

instationem, dedo maiorem, et nego minorem. Nemo enim potest prudenter dubitare de legitima electione Clementis, quam scit ab Ecclesia esse approbatam: id namque foret se certo scire approbationem existere, et de approbatione dubitare: quo nihil imprudentius, vel stultius. Satis revelata est eius legitima electio in ea Vniversali propositione, presupposita ex parte subiecti, quod de omni sic electo, nempe approbato et recepto ab Ecclesia ennuntiatur illud predicatum, ut supra dictum est. · Replicabis.

Replicabit: Ex hac nra doctrina sequitur propositionem hanc, Xpus est visibilis, de fide esse. quoniam illa videtur adeqte contenta in ea Christus est homo, que revelata est. et haec ex illa propositio deducatur per modum ddmis theologici, discurre ito, omnis homo est visibilis christus est homo: gº est visibilis, non tamen ideo est ddº theologica, quia per talis discursus tantum est explicativus praedicta continentiae: ideo quod nexus non est, respectu illius, qui bene eam agnoscat, quia videlicet optime cognoscit quod omnis homo est visibilis; at contrarium statutum fuit à nobis in praecedenti dubio: gº resp. ad consequelam 156

hac namque propositio, Xpus est visibilis, non continetur in illa nec sub illa revelata, Xpus est homo, tamquam particularis sub universali, sicut praedicatum illius, dici potest contentum in praedicato alterius, sicut dici solet proprietates contineri in essentia. Ut tamen de eodem subiecto de quo praedicatur essentia, praedicetur proprietas, opus est discursu, non tantum explicativo, sed proprie dicto; ideo maxime quia sicut essentia est ratio a priori proprietatis, ita etiam ad inferendam proprietatem de aliquo, necesse est assumere essentiam tamquam medium nexum ad conclusionem: ut fit in eo silogismo. omnis homo est visibilis; Xpus est homo: gº est visibilis. et licet aliquando maior non assumatur, semper tamen et nexus praeintelligitur. Disparitas autem est ratio de propositione particulari sub universali adeqte contenta.

Replicabis 2º. hinc est nexus discursus ad dicendum assensum erga theol. quando licet assumatur maior verbis revelata, sub qua continetur theol. non est omnina certa veritas conclusioni apposita, ex parte subiecti; et hinc * ideoque illa in minori affirmatur, propositio particularis sub ea verbis contenta, non est de fide sed ddº pure theologica; at hoc modo tantum, continetur sub ea verbis, uti particularis propositio: gº haec per discursus deducitur, ac

consequentia non est immediate de fide. ~~Explicatur maior, et simul~~ [Hoc tenet et maior explicatur]
~~[illegible]~~ sequenti exemplo. Quisquis hoc discursu uti-
tur, Omnis hostia rite consecrata continet corpus Christi; sed haec hos-
tia quam adorari video, rite consecrata est; ergo continet corpus Christi.
conclusio ista minime est de fide; at hoc ideo est, quia licet sit conten-
ta ut particularis, sub maiori universali, deducitur tamen per discursum
ex minori affirmante conditionem ritae consecrationis, de qua certo
non constat: ergo.

Hinc minor propositae obiectionis, ex eodem exem-
plo, sic probatur: sicut ista propositio, haec hostia rite consecrata conti-
net corpus Christi; est quaedam particularis contenta sub illa universali revelata de
omni hostia rite consecrata continet corpus Christi; ~~et quae conten-~~
~~ta sub aliqua sub universali de subiecto complexo, et determinato;~~ ita [subiecto complexo et determinato.]
similiter ~~[illegible]~~ se habet ista propositio de Clemente, contenta ade-
quate sub illa universali revelata: Omnis legitime electus est verus
Pontifex; et ~~eodem prorsus modo quo modo~~ sicut in priori illa universali,
legitima consecratio hostiae, est conditio quaedam nobis certo non
constans, et quae ideo affirmatur in minori illius syllogismi; ita
eodem prorsus modo legitima electio Clementis, est conditio quae
nobis certo non constat, et quae ideo debet affirmari in praemissa
minori: ergo sicut ob id non est de fide in priori syllogismo
conclusio illa: haec hostia continet corpus Christi, ita similiter non
erit de fide istud, Clemens XI est verus Pontifex, utpote
deductum sicut aliud ~~[illegible]~~ per discursum ex utraque praemis-
sa.

Resp. concessa maiori, nego minorem, quae minime convincitur
ex affectata separatione utriusque syllogismi. Quando enim non
esse de fide, hanc hostiam continere corpus Christi: licet de fide sit quod
haec hostia rite consecrata continet corpus Christi, dummodo de eius le-
gitima consecratione constet ~~[illegible]~~ ea certitudine morali, quae om-
nem prorsus formidinem et dubitationem excludat, de ~~[illegible]~~ qua pos-
tea. Nemo tamen fide credere potest, hanc hostiam continere cor-

pus Xpti; quia nemo certus esse potest certitudine illa maxima morali, de intentione Ministri, de validitate materiae, et de aliis: ob quam certitudinis carentiam, subiectum illius consequentis, non est infallibiliter constitutum, et contentum, sub subiecto maioris Vlis. At propositio nra de Clemente, quod Vera deo est immediate de fide, quia certi sumus, ea maiori certitudine morali, de legitima eius electione, visa vniformi consensu, et approbatione Ecclesiae. Proque

et vt plures particulares propositiones contentas sub vlibus reve-
latis, dilucide explicemus, ac simul sensum nrum circa eas intimius aperiamus. aduertendum est 1° non omnes propositiones contentas sub vlibus revelatis, ex defectu dogmatis esse immediate de fide, sed solum illas, in quibus certo moraliter subiectum significatur contentum sub subiecto Vlis revelatae, quia idem est, ac eas tantum esse de fide, quae adaequate continentur sub vlibus revelatis. Plures namque sunt, quae etsi videantur ita adaequate contentae, sub suis vlibus, minime ita, sed tantum inadaequate continentur, ideo, quia subiectum illarum, non constituitur infallibiliter sub subiecto adaequato Vlis revelatae; id exempli fiet manifestum. haec namque propositio Vlis, revelata est: Omnis hostia rite consecrata continet corpus Xpti: sub qua videtur adaequate contenta, ista particularis: haec hostia quam video adorari, continet corpus Xpti. vere, non continetur sub illa adaequate ideo quia istius subiectum non constituitur certo sub subiecto adequato Vlis. licet enim haec hostia adoretur, non ideo certo adorantibus constat illam consecratam esse; at subiectum adaequate Vlis, est omnis hostia certo consecrata: quod subiectum illius particularis, non continetur adaequate sub subiecto Vlis. Similiter ista: Omnis infans rite baptizatus est in gratia, revelata est. haec tamen particularis. hic infans quem videmus ablutum aqua baptismatis est in gratia, non est ob eandem rationem contenta sub illa. Sic tandem ista: hic homo qui praeseffert signa verae contritionis iustificatur, non est adaequate contenta sub ista Vli. omnis vere contritus iustificatur. illae vero propositiones particulares, de quorum subiecto, certo

Stat nobis habere applicata dictione subti propositioni Universalis revelatae, adeoque sub illa continetur, eaque propter sunt immediate de fide. Talis est ista: Salomon qui ab Adamo descendit, peccavit in Adamo, quae adeoque continetur sub ea Univ.: omnes ab Adamo descendentes, peccaverunt in eo. Similiter haec: Clemens XI legitime electus in successorem Petri, est verus in Ecclesia Pontifex, quae est adeoque contenta sub illa: Omnes legitime electi in successorem Petri, est verus Pontifex. et ratio est, adequata continentia utriusque est; quia ambarum illarum conditio est sub adeoque subiecto Univ., cum nobis certo constet conditiones propagationis ab Adamo, et legitimae electionis Clementis, applicatas esse subiectis earum particularium propositionum.

Si opponas I.º quidquid per revelationem non constat nobis, non est infallibile, aut certum certitudine fidei; ~~Sed legitima fuerit electio Clementis, nobis per revelationem non constat etiam si aliunde certi simus de approbatione Ecclesiae;~~ ac prop- terea, nec per ista credi debet, etiam si aliunde certi simus de eius veritate; Sed quod legitima fuerit electio Clementis, nobis per revelationem non constat, ideoque non est infallibile, aut certum certitudine fidei: quia etiam si aliunde certi simus de approbatione Ecclesiae, id fit non est ut per fidem credamus Clementem esse verum Pontificem. — Respondetur: Clemens legitime electus est subiectum particulare propositionis, cuius conditio seu legitima electio ~~[illegible]~~ quamvis certa statuatur, revelata non est: quia totum illud subiectum, non continetur adeoque sub subiecto propositionis Univ. patet aperte. Neg. quia totum hoc subiectum Univ., seu omnis legitime electus, revelatum est, cum supponamus totam illam Univ.em revelatam esse.

Si dicas II.º quod Salomon descendat ab Adamo, non est revelatum aut certum certitudine fidei, sed de eo aliunde certi sumus; et tamen per fidem tenemur crede- re, quod Salomon peccavit in Adamo: quia quod ~~non sumus certi vere~~

lata non sit legitima electio Clementis non obstit quominus per fidem credamus, ipsum esse verum Pontificem. Ultra 2.º quod Concilium v.g. 3ª Tridentinum fuerit legitime congregatum, convocatum, et approbatum a Summo Pontifice, non est certum certitudine fidei, quia revelatum non est, licet aliunde de eo certi simus; et tamen fide tenemur credere authoritatem illius, et quod illi assistit Spiritus Sanctus: ergo quia sufficit ad continentiam alicujus propositionis particularis sub universali revelata, quod habeamus evidentiam moralem de applicatione conditionis subiecti, de quo verificatur propositio.

Et ratio est: quia sicut ad credendum fide divina aliquod mysterium revelatum sufficit, quod nobis ita constet de revelatione illius, quod quamvis haec non fuerit revelata, aliunde certissimus evidentia morali, de eius existentia; ita ad credendum hoc obiectum particulare, sufficit quod nobis constet evidentia morali, Deum de illo loquutum fuisse, quod revera de universali loquutus est; 158

quod est in casu nostro certissimi evidentia morali, Deum in ea universali loquutum fuisse de Clemente XI, quia eadem evidentia morali certi sumus eum fuisse legitime electum, fide tenemur credere, ipsum esse verum Pontificem. Sicut si Deus revelaret se velle destruere omnes urbes Syriae, fide crederemus Deum velle destruere Hierosolimam, quam tantum certitudine morali scimus, urbem esse illius Provinciae.

Ergo ratione

ad Instantiam resp. ergo quod ut totum subiectum universalis propositionis dicatur et revera sit contentum sub subiecto universali revelato, opus non est quod de applicatione conditionis constet nobis certitudine fidei, sed sat est, si de eo habeamus evidentiam moralem, ut constat exemplis adductis. quinimmo nec aliter potest contineri, quoniam in propositione universali, non est revelata. ratio legitimae electionis omnium de quibus in ea revelatur verus Pontificatus: quoniam in ea id tantum revelatur, quod enuntiatur, constat autem

non Ennuntiari legitimæ electionæ: assumitur g.o ita tantum ut additio, quæ in singulis electi approbanda est plevidentiam moralæ approbationis Ecclesiæ: quæ impræscindibiliter attinetur in ea utili, licet in obliquio, et pro modis additionis, ut supra diximus.

Oppones 2.o Eadem evidentia morali dictat nobis, hanc hostiam quæ ab omnibus adorari videmus, esse vitè consecratam; et tamen id non sufficit, ut per fidem credamus illam continere Corpus Xpti: g.o Maior patet, quæ enim esse potest maior evidentia moralis, quam videre omnes uno sensu, et cultu latriæ adorare hostiam, quam sacerdos elevat et exhibet omnibus adorandam; et quam si quis adorare renueat durè punitur ab Ecclesia? certè non alia videtur esse evidentia moralis de legitima electione Clementis in Pontificem; quoniam approbatio Ecclesiæ incipit ab adoratione, et osculo pedum illius primo sedenti in Cathedra: g.o si hæc sufficit ut tamquam legitime electus habeatur; cur idem non sufficeret, ut hostia ab omnibus adorata tamquam vitè consecrata credatur?

Resp. neg.do maiorem *absolute* siquam et ut probationi occurramus, explicandi sunt diversi gradus certitudinis vel evidentiæ moralis et humanæ: supponendo certitudinem cognitionis alicuius obti, absolute consistere in connexione necessaria assensus cum obto: nam ille est assensus certus, qui deficere, aberrare non potest. + hæc autem necessitas alia 1.do est methaphisica, et facit certitudinem methaphisicam; alia 2.do est phisica, et facit certitudinem phisicam, alia 3.o est moralis, et hæc facit certitudinem moralem, q.do scilicet licet phisice possit obtum reddi falsum, moraliter tamen non potest. In hoc g.o consistit evidentia moralis humana methaphisice explicata, quæ apud iurista dicitur habetur q.do duobus vel tribus testibus omni exceptione maioribus, vel in iudicio legitime probatur, vel quæ etiam unius testi

+ non deficiendi

deregi

fide dignus facit, quando non agitur de prægrediero alterius.

Hæc autem

Evidentia moralis suos gradus habet. Nam tunc est maior et stricta, quando potentia phisica contraria ad falsificandum objectum, numquam reducitur ad actum, et hic est primus gradus illius. 2us gradus est, quando ea potentia phisica, aliquando licet raro et ~~[illegible]~~ difficulter, reducitur ad actum; ~~ita~~ ut aliquando de facto contingat falsitas. — 3us gradus est, quando ~~[illegible]~~ sæpe falsitas contingit, et sic deinceps cum sæpius et sæpius, quod certum existimabatur deregitur ~~[illegible]~~ falsum. Ex quo devenitur ad ~~[illegible]~~ contrariam rei incertitudinem, quæ habetur quando non raro, nec semel, sed sæpissime aut communiter falsitas invenitur. E contra autem tunc est gradatim maior et maior necessitas connexionis cum veritate, quando rarius et rarius contingit falsitas: tuncque ~~[illegible]~~ est maior quæ haberi potest, et in summo gradu ~~evidentia moralis~~ quando numquam invenitur cum falsitate, licet sit cum potentia phisica ad illam. evidentia moralis

Quisquis

vero habet hanc maiorem certitudinem moralem, non potest prudenter, nec dubitare, neque etiam formidare de opposito, et ratio est, quia licet sit potentia phisica ad falsitatem, numquam fuit, neque est reducta ad actum; ideoque nullum adest fundamentum ex quo quis possit prudenter dubitare, ~~vel etiam formidare de veri~~ de veritate objecti, vel etiam formidare, ne forte decipiatur. Sic enim omnes credimus ~~[illegible]~~ sine ullo dubio, vel formidine deceptionis, fuisse Iulium Cæsarem, fuisse Annibalem: nam licet phisice non repugnet quod historici omnes de his loquentes mentiti fuerint; ~~[illegible]~~ numquam tamen evenit, quod tot scriptores simul [illegible] fuerint mendaces in simili aperto; et moraliter repugnat quod omnes in ea falsitate convenerint: unde imprudenter et sine ullo prorsus fundamento quis illeo dubitaret, vel formidaret.

Verum

cum aliquando licet raro invenitur falsum esse id quod moraliter certum

159

habebatur, tunc fit licet non dubitanter, cum formidine tamen prudenti intellus assentitur obiecto; ideo quia cum expertus sit aliquando quam-
vis raro, vel semel, falsitatem illius; id sufficit vt postea formidet, ne eodem modo decipiatur. Cum tandem multoties eve-
nit vt falsitas in obiecto detegatur; tunc intellus non solum formidat de assensu; sed etiam prudenter dubitat de veritate illi-
us: surgit enim a predictis experientiis, iudicium probabile prudens de falsitate. Assensus autem qui prestatur obiecto, vel
cum hesitatione, vel cum formidine, non est, neque esse potest assensus fidei; quia iste tam firmus est, vt nec dubium, nec formidinem ~~[illegible]~~ admittat: quare ille
solum statuitur cum evidentia morali in primo gradu.

His suppositis, apertum est discrimen inter has omnes propositiones que in presenti Controversia adducentur et separantur.
Ideo quod propositionem istam: Clemens XI legitime electus in successorem Petri, est verus Pontifex: esse de fide, quia veritas legiti-
mae electionis illius, ex parte subiecti affirmata, est ~~[illegible]~~ certa, evidentia morali in summo gradu; ideo quia licet physice eve-
nire potuerit, quod eius electio ita facta, vt reipsa fuit, non fuerit legitima; hec tamen possibilitas pure physica, neque tunc, neque
in alia electione omnino simili, redacta fuit ad actum; num-
quam namque similis electio, illegitima evasit, aut reputata est; quinimmo vt proprie legitima, approbata fuit ab vniversa
Ecclesia: quod nemo potest de illa, neque dubitationem, neque prudentem formidinem habere: quod nihil est quod impediat, quominus assensus
prestitus predicato illius sit de fide.

Idemque dicendum est de sequenti ~~[illegible]~~ propositione; Salomon propagatus ab Adamo, peccavit
in Adamo: nemo enim prudenter formidare potest, de propa-
gatione Salomonis, aut alterius hominis ab Adamo: quia licet physice potuerit Deus de solo creare, aut Salomonem, aut aliquem eo

proximis progenitoribus illius; at quod id aliquando factum sit a Deo, inter tot hominum myriades qui existunt et extiterunt, minime stat. Similiter verita: Concilio Tridentino legitime congregato specialiter interfuit spiritus sanctus: licet enim physice possibile sit, quod illud non fuerit congregatum et convocatum a summo Pontifice, id tamen actu non ita evenit, neque tunc, neque in alio Concilio ab Ecclesia accepto: quare eius convocatio, et legitimitas, est certa evidentia morali in summo gradu, ac propterea praedicatum propositioni est de fide. Attamen

in hac propositione: haec hostia quam video adorari continet Corpus Christi: vera consecratio quae significatur per illam adorationem, non est certa, evidentia morali in primo gradu, sed in 2.° ideo, quia aliquando evenit, ut vel defectu intentionis ministri, † quia aliquis finxit sacerdotium, vel vel defectu materiae, aut etiam formae, hostia fuerit proposita adorationi adstantium: quod licet non sufficerat ut quis dubitet de consecratione huius hostiae, sat est ut possit sine culpa formidare; quamvis non possit stante ea formidine, privare hostiam cultu, et adoratione sua; ut postea dicemus: quod non est eadem, aut tanta evidentia quam habemus, de consecratione hostiae, per hoc quod videamus illam adorari ab omnibus; ac est illa quam habemus de legitima electione Clementis, ab universa Ecclesia approbata: quo stat optime non esse de fide continentiam Corporis Christi in hac hostia, et de fide esse Pontificatum Clementis. 160 Ad ipsum

quod de hostia consecrata, dicendum est de infante quero, in ea propositione, hic infans baptizatus est in gratia, quae non est de fide, quia veritas subiectionis, nempe veri baptismi, non est certa certitudine morali in 1. gradu, sed tantum in 2.° non excludente formidinem. multoque minus est certa vera contritio peccatoris, quia non iam raro, sed saepius signa illa doloris fallunt, ita ut multoties non solum liceat formidare, sed etiam prudenter

dubitare de esse statione. Unde Concilium Tridentinum sess. 6 cap. 9. negat posse aliquem credere fide, se esse in gratia. Ex hac nostra doctrina, [struck] intelliges, qualiter subiectum harum propositionum non sit adaequate [struck] vel certo detentum sub subiecto harum veritatum revelatarum; secus autem subiectum aliarum de quorum statione habemus evidentiam moralem in 1. gradu.

Ad pleniorem autem dictorum notitiam Inquires 1.° cur illa maior certitudo moralis excludens etiam formidinem requiratur ad assensum fidei; et cur iste stare non possit cum formidine, licet non cum dubitatione? Resp. 1.° quod cum assensus fidei elicitur [struck] firmissimus, et excludens omnem formidinem, ex pia affectione et imperio voluntatis; haec non posset prudenter assensum ita firmum imperare, quoties intellectus posset prudenter formidare; imprudenter enim prohiberetur formidare, qui prudenter formidare posset: ergo requiritur [struck] illa maior certitudo moralis excludens omnem formidinem, circa statione se habentem ex parte subiecti, de quo aliquid fide creditur; alias formido circa illam, versaretur circa obiectum assensus, itaque proinde firmissimus non esset.

Quod autem cum praedicta formidine non stet assensus fidei, expresse affirmatur a Tridentino loco allegato: ibi enim ex eo quod quilibet prudenter formidare potest circa propriam iustificationem, etiam cum ex parte sua, omnem ad illam diligentiam adhibuit; infert Concilium, eum non posse fide divina credi se esse iustificatum, dicens: Nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, de sacramentorum virtute, et efficacia dubitare debet; sic quilibet dum seipsum, suamque infirmitatem, et indispositionem respicit, de sua gratia formidare, et timere potest; cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum: ergo quia formido etiam sola, obest [struck] firmitati assensus fidei. Ubi nota ex ipsa ratione decisi, quod si quis haberet maiori illa evidentia morali, se habere veram stationem, posset fide credere se esse

ingra. Quo tota doctrina data Isfatur.

Inquires 2º. cur hostia adoretur absolute, non obstante formidine de eius valida consecratione, quae alias impedit, ne credatur per fidem ipsam intra corpus Xpti.? Resp. ideo id esse, quia nemo sine prudenti fundamento sufficienti ad peculiarem rationem dubitandi, privari potest cultu sibi debito: haec enim hostia, circa quod proponatur adoranda, ius habet ne fraudetur honore et cultu, quo de iure non nisi prudenti, atque probabili iudicio potest quis dubitare: ergo sola formido non impedit eius cultum, ~~[illegible]~~ licet impediat fidem circa illam. Praeterea, si sufficeret formido, ad negandum cultum et honorem alteri, sequeretur, rarissime illum praestandum fore, unde multoties alij iniuste eo privarentur; si numquam aliquis honorandus esset, nisi ab iis qui nec formidare possunt, an honor illi debeatur. ~~Unde~~ proinde et numquam Xptus Dnus in Eucharistia coleretur.

~~[illegible]~~
~~solum quia nocet~~

Dubium nocet ad practice operandum, non autem formido, quae solum nocet ad assentiendum per fidem obto, de quo formidamus. quare Iudex, iuxte profert sententiam ex testimonio duorum vel trium testium, quamvis in his aliquando falsitas reperiatur, ex quo videtur quod ille non habeat evidentiam moralem veritatis in 1º gradu, et excludentem formidinem; ~~[illegible]~~ ideo quia si haec noceret, aut sufficiens esset ad impediendam d. sententiam sequeretur, quod omnia, aut saltem plurima delicta manerent impunita, cum fere numquam habere posset illa maior certitudo de delicto commisso, quae excludat omnem formidinem probationis; quod apertissime contra bonum commune foret: ergo etsi aliquando subiaceat falsitati probatio illa per duos testes; minus malum est proferre d. sententiam X. illam, quam exponere periculo bonum commune, si semper summa certitudo desideraretur. 161

Similiter, in sacram.

baptismi et ordinis, non sufficit sola formido ad illa reiteranda, quia non sufficit illa ad reddendum dubium valorem, vel ad fundandam probabilitatem de invaliditate sacramenti. At si quis illa ~~reiteraret~~ iterum repeteret sine prudenti dubitatione et ex sola formidine, id cederet in magnam sacramentorum irreverentiam: illa enim sunt actiones sacratissimae, quae nequeunt fieri sine ope conferendi suum effectum; at qui rebaptizaret infantem, ex sola formidine, et sine dubitatione prudenti de valore prioris baptismi, nullam poterat habere opem de effectu 2.i baptismi: ergo = Neque etiam licet illa iterari sub conditione ex sola formidine; quod maius malum esset, actiones illas sacrosanctas fieri ridiculas, dum quotidie homo rebaptizaretur, vel ordinaretur sub conditione (nam semper formido existeret) quam malum, quod illa formido maneat.

At dices: Formido de valore istorum sacramentorum, et de consecratione hostiae, non est adeo pura, quod non efferat secum + prudentem dubitationem. Nam probabile, immo etiam moraliter certum est, aliquos homines in tanta multitudine fuisse, et esse invalide baptizatos et ordinatos, atque aliquas hostias non fuisse, aut esse consecratas; sed eo ipso quod hoc sit certum moraliter; potest quis non solum pure formidare, sed dubitare prudenter de valore istius baptismi, et de consecratione istius hostiae: ergo = Nego argumentum, et minorem. quoniam ~~eventus~~ ea certitudo moralis in genere talium eventuum, sufficit ad formidinem, non tamen ad prudentem dubitationem. Sicut licet certum moraliter sit aliquos mori subito, non ideo quis prudenter dubitabit, an iste homo qui bene valet, hac nocte subito morietur; neque ille ideo tenetur confiteri licet sit in statu peccati: ergo sola formido non nocet ad practice operandum, tantumque opponitur fidei; quae haec ex natura sua excludit formidinem.

+aut fundet

Solvuntur argumenta.

§ III.

Praecipuum argumentum quod sub alia et alia forma opponunt, et reponunt adversarii, est ~~quod~~ a nobis proxime attactum et enodatum

& precedenti: s.d quoniam soluto, et adhibita eius doctrina nonnullas pariter obiectiones, sic iterum illud hoc modo instauratur. De fide non est propositio, quae innititur fundam.to non infallibili, sed quod Clemens XI sit verus Pontifex innititur fundam.to non infallibili: ergo ea propositio de fide non est. Seq.a recta est, et maior videtur certa; si enim fides ob suam firmitatem excludit omnem formidinem; multo melius debet ob eandem excludere fundam.ns non infallibile, sive non omnino firmum. Minor v.o probatur: fundam.m quidem propositionis est legitima electio Clementis; s.d haec non est veritatis proxime infallibilis: ergo fundam.m cui innititur ea propositio non est infallibile. Maior est evidens, et minor ipse nota, quia legitima electio Clementis, non est de fide; atq.d damus de fide est, est proxime infallibile: ergo.

Resp.eo dico maiorem, et neg. minorem: ad prob.o dico minorem, nego maiorem. Non enim est legitima electio Clementis fundamentum propositionis qua asseritur ipsum esse verum Pontificem; quia fundamentum istius est summa veracitas Dei affirmantis omnes legitime electos in successores Petri, esse veros in Ecclesia Pontifices: quod fundam.tum est omnino infallibile. Legitima autem electio Clementis, est pura conditio aut prerequisitum requirens. Ut plurima alia requisita ad verum illius Pontificatum, quae conditio et aliae, non est opus quod sint certae certitudine fidei, s.d sat est si illa sit moraliter evidens, alioqui, opus esset quod legitimitas electorum, valorque suffragiorum, et omnes aliae conditiones remotae, sive quae requiruntur ad legitimam electionem, forent etiam de fide.

Dices: electio nondum est pura conditio, s.d fundam.tum proximum, et necessarium Pontificatus Clementis, nam ea est unica ratio cur hic homo et non alius sit summus in Ecclesia Pontifex; ergo legitima illius electio est fundam.ns propositionis qua affirmatur ipsum esse verum Pontificem. Modo sic, s.d propter quod unumquodque tale, et illud magis: ergo cum propter legitimam electionem, tamquam ob unicam rationem, Clemens sit verus Pon- 162

tifex, si hoc de fide est, etiam illa debet esse de fide; aut e contra de quod ille sit legitime electus non est prorsus infallibile, neque quod sit verus Pontifex erit prorsus infallibile.

Resp. 2º aliud esse Pontificatum Clementis fundari supra electionem illius, aliud autem quod veritas propositionis affirmantis Clementem esse verum Pontificem fundetur supra eius legitimam electionem. Primum est verum; secundum autem falsum. Verum namque est, quod modo Clemens XI regnat, vel sedet in cathedra D. Petri, quia electus fuit in successorem illius; unde ad hoc nonsi habet electio ut pura conditio, sed ut potissima vel unica ratio. Attamen, quod ille sit verus Pontifex, non fundatur supra electionem, sed supra locutionem divinam id affirmantem, supposita electione ut conditione, quare unica ratio cur assentimur propositioni affirmanti esse verum Pontificem, est quia Deus dixit: Inquam, sensus etiam donet illa regula, propterea quod unumquodque tale si quod illud est infallibiliter verum, propter infallibilem veracitatem Dei.

Opponés: etiam si legitima Clementis electio sit pura conditio et non ratio veritatis Pontificatus illius, nihilominus est talis conditio sine qua non esset vera propositio affirmans Clementem esse verum Pontificem; ideo ipso ut quis credat ex fide Clementem esse verum Pontificem, necessarium est quod non minus certa sit ipsi legitima illius electio: sed haec minime sit certa infallibiliter, sive certitudine fidei, nec Pontificatus Clementis potest esse certus certitudine fidei. Probatur: ita illa electio est conditio sine qua non, ut qui certo sciret, illam non fuisse legitimam, non posset credere Clementem esse verum Pontificem; quia neque id potest credere ex fide qui certo | + non scit illam fuisse legitimam; patet haec sequela quoniam qui non scit certo electionem fuisse legitimam potest ad minus de illa sine culpa formidare; cum qua formidine non stat assensus ex fide circa Pontificatum Clementis.

Resp. 2º concedendo maiorem, et negando minorem. Est namque conditio sine qua non veri Pontificatus Clementis, legitima illius electio in successorem Petri; sed ut illa veritas ex fide credatur, opus non est quod praedicta conditio sit certa certitudine fidei, sed sat est si de illa simus certi moraliter

evidentia in 1° gradu, excludente dubitationem et formidinem.
~~[illegible]~~ sicut si quis per fidem credat aliquid a Deo revelatum
opus non est quod habeat certitudinem aeque infallibilem revelationis,
sed sufficit si certus sit de illa, ea evidentia morali, ut non for-
midet, ne forte non sit Dei revelatio. Instantia potest obiectio in
in his, omnibus conclusionibus, quae deduxerunt tam ad hoc affer-
ri, quae ad alia aperta fidei, quae plerumque sunt certa, certi-
tudine tantummodo morali. Ergo patet ad propositionem, quod ut dicitur
est, praefata evidentia morali in 1° gradu excludit omnem
formidinem.

3 Verum replicabis specialiter, et ni fallor difficilius: ergo
qui certus non sit evidentia morali in 1° gradu, de legitima
electione Clementis, non poterit per fidem credere ipsum esse verum
Pontificem; at nemo potest esse certus praedicta evidentia
de legitima electione illius: ergo. Prima consequentia est innegabilis 163
ex dicta; nam qui non haberet eam moralem certitudinem
in 1° gradu de legitima electione Clementis, non minus posset
formidare de Pontificatu illius; quam qui non habens eandem
evidentiam, de valida consecratione huius hostiae, impune formi-
dat, de eo quod contineat Corpus Christi; ex quo nequit credere per fidem
huiusmodi continentiam: ergo a simili. Subsumpta principalis
probatur: Nemo potest esse certus ea evidentia in 1° gradu
de legitima electione Clementis; qui certus non sit eadem
evidentia, de capacitate Clementis ut eligatur; sed nemo
potest certus esse tali evidentia de capacitate Clementis
ut eligatur: ergo.

Maior videtur certa, et amplius postea declarabitur. Probatur minor: Ille homo qui Clemens dicitur, nequit
esse capax ut eligatur in Pontificem, nec proinde potest esse
legitima eius electio, si non fuerit baptizatus; sed nemo po-
test esse certus certitudine morali in 1° gradu de valido illius
baptismo: ergo nemo potest esse certus ea evidentia de capacita-
te illius ut eligatur. Maior est evidens. Probatur minor: Nemo

posset esse certus evidentia morali in 1° gradu, de eo q. hic vel ille homo in particulari est valide baptizatus; ideoq. supra diximus; propositionem istam: hic infans baptizatus est in gratia, non esse de fide, q.a de relexione vel actione secreta, nempe de baptismo, non habemus eam evidentiam in 1° gradu, s.d tantum in 2.° admittentem formidinem: q.o

Praeter: etiam qui praesens fuisset baptismo Clementis; non posset tunc p. fidem credere, infantem illum iustificatum fuisse; q.a etsi videret illum baptizari, non ideo iam certus erat de valido illius baptismo, quod non posset formidare de illo, alioqui haec positio: hic infans baptizatus est in gratia. tunc de illo prolata, de fide foret; q.d omnes negant; s.d sicut esse vite baptizatum vidit illum capacem ad suscipiendam gratiam, etiam, vidit illum capacem ut eligatur in successorem Petri; ita nimirum ut sicut impotens est iustificari tunc sine valido baptismo, impotens sit eligi in Pontificem sine illo: ~~q. multo minus possumus modo certi esse de baptismo illius~~ q. nec possumus, credere p. fidem eius Pontificatum ~~modo~~ multo minus ~~modo~~ certi sumus. de Clementis baptismo quoniam non illo interfuimus; s.d tantum de eo fidem humanam habemus.

Signo amplius +: q.a panis tantummodo triticeus, vinumq. naturale ex vite, est materia capax consecrationis; qui certus omnino esset etiam p. revelationem, de legitimo Ministro, et de eius intentione, ac simul de forma debita verborum: non posset ~~[illegible]~~ p. fidem credere hanc hostiam, et hunc liquorem in calice, continere corpus et sanguinem Christi Domini; nisi certus esset evidentia morali in 1.° gradu de capacitate utriusq. materiae; ideoq. nemo credit p. fidem illam continentiam; q.a etsi ~~[illegible]~~ haberet talem certitudinem de aliis requisitis, posset illa carere circa materiam cum aliquando nec semel evenerit appositam esse invalidam materiam, ut testatur Cardinalis de Lugo disp. 1. de fide sect. 3. §5. n. 33o, evenisse cuidam Pontifici celebranti solemniter in Basilica S.ti Petri, ipso Apostoli festo, cui errore Ministrorum data fuit ad consecrandum calicem aqua pro vino.

Ex quo, et infra latius majoris quam supra promisi, infero: Ergo qui certus non est +ae de capacitate

[margin: + et vigentius]

[margin: + ea evidentiam 1. gradu]

clementis

Clementis ut eligatur in successorem Petri, nequit esse certus pre-
cisa evidentia de legitima electione illius: patet haec doctrina ex
paritate. Nam sicut certus non esset de valida consecratione huius
hostiae, qui solummodo certus non esset de valida materia illius,
ita nec potest esse certus de legitima electione huius Pontificis, qui
solummodo certus non sit de capacitate illius ut eligatur: eodem
quippe modo haec persona vere baptizata est materia+ electio- + vel subiecte
nis, ac ille panis vere triticeus est materia consecrationis: ergo qui cer-
tus non sit certitudine in 1° gradu de valido Baptismo Cle-
mentis, nequit esse certus certitudine in 1. gradu, de legiti-
ma electione illius in Pontificem: ergo nec potest sine formidine
assentiri propositioni affirmanti illum esse verum Pontificem: ergo
huic propositioni nemo assentitur per fidem. Ad hanc obiectionem difficilem
ex paritate et ~~combinatione~~ collatione doctrinae huiusque
stabilitae ~~difficilem~~ non sufficit ut existimo solutio 164
qua Auctores occurrerunt communi argumento probanti, proposi-
tionem nostram non esse de fide, quia de fide non est, hunc Pontificem
baptizatum fuisse. Etenim vis objectionis, ut a me propo-
nitur non in hoc tantum, sed in eo et urgentius sita est
quod non possit dari evidentia in 1. gradu, de legitima electio-
ne, nisi detur evidentia in 1° gradu de valido Baptismo,
quod a paritate huius hostiae, videtur perspicuum. Nec doctrina
qua ~~illi~~ AA. occurrerunt illi communi argumento constans est
apud ipsos. Nam aliqui dicunt Baptismum Clementis esse cer-
tum certitudine fidei implicite, alii esse moraliter cer-
tum evidentia in 1° gradu, alii in 2°. alii quoque male confundunt
requisitum Baptismi, cum aliis requisitis activae et passivae
electionis.

Non vacat hos diversos dicendi modos examinare et
refellere: praestat tamen ad solutionem praemittere, quod ab omnibus ut
certum de fide supponitur, videlicet Ecclesiam errare non posse, quia

Deus revelavit ~~illis~~ in veritate illa numquam erraturam, qua ratione Apostolus 1. ad ~~Corinthios~~ Timotheum 3. eam appellat columnam et firmamentum veritatis. Item supponendum est Ecclesiam esse unum Corpus Mysticum, cuius caput visibile est Summus Pontifex, Christi Vicarius in terris: Corpus vero debet uniri suo Capiti, ut pote quod est praecipuum Corporis membrum. Si autem Pontifex baptizatus non esset, nec caput, neque etiam membrum foret Ecclesiae, ut per se notum est.

His animadversis ad objectionem Respondeo. Nos et omnes habere evidentiam moralem in 1.° gradu de valido Baptismo huius hominis qui eligitur in Successorem Petri, licet non habeamus praedictam evidentiam de valido Baptismo huius, vel illius hominis, nec de valida Consecratione huius vel alterius illius hominis; quoniam omnino certi sumus de Capacitate Clementis ut legitime eligatur in Successorem Petri, ac praeterea de legitima electione illius, ut nec formidare possimus de illa, ex quo assumptione illius, ut nec formidare possimus de illa, ex quo assumptione illius circa eius Pontificatum firmissimus est ut pote perfinostra circa eius Pontificatum firmissimus est ut pote perfinoster circa eius Pontificatum firmissimus et ut pote perspicuum. ~~[illegible]~~ Omnes istas sequentes stabunt dem praestines. Hanc assumptionem probemus manifeste, atque aperta disparitatem exemplis adhibeamus.

Igitur haec positio: ~~[illegible]~~ hic homo qui modo pacifice sedet in Cathedra S. Petri est ~~[illegible]~~ valide baptizatus et certa certitudine morali in 1.° gradu: quoniam omnes hanc evidentiam habemus de valido Baptismo illius. Probatur; ex doctrina nuper data. Propositio in qua praedicatum ita ~~[illegible]~~ certo et semper ostenditur subiecto, ut licet physice potuerit illi non convenire, haec tamen propositio numquam nec semel fuerit reducta ad actum, est certa evidentia morali in 1.° gradu; sed talis est praedicta propositio: quoniam Maior constat, nec aliter definiri posset illa summa et humana evidentia. Minor autem probatur: Numquam nec ~~aut~~ semel evenit, quod aliquis Pontifex pacifice regnans fuerit invalide baptizatus, vel quod de valido Baptismo illius dubitaretur. Quod neque ipsi haeretici ausi sunt dubitare: quoniam quod hic et ille, et reliqui Pontifices ~~[illegible]~~ sigillatim fuerint valide baptizati est certum certitudi-

ne morali in V. gradus.

Dices V. ~~sed ita esset certum~~ [si id ita certum esset], pro omni tempore certum foret; at certum non est pro omni tempore hunc hominem sedentem in cathedra Petri fuisse valide baptizatum: quod minor probatur: ergo hic homo baptizatus fuit, tunc de illo infante affirmari non potuit ut certum certitudine V. gradus fuisse valide baptizatum. Probo antecedens: si id tunc foret ~~certum~~ ea evidentia certum foret de fide ~~foret~~ infantem illum tunc fuisse iustificatum; at de fide non est, nec de homine ullo affirmari potest sine formidine esse iustificatum esse: quod quia de nemine certum est evidentia in V. gradu esse valide baptizatum.

Respondeo concessa majori, nego minorem: ad probationem, distinguo antecedens: illud affirmari non potuit, quia in se certum non erat, nego; quia nobis non constabat esse certitudo in V. gradu, concedo antecedens, cuius probatio data distinctione, nulla est. Tempore namque quo ~~infans ille~~ baptizatus fuit infans ille, qui modo sedet in Cathedra S. Petri, certum omnino erat in se, illum fuisse valide baptizatum, quia revera valide baptizatus fuit, nullo ex requisitis deficiente, ex speciali Dei providentia, ut mox dicam. Illud tamen non erat certum nobis, ea summa morali evidentia, quae nobis innotescit postea quando videmus hominem illum ad Sedem Romanam assumptum: quoniam nunc videmus eum unitum corpori Ecclesiae, tamquam caput visibile illius: scimus esse revelationem promissoriam Dei et infallibilem, ideo quod Ecclesia numquam erratura est, erraret quod manifeste si assumeret in Pontificem et Caput, hominem non baptizatum. 165

Igitur plura sunt in se certa, quae ut certa affirmari nequeunt, quia aliud est rem certam esse, aliud esse affirmabilem tamquam certam. 1a. importat veritatem rei in se, sive certitudinem ex parte objecti: 2a. significat ex parte subjecti certitudinem ~~[illegible]~~ rei, vel notitiam certam illius: atque experimento liquet, et persaepe evenit, ut non possimus certo affirmare rem existere, quae alioqui vere existit. Id que etiam in ipsis rebus fidei, perspicuum est: quaecumque enim pro diversis temporibus definita, vel definienda sunt, dogmata sunt, ~~et~~ erunt nos-

tae fidei, ac proinde ~~quae~~ in se et semper certissima, seu verissima, quae tamen ante diffinitionem, nobis non sunt certa ea certitudine fidei, quinimo nec forsam certitudine morali humana in 1.° vel 2.° gradu, ut patet in Mysterio Immaculatae Conceptionis Virginis nondum diffinito, sed proxime diffinibili.

Cum quo Deus ~~promiserit~~ revelaverit Ecclesiam numquam erraturam, ex hac sua revelatione, quae vere promissoria est, se voluit obligare ad assistendum speciali providentia Ecclesiae, ut alibi etiam Christus Jesus suis discipulis dixit: Ecce ego vobiscum sum, usque ad consummationem saeculi. haec autem specialis providentia, maxime applicatur ad electionem sui Vicarii, qui vices Dei gerens, regere debet Ecclesiam suam, ~~et~~ tamquam caput visibile illius: quod ad eam spectat ita res disponere a Nativitate illius hominis qui futurus est Caput Ecclesiae, ut ~~nullum nihil~~ nullum in ipso desiderat ex requisitis ad capacitatem ut eligatur in successorem Petri; sitque proinde valide baptizatus, ille quem Deus decrevit ab aeterno, proprio tempore eligendum fore: unde statim ut ille electus et approbatus pacifice sedet, redditur nobis certus evidentia in 1.° gradu, validus eius baptismus, de quo ante electionem non erat nobis prohibitum formidare, secus autem postea.

Idque manifeste probatur ipso exemplo quo utitur obiectio. Aliquo enim Deus in confirmatione nostrae fidei circa venerandum Eucharistiae Sacramentum, ~~magnum~~ maximum eius miraculum in ipsa hostia edidit, vel potius ostendit, vel apparens visibiliter in illa, vel remotis speciebus panis et vini, ostendens oculis astantium carnem et sanguinem quae latebat, ut visitur in nostro Monasterio [?] celebro: ~~q~~ cuius miraculum ab Ecclesia approbatum evincit omnibus, hostiam illam ante ostensionem miraculorum, vere detinere corpus Christi; ac proinde reddit omnibus certam evidentia summa eius validam consecrationem, de qua tamen ante miraculum poterat quis formidare, sicut de aliis hostiis. Sicut quo Deus decernens ab aeterno ~~hoc~~ patrare miraculum illud in hac hostia, se obligat ad providendum de omnibus requisitis ad eius validam consecrationem, sic etiam decernens hunc hominem futurum Pontificem et Caput Ecclesiae,

se obligat ad providendum de ~~eis~~ omnibus requisitis ad eius legi-
timam electionem ac proinde de illius valido baptismo.

Dices 2°. certitudo de valido Baptismo istius Pontificis, non debet probari electione, sed debet constare ante electionem illius; sed certitudo quam nos de illo ad-tinemus in 1°. gradu, datur est quia probata electione illius, non autem quia illa ante electionem habeatur, ~~sic ut de alio de baptismo alterius hominis, non excludat formidinem~~ ergo maior probatur: tunc debet certo constare baptismus huius hominis, quando agitur de capacitate illius ut eligatur; sed ante electionem agitur de capacitate illius: ergo tunc debet certo constare eum esse valide baptizatum; at id non constat ~~ea maiori evidentia~~, neque ipsis eligentibus, ea maiori et requisita evidentia; ergo.

Confirmatur: 1° eligentes, in ipso actu electionis, debent certo scire certitudine possibili, capacem esse dante dignitati illum cui ~~suffragium~~ sua praestant suffragia; sed nemo illorum tunc certus est certitudine 166
in 1°. gradu, de baptismo eligendi: ergo quia haec certitudo est prorsus et in omnibus impossibilis. = 2°. Ille ~~est~~ legitime eligitur ~~electus~~, quantum est, ex electione passiva, quia existimatur capax ~~est~~; non e contra, ille existimatur ~~est~~ capax, quia legitime electus; sed ex solutione nostra, hic homo capax est dignitati Pontificiae, quia est legitime electus, non vero e contra: ergo minor probatur: capacitas Clementis ut eligeretur in Pontificem, sistit in valido baptismo illius; sed haec non constat eligentibus nisi post electionem: ergo quia hic homo est electus et assumptus ad dignitatem Pontificiam, existimatur capax illius.

Resp. ergo validum Baptismum hominis assumpti in Pontificem, sola electione probari, dum non adest revelatio de illo; de quo tamen non debet constare neque ipsis eligentibus, certo omnino certitudine excludente omnem formidinem: sat namque est ut eis innotescat capacitas eligendi, quantum tunc, et ex humana prudentia, innotescere potest; ideoque orationibus et ~~..~~ precibus invocatur divinum auxilium

et spiritus S.ti assistentia, ut mentes eligentium illuminet, inclinet vota, et suffragia dirigat in personam capacem et dignam, quae, omnia indicant suffragia ipsa ab eis praestari cum formidi-ne, immo cum timore S.to pare infirmitatis et deceptionis: sicu-ti succedit electio, eademipsa probatur omnibus capacitas, de qua antea singuli formidare poterant; quia concursus maioris partis suffragio-rum in unam personam, denotat illam extrinsece capacem, quia plu-res simul non tam facile decipiuntur.

Id quod in omni electione evenit, in ea quae supremi Ecclesiae Pontificis, debet maxima est electio, melius evenire fatendum est, ob sin-gularem Dei assistentiam suae Ecclesiae. Igitur ante electionem, et in ipso actu praestandi suffragia, non constat Cardinalibus, certo ea maiori evidentia, capacitas eligendi ex valido eius baptismo, de quo proinde, sicut et de aliis occultis requisitis, tunc poterint formidare. Sed cum maior pars suffragiorum et quae sufficit ad electionem legitimam iuxta sacros Canones deprehen-ditur in unam concurrere personam, tunc eo ipso probatur eum hominem valide baptizatum esse, quia Deus ex provi-dentia sua speciali, et ex fidelitate in promissis, non potest errorem tam turpem permittere suae Ecclesiae, quae tota repraesentat ea maior pars Cardinalium eligentium, quo ad hoc munus, ut in suum caput eligeret hominem non baptizatum. Sed quod patet ad Objectiones.

Addo quod electio non probat capacitatem ut in ultima objectione dicebatur; sed tantummodo illam probat, ex concordia ipsa maioris partis suffragiorum. Non enim reddi-tur ab electione certus in se baptismus clementis, sicut non sit validus prius: sed qui in se validus fuerat, non tamen certo ea maiori evidentia constabat, ita post electionem sit omnibus notus, ut de illo nemo iam formidare possit: ut quae paucis id explicem, electio est legitima ex baptismo in se va-lido; ~~validitas autem baptismi~~ certitudo autem quo ad nos vali-di baptismi, ex eadem electione generatur. Ut in exemplo

Videtur etiam di-cendum, quod baptis-mus validus Cardi-nalium eligentium, redditur nobis certus evidentia in V. gra-du, ex ipso actu eligendi: quia non potest esse Elector qui non sit vali-de baptizatus, nec legitima foret electio, a suffra-gante non va-lide baptizato.

tet [illegible]

130

hostiæ miraculo approbatæ, liquet. Quod enim illa contineat Corpus Christi,
habet ex Valida consecratione: quod autem Valida fuerit consecratio
illius, Videtur nobis certum ea maiori evidentia ex eodem Cor-
pore Christi apparente ~~[illegible]~~ remotis speciebus, ut ibi dicentur.
Ex quo patet ma-
nifesta disparitas ad exempla quibus tota obiectio innititur.
Quia enim nulla est propositio a Deo revelata, neque in particulari
neque contenta sub Verbo Dei de munere huius Vel alterius hominis iusti-
ficati per Baptismum, ~~[illegible]~~ ideo de nemine habemus evidentiam mora
lem in 1º gradu, quod fuerit Valide baptizatus, nisi in casu præsentis: cum
et quia nulla adest similiter revelatio de ~~aliqua hostia~~ ea quod per ~~aliquam~~
~~hostiam~~ Christus Dominus in aliqua hostia contentus, patrandus sit aliquod
miraculum; ideo de nulla sumus certi eadem evidentia, quod sit Valide
consecrata: ~~[illegible]~~ quod stat optime quod nemini unquam constet prædicta cer-
titudine huius Vel illius hominis esse Valide baptizatum, hanc Vel
illam hostiam esse Valide consecratam; et quod ex electione alicuius hominis
in Pontificem, fiat omnibus ita moraliter evidens, quod ille fuerit
Valide baptizatus, ut sine ulla formidine dicam baptismo, quam legi-
timæ electioni illius assentiamur. 167
~~[illegible]~~ Si obiicies: ~~[illegible]~~: nemo potest
certo scire ea evidentia in 1º gradu, se esse Vere contritum; quia alias
certo sciret se esse Iustificatum, quod alias negat Tridentinum: ergo nec po-
test quis certo scire, se fuisse Valide baptizatum, quia alias certo sciret
se fuisse tunc iustificatum; at si Vera est doctrina nostra, Clemens XI. Vi-
dens se legitime electum, et pacifice Regnantem, eo ipso certo scit se
fuisse Valide baptizatum: ergo. = Concedo antecedens, et nego consequentiam: quod
enim decilum ibi definit Concilium Tridentinum est, neminem posse scire
certitudine fidei, se habere actu gratiam Dei, quomodolibet per sacramenta
consecutam; non autem definit, quod nemo scire potest se habuisse aliquam
gratiam Dei; at Clemens XI, sancte potest ~~[illegible]~~ certo inferre se recepisse huius-
modi gratiam in Baptismo, ex eo quod videns se legitime electum certo cog-
noscit se fuisse Valide baptizatum: ergo. Et quidem nedum Pontifex
electus, sed ipsi Cardinales legitime eligentes, eo ipso ut existimo
Videntur certi eadem evidentia de suo Valido baptismo, ideoque

nec legitimi forent electores, nec valida esset aut legitima electio, si ipsi baptizati non forent; quoniam non esset electio facta ab ecclesia, quæ fieret ab iis qui membra ecclesiæ non essent: quod ex sua electione activa legitima et canonica, oritur in ipsis certitudo moralis validi baptismi ipsorum. quod licet hactenus apud neminem assertum invenerim, de quo neque ullum verbum apud Authores est, est iudicio, nostro dicendum esse, tum quia sacri canones requirunt eandem capacitatem ex baptismo in eligentibus, ac in eligendo, tum quia non minus legitima debet esse electio activa, quam passiva. tum demum quia eo asserto magis firma redditur resolutio præsenti dubio, et vitantur plures obiectiones, alioqui gravissime quibus potest impugnari ea maior certitudo de legitima electione Clementis, quæ omnino necessaria est, ut pro fidem credamus esse verum Pontificem.

Solvitur tamen insurges: si Pontifex (idemque de Cardinalibus eligentibus) asseveret ea maiori evidentia, se fuisse valide baptizatum, atque ideo iustificatum fuisse; posset etiam certo sine ulla formidine cognoscere, se nunc esse in gratia; quia potuit non peccare mortaliter post acceptam in baptismo gratiam, et certus de hoc omnino esse; at sequela contra Tridentinum est: ergo. — Neg. neg. sequelam. licet enim potuerit numquam peccare mortaliter, non potest ideo certus esset, ita ut sine ulla formidine affirmet se modo esse in gratia, vel numquam amisisse quam in baptismo accepit. ut enim ait Tridentinum, dum quilibet seipsum, suamque infirmitatem, et indispositionem respicit, de sua gratia formidare, et timere potest.

Arg. 2°

potest assumi ad Romanam sedem, qui non sit verus Pontifex, quantumvis appareat legitime electus, et ab universa ecclesia approbatus; ideo ipso nequit esse de fide, quod hic homo pro tempore sedens, est verus Pontifex: ergo probatur maior: potest evenire ut assumatur in Pontificem fæmina, et non vir, ut circa annum 850 evenisse testantur, graves Authores Platina, Martinus Polonus, Sigebertus, et Marianus Scotus, allegati a Magdeburgensibus Centur. 9. cap. 10, quorum qui agerunt tunc

131

Pontificatum gerisse sub nomine Joannis Papæ VIII femina quæ-
dam, quæ et meretrix erat; at ea non potuit esse verus Pontifex de-
fectu capacitatis, quæ in persona eligenda ~~[illegible]~~ stat in eo, q. vir et bap-
tizatus ~~[illegible]~~ sit: q.o cum id potuerit etiam in aliis electionibus evenire,
sequitur de fide non esse singulos Pontifices, esse veros Pontifices.

Resp. eo

168

Neg.o maiorem. ad probationem ~~[illegible]~~ dico nullum unquam exti-
tisse + figmentum, ~~[illegible]~~ hæreticorum imposturam ex inferno illo-
rum in Romanam Ecclesiam odio, quam quæ in ea frigida et ma-
le adornata fabula de Joanna Papissa illi ~~[illegible]~~ commenti-
dam enim apertissime constat flagitiosissimum mendacium esse, post-
quam ~~[illegible]~~ gravissimi Authores, argumentis ~~[illegible]~~ clarissimis,
~~[illegible]~~ ac vere ac plane demonstrativis, evicerunt illam nec quo ad perso-
nam, nec quo ad tempus constare. Asserunt quippe hæretici Joan-
nam hanc fuisse Anglicam ex Moguntia; at Moguntia urbs est Ger-
maniæ, non Angliæ: ~~[illegible]~~ ut huic argum.to occurrant, alij illam
adstruunt oriundam ~~[illegible]~~ ex Anglia, ortam in ~~[illegible]~~ Moguntia, alij
e contra, alij verò tandem educatam in Anglia dicunt:
ut ~~[illegible]~~ ipsa diversitas opinionum in re facti, fabulam ~~mendacium~~ esse
demonstret.

+ impudentiæ

~~[illegible]~~ 2.o dicunt hæretici, eam Athenis eruditam fuisse.
Attamen eo tempore, neque scholæ, neque ulla gymnasia erant Athe-
nis. 3.o aiunt, feminam hanc successisse in Romana sede, Leo-
nem IV, ~~[illegible]~~ vixisseque in Pontificatu duobus annis, et quinque
mensibus. Verum Leo decessit è vita anno 855. mense Augusto,
cui ~~[illegible]~~ post quindecim tantum dies, successit Benedictus
III. ut scribit in sua Chronologia Anastasius Bibliothecarius
qui eo ipso tempore vivebat. Non q.o inter utrumque ~~[illegible]~~ relin-
quitur spatium illud Joannæ Papissæ. Nec valet dicere duos illi
annos additos fuisse Leoni ab Anastasio, qui ait sedisse annis
octo, qui ita sunt accipiendi sunt, ut sex tantum sint Leonis,
alij vero duo additi ipsi ex annis Joannæ, ut hanc prætermitte-
ret Anastasius. Nam inquam valet, q. ipsi hæretici Magdeburgenses,

sicut et Martinus Polonus, alijque qui eam fabulam amplectuntur, fatentur Leonem sedisse annis octo.

Ulterius: Deinde hæc impostura evidentissime refellitur, ex eo quod illo ipso tempore quo dicta Papissa fingitur, et postea deinceps; orbem turbavit scelestissimus Eunuchus Photius invasor Constantinopolitanæ sedis, turbavitque totum Orientem movit, contra Ecclesiam Romanam, a qua Græcam et Orientalem segregavit schismate, ut a nobis observatum est in domo de Trinit. + qui maledictis et injuriis, verbo et scripto Romanam sedem, procaciter exagitans; nec verbum ullum de ea Papissa habet, cuius probrum ille manibus pedibusque arripuisset, ut in Pontifices Romanos iaceret, si tunc temporis vel levissima suspicione, aut rumore diceretur. quinimmo illemet recensens Romanos sui temporis Pontifices, post Leonem Benedictum illi succedentem, non semel enumerat, sicut græce et latine allegatis ab Erudito Leone Allatio, in Commentatione de fabula ista fol. mihi 6.

In margine: In vitiis Pro. pos. reperitur Opr. L. § 4. an° 10.

Et hinc nonnulli autumant postea orbem duxisse figmentum istud, quod videlicet, cum post centum et septuaginta annos Leo Nonus obiiceret Michaeli Imperatori Constantinopolitano, quod in ea sede Patriarchali, multi sedissent Eunuchi, et inter eos quoque, ut dicebatur femina; exinde rumor invaluit de eo quod femina fuisset Pontifex, omnisque Ecclesiæ nomine, alij illam in cathedra Romana in odium istius sedisse affirmarunt. Aliud tamen fabulæ initium affert Allatius fol. 14. quod nempe temporibus Leonis, et Benedicti, quædam Moguntiæ mulier Thiota nomine, se Prophetissam dicebat, munusque exercebat docendi et concionandi: ex quo aut simplicitate aut malitia aliqui postea feminam illam è Moguntia, Romam transtulerunt, ut tamquam fidei Magistram Petri cathedræ tenentem effingerent. Cui existimationi respondent tempora ipsa, et locus Moguntiæ, qui Papissæ patria dicitur.

Quidquid tamen de hoc sit, nolumus namque suspiciones hasce + circa initium istius fabulæ

In margine: + sicut et alia a nobis allegata in dom. de Trinit. Vi seq.

approbare neque improbare; neque enim placet tam aperto mendacio velut veris attribuere fundamentum. id sane evincit figmentum esse, quod nemo Graecorum vegeserit Joannae Papissam in Leone IX exprobrantes ipsos illeos quod in sua sede Constantinopolitana habuissent sedentes Eunnuchos et foeminas: annè illi tantum dedecus aequo silentio dissimulassent, quin par pari reddiderunt Pontifici? immo non solus Photius, sed et omnes scriptores Graeci, eiusdem et sequentis temporis, licet quantumvis hostes Romanae Ecclesiae, aequo silentio praeterierunt Joannae ista, semper que Benedictum Leoni succedentem retexunt. quorum loca exscribit Leo Allatius et ipse Graecus, ubi sup. allegatus.

Quod autem attinet ad Authores Latinos, + nemo mediocriter sapiens et cordatus est, qui commenta hoc non rejiciat et exsibilet. antiquorum Catalogum adornat Allatius ibi in fine: et praeter ibi allegatos, fabellam hanc exacte discussam habent, Marcus Antonius Peltius, peculiari de hac re libello excuso Coloniae anno 1620, et Joannes Stalenus anno 1639. quin et David Blondellus alias Calvinista, eam veluti apertum figmentum refutat.

+ nullus ex antiquis qui vixerunt intra secula 8. 9. vel decimum, vel verbis unus de re ista habet. ex recentioribus autem;

Neque Authores pro ea nuper citati fidem rei ab haereticis desideratam faciunt, quoniam ex Cui ab aliis adhibita constat scripta illorum quae fabulae recitant degravata esse. Nam licet in exemplaribus quae communiter circumferruntur nostri Sigeberti, et Mariani Scoti, illa inveniatur: in antiquissimis autem eorundem non extat. Ut in manuscripto vetustissimo Sigeberti asservato in Monasterio Gemblacensi, ubi Sigebertus fuit Monachus, dicitur que authographum illius, quod se vidisse testatur Joannes Molanus Doctor Lovaniensis allegatus a Bellarmino, eum adhuc ille superstes esset; nulla fit mentio istius

Papissæ idque de antiquissimis Exemplaribus Mariani Scoti, te-
statur Notator in Metropoli Alberti Krantz lib. 2. Cap. 2. pag. 100
editionis Coloniensis; quamvis postea Typographi franeofurden
ses, notas illas eraserint.

Unus omnium testatur Martinus Polonus
è quo Platina, et si qui alij, sine ~~ullo~~ ullo prorsus examine fa
bulam tecerunt. At vero Vulgaria exemplaria Chronici
Martini, ~~ita~~ corrupta omnino esse, ac plena fabulis præsertim
ex sæculari Historia, norunt omnes, ideoque Chronicon illud
~~[illegible]~~ et nomen Authoris inter Eruditos male audit;
verum is Author bonæ famæ restitutus est, postquam tempo-
ribus Urbani VIII, ~~[illegible]~~ inventum fuit antiquissimum exem-
plar illius, quod in Bibliotheca Vaticana asservatur; caretque omni
bus figmentis, quæ in aliis extant, et in eo nulla est narratio Papissæ,
sed post Leonem IV. statim Benedictus III Pontifex Romanus se-
quitur. Ut proinde exploratum sit fabulam istam ab hæreticis
fuisse aliis exemplaribus innexam. Demus tamen verum
illius Authorem Martinum fuisse: ille tamen vixit anno 1250
quadringentis nempe annis post Joannam Papissam, de qua ne
mo ~~ex~~ ante ipsum mentionem fecit: quod è Cerebro suo Minerva
ista fuit nata.

Tandem. Vanes quibus rem statuere conantur Mag-
deburgenses, falsitate sua de qua facillime convincuntur, osten-
dunt illa meris figmentis esse. Dicunt enim eius rei sequentia
extare Vestigia. 1º quædam sedes porphiretica, quam aiunt fuisse
infra perforata, institutam quod post ~~[illegible]~~ detectum flagitium
illud, ~~[illegible]~~ ad explorandum an Pontifex recens
creatus, esset masculus, vel fœmina. Hoc tamen apertum et in-
gnum commentum est. nam ut liquet ex lib. 1 sacrar. Cærimoniar.
sect 2. ~~[illegible]~~ prima sede ubi electus statim sedebat, quamvis
lapidea, non porphiretica, sed ex immuni mola, vilis et ab-
iecta erat: è qua sedentem elevabant canentes; suscitat de
pulvere egenum et de stercore elevat pauperem, ut sedeat &c.

Pagas

ideoq[ue] sedes ista dicebatur Stercoraria; procedebantq[ue] cum illo ad ~~pro~~ aliam sedem porphireticam, et in Palatio ipso locatam ac minime perforatam, ubi Pontifex in signum possessionis claves Ecclesiae accipiebat.

2um eius rei vestigium, aiunt, fuisse quandam statuam mulieris cum puero, quam dicerent mansisse in eo loco, ubi asseritur Papissam istam peperisse, cum in solemni, et publica supplicatione transiret e Vaticano in Ecclesiam Lateranensem. Attamen quis sanae mentis omnino capitis credat, mulierem ita se virum semper simulantem, gravidam, et in proximo pariendi periculo, voluisse in publicum processione maxime procedere? quis etiam denique ~~existimet~~ existimet Romanos in perpetuam sui probri memoriam, statuam iniquissimae feminae, ipsos, Ecclesiam, et orbem decipientis sacrasse et conservasse? Attamen nec statua illa feminam referebat, neque imaginem pueri recens nati, sed iam adulti et satis magni repraesentabat, ~~qui~~ praecedebatq[ue] ut famulus Domini; quo multi apte conijciunt fuisse antiquam statuam sacerdotis Ethnici, qui ad sacrificandum ministro praecedente pergebat. 130

3um Vestigium ab haereticis observatum est, quod Romani Pontifices ex eo tempore, ut illi dicerent, non pergunt per ~~illam~~ illam viam quamvis rectam ex Vaticano ad Lateranum, quia mulier istam deinde procedens cum solemni supplicatione ad Ecclesiam Lateranensem, fetum emisit, in cuius detestationem aiunt reliquisse Pontifices viam illam etsi breviorem declinant ~~ubi mulier illa ita pergens, dicitur peperisse, quam asserunt declinare in detestationem facti illius.~~ Pagas Sed in primis falso hic supponitur Papissam illam habitasse in Vaticano, ut exinde pergeret in Lateranum: ut enim observat Onuphrius lib. de septem Ecclesiis, Pontifices non nisi a tempore Bonifacij IX, nempe ab anno 1390, habitant in Vaticano; antea namq[ue] omnes in Lateranensi Palatio habitabant. Deinde, idem Onuphrius testatur, aliquot Pontifices per viam istam iter fecisse. Tandem quia via illa arcta, et anfractuosa est, ideoq[ue] incommoda Pontificio Comitatui, licet brevior sit, declinatur a Pontificibus; non au-

tem saa evitandi detestatione sua memoriæ sceleris; argum. alias hæreses ipsi ea qua solent incoherentia, aserunt satis recentem Aræ, et eam quam effingunt mulieris statuam.

Nullius ergo [struck] ius istius rei argumentum est, vel evestigio, aut ex alio fundamento petitum, quod illam evenisse probet; propterea quod nulla fide, sed execratione sola, narratio eius excipienda est, ut a solis hæreticis in odium Romanæ Ecclesiæ conficta. [struck] quæ ita alia iniqui Centuriatores Magdeburgenses ea prosequi adornare nituntur, ut cum in Chronico Martini Poloni tantus dicatur feminæ hanc fuisse Anglicæ ex Moguntia, neque alia sit apud alios eiusdem notitia; illi tamen addunt, Patrem illius fuisse Anglicum sacerdotem, et antea ipsam [struck] appellatam fuisse Gilbertam, et nutritam sub habitu viri in nostro Monasterio Fuldensi, atque libros scripsisse de Magia: mirumque est ipsos omnidere nomina Parentis, Avorum, Proavorum, atque imagines et lineamenta oris et habitus, illius: cum ad [struck] ista, sicut ad alia eorundem haberent testes, nempe nullos.

[struck] Ex quo ad argumentum ut rem facti attingit aperta est solutio. Quod si de possibili procedat, dicimus, impossibilem esse electionem [struck] canonicam, atque Ecclesiæ acceptationem feminæ in Pontificem, eo quod Ecclesia errare non potest, Deo revelante et promittente numquam erraturam: At quis non videat quot errores secum afferret electio feminæ in Pontificem supremum? quot absurda exinde sequerentur? Certe neque ipsa purissima Dei Mater, Beatissima sanctissima, inter tot prærogativas quibus [struck] supra Angelos ipsos ut illorum Regina merito elevata est, hanc unam Capitis Ecclesiæ a filio obtinuit, vel obtinere potuit, quam Petro longe illa inferiori, etiam in ipsa fide concessit, quia vir erat, et proinde capax pascendi oves sibi commissas.

Arg.^um 3. Non est immediate de fide, Gregorium V, Joannem 4. Bonifacium 6. Urbanum II atque alios Papas præteritos fuisse summos Ecclesiæ Pontifices: ergo neque est

de fide Clementis XI esse modo Verum Ecclesiae Pontificem. Consequens a Versariis (contrariis) et antecedens probatur: Sequitur esse de fide Pontificatus praeteritos illorum, quorum electio nobis certo non constat; sed quod illi fuerint legitime electi, nobis certo non constat: ergo. Minor probatur: quod illi fuerint legitime electi, tantum constat nobis ex humana Historia, sed ex hac non redditur nobis omnino certa res quae, quae illa narratur, quoniam humanae Historiae potest subesse falsum: ergo. PP. Salmanticenses § 3. n.º 44. Respondent omnino antecedenti negando Sequelam, quia ut in sequenti numero aiunt, si de Pontificibus existentia et legitima electione Pontificum praeteritorum, tantum habetur notitia Historialis, admittendum est non esse de fide, quod illi fuerint veri Pontifices. Existimo tamen solutionem istam omnino sustineri non posse. 1.º quia nullam aliam habemus Pontificum qui praecesserunt nostram, nisi tantum ex Historia Ecclesiastica, non enim revelatum est, eos quos supranominavimus et alios quam plures extitisse, et successisse respective Petro: ergo id tantum constat ex Historia ipsa electionem, et nomina eorundem referente: ergo semper et necessario admitendum erit non esse de fide quod illi fuerint veri Pontifices; praeterea conditionalis illa prorsus importuna est. 171

Contra 2.º

Quilibet ex illis qui praecesserunt, existebat, de fide tunc erat, quod ille esset verus Pontifex; sed eo ipso modo de fide est quod ille fuerit verus Pontifex: ergo. Maior est grata his Authoribus. Minor probatur: eandem ipsam Veritatem quam tunc habebat de praesenti illa propositio, habet modo de praeterito, habuit et antea de futuro; sed de praesenti habuit veritatem infallibilem, seu expectantem ad fidem: ergo eodem modo spectat ad fidem de praeterito. Probatur: si Deus revelaret alicui successorem Clementis XI, respectu illius de fide esset hominem illum succedentem Clementi, futurum verum

Pontifice; quod revelatum est a Deo Urbanum II esse verum Pontifi-
cem, tunc quando sedebat in cathedra: ergo modo de fide est fuisse verum
Pontificem.

Dices forsan: quod [illegible] ille homo qui suo tempore dicebatur
Urbanus 2. fuerit, revelatum non est, ideoque tantum est verum,
quia Historici affirmant illum hominem fuisse, vel extitisse: ergo
neque modo est de fide, quod fuerit verus Pontifex: quia nequit
esse verior Pontificatus, quam existentia personae. Contra est
supposito quod hic homo existebat pro suo tempore; ita [illegible] modo
verum est fuisse vel extitisse, ut prorsus contrarium repugnet,
sicut omnino repugnat, quod quando existebat, non existeret: quare ita nunc
~~modo~~ verum est Urbanum 2um extitisse, sicut verum est fuisse
celebrem Pontificem; ita inquam verum, ut eodem modo utrique repug-
net falsitas, quamvis ex diversis principiis: nam illud ex-
titisse, repugnat reddi falsum, ex suppositione existentiae illius pro
suo tempore et carentiae existentiae eiusdem pro tempore nostro. Sed vero
eius Pontificatui ~~[illegible]~~ repugnat falsitas ex summa ve-
racitate Dei.

Replicabis: si de fide modo est Urbanum II fuisse
verum Pontificem, de fide esset Urbanum 2. fuisse, vel extitisse;
at id nulli revelatum est, neque dictae, neque in ulla propositione
ullius: ergo Maior probatur: Ideoque assensu quo quis credit Urbanum
2. fuisse verum Pontificem, credit necessario illum extitisse, quia hic fuisse
utrumque simul significat, ut per se patet: ergo [illegible] in primis
nullum existimo inconveniens, concedere maiorem; quia in illa ipsa
enuntiatione, revelante Urbanum 2. fuisse verum Pontificem,
revelatum est expresse quod fuerit, vel quod extiterit; unde concessa ma-
iori et negata minori corruit obiectio: ad cuius instantiam
exemplis aptis habemus in Antichristo; de quo modo per fidem
credimus futurum esse, ideo quia plures extant revelationes de illo,
quae licet non affirment tantum extiturum esse; affirmant extitu-
rum esse hominem qui dicat, Ego sum Christus, aliaque ab ipso pa-
tranda quae supponunt ipsius existentiam.

Deinde secundo ~~modo~~ nego.

135

maiorem: ad probationem distinguo ant: eodem assensu credit nexio
illum extitisse, tamquam ~~subiectum de quo Pontificatus~~ vel revelatum
nego; tamquam subiectum de quo aliquid revelatum est, subdistin-
guo: de quo illud revelatum est de praesenti, nego ant: de quo illud
revelatum fuit de praeterito, ~~concedo~~ ant, et nego consequentiam. = Sicut ~~enim~~
enim eodem actu quo quis credit Clementem XI esse verum Pontifi-
cem, attingat existentiam Clementis, et Pontificatum illius, simul
omnino, ~~et~~ non tamen attingit existentiam, nisi sicut in ipsa
revelatione importatur. haec autem ~~enim~~ quae vera enuntiatio est, id
tantum ~~aff~~ revelat, quod affirmat; non vero ~~aut~~ affirmat existentiam,
sed Pontificatum: utrumque tamen simul importat, illam ut suppo-
sitam, dignitatem vero ut affirmatam, vel revelatam: quae eodem modo attin-
guntur simul a credente. 172

Cum autem postea Clemens desinit exi-
stere, sicut subiectum Pontificatus revelati ~~[illegible]~~ transiit in praeteritum, enun- + quia illa sequitur statum subiecti:
tiatio illa immutatur ex parte copulae, minime autem ex parte
praedicati seu rei revelatae, quae semel haec fuerit veritatis infallibi-
lis, semper et eodem modo infalsificabilis manet: solummodo quia
redderetur falsa, si immutata copula, affirmaret de praesenti
praedicatum de subiecto praeterito: falso enim quis modo diceret:
Urbanus II est verus Pontifex. quia subiectum supponens de praete-
rito, incapax est praedicati de praesenti. Attamen verissime
veritate prorsus infallibili affirmamus illum fuisse verum Pontificem,
ideo quia pro suo tempore verum erat esse verum Pontificem: Nec
veritas rei semel revelatae subiacet mutationibus temporum,
sicut subiacent diversis verificationibus nostris pro alia et
alia differentia temporis.

Tandem contra praedictam Salmanticensium
solutionem sic insurgo: quod praeteritum est, verum non est fuisse
quando praesens erat verum non erat, ergo: quod quando praeteritum est,
verum non est infallibiliter fuisse; quando praesens erat, verum non
erat infallibiliter esse. consequentia est bona, et ant patet, quia sicut
fuisse, supponit necessario esse de praesenti; vel sicut nihil est praeteritum

nui pro suo tempore fuerit praesens: ita et a fortiori ut dicitur, id de quo verum non est fuisse de praeterito; supponit nec fuisse de eo aliquando verum esse de praesenti. Modo hic, sed fallimentes admittunt, et admittendum docent, non esse nunc infallibiliter verum ~~...~~ summus Pontificatus praeteritus de Urbano 2o. quo coguntur admittere ultra probationes S.S. nec pro tempore quo ille existebat, fuisse infallibilis veritatis sui Pontificatus.

~~...~~ Respondebis ex ipsis, ~~...~~ modo verum esse illum fuisse summum Pontificem, sed veritate tantum ~~...~~ fidei humanae, quae id testatur Historiae: ~~...~~ ex quibus tantum habemus notitiam suae legitimae electionis, et approbationis ab Universa Ecclesia. Attamen pro tempore quo existebat, verum erat esse summum Pontificem veritate prorsus infallibili, quia omnes videbant illum legitime electum, et pacifice regnantem, approbatum a tota Ecclesia. Sed contra est manifeste: ~~...~~ modo verum est, ~~...~~ tunc fuisse legitime electum; quia tunc verum erat esse legitime electum: quo similiter modo verum est veritate infallibili eius Pontificatus praeteritus, quia tunc verum erat eius ~~...~~ praesens Pontificatus veritate infallibili.

Hac quo solutione rejecta resp. ad argum. neg. ant. ad probationem, dico maiori, distinguo nunc eorum electio non distat nobis certo, certitudine fidei, dedo, certitudine morali humana in 1o. gradu nego minorem ad probationem dico maiori, nego minorem, et distinguo eius implicitam probationem: ~~...~~ ~~Historia Ecclesiastica~~ potest ~~subere~~ falsum Historia Ecclesiastica, pote physica dedo; pote morali subdistinguo, Historia, uniformiter et ab omnibus receptam, et cui nemo contradicit, nego; Historia non ita probatam, dedo. Itaque sicut est moraliter impossibile, licet physice evenire possit; quod Pontifex qui modo sedet, ab omnibus approbatus, non sit legitime electus: ita etiam est moraliter impossibile ~~...~~ licet physice evenire potuerit, quod tot Historiae asserentes Urbanum

q. fuisse legitime electus et approbatus, falsi loquantur. quis enim credat tot scriptores in unum conspirasse mendacium? 136

Cognitum a
est moraliter impossibile, redditur ergo evidens, evidentia mora-
li in t. gradu Urbanum q. fuisse legitime electum in successorem
Petri: q^o sicut Xi Salmanticenses, sufficeret fuit, eadem evidentia
de legitima electione eiusdem Urbani, ut pro tempore quo fide-
bat de fide esset, illum tunc esse verum Pontificem; sufficeret etiam
nunc debet esse eadem evidentia de veritate Historiae attestan-
tis fuisse eius electionem legitimam, ut modo de fide sit quemcumque + ipsum et
ex Pontificibus praeteritis fuisse verum Pontificem. Haec ergo solu-
tio omnino tenenda est: nam contraria potest ansam praebere haereti- 173
cis ad negandas traditiones, immo et definitiones, quae emana- + fidel
runt a Pontificibus qui praecesserunt. Et licet Salmanticenses
ibi dicant ~~Pontifices antiquos, a quibus~~ ex his definitionibus
fidei probari Pontifices e quibus illae emanarunt fuisse ~~verum~~ ergo
~~Pontifices~~ legitime electos, ac proinde de fide esse fuisse veros
Pontifices: hoc tamen argumentum licet efficax, non tenet in om-
nibus, quia plures ~~Pontifices~~ extiterunt, qui nihil definierunt.
q^o ex quo Historia sola habeamus fuisse legitime electos, non
erit de fide illos fuisse veros Pontifices. Praeterea: quia Historia
tantum constat nobis quod definierint, qui aliquid definierunt.
Rursus: quia tandem Historia constat nobis quod olim Ecclesia ad-
miserit et proposuerit ad fidem credendas res ab illis de-
finitas: q^o si ad haec sufficit certitudo Historialis, cur non
sufficeret ad legitimam omnium electionem?
Verum ~~aliquos~~ opponens:
nonnulli Historiographi dubitant de aliquibus Pontificibus
antiquis, ut de S^{to} Felice II ad annum 366: et con~~tra~~ (?) ter
de Liberio, per aliquod tempus quo Felix sedebat; et tamen
utrumque annumerant alii inter veros Pontifices: q^o = Resp^{deo}
quod hi, et si qui alii fuerint, de quibus Autores optimae notae,

dubitent, sintne legitime electi, et ordinati in summo Ponti-
fices: non deprehenduntur, neque in solutione, neque in doctrina
nostra. De Felice, enim, et de Liberio, nemo potest fide credere
quod fuerint veri Pontifices, quod id tempus, quo Ariani Liberium
ejecerunt, ut intruderent Felicem, et postea Felicem deturba-
runt, ut reassumerent Liberium, de quibus ~~[illegible]~~ in dom. nost. de
Trinit. in analectis de persona filii § num. eorum ~~[illegible]~~ du-
bitatur de legitima electione Felicis; quamvis melior pars ~~[illegible]~~
dicat fuisse legitime electum a Clero Romano, quo [illegible] Liberio
~~[illegible]~~
illi deserviisse contulit. [illegible]
~~[illegible]~~

Arg. 4. licet Clemens XI fuerit legi-
time electus et ab Ecclesia approbatus; potest nihilominus
in hæresim labi, quo statim a dignitate capitis Ecclesiæ deci-
deret, ut pote qui non esset membrum illius; sed de fide non
est Clementem XI post suam electionem non fuisse in hære-
sim: ergo de fide non est, modo esse verum Pontificem. Major
est certa, et exemplis constat, tum supranominati Liberii
qui Arianis assensit in formula negante filio consubstan-
tialitatem: tum in Marcellino, qui tempore Diocletiani thus
adhibuit Idolis, tum in aliis pluribus quos hæretici affir-
mant in fide defecisse; quin et impudentissime de ipso
de D. Petro asserere audent, ~~dicentes~~ Magdeburgenses ~~[illegible]~~
duodecim capita ipsius effingentes, atque quadraginta Pontifices
similiter errantes allegant: quos vere et nervose vindicat
Bellarminus lib. 4. de Rom. Pontif. a cap. 8.
Quod autem Pontifex
qui in hæresim laberetur statim eo ipso amitteret capitis
Ecclesiæ dignitatem, est sententia plurium et gravium theologorum
quos allegat Suarez, hoc tractatu de summo Pontifice sect. 6. num.
2. ~~inter quos Turrecremata~~ asserentium, quod si Papa incide-
rit in hæresim, eo ipso invisibili judicio Dei privaretur
Pontificatu. et quidem quod non maneret caput Ecclesiæ, præ-
ter rationem in argumento allatam, probatur ab his auctoribus,

tractis omnibus scripturæ testimoniis, quibus docetur fidem
esse fundamentum Ecclesiæ: quia Papa ammittens fidem, vel sine
fide, non potest esse verum caput et fundamentum Ecclesiæ: propte-
rea: Pontifex hæreticus, Christum et veram Ecclesiam negaret: quia et
seipsum, et suam capitis dignitatem: qui eo ipso a dignitate
capitis caderet.

difficile sane est argumentum istud, cui theologi, for-
sam ut eius difficultatem dissimulent breviter ~~respondent, con-~~
~~cedendo, papam posse fieri hæreticum; negant tamen ideo stati~~
~~a Pontificia dignitate cadere, deposito iudicio divino; sed~~
~~requiritur ut a Ponti breviter~~ illo præposito, brevi etiam
solutione respondent. Omnes tamen [Major tamen pars doctorum ut] docet Pontificem
ut privatam personam, posse errare circa res fidei, ~~nec de~~
~~hoc existimo dubitari potest~~ quamvis Bellarminus lib. 4 de
Rom. Pontifice cap. 6. asserat probabile esse, ac pie credendum
quod Pontifex etiam ut particularis persona non potest esse
hæreticus, aliquid contra fidem pertinaciter credens. + quod + Rel. 154.
licet ego pie ac libenter credam, ~~confidens~~ tantæ divi-
na misericordia et cura erga ecclesiam suam confidens, ut
existimem numquam Deum permissurum quod vicarius illius
in terris fiat hæreticus; præsertim cum Petro dixerit: Ego rogavi
pro te, ut non deficiat fides tua: quia licet de Papa est cathe-
dra docente totam ecclesiam accipi debeat; tamen cum etiam Pe-
tro ut particulari personæ, promittatur illis verbis privi-
legium perseverandi in fide; nullum inconveniens est si ea-
dem, cum privilegium, ~~promanare~~ derivatum esse ad succes-
sores, ut particulares personas. *

licet inquam id ~~valde~~ libenter credam,

* addo specialiter me in hanc libenter inclinare, quia suavior est, digna Deo, et Ecclesiæ: ea qua vitantur difficillimæ aliarum sententiarum sequelæ, de quibus postea.

quia tamen communior est sententia asserens posse Pontificem in hære-
sim labi; quam omnes moderni theologi amplectuntur, ab
ea recedere non audeo: nec Doctor Bellarminus illam impugnat,

ut pote quæ tantæ censet oppositæ probabile, et piæ credendæ.
~~[illegible]~~ Id autem verum est, quod summus Pontifi-
cum hactenus hæreticus fuit, neque de illo ~~[illegible]~~ probari po-
test quod hæreticus fuerit, vel fidem amiserit: nam facta illa Mar-
cellini et Liberii, tantum probant, quod inviti et coacti metu
mortis et tormentorum, externo tantum actu, ut palam eve-
nit, alter Idolis sacrificaverit, alter Arianis assenserit. de reli-
quis autem, diserte demonstrat Bellarminus loco allegato
vel non sensisse quæ ab hæreticis illis attribuuntur, vel tantum
dubitando errores ~~[illegible]~~ dixisse, vel nequaquam pertinaciter illos
sensisse.

Ergo admissa maiori argumenti quoad 1am partem,
~~causa~~ ad 2am tota eius difficultas devolvitur, et quæ gravissi-
ma inter Theologos et Canonistas est: An Papa hæreticus eo-
ipso ~~[illegible]~~ e sua dignitate cadat? Theologi moderni
sequentes Suarium loco supra citato, tuentur contra Auct. in
argumento allegatos, Papam in casu hæresis, seu mentalis, seu
occultæ, seu etiam notoriæ, atque etiam si incorrigibilis sit,
non privari Pontificatu, nisi cum accedit sententia declara-
toria Ecclesiæ, quæ ~~[illegible]~~ declarans et iudicans crimen
illius, eo ipso facit, ut statim desinat esse Papa et Caput
Ecclesiæ. Quæ sententia licet difficilis sit ob rationes in argumento addu-
ctas, difficilior tamen ob rationes dubitandi exinde exortas
redditur.

Prima namque est: quo iure posset Papa iudicari ab
Ecclesia congregata vel in Concilio generali, vel in natio-
nalibus et Provincialibus in singulis regionibus totius or-
bis Christiani; cum prima sedes a nemine iudicetur, nec supra
se in terris superiorem habeat? 2. est, a quo tunc Ecclesia
in unum vel plura Concilia congregaretur, cum solus Papa
sit, qui posset Concilia legitime congregare: aliter enim non

concilia, s.t Conciliabula sunt. et ex his alia adhuc dubia oriuntur, ut quid faciendum si Papa post congregatum concilium emendaretur? quid etiam si non corde, sed ore tantum hereticus foret? ob hęc q.e et alia redditur difficillima resolutio illa, s.t contraria quę assumitur in argum.to facilior non est. Nam q.d Pontifex privaretur invisibili Judicio Dei, quid ad nos si non constaret? si autem sententia illa constaret nobis, inquiro, quo medio, qua declaratione, et a quo facienda?

Licet ergo tot difficultatibus scateat s.a illa Theologorum; illa tamen tenenda est vel ideo q.a quomodolibet designat media evitandi tantum Ecclesię periculum; atque rationibus dubitandi utcumque satisfacit, et videre est apud Suarium loco allegato, nec vacat eius doctrinas adducere, q.a nimis molestum foret tot tamque difficillimas q.nes in præsenti enodare; satque sit pro illarum solut.e doctrina hęc generalis; q.d scilicet, in casu prorsus insolito et extraordinarissimo, debent ~~illo congregaretur coram Cardinalibus a tota ipsa Ecclesia congregaretur~~ legitime et ~~ex~~ perinde de crimine Papę notitia a Cardinalibus omnes Episcopi haberent, ipsi congregarentur in unum, in quo tanto casu illa superior esset ~~Papa~~ Pontifice, ad judicandum ipsum, qui ob tantum crimen redditur inferior toti Ecclesię quo ad subeundum illius judicium, in cuius examine illa, minime falleretur Spiritu S.to acta dirigente. 135

Ex quibus 2.a pella par. maioris argum.ti ut falsa neg.da est. Non enim Pontifex amittit dignitatem ob herçsim, nisi accedente s.a Ecclesię criminis declaratoria ad rationes in contrarium adducta, Resp.eo Papam hereticum non esse membrum Ecclesię, quo ad sublata et g.ia; esse tamen caput quo ad officium et influxum, q.a non influit propria virtute, s.d ut instrumentum et vicarius principalis nempe Xpti; qui potest uti instrumento quolibet. Ad alia dico, meus testimonii sacrę paginę,

~~medium~~ divinae
fides ~~...~~ fundam.to totius Ecclesiae, ~~...~~ Ut dota ipsa supra fidem Xti fundata surgit tamquam Mysticum quoddam et spirituale aedificium, quod ~~...~~ ipsa perseverat, etiam sine Papa, ut apparet tempore quo sedes vacat.

~~...~~
Item licet Pontifex haereticus, seipsum Xto et Ecclesiae, seipsum neget, quatenus a fide illius; dummodo ipse non se neget suae dignitati et abdicationi illius, manet quoad officium Ecclesiae caput, potestque exercere veros actus talis Jurisdictionis. Ut constat exemplo quo utitur Suarez, sacerdotis haeretici, qui in extrema necessitate absolvere potest. ex quo infert ille Autor, potestatem Jurisdictionis, ac proinde Papalem, immo ~~nec~~ etiam potestatem ordinis, non fundari in nexu supernaturali fidei; ut exinde deducat Pontificem non amittere per haeresim dignitatem et Jurisdictionem capitis. Haec igitur est solutio omnium Theologorum, a qua modo recedere nolumus, etsi ut verum fatear mihi illa in multis difficilis apparet. — recedit,

Contra eam tamen olim in publica thesi huius nostrae Academiae, de hac controversia, ita insurrexi. 1.o Ut haec propositio Clemens XI est verus Pontifex sit de fide, opus est quod falsa prorsus et improbabilis sit sententia affirmans quod si Papa incidat in haeresim, statim invisibili Judicio Dei, privatur Pontificatu; patet haec sequela quoniam si talis sententia esset probabilis, eius assumptum saltem esset possibile; ac proinde possibile foret quod Pontifex esset modo privatus Pontificatu a Deo, sicut possibile est, quod ~~modo~~ haereticus fiat; at si possibile est, quod Papa sit modo privatus Pontificatu a Deo, propositio illa nequit esse de fide: ergo probo minorem. nequit de fide esse propositio, cui est possibilis falsitas; sed si est possibile, quod modo Papa sit ob haeresim privatus Pontificatu a Deo; possibilis est falsitas propositioni modo affirmanti aliquem esse verum Pontificem, ut ipse patet: ergo Consequentia recta est, et minor evidens. Maior vero

probatur

probatur aperte. Propositio de fide est infallibilis veritatis, idest est infalsificabilis, seu impotens falsificari; quod nequit esse de fide, propositio, cui est possibilis falsitas. Ex quo vis obiectionis urgetur et firmatur. Si haec propositio est de fide, Clemens XI est verus Pontifex, in nulla hypothesi possibili et probabili potest reddi falsa; sed si possibile est quod Clemens modo incideret in haeresim, et simul si probabile est, quod ob crimen istud statim desinat esse Papa, datur eo ipso hypothesis possibilis et probabilis, in qua illa propositio redditur falsa: nam in dati hypothesi vera est eius contradictoria, nempe, Clemens XI, legitime electus, approbatus a tota Ecclesia, pacifice sedens, et omnibus acceptus, non est verus Papa: ergo.

Nec valet dicere ad effugiendum argumentum, sententiam illam de privatione Pontificis haeretici invisibilis, iudicio meo, improbabilem esse: quippe hoc a nemine affirmari potest. Primo ob ipsos qui illam tenentur, numero et qualitate nobiles, atque inter theologos et canonistas spectabiles, ut sunt Turrecremata, Augustinus de Ancona, Paludanus, Azoreo, Castro, Simanchas, Iacobatius, et Salmeron, allegati a Suarez, loco citato n.° 2. qui ad eam sententiam firmandam alias movebantur testimoniis et rationibus non quidem levis momenti, sed revera gravibus, quae 24 sunt quae signanter dissolvere curavimus: et quarum solutiones, ut ingenue loquar, non adeo manifestae veritatis sunt, ut omnino animum sedare possint.

Secundo, nemo potest iudicare improbabilem sententiam quae, seu expressum fundamentum habet in testimoniis SS. PP. et Pontificum Ecclesiae. Qui enim fatetur potestatem iurisdictionis in Ecclesia, omnino cessare per amissionem fidei, eo ipso et necessario tenetur fateri Pontificem in haeresim lapsum, statim privatum esse potestate iurisdictionis, ut per se notum est; at plures ex SS. PP. et nonnulli Pontifices apri- 136

mant: q° 2us infertur velut ex predicto fundam.to Statuty. Ma-
ior est evidentissima. Minor probatur: nam Cyprianus relatus
in 7. q. 1. Cap. Novatianus, atq. a D. Tha. 2.2. q. 39. art. 3. inquit
qui nec Unitatis spiritus, nec Conventioni pacem observat, et se
ab Ecclesie Vinculo, et a Sacerdotis collegio separat, nec Epis-
copi potestatem habere potest, nec honorem. que verba Cypria-
ni sunt in Epist. 4. lib. 2 et Epist. 2. lib. 4.

Itemq.

dicitur in Cap. Didicimus 24. q.ne 1. et ex Ambrosio in Cap. Ver-
bis de penitentia q. 1. atq. idipsum affirmat Augustinus Epist.
48 ad Vincentium: et lib. de pastoribus. Similiter Pelasius Pa-
pa Cap. Achatius 1. et Alexander 2. Cap. Audivimus
24. q. 1. q° ex predicto aperto Patrum et Pontificum, stat
firmum manet fundam.to illud, ex quo aperte deducitur
Pontifice, qui fieret hereticus, eo ipso ammittere potestatem
Iurisdictionis, ac proinde Papalem dignitatem; ut nemo au-
deat sententiam istam, falsam et improbabile iudicare.
Sed illa inter Theologos exercerim nequit non estimari
probabilis, q.a inelectabiliter infertur ex eodem fundam.to a
D. Tha expressis verbis stabilito.

Etenim loco sup. allegato in
eo art. 3. inquirens. Utrum Schismatici habeant aliquam potes-
tatem? cum distinguat potestatem ordinis et potestatem Iuris-
dictionis, dedit Schismaticos potestatem ordinis habere, mi-
nime autem potestatem Iurisdictionis. Primam namq. illis dece-
dit, ideo q. ea ex ordine vel consecratione, eis immobiliter adheret.
~~2am negat, q.a non adheret immo~~ q.a semper consecrato manet
in se consecrata. 2am autem negat ~~illis~~, q.a non adheret illis
immobiliter, cum conferatur ex simplici iniunctione ho-
minis. Ex quo deducit q. si Schismaticus utatur sua potesta-
te ordinis, illa effectum habebit in Sacramentalibus, q.
ibi tantum operatur ut instrumentum Dei: in aliis autem
que Iurisdictionis sunt, nullum usum, neq. effectum habe-

sit eorum potestas: quia hoc omnino est ac negare ipsi potestatem omnem Iurisdictionis.

Ut hinc obiter habeas ex D. Thoma apertam disparitatem ad exemplum quo utitur Suarez, supra allegatus. potest namque sacerdos haereticus, baptizare, et absoluere in casu extremae necessitatis, quia quo ad hos effectus utitur illa potestate veluti quodam instrumento Dei. non tamen potest illa uti, quo ad alios effectus, qui sunt propriae Iurisdictionis, quia illa ob haeresim nulla habet. + Ecce tamen verba ipsa D. Thomae. ait namque ibi: + Ad

in corp. Schismatici ipsum potestatis ammittunt, ita scilicet quod non liceat eis sua potestate uti. si tamen usi fuerint eorum potestas effectum habet in sacramentalibus, quia in his homo non operatur nisi sicut instrumentum Dei. Unde effectus sacramentales non excluduntur propter culpam quamcumque conferentis sacramentum. Potestas autem Iurisdictionalis est quae ex simplici iniunctione hominis confertur, et talis potestas non immobiliter adheret, unde in schismaticis et haereticis non manet. Unde non possunt neque absoluere, neque excommunicare, nec indulgentias facere, aut aliquid huiusmodi: quod si fecerint nihil est actum.

Ex tam perspicuo testimonio D. Thomae, fit admodum probabilis sententia illa: et praecipue cum Interprete Caietano, ibi ~~in expositione~~ ~~[illegible]~~ litteram exponens, ~~[illegible]~~ sentiat in ea comprehendi etiam verum Ecclesiae Pontificem, qui potest fieri schismaticus, vel quia potest in haeresim labi, et ipse omnis haereticus, eo ipso est schismaticus; vel quia directe potest crimen schismatis committere, aut animo tantum, si nollet communicare cum Ecclesia in spiritualibus, scilicet se gerere tantum ut Princeps temporalis; aut etiam opere, si praesumeret excommunicare totam Ecclesiam. Et si ita fiat schismaticus, eo ipso aut separatur ab

Unitate Capitis, et neque ipse est in Ecclesia, neque Ecclesia in ipso. quo apertissime docet eum ammittere dignitatem Capitis ~~ut~~ quod Sancti Viri et Theologi authoritas, qualis est Cardinalis Caietani suffragetur probabilitati illius sententiae nemo quoque potest dicere illam improbabilem esse.

Aliter quidam Rethor noster, Siculus in publica Theses ~~occurrit dicen~~ occurrere tentavit, dicens: sententiam illam esse absolute et in se probabilem, sed non sibi: contra quem sic ita urgebam. eo ipso quod illa sit absolute et in se probabilis; ~~[illegible]~~ nequit esse firmissimus assensus praestitus propositioni affirmanti, Clementem XI esse verum Pontificem: quia deficeret probabilitas absoluta illius sententiae ut haec alia propositio non sit de fide. probatur antecedens: si in se et absolute probabilis esset ea sententia, probabile etiam esset in se et absolute quod Clemens XI modo non est verus Pontifex, quia absolute esset possibile; quod inciderit in haeresim, et ob eam desineret esse Papa; sed assensui firmissimus firmitate fidei, excludit necessario possibilitatem etiam absoluta carentiae sui obiecti: quoniam ita verum est quod affirmat, ut repugnet etiam in ipsis terminis ~~[illegible]~~ non solum quod sit verum, sed quod possit esse verum contradictorium illius quod affirmat: quare

Replico et urgeo amplius: quod absolute probabile est, in se et ex terminis suis possibile est, sicut e contra, quod in se et ex terminis suis impossibile et repugnans est, nulli potest apparere probabile: ut per se manifestum est. Ulterius; quod ~~in se et~~ respectu nullius potestatis est possibile, in se et absolute possibile non est, ut etiam per se constat; sed respectu nullius potestatis est possibile, quod Clemens XI non sit verus Pontifex, si semel de fide est, ipsum esse verum Pontificem; ergo in se, et absolute possibile non est, quod non sit verus Pontifex. Modo sic; sed si ea sententia foret in se absolute probabilis, esset quoque absolute possibile; esset in se absolute possibile, quod Clemens XI non esset verus Pontifex, ut aperte liquet ex dictis: quare cum hoc tam impossibile et repugnans sit, ac repugnat in terminis, quod Deus non sit summe verax; sequitur, ~~non esse~~ quod sententiam illam non posse esse abso-

lute possibilem, si semel de fide est Clementem XI esse verum Pontificem.

Explicatur. Quando absolute probabile esset Petrum non descendere ab Adamo; id satis esset ut minime de fide foret Petrum contraxisse peccatum originale: quod sufficeret quod ea sententia sit absolute probabilis, ut minime de fide sit quod Clemens XI est verus Pontifex. Ergo ex paritate constat, quia sicut ad hoc quod sit verum infallibiliter Petrum contraxisse peccatum originale, necessum omnino est quod ab Adamo trahat originem; et quod contrarium minime probabile sit; ita ad hoc quod sit verum infallibiliter Clementem XI esse verum Pontificem, necessum omnino est, quod de facto et quod de illud asseritur ille sit Ecclesiae Caput, et quod contrarium minime probabile sit; at sicut sententia affirmativa in se, et absolute probabilis; modo etiam est probabile Clementem XI esse depositum a dignitate Capitis: ergo. Praeterea

solutio data purum effugium est, quod ita demonstro. quicumque affirmat sententiam aliquam in se, et absolute esse probabilem; et non sibi; tenetur de hoc asserentem rationem reddere, talem nimirum quae suggerat vel saltem adaequet rationes quae efficerent probabilitatem absolutam rei, alioqui enim voces dantium essent ad voluntarium subterfugium excogitatae; sed at non est ratio sufficiens ad asserendum quod sententia de qua in hoc est alicui improbabilis; quod illa sit incomprobabilis cum hac alia asserente de fide esse quod Clemens XI est verus Pontifex: nam id perinde est de asserere quod per probabilitatem alterius, destruitur veritas utriusque, quod si ita evenit, dignum est quod intendit arguens: ergo. Unde

adversus omnes qui tali effugio utuntur pro solutione plurium argumentorum, non aliter procedendum est, nisi interrogando eos, ratione qua sententia allegata redditur ipsis improbabilis, cum in se et absolute probabilis sit? Et si dicant esse ipsis improbabilem, quia illa est incompossibilis et incomprobabilis cum sententia quam defendunt: talis ratio nulla est, quia

Hac g° solutione ommissa, hanc aliam meditabar cohaerentem cum doc-
trina in tota Controversia stabilita. Nego igitur praecipuam
Consequentiam obiectionis: ad eius probationem distinguo majorem: licet
ista sit probabilis, eius argumentum vel obiectum erit possibile; physice et
remote, concedo; moraliter et proxime nego majorem, et
178 sub eadem distinctione nego minorem: ad Cuius probationem, concessa majori,
distinguo minorem: est possibilis est nostrae propositioni falsitas, si
quod modo papa sit ob haeresim depositus a Deo, est
possibile physice et remote, nego; si hoc sit possibile,
proxime moraliter concedo minorem et nego consequentiam. — ad probationem distinguo
maj: si nostra propositio est de fide, non potest reddi
falsa in nulla hypothesi probabili, seu possibili, possibilitate
proxima et morali concedo; seu possi
bili physice et remote, nego majorem; et sub eadem distinctione, conce
denda vel neganda est minor, et consequentia. sic
solutio, ut argumentum aptetur,

ea in prima insinuata explicanda est. Igitur licet admittamus
quod potest papa ut particularis persona fieri haereticus,
vel schismaticus, id solummodo admittendum est possibile, possibili-
tate physica et remota, illa nimirum quae numquam prodiit
in actum. Primo quia numquam datur de aliquo ex tot Pontifici-
bus qui extiterunt, ut verum, aut etiam verosimile affirma-
ri potest. Secundo, quia cum probabile sit, ac pie credendum, quod pri-
vilegium constantiae in fide, concessum personae Petri, derivatur
etiam in successores illius, nequit praeterea esse simul moraliter
et proxime possibile, quod aliquis eorum a fide cadat. Tertio, quia
de divina Misericordia et cura circa Ecclesiam suam, sentien-
dum et iudicandum est, quod congruis et continuatis suae providen-
tiae auxiliis, Vicarium suum in dexteris illustrat et confortat
ne tam horrendo, et omnibus periculoso crimine suam Eccle-
siam aperto discrimini tradat.

Mitto alias huius rei congruen-
tias, quae, ut tales sunt, licet forte non probent in singulis

Pontificibus, impossibilitatem omnimodam ad crimen heresis vel schismatis evincerent saltem impossibilitatem proximam, et moralem, ratione cuius certi omnino sumus ac debemus esse certitudine morali humana in 1° gradu, quod ~~non~~ nullus Pontificum fuit hereticus, vel schismaticus, ideo quia ~~nemo illorum~~ de nemine illorum, qui præfuerunt vere, probatur, vel probari potest, fuisse schismaticum, ~~vel~~ seu hereticum; quamvis alias credamus, potuisse aliquem illorum tantum crimen committere. Sicut credimus evidentia morali in 1° gradu extitisse Carolum V, fuisseque Imperatorem, quia id testantur tot scriptores, qui etsi physice potuerint mentiri; moraliter tamen æstimamus ~~esse~~ impossibile tale mendacium, ideo quod omnes in attestatione ejus rei conveniunt, neque aliquis eorum in re æqualis momenti, mendax inventus fuerit.

Supposito igitur quod Pontifex tantum possit esse hæreticus potentia ita remota, et quasi pure physica, seu quæ nunquam timeatur reducenda ad actum, quia nunquam, vel in aliquo tantum, in tam impium actum prodivit. Hæc duo ~~facile~~ ad plenam solutionem propositæ objectioni ~~plenam solutionem~~ facillime cohærent. ~~Nimirum~~ Videlicet quod licet illa de privatione Pontificis hæretici sit admodum probabilis, et quod de fide sit quod Papa pro tempore sedens, est verus Ecclesiæ Pontifex. Utrumque namque verissimum est. nam licet ea sententia sit maxime probabilis, sat est quod illa innititur tot fundamentis, testimoniis, et authoritati SS. PP. Pontificum, et ~~Theologorum~~ gravium AA. Ut simul cum eius probabilitate sit de fide quod Clemens XI sit verus Pontifex, sat est suppositis probationibus nostris, quod nemo prudenter dubitare, vel etiam formidare possit ullo tempore de veritate nostræ propositionis.

Sit quod utrumque optime cohæreat. probatur, ni fallor evidenter, in hunc modum. Licet ea sententia sit probabilis, minime necesse est, quod Clemens XI possit proxime fieri hæreticus, vel quod aliquis Papa aliquando fuerit hæreticus, Ut autem supposita probabilitate illius sententiæ sit adhuc de fide quod

Clemens XI est verus Pontifex, necesum omnino est, quod Cle-
mens XI non possit proxime fieri hereticus, seu quod nullus Pa-
pa aliquando hereticus fuerit: quod optime cohaeret cum probabilita-
te illius doctrinae quod de fide sit positio nostra. ~~[illegible]~~ [illegible] patet ma-
nifeste: nam quod minime necesum est ad probabilitatem illius
doctrinae non potest illam reddere improbabilem ex eo quod necesum
sit ad veritatem alterius propositionis.

Atque quo ad 2am partem probatur: Ut ea doctrina sit probabilis, sat est quod habeat objectum possibile; sed admisso etiam quod eius objectum sit heresis Papae, ut particularis personae, sat est quod haec sit possibilis potestate phisica, remota, et quae numquam possit deveniri reducenda ad actum: quod ad eius probabilitatem necesse non est quod Pontifex possit proxime fieri hereticus. Consequentia recta est. Maior probata, et Minor etiam videtur constare. Nam praeterquam quod
(79 objectum proximum illius doctrinae non est heresis Papae, sed depositio illius e Sede supposita heresi, sufficit quod haec sit possibilis quacumque possibilitate, etiam remota, ut doctrina affirmans Pontificem privandum esse a Deo, non reddatur improbabilis defectu objecti praesuppositi.

Et vero persequens est quod doctrina illud asserens est quaedam propositio affirmativa ex hypothesi. Ita enim se habet: si Papa fiat Hereticus, ~~[illegible]~~ ipso facto et statim privatur Pontificia dignitate; sed ut probabilis sit ~~[illegible]~~ affirmatio talis depositionis, minime necesse est quod hypothesis illa sit possibilis proxime et moraliter; imo nec absolute necesse est quod hypothesis sit possibilis: quod probatur minor: probabilis est doctrina sive doctrina seu affirmativa seu negativa etiam ex hypothesi impossibili probabilis namque est doctrina Scoti affirmans, quod si opus a filio non procederet, adhuc distingueretur ab illo: probabiliorque est doctrina nostra id ex ea hypothesi negans: quod evidens est non requiri possibilitatem hypothesis, ut doctrina aliquid ex illa affirmans vel negans sit probabilis: quoniam ~~[illegible]~~ probabilitas doctrinae respondenti

deruuntur ex principiis immediatis quibus illa innititur, et quæ sequuntur præscindunt a possibilitate seu impossibilitate suppositionis.

Sic etiam, licet ut animo placet, dicere mus impossibile omnino esse ~~[illegible]~~ supremum Ecclesiæ caput fieri hæreticum vel schismaticum; adhuc locus esset [illegible] an si Papa fieret hæreticus, ex ipso statim ammitteret [illegible] dignitatem, vel expectanda esset sententia declaratoria Ecclesiæ? In qua utraque pars probabilis foret, sicuti modo probabilis est: quo quod ad probabilitatem utriusque ex hypothesi, præscinditur omnino a possibilitate vel impossibilitate suppositionis. Cumque in præsenti admittamus possibile esse quod Papa fiat hæreticus, adhuc ex hac parte non redditur improbabilis sententia procedens ex ea suppositione possibili: sed tamen ex hui[us] evidenter sequitur multo minus ~~[illegible]~~ necessarium esse ut ea sententia sit probabilis, quod sit proxime et moraliter possibile Pontificem fieri hæreticum, sed satis est, si id sit remote et physice possibile.

Ut autem de fide sit quod Papa ~~Pontifex~~ pro tempore sedens, legitime electus et approbatus ab Ecclesia omnino nostris est, + est verus Ecclesiæ Pontifex quod licet possit remote et physice fieri hæreticus, id tamen non sit possibile proxime et moraliter in feriis nunc per explicato, videlicet, quod ego ita ~~[illegible]~~ existimo id non esse possibile, ob rationes allatas, ut quod certo omnino iudicem numquam illud eventurum, quia numquam tale aut simile evenit. Sic enim nec dubitare possum, neque etiam prudenter formidare, an Clemens XI inciderit in hæresim: et eo ipso redditur firmissimus firmitate fidei, assensus a me præstitus prædictæ propositioni, ut eadem evidentia morali humana de baptismo, capacitate et legitima electione activa illius præcedente, vel concomitante assensum, redditur ite infallibiliter certus, ut supe dictum est: quod optime cohæret cum assertione nostra, probabilitas illius ss.

Ad [illegible] maiorem [illegible] ommittere nequeo sequentem instantiam: sicut possibile est quod Pontifex Regnans labatur in hære-

sim, ita eodem modo (ne dicam magis) possibile est quod Cardinalis
occulte haereticus, et animo schismaticus, eligatur in Papam,
non enim magis assistit Spiritus S. eligentibus, quam electo et reg-
nanti; neque illi, quam iste sunt magis impeccabiles ut particu-
lares personae; et tamen sufficit nos habere certitudinem moralem
in 1.o gradu, de eo quod electus a Cardinalibus in Papam, non erat
tunc haereticus et schismaticus, ut credamus de fide illum esse ve-
rum Ecclesiae Pontificem: ergo similiter sufficit nos habere eandem
certitudinem, de eo quod postea regnans Papa non est in hae-
reticum, ut credamus fide esse verum Pontificem. Consequentia ex paritate aperte
constabit, quicumque comparanti utramque Hypothesim ex doctrina
illius Doctoris probabilis. Sicut enim haereticus ammittit jurisdictionem,
ita et haeretico non potest illa communicari per electionem quae eo ipso
est illegitima: et sicut sola illa certitudine constat nobis Papam non
fuisse haereticum cum eligeretur; eadem constat nobis non esse haereticum
cum regnat.

Sexto Opponens: quod si iam admittimus possibilem Hypothe-
180 sim in qua redderetur falsa propositio de fide; At propositio de fide est
proxime infalsificabilis tam proxime quam remote; tam physice
quam moraliter: ut enim supra arguebamus, tam impossibile est
propositionem de fide reddi falsam, ac impossibile est Deum non esse
summe veracem: ergo — Resp. ita, non est specialis sed communis
difficultas ad omnes conditiones legitimae electionis istius in-
sisteri: quoniam de singulis conveniuntur Hypotheses possibiles, ad
falsificandam praedictam propositionem. Exempli gratia si Clemens
non fuerit validè baptizatus, quod possibile est; si non fuerit
intrinsece capax; si non fuerint legitimi electores, legiti-
maque suffragia, quae omnia absolute et physice possibilia
sunt, in his suppositionibus, redderetur proxime falsa propositio
affirmans ipsum esse verum Ecclesiae Pontificem.

Igitur ad om-
nia haec unica et vera solutione occurritur, dicendo, has
possibilitates fore physicas, non oppugnare infallibilem veritatem

ntiæ propositionis et similium, in quibus Veritas Divina non affirmat rem non potuisse absolute et physice aliter se habere, sed tantum ita se habere, ut Testificationis esse. Non enim revelat Deus, Clementem XI non potuisse non esse Verum Pontificem; sed quod Verus Pontifex est suppositis illis conditionibus, quæ etiam non sint proxime necessariæ, sed aliqui attingentes, potuerunt physice et absolute aliter se habere; non tamen proxime et moraliter; quæ propter excluditur ab assensu omnis formido prudens, destruens firmitatem fidei.+ Sicut licet Deus absolute potuerit, ut potest, ob solam suæ Voluntatis non acceptare Clementem in Pontificem, vel deponere eum a dignitate iam obtenta: in tali hypothesi falsa redderetur propositio affirmans ipsum esse Verum Pontificem; sed quia tali hypothesi etsi possibilis, a nemine prudenter timeri potest, ideo semper vera manet propositio illa.+ Similiter possibile est Deo absolute, quod ab hostia ~~quam certo scimus~~ rite consecratæ ~~esse~~ se subtrahat, quod ab homine vere contrito, quod a puero valide baptizato auferat gratiam: omnes istæ hypotheses absolute possibiles sunt; et tamen de Certo scimus evidentia morali in 1º gradu, hostiam esse rite consecratam, hominem vere contritum, et puerum valide esse baptizatum; infallibiles proinde et de fide forent assensus affirmantes hostiam continere corpus Christi; hominem quod et puerum existere in gratia, eo quod illa possibilitas non sufficit ad inducendam formidinem in his assensibus: quod similiter,

+ Arg.

+ Arg.

Arg. 5. quod Clemens XI fuerit legitime electus in Pontificem legitime electus absolute, et cum omnibus canonicis requisitis ad legitimam electionem tam activam, quam passivam; non constat nobis certo, etiam evidentia morali humana: quod nequit de fide esse, quod ille sit Verus Pontifex. Antecedens probatur: nullum est evidens argumentum evincens singulis fidelibus eam legitimam electionem; nisi sola acceptatio Ecclesiæ, atque non sic

fuit, ut ita evidenter certi simus de legitima electione illius, quod de fide sit ipsum esse verum Pontificem: quod Maior est certa, Minor probatur: [redacted] am Uniu. Ecclesia acceptat hominem canonizatum; et tamen id non sufficit ut de fide sit, hominem illum sanctum esse et in gloria existere: quod nec sufficit quod Univ. Ecclesia acceptet hunc hominem in Pontificem, ut de fide sit ipsum esse verum Pontificem.

Confirmatur: Canonizatio SS. ut communiter docent Theologi, est quoddam publicum Ecclesiae testimonium de vera sanctitate, et gloria alicuius hominis iam defuncti; quod alias Ecclesia praestat, post diligentissimum examen vitae, et miraculorum illius, implorata antea Divini Numinis assistentia, publicis Jeiuniis et precibus, ut postea Summus Pontifex illum tamquam vere sanctum et cum Deo feliciter regnantem toti Ecclesiae proponat, illique honores decernat; et multo minus etsi haec omnia requisita adsint, ob quae, ab Universali Ecclesia ille acceptatur ut sanctus; non ideo de fide est hominem illum sanctum esse, et in gloria existere: quod etiam si adsint omnia requisita canonica summa diligentia humana observata ad legitimam electionem hominis in Pontificem, et ita acceptetur ab Universali Ecclesia, non ideo de fide erit illum esse verum Pontificem.

Desde aqui Hoc argumentum etiam difficile est, ob varias Authorum SS.as quidam enim dicunt, de fide non esse, hunc hominem canonizatum, et ab Ecclesia Univ. acceptatum, ~~tamquam~~ sanctum esse, et in gloria existere. Ita ex modernis Ferre, et Salmanticenses in praesenti, qui eam rationem insinuant, quod scilicet non est ea propositio ~~...~~ dicenta sub Univ. revelata

~~...~~ quod nullibi revelatum est, omnes canonizatos, et ut tales ab Ecclesia acceptos existere in gloria. Pro qua allegant D. Thom.

181 quodl. 9. art. 16, quod in Ecclesia distinguens Iudicium Ecclesiae circa res fidei, quod infallibile est, et circa particularia negotia, quod falli potest, inter haec duo ponit Canonizationem SS. in qua ait,

pie credendum est quod judicium Ecclesiae errare non ~~potest~~ possit. Unde in hac sententia negare aliquem canonizatum, sanctum esse, non foret hereticum, sed erroneum, dantem, temerarium, et scandalosum. Alij dicunt, eam propositionem particularem de fide esse, quia stentem sub universali revelata. Aut universali revelatum sit quod omnis canonizatus et ab Ecclesia acceptus, sanctus est: non omnino et expresse constat. Sed tamen non desunt testimonia aliqua, in quibus potest illud tamquam revelatum haberi. Id tamen mihi certissimum est, Ecclesiam, et Pontificem non posse errare in canonizatione sanctorum quod expressis verbis affirmat et probat D. Thomas loco citato, § Sed contra, et Praeterea. atque similiter plures alij. Aut praeallegati a Suarez Disp. 5. de fide sect 8. n. 8. neque existimo aliquem catholicorum id negare, cum omnes teneant, vel asserere debeant, Ecclesiam in doctrina morum errare non posse; atque evidens sit, cultum et religionem erga canonizatos ad mores spectare. Sed non ideo certum est hereticum esse, qui negaret canonizatum, sanctum esse, ut docet Cardinalis Cano lib. 5. de locis cap. 5. in fine.

Hae in summa sunt sententiae inter quas non audeo judicium ferre, quia modo et ad solutionem argumenti nostri non est. Haec namque facile occurrit 1a. utrumque dicendi modum. In 1o. namque aperta est disparitas: non enim sat est, ut propositio sit de fide, quod illius ~~[illegible]~~ et praesertim veritas, vel stentis sit acceptatum ab universali Ecclesia, sed simul requiritur, quod illa sit revelata, saltem implicite. In 2o. autem nulla est disparitas, quia supponitur utrinque causes omnimoda similitudo, si supponatur dari propositionem universalem revelatam de eo quod omnis canonizatus, existit in gloria regnans cum Christo: quo supposito, sufficit universalis Ecclesiae acceptatio, ut de fide sit hunc hominem canonizatum, coelicolam esse. quapropter huic argumento recte occurritur, distinguendo minorem illam,

Xo. duplici allegato Dto. non sufficit acceptatio Ecclesiae. Si adest revelata propositio de canonizatione, nego; si non adest, concedo.

Id tamen adverto, quod sive illa propositio sit de fide, sive non; evidens est, evidentia morali in Vo. gradu, Ecclesiam numquam deceptam fuisse, vel esse, in examine vitae et miraculorum hominis in numerum SS. adscribendi, primo ob singularem providentiam Dei quae ut ut ait D. Thos. ibi ad 2. non sinet quod Ecclesia per fallibile hominum testimonium fallatur. 2o. quia numquam evenit ut in his et similibus inveniretur decepta: 3o. ne illa propositio affirmans aliquem hominem canonizatum in caelo existere, sit de fide, solum obest quod vel illa, vel eius subiectum revelata non est; aliquin illa adeo certa est, ut eius contraria impia, et temeraria sit, ut ait Suarez, digna omni alia censura quae haeresis non sit, ut multis nominibus, ab Authoribus allegatis notatur.

Ommitto nonnulla alia argumenta quae contra resolutionem nostram, controversiae alii opponunt; tum quia minutia, tum quia infirma, ac denique quia satis in obiectis insinuata manent. Quae enim nos adducimus, difficiliora sunt, et forsam apud Scholasticos Theologos non inveniuntur tam accurata discussione proposita et diluta. Placuit enim ea intimius enucleare, atque aliis et aliis reflexionibus premere, ut nihil omittentes de his quae efficerent celeberrimam controversiam istam; simul in ea amplecteremur quam plures quaestiones quae in tractatu isto agitantur de visibili Ecclesiae capite, et quae efficiunt unam nobilissimam ipsius partem. Et nihil postmodum de illis vel de aliis agemus, praeter sequentem quaestionem quam veluti corollarium istius deducere placet.

Dub. 9.

182 An sit de fide quod propositio ista Clemens XI est verus Pontifex et de fide?

Aperitur via dubitandi, et simul quaedam notabilia et SS.es praemittuntur

§ I

cum in dubio praecedenti statuerimus de fide esse quod Clemens XI est verus Pontifex, modo quaerimus an ita certum sit, ut qui negaret praedictam propositionem esse de fide, eo ipso sit tamquam haereticus habendus: sicut non solum asserendus esset haereticus qui negaret animas iustorum ~~statim post~~ ab omni labe et reatu purgatas statim post mortem corporis frui divina visione, sed et qui assereret, hujusmodi assertionem de fide non esse: Nam ita manifeste illud est ab Ecclesia definitum, ut non solum ~~illud~~ de fide sit ~~esse~~ quod Animae ita decedentes ad Dei visionem evehuntur, sed etiam de fide sit, id de fide esse; proptereaque utrumque vel alterutrum negans haereticus foret.

Unde status quaestionis hic est, ut quaerimus de ~~propositionis~~ veritate istius propositionis, Clemens XI ~~est~~ verus Pontifex, quatenus dicta ~~tamen~~ ad fidem spectat; quaerimus ulterius, non iam de ipsa veritate, sed ~~de~~ potius de illius certitudine; an nimirum ita certa sit veritas illius spectare ad fidem, ut etiam qui asserunt illam non esse immediate, sed mediate tantum de fide; eo ipso haeretici sint? Quod perinde est ac inquirere; an ita exploratum habeatur, quod propositio illa ~~revelata~~ est implicite revelata, sub velo expresse, ut nemo prudenter possit dubitare, neque etiam formidare posit aliquam veram revelationem, seu continentiam + sub velo expresse + adeoque ea revelata: quare dubium praesens, directe procedit circa qualitatem et censuram oppositae opinionis. Sed simul ex eius ratione dubitandi, nostra opinio aut nimium roboratur, aut nimium infringitur. ~~cuius ratio dubitandi haec est:~~
~~Eos haereticos esse qui asserunt de fide esse Clementem XI esse verum Pontificem~~

Cuius ratio dubitandi haec est. Cum asserimus de fide esse Clementem

XI esse verum Pontificem, eo ipso censeremus contrarium assertum hæreticum
esse; sed nemo affirmare potest hæreticum esse negare quod de fi-
de sit Clementem XI esse verum Pontificem: ergo male construimus
propositionem istam esse de fide. Maior patet per nota. Minor probatur: si id nega-
re hæreticum foret, sequeretur hæretici essent qui contrarium negarent; Nemo affirmare potest tot, tamque graves doctores, atque optime
meritos de doctrina orthodoxa, et Pontificia dignitate, qui
negant de fide esse Papam pro tempore regnantem esse verum
Pontificem, hæreticos esse; tum quia illi ut sapientes et catholici
habentur; tum etiam quia a primoribus et decreto d. Innocentii XI
doctorum catholicorum dicti nota aliqua inurere; quapropter temera-
rium foret, dicere etiam nondum ab Ecclesia proscripta nota ~~...~~ hæresis
~~...~~ diffamare: ergo

Præterea: vel cum ~~affirmamus et ...~~ non tamen quam certum statuimus affirmamus
de fide esse Clementem XI esse verum Pontificem; eo ipso ~~...~~
~~...~~ sententiam adversam omnino improbabilem, vel non? si primum
ergo eo ipso censemus illam hæreticam esse: patet consequentia quoniam
iudicium de improbabilitate sententiæ oppositæ alicui asserto de fi- æstimato
de, est probabiliter iudicium de hæresi talis sententiæ vel saltem quod
talis sententia est prorsus falsa, et hæretica. Si autem censemus illam
illam probabilem: ergo eo ipso minime possumus simul affirmare propositionem nostram
~~...~~ de fide esse: patet consequentia quoniam iudicium de eo quod aliqua pro-
positio est de fide, est prorsus repugnans cum iudicio de probabilitate
sententiæ asserentis propositionem non esse de fide, ut ex ipsis terminis
liquido constat: ergo ~~...~~ cogimur aut nimium debilitare assertionem nostram,
aut diffamare oppositam; at utrumque periculosum est: ergo. Denique ex
alia parte, nova ratio dubitandi suboritur. Eteenim doctrina quæ Sedi
Apostolicæ exosa est, et quarum authores ipsa aliquando suppli-
cio affecit, censenda est hæretica; at Sedes Apostolica non semel
183. animadvertit in dicto asserentes non esse de fide quod Papa pro tempo-
re sedens est verus Ecclesiæ Pontifex, et quosdam eorum patronos suppli-
cio mulctavit; ut de ~~nonnullis~~ aliquibus refert Thuanus tom. 3. Hist.
lib. 131. anno 1604. atque Petrus Hurtado disp. 37. sect. 2. affir-
mat Clementem VIII incarcerasse Romæ nonnullos doctores

ita sententes: q̃ nominatim de P. Gaspare Hurtado testatur Modernus Complutensis Ferrera dict 5. § 1. asserens q̃ cu ille ~~predicta Theologiae lectura~~ Compluti defenderet eg negativam propositione cu Maioris Collegij Sti Ildephonsi collega erat, Roma ~~vocatus fuit~~ a Clemente 8 vocatus fuit ut de illa rationem redderet: 3.º ex adverso autem cu ab Ecclesia nondu deffinita sit Sa nra, neq opposita anathemate perculsa, non potest nota Heresis aberrare: 3.º

Ultio alias dubitandi rationes quae postmodum expendendas: sufficiunt modo namq̃ ~~namq~~ eg. ut controversiae difficultatem explicemus. pro cuius solutione noto 1.º propositione aliqua dupliciter posse spectare ad fidem, vel absolute et practice; vel speculative ~~et separative~~: prima tenentur credere omnes fideles; ~~estq~~ q̃ est propositio ~~illa que~~ ab Ecclesia aperte definita ~~est~~ qualis est ista: Christus habet duas voluntates. 2ª non omnes tenentur credere sed illi tantu quibus aperte constat ~~de revelatione~~ de revelatione sui obi, stant respectu illius ~~illa~~ qui non est certus evidentia morali in 1. gradu de revelatione, minime sit de fide praedicta propositio: veluti, cui facta est revelatio privata, eius obto per fidem ~~[illegible]~~ ille tenentur tenet assentiri q̃ omnino certus est, de revelatione: alter autem cui non ita de praedicta revelatione constat, non tenetur eius obto per fidem ~~assentire~~. credere.

2.º noto Sa aliqua probabile ~~esse~~ existere, tum intrinsece a momentis rationis acquirere argumentorum; tum extrinsece ab authoritate et numero doctorum pro illa; usq dum interveniat ~~interveniat hic~~ Ecclesiae Judicium illam proprius damnans et prohibens: ~~[illegible]~~ tunc enim illa redditur practice improbabilis. Sa quae ab Ecclesia nondu Judicio suo proscripta est, potest esse probabilis ~~practice et absolute, vel speculative et separative: cum enim his fundamentis innititur, quae saltem~~ ~~ratione sui adaequent fundamenta contraria practice et absolute~~ ~~est probabilis sa cuius fundamenta~~ absolute et per se; et separative et per accidens. Ea enim propositio est absolute et per se probabilis, quae, sive per se vel in se inspecta apparet eis fundamentis ipsis intrinseca, quae sufficiunt ad reddendam illam verosimilem seu apparenter veram. illa autem est separative et per accidens pro-

babilis, quæ, respectu unius aut alterius cognoscentis, vera apparet, aut quia ille melius præ aliis eius fundamenta penetrat, aut quia rationes oppositæ sententiæ sive veræ, sive probabilioris, non probe cognoscit.

Hic premunt. Salmanticenses dub. 2. §1. n.º 26. ~~docent~~ asserunt Suarez et Joannes a S.to Thoma affirmativæ sententiæ favere: sed agentes falluntur: quoniam neque illi de hac reflexa disputatione loquuntur; neque ~~...~~ ubi allegantur a Salmanticensibus, talem sententiam insinuant; quinimmo Suarez contrariam expresse supponit. et Joannes a S.to Thoma ibi solum affirmat hæreticum fore, qui negaret hunc hominem esse Papam; non vero fore hæreticum qui negaret de fide esse hunc hominem esse Papam: quæ longe diversa sunt. Neque alium invenio ~~...~~ Authorem, qui expresse firmet sententiam prædictam teneat. Contrariam vero docentes ~~...~~ veluti asserentes quod licet de fide sit Clementem XI esse Papam, non tamen de fide est, assertionem istam esse de fide.

Resolvitur Dubium

§ II.

Non est de fide conclusio affirmans de fide esse quod Papa pro tempore regnans est verus Ecclesiæ Pontifex. Probatur 1.º prædicta assertio neque revelata ~~...~~ est, neque extat aperte deffinita ab Ecclesia; ergo illa non est de fide. Assequela liquet: quia illæ solum propositiones spectant ad fidem, quæ vel expresse revelatæ sunt, vel ~~manifeste~~ manifeste traduntur manifeste ab Ecclesia deffinitæ. Antecedens probatur: nullibi aut nusquam invenitur revelatio prædictæ propositionis, vel deffinitio Ecclesiæ, circa illam: ergo. Probatur 2.º Nequit esse de fide assertio illa, de qua licet inter catholicos dubitare; at inter catholicos dubitare licet, an sit de fide quod Papa pro tempore sedens in Cathedra sit verus Pontifex: ergo non est de fide assertio affirmans de fide esse quod ille sit verus Pontifex. Syllogismus constat, eiusque veritas amplius constabit, ex solutione earum

que opponi possunt.

Dices 1.° Ut propositio 2.° sit de fide, opus non est, quod ea ita reflexe accepta, revelata, aut deffinita existat, sed sat est, si revelata vel deffinita sit, illa directa propositio reflexa affirmata, videlicet, Papa pro tempore regnante esse verus Pontifex: sicut ut sit de fide quod de fide est, Christum Dominum habere duas voluntates, opus non est; satis est quod haec propositio, Christus habet duas voluntates, deffinita sit ab Ecclesia; sed at X.a directa in Dub. praecedenti: revelata existit propositio illa directe affirmans: Papa pro tempore regnans esse verus Pontifex: ergo eo ipso de fide est, quod de fide sit tunc Papam esse verum Pontificem = Confirmatur: ille idem assensus qui credit rem revelatam, credit simul revelationi; ergo credens Clementem esse verum Pontificem; credit simul id revelatum esse: ergo de fide est, id esse revelatum, ac proinde esse de fide.

Resp. eo quod quoties propositio directa est expresse revelata, vel manifeste deffinita; tunc non solum illa est de fide, sed etiam reflexa affirmans illam de fide esse; ut apparet in ea propositione: Christus habet duas voluntates: ita enim manifeste deffinita extat, ut non solum foret haereticus qui negaret in Christo duas voluntates, sed et qui negaret id de fide esse: at ut quod reflexa propositio sit de fide, opus est, quod aperte et liquido constet, vel de revelatione, vel de deffinitione propositionis directe. Cum igitur non omnibus innotescerit revelatio de eo quod Papa pro tempore sedens est verus Ecclesiae Pontifex, ideo non est de fide, quod haec assertio de fide sit.

Ad Confirmationem, concesso alias, nego ultimam sequelam. Non enim est de fide quod revelatum sit Clementem esse verum Pontificem: quod neque talis revelatio constat aperte, neque id ab Ecclesia deffinitum est.

Oppones: qui firmiter credit Clementem esse verum Pontificem, credit id revelatum esse: quod constat de tali revelatione

existere: patet sequela: nisi enim huiusmodi revelatio existat, nemo posset credere per fidem Clementem esse verum Pontificem. —
Ad eo vero antecedenti, distinguo: sequela ~~~~ illi qui per fidem credit Clementem esse verum Pontificem, concedo; illi altero, qui eam veritatem non credit, nego sequelam ad probationem similiter dico, quod respectu illius qui eam veritatem credit per fidem, existit revelatio illam affirmans; secus vero respectu alterius, qui eam minime credit. Potest ante quam optime eadem veritas apparere uni evidenter revelata, et non alteri: ex quo ~~~~ respectu unius erit de fide, non vero respectu alterius.

Replicabis: quod saltem respectu illius cui evidenter apparet revelatio praedictae veritatis, de fide erit, quod illa spectat ad fidem. Nego sequelam: quia ~~~~ ergo respectu ~~~~ credentis illam esse revelatam; oportet enim quod revelatio sit ~~~~ vel eiusmodi omnibus manifesta, ut de fide sit illam esse de fide. Et valet, nam omnino est, quod ut de fide sit aliquam veritatem esse de fide, necessarium est quod nullatenus probabile sit illam veritatem de fide non esse: repugnat enim quod hoc sit probabile, et simul de fide sit contrarium esse de fide; at qui affirmant nobis de fide esse Clementem esse verum Pontificem; negare nequeunt quod probabilis sit sententia negans, saltem probabilitate extrinseca, et nondum ab Ecclesia damnata: quare affirmare nequeunt de fide esse, quod de fide sit Clementem XI esse verum Pontificem.

Id explicatur sequenti exemplo. Qui affirmant, doctrinam Dantis in Quaestione praemissis, quarum una Dantis sit revelata, esse de fide; nequeunt proinde affirmare de fide esse illam esse de fide; ideo quod contraria doctrina et nobis grata negans doctrinam illam spectare ad fidem probabilis est: quod similiter et ratio omnium est: quia huiusmodi veritates de quibus licet inter catholicos dubitare an spectent, vel non ad fidem non pertinent ad illam absolute et practice, etiamsi omnes

185

fideles teneantur credere illas; 2.º tandem pertinent speculati-
ve et separative, respectu illorum quibus constat aperte de reve-
latione, vel de definitione Ecclesiae; at illae tantum veritates quae ab-
solute et practice spectant ad fidem, ita ut omnes teneantur
illas credere, ita sunt de fide, ut de fide sit illas esse de fide: ergo

Dices 2.º

Nos, et ~~qui nobiscum affirmant~~ alii affirmantes, de fide esse Clementem esse verum * si 2.m ergo nec
Pontificem; vel evidenter certi sumus de revelatione ~~[illegible]~~ nobis potest esse de fide Clemens
divinae veritatis vel non? ** si primum: ergo non possumus dici et verus Pontifex,
mare tanquam probabile sententiam negantem de fide esse quod Clemens est, opposita affirma
verus Pontifex. ~~[illegible]~~ patet sequela quia ex evidentia de existentia de fide esse
tentia talis revelationis, ~~[illegible]~~ incompatibili et est pro- de fide credere
babilitas dicto quod non existit praedicta revelatio. modo sit non valemus.
2.º ut de fide sit, quod de fide est Clementem esse verum Pontificem, sat
est, evidentia revelationis istius veritatis; sicut sat est eviden-
tia definitionis Ecclesiae dicto quod in terra habet duplicem vo-
luntatem, ut de fide sit eam veritatem de fide esse: ergo

Resp. 2.º nos et alios

ex ~~[illegible]~~ assertionem statuentes, certos esse evidentia morali ver-
pectiva, non autem absoluta de revelatione talis veritatis; quate-
nus videlicet ... et ..., et suppositis rationibus nostris, qui-
bus nitimur evincere eam propositionem esse absque dubio sententiam sub
uti revelata, ~~[illegible]~~ videmur certi de revelatione implicita
illius, quod sufficit ut possimus pro fide credere praedictam veritatem,
quia talis evidentia sufficit ad excludendam formidinem de oppo-
sita 2.ª ex quo tamen optime stantur, quod simul existimemus
sententiam utramque speculative et perspective ad alios probabilem, probabili-
tate extrinseca. Attamen, judicium hoc speculativum de probabili-
te utraque, non impedit ne possimus credere pro fide de fide esse
assertionem nostram: quia repugnat quod haec reflexiva sit de fide et si-
mul maneat probabilis sententia adversa.

Ex quo ad exemplum ager

tarit disparitas. Nam interveniente Judicio Ecclesiae, vel
deffinitione illius circa aliquam veritatem; ita haec manet absolu-
te et practice de fide; ut Marra II.a, si extet, affirmans illam
non esse de fide, reddatur prorsus improbabilis, et privata pro-
babilitate etiam extrinseca, ideo quia censendum est, Patronos ejus
alioqui catholicos et pios, ultra illam deserere, et
deserturos si viverent; quoniam de infallibilitate Judicii Ecclesiae
nulla ratione, neque fundamento probabili ambigi potest: quod evi-
dentia rei orta ex deffinitione Ecclesiae, facit quod de fide sit vel deffinita
esse de fide.

Pro quo sciendum est, diversum esse certitudinem veritatis
fidei, quae constat ex deffinitione Ecclesiae; a certitudine veritatis
fidei, quae approbatur discursibus ac ratiociniis nostris. Nam
id debetur deffinitionibus Ecclesiae, ob infallibilitatem quam credi-
mus illam habere; quod nemo possit neque adhuc pro-
babiliter dubitare, de eo quod per ab ipsa deffinita sit de fide. At
vero veritas illa quae a theologis demonstratur spectare ad fidem
etiam si argumenta ipsis probantia videantur ipsis evidentia, non
ita obtinerent aliorum assensum, ut non liceat
vim illorum examinare, atque de assumpto intento probabi-
liter dubitare; nemo enim tenetur amplecti asserta quantum-
vis roborata aliorum etiam sapientissimorum hominum;
quod ex diffinitione Ecclesiae, redditur magis certum, quod veritas ab ipsa
deffinita spectat ad fidem; quam quod ad illam pertineat veritas
a Doctoribus, + (+ licet spectare fidei,) approbata.

Ex quo habemus apertam disparitatem
in utroque casu; et simul Jam dicto nostra quae 2.a ratio pro illa
adducta, validissime confirmatur, in hunc modum: ex de-
finitione Ecclesiae redduntur fideles omnes magis certi de eo quod
aliqua veritas spectat ad fidem; quam ex ratiociniis hominum
quantumvis efficaciter probantibus veritatem illam ad fidem spectare;

quod si ex ~~[illegible]~~ definitione Ecclesiae, ita apparet veritas
illa de fide, ut etiam de fide sit, ~~illam~~ eam esse de fide; ex doctrina a theo-
logis stabilita, nequit veritas approbata eodem modo neminem ve- 186
flexibus spectare ad fidem. Patet manifeste insequentia quoniam aliàs
aliqua esset certitudo desumpta ex utroque medio, quod a ne-
mine affirmari potest.

Ex quo apparet in praesenti qualiter
liceat inter Catholicos dubitare ~~[illegible]~~, an sit de fide
quod Clemens sit verus Pontifex? et qualiter sit probabilis dicta
negativa, etiam respectu illius qui affirmativam teneat. Cum enim nec
revelatum sit propositionem illam esse de fide, nec id definitum sit
ab Ecclesia; sed tantum constet rationibus nostris probantibus esse pro-
positionem particularem contentam sub universali revelata: cum nemo
teneatur ~~ho~~ nostris argumentis acquiescere; sed immo liceat
aliis ea examinare, ~~et~~ discutere: potest quam optime quis
illis minime convictus, contrariam dictam probabiliter tenere, sine
ulla haeresis nota; at contrario ~~[illegible]~~ nequit esse de fide,
quod de fide sit Clementem esse verum Pontificem: quia ~~[illegible]~~ repug-
nat in sensu composito talis assensus, judicium de probabilitate
adversae dictae oppositae. Obvereris: aut repugnat me assentiri per fidem huic propo-
sitioni, Clemens XI est verus Pontifex, et simul me existi-
mare probabile esse dictam affirmantem de fide non esse quod Clemens
XI sit verus Pontifex; aut non repugnat me per fidem credere
de fide esse quod Clemens XI sit verus Pontifex, in sensu compo-
sito judicium de probabilitate adversae dictae. Respondeo quod hoc non obstat ut de
fide sit propositio illa reflexa assumpta probatur: probabili-
tas dictae ex qua nulla oritur formido impediens assensum
erga propositionem directam; nullam etiam potest causare formi-
dinem quae prohibeat assensum erga reflexam: quod probatur ante: magis

opponitur s.a illa contraria propositioni directè, quae reflexae, vpo-
te quae immediate opponitur illi, negans quod ipsa affirmat:
q.ui nihilominus nullam causat formidinem quae impediat assen-
sum erga illam; neque potest causare formidinem quae prohibeat
assensum erga reflexam.

Urgetur et explicatur: Huic propositioni,
de fide est quod Clemens XI est successor Petri; opponitur direc-
te et contradictorie ista: de fide non est quod Clemens XI est
successor Petri; quae tamen ex hac contrarietate, nulla oritur
formido impediens me assentiri primae propositioni, etiam
si existimem 2.am esse probabilem: ergo multo minus potest ~~oriri~~
ex illa oriri formido impediens me assentiri huic propositio-
ni, ad fidem spectat, quod de fide est Clementem esse verum Pontifi-
cem: patet sequela: quoniam formido prohibens assensum, cau-
satur finaliter ab ipsa contrarietate propositionis atque a[illegible]
directa argumentorum quibus ipsa innititur; at illa propositio quae
existimatur probabilis, non contrariatur nisi ad summum
mediate alteri propositioni reflexae: ergo

Resp. neg. ergo. ad assumptum ad
probationem nego ant. ad huius probationem, distinguo ant. magis oppo-
nitur sim.pliciter et absolute, concedo; comparative nego ant. et sequelam.
Igitur si propositio affirmans ~~[illegible]~~ de fide non esse quod Clemens
XI est verus Pontifex, foret sim.pliciter et absolute probabilis,
vel ut talis a me existimaretur; minime possem affirma-
re de fide esse quod Clemens est verus Pontifex: quia ex probabi-
litate absoluta et sim.pliciter illius propositionis, non possem non
formidare de veritate ~~[illegible]~~ alterius. Verum quisquis affirmat, et
probat nobiscum, de fide esse quod Clemens est verus Pontifex,
† sim.pliciter et intrinsece nequaquam existimat probabilem esse sim.pliciter S. Baduerii; sed
immo illam † improbabilem iudicat: Unde ex ~~illa~~ nulla accer-

pit formi-
dinem

sit formido quae eius asensum impediat. Verumtamen, cum negare nequeat D[octri]nam illam esse probabilem respectu illorum qui eam tuentur; ~~stante hoc Judicio de probabilitate earum~~ quod nondum prohibita ab Ecclesia est; stante hoc Judicio de probabilitate ~~con~~ ~~trariae~~ contraria et paccidens illius; repugnat omnino ~~illis~~ affirmare de fide esse, quod de fide sit clementem esse verum Pontificem. Ideo videlicet, quia respectu illorum non potest esse de fide, veritas de qua negant revelationem, vel probabiliter censent non esse revelatam; sed ad vere affirmandum ~~esse~~ de fide esse quod de fide sit aliqua veritas vel propositio, omnino necesse est, quod ita illa sit de fide, ut contrarium sit ipsis + proxime improbabile; ut patet: quod ea probabilitas contraria satis est ad impediendum, ne quis vere affirmare possit, praedictam propositionem reflexam spectare ad fidem. + etiam omnibus 187.

~~Nec~~ Ex quo ad affirmationem hanc reflexam vero contrarietate unius propositionis directae cum alia non causare in nobis formidinem impedientem asensum unius; ideo quia non existimamus adversam esse probabilem: sed immo illam improbabilem, nulloque solido fundamento innixam judicamus; eo fere modo, quo asertiones et argumenta Haereticorum contra Mysteria nostrae fidei despicimus. Attamen ex probabilitate respectiva et paccidens illius, oritur sufficiens ac prudens formido, ne affirmemus D[octri]nam nostram esse de fide; quoniam antecedenter ad Judicium Ecclesiae, demere quis pronunciaret D[octri]nam illam tot catholicis viris probatam, improbabilem omnino esse, ideo quia contraria ~~nobis~~ ~~probabilior~~ videtur nobis verior. ~~Haec ergo formido, non autem oppositio utriusque propositionis, est quae~~ formido quae ~~orta~~ + ex hac probabilitate, non ex oppositione utriusque propositionis ~~orta~~, est quae impedit ne ~~affir~~ possimus affirmare D[octri]nam nostram in praecedenti Thesi esse de fide. + orta

Ergo ad affirmari potest,

In exemplo supra apposito D. affirmantis ~~[illegible]~~ D. deducitur ex duplici praemissa, quarum una dantur sit revelata, esse de fide. In etiam alio affirmato ex ipsa adversariorum D.ª ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. Eodem quippe iure, quo nos qui tenemur de fide esse Clementem esse verum Pontificem, possumus affirmare, quod de fide sit, de fide esse Clementem esse verum Pontificem, possent ~~illi~~ qui primum negant, affirmare, de fide esse, quod non est de fide Clementem esse verum Pontificem; at illi prohibentur ne id affirment a probabilitate nostrae S.ae, quae fortiam vergente illorum nulla est simpliciter et absolute: et similiter.

Etenim, ~~[illegible]~~ extra revelationem non est, ~~neque ab Ecclesia [illegible]~~ ~~quae de fide definita sententia nostra, affirmare de fide esse Clementem esse~~ aut expresse aut implicite, quod de fide est S.ª affirmans Clementem esse verum Pontificem; ~~[illegible]~~ neque etiam interpositum est Ecclesiae Judicium circa hanc veritatem: possunt proinde theologi vel iure suo; et paris ratiocinii velut improbabilem, ~~[illegible]~~ saltem ut unice Dicit, D. nostram velut improbabilem affirmare: non tamen possunt negare probabilitatem disparatiam nostrae S.ae quae sistit in eo, quod nobis sicuti appareat illa probabilis et probabilior quam altera, usque dum Ecclesia aliter de illa decernat: ergo sicut ab hac probabilitate prohibentur adversarii, ne possint vere affirmare D. suam esse de fide, ita etiam probabilitas disparatia suae S.ae impedit, ne nos possimus cum veritate affirmare D. nostram esse de fide.

Quare prae oculis habenda est duplex probabilitas in notabilibus explicata: alia quae dicitur simpliciter et absoluta, quam in se habet propositio quae, ex suis et fundamentis sic apparet verisimilis; et qua privatur illa quoties propositio contraria vel contradictoria apparet vera, ex suis fundamentis: nam impossibile et repugnans est, ~~me existimare illam~~ mihi verum esse

esse quod Petrus currit, et me simul existimare verosimile aut probabile esse simpliciter, quod Petrus non currit: ergo cum nos in praecedenti dubio statuerimus ut verum de fide esse quod Clemens est verus Pontifex; eo ipso convenimus contrarium esse prorsus improbabile simpliciter, et absolute: ergo nulla prudenti formidine possumus ~~prohiberi~~ retineri, ne ex fide assentiamur huic propositioni, Clemens XI est verus Pontifex.

~~Ad~~ Veruntamen, etiamsi illa adversa sententia sit ita privata (saltem quo ad nos) sua probabilitate absoluta; non ideo possumus judicare illam ~~esse~~ carere probabilitate extrinseca comparativa; siquidem negare non possumus quod non tueantur illam Authores pietate et doctrina graves; neque affirmare possumus licere de illa judicare: utrumque enim est facti, et non juris, est: ergo in sensu composito judicii nostri affirmantis de fide esse quod Clemens est verus Pontifex; stat optime judicium simul affirmans, probabile esse, non nobis, sed aliis Authoribus quod de fide non est Clementem esse verum Pontificem; at eo ipso non possumus vere affirmare de fide esse, quod de fide est Clementem esse verum Pontificem; quoniam ut haec affirmatio esset vera, necessarium omnino est, ut sententia illa adversa foret improbabilis respectu quorumcumque viri catholici: ergo haec probabilitas pure comparativa impedit, ne vere affirmemus eam propositionem, vel assertionem reflexam. 188

Non tamen impedit, ne ex fide credamus Clementem esse verum Pontificem: et ratio est, quia probabilitas illa pure comparativa, nullam potest influere dubitationem vel formidinem de veritate nostrae sententiae, supposito quod existimemus contrariam asserentem de fide non esse quod Clemens est verus Pontifex, carere omni probabilitate intrinseca et absoluta: per hoc enim judicamus illam nullam in se habere verosimilitudinem, neque ullo solido fundamento innixam esse: ergo sicut optime componitur cum judicio de improbabilitate intrinseca illius sententiae, judicium de probabilitate comparativa ejusdem; similiter optime

ma ~~[illegible]~~ eo ita deponitur assensus noster quo per fidem credimus
Clementem esse verum Pontificem.

Replicabis forsan. Iudicium hoc de probabilitate separativa ~~[illegible]~~ s.ae adversae, non stat cum iudicio illo quod eadem s.a est prorsus improbabilis omnino se absolute, et intrinsece: quoniam nemo potest prudenter iudicare s.am illam gratam fuisse viris piis et doctis, nisi ob aliqua fundamenta ~~[illegible]~~ solida et efficacia, quibus illa innitatur, sicut enim illi imprudenter amplecterentur s.am nullo, aut tantum levi fundamento innixam ita et nos imprudenter iudicaremus ipsos sensisse de illa infirmam s.am; sed eo ipso ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ existimare debemus illam esse probabilem saltem et intrinsece, sive a ratione efficaci: quod si nihilominus possumus per fidem credere quod Clemens est verus Pontifex, possumus similiter per fidem credere, quod de fide est Clementem esse verum Pontificem.

Fateor: Authores illi contrarii, non verum existimant suam s.am probabilem, sed etiam in conspectu nostrae, cuius ~~[illegible]~~ rationibus ipsi occurrerunt ~~[illegible]~~, atque ita nostris argumentis satisfacerent ut ~~plena solutione~~ existiment a se plena solutione manere enervata. Rursus: nullus erit qui non estimet urgentem rationem nostrae pro sua sententia adductam. Dicerent enim: non nisi discursu theologico inferri Clementem ~~[illegible]~~ esse verum Pontificem; ex duplici illa premissa: Omnis legitime electus in Papam, est verus Pontifex; sed Clemens fuit legitime electus: Ex quibus veritas illa deducitur medio discursu; praeterea non potest spectare ad fidem immediate, quia fides discursiva non est. Ut apparet in ea sententia Apostoli est visibilis, quae per nos non est veritas fidei, sed theologica, quia per discursum deducta.

Praeterea, non levi fundamento, dubitant aliqui illorum quod nostra positio sit recenta, et multo

magis adeoque sub Vrbi revelata: ut constat ex his quae observavimus in praecedenti Dubio: et quamvis concedant Christum Dominum per illa verba, Tu es Petrus, et super hanc petram etc. atque per illa: pasce oves meas, instituisse Pontificatum: adhuc videntur satis probabiliter et plene illa explicare, dicentes: In eis implicitam esse revelationem Vrbis omnium successorum Petri, sub qua contenta est quaevis singularis de unoquoque Pontifice in particulari: quo supposito efficacissime contra nos ita arguerent. licet sit de fide propositio particularis contenta sub Vrbi expresse revelata; non tamen est de fide particularis contenta sub Vrbi tantum implicite revelata: ergo.

Tandem: argumenta quibus illi contra nostram et doctrinam in praecedenti Dubio statutam, impugnant, non levis armaturae sunt; ut vel ex apparatu nostrae solutionis illorum constat: ergo tam ex illis, quam ex rationibus et exemplis, quibus suam assertionem stabilirent; sat aperte liquet sententiam ipsorum non posse existimari adeo infirmam, ut simpliciter et absolute non sit saltem probabilis; licet dicamus nostram esse probabiliorem; et tamen possumus per fidem credere, quod Clemens est verus Pontifex: ergo neque obstare potest probabilitas separata et extrinseca eiusdem sententiae quam supponimus, ut per fidem credamus esse de fide quod Clemens est verus Pontifex; praesertim cum magis repugnet cum assensu fidei, probabilitas absoluta quam separativa propositionis oppositae. Huic obiectioni facilis et obvia est solutio. Concedo sententiam adversariorum negantium de fide esse quod Clemens est verus Pontifex, non carere fundamento: neque nostram affirmantem, immunem esse ab obiectionibus, in specie, efficacibus. Nego tamen ideo sententiam illorum esse probabilem absolute et simpliciter: sed est tantum probabilis separative, videlicet 189

verfecte illorum Auctorum qui suis rationibus inveniuntur, et nostris solutionibus, nolunt acquiescere; sive id proveniat ex defectu penetrationis et intelligentiae; sive ex nimio amore proprii discursus: nam suum cuique pulchrum: sunt q.o Ver pectu illorum sue rationes efficaces, inefficaces nostrae: ideoque Vadunt hoc SS. probabiliter apparere, non absolute.

et ratio est q.d si Utriusque partis argumenta perpendantur sine passione, et sine ullo respectu ad suos patronos, apparebunt nostra ipse urgentissima, sua vero inefficacia. Nec quae contra nos opponunt, ulla vim habent; quoniam sat liquet ex dictis in duobus dubiis praecedentibus, propositiones nostras, et quamlibet aliam contentam sub Ubi revelata, non egere discursu Ut verificetur. Item voluntarie et sine ratione adstruitur revelationem supremi Capitis Ecclesiae, esse implicitam et non expressam in illis verbis Xpti Dni, Et dando quod argumenta nobis adversa, appareant in specie difficilia, et quamplurimis vestibus adornata, nihil probat; nam id tribuendum est humano ingenio, quo plerumque mendacium vestitur et propugnatur Ut verum: Ut apparet in pluribus argumentis haereticorum, quin propterea illorum doctrina Veddatur sive probabilis.

Tandem: nostra impugn. senti doctrino confirmare potest ex his quae in Dubio 2. do re 2. diximus contra Cardinalem de Lugo explicantes qualiter sit definitiva Propositio in duplici premissa revelata. Ugra Vota: Mattheus de doctrino contenta in duplici premissa revelata. Vgra dicta: Mattheus accepit Spiritum S. q.d continetur in his: Omnes Apostoli acceperunt Spiritum Sanctum. Mattheus fuit Unus ex Apostolis: q.o q. ibi namque statuimus q.d licet doctrino sit de fide, non tamen est de fide, q.d fuerit verebaut Mattheum accepisse Spiritum S. q.d idem est ac non esse de fide q.d de fide sit Mattheum accepisse Spiritum S.: q.a probabile est quam duis non sine fide, nec nobis, q.d prima doctrino de fide, verificetur

† cum contrarium apertum sit ex lgit. —

& dicuntur. Ex [struck] impugnatione tamen solutioni adhibi-
ta, a Cardinale de Lugo, constat quam optime oppugnat, quod pro-
positio directa sit de fide, secus autem reflexa.

Argumenta contraria solvuntur.

§ III

Initio controversiae proponimus nonnullas rationes dubitandi,
quae sunt potissima, contra assertionem nostram argumenta et idcirco
operae pretium erit eas in hoc proponere et examinare. Arguitur 1°: qui-
cumque censet propositionem aliquam esse de fide, eo ipso et necessario cen-
set, contrariam vel contradictoriam illius haereticam esse; at nos in praece-
denti tertio censuimus propositionem istam, Clemens est verus Ponti- + esse de fide:
fex: + quod eo ipso censere debemus, contrariam aut contradictoriam illius hae-
reticam esse; sed non potest esse haeretica propositio haec illi contraria
Clemens non est verus Pontifex; nisi sit de fide quod de fide est
Clementem esse verum Pontificem: ergo probatur sequentia: [struck]
[struck] qui negaret Clementem esse verum Pontificem,
[struck] iudicans id [struck] esse de fide, contra fidem peccaret, ut pote
negans articulum illius: ergo [struck] eatenus ea propositio contraria
Clemens non est verus Pontifex, est haeretica; quatenus ad fidem
spectat, quod de fide est Clementem esse verum Pontificem.
Respondeo. Concesso 1°
syllogismo, nego 2° subsumptum: ad probationem concedo antecedens, et nego consequentiam.
Ut enim haec propositio Clemens non est verus Pontifex sit haeretica,
satis est quod ista Clemens est verus Pontifex sit veritas fidei; quae
a nobis tantum in eo dubio probatur. Ita enim existimamus veri-
tatem illam ad fidem pertinere, ut contraria vel contradictoria illius sit, 190
haeretica. Attamen non ita existimamus vera doctrina nostra constitu-
ta, ut opposita negans propositionem illam esse de fide sit haeretica,
quia nec dogmatice nostra definita est, nec contraria damnata est ab Eccle-
sia. Et sicuti optime stat, quod nemo Catholicorum neget propositionem
istam, Clemens est verus Pontifex; et quod plurimi negent istam: Re

fide est, quod Clemens est verus Pontifex: ita et optime stat quod qui ne-
gat primam sit hereticus; secus autem qui negat 2am: et ratio est quia 1a
est revelata, et 2a neque est revelata, neque ab Ecclesia definita: ergo
ut ea propositio, Clemens non est verus Pontifex sit heretica, necesse
non est quod ~~[illegible]~~ illa altera reflexa sit de fide.

Veruntamen, neque
absolute censenda est propositio haec Clemens non est verus Pontifex esse
hereticam: ideo quia licet propositio contraria nobis et quoad se sit de fide,
non est tamen de fide ex indubitata omnino revelatione, cum
videamus Authores contrarios catholicos de illa dubitare; neque ex aliqua de-
finitione Ecclesiae, quae nobis proponat veritatem illam ut proprie credi-
bilem quia revelatam: talis namque definitio Ecclesiae non extat: quae alio-
quin si extaret, efficeret de fide non solum directam, sed reflexam propositionem
~~[illegible]~~ Et quod illa nobis et quoad se de fide, a pondere rationum, qui-
bus nos probamus illam esse revelatam; sed rationes nostrae non reddunt
eam indubitatam revelationem, ac certa definitio Ecclesiae quae minime
falli potest: ergo usque dum Ecclesia determinet revelatam esse quod Cle-
mens est verus Pontifex; censeri non potest absolute, ~~[illegible]~~
contrariam ipsius ~~[illegible]~~ esse ~~[illegible]~~ hereticam: ideo quia sic contrarii asserunt
illam esse erroneam. Nos tamen qui rationibus nostris certi sumus
de revelatione illius, ponemus eam tanquam hereticam habere.

Arg. 2o.

Cum affirmamus de fide esse quod Clemens est verus Pontifex; cense-
mus contrarium assertum improbabile et prorsus falsum: ergo censemus
illud hereticum: probatur sequela: ~~[illegible]~~ iudicium de improbabilitate
et falsitate asserti oppositi asserto fidei, est falsissime iudicium
de heresi illius: nam non aliter est falsum assertum directe contrarium
asserto fidei, nisi quia est hereticum: ergo idem falsissime est nos iudicare
assertum quod de fide sit Clementem esse verum Pontificem; ac nos censere quod asser-
tum huic contrarium est hereticum. Si autem cum illud assertum
statuimus, adhuc censemus contrarium esse probabile, impossibile est
quod assertum nostrum sit de fide: ergo — Jam satis explicatum est, qualiter
assertum nobis contrarium sit simpliciter improbabile, ut non impediat asser-

sum nrē fidei; et probabile opzaratiuè, ut impediat assensus fidei erga propositionem reflexam. + erga propositionem directam; 155

Ad argumentum sic respondeo dupleæ esse assertum: primum, quo censemus de fide esse quod Clemens est verus Pontifex: quo a nobis stabilito; credere per fidem possumus Clementem esse verum Pontificem: ita ut omnino falsum et improbabile censeamus quod Clemens non est verus Pontifex; immo ita ut hæreticum iudicemus negare Clementi verum Pontificatum: ut tamen supradictum est, hoc non sic absolute censeri debet hæreticum; ac si extra omnem controversiam de revelatione illius veritati constaret, vel si Ecclesia definitum haberet eam fuisse revelatam: nam propositio adversa careret probabilitate tam intrinseca quam extrinseca, tam absoluta quam opzaratiua. sicut ~~omni probabilitate~~ privata est omni probabilitate propositio negans in Christo duas voluntates, quia contrarium manifeste definitum est ab Ecclesia.

Secundum assertum est, si quis statuat, ad fidem spectare non solum de fide est quod Clemens est verus Pontifex: quod a nobis negatur, ideo quod propositio negans id de fide esse, gaudet sua probabilitate extrinseca et opzaratiua, usque dum Ecclesia interponat suum erga illud iudicium. dum quod iudicamus assertum hoc reflexum non esse de fide, simul habemus iudicium de probabilitate extrinseca illius propositionis quæ tantum impedit ne possimus firmare assertum istud reflexum: quia non expectato iudicio Ecclesiæ, nemo, nisi temere, potest affirmare quod ~~ne~~ hæreticum est, qui negat de fide esse quod Clemens est verus Pontifex; at vice valentissime et affirmare hæreticum esse qui hoc negaret, ac stabilire propositionem supradictam, ut ipse patet: 191

Igitur: cum affirmamus de fide esse quod Clemens est verus Pontifex; ~~non~~ censemus infidelem, immo hæreticum esse qui negat Clementem esse verum Pontificem; quare existimamus hanc illius sententiam esse prorsus falsam et improbabilem. Non tamen ideo sequitur de fide esse quod illa affirmatio nostra sit de fide, quia ad hoc necesse erat, quod

ita foret improbabilis hec propositio, Clemens non est Verus Pontifex; ut nullam haberet probabilitatem adhuc extrinsecam et sepa- ratiuam; seu quod idem est, ut esset heretica simpliciter ac perfecte omnium; at hec affirmari non possunt de illa catholi- corum sententia nondum ab Ecclesia judicata: ergo

Antecedens 3º affirmans de fide esse quod Clemens est verus Pontifex; aut certo et evidenter scit existere revelationem Pontificatus Clementis, aut non? si dicatur 2um sequitur falsam esse affirmationem illam: siquidem, qui nescit, vel qui satis dubitat de revelatione alicuius veritatis, sicut non potest illi ex fide assentiri, ita nec potest vere affirmare, quod illa ad fidem spectet. si dicatur 1um: sequitur, quod perfecte illius qui evidenter scit existere revelationem, tam de fide sit, veritatem illam esse de fide; ac perfecte illius qui evidenter scit existere propositionem seu definitionem Ecclesiae de ali- qua veritate, est de fide, illam spectare ad fidem: sicut ob hanc rationem diximus ad fidem spectare, quod de fide sit Christum habere duas volun- tates. sequela probatur: Non est potentior notitia evidens definitionis Ecclesiae, ad inferendum perfectionem illius assensus fidei, quam noti- tia evidens divini testimonii: ergo

Resp. Nos et alios quoscumque affirmantes esse de fide quod Clemens est verus Pontifex, certo et eviden- ter scire, quod existit revelatio Pontificatus Clementis. Evidentia tamen habita per medium omnino distinctum ab eo quo habetur evidentia pro- positionis Ecclesiae. Nam nos reddimur certi de ea revelatione, per rationes et rationes nostras: sumus autem certi de definitione Ecclesiae, circa veritatem quam ipsa proponit credibilem, quod distet testimonio inerran- ciso tam sic aliquando deffinisse; videmusque usum Ecclesiae vigere quod olim deffiniuit, tenere, et credere: ergo hec diversitas medii effi- cit, ut certitudo qua per nostras rationes habemus de revelatione Pontificatus Clementis, sit in gradu infallibilitatis inferiori, alte- ra evidentia habita per sensum totius Ecclesiae: quamquam rationes nostrae, quantumuis demonstratiue forent, non sunt aeque infallibiliter verae, ac fides vniuersalis Ecclesiae, quae numquam deficere potest. Ex quo aperta est di-

paritas ad exemplum. eo namque ipso, quod Ecclesia deffinierit Christum habere duas voluntates; quod proterea tota veliter credidit: ita verum est quod Christus habeat duas voluntates; et quod hoc sit de fide; ut tam haereticus foret, qui negaret 1um quam qui negaret 2um. siquidem qui negaret illud de fide non esse: eo ipso negaret indefectibilitatem fidei Ecclesiae; nam crederet, vel iudicaret, Ecclesiam falli in his quae deffinit et proponit credenda de fide. At vero eo ipso, quod Ego meis Vaticanis oculis, decem Venerabilem esse Pontificatum Clementis, non est eo illo modo, ita infallibiliter verum quod Clemens est Verus Pontifex, ut qui negaret existere de hoc revelationem, censendus sit haereticus; siquidem nemo tenetur, aut potest, neque Egomet possum tribuere tantam infallibilitatem meis Vaticanis, quantam testimonio Dei, vel Ecclesiae: quinimmo haereticus foret qui asereret tam infallibiles esse humanas demonstrationes, ac est infallibile Divinum testimonium. + infallibiliter

Arguitur 4o. Sententia quam Sedes Apostolica damnat, eo ipso est haeretica, atque eius contraria ita vera, ac si esset aperte deffinita; sed Apostolica Sedes damnat Doctorum asserentem non esse de fide quod Papa pro tempore regnans est verus Pontifex: quod probatur minor. Sedes Apostolica non semel animaduersa est in eam Doctorum atque in Patrocinos illius, eos suplicio et Carceribus trahens, ut in notabilibus diximus; sed hoc perinde est, ac illam damnare, nam ita evidenter demonstrat, sibi non esse acceptam, sed immo esse odiosam Doctorum illam: quod eam damnat, et sequenter deffinit oppositam sententiam nostram. 192

Huic argumento nonnulli respondent Theologos asserentes non esse de fide quod Papa pro tempore regnans sit verus Pontifex, non fuisse suplicio a Sede Apostolica affectos, ob hanc assertionem, sed [illegible] vel quod illa Doctrina erat cum aliis assertionibus Sedi Apostolicae merito odiosis, ut innuitur Salmanticenses supra relati ex Augustino Thuano; vel quod illi

absolute asserebant non esse de fide propositionem predictam, sine illa restrictione, quod a Viris catholicis addi nequit, eam saltem mediate spectet ad fidem, sicut alia quevis dd. Theologica. Vel tandem dicunt, alias licet occultas fuisse causas animadversionis in prefatos Theologos ~~[illegible]~~.

Non placet hec solutio, quia non licet uti suspicionibus et divinationibus, ubi res presertim ipsis Theologis manifesta est: et quia due cause priores turpiorem notam ~~[illegible]~~ Theologis ~~[illegible]~~ imprimunt, quam si dicatur eos fuisse incarceratos ob predictam assertionem. Igitur et libenter dato, neque exinde sequitur quod argumentum intendit. Non enim damnatur a sede Apostolica propositio aliqua, sola sua displicentia, erga illam et eiusdem Patronos. Plura namque videmus in sacris Conciliis, a nonnullis Patribus dicta et proposita, que minime placent aliis; ~~[illegible]~~ immo atque etiam temptata ~~et~~ tacenda, ~~[illegible]~~ a reliquis excipiuntur: neque ideo dicuntur, aut sunt damnata et reprobata: et ratio, quia damnatio est sententia Juridica et Canonica, ~~[illegible]~~ concepta et prolata ex previo examine doctrine ~~[illegible]~~ exosae, et ~~[illegible]~~ censura digne.

Neque etiam omnis propositio damnata, reprobatur quia heretica: sunt enim + diversa merita, varia subeuntia censuras: nam alie propositiones damnantur quia erronee, alie prohibentur quia temerarie, alie quia scandalose &c. quidem existimo propositionem Aqua in hoc, merito esse ingratam sedi Apostolice, dummodo quod ita pungere suos Patronos; quia ex ea possent Heretici ansam sumere tum ad continuandum suum irrationale odium contra supremos Christi Vicarios, tum ad irridendum fidei regulam atque eius definitiones. Si enim Catholici statuant non esse de fide, quod Papa pro tempore sedens est verus Pontifex; poterit quilibet hereticus, solita impudentia, et hac ipsa opinione fretus, successionem Vicariorum Christi, eorum definitiones, dubia ab

+ In diversis doctrinis.

ipsi Spargata, et alia quam plura, negare atque ~~atque~~ contemnere. Igitur vel ob hoc tantum inconveniens, seu periculum, iuste et merito Sedes Apostolica exosam habuit positionem illam, suosque assertores: non tamen ideo censendum est, eam esse hæreticam, quinimmo, neque audeo, illam alia notare censura, præsertim in antiquis illis et gravibus Authoribus, qui scriptis suis eam palam, et expresse tradiderunt, quin vel Summus Pontifex, vel Sanctæ Inquisitionis Tribunal, illorum scripta tali litura notaverit: Expecto siquidem tantorum Iudicum sententiam et iudicium, atque interea libens acquiesco præcepto SS.mi Innocentij XI decreto suo prohibentis, ne aliquis catholicorum sententiam aliqua inurat nota.

Arg.es 5. si non esset de fide, quod de fide est Clementem esse verum Pontificem: possent fideles discredere, aut non credere, quod Clemens sit verus Pontifex; at hoc repugnat: ergo maior videtur certa, nam quotquot asserunt de fide non esse, quod Clemens est verus Pontifex, non tenentur fide credere esse verum Pontificem, alias tenerentur ad credendum fide, dicerum quod probabiliter iudicant non esse de fide. Minor autem probatur: repugnat inter fideles divisio quælibet in ipsa fide; has enim scissuras reprobat Apostolus, et merito, cum Ecclesia sit una, una fides, unum Baptisma; sed hæc unitas scinderetur, si credentibus nobis fide Clementem esse verum Pontificem, alij fideles dicerent quod nos credimus, non crederent; ergo.

Resp. concedo maiori, neg. minorem: ad probationem distinguo maiorem: repugnat ea divisio in fide, circa veritates quæ absolute et practice spectant ad illam, concedo, circa veritates quæ speculative tantum et practice pertinent ad fidem nego maiorem, minorem, et consequentiam. Sunt igitur in notabilibus proportionibus, aliæ sunt veritates fidei quas omnes fideles unanimiter credere tenentur, quæ proxi- 193

terea absolute et practice pertinent ad fidem: in quibus nulla esse potest divisio aut discordia inter fideles, et si aliqua inve-niatur, proxime damnanda est. Alia autem sunt veritates quae-dam speculative et separative spectant ad fidem, quas non omnes sententiae credere: sed quas fideles possunt fide asentiri illi dantes qui certi de revelatione earum redduntur: cuiusmodi est conclusio deducta ex una dantur praemissa revelata et alia naturali qua similiter se habet positio nostra.

Sit ergo: veritas hu-ius propositionis Clemens est verus Pontifex, non solum est de fide separative seu respectu nostri, qui id asserimus; sed etiam simpliciter, seu per se; sed eo ipso omnes tenentur per fidem credere prae-dictam veritatem: quod: — distinguo maiorem, omnis requiritur et de fide simpliciter, id est, et per se revelata; do: id est constat per se revelatio illius nego maiorem. Saltem, la veritas ita est se-cundum se revelata, quod non nobis dantur revelata sit, sed om-nibus ac proinde per se, quod non existit revelatio privata de illa sed universalis in sacra pagina scripta, et omnibus proposita, et idem est veritas per se revelata: sed cum eius revelatio non omni-bus sufficienter appareat, sed nobis dantur qui patrocinium nostri illam demonstramus, ideo possumus illam per fidem credere. alij vero qui iudicant eam non esse sufficienter revelatam, hoc ipso po-sunt per accidens illi per fidem non asentiri.

Itaque, et ut ad plura alia occurratur, sciendum est: posse quamoptime veritatem aliquam esse de fide per se, seu simpliciter, et quamvis est ex meritis suis, ad quam alias fides per accidens non extendatur: stat enim bene, quod aliquid sit per se obiectum fidei, et quod fides illud per accidens non attingat: quando scilicet, adest, ut in praesenti, probabilis
+ ad quam
etiam probabilitate extrinseca, negans veritatem illam esse sufficien-ter revelatam: dure enim et supposita hac probabilitate existi-

mata a suis Authoribus, possunt isti non credere per fidem ve-
ritatem illam; dumque per accidens veritas illa non est obiectum fidei
illorum, idest supposita in illis probabilitate supradicta; quinimmo hac
suppositione facta, non possunt eam per fidem credere. et ratio est per-
spicua, quia ex suppositione supradicta prudenter formidare possunt
de revelatione illius; at nemo potest credere per fidem, id de cuius
revelatione prudenter potest formidare: ergo.

Id patet exemplo

opportuno ex moralibus. quoties theologi disputant de obli-
gatione restituendi in aliquo casu: quotquot censent restitu-
endum esse, id iudicant contra se, et ex merito obligati; quapropter
ad restitutionem tenentur. Ex adverso autem qui probabiliter
censent, restituendum non esse (probabilitate alias sufficienti
ad recte operandum) supposito hoc iudicio, non tenentur + res- + per accidens
tituere: quod similiter in nostro casu. Ita autem qui censent non
esse de fide quod Clemens est verus Pontifex; probabiliter existi-
ment id non esse revelatum, nec Ecclesia usque adeo declaravit
iudicium deleat, illa manet sic sufficienter ipsis probabilis,
ut ~~non~~ per accidens, nempe illa supposita, non possint per fidem
praedictam veritatem credere. Salvatur ergo unitas nostrae fidei, in
omnibus his quae ad ea practice spectant; et quae Ecclesia omni-
bus proponit credenda.

Arg. est ultimo: veritas quae summus Pontifex
~~omnibus credenda proponit determinat~~ supponit per fidem credenda, ita est de
fide ut haereticus habendus sit qui neget eam esse de fide; at sic
se habet veritas nostrae propositionis: ergo. ~~Maior~~ Minor probatur: Martinus
V, in ultima sessione Concilii Constantiensis, quae fuit 45. edidit
quandam Bullam, in qua recensens errores Vicleffi, et Joannis
de Hus; postea proponit quasdam interrogationes faciendas haere-
ticis qui Ecclesiae reconciliari volunt, inter quas, una ~~[...]~~
haec est. Item utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro
tempore fuerit, eius nomine proprio expresso, sit successor B. Pe-

tri, habens supremam authoritatem in Ecclesia Dei: quod intuitu veniens suggerit Pontifex, veritatem hanc, Clemens est verus Pontifex, esse de fide: quo eo ipso, et est veritas practice spectans ad fidem, et censeri debet hæreticus, qui negat eam esse de fide.

Consulto

dictis argumentis usque ad finem istius ~~...~~ quæ a nobis ~~...~~ sententiam nostram in præcedenti controversia, ne ergo per illud confirmatum habeamus. magni etenim ponderis esse debet tam aperta summi Pontificis ~~declaratio, quæ~~ quo magis videtur impugnare nostram in hoc dubio assertionem, eo ipso aliam in superiori ~~...~~ stabilitam, apertissime confirmat, et approbat. Non tamen ita, ut ~~...~~ ex relato testimonio, existimemus definitam esse doctrinam hanc de fide est, quod Papa pro tempore sedens est verus Pontifex, alioquin cogeremur fateri Authores contrarium tenentes, ultro et libenter hæreticos esse, ~~...~~ quoniam illi omnes multo posteriores fuerunt ætate et sæculo Martino V et Concilio Constantiensi: quod aliàs de tam piis, et gravibus Doctoribus affirmari non potest.

Quapropter censendum est plurimum roborari assertionem nostram, in præcedenti dubio; non tamen eo impugnare ~~...~~ præcedentem. Ita etiam existimatur communiter a nostris Authoribus: verumtamen nonnulli, illorum solutiones, male omnino cohærent cum hac præsuppositione. Dicunt enim aliqui, quod hoc credat in Bulla positum non significari assensum fidei, sed assensum theologicum qui fidei innititur. ~~...~~ Ita Salmanticenses, ubi ~~...~~ allegati § 1. n.º 32. Miror tamen Authores nostros in utroque dubio sentientes, hac solutione uti. Primo, quia Ecclesia vel Pontifex male exprimeret per verbum credere, id quod nolebat attingi immediate per fidem. 2.º quia ægro iure, posse(?) sunt hæretici illudere illa Bulla Ecclesiæ quæ præscribit plurima credenda, nempe asserendo, per verbum illud non iubere assensum

fidei; sed assensus Theologicus. Contra 2° et praecipue. Xa Salmanticenses ibi; plurimum laboratur praedicto testimonio sententia nostra et sua affirmans de fide esse quod Clemens XI. est verus Pontifex; sed ex hac sua solutione manifeste sequitur quod non solum non laborari contra illam, sed immo plurimum, quin et sententiam infirmari: quod minor probatur. Ex ea solutione sequitur Martinum V ibi detinendis ut haereticis qui ve conciliari velit, interrogetur: an per assensum purae Theologicum assentiatur huic veritati, Papa pro tempore sedens, est verus Pontifex, aiunt enim per verbum credat, hunc assensum dumtaxat Theologicum significari: quod eo ipso supponit Martinus, veritatem illam non spectare immediate ad fidem, sed mediate, ex eo pro purae Theologicae; at si hoc verum foret, immo si dumtaxat esset probabile, ergo nemo posset affirmare illam esse de fide, nec fide credere quod Papa pro temp. sedens est verus Pontifex: quoniam probabilitas sola ex dictam aperte decreto Martini in eo dicto sufficeret ad inducendam formidinem repugnantem assensui fidei: quod 2°. Respondent iidem Salmanticenses, interrogationes contenta in eo decreto, non ordinari dumtaxat ad investigandos haereticos, sed etiam in fide suspectos, et qui videbantur consentire Wiclepho, ad quod, aiunt, non requiritur quod praedictus articulus immediate spectet ad fidem, sed satis est si ex principiis fidei colligatur: quapropter, inquiunt, non est necesse, quod eius negatio sit haeresis, sed sufficit quod sit error contra fidem. — Haec tamen solutio, eodem vitio laborat ac prima; quia iam isti Authores fatentur Martinum non intendere quod haec veritas, Papa pro temp. sedens est verus Pontifex, spectet immediate ad fidem, sed dumtaxat mediate; ideoque qui negaret eam esse de fide, non incurreret haeresim, sed dumtaxat errorem: quod ex praedicto testimonio Martini non 195

ffirmatur, sed immo infirmatur DD. nra assertio de fide esse q. Clemens est verus Pontifex.

Denique omnibus aliis solutiones istae, et quaecumque aliae, ~~ad salvandum illud~~ nitentes eodem modo detorquere sensum illius verbi credat: uno ictu corruuntur ex eo, quod ~~omnino~~ minime salvant intentum Martini in ea interrogatione. Etenim, ut ipse patet, intentio est ut discernatur haereticus a Catholico; at discretio haeretici a Catholico fieri nequit per verbum, minime significans credere, ut est actus fidei catholicae et divinae: ergo per verbum credat, significat Pontifex assensum immediatum fidei: q. satis aperte denotat credendum esse per fidem et immediate, q. Papa pro tempore sedens est verus Pontifex. quo argumento maxime ut videtur firmatur DD. nra in praecedenti dubio: sed exinde apparet etiam hanc aliam praesentis dubii assertionem omnino labefactari.

Nihilominus utrumque haud difficile exponendum est: ~~et unica apud aliquem inveniri~~ solutionem quamvis speciali, quae satis sufficeret ad vim argumenti quadantenus enervandam. Et primo dicere, non ~~dicitur~~ ideo reddi de fide, et ab omnibus necessario credendum pro positionem aliquam veritatem, Summus Pontifex suggerit spectare ad fidem; nisi loquens ~~definitionem illam~~ definiendo ~~docere~~ et loquens ex cathedra, illam tamquam veritatem catholicam omnibus fidelibus proponat. Potest siquidem ut doctor particularis existimare veritatem nrae propositionis, seu aliam similem spectare ad fidem, idque supponere tamquam apertum suae existimationis, quin ideo definiat illam esse de fide: q. ~~[illegible]~~ ex eo Martinus V instituerit interrogationem illam, non propterea possumus affirmare ipsum definivisse q. de fide sit Papam pro tempore sedentem esse verum Pontificem. Sed quamvis verum sit ad plenam argumenti solutionem non pertingit: quia cum ver

sit facti, et non Iuris; non possumus etiam affirmare intentio-
nem Martini, et totius Concilij Constantiensis approbantis, ut su-
pponi debet; sacrae saltem interrogationes illas, non fuisse deffi-
nire quod ad fidem spectat veritas illa; proinde quod verba illius
habuisse vim deffinitionis: praesertim quia cum Martinus inten
deret discernere haereticos et in fide suspectos, a Catholicis,
non recte procederet interrogando si fide crederent veri-
tates quasdam ipse ut doctor particularis tantum existimabat
spectare ad fidem: poterat siquidem haereticus, immo et Catho-
licus respondere ad illas interrogationes quod prius monstrare-
tur ipsi veritatem illam esse revelatam, vel deffinitam su-
fficienti modo ut inter Catholicas veritates illa haberetur:
et postea ipse interrogationi responderet, credo, vel non credo.
Igitur
praescindendo ab eo quod ~~propositio~~ facta a Martino, praedictae interrogationis fue-
rit vel non fuerit sufficiens deffinitio veritatis de qua in-
quirit: immo permisso quod illa verba Martini, et ~~[illegible]~~
Constantiensis Concilij, satis deffinita sit: Resp. ad argumentum conce-
dendo ~~totum quod intendit, videlicet~~ maiorem de veritate quae,
sic supponitur a Pontifice credenda, ut deffinita; et distinguo
minorem; ita ~~[illegible]~~ supponitur veritas in sua propositione, ut a nobis
disputaretur, nego, aliter proposita ommitto minorem: adhuc tamen obtinens
suppositione, concedo + factum illud a Martino V. in Concilio Constan-
tiensi; et distinguo consequens: quod supponit ~~Pontifex~~ Martinus veritatem hanc Cle-
mens est verus Pontifex esse de fide, distinguo: ita prolatam
nego; ita exponeram, Clemens qui creditur canonice electus
est verus Pontifex, concedo consequens sub qua distinctione 2a etiam
consequentia concedenda aut neganda est. Admisso quod quod ~~[illegible]~~ Martinus tunc de-
ffinierit, vel supposuerit tanquam deffinitam ~~[illegible]~~ aut reve-
latam, veritatem illam de qua voluit haereticos esse interrogandos,

illa credenda est de fide, ut iacet ab ipso expressa. Videlicet,
Utrum credat quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit &c.
Ubi Martinus ~~quae credenda proponit~~ exigit credendum per fidem
quod Clemens Undecimus est verus Pontifex, ab his qui credunt esse
canonice electum; ita ut respectu illius qui credit illum
esse canonice electum, de fide omnino sit quod ille est verus
Pontifex: in quo sensu, dico ita esse de fide quod Clemens XI
est verus Pontifex, respectu illius qui supponitur credens fuis-
se canonice electum; ut minime dubitem habere pro haere-
tico hominem credentem Clementem XI esse canonice elec-
tum, et non credentem per fidem esse verum Pontificem: ideo
scilicet quod ita exigitur a Martino V in eo decreto, veluti signum
discernendi catholicum ab haeretico. Nos autem non ita assumimus ~~proponimus~~
disputandam veritatem illam: scilicet licet certo procedat de Clemente XI
qui supponitur canonice electus, sicut et quilibet alius
Pontifice regnans pro suo tempore; quod tamen Auctores ne-
gantes de fide esse Clementem esse verum Pontificem, eo praeser-
tim moveantur, quod eius canonica electio, non creditur attin-
gere ea certitudine et evidentia quae sufficiat ad praestan-
dum assensum fidei circa eius Pontificatum; ideo licet non cre-
dant per fide esse verum Pontificem, omnino excusantur
ab haeresi, nec comprehenduntur in ea interrogatione Mar-
tini V, qui ut mihi evidentissimum est, non quaerit, nec
quaerere potest fidem de illa veritate, ab his qui quomo-
libet + dubitant ~~de canonica~~ vel formidant de canonica
electione Papae pro tempore regnantis; sed ab his qui creden-
tes canonicam electionem negant veritatem Pontificatus. Adverte 1°:

[margin: + inculpabiliter ~~sive culpa~~]

Ex eo ipso quod nos in ea 1. ne supponamus Clementem esse canonice
electum, eodem modo agerimus esse de fide quod sit verus Pontifex, ac
Martinus V. supponens Papam esse canonice electum, proponit

credendus per fidem quod sint Veri Pontifices: quia in eadem procurrit sensu atque iisdem terminis, procedit assertio nostra. — Nego ans: quoniam Martinus supponit creditam canonicam electionem, et hac suppositione facta, proponit credendam per fidem veritatem illam. Nos autem ac Veteres Theologi, quaerimus absolute an spectet ad fidem quod Clemens sit Verus Pontifex, non obstantibus ratiocinijs et argumentis quibus aliqui dicunt non posse credi omnimoda certitudine humana, eius canonicam electionem: immo id nitimur persuadere, quod nempe de eius canonica electione nemo prudenter dubitare vel formidare potest: quia non se habet eadem veritas illa ut a nobis assumitur ~~[illegible]~~, et ut proponitur a Martino; quoniam iste supponit canonicam electionem creditam, nos vero assumimus illam disputandam et persuadendam.

Dices 2°. Martinus non supponit electionem canonicam creditam, sed credendam ab his a quibus exigit assensum fidei erga illam veritatem; siquidem sic interrogat, Utrum credat, quod Papa canonice electus de se est, quod — Resp. Martinus supponere electionis canonicae creditae, et simul credendam ab illis: intendit namque ibi discernere haereticos, qui licet credant fide humana Papam esse canonice electum, et licet ne[illegible] in illius electione datam aliqua quae parva deficere requisitis ex praescriptis a sacris canonibus, adhuc tamen imprudenter credunt affirmare non esse Verum Pontificem: quia credunt canonicam electionem non autem credunt illam ut ea esse (19) fide humana, moveantur ut ~~[illegible]~~ deberent ad assensum fidei divinae, erga Verum Pontificatum illius: quia supponit eius canonica electio credita, et simul desiderat illam credendam, modo debito ad conducendum assensum fidei.

Replicabis difficulter: quia Martinus † (in eius verbis) proponit omnibus credendam canonicam electionem pro

tempore Regnanti: q. nemo potest de eius canonica electione formidare: q. omnes tenentur fide credere eum esse verum Pontificem. Ultima ipsa ex 2a patet. 2a ante probatur: si Martinus proponeret omnibus credendum, q. Papa pro temp. Regnans est verus Pontifex, nemo posset prudenter de hoc formidare: q. si Martinus proponit credendam canonicam electionem Papae pro temp. Regnantis, nemo poterit de illa prudenter formidare. — Distinguo 1m ipsius. proponit canonicam electionem credendam omnibus quibus numquam fuit credita omnino fide humana, nego ipsam; ~~omnino et supponit~~ quibus supponitur credita, subdistinguo, ~~credere~~ proponit illam credendam tantum et veluti intransitive, nego; credendam ea sinceritate animi, ut inducantur ad assentiendum fide veritati Pontificatus credo ipsam.

Igitur Martinus in ea interrogatione supponit eos qui interrogandi sunt, si sint heretici, admittere canonicam electionem et negare Pontificatum, ideoque eam interrogationem instituit, ac si dicat vel quaerat: an credas eum esse verum Pontificem, quem credis, vel certo existimas, aut supponis esse canonice electum? Unde supponens ab ipso creditam canonicam electionem, proponit ipsi eandem eo animo credendam, ut ex ea inclinetur ad assensum fidei. Respectu ante aliorum, qui non habent fidem humanam in 1o gradu certitudinis alibi explicato de canonica electione, interrogatio illa non proponit ipsis credendam canonicam electionem, q.a nec Martinus V, neque alius Summus Pontifex est regula ~~vera~~ fidei humanae, sed fidei Divinae, neque de electionibus futuris et successorum illius poterat ille fidem humanam facere.

Dices 3. si haec vera sunt, non potest ~~discerni hereticus~~ ex ea interrogatione discerni hereticus a Catholico; q.a verum responderet non credo fide Divina Pa-

pp. pro tempore Regnantem esse verum Pontificem; Catholicus equidem quia non credit esse canonice electum; Haereticus autem qui licet de re dat, non tamen ideo credit esse verum Pontificem. = Respondeo solutionem adhibitam ex hoc ipso confirmari. Etenim exinde demonstratur sensum illius interrogationis esse nuper adductum. Quoniam si a Catholico quaeratur: Utrum credat quod Papa canonice electus pro tempore sedens, est legitimus successor Petri? optime respondebit, credo, quasi sub illa additione si est canonice electus: velut ~~[illegible]~~ si ab eodem quaeratur, utrum credat quod Infans rite Baptizatus est in gratia? optime respondebit, et respondere tenetur, credo, sub illa nempe additione validi Baptismi: At vero sicut potest dubitare quis aut saltem formidare de valido Baptismo infantis, ex qua formidine non potest per fidem credere quod sit in gratia. Ita Auctores Catholici negantes se credere per fidem quod Clemens sit verus Pontifex, moventur ad id ex sua formidine circa canonicam electionem.

Si autem ab Haeretico quaeratur utrum ~~[illegible]~~ credat quod Papa canonice electus est verus Pontifex? respondebit non credo, ergo supposita canonica electione; sicut haeretici negantes sacramento Baptismi, ac reliquis sacramentis vim causandi gratiam, si interrogentur, an credant quod Infans valide Baptizatus est in gratia? respondebunt, non credo: nulla nimirum facta reflexione supra validitatem Baptismi, seu etiam supposito quod Baptismus fuerit validus sicut rite collatus: quod optime discrimen inter Catholicos et haereticorum ex ea interrogatione habetur. neque aliter poterit illa institui a Martino, in sensu stricto illius verbi credat, quo neque inferatur Auctores ~~[illegible]~~ nobis adversos in praecedenti controversia haereticos esse, vel Martinum pro dd. illorum stare. Quare hoc argumentum manet valide solutum quod de fide sit, Papam pro tempore Regnantem esse verum

Pontificis; quin ex eo sequitur dari ne illam esse de fide, et sequi hereticos esse qui negant illam eam dari ne esse de fide. Utrumque enim optime congruit solutione nostra, quae insinuato exemplo afferri et explicari potest. Nam sicut licet catholico formidanti de validitate baptismi istius infantis, non credere ex fide quod ille sit in gratia; non tamen licet illi id non credere, si supponat validum baptismum; propterea qui id non crederet supponens validum baptismum, hereticus foret: ~~si negaret illum esse in gratia~~; similiter licet catholico formidanti de canonica electione huius Papae, non credere ex fide quod ille sit verus Pontifex, non tamen licet id non credere, supposita valida electione; quapropter hereticus foret, qui hanc supponens, non crederet esse verum Pontificem.

Attamen ~~quicumque catholicus~~ quilibet catholicus potest impune aut sine culpa, formidare immo et dubitare de canonica istius Papae electione, ideo quia revelatum non est, eam fuisse canonicam; sicut ob eandem rationem potest quis formidare et dubitare de valido baptismo huius infantis: ex quo sequitur aperte, quod ~~ille~~ ille non sit hereticus, qui motus ex tali formidine, negat esse de fide quod hic Papa sit verus Pontifex; vel quod hic infans sit in gratia. Verum quisquis sine ulla formidine crederet hunc Papam esse canonice electum, et hunc infantem esse vere baptizatum; manifeste foret hereticus, si deinde negaret esse de fide quod ille Papa sit verus Pontifex; et quod ille infans est in gratia; at catholicus primo modo se gerit, hereticus autem 2.o modo se habet: quo interrogatio Martini opportunissima est ut a nobis explicatur, ad utrumque discernendum.

Vagabis adhuc: quod hoc dantur quod hereticus formidet de canonica electione huius Papae excusabitur a nota heresis, etiam si interrogationi Martini responderet non credo. = credo itaque si responsio haec heretici, moveatur ~~dumtaxat~~ a predicta formidine; in quo casu non foret hereticus ex hoc capite. Si autem ille pervicaci animo supponatur, et eodem modo responderet non credo, quamvis non formidaret de canonica electione, tunc negans se credere, eo ipso hereticus foret: quare supra dixi Martinum intendere ea interrogatione proponere hereticis canonicam electionem credendam eo animo, et sinceritate, ut ex illa moveantur ad credendum ex fide legitimam successionem Pontificum.

Dubium 10.

Utrum assensus fidei [struck] compatibilis sit cum actu scientiae eiusdem obiecti.

Saneri praemissis allegantur Aut. SS. exponitur definitio fidei et sensum SS.

§ I

Respectu omnis cumque eorum iam ordinarie, quae absolute procedit praesens controversia. In qua communiter Theologi simul complectuntur separationes actus scientiae, cum actu fidei; habitus cum habitu; et tandem habitus cum actu. Nos autem claritatis gratia primam tantum in [struck] praesenti dubio animum discutiendam, ceteras posteriores sequenti relinquentes examini. Per actum vero scientiae intelligimus quamcumque notitiam evidentem evidentem obiecti attacti per fidem: sive talis notitia sit immediata, ut est quae versatur circa prima principia; sive sit mediata qua attinguntur conclusiones scientificae, sive sit intuitiva rei in se ipsa, [struck] et quidditativa rei quo ad quid est: sive sit abstractiva, et quo ad an est; dummodo illa sit evidens.

Prima sententia

affirmat posse quamoptime assensum fidei componi cum actuali evidentia eiusdem obiecti. Ita Gerandus q. 1. et 2. Prologi; et in 3. dist. 3. q. 4. Bachonius, Altisiodorensis, Henricus. Et ex modernis Suarez, disp. 3. sect. 2. Valentia, Vega, Hurtado, Arriaga, Mercatus, Arriaga, [struck] alii ser. a Salmanticensibus allegati, et alii.

2a ex opposito docet, incompatibilem esse quavis parte invicta, assensum fidei, et assensum scientificum. Et expresse D. Thomas [struck] [struck] sequuntur, quem omnes Thomistae iam antiqui, quam [struck] [struck] Moderni sequuntur. Tandem tuentur Scotus, atque graviores seo-

tit.; et ex aliis Lorca, Suarez, Molina, Fonseca, et Toletus allegati a Salmanticensibus Tract. 17. Disp. 3. Dub. 2. § I.

Antequam Doctrinam nostram stabiliamus, opere pretium est præmittere et exponere Paulinam fidei definitionem: utpote e qua potissima pro Doctrina nostra desumenda est. Igitur Apostolus ad Hebreos 11. ait quod fides est, substantia sperandarum rerum argumentum non apparentium. Quæ verba, crebat Cajetanus, sonant non definitionem, sed Encomium fidei: et certe sicut alii Doctores fidei, neque elogium, neque definitionem sonant. Veruntamen D. Thomas, et cæteri scholastici alii, melius iudicant, veram et propriam fidei definitionem verba illa importare: neque enim per hoc quod fides sit argumentum convincens, convenit aperte cum scientia, vel demonstratione; a qua generaliter differt, per hoc quod sit non apparentium, sive agenturus de non visis neque evidentibus. ~~Ergo~~ Unde nonnulli volentes explicantes hanc eandem definitionem tradere, definiunt fidem, per hoc quod sit, adhæsio firma intellectus innitens authoritati Dei obscure revelantis.

Alii vero brevius asserunt, quod illa est, assensus Mysteriorum, quæ Deus dixit. Hi tamen sibi, non aliis, neque veritati, brevitate consulunt. Ommittunt namque obscuritatem, quæ volunt hanc esse qualem fidei: quia in specie, claram ~~tenere~~ quæ breviter definitionem distinguunt, sed revera obscuram, quæ quidam cum scientia prius explicata, ut fieri potest, ex divinis locutionibus confundunt, et spurgen hæc definitio, ut gravia reiicienda est, quia omnino et immerito recedit a ~~definitione~~ Paulina definitione, ommittens obscuritatem ab ista imperitata, quam D. Petrus Epist. 2. cap. 1. tam propriam fidei existimavit, ut hanc appellaverit ibi lucernam lucentem in caliginoso loco: nempe in intellectu, qui velut proprius locus fidei est; hæc autem licet lucerna Mysteriorum sit, quadam tamen caligine offunditur, quia visio illorum non est.

Cohærent DD. SS. quorum sensui et expositioni, potius quam arbitrio scholastico-

rum standum est. Dionysius lib. de Mistica Theologia Cap. 1. inquit: Non nisi per sacrae caliginis tenebras, humanae mentes, nec possunt, nec debent divina Templari Mysteria. Vide Chrisost. Homil. 27 super eadem verba Apostoli, ait: fides est argumentum non apparentium. quid est, quod dulcis videre, ut a fide excidatis? Theophilactus ad eum locum: fides est ostensio rerum in conspectum non venientium. S. Gregorius Magnus Homil. 26. in Evang. quae apparent, non habent fidem, sed cognitionem. D. August. tract. 40 in Joan. quid est fides? credere quod non vides. S. Greg. Ita S. Bernardus lib. 5. de consideratione ait: fides est voluntaria praelibatio veritatis nondum propalatae. Atque plura adhuc omnino eadem fere habent Epiphanius lib. 4. cap. 42. Nazianzenus Orat. 2. de Theologia. Hilarius lib. 8. de Trinit.e et Ambrosius lib. 1. de Abraham cap. 5. atque plures alii.

Nos igitur nostrae fidei, theologiae, et Religionis, verae Doctores sequentes, Paulinam definitionem amplectimur, in qua, non apparentiam, sed obscuritatem rerum credi- tarum, ut fidei proprium essentialem, agnoscimus et tenemus: ~~et nullam aliam clariorem ... definitionem, hanc breviter ita explicamus~~ quo aperte liquet praedicta obscuritate esse ipsam omnino intrinsecam ~~...~~ essentiae fidei, ab ~~...~~ evidentia abstractam. ~~...~~ in hoc sensu sat explicata manent ultima verba praedictae definitionis. In ea autem, vox illa substantia, significat fidem esse fundamentum totius vitae Christianae ~~et spiritualis~~, ut inclu- dentis elementum vitae aeternae, quam speramus: ideoque ~~...~~ dicitur substantia sperandarum rerum, nempe fundamentum spei nostrae quae respicit in suo adeptio objecto ultimum finem, videlicet Beatitudinem, et simul media quibus ea assequenda est, quae, etiam a Deo auxiliante speramus. His igitur ~~...~~ suppositis.

Nostra firmatur conclusio

§ II

Nulla pacto fieri potest ut simul ~~[struck]~~ cohaereant actus fidei
et scientiae, circa idem objectum. Haec assertio est adeo expressa D. Thomae, pluri-
bus in locis, ut supervacaneum existimem, testimonia eius, sive addu-
cere, praesertim quia ~~[struck]~~ et ratio nostra probatur ex eodem Ang. Mag.
desumenda est. Ea autem est huiusmodi.

Repugnant in eodem subiecto duae*
*et circa idem objectum
pro intrinsecis utraque ~~[struck]~~ illae denominationes formaliter contra-
dictoriae; sed ita se haberent actus fidei et scientiae in intellectu: ergo repug-
nat utriusque coexistentia. Maior est evidens probatur minor: ~~[struck]~~
~~[struck]~~ intellectum esse videntem et non videntem, objectum esse verum
et non verum, sunt denominationes formaliter contradictoriae; sed has
denominationes praestarent tam obiecto quam intellectui actus fidei
et scientiae, si simul essent in intellectu: ergo probatur minor: ab
actu qui formaliter est visio obiecti, provenit necessario denominatio vi-
si in obiecto, et denominatio videntis in subiecto; ab actu autem qui
formaliter est non visio obiecti, provenit necessario denominatio non visi
in obiecto, et denominatio non videntis in subiecto: sed ab actibus scien-
tiae, et fidei, respective, proveniunt formaliter ~~[struck]~~ praedictae deno-
minationes: ergo maior evincitur. ~~[struck]~~ actus scientiae formalissime est vi-
sio intellectualis obiecti per medium demonstrativum; actus vero fidei e
contra est formaliter non visio obiecti, seu attingentia illius per medium
obscurum: ergo.

2° probatur. Repugnat ex terminis subiectum aliquod simul esse
202 in motu et quiete; in via et in termino; sed si forent simul compatibi-
les in eodem intellectu actus scientiae, et fidei, intellectus simul esset in mo-
tu et quiete, in via et in termino; ergo repugnat simultas utriusque actus
in intellectu. Minor probatur: intellectus per actum scientiae obiecti, est omnino
iunctus de obiecto, detrahitur ab illo, ac proinde quiescens in eo, vel
circa eius veritatem, tanquam in termino suae inquisitionis; per actum
vero fidei, semper movetur; nam ut aiebat Apostolus 2. ad Corin-
th. 5. per fidem ambulamus; ergo si de simul forent actus scientiae et
fidei in intellectu, circa idem obiectum, simul intellectus foret in via et in
termino; in ~~[struck]~~ quiete, et in motu. — Probatur 2°: intellectus ab obiecto
viso necessario detrahitur, ~~[struck]~~ ita ut sine ulla prorsus libertate ~~[struck]~~ illi agen-

tatur; erga obiectum Vo non Veri indifferenter movetur, ideo aget inclinatione Voluntatis, et assentiatur; o Repugnat intellectus simul esse indifferentem et determinatum; necessitatem et libertatem: ergo repugnant in eodem intellectu actus fidei et scientiae circa idem objectum.

Haec ratio omnium efficacissima est, cuius vim conantur eludere adversarij dicentes; non repugnare intellectum denominari videntem et obiectum Verum, simulque non videntem et obiectum non verum per diversa media; similiterque non implicare, intellectum esse determinatum et indifferentem, seu moventem et quietum, circa idem obiectum per diversa media attactum; licet omnia ista repugnent verificata simul ratione eiusdem medij. Cum enim actus scientiae attingat obiectum per medium demonstrationis, actus autem fidei, per divinum testimonium, non opponuntur actus scientiae habens claritatem a suo medio, et actus fidei, habens obscuritatem a proprio et distincto medio: quare licet intellectus assentiatur obiecto, victus et determinatus: in vi demonstrationis; adhuc tamen potest non assentiri in vi testimonij; quia per hoc medium maeidem obiecto per fidem, in vi testimonij; quia per hoc medium manet obscurum obiectum, quod per aliud diversum medium supponitur verum.

Neque adverit, ulla est repugnantia in eo quod intellectus tendat ad idem obiectum libere et necessario per diversos actus, et per diversa media; quandoquidem non repugnat quod idem numero actus simul sit liber et necessarius, ut plures theologi asserunt esse amorem beatificum Christi Domini; qui regulariter ipsa scientia beata, propugnant esse necessarium, et simul meritorium ac consequenter liberum. ~~Insuper~~, non ~~etiam~~ ejus ratio est quod videtur repugnans, quod idem obiectum proponatur amore dignum ex duplici modo, quorum altero necessitet, et altero relinquat liberum amorem; et consequenter poterit tunc voluntas propter unum modum diligere necessario; et propter alterum amare libere obiectum: quod similiter non repugnat quod intellectus propter unum medium feratur necessario in obiectum, et propter aliud feratur libere, quia non repugnat obiectum habere utrumque medio

alteri claro, et alteri obscuro.

S.^da^ ratio est quia qui fidem credit obiectum revelatum, ita libere praestat assensum, ut possit non solum non assentiri, sed et dissentiri. Est enim ~~assensus~~ actus fidei, assensus intellectus liberi libertate contrarietatis, nempe ad assensum et dissensum; et non tantum liberi libertate contradictionis, sive ad assensum et carentiam vel ommissionem assensus; sed haec indifferentia intellectus ad assensum et dissensum, incompatibilis est cum visione obiecti, etiam per aliud medium: ergo. Probatur minor: intellectus videns obiectum, est necessitatus ad assensum, et consequenter impotens dissentire; sed cum hac necessitate ad assensum, incompatibilis est libertas et indifferentia ad dissensum: ergo visio obiecti incompatibilis est cum indifferentia intellectus ad assensum et dissensum, etiam per aliud medium: patet consequentia nam si intellectus posset per aliud medium dissentiri, non esset necessitatus ad assensum, ut supponitur esse.

Et ratio manifesta est: quia repugnantia necessitatis cum libertate, explicanda est ex repugnantia vel oppositione suorum extremorum: necessitas enim quae dicitur quo ad specificationem, opponitur cum libertate contrarietatis, eo ipso modo, quo actus ad quem est necessitas, opponitur cum uno ex actibus ad quos est libertas; sed actus ad quem est necessitas orta ex visione obiecti, est assensus: actus autem ad quos est libertas, sunt assensus et dissensus; quorum contradictio omnino repugnat etiam per diversa media: ergo omnino repugnant in eodem intellectu, et circa idem obiectum, ~~ad liber~~ libertas circa assensum fidei, et necessitas circa actum scientificum, etiam per diversa media.

Hinc aperta est disparitas exempli adducti. Non enim repugnat in ea D. Thomistarum, quod ille actus amoris beatifici Christi Domini, sit simul liber et necessarius, ut ab ipsis ponitur, nempe quod sit necessarius quo ad exercitium, et liber libertate contradictionis ex diversis motivis: est namque necessarius quo ad exercitium ut tendit ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi praecepta Deo intrinseca; et est liber libertate contradictionis, sive ad amorem et ommissionem amoris, ut tendit ad eandem bonitatem quatenus est ratio diligendi

creaturas et contingentia: hæc tamen libertas non opponitur ei illa necessitati; quia ita opponerentur, sicut opponitur actus ad quem est necessitas, cum uno ex illis extremis ad quod est libertas; at actus ad quem est necessitas est amor ex prædicto motivo; unum vero ex extremis ad quod est libertas est omissio ex alio motivo; ~~amor~~ cumque minime opponantur amare ex uno motivo; et omittere amorem ex alio; minime opponuntur necessitas quae ad exercitium, et libertas contradictionis in illo actu.

Id amplius patet si in exemplum fingamus, actum illum Christi Domini esse liberum libertate contrarietatis, nempe Christum Dominum esse indifferentem ad amandum vel odio habendum illud objectum, ut est ratio diligendi creaturas. In ista hypothesi, impossibile esset quod amor ille foret necessarius, ut tradunt ad illud objectum, sub quo est ratio diligendi prædicata Deo intrinseca. et ratio est, quia illa libertas ita opponeretur cum hac necessitate amoris; sicut opponuntur amor, et odium; sed ita opponuntur amor et odium, ut prorsus repugnans sit, quod utrumque extremum sit simul, etiam ex diversis motivis: quo repugnansque est quod cum necessitate ad amorem, simul sit libertas ad odium. Similiter quia in nostro casu: quod intellectus est liber ad assensum et dissensum erga objectum revelatum; et alias est necessitatus ad assensum erga objectum idem; impossibile omnino est, quod etiam per diversa media, sit indifferens et libere potens ad dissensum.

Aliter posset etiam respondere, videlicet, non esse idem objectum quod attingitur a Christo Domino amore illo necessario et libero, sub diversis rationes: quoniam in esse objecti, sat distinguuntur bonitas divina sumpta et ut est ratio diligendi omnia prædicata Deo intrinseca, et eadem bonitas ut connexa cum creaturis, et est ratio diligendi istas: adeo enim diversum est utrumque objectum in esse tali, quod in ipso actu diversas efficiat rationes. Quapropter exemplum extra difficultatem nostram se habet, quia ista de eodem objecto procedit. Præterea major absurditas et difficultas de necessitate actuum fidei et spei quam

de coexistentia necessitatis et libertatis in eodem amore Xpti Dni; quoniam adhuc supposito amorem illum fuisse liberum, nemo audet affirmare illum fuisse regulatum per fidem, ~~quem omnes negant~~ quamquam consequenter regulatur per illam, quia per scientiam, ut patet in omnibus oratoribus. nemo enim audet affirmare, fidem extitisse in Xpto; ergo

Respondent 2°

adversarij: quod licet intellectui videnti obiectum sit necessitatis ad assensum per medium demonstrativum, adhuc tamen manet liber libertate contrarietatis, sive ad dissensum: quod potest per medium fidei assentiri obiecto libere, idest potens dissentiri. ans probatur: necessitas illa ad assensum per medium demonstrativum, est necessitas orta ex suppositione omnino extrinseca intellectui, nempe ex suppositione medij demonstrativi; sed tali necessitas, non tollit libertatem ad dissensum: ergo probatur minor: tali necessitas ad assensum ex suppositione pure extrinseca, efficit, ne intellectus possit ponere dissensum in sensu composito assensus, sive ut coniungendum cum assensu, et cum medio demonstrativo, non tamen efficit ne ~~possit~~ sit intellectus potens ad

204. dissensum in sensu diviso, et sim. sed haec potestas sufficit ad libertatem, ut patet in Xpto Dno libere moriente sub praecepto, et in homine libere consentiente sub praedefinitione: ergo

Imminis et Hera

soluta est: quod licet illa necessitas ad assensum per medium demonstrativum oriatur ex suppositione istius medij omnino extrinseca intellectui; quia tamen haec suppositio se habet ex parte actus 1i, ex qua oritur iudicium practicum et connexum infallibiliter cum assensu; ideo non stat cum illa libertas ad dissensum, sicut licet visio beata, et revelatio damnationis facta alicui, sint suppositiones extrinsecus advenientes, non relinquunt libertatem, vel pro ante cedentem, sive in sensu diviso, vel ad omissionem amoris beatifici, vel ad sperandum; quia ex utraque suppositione oritur iudicium practicum se tenens ex parte actus 1i infallibiliter connexum vel cum amore, vel cum omissione actus oper: ergo similiter. et ratio est quia non stat libertas, sine iudicio proponente indifferenter obiectum capax assensus et dissensus; sed non stat huiusmodi iudicium indifferens, simul cum iudicio practico ~~proponente~~ detrahente ~~detrahe~~ assensum; ergo

teram in sensu diviso.

Hec solutio, atq eius doctrina mihi omnino placet, placuitq
in tract. de pcc: s. Vt ibi late ~~...~~ conatus sum demonstrare
contra Modernos Thomistas, ea apertissime impugnatur, concordia
libertatis Xpti morientis ~~...~~ ex precepto, cum eius impeccabilita-
te quam ipsi adstruerent, dicentes, q licet preceptum in Xpto impecca-
bili, sit infallibiliter tractum eius mortes; fuit tamen Xpto Dno
liberum non mori in sensu diviso, sive ommissione mortis secun-
dum se; eo q suppositio precepti erat omnino extrinseca et acci-
dentalis libertati Xpti Dni ad moriendum vel non moriendum ab-
solute, et sm se. Unde in eo tract. de pcc, specialem institui ne
in qua probatus sum, q si hac doctrina salvatur in Xpto libertas
ad non moriendum; eadem salvari debet libertas ad operandum
in eo homine cui facta fuerit pro damnationis revelatio.

Ratioq + contra supra datam solutionem

qua ibi moveor, urget similiter in hic. Etenim licet medium determi-
natum, quo intellectus necessitatur ad assensum, se habeat ex pte ac-
tus primi, dummodo illud sit pure extrinsecum et accidentale
libertati intellectus ad assentiendum et dissentiendum obiecto, non aufert
potestatem ~~libertate~~ ad dissensum in sensu diviso; s. hoc sufficit ~~...~~ liberta-
te assensus: q. probo maiorem: licet preceptum de morte subeun-
da impositum Xpto Dno, se habeat ex pte actus p.i; q tamen illud
et pure extrinsecum et accidentale libertati Xpti ad moriendum
vel non moriendum, non aufert illi potestatem ad ommissionem
mortis in sensu diviso, quo dantum, aiunt Thoae, mors fuit libe-
ra Xpto Dno: q similiter. Videtis q argumentum mihi proriis inev-
luctabile ex paritate omnino conformi, q mutatis solummodo
terminis a me propositum est contra illos Thoas, in ea ne de pcc.

Neq vim il-
lius effugies, si dicas: preceptum ~~...~~ in Xpto Dno non se habere
ex pte actus p.i. Id namq nemo Thaus, contra quos propositum fit
paritas, dicit; neq facile aut vere dici potest. Quoniam ad mori-
endum obedientia, sive ex precepto, uti pro nobis mortuus fuit
Xptus Dnus, qui factus est obediens usq ad mortem, necessario prae-
requiritur indispensabiliter cognitio precepti, ut ipse patet; s. cognitio precepti

nexio se habet ex parte actus liberi ad moriendum vel non moriendum; quia tota radix, et principium libertatis in intellectu consistit, eo quod nihil potest antecedenter etiam voluntas velle, quod non fuerit prius ab intellectu cognitum, et propositum, vel indifferenter, vel determinate, iuxta illud, nihil volitum quin praecognitum: quod cognitio praecepti, ac proinde et praeceptum se habent ex parte actus liberi libertatis Christi Domini.

Praeterea id ipsum ex ipsa paritate evincitur aperte; ideo namque medium demonstrativum se habet ex parte actus liberi quia illud cognitum, et in illo cognito, intellectus cognoscit obiectum cui assentitur; ex qua cognitione determinate clare omnimodam veritatem obiecti, determinatur libertas intellectus ad agendum, ut neque antecedenter, vel in sensu diviso possit dissentire; sed eodem modo [struck] se habet praeceptum Christi ad moriendum sub praecepto; quoniam, ex cognitione praecepti determinatur omnino voluntas Christi ad volendum mortem; eo namque ipso quod Christus sciat ac cognoscat hanc esse voluntatem Patris praecipientis determinate mortem, vult mortem quia praecepta: quod praecisa ad volitionem mortis, existit in Christo cognitio praecepti; sed omnis cognitio praeintellecta ad voluntatem, et inferens in ista unum extremum prae alio, se habet ex parte actus liberi libertati: quod [struck] licet concederetur praeceptum non se habere ex parte actus liberi voluntatis Christi acceptantis mortem acceptam [struck] specificative acceptando [struck]; respectu tamen voluntatis acceptantis mortem quia praecepta reduplicative, sive obedientiae praelecta; nemo est qui vel dubitet praeceptum se tenere ex parte actus liberi; at forsan ita se habuit praeceptum in Christo, praescribens nimirum non solum quod moreretur, sed quod moreretur ex motivo obedientiae; quod = Denique: id tantum quod est applicativum actus liberi cum distinctum ex tali, ad actum secundum intelligitur se habens ex parte actus secundi, seu pro signo posteriori ad actum primum in se constitutum; at praeceptum, minime est applicatio actus liberi ad actum secundum: quod Et hinc constat, nulla esse paritate praedictarum,

q. ita conciliet a suis Authoribus dummodo ut pura applicatio actus 1.i cum distinct. q auxilia sufficientia ad opus salutare; ut q se habens ex pte actus 2.i velinquit illesu actu 1. ac proinde et potestate antecedente ad dissensum. Replica igitur adversariorum contra nostra urgentissima est, ex paritate doctrine, qua moderni theo. dicuntur liberu fuisse Xpto Dno morte, supposito precepto, q. in sustu impeccabili, et infallibiliter dnexum cu morte, et incompossibile prorsus cum ommissione mortis; q. hec foret gralis transgressio precepti, impossibilis Xpto impeccabili: Ead. ergo doctrina dicere possunt adversarij: dissensum erga obiecta verum, liberu esse Rgenti, supposito medio demonstrativo quo utitur, nec licet fallibiliter ex suppositione illius medij, sit intellus infallibiliter dnexus cum assensu, et incompossibilis cum dissensu, salvatur tamen in eo potestas antecedens, sive ad dissensum in sensu diviso, idest ad dissensum non dungendus cum medio demonstrativo, eodem quippe modo qua in Xpto, supposito precepto salvatur libertas ad ommissionem mortis. Quapropter earitimo, doctrina ista de libertate Xpti morientis, aut deserenda esse, aut adversariis in h. concedendu; ut in tract. de fide ex instituto docuimus. quo supposito nego libertatem Xpti Dni in acceptanda morte salvari posse, precepto dicta decendia. ~~Alij autem alijs diversi sunt modi decendi, et dilicandi eam libertatem precep. impeccabilitate Xpti, e quibus po~~ ~~test qui voluerit seligere~~ q. alia, ex pluribus dicendi modis selecta, qua nulla potest fieri paritas ad rem presente. dico enim suppositiones omnes antecedentes, etiam si extrinsece et accidentales sint, dummodo se teneant ex pte actus 1.i et sint pertracte dnexe cum uno extremo, aufferre libertatem ad aliud: atque ita dudico se habere medium demonstrativum ad assensum evidentem; revelationem damnationi ad ommissionem actus spei; visionem beatam ad amorem, ac denique preceptum in Xpto ad mortem; ideoque plures et graves theo-

logi negant tale preceptum extitisse.

Placet tamen id mihi verissimum sit, nihilominus alioquali solutione poterit etiam paritati occurrere, dicendo, quod medium demonstrativum est talis necessitas vel suppositio antecedens, quae ex vi sua et seclusis omni alio, directive eius aversio, ideoque reddit impossibilem dicensum. Preceptum autem etsi ex parte rerum si se habeat, non tamen est talis suppositio quae ex vi sua et seclusis omni alio, inferat acceptationem mortis in Christo Domino, vel directe eius illa, id namque non est proprium precepti absolute, alioqui omne preceptum, et in quolibet subiecto auferret libertatem: verum in Christo Domino ratione impeccabilitatis, habet preceptum directe eius acceptatione mortis: quod non ratione sui, aut ex vi sua, directive preceptum eius morte. Quod

autem et sufficerat ad salvandam libertatem Christi Domini morientis, subiecto precepto, suaderi potest: preceptum directe antecedenter eius morte, non ratione sui, sed ratione impeccabilitatis Christi, reddet impossibile illa omissione mortis tantum, quae repugnat impeccabilitati Christi Domini; sed non omnis omissio mortis repugnat impeccabilitati Christi Domini, quod non omnis omissio mortis redditur Christo impossibili ex vi precepti: quod preceptum non aufferet a Christo libertatem moriendi, patet hoc ultima, quoniam bene mors vera est, et censeri debet libera, cum vere est et manet possibilis omissio mortis: nam eo ipso vera est, et manet in moriente potestas ad non moriendum, non enim est possibile non mori, nisi respectu potestati quae in illo supponatur illesa; sed eo ipso vera est et manet in illo libera eius haec talissime sit potestas ad non moriendum: quod

Ita igitur premissis nostri discursus, seorsum suadendae sunt. Et quidem maior verissima est: nam si preceptum in Christo Domino, non reddit ratione

[margin:] + illam libertatem Christi moritura sequenti discursu

tui, s. ratione impeccabilitatis, nexus actum moriendi; neque etiam
potest reddere ratione sui, s. ratione impeccabilitatis, impossi-
bilem omissionem mortis. Siquidem sicut est verum, quod ex duo-
bus extremis libertatis, unum redditur absolute nexus, alterum
redditur absolute impossibile; ita similiter verum esse debet, quod
ab eo ratione cuius unum redditur nexus, alterum redditur
impossibile: quod si ratione solius impeccabilitatis redditur Christo nexus
actus moriendi, ratione eiusdem redditur ipsi impossibilis omis-
sio mortis. Modo sic, s. sola omissio mortis privativa sen-
su iungenda cum precepto, est quae redditur Christo impossibilis a
sua impeccabilitate; quia ista sola est transgressio precepti, et con-
sequenter peccatum, repugnans Christo impeccabili: quod sola ista
redditur Christo Domino impossibilis supposito precepto. Haec autem omissio
privativa mortis, non est omnis et sola omissio, qua Christus
potuit non mori: nam preter istam, possibilis fuit Christo alia om-
missio mortis pure negativa, quia in eo erat vera potestas ad mori- + absolute, et
endum et non moriendum, quamvis non adesset preceptum: haec ta-
men omissio pure negativa, non repugnat impeccabilitati Christi,
quia illa minime peccatum est: quod illa nunquam redditur Christo Domino
impossibilis, etiam supposito precepto moriendi; patet sic, quia nec
preceptum ratione sui, neque impeccabilitas Christi, reddunt ipsum morta-
lem vel immortalem; ad utrumque enim ita prescindunt, ut aeque bene
cum alterutro componantur: quod ex sufficerat ad salvandam liberta-
tem haec possibilitas omissionis mortis, pure negativae, exinde stat,
qualiter cum precepto se habente ex parte actus sui, cohereat in Christo
libertas ad moriendum, per potestatem illam absolutam non mori-
endi.

In casu autem nostrae questionis, res aliter se habet, quoniam hoc
supposito medii demonstrativi, non solum est antecedens, sese ha-
bens ex parte actus sui sicut preceptum in Christo; sed ulterius ex vi sua
ita efficit nexum assensum, ut reddat prorsus impossibile dissen-
sum; nam ratione sui est iam talis et evidens claritas obi-

ut efficiat nexum visionem illius, et defer. asensus intus erga illud. q̄ reddit antecedenter impossibilem desensus erga illud. Ideo dicendum de visione beatifica perfecte amoris de revelatione damnationis, perfecte ommissionis actus spei; et de quocumque alio principio se denente ad ipse actus v.i ex vi sua, et ratione sui infallibiliter dnexo cum violatione libertatis, et proinde reddente aliud prorsus impossibile.

20) — bere ponantur aut fiant. occurrunt [illegible]

3. adversarij: ut dantur esse nexus dus ex ipse pro. dus ex ipse obti, ut actus fidei existat, quod requiritur ad ipso actu fidei, ut sine ulla repugnantia existat; s. actus fidei ut existat, non exigit q. ipsa non sit videns obtus, et q. obtus non sit verus absolute, s. tantummodo exigit, q. ipsa vel saltem non sit videns pro illud medius q. est motivus ipsius fidei, et q. obtus non sit verus pro hoc medius: q. minorum probant a paritate notitiae abstractivae, quae ut perfecta existat non exigit q. obtus non sit absolute et simpliciter presens; s. q. non sit presens ex vi illius medij, quo attractive attingitur: q. sicut stat optime, q. obtus alioqui presens attingatur per notitiam abstractivam, ita et stabit, q. obtus alioqui verus, attingatur per fidem, et ut obtinerus, [illegible] nam non apparet maior in uno quam in alio casu repugnantia.

Resp. de esse maiori, neg. minorem: q. actus fidei ut existat exigit inevidentiam privativam obti in se, ut ex argumentis amplius stabit. ad paritatem dico, nullus esse, q. notitia abstractiva ex se non excludit omnino, vel omnimodo evidentiam obti ex vi proprij medij, q. ex vi illius admittit evidentiam abstractivam, ut patet in scientia infusa Xpti Dni: q. de ratione obti cogniti per notitiam abstractivam, non est q. sit non [illegible] presens, vel non cognitus [illegible] evidenter a cognoscente: at vero notitia fidel asensus fidei, exigit q. obtus sit privative non verus pro quod decemque medius: unde cum esse verum et non verum contradictorie opponantur, secus autem esse videns abstractive, et esse videns intuitive, q. unum non negat omnem evidentiam de alio

tet sit asens;

inde stat quod objectum aliquid intuitive praesens possit attingi per notitiam abstractivam; objectum vero obscurum attingi non possit per actum fidei. Et quidem exemplum opportunius est quod ex actibus desiderii et gaudii pro nobis efformari potest: cum enim de ratione desiderii est quod objectum sit absens, ~~[illegible] repugnat~~ et de ratione gaudii est quod objectum sit praesens, omnino repugnat quod simul coexistant actus desiderii et gaudii de eodem objecto; etiam si ex diversis motivis tendat uterque actus in objectum: quod quia de ratione objecti scientiae est quod sit verum, de ratione autem objecti fidei est quod sit non visum, omnino repugnat quod coexistant actus scientiae et fidei circa idem objectum etiam si scientia procedat per diversum medium, scilicet per demonstrationem, fides autem per divinum testimonium. Et ratio omnium est, quia extrema contradictorie opposita, et quorum unum est omnimoda privatio alterius, nequeunt etiam ex diversis mediis seu motivis simul coexistere.

Dices: nullum est objectum magis intuitive praesens, et evidenter visum, quam objectum beatificum, quod a beatis possessum, ab eis amore gaudii perfectissimi diligitur; et tamen ~~circa idem objectum~~ Angeli beati feruntur simul desiderio circa idem objectum, Christi illud, in quem desiderant Angeli ~~semper~~ prospicere: ergo optime coexistere possunt gaudium et desiderium de eodem objecto: ergo similiter etc. Resp. eo textu [illegible] varie ab expositoribus explicari. Plurimi namque ea S.S. verba sic intelligunt, quod Angeli desiderent videre Spiritum S. in opera et dona sua collata hominibus, quae ipsi Angeli ministerio suo eis procurant, et promovent. Alii ~~[illegible]~~ ea exponunt de desiderio Angelorum erga humanitatem Christi, passionem et mortem illius. nec defuit qui assereret Angelos desiderare videre Christum non tantum humanatum, sed etiam Angelizatum, sed ut animum nostrum angelicum ut humanum, ita Philippus Faltarius lib. 3. [illegible] cap. 3. Sed desiderium istud non potest dici efficax. Licet autem dicatur assumatur ut ab aliis, de desiderio videndi Regem beatificantem Angelos; semper

Petri Epist. 1. cap. 1

genuinus est, non quod Angeli Deum tamquam absentem sibi desiderent, sed ad distinguendum gaudium coelestium a gaudio terrenorum, significatur gaudium beatificum admixtum desiderio, quia Deus delectatum est, quod possessione sua, nec fastidium, nec nauseam causat sicuti bona terrena: Unde S. Gregorius Magnus lib. 18 Moral. cap. 28, verba illa sic exponit: Deum Angeli vident, et videre desiderant, et sitiunt intueri, et intuentur. Ne autem sit in desiderio anxietas, desiderantes satiantur; et ne sit in satietate fastidium, satiati desiderant. et desiderant sine labore, quia desiderium satietas comitatur, et satiantur sine fastidio, quia ipsa satietas ex desiderio semper accenditur. Sensus quoque longe alius et diversus est ab eo quem intendit objectio.

209. ## Solvuntur argumenta

§ III

Plura sunt ~~nec inefficacia certe~~ argumenta atque efficacia quae opportune nostram probant et nostra impugnant: ~~placent~~ sed non illa omnia adversariis velut placent: ~~...~~ ponam tamen quae, vel aestimantur, vel apparent vigentiora. Arg. est 1. Apostolus Thomas, credidit fidem resurrectionis Christi, quam tamen aperte videt, et experimentaliter cognovit: ergo optime possunt cohaerere apparens evidens, et fides circa idem objectum. Ans. probatur: Ideo credidit Thomas, quia antea non credebat; sed antea non credebat resurrectionem Christi; quia cum ~~...~~ ab aliis discipulis audiret: vidimus Dominum, idest, redivivum; ille dixit, nisi videro in manibus eius fixuram clavorum &c. non credam, ut habetur apud Joan. cap. 20: ergo non credebat Christum resurrexisse. Propterea, Christus Dominus, ostendens Thomae vulnera conspicienda, et attrectanda, ait illi; noli esse incredulus sed fidelis: ergo et ille antea incredulus erat de resurrectione, et visio ipsa atque experientia vulnerum non obstabat, sed immo suadebat fidei resurrectionis.

Hoc argumentum non placet Modeano ~~...~~ Ferrera nobis adversario, quia inquit expositio praedicti textus adversatur Augustino, et Gregorio Magno; ad

dere deberet Venerabili Bedae, Haymoni, et ~~Ansel~~ Angelico Magistro. hi enim SS. PP. docent ~~ergo~~ Thomam aliud vidisse et aliud credidisse; Vidit enim hominem, credidit Deum. ait August. ~~[illegible]~~ tract. 79 in Joan. Hominem igitur vidit, et Deum confessus est, inquit Greg. homil. 26 in Evang. Ita etiam Beda, ad hunc locum. Haymo autem ibidem, rationem eiusdem aperte deducit, ex illis verbis Thomae [exclamantis]: Dominus meus, et Deus meus, inquiens: quare dixit Dominus meus et Deus meus? quia aliud vidit, aliud credidit. Vidit humanitatis naturam, et credidit divinitatis potentiam. Eadem fermè habet D. Thomas sup. eund. locum lect. 6.

Licet ergo Thomas ante apparitionem Xpti non crediderit resurrectionem, etiam simul discredidit divinitati Xpti; immo non credebat resurrectionem, quia discredebat in Xpto divinam potentiam ad resurgendum; deinde post visa et attrectata vulnera exclamavit, Dominus meus et Deus meus, confitendo nimirum divinitatem, quam vel antea discredidit, vel de qua dubitavit: quo non solum corruit argumentum et eius solutio; sed ad maiorem nostrae sententiae robur trahitur. siquidem PP. isti, qui locis allegatis ex instituto quaerunt, quomodo tunc potuerit Thomas videre et credere, facillime sibi et nobis satisfacere poterant, dicentes, vidisse et credidisse resurrectionem Xpti per diversa media, ut ita sibi ipse propugnat ad. adversa; sed non id respondent, sed aiunt, aliud vidisse, et aliud credidisse: quod quidem ipsos repugnat coexistentia utriusque assensus circa idem obiectum.

Arg. 2. ex P. Ripalda disp. 12. sect. 3. Potest Deus conferre praemium in eodem instanti meriti: ergo potest coexistere assensus fidei cum visione obi. ant. videtur certum, quia differt augmentum gratiae, in eodem instanti meriti; ut supponunt Theologi. Sequela autem probatur: Potest Deus promittere sui visionem ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ alicui, in eodem instanti in quo eliciat assensum fidei ~~Incarnationis~~ Trinitatis: ergo possunt coexistere assensus fidei, et visio divini-

tati. probatur seq.a praemium potest coexistere cum merito in eodem instanti; q. promissa visione trinitatis in praemium assensus fidei eiusdem mysterii; utrumque assensus fidei et visionis possent simul coexistere. Hoc etiam argumentum retorquetur et merito ab eodem Assertore; q.a nimium probat, scilicet q. possint simul coexistere, plura alioqui inter se pugnantia, si unum illorum supponatur promitti vel offerendum in eodem instanti dependenter ab alio.

Ut si Deus promitteret ~~...~~ unionem hypostaticam, vel visionem beatificam, in praemium carentiae peccati, in eodem instanti offerendum: in quo certe coexisterent unio, vel visio cum potentia peccandi; quae aliàs sunt absolutè incompatibiles. Item, sicut Deus potest offerre praemium in instanti meriti; ita et potest infligere poenam in instanti demeriti; poterit q. ex simili argumento ~~...~~ minare, et promittere alicui, ~~...~~ ipsius annihilationem, in poenam peccati, in eodem instanti quo peccaret; q. aliàs impossibile est, q.a repugnat peccantem ~~...~~ esse et non esse simul, et pro eodem instanti. quapropter praemium q. potest pro instanti meriti offerri, est illud q.d non pugnat cum merito, quale est augmentum gratiae; visio autem beatifica, sic pugnat cum actu fidei, ut cum potentia peccandi; quapropter nec Deus potest promittere illam offerendam in ~~...~~ instanti assensus fidei, nec q. ipse potest fieri visionem in eodem instanti promereri.

Arg. est 3. Intellectus habens sibi applicata duo media, quorum alterum sit fidei, alterum demonstrativum, potest ab utroque moveri ad assensum eiusdem obiecti; s. nulla est repugnantia in eo q. intellectus habeat ea duo media ita sibi applicata: ergo neque in eo q. simul eliciat assensum fidei et scientiae. Sequela patet, q.a illi duo assensus specie diversi, nequirent ad ~~...~~ eundem habitum pertinere, neque possunt ad alios spectare nisi ad fidem et scientiam. ~~...~~ Minor etiam videtur certa, q.a bene potest Deus alicui revelare veritatem quam ipse demonstratam habet. Maior ~~Minor~~ g. in qua est difficultas, probatur: ~~...~~ Eo namque non posset utrumque medium simul movere intellectum q.a ~~...~~ utrum ~~...~~ impediretur ab alio; s. hoc est falsum: g.o probo minorem: ~~...~~ medium demonstrativum non potest impediri a medio fidei; ~~neque ... medium demonstrativum determinat~~

~~inthymoadiez~~ ad alias nec medium fidei potest impediri a medio demon-
strativo: quia utrum non impediretur ab alio, nec ergo illo pugnaret.
Probo Maiorem ~~probo~~ statim

Probatur minor: ~~Probatur~~ Medium ~~quod~~ ex se necessitans potentiam nequit impediri a medio
relinquente illam liberam et ab alia detrahenda; sed medium demonstrativum
ex se ~~virtute~~ necessitat intellectum; medium autem fidei relinquit illum libe-
rum et indifferentem, atque a voluntate detrahendum: ergo medium demonstrati-
vum nequit a medio fidei impediri. Iam contra minor ~~illa~~ proba-
tur: nam fidei efficacior et firmior est quam scientia, proptereaque poten-
tior: nam fidei efficacior et firmior, quam medium demonstrativum; sed quod efficacius
~~et~~ et potentius est alio, impediri nequit ab isto: ergo medium
fidei impediri nequit a medio demonstrativo; ~~et~~ sed e contra po-
test quam optime utrumque medium simul eam vim movendi
intellectum exercere: ergo et potest intellectus simul ab utroque moveri. 2° ~~pro~~

diversi probatur: eo non posset intellectus simul ab utroque moveri, quia
per unum medium videret, et per aliud non videret; sed ~~videre~~ non re-
pugnant videre et non videre per diversa media: ergo probatur minor:
videre et non videre per diversa media, non opponuntur contradicto-
rie: ergo probo antecedens: licet sint praedicata seu denominationes eiusdem
subiecti, non sunt tamen de eodem obiecto; sed ad veram contradictionem
non solum requiritur identitas subiecti, sed etiam identitas obiecti: ergo
Maior probatur: obiecta in esse talis distinguuntur per proprium motivum; sed
videre et non videre in casu praesenti obiectis non sunt de obiecto sub
eodem motivo: ergo non sunt de eodem obiecto. = Explicatur: obiectum tunc vi- 21
sum, et respectu cuius intellectus dicitur videns, est obiectum de-
monstratum; obiectum vero tunc non visum, et respectu cuius intellectus tunc
dicitur non videns, est obiectum revelatum; sed obiectum demonstratum, et obiectum
revelatum, non sunt idem obiectum in esse talis: ergo
Resp. neg. maiorem, ~~ad~~

~~cuius~~ nam fidei, omnino impeditur a medio demonstrativo, ut ex ipsa
probatione constat, quia a nullo, et maius impedimentum libertatis, et princi-
pii indifferentis, quam a principio necessitans, ut ipse patet ad probationem
in contrarium adductam ut respondeam, noto utrumque medium mutuo

efficacius esse: aliter tamen et aliter, seu respectu diversorum: nam medium demonstrativum efficacius est quam medium fidei ad causandam determinationem intellectus: et contra vero medium fidei efficacius est ad certiandam certitudinem et firmitatem assensus. Medium namque demonstrativum ita determinat intellectum ad assensum veritatis, ut posito assensu praemissarum, non possit simul elicere dissensum conclusionis: at medium fidei non ita necessitat intellectum, sed spectat liberam electionem voluntatis, a qua determinatur, supposita vero hac determinatione firmior evadit assensus quae actus fidei, quia innititur summae veracitati Dei, qui nec fallere, nec falli potest.

Dices: eo ipso quod assensus fidei sit firmior, magis subiicit sibi intellectum, minusque permittit ut ab obiecto devertatur: ergo non potest impediri ab actu fidei probatur consequentia: quia impediens subiectum a suscepitone alterius, pro hoc quod habeat maiorem vim ad illud sibi subiiciendum, non potest impediri ab alia minoris efficaciae: ergo. In primis id probat non posse intellectum assentientem per fidem assentiri per scientiam. Deinde respondeo assensum fidei magis subiicere sibi intellectum ex parte obiecti, quia innititur veritati primae, quae magis indefectibilis est, quam omnis alia quaecumque ratio humana: ex parte vero subiecti magis subiicit sibi intellectum medium demonstrativum, quia determinat intellectum ad evidentiam, et plenam cognitionem obiecti quod proponit: eoque unum impeditur ab alio; quia repugnat intellectum moveri ut non videat, veritatem quam videt; esse quod determinatum, et indifferenter moveri, etc.

Ad 2am probationem distinguo maiorem: et per aliud non videret, negative, et praecise ex vi talis medii, nego; privative et simpliciter dicto maiorem; et distinguo minorem: non repugnat videre et non videre, pure negative, et ex vi unius medii dicto, pro non videre privative et simpliciter, nego minorem: licet ergo non videre per medium fidei, quatenus significat carentiam visionis non convenire dicto ex vi unius medii, non opponatur cum visione ex vi alterius medii, quia solum negatur quod medium illud sit ratio videndi; verumtamen non videre simpliciter, aut privative, opponitur contradictorie cum visione, eo quod significatur per hoc non videre, privatio visus posita in subiecto, cum qua privatione per nullum medium potest dari visio, ut cum

morte nulla ratione potest dari vita, vel ex tenebris lux: quemadmodum non
videre per medium fidei ponat in subiecto privationem visionis de obiecto, omnino
non repugnat quod de intellectu dicatur non videre, supposito medio demons-
trativo, per quod [illegible] videtur obiectum. § Atque opus est ad verificandam hanc
strictam contradictionem, quod assensus fidei et actus scientiae sint circa idem
obiectum quod; et satis est ut opponantur quod sint circa idem obiectum quod; quod
hoc modo illi duo actus sunt eiusdem intellectus, de eodem obiecto, quae iden-
titas sufficit ad oppositionem inter illos: alioqui nullus fere actus
esset contradictorie oppositus cum alio; quoniam numquam illi ten-
dunt in obiectum sub eadem ratione formali: sic enim non opponerentur
error et scientia; actus certus, et formidolosus; neque amor et odium:
amor namque tendit in obiectum sub ratione boni; odium vero sub ratione 232
mali; quae rationes formales omnino diversae sunt; et tamen illi actus
vere opponuntur per hoc quod versentur circa idem obiectum quod: quare vi-
dere et non videre, etiam per diversa media, erunt contradictorie
opposita, quod versantur circa idem obiectum quod, quamvis sub distinctis
rationibus formalibus attactum. § Praeterea, licet actus scientiae, et assensus fi-
dei circa idem obiectum, non sint eiusdem de eodem obiecto formali, si accipian-
tur in se et positive; sunt tamen de eodem obiecto formali, si considerentur
tur virtualiter et illative; penes id quod inferunt: nam actus scientiae
infert visionem obiecti sub medio demonstrativo; actus vero fidei
infert carentiam privativam visionis obiecti, sive omnimodam privatio-
nem illius visionis: quod excludit visionem obiecti etiam sub medio de-
monstrativo. Exemplum habes in actu erroris, qui licet in se positive
acceptus, non tendat in obiectum sub eodem motivo quo tendit scientia,
ut tamen error est virtualiter et illative privatio scientiae, non solum
excludit assensum circa obiectum; sed et quod assensus alicui innixus
motivo scientiae vere tendat in ipsum obiectum: ideo nimirum quod error est
omnimoda privatio assensus scientifici. Similiter in nostro.

Replicabis: Ac-
tus fidei divinae sufficienter distinguitur per solam negationem evidentiae et
visionis obiecti [illegible] ex vi proprii medii: quod non requirit in subiecto in-

videntiæ privativæ; et dsq. diversi: videre per scientiam, et non videre per fidem non opponuntur contradictorie. Maior probatur: quia nulla est ratio opponentium contradictorie. Minor antecedentis 3.º probatur: quia id sufficienter distinguit actum fidei, quod illum distinguit a scientia; sed negatio evidentiæ sat distinguit assensum fidei ab actu scientiæ: ergo. Minor probatur: quia id quod convenit uni et repugnat alteri in eodem genere, sufficienter distinguit unum ab altero; sed ea negatio convenit fidei, et repugnat scientiæ: ergo. 2.º quod sufficit ad distinguendam scientiam intuitivam a scientia infusa, sufficit ad distinguendam fidem a scientia; sed sola negatio evidentiæ in scientia infusa sat est ad distinguendam illam ab intuitiva; quin requiratur inevidentia subiectiva et privativa: ergo sola negatio evidentiæ vel visionis sufficit ad distinguendum assensum fidei ab actu scientifico.

Ad 1.um disting. ant. sufficienter distinguitur per negationem evidentiæ et visionis subiectivam, et præsuppositivam, tamquam conditionem essentialiter requisitam ex parte subiecti, concedo; per negationem evidentiæ ex vi propii medii tantum, nego ant. et dsq. Igitur negatio omnis evidentiæ subiectiva, vel ex parte subiecti aut intellectus, est inevidentia privativa, quæ necessario prærequirit assensum fidei in illo; quoniam per illam redditur intellectus capax assentiendi per fidem; et hæc est ratio conveniens necessitate inevidentiæ privativæ ad fidem. Ex quo ad 1.am probationem dico, quod licet hæc negatio subiectiva evidentiæ non distinguat formaliter assensum fidei, ad illum tamen essentialiter prærequiritur; quia assensus fidei distinguitur per hoc quod sit actus innixus testimonio obscuro licet divino: ergo licet inevidentia subiectiva obiecti non sit prima et perfecta differentia assensus; ex sui tamen prædicati specifici exigit talem inevidentiam in intellectu, ratione cuius reddatur capax assensus.

Ad 2.am probationem nego maiorem: siquidem sufficiens disparitas versatur inter scientiam infusam vel abstractivam ex una parte atque actum scientificum et assensum fidei ex alia; quæ in eo consistit quod scientia infusa non excludit omnimodam evidentiam obiecti a subiecto, etiam ex vi propii medii; quoniam per illud optime potest videri obiectum, licet non intuitive abstractive tamen, quæ propter non opponuntur contradictorie, etiam

[margin: + evidentiæ]

174

213

scia intuitiva, actus autem fidei exigit ex vi proprii medii carentiam omnimodam evidentiae in subiecto, unde est formaliter negatio visionis eiusdem affirmationis et actus scientificus circa idem obiectum, ideo contradictorie opponuntur: sufficit quod ad distinguendum se [illegible] ab intuitiva, negatio illa visionis intuitivae ex vi proprii medii, quae privatio non est, quia non est carentia omnimodae evidentiae in subiecto: non autem sufficit ad hoc quia illa negatio, quae formaliter praerequirit in subiecto omnimodam inevidentiam.

Arg. 4. agentes fidei et actus scientiae non sunt duo agentes formaliter oppositi: quia non sunt incompatibiles in eodem intellectu ante probatur quia illi agentes sunt diversi ordinis naturalis et supernaturalis quia non sunt formaliter oppositi. — 2º si aliqua exercerent oppositionem, maxime esset contraria; sed quae contrarie opponuntur, possunt simul esse in gradibus remissis: quia + dueruo ad seg et averso ab ipso

Nego ante: ad probationem nego consequentiam: gratia enim et peccatum formaliter opponuntur, licet sint diversi ordinis: licet quidem non sint illi duo agentes formaliter contradictorie oppositi, exigunt tamen in subiecto conditiones formaliter privative oppositas, nempe obscuritatem et claritatem, quod sufficit ut possint simul coexistere. — ad 2um dico quod illi duo agentes in specie contrarii opponuntur etiam contradictorie virtualiter et illative, et quae sic opponuntur non possunt simul esse formaliter etiam in gradibus remissis, ut patet in gratia et peccato; in scientia et errore. et ratio est quia in privatione non datur magis et minus.

Arg. 5. actus scientiae et actus opinativus, de eodem obiecto possunt esse simul in eodem intellectu: quia et agentes fidei cum actu scientiae, consequentia patet, quia non minus obscura [illegible] seu inevidens est opinio, quam fides. ante probatur: [illegible] quia aliquando videtur fuisse exercitium D. Thomae probatur: agentes praecipue de obiecto in vi medii probabilis, quod alias existimatur necessaria habens connexionem cum obiecto, est actus opinionis; sed ille potest stare cum [illegible] agentia scientifico circa idem obiectum: quia maior videtur certa, quia dari agentes inniti medio e converso dantis probabili, non potest esse scientificus, propterea requirit non esse opinativus. minor autem probatur, agentes ille non est formidolosus, utpote innixus medio, quod existimatur necessarium et propter eandem rationem

non est agens liber, sive ex potestate ad dissensum, neque indiget vt eliciatur motione libera voluntatis; quod non est cur non possit simul dari cum scientia.

Tertio agens perspiciens obiectum ex vi medij probabilis, quod existimatur necessarium, posse dari cum scientia de eodem obiecto, per accidens, et ex defectu formidinis, quam per se loquendo excitat ex vi proprij medij causari in intellectu: Vnde agens ille naturaliter opinatiuus est, quatenus innixus medio vero et tantummodo probabili: quod tamen medium ille non cognoscitur, vt inferens tantum verosimiliter dictam [illegible] sed immo existimatur habens talem eius connexionem, quod illam infert necessario, ex vi cuius iudicij aliquin [illegible] amittit praedictus agens denominationem perfectae opinionis, quod liberatur ab omni formidine, quae propria est per se actui opinatiui. Vnde non minus est incompossibilis cum scientia, opinio perfecta, seu formidolosa, quam fides: opinio autem innixa medio probabili, quod existimatur necessarium, potest cum scientia dari, quia per accidens perfecta opinio non est. atque ita intelligendus est D. Thomas, sicuti debet hanc dixisse opinioni cum scientia affirmat, quam alibi et per se prius negat.

Dices: ergo pariter qui existimaret revelationem necessario connecti cum veritate rei revelatae, posset habere actum fidei, simul cum actu scientiae de eadem veritate. Nego sequelam quia hinc actus ille non foret actus fidei, sed actus opinionis imperfectae, vt pote innixus, non tam testimonio divino, quam connexioni existimatae praedicti testimonij cum veritate testificata, quae efficeret fonte [illegible] diversi medij a medio proprio fidei: haec namque non innititur velut connexioni intrinsecae alicuius principij, seu proprietatis cum obiecto, sed tantummodo veracitati et authoritati dicentis testificantis.

Dices amplius: non minus est de essentia opinionis formido, quam sit de essentia fidei obscuritas; sed in aliquo obiecto, datur vera opinio carens omni formidine, ideoque compatibilis cum scientia: ergo et dabilis est actus fidei carens obscuritate, atque ideo compatibilis cum scientia.

214. Praeterea: actus opinatiuus, potest per accidens esse ita necessarius, vt omnino firmet intellectum circa obiectum, et non inducat formidinem, nec propterea

rea excludat, sequitur: quod et actus fidei poterit per accidens esse ita necessarius, ut sine ulla libertate quae omnino deficiente tendat in obiectum revelatum. Sequela, praeterquamquod videtur deduci ex paritate, probatur: nam potest Deus praecipere Beato ut credendum aliquod obiectum ex his quae Beatus non videt in Verbo; et tunc Beatus ita eliceret actum fidei, ut nemo contrarium obiecto, non potens dissentiri; quia Beato repugnat peccare quod dissentiendo committeret: quod tunc per accidens foret necessarius eius assensus.

Resp. 2o neganda maiori de actu opinionis perfectae, et de ea minori, nego sequelam. Disparitas namque est manifesta: quia formido excluditur per firmam adhesionem quam potest intellectus habere ex deceptione propria circa medium, etiam si illa non causetur ex meritis obiecti ipsius: obscuritas autem non excluditur nisi per visionem quam intellectus non potest habere per deceptionem, sed necesse illa habenda est per evidentiam obiecti in seipso: quod etiam si in casu obiecto, possit dari opinio imperfecta, sine formidine, cuius carentia causetur a deceptione intellectus; numquam tamen est dabilis actus fidei sine obscuritate, quia numquam potest claritas ex deceptione provenire, sed ex evidentia, quae obiecto fidei repugnat. Ad 2am obiectionem Resp. 2o dico antecedenti, nego sequelam quae ex paritate minime deducitur, ~~[illegible]~~ ob proxime dicta. Necessitas enim in eo actu opinionis imperfectae, oritur ex eo quod intellectus deceptus circa medium quod existimat necessario dicendum erum obiecto, non potest ex tali suppositione non assentiri obiecto, sicut nec formidare de veritate illius; ~~[illegible]~~ patitur proinde quandam necessitatem inductam ex suppositione sibi inevitabili. Necessitas autem actus fidei, ex nulla suppositione, quae non oritur ab evidentia obiecti provenire potest. Ubi autem obiectum per evidentiam sui, determinet intellectum ad assensum, destruit ~~[illegible]~~ proxima capacitate ad assensum fidei, quia impedit omnino potestatem ad dissensum, sine qua assensus qui vere fidei sit, impossibilis, et inintelligibilis est. Neque in contrarium prodest probatio adducta, tum quia in Beatis non datur fides, sicut neque

spes deficere obti primarij: p visionem enim fidei evacuatur, sicut p possesione ammittitur desiderium. admisso tamen q posset Beatus credere obtus aliquod non visum, et a deo sibi revelatum: dico libertatem illius assensus salvandam esse ... eum impotentia peccandi, aliquo ex his modis, quo theologi ponunt eiusdem Beati ... libertatem ad adimplendum preceptum eius impotentia ad peccandum. sicut q non sufficienter Beatus necessario adimplens preceptum, q ex visione redditur impotens peccare; sic neque inferendum est, ... ipsum necessario assentiri obto revelato, q p visionem redditur impotens dissentiri, eo q dissensus foret peccatum, repugnans Beato: presertim cum ultro et immerito admittatur Beatum posse credere p fidem obtus q non videt in verbo.

Sicut etiam plura alia ad vim precedentium argumentorum a nobis admissa et decreta sunt, quae melius negari debuerant. desumes enim, actus illos vere obstinativos fore, absque eis sola compositione; q aliqui facile falsos esse demonstratur, quoniam potius est actus erroris. assensus enim innixus medio p probabili q existimatur habens necessariam connexionem cum obto, et assensus proprius erroneus, et ex sola intellectus deceptione causatur. similiter admisimus, intellectum necessario, et firmiter adherere obto cognito ex vi precedentis medij; ... sicut firmiter adheret obto cognito p scientiam q etiam negari potest, q neque intellectus quantumvis deceptus sit circa illud medium, potest tamen clare videre in illo obtus, sicut in me dio vere necessario; et q potest a deceptione liberari, et p consequens ab assensu removeri, cum tamen nullis argumentis possit ab assensu vere scientifico dimoveri.

Arg^es^ 5. Stante nostra evidentia de malitia peccati vg^o^ furti, potest quis iustificari p attritionem supernaturalem de iusta de illa malitia furti, ... intra sacramentum penitentiae: q ergo possunt iungi in eodem subiecto assensus evidens, et assensus fidei de eodem obto. ans est certum. conseq^a^ autem probatur: hoc ipso q peccator habens evidentiam de malitia furti, possit habere attritionem supernaturalem de illa de iusta ex motivo ipsius malitie, potest de eadem malitia habere assensum fidei: q^o^ probatur ans. attritio supernaturalis de iusta ex malitia furti

aliàs evidenter cognita, debet regulari per cognitione signaali atten-
gente malitia furti; sed in peccatore habente evidentiam notitiae dema-
litia furti, non est alia cognitio signaalis, nisi cognitio fidei, quae in
peccatore habente evidentiam de malitia furti, et habente attritio-
nem signaalem de illa ex motivo eiusdem, datur simul cognitio evi-
dens, et cognitio fidei de eadem malitia. Itaque videtur recta, et maior
clara, quia cum attritio sit actus signaalis, debet regulari per cognitione
signaali; et minor est ~~aeque~~ vera, quia in peccatore non datur alia
cognitio signaalis, vel ipsionis, vel fidei infusae: ergo sola cognitione fi-
dei regulatur eius attritio.

Hoc argumentum adeo extollit Modernus Fe-
rreras, ut reiectis pluribus aliis, eo tamquam potissimo utatur ad
suam et nostrae adversae sententiae stabiliendam; illud per revera fulgare
nonest, quod mihi prorsus sine nervo ~~[illegible]~~ apparet. Igitur distinguo ante-
cedentem, nego conseq. ad probationem nego ans. ad huius probationem, de ejus ma-
iori et minori, nego consequentiam. In qua omnino variatur appellatio,
ideoque illa ex premissis minime deducitur: quoniam in maiori affir-
matur attritionem illam debere regulari cognitione signaali, propalata
esse nequit nisi cognitio fidei, ut in minori infertur; utrumque
aut verum est, sed exinde minime infertur, peccatorem bene habe-
re fidem, de ea malitia, de qua habet evidentiam; sed tantummodo
habet fidem de remissione peccati et iustificatione, quam ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ sperat obtinere per Sacramentum poenitentiae. Igitur quer
decipit dolor malitiae furti, ex motivo illius, qui deo ~~[illegible]~~ actus est
attritionis, iungens illum cum susceptione sacramenti habet fidem
regulantem actum illum, quatenus iste est vera spes huius iustificationis
per sacramentum, ratione cuius actus ille est signaalis, et elevatus me-
dio auxilio divino, ideoque regulatur cognitione signaali fidei. Ve-
rum quamvis tales attritio ~~actus~~ designatur ex motivo malitiae peccati, haec
minime attingitur ut credenda per cognitionem fidei: et ratio est quia
quod peccator tunc credit per fidem, est id quod sperat, videlicet sui pe-
ccati veniam et remissionem per sacramentum obtinendam: debet ~~[illegible]~~ tamque
de peccato quia malum et turpe, ~~[illegible]~~ a quo simul mundari cupit

per Sacramentum: quod accedens ad illud cum hac spe veniae, non credit malitiam quam evidenter cognoscit, sed futuram iustificationem innixus revelationi promissionis Dei.

Dices: attritio illa regulatur cognitione fidei, ut revera existit in peccatore, seu sub ratione doloris id quod importat; sed concepta ex motivo malitiae furti, existit connexa cum praedicta malitia, hanc connexione importat quod etiam malitia cognoscitur per fidem. Concedo maiorem et minorem et nego consequentiam. Licet enim attritio ut concepta ex motivo malitiae connectatur cum illa, et ut sic connexa regulatur per fidem; haec tamen non attingit malitiam ut obiectum sui, vel ut materiam creditam, aut credendam, sed tantum ut obiectum attritionis; sicut licet fides regulet attritionem ipsam, eamque attingat, non ideo peccator credit per fidem se habere attritionem, sed quod bene credit per fidem est remissio culpae, et iustificatio promissa attrito suscipienti Sacramentum et quidem sphaera attingit fides, quae connexa cum proprio obiecto, quae minime creduntur. Sic qui vere dixerit dicens peccavi, habet contritionem per fidem regulatam, nec tamen per fidem credit se peccavisse.

216

Licet haec solutio plenissime satisfaciat argumento aliqui adhuc in hunc modum medicabuntur: concedo quod attritionem de malitia furti evidenter cognita regulari per fidem, qua ~~...~~ illa cognoscatur a poenitente peccatori. Nego tamen bene dari simul scientiam et fidem eiusdem obiecti: et ratio est, quod alia est malitia cognita per scientiam, aliaque per fidem attingitur; seu aliud est quod in ea malitia cognoscitur evidenter, aliud quod attingitur per fidem. Nam quod in ea potest a peccatore evidenter cognosci, est eam a se commissam fuisse, et existere, seu non esse retractatam, eiusque talem in specie et in individuo: quod autem attritus cognoscit per fidem est, illam per attritionem suam virtute Sacramenti destruendam esse; id namque est quod potest circa malitiam peccator attritus credere per fidem; non enim praestat assensum fidei peccato, sed destructioni, vel remissioni illius per Sacramentum; sed ea duo diversa omnino obiecta sunt, ut liquido patet: quod extra difficultatem est contra quod Modernus Salutensis noster Doctor impugnat. Arg. 6. ex eodem tit. Potest Deus homini viatori communicare scientiam supernaturalem

ipse infusus, qualem Xpus habuit, de Deo ipso Authore et remuneratore supernaturali, quem cognitio evidens esset; sed in eo homine, posset simul esse cum tali scientia, assensus fidei de eodem obiecto: ergo. Maior videtur innegabilis, tum quia potest Deus cui voluerit communicare scientiam infusam alicuius rei: quia et superiorius de Authore supernaturali; tum quia potest Deus alicui infundere scientiam supernaturalem actus fidei Petri quo credit Deum esse Authorem et remuneratorem supernaturalem: at cognoscens per hanc scientiam infusam quidditative actum fidei Petri, cognosceret evidenter abstractive Deum remuneratorem supernaturalem; sicut docent Thomistae in tractatu de scientia infusa Xpti quod per scientiam supernaturalem infusam cognovit immediate et quidditative actum quo credimus Trinitatem personarum, et consequenter cognovit evidenter abstractive et quo adaequate Trinitatem personarum; cuius ratio utrobique est; quia actus fidei, vi ipse aliter verum diceret connexionem cum suo obiecto: ergo. Iam minor oppositae argumenti probatur: Talis homo habens quocumque modo evidentiam cognitionem evidentem Dei Authoris supernaturalis, posset consequi Vitam aeternam more Adultorum: ergo posset habere assensum fidei de Deo Authore et remuneratore supernaturali. Antecedens patet, quia nullus est Adultus, qui non possit consequi Vitam aeternam. Consequentia probatur: assensus fidei de Deo Authore ~~supernaturali~~ et remuneratore supernaturali in Adultis est simpliciter necessarius ad consequendam Vitam aeternam, docente Apostolo ad Hebraeos 11. Oportet credere quia remunerator est: ergo habens scientiam supernaturalem evidentem de Deo Authore et remuneratore supernaturali potest simul habere assensum fidei de eodem obiecto, patet consequentia quia alias cogeremur affirmare hominem illum non posse salvari, eo quod haberet evidentiam de Deo Authore supernaturali.

Nego admissa maiori, nego minorem: ad probationem dico antecedente, nego consequentiam; ad huius probationem dico, assensum fidei in Adultis, de Deo Authore et remuneratore supernaturali, esse simpliciter necessarium ad consequendam Vitam aeternam, in hac providentia, in qua Adulti supponuntur carere omni alia notitia evidenti eiusdem obiecti: et de his loquitur Paulus verbis allegatis. Casu autem quo Deus vellet communicare alicui scientiam evidentem de eodem obiecto, eo ipso vellet hominem illum posse salvari more Adultorum per propria merita, seclusa tamen neces-

to fidei circa illud obtinet evidenter ab ipso cognitu: ut si Deus vellet aliquos salvare in gratia, absque ipsi revelaret, posset ille more Adultorum salvari propriis meritis, secluso tamen merito perseverantiae finalis, quia haec omnino necessaria esset, et ab ipso ut salus cognita, ex vi factae suppositionis.

21) Contra hanc solutionem insurgit probatio desolutionis 1°: quia dici nequit, quod fides de Deo Authore supernaturali, saltem sit simpliciter necessaria ad assequendam vitam aeternam pro adultis, in quibus non sit fides evidens de Deo Authore supernaturali; ergo fides quae necessaria est omnibus viatoribus ad assequendam vitam aeternam est fides stricta, et distincta ab omni alia cognitione etiam supernaturali, ut dictat ex Decreto SSmi Innocentii XI, damnantis inter alias propositiones sequentem quae est 23. fides late dicta ex testimonio creaturarum similive motivo, ad justificationem sufficit, quae fuit quondam Suarez Sinnalle, qui nomine fidei late comprehendebat fidem, et quamlibet notitiam supernaturalem: quod ad justificationem et ad vitam aeternam assequendam non sufficit fides evidens supernaturalis de Deo remuneratore, sed necessaria est simpliciter pro omnibus adultis fides stricta de praedicto obiecto.

Sed contra est 1°: licet illud affirmari nequeat in hac providentia, et de modo quo regulariter impii justificantur, quia carent omni fide infusa de Deo Authore supernaturali; in alia tamen quae argumentum importat, et tenere extraordinaria, illud necessario affirmandum est, quod fides illa stricta, exigitur in peccatore, quia supponitur carens omni alia notitia Dei, supernaturali, et infusa. Sicut licet in hac providentia, et regulariter omnes justificentur propriis dispositionibus actu fidei, spei, et charitatis, vel attritionis intra sacramentum; potest Deus si velit peccatori nihil de justificatione cogitanti, immo et dormienti, gratiam infundere, qua expulso peccato, justus redderetur: qua hypothesi admissa, necessarium est dicere, hominem illum reddi justum sine fide actuali stricta, immo neque accedentem ad Deum: quod similiter in casu proposito, in quo etiam, non tam ille homo accederet ad Deum primo motu fidei, quam Deus accederet ad illum communicando ipsi notitiam sui evidentem.

Contra 2°: fides late dicta, de qua in ea propositione damnata non est notitia evidens infusa de qua argumentum procedit: quod solutio nostra nec leviter attingitur ab ea damnatione: antecedens probatur manifeste: fides de qua ibi, est illa quae innititur, vel testimonio

creaturarum, vel simili modo; sed gratia infusa, neque est testimonium creaturarum, nec modus illi similis; sed immo est omnino dissimilis utpote quia aliud est innatum, aliud supernaturale, aliud obscurum et inevidens, aliud certum et evidens: quod eo quo sensu, Dominus Ripalda a nostra solutione omnino distare, cum nomine fidei latae non apprehendisse notitiam evidentem infusam; haec enim dici nequit fides adhuc lata, sed quod intendit est, requirere ad fidem iustificantem, quod haec habeatur ex motivo aliquo a summa veritate distincto, quodcumque sit aut testimonium hominis vel Angeli, aut lumen aliquod obscurum licet infusum veritati quae proponitur credenda: quae sententia merito est damnata.

Insurgit 2do Ferrarius, dicens, solutionem nostram sustineri non posse, quia argumento occurrit nostra dantem sententia quae ipsum impugnat: nam dicere quod sine fide Dei remuneratoris potest salvari homo habens tantum evidentem infusam de Deo remuneratore; perinde est ac si diceretur, non posse dari assensum fidei, de obiecto evidenter cognito: quod alias argumento impugnatur. = Sed contra est. Non enim dicimus hominem illum non posse iustificari per fidem, quia fides et evidentia de eodem obiecto coexistere nequeunt, sed supposita hac assertione nostra ut verissima, asserimus, hominem illum salvari posse sine fide Dei remuneratoris, quia ex voluntate absoluta Dei, dominicatrix illius gratiae, qui impediretur eius potestas ad credendum, salva manente eius potestate ad consequendam salutem. ~~sicut fideles qui asserunt peccatum non posse coexistere cum visione beata, cum homines [illegible] et Deus absolute hominem existentem in peccato rapere ad suam visionem [illegible] et affirmant, in eo eventu, visionem~~ et ratio est, quia absolute loquendo potest salus aeterna consequi, sine gratia peccatoris iustificatione, licet regulariter nemo possit salvari, nisi ~~[illegible]~~ per gratiam acceptam mediis suis dispositionibus.

Cuius rei aptum est sequens exemplum: qui enim asserunt visionem beatam et peccatum mortale non posse simul coexistere, si eo argumento impugnentur, quia nempe potest Deus hominem existentem in peccato rapere ad visionem beatam; respondent et affirmant, in eo eventu visionem expellere peccatum: at si contra diceretur solam gratiam esse formaliter remissivam peccati: affirmant etiam occurrunt, dicentes, id verum esse regulariter loquendo, attamen in eo casu extraordinario, visionem quae est gratia consummata, esse formaliter peccati expulsivam. Nec ~~[illegible]~~ recte in [illegible] 218

quis opponeret solutionem istam, sustineri non posse, quia dantis dimittit peccatum et vitio non possunt coexistere, quod argumentum regis impugnat; male inquam quis ita argueret; eo quod solutio illa, non dantis significat, sed quod [illegible] licet peccatum, sola gratia regulariter expellitur, potest etiam expelli in casu extraordinario, per visionem. similiter et nos in h.

Insurgit

3 idem Author: Ex nostra solutione sequitur, quod in hac providentia posit [illegible] velle, quod aliquis justificetur, et quod salvari possit sine fide, quod est contra [illegible] totius dicentis: sine fide impossibile est placere Deo: sequela probatur: quia in hac providentia potest Deus communicare alicui saltem in fieri actum omnium actuum supernaturalium fidei, quos tenemur elicere [illegible] justificationem, et consequutionem salutis, quia [illegible] esset cognitio evidens abstractiva eorum obiectorum quae tenemur credere ad justificationem: quod [illegible]

Respondeo providentiam hanc ordinariam, in eo eventu mutari et fieri extraordinariam, respectu illius hominis; ut si Deus decerneret non afferre alicui gratiam justificantem, de quo tamen minime decerneret damnationem; ille homo posset absolute salvari, non tamen per media quae omnes regulariter salutem aeternam consequuntur; unde respectu illius cessaret haec ordinaria providentia, quae daretur respectu aliorum. In quo neque inconveniens, neque ulla difficultas est.

Arg. 2. ex eodem:

Stante assensu evidenti alicuius veritatis, potest [illegible] de immortalitate animae, potest elici assensus fidei circa eandem veritatem: quod [illegible] ant. Stante illo assensu evidenti, potest simul stare habitus fidei, et divina revelatio de immortalitate animae: sed tunc homo potest ac debet elicere assensum fidei circa immortalitatem animae: quod maior est certa minor probatur, sed stante habitu fidei, et motivo formali credendi, nihil deficit ex parte [illegible] et actus [illegible] ad credendum, cum potentia ipsa sit sufficienter instructa per habitum: sed stante revelatione, stat motivum credendi simul cum habitu fidei, qui supponitur: quod – 2° probatur illa minor de debito assentiendi. Deo significante animam esse immortalem, tenetur assentiri, quod falsa veritas est, et authoritate sua obligat ad assensum: quod [illegible] hic assensus pure esset actus fidei. probatur haec sequela, quod talis assensus inniteretur testimonio divino: quod esset assensus fidei. 2° quia non est alius habitus a quo illa elicereter,

Respondeo neg. 2° ant.: ad probationem, concesso maiorem

+ Ut supra dictum est, quia omnes justificantur, mutari

et nego minorem. Neque enim tunc homo posset nec deberet assentiri
propter illi obiecto: et quidem debitum praerequisitum potentia expedita, quae tunc
omnino impedita foret ex praecedenti assensu evidenti eiusdem
veritatis: quod namque illud obiectum supponitur evidenter cognitum, videtur
intellectus proinde impotens non videre obiectum; seu potentia expedita ad assensum fidei
est ~~potentia ad~~ qualiter potentia ad non videndum obiectum quod attingit:
quoniam intellectus videns obiectum, eo ipso redditur impotens ad assensum fidei
circa obiecto: ergo tunc supervacaneus foret habitus fidei,
revelatioque ipsa, si supponatur tamquam motivum et medium
in quo cognoscitur obiectum. Nec satis est ad constitutionem potentiae expeditae
quod in ea supponatur habitus, et motivum sui obiecti: ultra namque requi-
runtur in subiecto dispositiones illae quae indispensabiliter exigun-
tur, tam ex parte illius quam ex parte obiecti: unde si in subiecto supponantur
dispositiones contradictoriae, et privatio aliarum quae exiguntur,
potentia manet omnino incapax, eiusque potentia prorsus impedita, ut mi-
lle exempli probari potest. 219

Ad 2am minoris probationem, respondeo negando antecedens de
debito assentiendi propter: nemo enim tenetur ad assensum sibi anteceden-
ter impossibilem: et si quis quantumvis summae authoritatis, mihi
videnti salmanticam, testificaretur salmanticam existere, non me obli-
garet sua authoritate et veracitate, ut fide humana crederem quod
~~evidenter~~ aperte video, et evidenter cognosco: quapropter existimo
Deum minime revelaturum aliquid, quod obiectum ab ipso evidenter cogni- +excitant revelationes aliquarum
tum: et licet + ~~plurium~~ veritatum quas sola naturalis potest attingere,
quasque nonnulli sibi habent demonstratas, qualis est immortalitas
animi rationalis; ideo illae revelatae sunt, quia non ~~omnia~~ cognoscuntur,
nec facile possunt ab aliis ~~ipsis~~ evidenter cognosci. Attamen, res-
pectu illas demonstrative cognoscenti, revelatio eiusdem non est motivum
ut veritati assentiatur per fidem: sed est obiectum quod ab eo cognitum per
scientiam naturalem vel supernaturalem, ex cuius cognitione firmius adhaeret obiecto
testificato, et alias ab ipso evidenter cognito.

Idque explicatur perspicue
in beatis, qui ~~perspicue~~ clare cognoscunt ac vident, plures ex veritatibus re-
velatis, sciuntque revelatas esse a Deo, atque ideo attingunt revelationem
non tamquam motivum quo illi assentiantur obiecto, sed tamquam obiectum
ab ipsis simul cum veritatibus cognitum; cui praestant assensum evidentem

Sic tamen, ut ex cognitione connexionis revelationis cum obiecto, quae
etiam attingunt per medium obiecti, redditur firmior eius assensus circa
existentiam veritatis revelatae. Similiter qui cognoscens evidenter animam
esse immortalem, sciensque id esse a Deo revelatum, assentitur immortalitati
animae, et simul revelationi, non per fidem, sed per fidem utrique simul dan-
tes ad obiectum quod, ad immortalitatem revelatam. Efficitur tamen hu-
iusmodi assensus, cum quadam maiori firmitate, ex eo quod attingit connexio-
nem omnino indefectibilem veracitati divinae cum obiecto ab ipsa ter-
minato.

Proponitur difficile argumentum de Philosopho Ethnico ad fidem converso Veteribusque variis solutionibus vera et genuina enodatur.

§ LV.

Arg. ultimo: Philosophus Ethnicus evidenter cognoscens per scientiam naturalem existentiam Dei, potest fieri Christianus; sed tunc tenetur credere per fidem eandem existentiam Dei ab ipso evidenter cognitam: ergo possunt simul coexistere actus scientificus et assensus fidei circa idem obiectum. Maior est certa, et minor probatur aperte ex illis verbis Apostoli ad Hebraeos: accedentem ad Deum oportet credere quia est, et inquirentibus se quia remunerator est: quia Philosophus Ethnicus accedens ad fidem nostram, debet credere Deum esse, sive existentiam Dei, alias aliunde demonstratam, seu evidenter cognitam: ergo coniungit notitiam evidentem cum actuali fide eiusdem obiecti. Hoc argumentum revera difficile, quamvis laudatus Gelusenius, illud tamquam parum efficax cum aliis reiecerat: sed immerito, cum illud sane Theologicum sit, ac ut vere nervosum ab omnibus theologis doctrinae nostrae, quam oppositae Lr. habeatur; ideoque nostri, diversis solutionibus eius vim infringere conantur.

+ sequitur clare deducitur

Primo quidam respondet

Cajetanus in expositione huius verba Apostoli: quod hic credere non assensum fidei praecise, sed quilibet alius assensus certus, licet evidens significatur, ac potest intelligi. Haec tamen expositio sustineri non potest. 1° quia Apostolus ibi expresse loquitur de fide infu-

180

220

sa, vt suggerunt SS. omnes, atq; Interpretes, immo et Tridentinum sess. 6 cap. 6. praeffatum testimonium in eo sensu exigat sensu. 2.° q. alias actus pure naturalis, esset vera dispositio ad gratiam, et justificationem. 3.° q. tam vere diceretur fides ad justificationem sufficiens, assensus naturalis, dtra id q. postea damnavit Innocentius XI in propositione ne supra adducta. mitto alia, q. haec satis sunt ad reiiciendam Caietani expositionem, quam merito reprobat Cano lib. 2. de locis cap. 4. et post eum reliqui Theologi.

Alij respondent apud allegatum Asturiensem, q. is qui habet evidentiam existentiae Dei, accedens ad justificationem debet respuere evidentiam, et assentiri per fidem existentiae Dei. dtra est; q.; 3.a assensus evidens veritatis demonstratae non subiacet libertati, qui enim credens demonstrationem existentiae Dei, poterit cohibere assensum, vel illum respuere, praesertim cum vt plurimis placet, prima, et determinent intellectum neutro quo ad exercitium, ad assensum demonstrationis; at credens praedictam demonstrationem, potest hinc accedere ad suscipiendum baptismum, quo justificaretur: q. saltem in hoc casu stringeret actum evidentiae cum assensu fidei: q. fal[s]um est et ~~adde~~ falsa redderet absoluta d. doctrina vt per se patet.

~~Alij~~ Alter respondent Scotistae, admittentes in eo Philosopho fidem minus strictam seu latam, vel existentia Dei, qua ille credens satisfaceret praecepto Apostoli, et non repugnaret evidentiae habitae de eodem articulo; eo quod fides Xa. ipsos lata, assentitur obscure ex vi revelationis, sine obscuritate, seu assentitur obscure, ~~[illegible]~~ clare alias cognito, q. bene dicit. S. dtra est. 1. q. 10.a fides de qua ibi Paulus, et Xa. ipsorum argumentum non apparentium, et Theologi fere obscura: q. omnino repugnat sensui Apostoli, et praefata solutio. — dtra 2.° q. ~~ex~~ ex damnatione propositionis de qua supra in decreto Innocentij XI, prohibentis et aperte fidem latam sufficere ad justificationem. — dtra 3. ~~q~~ assentiri obscure q. bene dicit, et assentiri obscure sine obscuritate, ~~[illegible]~~ omnino repugnant, eo q. testimonium divinum non est medium intrinsecum dnexum cum obscuro demonstrato, sed obscuritas dantummodo exclu-

diter q. aventis inniaq. medio intrinsecè dnexo cu obto: g.
Magister
Sumbex, q. ne 12. art. 2. n.o 694. duplicitex dentat occurrere ar-
gumto. 1. art, evidentia exist. Dei, non esse ita strictã, ut possim
non separatur agens fidei strictã de illo; quoniam inquit Evidentia
physica quã ex creaturis habetur de exista Dei, non est ex illis paten-
tissimis et valde convincentibus intellq. ut constat ex argumentis
quã fiunt ad convincendos Atheistas, quibus isti non plane, ac plenè
convincuntur. addetq. se experiri in seipso, q. tam facile credat exi-
stentia Dei, q. Deus dixit, quã firmitate, vel ob defectu ponderationis ac-
tualis, et considerationi motivorum et rationum, non tam facile ex-
citatur ingeso evidentia simplir talis, de exista Dei: Unde deducit, po-
sse coexistere in Thso accedente ad Justificaone fidei strictã, et evi-
dentiam non strictam de exista Dei.
Sed Itra est. 1o demonstratio de ~~exi~~
~~sto~~ exista Dei, vel facit obtu evidenter cognitu, et verũ, vel non? Si
2u. non est quaestio. Si 1u: g. ~~eam~~ coexistere poterit fidei, quã de facto
datur, et consequenter qualiter obscura, cum visione obti, q. alias
hic Author docet esse impossibile ~~ibi~~ n.o 688. = Itra 2o licet ea
demonstratio, non sit apriori, sed aposteriori et ex creaturis, illa ta-
men causat evidentia strictè tale de obto: g. repugnat cu assensu
fidei ~~Itraq.~~ qui qualiter petit obti inevidentiam. = Itra 3o: Catholici
~~te~~, impugnentur varii argum. fi, atq. efficacia illoru resistant, non
probat exista Dei non demonstrari evidenter ratione naali, sed quod
intellus illoru male affectus est ex pravitate sua, ideo q. merito in-
ter insipientes recensentur, quorum unus dixit in corde suo non
est Deus: g.o exista Dei redditur p. demonstraone evidenter cognita.
Itra dan-
do: licet ex defectu considerationi, et ponderationi rationum, saepe non di-
cremus agentium scientificu circa Dei existentiam; et tantu evincit
q. intellus non semper demonstrat in exercitio veritate illa, non autem
q. non habeat eam apud se demonstratã, et quã proinde in habitua-
li evidentia de illa, ~~quã non minus repugnat quã actu pugnat cu~~
221 ~~assensu fidei, ut suo loco videbimus~~. sed hoc dato est, ut si habenti tale
evidentia proponatur credenda exista Dei, non posit illi assentiri
p. fidem: g.o minor patet: eo ipso q. talis evidentia sit introditura in

habitu, statim ac illi proponitur ~~obiectum~~ credenda existentia Dei, statim ex facilitate et inclinatione habitus, excitabitur in actu eadem evidentia: quod impediret assensum fidei. Ant. constat experientia ipsa, quae in omnibus notior est, quam illa, quae de se fatetur Lumbier: unde ego experior me non posse assentiri per fidem existentiae Dei. Cons. quia si aliquis esset omnino oblitus de tali obiecto, amisissetque species impressas evidentiae illius, vel si Deus ei negaret suum concursum ad actum, tunc optime posset fide assentiri obiecto, quod ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ hoc revera maneret obscurum, vel obscure attingibile.

2.° Respondet Lumbier, stantem accedentem ad iustificationem debere ac posse credere existentiam Dei, non directe et per actum ad illam directum, sive seorsum ab alio articulo quem ibi etiam proponit Paulus credendum, nempe, quia remunerator est, sed simul et coniunctim, ita ut credens Deum, quia remunerator est, eo ipso et necessario credat Deum esse, non divisim ~~sed coniunctim~~ ac si dicat, credo quod existit Deus, sed coniunctim, ita nimirum credo quod existit Deus remunerator: quae fides sit et formaliter expressa de utroque licet per modum unius, eaque sufficit ut stans accedat ad iustificationem. Haec solutio, placet etiam aliis, sed nobis displicet 1. quia Paulus in suis verbis, utrumque exigit credendum, non coniunctim, sed divisim ait quippe: oportet credere quia est, et quod inquirentibus se remunerator est, ubi particula et utriusque copulativa, fidem utriusque divisim aperte significat: quo.

Dico 2. si vera esset solutio, ~~[illegible]~~ sequeretur verba Apostoli redundantia esse; quoniam in eis stantes debuerat explicare quod sufficiens erat credere ad iustificationem; sed iuxta solutionem sufficiens est ad iustificationem credere Deum remuneratorem esse, ut credatur Deum esse: quo sufficiebat Paulo dicere, oportet credere quod Deus remunerator est, ~~[illegible]~~ quia ibi clauditur Deum esse. Dico 3.° licet nemo posset per fidem credere, Deum esse remuneratorem, quin supponat Deum esse; potest tamen aliquis credere primum, quin credat per rationem fidem 2um ~~[illegible]~~ quia per suum assensum stantis attingit id quod habet divino testimonio; ~~sed testimonium divinum dicens Deum remuneratorem esse, non~~ atque ab ipso intenditur; sed quod habet divino testimonio, ut intentum ab ipso, est Deum remuneratorem

esse: q[uo]d a dantis credatur dumtaxat fides. Ut si quis assentiatur Deo ita revelanti, Petrus morietur, non assentitur existentiae diei crastinae, s[e]d morti ejus +dantis in ea die, existentia namq[ue] diei futurae, supponitur ab ipso, licet a divino testimonio, non tamen revelatur.

Itra denique: Ex hac solutione sequitur illum dum accedentem ad justificationem teneri ad advertendum. Ut dum praestat assensum Deo remuneratori, praestet eundem assensum existentiae Dei, alioqui si dantis crederet Deum remuneratorem, non justificaretur; s[e]d advertens ad existentiam Dei, quam evidenter cognoscit, nequit illi assentiri per fidem, vel si potest illam credere, poterit etiam seorsim ab alio articulo, eidem praestare assensum: q[uo]d minor probatur, q[uo]d existentia Dei clarebatur in alio articulo, non reddit illam inevidenter cognitam ab eo qui eam apud se demonstratam habet; s[e]d impossibilitas assensus fidei tantummodo probatur inde, ex praeexistente nostra evidenti obiecti: q[uo]d si haec non impedit assensum fidei erga obiectum coniunctum cum alio revelato, neque etiam impedire potest erga idem obiectum seiunctum ab alio.

Respondebis forsam, et est alterius solutio adducta et impugnata a Joanne a S[anc]to Thoma tom. 2. de fide art. 1. n. 5. Non repugnare q[uo]d idemmet assensus attingens Deum remuneratorem, attingat simul existentiam Dei, ibi clausam, et alias evidenter cognitam; q[uia] non repugnat, q[uo]d hunc idemmet actus sit evidens evidentia scientiae et simul sit certus certitudine fidei; vel q[uo]d ille actus, sit specie distinctus a scientia et fide, et eminenter continens utriusque perfectionem, nempe evidentiam scientiae et certitudinem fidei: quo actu dicerent illum hunc justificari, credendo Deum remuneratorem, q[uo]d alias evidenter cognoscit, q[uia] supra evidentiam de existentia Dei habitam per demonstrationem, superadditur in eo actu, quaedam
221 major certitudo derivata ex fide eiusdem obiecti.

Verum instat 1. vel falsitas evidentiae in illo actu est propria et specifice scientifica; et certitudo superaddita, est propria et specifice fidei; vel non? si primum: major erit difficultas in eo q[uo]d scientia adhaereat in uno et eodem actu; quae sunt ex

adversa 2a deducitur ex eo quod idem actus sit simul subiectivus evidentiae et obscuritatis per diversos actus: si 2o inquiro virtute, aut certitudo derivata ex fide in ea demonstratione, ~~est [illegible]~~ ~~[illegible]~~ non est propria fidei, aut est ista evidentia non est propria demonstrationis? Si quodcumque dicatur, nulla est ergo quae difficultas agitur, ea dantur est 2o quod ~~possunt~~ coexistant duo actus, alius fidei formaliter alius propriae scientificus, ideo ablata ab actu propria evidentia, non est scientificus, et ablata propria certitudine, non remanet actus fidei, ut patet ergo.

Ista 2a si certitudo ~~[illegible]~~ communicata illi actui non est propria fidei, non erit supernaturalis, sed pure naturalis, sed ~~certitudo pure naturalis~~ non est ulla ~~maior~~ certitudo naturalis maior certitudine fidei ergo = Ista 3. certitudo maior naturali, est sane supernaturalis, et spectans ad fidem; sed certitudo supernaturalis spectans ad fidem, equaliter vel ex natura sua est permixta obscuritate; ergo impossibile est quod ea concurrat eadem evidentia in eodem actu. Nec valet dicere, evidentiam etiam, et certitudinem fidei, non esse formaliter in eo actu, sed dantur eminenter, vel aequivalenter ad duos actus qui formaliter sunt alius fidei, alius scientiae. Nam praeterquamquod hoc est purum effugium difficultatis, quae procedit de duobus actibus, qui formaliter sunt scientiae et fidei, qualiter vi illorum invenitur in Philosopho Ethnico, et 2us in quolibet alio se disponente ad iustificationem.

3. Iste actus eminens impugnatur manifeste ex eo, quod ~~[illegible]~~ non potest assignari habitus et speciem ad quam pertineat, actus sic eminenter utramque illam rationem spectans; quoniam ut eminenter certus certitudine fidei, nequit spectare ad scientiam, et ut evidens eminenter, nequit spectare ad fidem. Praeterea, vel ille actus sic eminens, erit naturalis, vel supernaturalis, vel superior ut eminens utriusque gradus, seu ordinis? hoc ultimum dici nequit, quia actus superior supernaturali est impossibilis, nisi sit theandricus. Si sit supernaturalis ex certitudine sancta eminenter, erit actus fidei proprie obscurus; si autem sit naturalis, non erit certus maiori

certitudine, quæ est illa quæ spectat actui scientifico. — Tandem: Ultimus actus ex eo saltem apparet impossibilis, quia non potest designari ratio determinata finalis sub qua attingatur ~~objectum~~ ad intuitum illius clarè et evidenter ergo.

a quadam tamen ~~abrogatur~~ specialiter explicata — sic ~~solutionibus~~ [suppositionibus] omissis, placet alia dimittere, + quia illa ~~quidem~~ pluribus objectionibus ~~ex~~ [patet] ~~opponuntur~~, [non omnes] quarum solutiones ~~dantur~~ [exponentur]. Itaque ergo ad argumentum sub dispositione majori neg. minore: ad probationem dico, Apostolum loqui de existentia Dei Authoris supernaturalis, quam omnes tenentur fide credere, quia nemo potest sine fide supernaturali ad illam pertingere, non autem loquitur de existentia Dei Authoris naturalis, quam sine fide Philosophus ille, quam plures alii assequuntur. licet respectu aliquorum qui, ut regulariter evenit, non ita evidenter illam agnoscerent, necessaria etiam sit fides de illa: cumque Apostolus tradat omnibus quæ necessario credenda sunt ad justificationem, non distinguit quoad fidem Dei authoris naturæ inter Philosophos et Rusticos, ergo major est pars istorum, qui nulla reflexione facta supra notitiam Dei authoris naturalis, sibi et omnibus naturaliter insitam, eam sibi numquam demonstrarunt, ideoque tenentur illam credere. Si vero dicere teneatur credere quod est existentia Dei authoris naturalis et gratiæ, ~~ejus~~ credendo alia simpliciter, ~~aliam~~ prius aliam.

ges V. ~~[illegible]~~ Suarez. Dum Apostolus ait, oportet credere quia est perinde est ac si diceret, oportet credere Deum esse, sed Deum esse, ut sic absolute est, ac Deum esse Authorem naturæ, sive existere substantiam Dei,

222 atque ita exponitur communiter a SS. PP. Chrysostomo, Theodoreto, Athanasio, et aliis: ergo — Præterea, cum Paulus ait, et inquirentibus se remunerator sit: aperte ~~denotat~~, ~~aliquid supernaturale quod~~ ~~aperte~~ aliquid supernaturale quod etiam oportet credere, quoniam remuneratio meritorum, quid supernaturale est: ergo prima verba significat credendum esse, non aliquid supernaturale, sed ~~aliquid~~ aliquid naturale. — In primis respondere potest, Paulum loquutum fuisse generaliter de respectu majoris partis hominum, qui non pertingunt ad fidem Dei Authoris naturæ; in quo etiam sensu illud exponunt SS. PP. allegati: ~~[illegible]~~ ex quo tamen non sequitur omnes etiam qui habent sibi demonstratam illam existentiam Dei, teneantur credere.

Sed ulterius ita argum.tor V. Ctra Suarez; Non minus, immo magis ne-
ria est ad Iustificaonem Credere existentiam Dei authoris supernalis,
quam credere existentiam Dei authoris naturae; Sed si Apostolus per ea
expressa verba praecepit credere existentiam Dei authoris naturae, non sunt
alia in praedicto testimonio, quibus proponatur nobis
existentia Dei authoris supernalis, sufficienti modo ut illam creden-
tes accedamus ad Iustificaonem: quod
Ex expressa verba, non proponitur credenda sola existentia Dei au-
thoris naturae; Sed etiam existentia Dei authoris super-
naturalis; et consequenter aliquid et praecipuum omnino intelli-
credendum a Sto Chrysostomo. Probo minorem. Verba alia quae in eo testi-
monio habentur, praecipiunt credendum quod Deus remunerator
sit; Sed in his non exprimitur existentia Dei authoris
supernalis: quo nisi haec intelligatur praescripta in prioribus verbis,
quibus dicitur oportet credere quia est, non sunt alia in prae-
dicto testimonio, quibus illa proponatur credenda.

Nec valet si for-
sam dicas, verbis illis, quia remunerator est, satis proponi existentia
Dei authoris gratiae, quoniam esse remuneratorem meritorum per gloriam
nemo supponit vel includit existere illum qui remunerator
est. Vtra et sic eodem modo supponitur et clauditur existentia
Dei authoris naturae, sine ipsa subsistentia Dei existens; et tamen
id non sufficit in doctrina Suarez, ut saltem sensu Apo-
stoli quia exprimere proponit existentiam Dei credendam per illa verba quia
est: quod in eis debet intelligi magis expressum, quod magis exigitur
credendum, nempe existere Deum, Authorem gratiae; ideoque existimo
sensum proprium et genuinum dictis testimonii esse, quod oportet
ut ille qui accedit ad Deum, credat existere ipsum Authorem om-
nium donorum gratiae et gloriae, et quod credat, quod sit accedentibus,
et quaerentibus ipsum, remuneraturus collatione eorundem donorum:
ex quo sequitur non posse evidenter naturaliter cognoscere praemium
licet habeat fidem Dei authoris naturae, nam habet aliud quod credat
circa existentiam Dei, quando accedit ad Iustificaonem.

Contra 2o ex dictis pro-
venies 2am solutionem Mag. Lambert, aperte constat non sufficere
ad sensum verborum Pauli, quod credens Deum remuneratorem esse

~~Deum~~ attingat Deum esse, ut sic inclusum vel praesuppositum: et nec
sufficit ~~verbo~~ quod attingatur extra Dei authoris supernaturalis
ut ~~inclusum~~ praesuppositum vel inclusum in eo articulo remuneratoris.
omniaque deducta contra eam solutionem, hic etiam efficacia sunt.
Contra ~~secundo~~, quia si quis crederet Deum esse remuneratorem per dona supernaturalia, non attingeret medio isto assensu Deum authorem supernaturalem: quia oporteret quod antequam credat Deum remuneratorem esse, habeat fidem directam ~~expressam~~ Dei authoris supernaturalis, ex qua inducatur ad credendum Deum esse remuneratorem per dona gratiae et gloriae.

Contra ~~tertio~~ licet ~~largitorem~~ Deum esse remuneratorem meritorum vitae aeternae spectet ad ordinem supernaturalem, non ideo necesse quis qui crederet de Deo, crederet Deum esse largitorem meritorum vitae aeternae: et similiter non crederet existere Deum authorem supernaturalem. patet consequentia ab identitate rationis: quoniam Deus non solum est author supernaturalis, quia remunerator meritorum aeternorum quia donat ipsa merita, conferens gratiam qua opera constituantur et evadunt meritoria ordinis supernaturalis. ant. patet, quoniam
223 licet revera Deus remunerans merita, sit ipse qui merita largitur, hoc tamen ex se non ~~[illegible]~~ necessario est ex illo, ex his enim, possunt opera esse meritoria sine influxu praemiantis opera, ut in humanis accidit: et credens Deum esse remuneratorem meritorum, non ideo crederet Deum esse largitorem meritorum: et cum ex utroque coalescat adaequatus conceptus Dei Authoris supernaturalis, sola fides unius, non sufficit ut credatur Deum esse Authorem supernaturalem.

Contra denique: optime potest quis credere Deum esse remuneratorem meritorum in ordine supernaturali, quin ideo credat existere Dei Authoris supernaturalis, sicut primum praesupponat necessario secundum. ant. probatur experientia ipsa qua saepius credimus fide humana aliquid de subiecto aliquo, quin credamus subiectum existere: ut cum video ferrum affirmantem se esse sacerdotem, ideo credo affirmando dicto illius, non ideo credo ipsum existere. et licet ~~[illegible]~~ ideo non credam existere quia video ~~[illegible]~~ ferrum existere, ex quo ~~[illegible]~~ probatur repugnantia fidei cum visione eiusdem obiecti quam propugnamus: est tamen argu

mentis efficax. Ita P. Suarez, qui negat dari bene agentis fidei humanae existentiam Petri, licet nemo praesumere debeat ad minus sacerdotij ab ipso esse destinatum.

2° insurges contra eo: si Thus ille non crederet eandem existentiam Dei authoris naturae, videretur actioni deberi eadem in specie sua, quam Victricis illa credens; item quia privaretur merito fidei circa illam veritatem, sed quia firmiorem assensum de illa haberet Victricis, quam Thus, si quidem assensus fidei, firmior est assensu qualibet scientifico: ergo Victricis firmiorem assensum haberet circa existentiam Dei authoris naturae ab ipso creditam, quam Thus, circa eandem existentiam demonstrative scitam, et habitam ab ipso cognitam. Haec objectio revera difficilis est, atque in multiplicem solutionem scidit, dividit, praesertim quo ad salvandam aequalem firmitatem in assensu scientifico Thus, ac in assensu fidei Victricis. De quo statim.

Modo autem

Resp.° ad 1.m Thum non reddi peioris actionis, quam Victricem, quo ad meritum in illo actu, quoniam licet non credat actu existentiam Dei authoris naturae, propter repugnantiam fidei cum scientia quam de illa habet, excedit tamen Victricem in praeparatione animi, et determinatione voluntatis ad illam credendam si non impediretur per evidentiam eiusdem; at id sufficit ad salvandum meritum Thi, ut patet in eo qui non habens quod largiatur pauperi petenti eleemosynam, habet voluntatem tamen largiendi si haberet, meretur pro merito misericordiae; et similiter qui non potest credere propter evidentiam, paratus credere si posset, non amittit meritum fidei, sed immo illud exercet in hac sua praeparatione animi: quae solutio est D. Thomae 2.2. q. 2. art. 10 ad 2.

Neque illa potest displicere Suarez qui tom. 1. in 3. [...] disp. 39. sect. 4. quaerens, quomodo voluntas Xpti, diligens Deum summo amore beatifico, potuerit esse libera in reliquis actibus? & sexto de vitalis praeceptis docet, quod si deesset Xpto liberum tune imperantis praecepti, deberet actus, quo ad motibus meritum

ac reliquas omnes circumstantias, attamen hoc admisso, potest tamen mei libertas independentia voluntatis Xti Dni, ita nimirum, quod velit elicere illum actum, quasi sub hac conditione vel affectu, scilicet, etiam si cum illo non esset divineta necessitas praecepti, vel etiam si simpliciter, non esset necesse ille actus ad divinum amorem. + Ex quo ob Suarez, libertatem, ac pondus et meritum in actu omnino necessario, ex suppositione praecepti et amoris beatifici, ex sola illa quasi praeparatione animi, et detractione voluntatis, eliciendi libere illum actum, etiam si Xto non fuerit necessarius illum elicere, vel etiam si non fuerit tingentibili Xto potentia illius: quod similiter et melius dici potest, Xtus cognoscens evidenter verum Authorem naturalem, posse libere et meritorie illum actum elicere, quatenus in ea est praeparatione animi ut, si possibile ipsi foret operari pro libitu circa idem obiectum, illum haberet. ~~melius inquam, quoniam, ea voluntas conditionata Xti et in actu omnino fuerit omnes impossibilis~~

224. Attamen haec data solutio diutissimus sufficiens sit, et maxime, ut a nobis est specialiter roborata hac instantia ex doctrina Suarii; nihilominus, mihi ut verum fatear, non omnino animum sedat, quia ~~....~~ eius veritas pendet ~~....~~ ab ea quaestione difficile: an videlicet, qui absolute est impotens ad actum virtutis, ut angelus ad actum sequentium, aut castitatis, possit mereri pro voluntate illius actus sub conditione possibilitatis illius? In qua modo neutram partem audemus diffinire. Ceterum potest facilius ~~....~~ obiectione facta responderi potest, Xtus non mereri pro actu quo evidenter cognoscit exstare Dei authorem naturalem, mereri tamen pro actu quo credit exstare Deum Authorem supernaturalem: cui actui, ex parte Authoris correspondet actus quo utrumque credit, cuius meritum non augetur ex + nisi ad summum paucis extensive obiectis, illa parte obiecti, quod explicat Deum esse authorem naturalem, ideo quod Deus ut author naturalis non est principium meriti supernaturalis: quod in intensione et valore, utrumque meritum evadit aequale. Ad 2ª ~~....~~ non conveniens obiectionis, respondent primo aliqui Thomistae ~~....~~ sequu-

ti Banez, et Medinam, a Sonetio allegatos, q̄d assensus scienti-
ficus Thi circa existam Dei Authoris naturae est eiusdem certitudinis
cum assensu fidei, quam habet Rusticus de ~~illa veritate~~ eodem
obiecto, quia fides et scientia, mutuo se adiuvant in his, in quibus non op-
ponuntur: cumque in certitudine et firmitate non exerceant op-
positione, quam exercent tantum in claritate, et obscuritate,
poterit assensus Thi ex examine fidei, reddi tam certus, ac
assensus Rustici. = hec tamen solutio ~~[illegible]~~ ut prorsus falsa
reiicitur. ex eo quia fides nequit iuvare actum evidentem, nisi quo-
dammodo in ~~[illegible]~~ ipsum influat; sed fide nequit influere in ac-
tum scientificum, quia nullus habitus potest influere in actum
non respicientem eius obiectum formale, aliás ~~[illegible]~~ habitus tenderet
ultra, vel extra obiectum sui specificativum: quo cum actus scientifi-
cus, non tendat sub ratione formali sub qua fidei, fide nequit
influere in illum eam maiorem certitudinem.

Mag.r Joannes a S.to
Thoma, videns difficultatem istius influxus, aliter respondet
dicens, actum scientificum, non ab aliquo influxu fidei, sed
per solam connexionem cum illa, participare a fide modum super-
naturalis certitudinis, quo redderetur tam certus ac est assensus fi-
dei in Rustico: quod nonnullis exemplis suadere conatur. Sicut enim
Angelus superior illuminans inferiorem, propositione tantummodo
obiecti, confortat eius vim intelligendi, ~~[illegible]~~ ut obiectum percipere
valeat; et sicut cogitativa et appetitiva sensitivus ex connexio-
ne cum intellectu et voluntate, participant in suis actibus, mo-
dum perfectionis actus intellectus et voluntatis, ita assensus evidens
Thi christiani de existentia Dei, per solam connexionem cum habitu
fidei, participat modum supernaturalis certitudinis illius.

Haec etiam
solutio reiicitur. Primo quia actus scientificus coniungatur cum fide
in Tho christiano, nihil aliud est, nisi habitum fidei se habere
in illo concomitanter ad existentiam actus scientifici; sed sola
naturalis concomitantia habitus fidei, non sufficit, ut ~~[illegible]~~ ac-
tus naturalis evadat certus certitudine supernaturali: quo probatur mi-

nor: sola materialis concomitantia habitus fidei cum actu scientifico, non sufficit ut habitus fidei influat in actum naturalem modo aliquo proprio eiusdem habitus; sed supernaturalis certitudo est modus proprius habitus fidei: ergo sola materialis concomitantia, et coniunctio habitus fidei cum actu scientifico, non sufficit ut actus scientificus evadat certus certitudine fidei.

Probatur. In Christo Domino coniuncti fuere, et concomitanter se habuerunt assensus naturalis seu scientia naturalis, et habitus luminis gloriae, atque scientiae per se infusae; et tamen illa materialis concomitantia et coniunctio non satis fuit ut actus naturalis evaderet certus certitudine super naturali, participata ab habitu luminis gloriae, vel scientiae per se infusae: ergo similiter. et omnium ratio est: quia certitudo in actu non est aliud quam connexio illius cum veritate, ex motivo quo elicitur, vel ex principio actus; sed habitus supernaturalis esse in subiecto concomitanter ad elicientiam actus naturalis, non est habitum supernaturalem esse principium actus naturalis, neque motivum illius esse supernaturale: ergo.

Arguitur. Vel ille actus scientificus Christiani circa existentiam Dei, participat eandem speciefice certitudinem fidei ex coniunctione cum habitu fidei, vel non participat eandem? si participat eandem: ergo erit aeque certus ac assensus supernaturalis fidei, quod nemo aperte affirmare potest. Praeterquamquod certitudo proprie participata, nequit esse eadem + in participante et eo a quo participatur. Si secundo actus naturalis non accipit eandem speciefice certitudinem, quam quod ille non erit aeque certus in Christo, ac est certus assensus per fidem circa eandem veritatem in Turcico: et sic perstringet semper argumentum per spheram.

Denique solutio haec ingrata debet esse omnibus thomistis, ac inde et Joanni a Sto Thoma, qui cum aliquibus docet, actum supernaturalem non posse fieri per auxilium extrinsecum

+ speciefice

habet habitum fidei

etiã de potª absoluta Dei, eo quod potª interneæ impressiona ta ad actus intrinsece supnaales, nequit proportionari medio adiutorio pure extrinseco; at vel id non repugnat, vel æque aut magis repugnat quod actus pure naalis evadat certus certitudine supnaali, ex sola dunctione et pura decomitantia + extrinseca cum habitu supnaali, sine ullo prorsus influxu ipsius in actum, ut cuilibet, utrumque separanti fiet manifestum: quod. Testes exempla quibus utitur Joannes a S. Tha, efficacia sunt; quinimo ex istis et aliis potest res illa amplius urgeri. Etenim ipsi intellus Angeli inferioris, per extrinsecas proportiones oblati, quia a superiori illuminatur; quam cogitatione et affectiones sensitivæ, per dunctiones cum intellu et voluntate, numquam pertingunt in suis actibus, ad perfectiones Angeli superioris, atque intellus et voluntatis, quantumvis ex dunctione cum illis perficiantur: quod similiter etiam si in Tho Xpiano conjugatur actus scientificus cum habitu fidei, et cum asensu fidei illius ad alia Mysteria quæ credit, numquam actus scientificus ex tali dunctione evadet æque perfectus in certitudine supnaali, ac est asensus fidei Authoris circa sua obiecta. At id est quod a Opposito facta intendit: quod.

Alia solutione occurrunt Donet et Esparza, dicentes, Thum Xpianum habentem evidentiam de exista Dei, asentiri huic obto eadem certitudine ac Authoris, eo quod licet non credat incomplexe existere Deum Authorem naturæ, credens tamen existere Deum Authorem supnaalem, eo ipso desuper asentitur existæ Dei quam implicite credit. Hæc solutio non omnino displiceret, nisi quatenus iacet explicata, videtur aperte coincidere cum 2.a Responsione tradita a Mag. Surnhez supra et a nobis impugnata: Etenim dicit Thum credentem existere Deum Authorem supnaalem credere simul, licet implicite, existentiam Dei Authoris naæ, quam aliunde demonstratam habet: quod existimo est adversum A. plane

stentiae, atque eiusdem argumenti se exponere, quibus hergennio illa lumine supra refellitur.

Si quidem aliter haec solutio tradatur, ut nimirum quis diceret, actum ipsum ~~...~~ sui, demonstrativum existentiae Dei Authoris naturalis, evadere certum, certitudine non inferiori ad assensum, eo quod assensus fidei tradatur ad existentiam Dei authoris supernaturalis, quasi per quandam reflexionem supponentem Deum esse Authorem naturae, attingit hoc ipsum ut cognitum per rationem scientificum actum, et ut necessario praerequisitum ad obiectum ~~...~~ Si inquam hoc modo res explicetur; mihi non omnino displiceret solutio, quam quondam sub praedicta explicatione meditabar: quamvis ea forte exponatur his etiam argumentis quibus solutionem Joannis a S.to Thoma impugnamus: nam

226. videmur sustinere, quod sine illo influxu fidei, evadit certum certitudine supernaturali, actus pure naturalis. ~~sed nihilominus, nisi~~

Veruntamen non difficulter ~~possumus~~ possumus solutionem praeiactam ab his argumentis expedire, dicentes; actum naturalem quo fidelis cognosceret Deum Authorem naturae, credens simul existere Deum authorem supernaturalem evadere certum certitudine aequali eum assensu, non ob influxum fidei, neque etiam ex sola dominantia naturali assensus, sed per quandam derivationem ~~certitudinis~~ et communicationem certitudinis, nexum aliquem in fundamento eo ipso quod existat in re fundata. Etenim Deum esse seu existere, ~~et fundamentum~~ fundat Deum esse Authorem supernaturalem, ita necessario, ut impossibile prorsus et repugnans sit, Deum esse Authorem supernaturalem, nisi Deus sit vel existat, ut perspicuum est: ergo certitudo existentiae Dei authoris supernaturalis, fundatur, licet mediate, super existentiam Dei Authoris naturae: ergo ita necessario communicatur fundamento certitudo rei fundatae, ut omnino repugnet certiorem esse rem fundatam fundamento ipso.

Et vero mihi manifesta est; quod certitudo veritatis cui per fidem assentimur, in eo maxime relucet, ut nimirum

omnino

omnino firmiter intellus adhereat veritati; hec autem firmitas circa veritatem in alio fundatam, minime salvari potest, nisi fundamentum illius supponatur eodem modo firmum et stabile: quo eo ipso quod veritas ista, ~~...~~ Deus est author supernaturalis, ~~...~~ ultima sit, ut pote a Deo certificata, ideoque firmissimus sit assensus circa illam; reddit vero ~~...~~ eque modo firmissimam veritatem istam, Deus est, super quam illa vero fundatur: quo eo ipso actus cognoscens evidenter Deum esse, sibi credentis simul per fidem Deum esse authorem supernaturalem, nequit non participare ad hoc assensu eandem certitudinem quam ille habet, alioqui firmior esset veritas fundata, veritate fundante illam, quod chimera est.

Hoc igitur modo aliquando meditabar solutionem non improbabilem, iam obiectione factam quam dari licuit argumentum difficile quam ulterius ita confirmari potest: quicumque audiret, videret per experientiam Angelum sibi nomine Dei aliquid revelantem, ita ut nullo modo dubitare posset de apparitione veri Angeli, et de locutione illius; credens divinam veritatem sibi revelatam, certus esset omnimoda certitudine, et aequali ei assensus prestiti, de illa locutione Angeli; alioqui, non ~~...~~ posset habere assensum omnino firmum circa veritatem revelatam, quae super fundatur super locutionem vestram, licet mediate; at nec locutio esset revelata, utpote evidenter cognita; neque actus ad illam terminus foret assensus fidei: quo potest nihilominus actus ~~...~~ evidens terminus mediate ad veritatem fundantem firmitatem alterius veritatis, per fidem creditae, evadere certus eadem certitudine, derivata, seu communicata ipsi, ab assensu circa veritatem fundatam.

Licet solutio ista sufficiens sit; aliam adhuc faciliorem vobis tradam, quam ~~...~~ ~~...~~ Salmanticensibus placet, nobisque verior omni alia probatur. Dico quod Rusticus credentes per fidem existentiam Dei authoris naturae firmiorem habere assensum de hac veritate, quam haberent Philosophi evidenter illam cognoscentes: nego tamen id esse aliquod inconveniens, sive quod philosophus propterea sit deteriori conditione quam rustici

cur. et ratio est, quia attenta perfectione fidei circa obiectum proprium et
proprie illius, melioris, ~~vel fidem non prius~~ adhuc conditionis esset
Philosophus comparatus: quoniam obiecta propria et prima fidei, non sunt res
naturales, quae lumine naturali possunt attingi; sed entia et supernatura-
lia, quae captus naturalis superant, quibus omnibus distincte
credendis aptior est Philosophus quam rusticus. Et licet iste attingat fi-
de existentiam Dei authoris naturae, quam evidenter cognoscit Philosophus,
227 tale excessus et parvus est, et aliunde valde compensatur ex eo
quod Philosophus plures articulos et magis proprios fidei attingit actu et
explicite quam rusticus. Verum etiam si invito fateamur ex-
cessum aliquem in attingentia etiam obiecti, et minime aliunde
compensatum: non propterea dicendus est deterioris conditionis
Philosophus; quoniam detrimentum certitudini de illo obiecto, quod sic
fuit Philosophus, evacuando fidem circa illud, per hoc quod ad
quirat demonstrationem de illo, non reddit ipsum peioris condi-
tionis, respectu alterius qui non habens demonstrationem de
ea veritate, illi assentitur per fidem. ~~Et ratio perspicua est~~
Id evincitur ratione pers-
picua, et clarissimis exemplis: ratione inquam, quoniam
licet sit perfectior in rustico fides de existentia Dei authoris naturae
quam est in Philosopho scientia eiusdem obiecti, est tamen talis perfec-
tio, quae exigit in subiecto imperfectionem, scilicet carentiam perfec-
tionis naturalis, pro qua illa substituitur; sed huiusmodi perfec-
tio non denominat subiectum in quo est melioris conditionis,
quam sit subiectum illam non habens, sed habita perfectione sibi
[illegible] naturali: quod explico maiore. Fides vera est perfectio sub-
[illegible], carentiam scientiae et visionis obiectorum quae credit: carentia ta-
men scientiae, et visionis obiectorum, est quaedam imperfectio subiecti,
perpetuum, si talis scientia supponatur subiecto naturalis: quod fides
de obiecto alias cognoscibili evidenter per scientiam naturalem subiecto
est perfectio supponens in subiecto imperfectionem.
Ergo quod non
denominat subiectum melioris conditionis, prae alio habente eam

vitae naturalis, ideoque carente fide de illis obiectis quae eviden-
ter cognoscit: quoniam quod subiectum habens perfectionem sibi naturalem
careat superiori alia perfectione substituenda pro illa, cum
perfectio non sit: ergo ob hanc carentiam non potest aut debet subiectum
denominari deterioris conditionis, quam ~~alter qui non~~ ha-
bens, qui quia caret scientia de re aliqua, alter auctoritate namque sibi
alioqui naturali, habet fidem de illa ~~[illegible]~~ substituente pro scientia.
patet sequela: quoniam carentia perfectionis naturalis, ex sup-
vel seu sed, prior est carentia perfectionis illam supplentis, illa
namque semper est aliqualis privatio; ista autem potest esse
pura negatio.

Ut evincitur sequenti exemplo: actus poeniten-
tiae infusae est supernaturalis, ac proinde perfectior innocentia et
rectitudine naturali morali, quae intra ordinem naturae potest reperiri;
et nihilominus inde non sequitur, quod innocens sit deterioris condi-
tionis, licet careat poenitentia, quoniam haec non est perfectio
hominis utrumque, sed peccatoris: ergo pariter licet fides sit per-
fectior scientia, quae tamen non est perfectio hominis
utrumque, sed non videntis, visione alioqui ipsi naturali, non
sequitur quod videns, atque adeo carens actu fidei, sit deterioris
conditionis, respective illius, qui quia non videt, credit obiectum.

Deinde: alio exemplo solutio data comprobatur: Ut enim ad
huius controversiae argumentum ~~[illegible]~~ deximus ex doctrina SS.
PP. Apostolus Thomas, aliud vidit, aliud vero credidit in
Christo Domino suscitato; vidit enim aperte + hominem vivum; cre- (+ et experimentaliter)
didit ~~[illegible]~~ autem verum Deum: Nos autem modo, credimus utrum-
que, et circa utrumque actum fidei habemus; et tamen nemo
audebit asserere, Apostolum fuisse deterioris conditionis, quam nos.
namque licet Christus dixerit: quia vidisti credidisti, Beati qui non
viderunt et crediderunt; non ideo censendum est, reprehen-
disse in Apostolo carentiam fidei humanitatis respectu
experimento; sed tantum laudare illos, qui similia experi-
menta non ~~requirentes~~ habentes, ex animo credunt eaque

quae experiri non possunt.

Tandem: hoc ipsum apparet manifestum in Beata Virgine, ac reliquis Apostolis, qui plura quae referuntur in Evangelio cognoverunt ~~[illegible]~~ evidenter, atque experimentaliter, ut pote qui praesentes fuerunt rebus ipsis, ac miraculis a Christo patratis, circa quorum existentiam, nullam poterant habere

229 obscuritatem fidei: ea tamen omnia nos certe credimus; et tamen nemo ex hac majori extensione fidei nostrae, colligere potest quod nos simus melioris conditionis absolute, et in ipsa perfectione fidei, quam Beatissima Virgo: quod similiter, si Christus, cognoscens evidenter, Deum authorem naturae, careat propterea fide de isto obiecto, quam Viator habet, non evincit illum esse deterioris conditionis, vel Viatore potiore fidelem esse.

Objicies, denique: Christianus credens Deum esse authorem supernaturalem, vel ~~[illegible]~~ in hoc obiecto ~~[illegible]~~ attingit existentiam Dei, vel tantum credit ~~[illegible]~~ de Deo quod sit author et finis supernaturalis: si primum: quod ~~[illegible]~~ asseritur per fidem exprimere et formaliter existentiam Dei, quam alias evidenter cognoscit; propterea habet simul scientiam et fidem de eodem obiecto. Si secundum: ergo ille non accedit ad Religionem nostram credendo sicut oportet ad salutem, iuxta praeceptum Apostoli ~~[illegible]~~ ad Hebr. 11. Apostolus accedentem ad Deum oportet credere quia est, et quia remunerator est; sed qui accedit credendo tantum de Deo quod sit author et

+tantum finis supernaturalis, non credit quod Deus est, sed quod remunerator est, ergo. Probatur minor: ille tantum credit, quod in ea propositione enunciatur de Deo, tamquam de subiecto; sed in propositione enunciante de Deo tamquam de subiecto esse authorem supernaturalem, praedicatur non quod Deus sit, sed ~~[illegible]~~ tantum quod remunerator sit. ergo.

Respondetur: ille tantum credit, quod in ea propositione proponitur ipsi credendum; sed in propositione affirmante Deum esse authorem supernaturalem, proponitur credendum ~~Deum esse remuneratorem~~ non quod Deus sit vel existat sed quod remunerator sit.

q.º probatur minor: In ea propositione non proponitur credendum quod supponitur, sed dantur quod affirmatur: at in illa ~~[illegible]~~ non affirmatur Deus esse, id nempe supponitur, sed quod affirmatur est authorem supernaturalem esse: q.º probatur minor: subiectum non affirmatur, sed supponitur in propositione enuncianti praedicatum de subiecto; sed Deus est subiectum in praedicta propositione: q.º in ea supponitur, non affirmatur: at qui supponit Deum, supponit Deum existere, vel existentem Deum: q.º in ea propositione non proponitur credenda a Theologo existentia Dei.

Deinde Theologus cognoscens evidenter per effectus existere Deum authorem naturae, credere de Deo isto esse + et finem authorem + supernaturalem: in quo obiecto attingit existentiam Dei, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ non quam antea evidenter cognoscebat, sed aliam sibi ~~[illegible]~~ lumine naturae penitus ~~[illegible]~~ inaccessibilem. Licet enim una sit existentia Dei, unus namque est Deus, qui simul est author naturalis et supernaturalis, naturae et gratiae, quia tamen effectus gratiae et supernaturales, superant vires naturae, nequit naturali lumine cognosci, author et causa illorum qua talis: q.º licet Theologus ex effectibus naturalibus cognoscat evidenter, existere intra orbem naturae, unam primam causam, et principium rerum omnium naturalium, ignorat prorsus existere unam primam causam, et principium effectuum supernaturalium et gratiae: hanc q.º existentiam Dei assequitur per fidem, quae, licet indistincta sit realiter et in esse rei, realiter tamen et in esse obiecti, est longe distincta, et diverso modo cognoscibilis, ab existentia Dei authoris naturae.

Igitur Theologus accedens ad Religionem nostram credit Deum existere, existentia a se non cognita, nempe ut author ordinis supernaturalis, et credit simul remuneratorem suorum meritorum esse, atque utroque assensu satisfacit praecepto Apostoli. Neque in contrarium urget Apostolus. nam ad 1.um assensum proponitur ipsi credenda existentia Dei authoris supernaturalis: ad 2.um vero assensum, proponitur ipsi credendum de Deo qui ut subiectum enunciationis supponitur existens author supernaturalis, quod ille remunerator ~~[illegible]~~ suorum erit; atque optime qui- 230

de, quoniam Deus est remunerator quaerentium ipsum, non solum per dona naturae, sed etiam et praecipue per dona gratiae et gloriae: quod aliud est, quod ad actum assensus requiritur in ea enumeratione supponitur, aliud quod proponitur credendum: supponitur namque ut iam creditum a Theologo, quod Deus sit Deus author supernaturalis; proponitur autem credendum de ipso Deo, quod remunerator sit.

Dices: quod Theologus non credit de Deo existente, quod sit author supernaturalis; sed credens Deum esse authorem supernaturalem, credit eo ipso Deum existere. In primis, potest negari haec propositio quoniam Theologus de Deo quem cognoscit evidenter existere, credit existere ut authorem supernaturalem. Deinde dico propositionem alioqui veram et nullo inconvenienti obnoxiam: sicut enim Theologus non cognoscit evidenter de Deo existente, esse authorem naturalem; quasi alia sit cognitio illius evidens tendens ad existentiam Dei, alia tendens ad hoc quod sit author naturalis; ~~...~~ alioqui cognosceret evidenter Deum, et non per effectus: ita etiam non credit de Deo existente, quod sit author supernaturalis, quasi alius sit assensus illius tendens ad existentiam Dei solum, alius tendens ad hoc quod ille sit author supernaturalis; sed uno et eodem assensu credit existere Deum authorem et finem supernaturalem.

Dubium 18.

Utrum ~~saltem~~ habitus spei et fidei, vel saltem habitus unius compatibilis sit cum actu alterius in eodem subiecto?

Partem primam, allegantur DD.

§ I.

Supposito ex dictis praecedentibus incompatibiles omnino esse ~~actus alterius~~ fidei et spei, evidentiam nempe et obscuritatem eiusdem obiecti; modo quaerimus, an valeant simul coexistere habitus ad utrumque assensum inclinantes: vel saltem an dirimi possint in eodem intellectu unus habitus, verbi gratia fidei, cum actu spei, aut e contra. ~~Supponendum~~ Notandum tamen est dupliciter pro

cedere de utrumq coexista circa idem objectum et in eodem intellectu.
Inquiri

quotquot Alii in dubio praecedenti affirmant utrumq actum
coexistere possibilem, Theologi separarunt. Illi item etiam posse si-
mul coexistere: ex his autem qui nobiscum eos sentiunt, hu-
ic in praesenti Sententiae adhaerent Scotus, Torres, Lorca, Fonseca, Arau-
jo, Malderus, Beganus, et Salmeron allegati a Salmanti-
censibus tom. 3. dub. 2. § 4. eandemq amplectitur Magister
Lumbier, quaestione 12. de fide, art. 3. = Oppositam autem et ne-
gantem sententiam defendunt, Cayetanus, Capreolus, Medina, Joan-
nes a Sancto Thoma et communiter Thomistae; existimantes
eam esse expressam D. Thomae ac mentem, ut statim videbimus.

etiam ob eandem Ang. Mag. authoritatem et reverentiam, pruden-
ter posse habitum fidei, absq ulla repugnantia jungi,
cum visione actuali eiusdem objecti, et e converso: quam habitu
et actus coexista possibilem tenent quotquot actum, et ha- 231
bituum compossibilitatem non repugnantem propugnant. e
contra autem Capreolus in 3. dist. 25. q. 1. art. 1. et Ca-
yetanus in hac 2. 2ae q. 135. art. 5. existimant incom-
possibilem prorsus esse actum scientiae cum habitu fidei, quibus
subscribunt nonnulli recentiores sententiae, non adhaerere
optima Theologia sententiae affirmanti hanc coexistentiam actus et habi-
tus, cum alia negante actuum et habituum compossibilita-
tem.

Sit Satis dubio huic Dne.

§ II

Dico 1. repugnat in eodem intellectu simultaneam utriusq habitus fi-
dei et scientiae circa idem objectum. Hoc videtur mihi expressa
assertio D. Thomae pluribus in locis, sed praesertim illa tradit 3.
parte q. 3. art. 3. ubi agens de virtutis duratione post hanc
vitam, quo nomine non actus sed habitus significantur, do-
cet in ipso Christo, sicut neq in beatis, non fuisse habitum fidei, cuius

Vaong tradit his verbis: dicendum q. dicitur in 2 parte deest est obtu fidei est res divina non visa. habitus autem virtutis, sicut et quilibet alius recipit speciem ab obto, et ideo excluso q. res divina sit non visa, excluditur vao fidei. Christus autem a p. instanti suae conceptionis plene videbat Deum p essentiam ut infra dicetur: unde in eo fides esse non potuit: q. in toto tempore non potuit esse habitus fidei, q. in eo erat habitus

terrea vel divina | luminis gloriae scientiae beatae, quo plene videt permanenter videbat Deum.

S. ex eodem testimonio, hanc efformo pro dicta ratione: sicut implicat obtum esse actualiter visum et non visum, sic et repugnat idem obtum esse habitualiter absolute visum, et habitualiter absolute non visum; s. obtum videtur habitualiter absolute ab intellectu completo p habitum scientiae et simul non videtur habitualiter absolute ab eodem intellectu p habitum fidei: q. minor probatur. Eo q. praestat actualiter actus, praestat habitualiter habitus: s. actus scientiae praestat intellectui videre actualiter obtum; actus v. fidei praestat illi non videre idem obtum: quae duo simul incompatibilia esse, supra vidimus: q. habitus scientiae praestat intellectui videre habitualiter, habitus v. fidei praestat non videre privative idem obtum, quae duo simul cohaerere non possunt.

Dices: habitus non faciunt intellectum videre, et non videre habitualiter; s. q. possit p habitum scientiae videre obtum, si velit; p habitum autem fidei non videre; quoniam habitus utimur arbitrio nostro: q. non repugnat utriusque habitus coexistentia, quoniam ex hac non deducitur coexistentia actuum utriusque s. tantum coexistentia potestatis utendi modo uno, modo alio habitu. — S. contra est l. sicut repugnat intellectum videre actu et non videre actu obtum, etiam p diversa media, quorum usus supponatur in sua potestate, etiam et similiter repugnat

tamen q. possit | q. possit actu videre, et possit actu non videre idem obtum, mediis diversis habitibus, quorum usus in sua potestate sit; quoniam ex usu utriusque sicut ex usu illorum mediorum

oriuntur in ipso intellectu, et respectu eiusdem obiecti, affectiones et denominationes prorsus repugnantes et contradictoriae ut diximus est praecedenti dubio: quo. Contra 2.o non minus repugnat in hoc intellectu posse proxime videre et non posse proxime videre, quam videre et non videre; sed intellectus instructus auxiliis habitus scientiae et fidei est proxime potens videre, et proxime potens non videre: quo minor probatur: quia habitus scientiae est proxime potens videre et habitus autem fidei est proxime potens non videre idem obiectum: quo. Contra 3. intellectus inclinari ad videndum obiectum et simul inclinari ad non videndum obiectum omnino repugnat; sed quia habitus scientiae inclinaretur ad videndum obiectum, et quia non videndum inclinaretur quia habitus fidei; quo repugnat coexistentia utriusque habitus in eodem intellectu, et circa idem obiectum. Contra lecta

rique: quia intellectus videre utitur habitu scientiae vel fidei, pro ut ipsi placuerit videre obiectum quia habitus scientiae vel [illegible] posse enim ipsi placuerit videre obiectum quia habitus scientiae vel non videre plenumque habitus; idest non videndo illo, quando tantum non videre obiectum pure negative; non tamen quod possit et non videre obiectum pure negative; non tamen quod possit uti habitu fidei, quia non videt obiectum quia sic non videre, et non videre privative: quo licet possit intellectus videre, et non videre obiectum, utens pro libito suo habitu scientiae, non tamen potest videre et non videre obiectum, utens pro libito suo utroque habitu scientiae, et fidei, alio nimirum ad videndum alio ad non videndum: et ratio ~~[illegible]~~ est quia habere tantum habitum scientiae, si illo non velit ~~[illegible]~~ intellectus ~~[illegible]~~ uti, nec etiam attingit obiectum: utens vero habitu fidei, attingit obiectum sub denominatione non visi, pure privative. 2 ~~[illegible]~~

probatur idem intellectus determinatur ad attingendum obiectum per habitum, quo ~~[illegible]~~ illud attingit; sed repugnat intellectum ~~[illegible]~~ esse determinatum ad attingendum evidenter obiectum, et simul esse determinatum ad attingendum inevidenter idem obiectum: quo repugnat in intellectu coexistentia habitus ~~[illegible]~~ scientiae, quo de

trahit ad attingendum evidenter objectum, et habitus fidei quo detrahit ad attingendum idem objectum inevidenter: minor probatur: ita repugnant in intellectu huiusmodi detractiones, sicut inter se repugnant objecta illarum, et actus quos requirunt scilicet objecta illarum, et actus quos requirunt ita repugnant simul, sicut in oculo repugnant videre et non videre privative; sic enim sunt actus; evidentia verum et non verum privative; quae sunt objecta ~~actus~~ actuum intellectus ita detrahentium: ergo.

3. ~~[illegible]~~ Sicut gravitas et levitas sunt inclinationes oppositae, quae ideo requirunt eiusdem rei naturaliter subjectum; sic enim scientia et fides, sunt vel afferunt in intellectu inclinationes oppositas, quae non possunt illi respectu eiusdem objecti competere: ergo requirunt in eodem subjecto coexistere. Tandem quod habitus expedit potentiam, tribuens facilitatem ad proprios actus; si in eodem intellectu existerent habitus fidei et scientiae, consequenter eandem potentiam esse simul impeditam et expeditam, seu faciliter et difficiliter ad proprios actus respectu eiusdem objecti; nam fides ex natura sua obscura in suis actibus impediret intellectum ad actum evidentem, ad quem facilitaret scientia, et e contra; at hoc implicat: ergo et quod uterque habitus, seclusa omni impedimento illi influxus coexistat simul in eodem intellectu, et circa idem objectum.

Dices, haec omnia probare, quod ex natura rei opponantur habitus fidei, et habitus scientiae; non vero quod opponantur essentialiter: ergo salva potentia Dei possunt coexistere. Contra est 1o eadem est oppositio habituum, ac est oppositio actuum; nam ex incompossibilitate actuum, et propriorum objectorum, provenit incompossibilitas habituum; sed actus sic pugnant, ut nec per potentiam Dei, possint simul cohaerere: ergo. Contra deinde: si tantum ex natura rei opponerentur illi habitus; hoc non obstaret ut Christus Dominus habuisset habitum fidei; cuius contrarium docent communiter Theologi: sequela probatur: quia plura incompossibilia ex natura rei habuit Christus Dominus, ut fuerunt status viatoris, et status comprehensoris; et tamen non habuit habitum fidei, simul cum scientia beata, licet habitus fidei competeret statui viatoris, et habitus luminis gloriae statui comprehensoris: ergo.

Dico 2°: Habitus fidei diuinae potest stare simul cum visione
Dei transeunter communicata, et cum actu suo naturali. Haec dd.o
quo ad 1am partem est etiam aperte tradita a D. Tha, qui in hac
2.2ae q. 175. art. 3. ad 3. inquit: Dicendum quod Paulus in rap-
tu, non fuit beatus habitualiter, sed solum habuit actum beatorum.
Unde sequitur, ut simul tunc in eo non fuerit actus fidei, sed tamen
simul fuit in eo habitus. Eadem habet aliis in locis: ~~in~~ in quibus
clare ~~docet~~ docet Paulum simul cum visione beata, retinui-
sse habitum fidei: idemque dicendum de beatissimo Patriarcha nostro 233
Benedicto vidente in hac mortali vita diuinam essentiam, ut affir-
matur a Patre Gregorio Magno: quia non repugnant fides ha-
bitualis, et visio actualis eiusdem obiecti.
Dices ex Capreolo et Cayeta-
no, D. Tha docere, quod Paulus simul cum illa visione retinuit
habitum fidei; non tamen affirmat S. Doctor, quod ~~[illegible]~~ habitus
fidei et visio se habebant circa idem omnino obiectum: nam revera
aliud Paulus actu videbat, et aliud habitualiter credebat: vi-
dit namque diuinam essentiam, ac proinde non habuit habitum fidei cir-
ca illam: sed tamen non vidit plura Mysteria quae, quae in ip-
sa essentia continentur: ut patet ex eo quod nescierit an Paulus ille
fuisset in corpore, an extra corpus: quapropter retinuit ha-
bitum fidei circa haec obiecta, sibi obscura, seu non visa: quod ex
D. Tha non ~~[illegible]~~ firmatur dd.o nostra, quae procedit de coe-
xistentia possibili habitus fidei, et visionis beatae, circa idem obiectum.
~~Hanc~~
~~Responsionem urbane admittere tenemur a Sto Thoma dicendo~~
Sed obstat
1°: Si D. Thas supponeret aut existimaret Paulum tunc habui-
sse fidem et visionem respectu diversorum obiectorum: non recurreret
pro utriusque coherentia ad actualitatem visionis, et habitualitatem
fidei; sed ad id tantum recurrit ut ~~[illegible]~~ in Paulo simul fuisse
visionem cum fide: quia existimabat utramque se habuisse respectu
eiusdem obiecti. maior probatur: nam habitus fidei, et habitus scientiae

immo et actus utriusque, quamoptime consonuntur respectu diversorum obiectorum, ut patet in Christiano Christiano habente utrumque habitum et utrumque actum, alios circa veritates reales, alios circa significales; et haec erat optima et obvia doctrina, ut D. Thomas explicaret quomodo ~~in~~ Paulus ~~habet~~ in eo raptu, habuit simul visionem circa Deum, et habitum fidei circa Mysteria gratiae, quae eas ommittit, et recurrit dicendo ad hoc quod visio erat quomodo actus et fidei quomodo habitus; agere indicat se sentire quod utraque erat circa idem obiectum.

2 Contra 2º obiectum primarium habitus fidei est Deus quoad se, non autem Mysteria gratiae quae dantur sunt obiecta secundaria; sed implicat quod habitus perseveraret, sine suo obiecto primario, manente tibi tantummodo secundario: quod probatur minor: quia habitus constituitur per habitudinem ad suum obiectum primarium; ab hoc enim et non ab aliis sumit suam speciem: quod — Contra tertio: habitus non respicit obiecta secundaria nisi per habitudinem seu respectum ad obiectum primarium; in hoc enim consistit quod hoc sit et dicatur primarium obiectum, illa autem secundaria; sed Paulus Christi hanc perfectionem conservavit habitum circa obiecta secundaria: ergo et respectum habitualem ad primarium quod tunc videbat: quod habebat simul visionem actualem et fidem habitualem circa idem obiectum.

Magister Joannes a Sancto Thoma, nititur praeractam perfectionem ab hac duplici impugnatione liberare, dicendo: Paulum tunc conservasse habitum fidei circa obiectum primarium, ~~nempe circa Deum quatenus~~ formaliter tale, quod ait hic Scotus, est esse divina ut obiecta secundaria fidei: illum namque sic acceptum non videt Paulus; sed tantum videt eum sicut se, et non ut attinentem Mysteria gratiae in particulari; sub qua acceptione venit obiectum primarium formaliter fidei, sed tantum materialiter: quod tunc potuit conservare habitum fidei circa Deum quin potentia habuerit eius visionem circa idem obiectum: quod etiam perficeat in homine qui ita frueretur Deo, quod potest emmittere visionem: tunc eius retineret

obj. circa gloriam creatam, quia nimirum in ea hypothesi non daretur obj. primarium ut inferente secundarium.

Illa tamen responsio neque enervat neque emollit vim nostrae impugnationis. Unde contra eam sic argumentor. Ut quis attingat formaliter absolute obj. primarium alicuius habitus, quatenus tale, opus non est quod simul attingat obj. secundaria; unde si aliquis videret Verbum divinum in se ipso, licet actu non detegeret neque unam creaturam possibilem, ille diceretur attingens formaliter obj. primarium luminis gloriae: ergo attingens formaliter Verbum divinum, quod est obj. primarium fidei, licet non attingeret simul obj. secundaria, diceretur attingens obj. formale primarium fidei: ergo licet Paulus in ea visione transeunter communicata non viderit Mysteria gratiae, videns clare Verbum divinum, eo ipso videt obj. formale primarium fidei.

Contra 2º: idem est obj. formale quod habitus fidei et luminis gloriae, ut sentit melior et maior pars Theologorum; sed negari nequit quod Paulus in suo raptu viderit obj. formale quod sive primarium luminis gloriae: ergo nec negari potest quod viderit obj. formale primarium habitus fidei. — Contra 3º: ~~Paulus in eo raptu~~ ~~ne~~ ut videretur obj. primarium formale in esse talis, non est necessarium quod videantur omnia obj. secundaria revelata vel attingibilia, id namque aut raro aut numquam accidit, sed ~~[illegible]~~ aliqua tantum ab uno intellectu, alia ab alio attinguntur: ergo nec necessarium est quod videantur aliqua obj. secundaria ut dicatur videri obj. formale primarium: patet ~~Theologia~~ quoniam non est maior ratio de aliquibus quam de omnibus obj. secundariis.

Contra tertio: Paulus in eo raptu vere vidit plura Mysteria gratiae quae sunt obj. secundaria 234

fidei; ~~[illegible]~~ v.g. iustificationis, remissionis peccatorum, Eucharistiae, [illegible] nam ut docet D. Thomas loco allegato in responsione ad 4. idea fuit Paulo visio illa communicata, ut per eam introduceretur, fieretque aptus Magister fidei, et Doctor gentium; atque ~~[illegible]~~ praeter illa verba arcana quae audivit, multa abscondita Mysteria pro fide credibilia, fuerunt illi patefacta; sed ea omnia vidit procul dubio in essentia Divina: ergo vidit essentiam Divinam ut est obiectum formale primarium fidei: ergo praedicta solutione vitari non potest quod simul habuerit actum visionis et habitum fidei circa idem obiectum.

Exemplum a Ioanne a S.to Thoma adductum, adeo nihil evincit, ut potius pro nobis sit. Etenim visio amissibilis est visio transeunter communicata, non quae permanens est, et habetur per modum habitus, inamissibilis est, ut ex terminis liquet: non ergo mirum si cum ea separatur habitus spei, sicut et habitus fidei. Praeterea in Christo Domino, vidente et fruente Deo permanenter quoad animam, non autem quoad corpus, nec fuit actus, neque habitus spei circa gloriam corporis quam non possidebat: ergo quod homo fruens Deo in illa hypothesi, haberet gloriam amissibilem, non evincit, illum habiturum spem, quia visio non transeunter ad obiectum primarium ut inferens secundarium; sed quia non haberet habitum luminis gloriae permanenter, ut fuit in Christo, et qua sola ratione excludit habitum spei.

Tandem quicunque transeunter Sanctus videt essentiam Divinam, attingit obiectum formale quod seu primarium spei, sicut et fidei; ideoque non potest simul habere actum spei, licet possit retinere habitum: Itaque ergo coherentia habitus spei cum actu visionis transeuntis, licet non stet coexistentia utriusque actus; sed praedicta coherentia non in eo quod attingatur per visionem obiectum primarium, ut inferens secundarium sed quia idem obiectum attingitur actualiter per visionem et habitualiter per habitum spei; sicut incoherentia actus cum actu, non desumitur ab ~~[illegible]~~ eo quod obiectum attactum

alternatur Ut inferens secundarium, Uel non; sed ab eo quod actus et actus sunt incompossibiles respectu eiusdem obiecti: ergo similiter dicendum de habitu fidei, cum visione transeunte. Obiicies 2.

Raptus S. Pauli duravit per tres continuos dies; videlicet in triduo illo quo post prostrationem suam, Ut inquit D. Thomas super 2. ad Corinth. cap. 12. lect. 1.a stetit neque videns, neque manducans, neque bibens, Ut quidam dicunt satis probabiliter; sed visio tanto tempore durans, non potest dici communicata per modum transeuntis, cum habuerit sufficientem permanentiam: ergo haec contra salvari nequit cum habitus fidei cum visione, contra nostra doctrina. = In primis corruit exemplum in quo fundatur nostra doctrina adhuc salvatur manet primis, licet cedatur intentum, adhuc salva manet doctrina nostra, exemplo visionis transeuntis S. Benedicti, de qua procedere non potest obiectio, Ut pote quae brevissima morula temporis duravit. 235.

Deinde lego admisso quod in maioris assumitur, nego minorem: quod enim vere est et dicitur permanens, seu permanenter communicatum, non est id quod triduo aut plus durat; sed quod semper et inamissibiliter habetur, quantum est ex se: quandoquidem licet quod aliquis dies durat, dicatur magis permanens, quam quod solum per duos dies habetur, illud tamen brevius durat, quam quod per quatuor, plures ve dies, licet non semper observatur, aut fortiter: ergo respectu istius longioris durationis, non poterit dici permanens vel sufficienter durans: ergo quod Ut aliquid dicatur et vere sit permanens, non debet regulari penes hoc quod plus minus ve duret: quia quod non semper durat, semper est minus durans, si cum alio magis durante comparetur; unde numquam habebit denominationem permanentis. Praeterea, aliqua sunt vere permanentia, et per modum permanentis communicata, quae tamen brevissime durant: ergo et alia possunt per

transeuntia, et transeunter communicata, quæ tamen longiorem durationem habeant. Exemplum primum est gratia ~~habitualis~~ sanctificans, quæ habitualis dicitur, estque vere forma permanens, et permanenter communicata quantum est ex se, et ex intentione Dei; et tamen solet post infusionem brevissime corrumpi, superveniente peccato mortali: 2um exemplum aliorum, est qualitas spiritualis, quam plures theologi agnoscerent in igne inferni, media qua elevatur ignis ut torqueat spiritus damnatos, quæ ex ipso est qualitas fluida ab intrinseco, et communicata igni per modum passionis transeuntis; atque ut docet D. Thomas 3. p. q. 62. art. 4. si ea qualitas [+ spiritualis] haberet esse per modum permanentis, minime cohereret cum materialitate subiecti; et tamen illa durat in æternum: ergo quod absolute pensanda non est permanentia rei, ex esse maiori aut minori duratione.

Requiritur ergo ad veram permanentiam, non quod res quomodolibet duret; sed quod ex se et ab intrinseco semper duret, tantum acciet subiectum per modum suæ protantis illi, ut actus fiat ipsi connaturalis, et iuxta esse depositionem; quod enim ita communicatur, dicitur per modum permanentis, et in esse quieto communicatur: e contra autem quod communicatur subito ad instar motus et non prestat ut actus reddatur illi connaturalis ob oppositam et habitualem dispositionem, dicitur communicari per modum transeuntis. et hoc modo fuit Paulo communicatum lumen gloriæ in suo raptu, ideoque non habuit illud, neque actus visionis ipsi correspondentem permanenter, sed tantummodo transeunter, licet ea duraverint per spatium trium dierum, quam doctrinam desumpsimus ex D. Thoma loco ipso in obiectione allegato.

2o solet probari ds. nra nonnullis exemplis ex quibus apta ad illam via deducitur. 1um est corporis gravis, quod licet nequeat simul esse permanenter leve, potest nihilominus moveri sursum, in sensu diviso gravitatis suæ, qua inclinatur ad motum deorsum, ut patet in lapide sursum proiecto. = 2um exemplum parum distans, habetur in corde humano

habitualiter
in quo repugnat quod coniungantur qualitates proprie status morta-
litatis, et status gloriae: et nihilominus non repugnat quod eius una
habitualiter habita, habeat aliam transeunter communicatam: ut
liquet in D. Petro ambulante super aquas: cuius corpus erat
grave gravitate status mortalis; et tamen actu habuit motum
illum levissimum, et proprium dotis agilitatis: ergo.

Et ratio omnium
est, quia quod actu communicatur tantummodo per modum transe-
untis; potest optime coniungi cum dispositione habituali sub-
iecti, alioqui contraria; eo quod contrarietas et oppositio utriusque im-
peditur a diversitate status; quoniam res habita transeun-
ter tantum, non ita et in subiectum ab illo excludat
permanentiam contrariae dispositionis: ut apparet in clarita-
te gloriosa, communicata corpori Christi Domini in sua transfi-
guratione, quae, quoniam tantum fuit per modum transeun-
tis, non exclusit ab eo permanentem et habitualem disposi-
tionem corporis mortalis, quam alioqui excluderet si communi- 236
caretur per modum permanentis: ergo non obstante habitualita-
te utriusque extremi possunt quae optime coniungi in eodem
subiecto habitus fidei, et visio transeunter communicata.

Hinc
etiam 2a pars assertionis nostrae facillime stabilitur. l. ex eo
quod ponatur actus supernaturalis, solum sequitur quod in intellectu
non maneat inclinatio ad credendum fide divina obiectum prae-
dicti actus; sed ex hoc quod non maneat in intellectu inclinatio
ad credendum de divina obiectum actus supernaturalis; non infertur
quod non maneat habitus fidei: ergo possunt optime coexistere
habitus fidei et actus supernaturalis. Atque sequela recta est, et
maior manifesta; nam actus supernaturalis solum opponitur directe
cum actu fidei, et eatenus opponitur indirecte cum habitu
fidei, quatenus ille est inclinatio ad actum illi oppositum;

ꝑ. ex hoc q̃ conatur actus ferij, solus potest inferri q̃ non mane-
at in intellu inclinaõ ad credendũ fide divina obtũ praedicti
actus.

Jam vo. minor praecipua probatur; habitus fidei divinæ tan-
diu durat, quandiu durat eius obtũ fiale primarium, et posi-
bile exercitium eius circa illud; sed ex hoc q̃ actus conatur vel
excitat inclinaõ ad obtũ ferij naalis; non sequitur q̃ non ma-
neat vel q̃ impediatur inclinaõ habitus fidei ad suũ obtũ fiale
primarium, vel q̃ reddatur impossibile eius exercitium circa
tale obtũ: ergo non sequitur q̃ non maneat ~~habitus fidei~~, pro
minorẽ: obtũ fiale ~~primarium~~ habitus fidei, est veritas supernaa-
lis, quæ non destructa, non destruitur neq̃ impeditur incli-
natio habitus fidei in suũ obtũ fiale; s. q̃ inclinaõne actus
ferij naalis ad suũ obtũ, non destruitur aut impeditur ~~ab~~
~~[illegible]~~ veritas supernaalis, attingibilis p fidẽ, quonia obtũ
ferij naalis, est veritas naalis, quæ exclusa ab obto fidei,
non destruitur veritas supernaalis, seu non redditur impossi-
bilis attingi p fidẽ: ergo. 4g.a

Confirmatur tum a priori, q̃ habitus fidei non
destruitur si perseveret eius obtũ specificativũ; sed licet a cu-
mulo obtorũ fidei aliqua veritate naali, non ideo destruitur
obtũ specificativũ fidei; ergo tum exemplis. Nam adveniente errore
circa unã aut alterã cõnẽ non statim destruitur habitus ferij
quo ad entitatem; q̃ manet inclinaõ ad alias cõnes, licet
non ad illas. ~~[illegible]~~ quod ~~[illegible]~~ probari potest a simili rela-
tionis paternitatis ad duos filios. sed melius adhuc probatur
ex eo q̃ quotidie experimur ethnicos christianos acquirere per
demonstratione ferij plurium veritatum naalium ad fidem perti-
nentium, v.g. existentiæ dei, immortalitatis animæ, libertatis hu-
manæ; et nihilominus manet in eis habitus fidei: ergo q̃ optime
potest stare cum actu ferij naalis.

Veruntamen est unum ad-
vertendum, q̃ fidelis qui habitualiter credit veritates is-
tas naales; quas postea scientia naali evidenter cognoscit,

196

licet ante ~~suas~~ demonstrationes suas, habeat expeditam incli-
nationem habitus ad eas credendas; postquam tamen easdem de-
monstratas habet, manet impedita inclinatio habitus fidei
ad illas credendas; dumtaxat potest inclinari ad fidem illarum + actualem
in praeparatione animi, quatenus videlicet, si non haberet
actualem earum scientiam, libenter et actu crederet illas; quae incli-
natio conditionalis sufficit, ut conservetur habitus fidei circa eas,
alias, vel deo adquisito habitu scientiae (si forte adquiratur)
cesset omnino ea inclinatio fidei, propter incohaerentiam
utriusque habitus.

Veniendo probatur 2° nostra quoad utramque partem si-
mul hac ratione. Habitus et actus licet sint circa idem obiectum
non pugnant immediate: ergo possunt simul coexistere. probatur ant:
Habitus et actus comparantur ut inclinatio ad actum, et ut actus
actui contrarius; sed inclinatio ad actum, et actus actui contrarius
non pugnant immediate: ergo probatur minor: inclinatio ad actum
A opponitur actui B ratione oppositionis quam habet cum actu
B [2a] prius actu A ad quem illa inclinat; sed huiusmodi op-
positio inter inclinationem et actum B, potest omnino cessare: 137.
ergo inclinatio illa et actus oppositus aut non pugnant
immediate, aut non ita pugnant, ut non possint iungi.
maior discursus est evidens, minor probatur: si in-
clinatio ad actum A non inferat illum actum, cessat omnino op-
positio inter inclinationem et actum ~~oppositum~~ actui contrarium; + contra
sed stante actu B nequit inferri actus A ex inclinatione
ad illum: ergo cessat oppositio inter inclinationem et actum B: ergo po-
sunt simul coexistere.

Dices, hac ratione probari posse iungi
habitum fidei, et actum visionis beatae permanentis; quoniam
hoc actu posito, quamdiu ille durat, non inferret habitus
fidei suum actum circa obiectum primarium: ergo cessaret oppositio in-
ter habitum fidei, et visionem permanentem dei. = Contra
est. Actus visionis permanentis, eo ipso quod permanens est,
suggerit habitum luminis gloriae, quo intellectus inclinetur

ad eam eliciendam; s. haec inclinatio pugnat immediate, cum inclinatione habitus fidei ad suum actum, erga idem obiectum: [struck] ob oppositionem utriusque inclinationis, repugnat quod simul coexistant visio permanens, et habitus fidei. Non autem repugnat haec coexistentia si sit solum actus, [struck] vel visionis transeuntis, et habitus fidei, eo quod visio transiens fit medio auxilio fluido, quod propterea non imprimit in subiecto inclinationem habitualem ad visionem: quare aperta est disparitas inter utrumque.

Utraque namque [struck] nostri Hypothesi vera manet; quoniam si separetur habitus fidei, cum visione per transeuntem communicata, licet maneat in habitu inclinatio ad attingendum idem obiectum, impeditur tamen per visionem actus seu exercitium praedictae inclinationis, quae propter in sensu composito visionis est in habitu inclinatio ad assensum fidei in sensu diviso, sive transacta visione: quare cessat actualis oppositio visionis cum habitu fidei. — Si vero separetur habitus fidei cum [struck] actu scientiae naturalis; hoc posito non manet in habitu inclinatio ad assensum veritatis naturalis evidenter cognitae: manet tamen in eo inclinatio ad suum obiectum formale specificativum, et ad alia obiecta materialia et inadaequata non cognita evidenter et ad fidem spectantia: quare cessat omnis oppositio actus scientiae cum habitu fidei: quare in utraque separatione salvatur sine repugnantia coexistentia habitus cum actu. Dices denique si posset habitus fidei iungi cum actu scientiae naturalis, posset simul cum habituali scientia componi; at hoc id in l.o dicto negatur: quare probo assumptum: Christus + Christianus demonstrans unam aut plures veritates naturales, quae alias spectant ad fidem, acquirit habitum scientiae naturalis erga illas; s. perfecte verum exhibit in eodem tempore habitus fidei: quare — Resp. 2.do neg. 2.do mai. ad probationem, distinguo maiorem: acquirit habitum scientiae naturalis, et simul conservat in habitu fidei, inclinationem ad attingendas easdem veritates naturales nego; et ammittit ex parte habitus fidei praedictam inclinationem concedo maiorem, et nego minorem et consequentiam. — Igitur eo quod propterea quod Christus Christianus acquirit habitum scientiae, circa obiecta naturalia, alias attingibilia per fidem; ammittit in habitu fi-

dei inclinaone quam habebat ad ea obiecta; propter incompossibilitatem utriusque habitus, et utriusque inclinationis.

Replicabis: quod per adquisitionem habitus scientiae naturalis, minuitur habitus fidei, quod videtur repugnans: Sequela tamen constat; quoniam inclinatio fidei ante adquisitionem habitus scientiae, erat ad omnia illa obiecta naturalia, adque post adquisitionem illorum scientiae, nulla est eam inclinatio in fide; Vel habitus fidei qua talis, sive in tota sua perfectione, dictabat antea tot inclinationibus, quot erant obiecta ab ipso attingibilia; ~~[illegible]~~ quarum plures dependet Christo dicta, per solam adquisitionem habitus scientiae circa illas: quod omnino minuitur in sua perfectione, habitus fidei, per adquisitionem habitus scientiae naturalis.

Respondeo Habitum fidei desumere omnem suam substantialem et entitativam perfectionem a proprio obiecto formali primario, ut pote a quo sumit suam speciem, penes quam taxatur 138
omnis substantialis perfectio cuiuslibet rei. obiectum autem adequatum fidei quam scientiae maxime habet latitudinem, utpote quod coalescit ex omnibus particularibus obiectis: quae licet simul sumpta, ita desiderentur ad perfectionem habitus, ut minime iste ~~[illegible]~~ possit salvari aut permanere, ablatis omnibus simul, quia ablato obiecto adequato dependetur habitus; non tamen dependitur aut minuitur, si auferantur unum aut plura ex obiectis inadequatis et particularibus; per hoc enim tantummodo variatur extensio habitus, non tamen minuitur intensio aut perfectio substantialis illius, quia manet eius obiectum formale primarium, et reliqua alia particularia, in quorum collectione salvatur eius obiectum adequatum.

Licet igitur extrahantur a collectione et agregato obiectorum fidei, veritates illae naturales, quae, ut demonstratae a Philosopho acquirunt rationem habitus scientiae erga illas; non ideo aut distinguuntur habitus fidei et habitus scientiae, aut minuitur seu variatur entitative et substantialiter fidei habitus. Non primum: quod per ipsam adquisitionem habitus scientiae,

amittit habitus fidei inclinaones illas secundarias, quas antea habebat ad obiecta naalia, quae iam per deum sunt habitualiter cognita; cessat quoque in esse habitus respective talium obiectorum, quia cessante vel ablata inclinaone ad haec particularia obiecta, cessat etiam denominaio habitus respective illorum.

Nonetiam sequitur quod minuatur aut varietur habitus fidei; et ratio est, quoniam licet ad illo auferantur tot particulariter illae inclinaones secundariae, manet tamen in eo primaria et potissima inclinaio ad suum formale primarium, et primarium obiectum; manentque etiam simul in eo reliquae particulares inclinaones ad alia obiecta inadequata, ut sunt veritates omnes supernaales, et plures etiam naales non demonstratae, ex quarum agregato totale est obiectum adequatum huius habitus fidei: quod nulla patitur deminutionem aut variationem substantialem per hoc quod cesset eius inclinatio ad unam vel plures veritates naales demonstratas: sicut si Beato videnti plura possibilia in verbo, deus aliqua illi occultaret, non ideo variaretur aut minueretur substantialiter eius visio, manente alias obiecto primario et adequato eius.

Itemque dicendum est si fortius adversarius ostendat, deum posse infundere alicui scientiam alicuius veritatis supernaalis: tali enim scientia infusa faceret cessare in habitu fidei inclinaonem ad illam veritatem supernaalem; non tamen ideo minueretur vel in minimo suae perfectionis et substantiae habitus fidei, +laederetur quoniam maneret ipsi suum obiectum primarium, et alia obiecta singularia et naalia, quae efficiunt suum obiectum adequatum. Timeo tamen me consulto asserere, quod cessant in habitu fidei inclinaones ad ea obiecta quae supponuntur demonstrata; cum alias possem affirmare quod tantum cessant in illo inclinaones, unum inclinaonum quibus extenditur ad praedicta obiecta; sed melius primus asseritur, eo quod revera dicendum est cessare habitum fidei erga illa obiecta, ne simul coexistat cum habitu scientiae; quod dicendum est cessare, non tantum inclinaones, sed inclinaonem quae in ista tota natura habitus consistit.

Inquires, cur scientia veritati naali

aut supernaturalis efficit ut cesset in habitu fidei inclinatio exercitiva, et non autem e contra? Resp. eo quod cum objectum scientiae trahat necessario intellectum nulla expectata motione voluntatis, eo quod objectum clare cognitum rapit intellectum ad sui assensum: e contra vero cum objectum fidei utpote obscurum, non statim cogere possit intellectum ad assensum, ideoque dependet a motione voluntatis; exinde fit, quod accedente visione, vel evidentia objecti, statim intellectus tendat in objectum, ita ut trahatur necessario; et supervanea sit omnis alia inclinatio qua trahatur ad actum; ideoque ex inutilitate illius inclinationis habitus fidei, cessat ista, quia prorsus superflua est, ubi et quoniam intellectus, non eget inclinari erga objectum, cujus claritate et evidentia rapitur ad assensum. 239

Fit satis argumentis

§ III

Objicies 1.o contra 3.am conclusionem: Philosophus ethnicus, accedens ad christianam professionem adquirit habitum fidei, et non amittit habitum scientiae, ideoque quod accidit fideli vacanti philosophiae, qui acquirat habitum scientiae et tamen non amittit propter habitum fidei habitum: si hi duo habitus se extendunt aut possunt extendere ad illud objectum, utpote ad existentiam Dei rationibus naturalibus, vel ad immortalitatem animae; ergo non repugnat coexistentia utriusque habitus circa idem objectum. Probatur: melius dispositus est circa hanc veritatem Deus est, philosophus qui simul est fidelis, quam qui tantum habet habitum scientiae, vel qui tantum habet habitum fidei circa illam; et ea major dispositio non ab alio provenire potest, nisi ab utroque habitu existente in eodem subjecto: ergo. Resp. concedo

sequela maiori, nego minorem, si de utroque habitu in eodem subjecto procedat. Sicut enim supra dictum est, possunt optime coexistere habitus fidei, et habitus scientiae naturalis, respectu diversorum objectorum quae ratione mutuo non pugnant: cum autem scientia naturalis minime se possit extendere ad objectum primarium habitus fidei

ita q scientia naturalis nequaquam destruitur: licet vere amittat suam inclinationem ad illa obiecta naturalia ad quae habitualiter prius se extendit. numquam q. possunt dirigi habitus fidei et scientiae circa idem obiectum.—

Ad difficultatem respondent PP. salmanticenses. theologum fidelem esse melius dispositum circa illam veritatem, quatenus habens utrumque habitum scientiae et fidei, potest si unus ei desierat, saltem eam veritatem attingere. hae tamen solutio non placet, quia qui ita habet habitum, ut possit illo attingere obiectum, vere habet habitum inclinantem et facilitantem se ad illud obiectum; q. hinc haberet theologus fidelis utrumque habitum circa idem obiectum. R. subiectum nempe intellectum esse melius dispositum per duos habitus, quorum quolibet altero desierente, potest attingere obiectum et specialissime utrumque habitum existere simul in eodem intellectu et circa idem obiectum, ita ut detur simultas habitus utriusque habitus, referentis vere maiorem dispositionem subiecto; sed hoc et nihil amplius adversarij intendunt: q.

Resp. igitur q. melius dispositum esse circa eam veritatem fidelem quam theologus, eo q. certior est fides, quam sit cuiuslibet veritatis; cum dispositio subiecti, vel speratur ab habitu, vel sit specialiter ipse habitus facilitans se, melior dispositio est absolute respective subiecti; quae reddit ipsum certiorem de obiecto attacto. Nec ideo redditur deterioris conditionis theologus, qui et in alio sensu dici potest melius dispositus circa idem obiectum, quatenus videlicet inclinatur ad illud per habitum ita detrahentem ad attingendum obiectum, ut minime expectet motionem seu imperium voluntatis, ut posito obiecto se assentiat. licet id revera non tam sit, esse melius dispositum subiectum, quam esse magis dispositum, idest magis detractum. Ceterum q. non sit deterioris conditionis theologus, satis ex dubio praecedenti constat.

Arg. 2°

Ea possunt saltem divinitus coniungi, quae non opponuntur privative, sed tantum contrarie; atqui habitus fidei et scientiae non opponuntur privative aut contradictorie, sed tantum contrarie:

q. possunt

q. possunt salte de pot.a absoluta coexistere in eod. intellu: Minor est certa, et maior ostat, in pluribus qualitatibus otrariis quae optime ovenigi possunt salte in diversis gradibus; at habitus fidei et scie sunt qualitates vere positivae: q. otrarie dantur modo opposite. — Hoc tamen argum.m instatur in actibus fidei et scie, qui sunt extrema positiva, et scie otrarie dantur opposita; et tamen plures ex AA nobis in h adversariis, negat posse etiam divinitus coexistere: q. ergo

Resp. Nego. Nel

permisa maiori oistinguo min.; opponuntur tamen otrarie formaliter et expresse oedo, Virtualiter et illative nego min. et scia. licet enim qualitates positivae, quae neque virtualiter importent mutuam et omnimodam privationem, neque inferunt ex pte subiti effectus aut denominationes pure privativas, possint simul coexistere salte divinitus in gradibus remissis; eo in calore dico, intensio una non potest esse omnimoda virtualis ~~quatenus carentia aliorum graduum non est omnimoda~~ privatio frigoris, unde potest bene coexistere cu frigore intenso. Ve quatenus tamen qualitates illae, quae virtualiter est omnimoda privatio alterius, inferentque necessario in subto denominationes et effectus pure privativos, nec divinitus potest eis alia contingere, alio qui simul coexisterent res et carentia ipsa rei, quae exoterminis aperte repugnant.

Cum igitur habitus fidei et scie sint qualitates quarum una est omnimoda privatio alterius, ut virtualiter infert in subto denominationem et effectum pure privativos oppositis alterius, quoniam habitus fidei est habitualis obscuritas, seu carentia visionis obi; habitus autem scie, est habitualis visio, et propterea infert in intellu carentiam non visionis habitualis; ideo licet sint formaliter extrema positiva, virtualiter tamen sunt extrema otradictorie pugnantia, ideoque impossibilia ovenigi in eod. intellu, et circa eodem obiectum. Cuius alter aperte exemplum habemus in gratia et peccato commissioni, quae sunt extrema formaliter positiva; nec tamen illa

lent ergo divinitus iungi in eodem subiecto; et quod gratia est virtualis om-
nimoda carentia peccati; infertur in subiecto effectus vel deno-
minationes iusti, contradictorie opposita, effectui et denominationi
impii provenienti a peccato: quod a simili.

Replicabis: obscuritas et
claritas, quas dicimus habitui fidei et scientiae, opponi contradictorie,
non sunt formaliter, nec virtualiter, sed tantum causaliter in illis ha-
bitibus, quatenus nempe ab illis oriuntur actus, quorum alter
est formaliter clarus, alter formaliter obscurus; sed licet hi duo actus ne-
queant simul poni; exinde non probatur quod illi duo habitus a qui-
bus oriuntur nequeant simul coexistere: quod probatur minor, stat
aliquos actus esse incompossibiles, et quod eorum principia optime
simul coexistant, ut videre est in actibus fidei et erroris circa
idem obiectum, qui simul dari non possunt; datur tamen utriusque
actus principium, nempe intellectus: patet etiam in duabus speciebus
intelligibilibus, quae possunt esse principia actuum incom-
possibilium; et nihilominus coexistunt in eodem intellectu: ergo abso-
lute ex incompossibilitate actuum non probatur incompossibilitas prin-
cipii utriusque: ergo neque habituum.

Resp. ego videre maiori subexplicatione
statim adhibenda, neg. minorem: ad probationem distinguo antecedens, stat actus
esse incompossibiles, et quod bene coexistant eorum principia, si haec non
sint detracta, vel detrahentia ad illos actus, ut formaliter opposita, conce-
do antecedens; si sint ita detracta nego conseq. — Igitur, ab obscuritate
et claritate actuum fidei et scientiae, arguitur optime oppositio contradic-
toria habituum, non in se ipsis, sed in effectibus et denominationibus
quae ab eis proveniunt: quia enim habitus fidei causat vero actum formali-
ter obscurum, et habitus scientiae causat vero actum formaliter evidentem,
exinde utrumque habitus denominat vero intellectum
habitualiter videntem et non videntem; sicut utrumque actus denominat illum
actu videntem et non videntem: licet ergo claritas et obscuritas sint
causaliter in habitibus; eos tamen reddunt incompossibiles ob
praefatas denominationes contradictorie oppositas, quas habitualiter

praestant.

Exempla autem adducta nihil probant: quoniam intellectus non caruit, sicut nec praecontinet actus erroris et fidei, ut interse fraliter repugnant, sed tantummodo eos dirimet et careat sub respectu intellectionis, in quo non opponuntur, sed duenerunt. Similiter duae species intelligibiles, non detrahunt ad cognitionem ut se habent duae species intelligibiles, non detrahunt ad cognitionem ut se habent ... vel ad verum seu deverum, quatenus tales, sed tantum habent repraesentare objectum, circa quod intellectus potest mediis eis

actus se gerere: quo neque intellectus neque species, sunt principia detrahentia et detrahendia ad actus ut formaliter oppositos vel repugnantes: qualiter se habent habitus fidei et fidei, ideoque sunt principia omnino incompatibilia.

Arg. 3.° D. Paulus in suo raptu habuit habitum fidei circa objectum primarium divinis, simul enim visione eiusdem objecti licet transeunte; sed post raptum retinuit habitualem notitiam eiusdem objecti antea visi: quo simul extiterunt in ipso habitus fidei, et habitum fidei beatae eiusdem objecti. minor probatur: ut quis habeat habitualem notitiam evidentem saltem quo ad an est, alicuius objecti, satis est quod objectum sit semel ab ipso antea visum, ut patet in eis quae aliquando viderunt Salmanticam; sed Paulus viderat in raptu Deum in seipso: quo = Probatur: Paulus post raptum recordabatur evidenter et facillime objecti ante visi; at haec promptitudo et facilitas est effectus habitus praeexistentis: quo Paulus post raptum retinuit habitualem notitiam evidentem Dei ante visi, et consequenter eius habitum fidei circa eius objecti. evidentem saltem quo ad an est,

Huic argumento duplici solutione occurrunt Salmanticenses, quarum altera est num.° 66. est, Paulus post raptum servare species objecti suae visionis, quae ipsi repraesentabant eius volebat objecta visa in verbo, ita ut evidenter quo ad an est illa cognosceret: non tamen ideo habuit habitum fidei beatae, vel existentem eius habitum fidei circa eadem objecta, ~~...~~ ideo quod non habebat eas species in statu quieto, sed in fluido et viali; quare non habebat eas habitualiter seu per modum habitus fidei, praedictorum objectorum. = Altera tamen solutio

sustineri non potest, t. quia voluntarie ac salio affirmat species illas aliequi asservatas, et quibus videbat Paulus cum volebat, non habere statum quietum et habitualem; quid enim aliud est habitus intellectualis, nisi collectio plurium specierum permanentium, quibus intellectus faciliter ac prompte, potest cum ipsi placuerit obiecta cognoscere?

Ita secundo: vel species Dei qua Paulus post visionem videbat repraesentabat divinam essentiam evidenter, erat ipsa species, qua in visione Deum cognovit, vel alia. Non si primum: quia in visione non habuit speciem illam (quae alia non est ab essentia divina) tanquam secundum permanenter communicatam, ut pote quae in casu transeunter, sed permanenter communicata, ut pote quae in casu asseruta est ergo post visionem si dicas fuisse aliam speciem. Inquiro vel illa fuit a Deo indita Paulo; vel ab ipso ex obiectis antea visis efformata. Si primum: quia Paulus habuit speciem infusam de Deo, illam nimirum, quae assequitur ad visionem beatam, et quae stante fuit in Christo Domino, et melioris sententiae: cum qua simul habuit habitum fidei, ut ostendit argumentum. Si 2um: quia possibile erat cognoscere evidenter Deum saltem quo ad an est, per speciem quae nec sit essentia divina, neque a Deo infusa, sed ab intellectu efformata, quod apud theologos et praesertim Thomistas omnino repugnat.

Altera solutio argumenti est. S. Paulum non retinuisse ullam notitiam habitualem evidentem obiecti primariae visionis et fidei, etiam quo ad an est. Pro quo noto, quod tunc quis retinet evidentem notitiam rei ab se visae, quando vel asservat speciem propriam rei habitam in visione, vel habet speciem alterius obiecti, intrinsece et specialiter connexi cum obiecto antea viso: ~~alio namque ex his modis, recordamur~~ sic enim quocumque ex his modis, potest quis recordari evidenter rei ab se visae, quia species exprimit eius notitiam, per speciem propriam, vel quasi propriam obiecti. At vero salvis his speciebus: si tantummodo quis recordetur rei visae per speciem aut medium pure extrinsecum, nullam habens connexionem cum obiecto; tunc illud non repraesentatur clare in memoria, sed omnino obscure et imperfecte, quare nec cognoscitur evidenter

adhuc quo ad an est; et consequenter potest intui indigere, ac sic se indiget alia expressione obti, ad illud perfecte etiam quoad an est, cognoscendum.

Hoc autem 2º modo, et non 1º. recordabatur D. Paulus plurium rerum a se visarum in raptu; quia ut nuper dixi, non habuit permanentem ejus divinam unitam in ratione speciei, ut postea immediate illi repraesentaret [illegible] vel aliquod praedicatum divinum intrinsece unitum cum essentia divina. Habuit quo eam obscuram notitiam, vel per quandam speciem visioni transacta, quae aliquod sui vestigium in eius memoria impresserit; vel per alias species ab ipso efformatas obtorum quae vidit; quae tamen sunt similitudines prorsus imperfectae, non valentes proinde exprimere clare obta antea visa, etiam quo ad an est: [illegible] hoc innuit Apostolus verbis illis: audivi arcana verba quae non licet homini loqui: quod per illa media, dantem habere potuit notitiam quandam caliginosam obti a se visi; sed haec non opponuntur habitui fidei: quod ~~in Paulo non fuit notitia~~

Instabis: Paulus in eo raptu fuit instructus tamquam Doctor gentium de pluribus hujus ac mysteriis quae per visionem eorundem in Verbo, de quibus postea evidenter recordabatur, alioquin eius instructio inutilis fuisset: quod habuit evidentem habitualem notitiam eorum quae vidit in Verbo. = Dico, Paulum habuisse notitiam ~~[illegible]~~ evidentem habitualem plurium obtorum ex his quae vidit in divina essentia, illorum nimirum quae spectabant ad Magisterium gentium, et de quibus habuit species a Deo infusas: Igitur enim videtur, ut sicut Beati habent species infusam omnium rerum singularium, consentaneam ad visionem permanentem, Paulus similiter habuerit species aliquas inditas, consentaneas ad suam visionem transeuntem: Ex quo ad summum sequitur, non habuisse fidem neque actualem neque habitualem de illis Mysteriis: ut sine ullo inconvenienti dicitur, de reliquis Apostolis non habuisse fidem plurium quae viderunt, et referuntur in sacra pagina.

Replicabis: quod

[illegible] potuit cognoscere evidenter quod ab aneß [illegible]
Deum authorem supernalem per aliqua ex illis operibus indicia, mediis qui-
bus cognoscebat evidenter aliqua Mysteria gratiae. patet sequela quo-
niam ut supra diximus, objectum semel verum, potest evidenter cognosci per
speciem alterius objecti, habentis connexionem intrinsecam et specialem cum
alio; at quodlibet Mysterium gratiae, vel ens supernale habet intrin-
secam et specialem connexionem cum Deo Authore supernali: ergo. Nego
sequelam: licet enim potuerit Paulus cognoscere evidenter Deum
esse authorem supernalem illius Mysterii gratiae sive supernalis effectus
ab ipso cogniti per species propriam speciem a Deo infusam; non tamen ideo
+absolute cognosceret evidenter Deum authorem supernalem; eo quod connexio illius
singularis effectus, sat non est ad evidentiam Dei authoris supernalis
aliorum [illegible] existentium et infinitorum possibilium: unde deinde
haberet quandam cognitionem speciem et in omnium Dei A. supernalis,
quae nequaquam pugnet cum fide eiusdem objecti.

Arg. 4. Contra 2am conclusionem

[illegible] Nequit habitus fidei permanere, destructo eius objecto forma-
li; sed per actum visionis beatae destruitur objectum formale fidei: ergo nequit per-
manere habitus cum visione actuali simul: Major et sequela constant,
minor probatur: ratio objecti habitus fidei est quod sit non visum seu
non apparens, ut supra dictum est, et ita expresse docetur a D.
Thoma, ut in 3 q. 7. art. 3. nulla facta distinctione inter actum
et habitum fidei, dicat. Objectum fidei esse rem divinam non visam
et ideo exclusio quod res divina sit non visa, excludi rationem fidei.
Sed objectum durante visione beata nequit dici non visum aut non ap-
parens, nam evidenter videtur per illum actum: ergo posito actu vi-
sionis beatae destruitur objectum formale habitus fidei.

Resp. 2o dicta majo-
ri neg. 2o minorem, ad probationem distinguo majorem et simul explico
D. Thomam, est quod sit non visum habitualiter ideo, actualiter transe-
unter, nego majorem, et distinguo eodem modo minorem, ac nego

202

243

ipsaque. sicut enim vere dicatur quod deceptio obiecti fidei est esse non verum, quia sub illo nomine fidei apprehenditur tam habitus, quam actus; cum tamen proprius loquimur dicentes deceptio obiecti habitus fidei, addendum est, quod est esse non verum habitualiter, eo quod illa generalis locutio accipienda est cum distributione accommoda; seu accommodando praedicatum subiecto; ut de obiecto habitus dicatur esse non verum habitualiter, et de obiecto actus esse non verum actualiter; ex quo optime stat quod habitus fidei coexistat actuali visioni. sicut de corpore permanenter gravi, dici potest motus actualis sursum, quia ob diversitatem status temperatur utriusque oppositio.

Replicatur: deo esse habitualiter verum destruit proprium rationem obiecti habitus fidei, quia de ratione obiecti fidei absolute est esse non verum: sed ratio non veri magis destruitur per actualem quam per habitualem visionem: quia probatur minor, tum quia esse non verum destruitur per esse verum: sed esse verum habetur per actualem, non per habitualem visionem: quia 2° esse non verum habitualiter, nihil aliud est, nisi ~~quod~~ facile posse esse non verum ~~quoniam habitus nihil aliud est nisi potentia facilis,~~ vel facilitas ~~ipsa~~ ~~Similiter esse habitualiter verum est facile posse videri~~ est verum quod licet id quod est ~~facile posse esse non verum, destruatur per facile~~ ~~posse esse verum; per actualem tamen visionem non destruitur;~~ sed posse facile esse non verum, destruitur per esse verum quod habetur per actualem visionem, quoniam id quod actu est verum, repugnat quod possit facile esse non verum: quia tandem visio actualis est perfectissima claritas ad quam intellectus ultimo pervenire potest, quia per illam omnino destruitur in obiecto habitus fidei esse non verum.

Replica haec ex vi se difficilis, ex mea opera, et ex veritate facile solvitur. Neque ~~quod~~ secundo praemissae maiorem distinguo minorem: ratio non veri actualis magis destruitur + licet per actualem visionem, concedo; ratio non veri habitualiter, subdistinguo, magis destruitur per actualem visionem permanentem omnitto,

transeunte, nego min. ad probationem, distinguo eodem modo maj: esse non visum ~~dictum~~ absolute, destruitur per esse visum, concedo; esse non visum actu vel habitu, destruitur per esse visum actu vel habitu ~~distinctione non accommoda~~ subdistinguo, distinctione accommoda, concedo; non accommoda, nego minorem, distinguo eodem modo minorem, et nego consequentiam = ad 2. probationem, concessa majori, distinguo min: posse facile esse non visum, destruitur per esse visum [illegible] nego, per esse facile visum, concedo min., et nego consequentiam. ad 3. probationem concedo ant., et nego consequentiam, quia actus + non destruit potentiam ad oppositum actum.

+ solus

Praemissa per solutione in forma, ad sensum argumenti enervandum, dicimus quod sicut dicitur de fide, quod est de obiecto non visio absolute, sic etiam de habitu fidei, dici debet, quod est de obiecto non visio habitualiter, et de actu quod est de obiecto non visio actualiter; quare, sicut per esse visum destruitur esse non visum absolute: per esse visum habitualiter, destruitur + esse habitualiter non visum; et per esse visum actualiter, destruitur formaliter esse non visum actualiter: cum quo stat quod obiectum sit visum actualiter, et sit habitualiter non visum; id est, quod ita videatur actu, ut infusum lumen videnti, non sit habitus, seu principium permanens visionis, nam ad visionem transeunter communicata, non supponitur habitus luminis gloriae, sed tantummodo auxilium fluidum: stat optime et consequenter, quod obiectum ita actualiter transeunter visum, non destruat, vel neget obiectum esse habitualiter non visum.

+ formaliter

Similiter etiam licet ~~habitu~~ per esse habitus fidei, obiectum sit obiectum esse non visum habitualiter, ac posse facile esse non visum: id tamen non destruitur per esse visum tantum actualiter transeunter; quia hoc non opponitur esse potentia facilitata ad non videndum; sed potentia actualiter non videnti: stat namque potentia esse actu transeunter videntem, et simul esse permanenter facilitata per habitum ad non videndum; non simul quod actu videt, et transacta visione; ita videlicet ut detur simul tas potentiae facilis ad non videndum simul cum visione transeunte, non ita ut ~~detur~~ possit dari simultas utriusque actus visionis, et non visionis: sicut ~~[illegible]~~ voluntas actu odio habens, habet simul potentiam ad aman

dy, non autē ad iungendū amorē cū odio. Tunc 1°. Visio actua
lis obti, destruet posse facile ~~non videre~~ obtū esse non visū; quando
visio ipsa actualis, supponatur permanens, et actus facilis pōst
sine pōt facilitatē ad illū: quia in hoc sensu supponitur pōst esse
facilitatē ō habitū ad videndū; et ideo pōst iter facile non vide-
re obtū, tunc pugnabit cū eō quod est, posse facile videre obtū,
quod est pōst taliter ac habitū fere vel visionis, pugnare cū habitu
fidei. Deinde licet esse visū absolute, destruat esse non visum, + prolatū
~~absolute, et~~ tam habitualiter quam actualiter, quia nimirū ō hī
non exprimitur absoluta negatio, destruens omnē visionē,
quae etiā supponitur ō hī esse visum, absolute prolatū: cū tamen
dicatur esse visū de visione actuali et non permanenti, tunc
solū destruetur esse non visū actualiter; quia fit distributio
praedicati ad detractū subiectū. 3tiū est Vltimo. destructa inclinatione ha-
bitus fidei circa aliquod sui obtū particulare, destruetur tota
fides; sed posito actu scię naturalis destruetur inclinatio habitus fidei
circa aliquod sui obtū particulare: quod probatur maior 1. fides est
habitus et entitas simplex indivisibilis: quod destructa fide vt est
inclinatio ad obtū particulare, tota fides destruitur. = 2. pro-
batur: ablato destructo vel ablato praedicato quali fidei, tota fides
destruitur; sed inclinatio ad quodlibet obtū particulare est praedi-
catū quale fidei: quod probatur minor: fides ex sua natura inclinat ad om-
nia et singula quae subsunt divinae revelationi. quod
3°. probatur
eadē maior exemplis: Ita comparatur fides ad credibilia, sicut vir-
tus productiva ad producibilia; sed ita dicitur virtus productiva
cū producibilibus, vt quovis deficiente deficeret tota virtus productiva
quare theologi agerunt cū D. Thoma 1. p. q. 19. quod si vnum possibile vel
deretur impossibile, destrueretur omnipotentia: quod ita etiā fides destrue-
retur, vno particulari obto deficiente. – Praeterea: non minus
opponitur scię fidei; quam peccatū charitati, scientia opinioni, et
dvenius ipsi fidei; sed ita ita opponuntur, vt ō vnum peccatū des-

trueatur tota charitas; et unam opinionem tota scientia; et unum dicensum uni articulo fidei, tota fides pereat, et nec alia et omnium illo, nisi quia charitas inclinat aeque et aequaliter ad rectitudinem omnium actuum, scientia ad evidentiam omnium obiectorum, et fides ad credenda omnia credibilia; quia unus actus facit sic oppositum habitui fidei, ut illo posito, totus pereat.

Resp. neg. maiorem ad probationem distinguo ant.: fides est entitas et habitus indivisibilis, realiter, formaliter et intensive, dato ant.; virtualiter et extensive, nego ant., et cons. Est igitur fides realiter simplex et indivisibilis, ita ut nequeat aliquid entitatis illius perire, aliquo remanente: et etiam sic formaliter simplex et perfecta, ut minui non possit certitudo inclinationis illius, quod respicit hoc vel illud obiectum materiale. Attamen cum hac simplicitate et perfectione optime stat, quod sit virtualiter et quoad extensionem divisibilis, quatenus sine inclinatione ad unum aut alterum obiectum materiale et secundarium, maneat tamen inclinata ad suum primarium obiectum et ad alia: ut patet in aliis habitibus qui sine sui diminutione, cessant ad inclinationem erga unum aut aliud obiectum 2. 3 et quinque ipsa etiam divina et simplicissima etiam sub tali specie intelligibili, et tamen in visione beatorum extenditur magis et minus ad repraesentanda possibilia. Ad 2.

probationem dico maiori, negari potest absolute minor: quia sola inclinatio ad obiectum formale et primarium fidei est de essentia illius; quare ablatis omnibus particularibus obiectis, salvaretur fides quoad suam essentialem perfectionem erga solum verum, tamquam principale suum obiectum: admissa tamen minori, sic disting. cons. Et per sublationem essentialis fidei inclinatio radicalis ad quodlibet materiale obiectum destruitur; inclinatio proxima et formalis, nego minorem: qua distinctione ens etiam probatio corruit. Licet enim sit essentialis fidei inclinatio radicalis, saepe quantum est ex se, ad omnia quae subsunt divinae revelationi; eget tamen in illa inclinatio proxima ad obiectum secundum ob incapacitatem subiecti: etenim ipsa actualis de obiecto, reddit in illis incapaces fidei erga illud, quo impedimento destruitur in habitu fidei inclinatio ad tale obiectum. Ut patet in omnibus aliis formis, quae

licet ex se valeant praestare subiti suos effectus ob incapacitatem subiecti; impediuntur ne illos afferant; quin ideo amittant radicalem et radicalem inclinationem suam ad eosdem effectus.

Nego minorem. Non enim sic separatur fides ad credibilia, sicut omnipotentia ad possibilia; quia credibilia non continentur in fide, sicut possibilia in omnipotentia. Ex quo patet manifesta disparitas exemplorum: nam licet unum possibile sit divina manens potestas, si tamen illud redderetur impossibile destrueretur omnipotentia; ergo in ista deficeret continentia praedicti dicti. Respondetur namque illud esse possibile, ut redderetur impossibile; sed est possibile, quod continens in omnipotentia; quod si redderetur impossibile destrueretur continentia illius in potentia: at haec destructio foret omnipotentiae destructio, quod omnipotentia est formaliter continentia omnium possibilium: quod aliter duo se habent obiecta materialia fidei, quae neque in ipsa continentur, nec eius ipsa continentur: quare destructo uno messe talis obiecti, non infertur fidei destructio, praesertim manente illaeso etiam obiecto formali.

Ad alia exempla dico etiam esse aperta in singulis discrimen. nam peccatum actuale, nequit cum habitu charitatis separari, ideo quia quodcumque peccatum mortale destruitur, quia nullum est actuale peccatum, quod non sit transacto instanti suae dimissionis peccatum habituale; ita ut nec divinitus foret peccatum actuale ab habituali separari, ideo quia nequit non esse in eodem instanti in quo est; at transacto illo instanti in quo actu dimittitur, iam est peccatum habituale: quod coexistere nequit cum habitu charitatis, quae destruit tum demeritorie, tum etiam physice, quamvis indirecte, quatenus videlicet destruit directe gratiam cum qua connectitur necessario habitus charitatis. Non autem sic opponitur peccatum actuale cum habitu fidei, quoniam illa supponitur in diverso statu, impediente proinde oppositionem destructivam fidei.

Similiter

etiam aliter se habent scientia actualis de uno obiecto materiali, et dissensus de uno articulo fidei; quoniam scientia non destruit divinam veracitatem; si advertendo nexum intellectus impedit ne illa moveat ad assensum. dissensus autem negat divinam veracitatem et infallibilitatem ~~[illegible]~~, et consequenter destruit rationem formalem fidei in se ipsa; sed non manente ratione formali sub qua fidei, destruitur habitus, quia deficit motivum illius. Ut ipse patet: quia cum aliter se habeat fidei, entia actualis, longe dispar ratio est inter utramque. Ut licet dissensus repugnet cum habitu fidei, non ideo arguit posse repugnantia scientia actualis cum illo. = ~~[illegible]~~ Ex quo etiam patet ad exemplum scientiae perfectae opinionis: si procedat de utraque perfecta eiusdem met obiecti; nam aliter nullam video inconveniens in eo quod ~~conseruat~~ habitus scientiae cum actu opinionis circa unum obiectum materiale et secundarium. Hasta aqui

Dubium ~~[illegible]~~ 1?.

Utrum cum evidentia in attestante possit stare fides?

Praemittuntur aliqua et referentur Authorum sententiae

§ I

Gravis atque difficilis est controversia ista, quam proinde Auctores longo ~~[illegible]~~ involvunt examine: nos eam compendioso atque strictiori methodo discutiemus. Ut praesenti statim effectui respondeat, noto 1.º ad similitudinem hic idem esse quod in ipso quaeritur, ac quod alii aliis terminis quaerunt, an scilicet cum evidentia divinae revelationis possit stare fides rei revelatae? Ut qui evidenter cognosceret Deum sibi testificari futurum Antichristum, queat cum hac evidentia ~~[illegible]~~ generare assensum fidei circa futuritionem Antichristi.? Vel an illa evidentia divini testimonii ita extruatur ad rem testificatam, ut eius obscuritatem destruat, reddatque obiectum omnino clarum, incapaxque ut in de-

perscribus dicitur est, drandi assensum fidei?
Pro veritate autem Hypothesis, noto 2. contra Bañez, Antonium Perez, et paucos alios dabilem esse evidentiam divinae revelationis extra visionem beatam: quod iam nostris Theologis communiter placet, postquam Dominus Ezquerra lib. 2. Controv. 1. art. 2. late et nervose veritatem huius suppositionis demonstravit. Ex [illegible] illi variis argumentis praeferre intendere. Illud tamen modo sufficiat, quod nemo potest Deus absque ullo inconveniente communicare Petro v.g. praesenti evidentiam originalem assensus fidei Pauli, quo iste credit esse Deum trinum; et per eam cognosceret Petrus evidenter saltem quo ad an est divinum testimonium seu revelationem Christi divinitati, qui cognoscit evidenter quidditative unum extremum cum alio connexum, necessario cognoscit evidenter existentiam illud. Ut sentiunt Theologi Angelos in via cognovisse per eam infusam Mysterium divinitatis, qui evidenter cognovit actus fidei, vel visionem eiusdem Mysterii: etc.

Noto 3. per evidentiam in attestante nos comprehendere non solum evidentiam Deo quod Deus est qui loquitur, sed etiam de sensu in quo loquitur: nam si quis haberet evidentiam solius divini testimonii, si eam non haberet veri sensus locutionis, posset absque dubio credere per fidem obscurum revelatum, quod sine evidentia sensus illud manet obscurum. Vel per se patet. Sicut qui habet evidentiam infallibilitatis authoritatis Dei, atque etiam sensus in quo Deus loquitur, si tamen non habeat evidentiam revelationis, nemini dubium est quod potest rei revelatae assentiri per fidem. — Similiter etiam [illegible] praesupponenda est infallibilitas divinae authoritatis, quae nec decipi fallere nec fallere potest, sic cognita ab eo qui haberet evidentiam testificationis divinae.

His animadversis Prima sententia negativa est, quam docent Bañez, Victoria, Cano, et ex Thomisticis Modernis [illegible] Ioannes a S. Thoma, Ferre, et alii plures in M. S. ex aliis

eandem amplectuntur Suarez, hugo, Tannerus Oviedo et alij videndi apud Salmanticenses, tract. 17. de fide disp. 3. dub. 1. § 4. Oppositam et affirmantem doctrinam amplectuntur, Cayetanus Ferrara, Araujo, Zumel, Medina, Gonet, Salmanticenses, et plures alij Thomistæ: eademque communis est inter Scotistas, atque ex Jesuitis tuentur eandem Vazquez, Valentia, Amicus, Ripalda, ac plures alij extranei que Ut Alensis, Vega, Lorca et Lumbier, novissimeque eandem docet Complutensis Ferreras qui disp. 4. dub. 5. § 2. relatos Auctores et alios quam plures allegat, ut convincat quam immerito nonnulli ex adversa doctrinam suam vulgarem et communem esse affirment.

Inter Cursus Ubi Supra

Resolutio Dubij

§ II

Optime potest stare fides rei revelatæ cum evidentia in attestante. hæc doctrina multipliciter a nostris Auctoribus probari solet, quorum tamen rationes ommittimus quia nonnullis displicent, nec placet modo earum vim vel inefficaciam perpendere. Probatur igitur in hunc modum: Cognitio obiecti per evidentem revelationem Dei, est asensus prestitus obiecto per evidentem revelationem Dei; sed huiusmodi asensus est asensus fidei: ergo asensus fidei optime componitur cum evidentia revelationis, vel in attestante. Probatur minor: asensus prestitus obiecto revelato ex motivo formali prestandi praedictum asensum, est asensus fidei; sed asensus prestitus obiecto per evidentem revelationem Dei, est asensus prestitus cum motivo formali prestandi illum; ergo. Probatur minor: revelatio divina est motivum formale prestandi predictum asensum; sed quod ea revelatio sit evidens non impedit quominus sit motivum formale: ergo.

Minor in qua est difficultas probatur: id ratione cuius motivum formale plus aut potius movet, nequit impedire quominus sit motivum formale; sed evidentia revelationis, est in ipsa id ratione cuius plus aut potius moveat ad asensum: ergo. Maior est clara, nam quo motivum formale

potius mouet, et motiuum formale potius mouens, et nihil amplius: sed quod est motiuum formale potius mouens, nequit impediri quominus sit motiuum formale; alias ex eo quod esset motiuum formale, non esset formale motiuum, quod sibi ipsi repugnaret: ergo ex eo quod motiuum formale potius moueat, nequit impediri quominus sit motiuum formale.

Ad 1um. praeterea minor discursus probatur: quando reuelatio evidenter apparet, est motiuum assensus potius mouens: quia evidentia reuelationis est in ipsa id ratione cuius plus aut potius moueat ad assensum: antecedens probatur: latenus mouet motiuum formale, quatenus cognitum: sed quo evidentius apparet est magis cognitum, nam cognitio evidens est maior cognitio quam dari potest: ergo reuelatio evidenter apparens, mouet ad assensum fidei. 2o probatur eadem minor inductione in omni specie scientiae, vel habitus, quorum omnium motiuum formale potius mouet ad eliciendum suorum actuum, quo illud evidentius apparet: ergo similiter quod diuina reuelatio sit evidenter cognita, nihil prohibet quominus ex illa moueatur intellectus ad assentiendum obiecto reuelato.

Probatur nostra ratio alia speciali et ex doctrina D. Thomae deducta, ut dixit quantum nostrae sententiae fauerat Angelus Magister. Etenim ille 2. 2. q. 2. art. 2. et in 3. dist. 23. q. 2. art. 2. quaestiuncula 2. explicans qualiter in uno et eodem actu fidei occurrant tria haec, credere Deo, credere Deum, et credere in Deum, hoc, inquit, quod in obiecto fidei possumus considerare duo, alterum quod est ratio materialis, scilicet, id quod creditur, et sic ponitur actus fidei, qui est credere Deum. alterum est ratio formalis credendi, et hoc est veritas 1a. cui inhaeret homo, ut propter eam credita assentiat, et secundum hoc ponitur actus fidei qui est credere Deo. Si 3o. 3. modo consideretur obiectum secundum quod intellectus est motus a voluntate, sic ponitur actus fidei qui est credere in Deum.

Ex quibus sic essormo rationem: quia actum quo quis crederet Deo &c.

Dices: Revelatio non est motivum formale fidei, nisi quatenus obscura; sed supposito quod cognoscatur evidenter, illa obscura non manet: ergo non est sufficiens movere assensum fidei. Sed. Contra est, 1.° quod desideratur ad fidem obscuritas in revelatione, ut objectum non maneat evidenter apparens; sed cum evidentia revelationis stantem optime inevidentia objecti. Maior est certa, minor probatur: Evidentia revelationis facit quod objectum appareat evidenter in esse revelati, non tamen facit quod objectum appareat evidenter in se; sed eo ipso manet objectum inevidens, cum evidenti revelatione: ergo. Minor et sequela constant, maior autem est vera, quoniam revelatio facit apparere objectum eo modo quo ex illo innotescitur, sed ex illo innotescitur tantum extrinsece, et inevidenter, stante ratione testificati: ergo.

Contra 2. sicut requiritur ad fidem obscuritas objecti revelati; sic ad spem requiritur arduitas boni sperati; sed cum certitudine divinae promissionis de beatitudine facta, a Deo immediate, ac simul cum evidentia Dei quod fidelissimus in suis promissis, manet objectum spei arduum in se, quatenus est excellens bonum, quod arduitas sufficit ad actum spei theologicae, ut patet in animabus Purgatorii in quibus manet spes theologica de sua beatitudine, etiam si certo et evidenter sciant illam esse ipsis infallibiliter futuram + ratione sui status: ergo similiter etiam si qui evidenter cognoscat revelationem Mysterii esse Dei, qui nec falli nec fallere potest; non ideo evacuatur seu impeditur esse fides de Mysterio revelato, quia cum illa evidentia manet Mysterium inevidens et obscurum in se.

Respondebis forsan: bonum ab animabus Purgatorii speratum, sciamus infallibiliter futurum in vi divinae promissionis et ratione sui status, adhuc manet ipsis satis arduum ob cruciatus ignis et alias poenas, quas pati necesse est ut animae purgatae pertingant ad beatitudinem. Sed Contra est 1.° licet ab igne et poenis Purgatorii possit denominari ardua respective animarum; haec tamen arduitas non est quae praecipue desideratur ad objectum spei theologicae; sed illa quae desistit in intrinseca

Beatitudinis, et operum nostrorum ad illam promerendam; at hæc arduitas agat omnino respectu animarum quæ purgantur, quin deficiat in illis spes Theologica Beatitudinis: ergo.

Dico 2° Angeli boni post deliberatam electionem amoris Dei quam habuerunt in via, nullas repugnantias in reliquo suæ viæ patiebantur circa vel pro..., quoniam purgarentur ad sequendam Beatitudinem; et tamen veram et Theologicam spem de illa habuerunt, licet certo et evidenter cognoscerent eam.

Opponitur contra 2°. Contra rationem nostram: licet non repugnet ad credentiam actus in illis, quod quis cognoscat evidenter motiva illius; ad credentiam tamen actus fidei repugnat quod motiva illius cognoscantur evidenter a credente; et ratio est quia motivum credendi fidei, scilicet divinum testimonium, est aliter infallibile, ideoque nexum verum; connectitur de facto cum obiecto, illudque vel supponit vel infert nexum evidens; quare non potest cognosci evidenter testimonium, nisi cognoscatur simul evidenter saltem quoad an est, obiectum testificatum; et fides perit, quoties obiectum redditur scitum, notitia evidenti etiam abstractiva: ergo. Ex quo infferunt adversarii 1° quod nexus sit obscuritas in revelatione divina. 2° aiunt disparem esse rationem de fide humana, quia testimonium humanum non est infallibile et nexum verum, ideoque non connectitur cum existentia obiecti.

Sed contra est 1°. Repugnantia credendi obiectum evidenter revelatum, solum potest colligi, quod obiectum appareret evidenter per eam revelationem; sed per revelationem evidentem non appareret evidenter obiectum: ergo. Probo minorem: per eam revelationem solum appareret obiectum in esse revelati; sed obiectum apparens in esse revelati, non apparet evidenter, 1° quoniam ratio revelati non est quae creditur ut obiectum; 2° quoniam ratio revelati, est quaedam ratio denominativa, ~~et omnino extrinseca respectu obiecti~~, nam omnia et quaelibet creduntur, sub hac denominatione conveniunt, est scilicet ratio pure extrinseca respectu obiecti; et cum evidentia

non fuit apparere manifeste alias rationes et praedicata intrinseca obiecti: quod ita quaerent sine ulla repugnantia per fidem cognosci.

†evidenti revelatione

Patet 2° et explicatur sequenti exemplo: si Deus † revelaret ~~modo~~ Petro ~~evidenti revelatione~~ se revelasse omnia Mysteria quae Ecclesia credit, non infundens Petro novas species aut lumen praedictorum Mysteriorum; tunc sane Petrus foret evidenter ~~certus~~ certus de omnibus Mysteriis, sub communi et extrinseca ratione revelationis a Deo, cognosceret per evidenter quod praedicta Mysteria quae a Deo revelata sunt vera; et tamen simul Petrus haberet fidem de illis, quia careret evidentia illorum quoad rationes particulares; supponimus namque Deum non infundere Petro illorum species: quod signum est quod evidentia revelationis non descendit in obiecta tam stricta evidentia sui, ut reddat illud evidenter cognitum quoad omnia cognoscibilia obiecti.

Respondetur;

†quia tunc Mysteria non forent obiecta immediata revelationis, sed haberet evidentiam tantum de

forte: In eo eventu, Petrus non habiturus evidentiam ~~nisi~~ de omnibus Mysteriis revelatis, etiam sub hac communi ratione, sed de revelatione illorum, quae sola esset obiectum tunc testificatum a Deo; quare non posset per fidem credere Deum revelare omnia Mysteria, ideo quia haberet evidentiam revelationis de eo quod Deus illa revelaverit: quod similiter qui haberet evidentiam revelationis unius Mysterii; non posset per fidem credere Mysterium illud, quod esset obiectum praedictae revelationis.

Nego assumptum. Licet enim tunc non forent omnia Mysteria obiectum immediatum revelationis factae Petro, forent absque dubio obiecta mediata, et connexa cum suis revelationibus essentialiter veris, quae omnes revelationes simul sumptae forent in eo eventu unum obiectum revelationis factae Petro, et aeque ~~[illegible]~~ connexa cum istis, ut essent aequaliter vera; at hae supponuntur evidenter cognitae: quod descenderet haec evidentia in omnibus suis obiectis, licet non aeque immediate.

Respondetur quod admisso quod in responsione assumitur, dico Petrum tunc habiturum fidem de eo quod Deus revelaverit omnia Mysteria, etiam si de hoc

obto, haberet evidentem revelationem: et ratio est quia sciret cognosceret evidenter Deum omnia mysteria revelasse, hac evidentia tantum esset de revelatione illorum in communi manerent que obscurae singulares revelationes eorundem in particulari, quae propterea possent quo ad suas particulares rationes trahere assensum fidei petri. = Ideo dico requisita cuiuslibet alterius obti revelati, et revelationem evidenter cognitam: hanc enim ex evidentia istius, ut directum eius obto, cognoscatur evidentr obtum quo ad an est, sive ut existens, cognoscitur tamen evidentr existens sub communi et extrinseca ratione revelati: manentque obscurae particulares et intrinsecae rationes suae existentiae cognoscibiles per fidem: quod aliter eveniret si Deus infunderet alicui speciem speciei existentis praedicti obti; tunc enim per illam cognosceretur totaliter evidenter eius existentia, ideoque non posset trahere assensum fidei.

Evidentia in atestante cum fide.

Notendum est 1°. tria haec, Evidentia, certitudo, et Veritas includi non mutuo, sed separabiliter. nam Evidentia includit Veritatem et Certitudinem: Unde omnis assensus evidens est certus et verus: ut patet in actu visionis, et in actu demonstrativo scientiae. = Certitudo, includit Veritatem, non vero includit evidentiam necessario; ut patet in assensu fidei, et theologico; qui sunt certi, et veri; non tamen evidentes, sed immo obscuri. = Veritas, ex se et necessario non includit certitudinem, neque evidentiam: ut patet in assensu probabili circa obiectum ita existens probabile vel in se, vel in existimatione: qualis est assensus praestitus doctrinae Philosophicae vel theologicae, deductae ex premissis probabilibus: qui assensus verus est, non tamen certus, neque evidens.

Ratio autem huius non mutuae inclusionis, seu separabilitatis, certitudinis ab evidentia; et Veritatis, a Certitudine et evidentia, sumitur a diversis principiis, a quibus sumitur Veritas, Certitudo, et evidentia. nam Veritas sumitur ab eo quod res ita sit in se; Unde Veritas formalis, est conformatio actus cum obiecto. = Certitudo sumitur a motivo ponderante, et vi sua trahente ad assensum, seu figante intellectum firmiter et cum adhesione circa obiectum: et hoc duppliciter accidit. aut enim motivum exigens assensum, sufficienter apparet, aut non. si sufficienter appareat, et ponderosum sit obligat ipse ad assensum: qualiter se haberet si ex veritas Dei loquentis sufficienter appareret: si vero sufficienter non appareat motivum aliás in se ponderosum; movetur intellectus a Voluntate, et ab ea adiutus firmiter adhaeret circa obiectum. haec autem motio Voluntatis non est ratio formalis adhesionis, sed

tantum Dario se denens ex parte motiti.

Evidentia tandem desumitur ex eo, quod obiectum videatur in se ipso, vel in effectu, vel in causa propria: et non sufficit quod attingatur ex vi medij dantis extrinseci. et ratio est, nam evidentia proprie sumpta, sumitur a videre obiectum. hoc autem proprie non dicitur videri nisi appareat in se ipso; vel per sua proprietates, si effectus est, effectum: vel per suam causam aut causas radicales, si effectus proprietas est; quia causa, erga proprietates et proprietas erga causam se habent velut media intrinseca ad sui mutuam manifestationem. quod non evenit in medio extrinseco: nam hoc circa propria sui ratione non directur cum res: et sic videre res sua obiecta in medio extrinseco, non est proprie videre illud; sicut est videre obiectum ut illuminatum illo medio; quod sane non est videre obiectum in propria sui intrinseca ratione; sed in ratione extrinseca.

Notandum 2.° quod cum assensu fidei, non pugnat alius assensus certus, et radicaliter evidens: ut patet in assensu theologico; qui simul potest esse assensus fidei, vel melius, potest coexistere cum assensu fidei. probatur: hic assensus: Christus mortuus est: potest haberi ex vi revelationis immediatae, et sic erit assensus fidei: et potest haberi, in vi harum praemissarum: nemo potest resurgere a mortuis, nisi fuerit mortuus; at Christus resurrexit a mortuis: ergo mortuus est. qui assensus, est theologicus et radicaliter evidens; nimirum, in vi illarum praemissarum. similiter ergo qui assentitur huic veritati: Deus est trinus, in vi revelationis: potest habere eundem assensum theologicum, et radicaliter evidentem in vi harum praemissarum: Deus est quidquid dicit se ipsum esse; dicit se esse trinum: ergo Deus est trinus: quamvis minor, hic assensus sit radicaliter evidens; potest simul stare cum illo eodem assensu trinitatis Dei per revelationem;

q evidentia radicali illius, non tollit q obiectum sit formaliter obscurus q revelationis.

Noto 3° q in hac loquimur de evidentia in attestante, ponderatis omnibus praeviis vel concomitantibus requisitis, quae ex evidentia requirunt: nempe praesupposita infallibili testificatione Dei; quae nec divinitus falli potest nec nos fallere: ac proinde, inquirimus an dignoscatur fides de aliquo mysterio revelato a Deo, ex evidenti notitia huius revelationis, seu testificationis divinae; et respectu habito huius et nunc ponderantis, quidquid Deus dicit infallibiliter verum est; q nec sua summa sapientia falli potest; nec pro sua summa bonitate nos decipere velit, aut potest?

Dico est affirmativa.

Probatur 1°: Cognitio obiecti ex evidente revelatione Dei; et assensus praestitus obiecto ex evidente revelatione Dei; sed huiusmodi assensus, est assensus fidei: ergo assensus fidei cognitus ex evidenti revelatione. minor probatur ~~revelatio divina~~ assensus praestitus obiecto revelato ex motivo formali praestandi praedicto assensus est assensus fidei; sed assensus praestitus obiecto ex evidente revelatione Dei proposito; est assensus praestitus ex motivo formali praestandi illum assensum: ergo huiusmodi assensus est assensus fidei. minor probatur: revelatio divina est motivum formale praestandi assensum obiecto revelato; sed q ea revelatio sit evidens, non impedit quominus sit motivum formale: ergo assensus praestitus obiecto ex evidente revelatione proposito, est assensus praestitus ex motivo formali praestandi illum assensum.

Minor probatur: quo motivum formale potius movet, nequit impedire quominus sit motivum formale; sed quo motivum formale revelationis evidenter apparet, potius movet: ergo, q revelatio obiecti sit evidens, ~~neque~~ non impedit quominus sit motivum formale. maior est perspicua: nam quo motivum formale

potius movet, est motivum formale potius movens; sed quod est motivum formale potius movens; nequit impediri quominus sit motivum formale; alias ex eo quod esset motivum formale, non esset formale motivum: ergo ex eo quod motivum formale potius movet, nequit impediri quominus sit motivum formale.

Minor secundo probatur: distinctio ... quod nempe, revelatio ut est motivum formale assensus, potius moveat ad assensum, quo evidentius apparet. Probatur 1º: ... eatenus movet motivum formale, quatenus cognitum; sed quo evidentius apparet, est magis cognitum; siquidem est evidenter cognitum, signum quod non est maior cognitio: ergo revelatio potius movet ad assensum quo evidentius apparet. 2º probatur inductione in omni potentia, scientia, seu habitu: quorum motivum formale potius movet subiectum ad eliciendum suorum actuum, quo evidentius motivum illud subiecto apparet: ergo cognita evidenter divina revelatione, nihil prohibet, quominus ex illa moveatur subiectum ad assensum mysterii revelati.

Probatur haec nostra ratio: sicut ad fidem requiritur obscuritas obiecti revelati; sic ad spem requiritur arduitas boni sperati; sed cum certitudine divinae promissionis de beatitudine immediate a Deo facta; immo cum evidentia de divina promissione, et Deo quod verax et fidelissimus in suis promissis, manet obiectum spei arduum in se: quapropter in animabus Purgatorii manet spes de beatitudine, etiam si certo et evidenter sciant futurum esse illis beatitudinem: ergo ideo est quod beatitudo ob suam eminentiam manet ardua in se, etiam stante evidentia suae consequutionis, vi divinae promissionis.

Et ne recurratur ad arduitatem ignis et poenarum, quas animae patiuntur et quibus purgantur. Prudentia et puritas in Angelis bonis post deliberatam electionem amoris Dei in via: post quam viatores fuerunt, nullas poenas patiebantur; et tamen habebant spem de sua beatitudine

licet certo et evidenter cognoscerent Beatitudinem esse illi
futuram, tum in vi divinae promissionis et fidelitatis Dei in
suis promissis: tum quia comprehendentes se esse; videbant enim + vt volunt Theo-
denter se esse inflexibiles et inamovibiles a Deo: quicunque logi nobis ad-
cum ea evidentia et certitudine adhuc sperabant spe theo- versi
logica Beatitudinem; ac proinde haec erat ardua, arduita-
te nimirum in se, quia in se erat eminens et excellens bonum,
ita similiter, licet quis sit evidens de divina revelatione,
potest tamen credere obiectum revelatum, quia nimirum hoc ma-
net obscurum in se, licet stat evidens in revelatione.

Et vr-
getur paritas ista principalis doctrinae in qua S. Thomas
innititur. Ideo qui habet evidentiam revelationis, non po-
test credere, quia cum ea evidentia, obiectum non manet obscu-
rum s. obscurum manet: quod sub minore: etsi non maneat
obscurum in revelatione, quae est medium extrinsecum extrin-
sece connexum cum obiecto; manet tamen obscurum in se; ideest,
ex vi revelationis non fit manifestum medium intrinsecum
obiecti; s. stante ea evidentia medii extrinsece connexi
cum mysterio, stat obscuritas mysterii in se: quod stat fides nimirum itaque:
circa illud sub ~~...~~: etiam inflexibilitas Angeli
in amore Dei deliberato electivo, est medium extrinsece
connexum cum Beatitudine; ipsaque promissio Dei, est medium
extrinsece connexum cum illa; ideest neutrum intrinsece ~~non connectuntur~~ ex
natura sua cum Beatitudine; quae potest etiam si Beatitudo non
maneat ardua in illis mediis, manet tamen ardua
in sua excellentia ~~Eminentia~~, quae est medium intrinsecum illius: quod si-
cut non obstante certitudine promissionis divinae, et
propriae inflexibilitatis, potest Angelus sperare Beatitudinem
tamquam arduam; in se non obstante etiam evidentia revelationis
poterit ~~etiam~~ similiter quis credere obiectum revelatum tamquam futurum

ipse.

Probatur 2° dº alia ratione speciali, in hunc modum efformata: s. antea negamus doctrina quando expressa S. Thom. et ab omnibus Theologis recepta. Etenim D. Thom. in 2a 2ae q. 2. a. 2. et in 3. dist. 23 q. 2. a. 2. q. 2. ibi explicat qualiter in uno et eodem actu fidei concurrant haec tria credere Deum, credere Deo, et credere in Deum. ait quippe, in obiecto fidei possumus considerare duo: alterum est ratio obiecti materialis idest, id quod creditur; et sic ponitur actus fidei qui est credere Deum. alterum est ratio formalis credendi, et hoc est veritas prima cui inhaeret homo, ut propter eam creditis assentiat, et sic hoc ponitur actus fidei, qui est credere Deo. si vero tertio modo consideretur obiectum in quantum est motus a voluntate, sic ponitur actus fidei credere in Deum. Ex quibus tale efformo ratiocinium

Actus quo quis crederet Deo, crederet Deum; sed actus quo quis crederet Deo ipsi evidenter loquenti, crederet Deo: ergo actus quo quis crederet Deo ipsi evidenter loquenti, crederet Deum. maior est doctrina S. Thom. minor evidens. nam quicumque credit Deo ipsi evidenter loquenti, vel habens evidentiam de eo quod Deus ipsi loquatur, certe est actus quo credit Deo loquenti. Ex quo enim sit ipsi evidens, quod est Deus qui loquitur ipsi, non ideo non credit Deo, sed immo ideo credit Deo. nam licet verum sit quod etiam credit Deo, cum credit homini proponenti voce et verbo Dei mysterium: non tamen ideo negandum est, quod dum Deus ipse mysterium proponit, et ei evidenter constat esse Deum qui loquitur, non debeat aut possit credere Deo.

Adprobat non observare ex eo quod cum D. Thom. loco citato, obiiceret sibi in 2a q. ne tale argumentum quod ibi est 3. In actu fidei discernitur fidelis ab infideli; sed nullus est ita infidelis, quin credat quod Deus non loquitur nisi verum: ergo credere vera esse quae Deus loquitur, non est actus fidei, sed magis credere vera esse quae Deus eneris

Dei loquitur, et sic credere homini magis est actus fidei, quam credere Deo. Cui respondet: ad 3um dicendum quod fidelis credit homini non in quantum homo, sed in quantum Deus in eo loquitur, quod eo certis experimentis colligere oportet. Infidelis autem non credit Deo in homine loquenti. Ubi dicendum fide[illegible] esse qui credit Deo loquenti in homine, non ideo negat fidelis esse, et probare assensum fidei qui credit Deo per seipsum loquenti.

Cum ergo ad actum fidei deserviant loquutio Dei, obiectum vel res quae loquitur, et pia affectio seu motus voluntatis imperans assensum: dictat quod ubi loquutio Dei est manifesta seu evidens, non ideo assensus non est fidei: quod est talis assensus fidei actus quo quis credit Deo evidenter sibi loquenti. Antecedens est D. Thomae qui in cit. loco in solut. ad 1. inquit: ad 1um dicendum quod per omnia praedicta non nominantur diversi actus fidei, sed eo diversi qua in fide inveniuntur diversimode nominantur. illo enim actu quo credit in Deum, credit Deo, et credit Deum. Probatur: quod auctoritas Dei loquentis manifeste appareat non derogat assensui fidei: quod probo antecedens manifestatio divinae loquutionis non est praecise manifestatio obiecti testificati: quod probo antecedens manifestatio divinae loquutionis tantummodo manifestat obiectum ut testificatum, sed manifestatio obiecti ut testificati non est manifestatio obiecti in se: quod probo minorem: manifestatio obiecti ut testificati solum decernitur ex obiecto ut testificato manifeste: quod

Alia est probatio dummi [illegible] quam breviter sub hac forma proponitur: Angelus supremus in 1o suae creationis instanti habuit fidem Trinitatis divinitatis; et tamen habuit evidentiam in attestante: quod probo minorem: habuit iudicium moraliter evidens Deum esse Deus erat qui ipsum de illo mysterio illuminabat: quoniam certo sciebat se non posse illuminari ab alio Angelo, cum

prehendendo ipsius evidenter sciret, se esse supremum omnium Angelorum, ac proinde non posse ab ullo alio Angelo illuminari. — Ita deficiebant tunc omnia motiva credibilitatis, quia nec erat Propositio Ecclesiae, nec alia motiva, videlicet miracula, Martyres, Sanctitas populorum etc. Quia dices ille Angelus tunc per interiorem instinctum se moveri ad credendum. Contra: quia non habebat regulam ad discernendum an a se, an a spiritu intrinsece regeretur: Contra 2.º aut Angelus tunc videbat personam ipsum interne dirigentem, aut non videbat? si videbat, et simul habebat fidem: ergo et poterat habere fidem videntem etiam personam loquentem. patet: quia non minus directe eius veritate Mysterii specialis directio Dei, quae eius locutio: quam clare cognoscebat Angelus, et cognoscerent omnes quod Deus non potest dirigere ad credendum falsum, sicut non potest falsum revelare. Si dicatur Angelum experiri ipse directionem passivam, non vero vidisse personam dirigentem: ergo prudenter dubitare poterat an a se an aliquo regeretur.

Respondet M. Ferre. Angelum supremum tunc non cognoscere evidenter, nec experiri quod illuminaretur de rebus fidei: ac proinde non habuisse evidentiam in attestante: et ratio est: quia cum illa illuminatio non esset de ordine naturali, non poterat Angelus evidenter illam cognoscere. Cui videtur opponat hic Arguens quod evidenter experiebatur Angelus se assentiri rebus quas non videbat; ac proinde cognoscebat evidenter res illas et suum assensum esse supra totam naturam: ergo evidenter cognoscebat se illuminari: ergo aliquo. — Respondet quod licet Angelus cognosceret res illas non esse naturales, nec suum assensum naturalem esse; non ideo tamen cognoscebat esse supernaturalem: quia licet inter esse naturale et supernaturale non detur medium; tamen inter cognoscere evidenter aliquid esse, et hoc non esse naturale; et positive cognoscere esse supernaturale, datur medium, nempe suspendere

Judicium, vel actu evidente quo evidenter Judicetur illud esse supernaturale. Sicut Angelus lumine naturali cognoscebat humanitatem Christi subsistere, et non subsistere subsistentia creata; et tamen non ideo a fortiori cognoscebat subsistere subsistentia divina, sed suspendit suum Judicium quoad quid est talis subsistentia. Contra arguitur sibi instat. quia talis suspensio Judicii non poterat esse naturalis; ac proinde debebat esse miraculosa; quia animirum in divisione bimembri agnitione divisi, et negatio unius membri, sequitur necessario et naturaliter affirmatio alterius. Ut si quis affirmet de aliquo esse animal, et neget esse rationale; sequitur necessario et naturaliter esse irrationale: quia Angelus cognoscens res quas evidenter sciebat non posse cognoscere, nisi vel illuminatus, vel per vires supernaturales; cognoscens evidenter illas per vires supernaturales non cognoscere; aut evidenter cognovit se esse illuminatum aut suspensio sui Judicii circa hoc fuit miraculosa. Ad hoc respondet fore ex suspensione sine miraculo fieri, quia lumen naturale Angeli, negative se habebat circa supernaturalia et sic non poterat elicere Judicium evidens de supernaturalitate: ad exemplum ait quod quando divisio bimembris cognoscitur evidenter quoad utrumque extremum, tunc qui cognosceret rem esse animal, et non esse rationalem, cognosceret evidenter esse irrationale. At Angelus lumine naturali non cognoscebat evidenter rem dividi in naturale, et supernaturale; unde etsi cognosceret assensum esse, et non esse naturalem, non ideo cognoscebat esse supernaturale.

Mihi omnino displicet tota haec solutio et doctrina illius: nec vacat illam impugnare: Inter haec doctrina habet et suspensione dignum, est exemplum de subsistentia divina deitate humanitatem ignota Angeli lumine naturali: sequa

postea: reliqua v.º quae adducit solutio pure voluntaria sunt, et ideo neganda.

Modo 5.º quod Unice et specialiter ex

Attencion. hac solut. ferre deduco, est quaedam instantia ad hominem contra hunc A., et in fauorem nostrae delusionis. Etenim ideo hic A., et omnes contrarii sentiunt non posse dari speciem evidentia in attestante; quia revelatio evidens rei dealiquo misterio connectitur cum veritate illius; ut qui semel evidenter cognoscit rem illud revelare, non possit non assentiri Mysterio revelato: et hoc (ut saepe saepius ab ipsis dicitur) ideo est, quia revelatio rei connectitur cum veritate Misterii: quod evidens cognitio revelationis, est evidens assensus Mysterii revelati. Modo sic; sed stat quod licet connectatur revelatio rei cum veritate Mysterii, non ideo qui evidenter cognoscit revelationem, teneatur evidenter assentiri Mysterio: quod Probo minorem; in qua summa vis est: licet cognitio contraria ad non existentiam unius membri divisi; connectatur realiter cum cognitione evidenti contraria ad existentiam alterius membri; stat optime quod qui cognoscit evidenter non existere unum ex his membris, non ideo evidenter cognoscat existere alterum; immo stat quod cognoscens evidenter non existere unum, non ideo ~~cognoscat~~ cognoscat ullo modo, existere aliud: quod multo melius stabit, quod cognoscens evidenter revelationem Misterii Trinitatis, non cognoscat evidenter sed tantum obscure Mysterium in se, licet revelatio sit connexa cum veritate Mysterii.

Explico instantiam detrahendo eius assumptum. Stat optime quod cognitio evidens Angeli negans suum assensum (quem evidenter cognoscit existere) esse naturalem, non ideo cognoscat evidenter et affirmet esse supernaturalem; et tamen cognitio quae affirmaret esse supernaturalem, omnino connectitur cum cognitione

negante esse naalẽ: q. etsi Revelaõ Incarnaõis cum Mysterio stat optime quod sine ullo miraculo, neque implicaõne Cognitio evidens Revelaõnis, non sit Cognitio evidens Mysterii, sed tantum obscura. Respondebis stare scientiam et non Revelaõem, quod sub Cognitione naali et evidenti Angeli, ideo quod huius assensus est naalis; non cadit Ens supnaale, qua potest potest illa Cognitio negare quod huius assensus est naalis, quin ideo affirmet quod est supnaalis: at Ideo sub Cognitione evidenti Revelaõnis, cadit Mysterium Revelatum: quod non stat quod illa Cognoscatur evidenter, et quod Mysterium non Cognoscatur evidenter. Vel aliter, et in idem recidit. Cognitio Angeli negans huius assensum esse naalem, non Connectitur cum Cognitione affirmante esse supnaalem; quod negatio Entis naalis et affirmaõ Entis supnaalis non Connectuntur relate ad lumen naale Angeli. Optime quidem: sed est nostra Doctrina sub Cognitione evidenti Revelaõnis, qua evidenti; non cadit Mysterium ut in se verum, sed tantum ut Revelatum vel ut subest Revelaõni. Vel aliter Cognitio evidens Revelationis, qua evidens est, non Connectitur cum Veritate Mysterii in se, sed ut subest Revelaõni: quod stat quod Cognitio evidens Revelaõnis, non sit evidens Cognitio Veritatis Mysterii in se; sicut stat, quod negatio naturalitatis in illo assensu, non sit eo ipso affirmaõ supnaalitatis illius; quia haec supnaalitas non est affirmabilis, ut subest lumini naali Angeli. Ad IIum ad paritatem de subsistentia Verbi Respondeo: Angelos non Cognovisse quod humanitas Xpti subsisteret subsistentia increata, quia licet naali lumine viderint eam non subsistere propria naali subsistentia; cum Mysterium Incar-

rationis superet lumen naale, plusquam ordo supnaalis, est enim superior isto, ordo Hypostaticus; nec ordo luminis naalis cognosceretur, debuerunt surdi credere quoad quid erat illius subsistentiae suspendere. at in h non adest hac efficacia motivi ad probandam suspensionem judicij. supra qd naalis erat Angelo comprehensio sui ipsius: ac proinde et cognitio Dei qd erat supremus omnium, quae propter non nisi a Deo poterat illuminari.

Sup etiam qd qd Deus esset qui loquebatur ipsi non excedebat lumen naale Angeli: cum Deum esse summam Veritatem in dicendo sit perfectio Dei Ut Authoris naae; ac proinde nec est obtum supnaale, nec excedens vires naales Angeli. = Dicis: qd licet Deus sit summa Veritas in dicendo in actu primo sit attributum et perfectio conveniens Deo Ut Authori naae; tamen ac tus 2us illius Veracitatis, qui sit revelatio Mysterij supnaalis, debet esse supnaalis; qd qd naale est nequit attingere obtum supnaale, neque ad illud trahi. = Sed contra et in summa est obtum fidei Veracitas Dei in actu primo quam revelatio in actu 2o. immo ipse Deus Ut Author naae est etiam obtum nrae fidei. Deinde Resp.

qd licet revelatio sit perfectio Dei conveniens ipsi Ut Authori naae cum hoc tamen stat qd Inesse ... Attractiva sit supernaturalis: qualiter poa obedientialis licet entitative sit naalis, inesse et activa et supnaalis: et species impressa licet formaliter Vitalis non sit, inesse tamen Vitalis est; et hoc sufficit Ut moveat intellectum ad actum Vitalem; qd licet revelatio sit perfectio conveniens Deo Ut Authori naae, potest esse activa supnaalis, sive trahi ad Mysterium supnaale; quea ratione potest movere ad assensum illius. et quibus Veracitas Dei in actu primo est attributum conveniens Deo Authori naae, et tamen potest movere saltem in actu primo ad assensum supnaalem et illum specificare: qd 2o Resp. virtute Divina, et miraculose

fuise a Deo occultatam Angelo subsistentiam increatam humani-
tatis Christi, propter incomprehensibilia Judicia Dei volentis quod
ea tunc manifestaretur Angelis, eo quod in Summis illorum et
Inventionis necnon subsistentia increatae, cum negatione subsistentiae
Creatae, velatae ad Cognitionem illorum: poterat aliqualis ratio
huius miraculosae occultationis reddi ex eo, quod si Deus hoc
non impediret Angelis bonis, neque Diabolo illud impediret,
quod in his quae naturalia sunt omnibus, eodem modo se gerit
circa illos: aut certe si id impediret Diabolo, et non An-
gelis bonis, deneretur Deus impedire etiam ne mali Angeli
comprehendentes bonos Angelos, cognoscerent, ipsos non habere
cognitionem vel speciem de subsistentia Creata humanitatis; quod esset multipli-
care miracula. Igitur ~~omnium~~ impediuit Deus omnium
cognitionem ne attingerent subsistentiam increatam: at hoc factum
fuit miraculose et virtute divina suspendente decursum
ad cognitionem illorum. Verum tale miraculum non est admi-
ttendum in Casu nostrae opinionis; quod Deus non facit miracu-
la ut Angeli habeant fidem Mysteriorum in 1° instanti: vel
saltem si sine miraculo salvatur fides, illud non est necessarium;
at quod salvetur fides, redditur saltem probabile ex nostra dicendi 2°
quod autem miraculose impediret Deus Cognitionem Ange-
lorum de subsistentia increata, praeter sequentia adducta ab illa-
tione ex D. Sancto Thoma qui in 3. p. q. 29 art. 1° assignat ratio-
nem quam adducit D. Hieronymus ad probandum ex S. Igna-
tio Martyre quod debuit Christus nasci de Virgine desponsata;
ut partus eius celaretur Diabolo. Ubi ait D. Thomas: Diabo-
lus multa potest virtute sua naturali, a quibus tamen prohibetur
virtute Divina. et hoc modo potest dici quod virtute naturali sua Dia-
bolus cognoscere poterat, matrem Dei non fuisse corruptam sed Virgi-
nem, prohibebatur tamen a Deo cognoscere modum partus Divini.
En

Ubi D. Thomas dedit diabolo cognitionem evidentem deceo quod deipara adhuc desponsata virgo permanebat: et prohibebatur a deo ne ex ea cognitione deveniret in cognitionem partus divini: quod eadem ferme ratione dicendum est quod eum demon, aut alius angelus cognovit humanitatem Christi, non subsistere subsistentia creata, non ideo evidenter cognovit subsistere subsistentia divina; quae cognitio illi fuit prohibita a deo suspendente suum decursum, ac proinde miraculose illa non extitit. nec valet dicere deum non efficere miraculum, ne angelus cognoscat naturaliter, quod naturaliter cognoscere nequit; quia nequit cognoscere naturaliter subsistentiam divinam quo ad quid est: quod ne illam cognosceret, non erat necessarium miraculum.

Non valet 1.° quia D. Thomas asserit virtute divina et miraculose fuisse prohibitum diabolo cognoscenti lumine naturali quod deipara desponsata virgo erat; ne cognosceret modum divini partus, qui modus supernaturalis quidem erat: quod = 2.° et pro illo et aliis casibus, dici debet: quod licet lumine naturali non valeat cognosci ens supernaturale, quo ad quid est perfecte: attamen quo ad quid est imperfecte, seu negative; sive melius quo ad quid non est, potest cognosci. Etenim cognoscere rem quo ad quid est: potest fieri cognoscendo perfecte quidditatem rei, ita ut cognoscens attingat genus et differentiam rei clare: veluti qui cognoscens lumen gloriae, cognosceret esse ens supernaturale, accidentale, et ex munere suo destinatum ad repraesentationem vel manifestationem obiecti divini beatifici. Haec vero cognitio quidditatis naturali viribus haberi nequit, dum quia obiectum ex omni parte excedit lumen naturale; dum quia nullatenus directiva nexio, nec cum ente naturali, nec cum negatione entis naturalis, evidenter lumine naturali cognitis.

Alia est cognitio rei quo ad quid est imperfecta, quae licet cognoscat obiectum v.g.ª quo ad rationem specificam subalternam, non tamen cognoscit illam quo ad rationem specificam athomam: veluti

qui cognosceret lumen gloriae esse Ens supernale, et nihil amplius. Sane haec cognitio attingeret in esto supernalita-tis adeo abstracta et communi, ut non ideo cognosceret evi-denter et perfecte quid est lumen gloriae: et huiusmodi cognitio potest esse naturalis, et conexione tantum supernali, eo eo, quod connectitur nexu cum alia cognitione evidenti naturali. Veluti si quis apprehendens seipsum cognosceret evidenter se illuminari ad cognoscendum medio aliquo lumine, et simul evidenter cognosceret se non illuminari lumine naturali; eo ipso evidenter cognosceret se illuminari lumine supernaturali. In ubi lumen supernaturale connecteretur nexu, cum supernaturali. In ubi lumen supernaturale connecteretur nexu, cum carentia totius luminis naturalis; et cum cognitio illa sit evi-dens huius carentiae, eo ipso connectitur cum lumine supernatura-li affirmato, non ita ut connectatur cum eo secundum ultima sui differentia, sed solum secundum rationem communem supernaturalitatis: quod cognosceret lumen gloriae quo ad quid est supernaturale, non quoad quid est dabis speciei athomae &c. Igitur hoc modo dici potest quod Angelus cognoscens evidenter humanitatem subsistere, et cognoscens evidenter non subsistere ulla subsistentia creata; eo ipso evidenter cognoscit subsistere subsistentia Divina, non ita ut cognoscat ipsum clare, et perfecte; sed sub ratione communi increata. Similiter, diabolus cognoscens Deiparam esse Virginem et non corruptam. cognoscensque eviden-ter illam esse praegnantem; videnteque partum illius: cognovit evidenter talem opus Divinum esse, et super omnem naturam; sed non cognovit perfecte modum huiusmodi partus Divini; sed solum veluti in communi vel sub communi ratione Divini. Similiter dicendum in casu nostro Angeli illuminati a Deo in 1.° instanti.

Et ratio mihi efficacissima est. quia dum dicitur quod obiectum supernaturale

non potest solo naali lumine cognosci, ideo est q.a requi-
ritur obtg supnaale esse illud q omni ex pte excedit vi-
res naa, itaut nullatenus dnectatur cu nexu cu obto pure
naali; si enim ita aliquomodo dnectatur nexu, eo ipso
non excedit totaliter vires naa; at obta proxime allata
non carent omnimoda dnexione cu obto naali; siquidem
subsista increata v.g.a in eo casu, dnectitur nexu cu nega-
tione totius subsista creata, que negatio est obtg lumine
naali cognoscibile: ac proinde affirmato q humanitas
subsistit, et negato q.d subsistat illa subsista creata, nexu
infertur subsistere subsista increata; ubi haec illatio est ne-
xu dnexa cu priori affirmaone deeo q subsistat, et cu
negatione de eo q.d non subsistit subsista creata: q.o in praedic-
to casu subsista increata ut affirmabilis sed hac dnumi-
raone subsista increata, dnexa et nexu cu obto crea-
to.
Tandem ab inconvenienti probatur d.o casu quo aliquis ter-
rus, et nimirum timoratus, dubitaret de sua fide subsue accepta;
nimirum dubitaret, an crederet fide divina, vel tantum fide ad-
quisita misterium trinitatis v.g.a si iste peteret a deo ut sibi re-
uelaret an crederet praedictum mysterium fide divina, an huma-
na? non posset deus illi reuelare, ipsum fide divina credere.
Ergo non posset ad ipsum ita loqui: credis fide divina, vel ita:
habes veram fidem trinitatis. q.a tunc verum falsum reuelaret. pbo:
facta hac reuelaone, manifesta dei; ia homo ille non habe-
ret fidem de mysterio trinitatis: q falsa esset reuelao affirmans
tunc habere fidem de mysterio trinitatis. pbo ans: tunc causa
fidei esset illi euidenter cognita in vi reuelaonis euidenter
cognita: q.o et mysterium esset illi euidenter cognitum. ans et
aduersariorum.
3.a seq.a ex eadem doctrina illorum probatur: sicut in
eo casu reuelao euidenter cognita est medium licet extrinsecum

dnexum

Ineorum tamen cum fide de Mysterio trinitatis; ita etiam fidei ipsa de Mysterio, est medium licet extrinsecum ineorum tamen obtive cum Mysterio; sed quod revelatio est evidens, licet sit medium extrinsecum, reddit fidem evidenter cognitam: quod quia fidei ita redditur evidenter cognita, licet sit medium extrinsecum, reddet etiam Mysterium evidenter cognitum: quod cum non possit dari fidei rei evidenter cognitae; non daretur in eo casu fides Mysterii trinitatis, ac proinde revelatio dicens: habes fidem Mysterii trinitatis, falsum proferret: quae propter talis revelatio non posset a Deo fieri.

Sicut quod in eo casu, ut salvetur veritas revelationis, debet dici, quod licet Mysterium trinitatis maneret evidens ut creditum, non tamen ideo prout in se; unde prout in se trahat assensum fidei; ita etiam Deo evidenter testificante aliquod Mysterium; licet Mysterium reddatur evidens ut testificatum vel revelatum, adhuc tamen manet obscurum prout in se; et sic potest trahere assensum fidei. Et valde notanda est haec paritas: quod sicut revelatio est medium extrinsecum ineorum cum Misterio testificato; ita etiam fides est medium extrinsecum ineorum obtive cum Mysterio credito: nam revelatio particulari quae in hoc casu assumitur: non affirmaret tantummodo, habes fidem. sed habes fidem Mysterii trinitatis.

Solvitur praecipuum argumentum

Illud sit haec formula proponitur a Petro: cum evidentia divinae attestationis, et sensus in quo Deus loquitur, non componitur fides rei attestatae: quod probo ante: evidentia divinae testificationis et evidentia rei quae ad ante est: quod non componitur cum fide. probo subsequentiam patere probatum ante: nam fides non est de eo quod quid est rei, sed de eo quod detur existentia rei creditae. Ante vero probatur hoc discursu: quidquid Deus dicit verum est, sed Deus revelat se esse

triniz. Vg. q. verum et verum esse trinum; premissæ huius discursus sunt evidentes: ergo et conseq.a est evidens: quia syllogismus est in forma.

Hucusque secure: si aliter offero discursum in hunc modum: quidquid Deus revelat verum est; et hoc est mihi evidens; sed Deus mihi nunc revelat Mysterium trinitatis, et hoc est mihi evidens: ergo Mysterium trinitatis verum est, et hoc est mihi evidens. syllogismus bonus est: ex quo sequitur, mihi esse evidentem consequentiam, quia præmissæ mihi sunt evidentes: Unde infero: quod in vi illarum præmissarum, est mihi evidens veritas Mysterii trinitatis: ergo non possum illud fide divina Credere. patet, quia cum evidentia obiecti non stat fides. Varie occurritur huic argum.to a nostris Doct. quorum solutiones, ni fallor, in idem assumptum collimant; ut rerum postea patebit. Modo placet sequi solutionem Cayetani. qua potest Deus nego ant. ad probationem distinguo ant: est evidentia veri quo ad an est, sub ratione omnium Deo testificata, concedo ant; est evidentia veri quo ad an est, in se, et sub ratione propria et intrinseca veri, nego ant. ad probationem ex illo discursu secure: Deus concedendo integrum silogismum, quia nihil in illo de evidentia habetur. si quoniam in minori asseritur præmissas esse evidentes: potest illud distinguere. quod verum est Deum esse trinum, hoc modo distinguitur: est verum et evidens ex vi præmissarum; subdistinguo: evidentia obiecti ut subest rationi omnium revelati Deo testificati, concedo; evidentia obiecti in se, et sub particulares et proprias rationes; nego conseq. Unde ad alium syllogismum a me factum: Deus concedendo maiorem, et minorem: et disting. conseq. quia Mysterium trinitatis verum est, et hoc est mihi evidens: evidentia veritatis trinitatis in se, et sub propria et intrinseca ratione

nego d. aeq. evidentiam veritatis Trinitatis sine ordine ad rationem revelata; concedo sequelam. Placet explicare doctrinam huius distinctionis, quod in ea totius rei cardo et negotij consistit. Igitur duplex est evidentia quae de re haberi potest. 1a est evidentia rei in se, quae habetur per medium intrinsecum proprium, et privativum rei cognitae; et acquiritur per demonstrationem, seu quae talis est a priori, et per causam rei; seu quae talis est a posteriori, et per effectum et proprietatem rei. Unde intellectus cognita evidenter causa rei, evidenter inclinatur et a priori de ipsa re: et cognita evidenter proprietate, seu effectu rei, evidenter inclinatur a posteriori de ipsa re. Sit huius exemplum in Mysterio Trinitatis: quod evidenter cognoscitur a Beato, videnti divinam essentiam quae hic est propria ratio, et medium intrinsecum rationis suae fecunditatis evidenter cognitae per visionem eius, et veritatis Mysterij Trinitatis.

Alia est evidentia quae potest haberi rei non in se sed in aliquo medio extrinseco, et communi: quae proinde non est evidentia huius rei sub propria et specifica ratione, sed solum sub ratione communi ipsi cum aliis, quod nimirum medium illud in quo videtur, est commune, et sub ratione communi connexum cum re illa: quare ex vi evidentiae illius medij dantis inclinetur intellectus ad assentiendum rei vel obiecto sub ratione communi. Sit huius exemplum Mysteria ipsa nostrae fidei, ut stant sub ratione communi credibili. nam omnia illa sunt evidenter credibilia; eo quod adsunt urgentissima motiva manifesta, pro omnibus, et quocumque illorum credendo. Unde stat quod ego inclinear ad iudicandum evidenter quod omnia Mysteria nostrae fidei sunt credibilia; quin inclinear ad credendum actu hoc vel illud. Et ratio quia ratio illa credibilis est communis omnibus Mysteriis: quapropter omnia sunt connexa cum

illi motivi extrinseci, et argumenti credibilitatis: sed ex evidentia horum motivorum, non fit evidens hoc vel illud Mysterium in seipso et suis propriis et peculiaribus rationibus: sed tantummodo fit evidens ut credibile: quod tamen manet ipse obscurum, illa evidentia, non impedit assensum fidei. Hac quo 2a. evidentia non sed ia. diximus reddi evidenter cognitum Mysterium revelatum per destinationem evidentem. Et ratio: quia dum Deus revelat mihi evidenter Mysterium Trinitatis: hoc Mysterium est mihi evidenter cognitum ut subest illi revelationi; sed evidentia Mysterii ut subest revelationi, non est evidentia Mysterii in se, sed solum sub ratione revelati vel destinati; quae est ratio communis illi Mysterio, et aliquis: quod non excludit assensum fidei. patet quia cum evidentia Mysterii sub ratione communi, stat ~~[illegible]~~ obscuritas Mysterii sub ratione particulari propria et intrinseca illius: nam revelatio non est medium intrinsecum Mysterio: quapropter res evidenter cognita non reddit Mysterium ~~non~~ evidenter cognitum, seu non obscurum in se, licet reddat Mysterium evidenter cognitum sub ratione communi revelati.

Hinc facit ... [illegible] ... hac formula instauratur: sicut de ratione obiecti fidei est obscuritas, sic de ratione obiecti spei, est arduitas, quae apud plures theologos explicatur per hoc quod apprehenditur bonum quod speratur attingens in sua assecutione; et per hoc quod beatitudo quae speratur est bonum in se eminens et excellentissimum: sed stat quod assecutio illius ammittat attingentiam, reddatur infallibili in tali promissioni Dei, quae evidenter adest, adiuncta evidentia Deo quod Deus fidelissimus est in suis promissis; quin, ideo, ammittatur spes, eo nimirum

q^a manet obtum illius nempe Beatitudo ardua in se, quatenus est bonum Eminens et Excellentissimum in se: q^o etsi p^s evidentiam Revelationis ammittatur fides de Mysterio Trinitatis sub ratione Revelati, vel Mysterium reddatur evidens in ratione communis testificati; non ideo redditur evidens, seu non obscurum in se, quapropter potest trahere assensum fidei, sicut in facto.

Urgetur paritas in hunc modum: promissio Divina de Beatitudine Crastina die assequenda, est medium extrinsecum et commune, seu obto spei, qua obto desiderij, vel alterius cuiuscumque affectus acquisibili vel non possessa; quapropter omnia haec obta, seu bona, possunt convenire sub ratione illa communi Divinae promissionis: q^o si alicui constaret evidenter de Divina promissione Dei q^d Crastina die assecuturus esset suam Beatitudinem; respectu illius non esset ardua Beatitudo, arduitate consistente in eo q^d Beatitudo sit contingens; et tamen maneret ardua Beatitudo in se; q^a maneret ut in se est bonum quoddam Eminens, et Excellentissimum: q^o sicut tunc tendere t affectu spei in Beatitudinem arduam arduitate in se, quamvis non arduam, arduitate contingentiae, ita qui haberet evidentiam Divinae Revelationis, posset tendere assensu fidei in obtum Revelatum obscurum in se; quamvis alioquin evidens, evidentia Revelationis.

Sit aliud exemplum commune in hac maa. Non minus ratio Revelati est ratio communis omnibus Mysteriis nostrae fidei; quam est ratio communis eisdem Mysteriis ratio Credibilitatis; et tamen stat cum evidentia Credibilitatis Mysteriorum, fides illorum; ideo nimirum q^a claret evidentia circa rationem communem, nempe Credibilitatis,

in qua omnia Mysteria ducuntur: quia cum evidentia revelationis Mysterii, stat fides illius, ideo nimirum quia illa est evidentia cuiusdam rationis divinae, nempe revelat, in qua omnia Mysteria ducuntur.

Sit aliud speciale exemplum: et fingamus modo quod Antichristus futurus existere physice et realiter in aeternitate, non solum est probabili, sed evidens. Sane cum evidentia ideo quod Antichristus existit physice et realiter in aeternitate, stat obscuritas immo fictitio existentiae Antichristi in se; quae fictitio omnino excludit evidentiam ideo quod Antichristus nunc existat in se; at hoc ideo est quia aeternitas est velut medium commune, nempe mensura communis de Antichristo futuro, quae reliqui futuri: quia sed de hoc exemplo postea redibit sermo.

Replicat ferre 1°: evidentia attestationis et evidentia rei in attestante: quia ex evidentia attestationis, non solum redditur mihi evidens attestatio vel revelatio; sed etiam ipsa res attestata. ante patet. sequela probatur: ex evidentia in attestante non solum redditur mihi evidens esse dictum a Deo, quod Deus est trinus; sed etiam est mihi evidens quod Deus sit trinus: quia probatur: attestatio divina non assumitur pro medio in eo syllogismo ad inferendum quod tale dictum Dei, existat a parte rei; sed assumitur pro medio ad inferendum quod Deus trinus existit: quia ex evidentia in attestante, infertur evidenter, non quod existat dictum divinitatis, sed quod existat divinitas. patet sequela quia ideo habetur evidentia per aliquod medium, quod assumitur probandum per illud: sed per medium attestationis assumitur probandum quod Deus existit trinus, non vero quod existit revelatio vel dictum Dei, Deum esse trinum: quia

Respondeo ideo concedendo ante et distinguo sequelam. sed et ipsa res attestata; sub attestatione vel testificatione concedo: in se ipsa

nego ssequ. ad 3am distinguo ant: ejus est mihi evidens
quod Deus est trinus: quod sit Deus et trinus in se, nego: ut veri
ficatur esse trinus sub illa revelatione, vel dicto Dei; ~~nego~~
dicto ant. ad 3am: nego antecedens quo ad 1am partem di-
stinguo illud quo ad 2am effective pro medio ad pro-
bandum quod Deus trinus existit: ita ut eo illo medio cognos
catur evidenter existentia trinitatis in se, nego: ita ut cognos
catur evidenter existentia trinitatis ut sub illo medio dic-
to ant, et sub praedicta doctrina et distinctione dicta ssequ.
Cuius ssequ adducta; si terminis nostrae distinctionis penetrentur
nulla est.

Igitur: ex evidentia attestationis, cognoscitur evi-
denter res in attestante; sed eo ipso non cognoscitur evident
res testificata in se ipsa: nam Deus ut ~~fides~~ testificans
formaliter, non est medium intrinsecum trinitatis: quod bene
cognoscitur evidenter res testificata ut stat sub testifica-
tione, sive ut juncta cum eo medio testificationis divinae quae
cum sit medium omnino extrinsecum revelatis: quippe omnia
in esse revelati, vel testificati conveniunt: inde est quod solum
cognoscatur evidenter trinitas secundum rationem divinae testifi
cationis: quod manet obscura in se et secundum rationes suas parti
culares, ut possit habere rationem fidei. Neque ideo volumus
asserere, quod in argumento 2do effective: videlicet quod trinitas dicta
tur mihi evidens, esse dicta a Deo quod trinitas existit; non
inquam id volumus dicere: sed quod trinitas praecise ut dicta,
sive ut stat sub dictione Dei, sit mihi evidens per reve
lationem evidentem. Inde revelatio, testificatio, et dictum Dei
sunt obiectum quo, mediante cognitione quatenus ista ita procedit
~~[illegible]~~ cognosco Deum esse trinum sub testificatione evi-
denti Dei quod Deus est trinus. non vero procedit ista: cognosco
revelationem et dictum Dei, Deo quod Deus sit trinus: nam hoc modo

esset revelatio obiective quod, non quo medio cognitionis evidentis: et sive revelatio trinitatis, esset falsa quod non revelaret trinitatem, sed ipsa: et revelatio non est trinitas. — Id explicatur pulchro exemplo futurorum coexistentium realiter in aeternitate. nam affirmans Apprehensivus modo physice realiter coexistere in aeternitate: neque affirmat Antichristus existere in sua propria mensura; neque affirmat tantummodo aeternitatem existere: sed affirmat Antichristum coexistere sub mensura omnium et superiori aeternitatis: quod idem nos affirmamus in vi revelationis evidentis Deo quod trinitas existit; trinitatem existere; neque affirmamus evidenter trinitatem existere in se; neque affirmamus existere tantum revelationem Deo quod trinitas existit: sed affirmamus unice trinitatem evidenter existere sub revelatione, tamquam sub ratione omnium. Neque revelatio assumitur pro medio ad probandum vel inferendum trinitatem existere: sit nobis evidens quod trinitas existat in se, sed tantum sit evidens nobis, quod trinitas in esse verificatur illius revelationis, sive quod sub illius divina testificatione existit. Sicut cum arguitur [illegible] coexistentiam realem futurorum in aeternitate [struck through] ex eo: si futura coexisterent in aeternitate, coexisterent inter se: inferendo hoc modo syllogismum: quae coexistunt uni tertio, coexistunt inter se; sed Adamus, et Antichristus [illegible] coexistunt uni tertio realiter existenti: ergo coexistunt inter se. non valet [illegible] quaerimus; quia videlicet: medium assumptum: [struck through], nempe aeternitas realiter et tota simul existens; non infert existentiam futurorum in se, sed solum ut stant sub mensura illa superiori aeternitatis, et omnium omnibus futuris: unde solum et verum [illegible] illud adsumimus: si cum infertur: quod Adamus et Antichristus coexistunt inter se: subintelligatur inter se, sub mensura superiori aeternitatis; non vero inter se sub mensura

vi sequi. nam hoc esset ingens Chimera. quod maxime notan-
dum est, quod adversarij insistunt semper in eo, quod revelatio evi-
dens Mysterij Trinitatis; reddat evidenter cognitum Myste-
rium in se: quia est medium infallibile ad inferendam existen-
tiam Mysterij. et ideo efformant plures syllogismos: quos omnes
sub hac formula tentant stringere: quae connectuntur uni
tertio connectuntur inter se; sed revelatio Misterij Trinitatis, et ve-
ritas vel existentia huius Mysterij, connectuntur uni tertio nempe
evidentiae de revelatione: ergo connectuntur inter se: quare non
solum erit verum, revelationem evidentem esse, sed etiam evidens
esse Mysterium in se. = Verum ex hac et similibus fit arguendi
recte infertur evidens esse Mysterium ut stat sub medio com-
muni, nempe sub revelatione; non vero evidens esse Mysterium in
se. Determinatur manifeste praefato exemplo: nam sicut coexi-
stentia vel praesentia reali futurorum in aeternitate, ita opponi-
tur: quae coexistunt realiter uni tertio realiter existenti
coexistunt inter se; sed Adamus et Antichristus coexistunt
realiter aeternitati, existenti realiter: ergo coexistunt inter se.
falsum omnino, immo chimera esset, quia inde inferatur
de coexistentia Adami et Antichristi sub mensura superiori
aeternitatis. et ratio mihi efficacissima est quia medium assump-
tum deest in hoc syllogismo quam in alio: non est univocum, vel
non habet univocam connexionem cum extremis identificatis
cum ipso: nam neque aeternitas in se realiter existens, habet
univocam connexionem cum Adamo et Antichristo existentibus
in aeternitate; alioqui quilibet illorum exhauriret totam
mensuram aeternitatis. nec revelatio divina, seu testificatio
Dei, habet univocam connexionem cum hoc solo Mysterio Trinita-
tis revelato; alioqui, non possent alia Mysteria a Deo re-
velari. Unde cum dicitur: evidentiam connecti cum revelatione, revelatio-

ne convenit cum Mysterio: ergo evidentia convenitur cum Misterio: hic intelligendum est cum Misterio ut habet revelationem. alioqui significaretur revelationem habere univocam proportionem cum Mysterio dicendo, damque in dicto nervo infertur evidentiam convenit cum Mysterio, ex eo quod illa convenitur cum revelatione, quod minime deduci potest nisi significetur revelationem esse omnino ad propriam et intrinsecam cum Mysterio, quod perinde est ac habere univocam proportionem cum illo. nisi enim revelatio sit propria et privativa Mysterii, nequit illius evidentia accommodari Mysterio; at sic est quod revelatio est propria Mysterii dantis ut revelati: ergo et evidentia est propria Mysterii dantis ut revelati, vel ut habet revelationem.

Similiter cum dicimus in nostro exemplo: futurum coexistit physice et realiter aeternitati; sed aeternitas nunc realiter existit: ergo futurum nunc realiter existit: sic intelligendum est: futurum existere nunc sub mensura aeternitatis. si enim aeternitas nunc existens esset medium ad probandum nunc in propria mensura existere futurum, mensuraretur mensura aeternitatis, cum propria mensura futuri; et haberent univocam proportionem inter se; quod prorsus repugnat. cum ergo sit omnino aequivoca proportio inter existentiam futuri, et existentiam aeternitatis, quia haec est mensura superior continens in se secundum diversas virtualitates omnia futura, ideo quando infertur existentia futuri, ex coexistentia illius cum aeternitate sic intelligendum est existere futurum sub mensura aeternitatis.

Hinc cum urgent adversarii: quod medium assumptum in praemissis non debet ingredi in consequentia. ubi infertur identitas extremorum inter se, ex identitate cum medio; dicendum est: quod quando infertur identitas extremorum inter se, ex identitate cum medio habente univocam proportionem cum extremis, tunc non debet ingredi medium nec formaliter, nec virtualiter in consequentia. secus vero quando infertur identitas extremorum inter se, ex iden

titate cum medio non habente univocam proportionem cum extre-
mis: si enim non separaretur saltem virtualiter medium
2.º erit falsa in vi consequentiae. Ut patet in exemplis ante
adductis: quod quando ex evidentia revelationis infertur eviden-
tia Mysterii, subintelligendum est medium revelationis, ita ut
2.ª faciat hunc sensum: quod evidens est Mysterium ut stat sub
revelatione. Si enim faceret hunc sensum absolutum: quod evidens
est Mysterium, falsum esset 2.ª quia supponeret pro Mysterio
in se ipso, et non ut revelato. Idem dicendum de fratero. Hinc

patet nullum esse exemplum quod adducit serre: nimirum verum
esse illationem huius discursus: quae sunt aequalia uni ter-
tio sunt aequalia inter se: sed extrema B et C sunt aequa-
lia cum tertio A: ergo sunt aequalia inter se: sicut hic ait
praedicatur aequalitas de extremis inter se, et non ut stant sub
medio: ita in casu nostro cum dicitur: quidquid Deus dicit esse ve-
rum dicit evidenter se esse trinum: ergo existit evidenter tri-
nitas. Debet inferri evidentia trinitatis in se. — Sed nullum
est exemplum, quia est aperta disparitas. Nam extrema B. et
C. connectuntur cum tertio A, tamquam cum medio habente uni-
vocam proportionem cum extremis; est enim eiusdem mensurae, scilicet
unius ulnae, cum qualibet illorum. Evidentia vero revelationis
non habet univocam proportionem cum Mysterio trinitatis, alias
revelatio non esset ratio communis omnibus Mysteriis. Et haec
doctrina prae oculis habenda est, ut plura argumenta solvan-
tur.

2.um argumentum solutum.

Arg.u 2.º revelatio contra trinitatis est medium intrinsecum cum
existentia trinitatis connexum: nam revelat trinitatem in se exis-
tere et ut est in se per habitudinem ad sua intrinseca princi-
pia. Nam eo modo quo credimus Deum dari trinitatem revela-

tur trinitas; 2.° Credimus dari trinitatem, non solum revelatam, sed existentem in se, et sub habitudine ad sua principia intrinseca: ergo. = 2.° Revelatio trinitatis est non divini, sed specialis revelatio huius Mysterij; non enim revelat alia, sed hoc determinate. ergo Mysterium revelatum directiter est hac determinata revelatione: ergo non sub ratione divini. = 3.° Fides nostra de Mysterio trinitatis credit trinitatem, sicut traditur unitatem ad incarnatione esse necessariam: existens vero incarnationis esse liberam, et hoc quia a divino decreto dependet: ergo revelatio trinitatis, affirmat trinitatem existere in se: nam prius est existere quam necessario existere: ergo.

4.° Per revelationem evidentem trinitatis, constat trinitatem existere quo ad an est: per habitudinem vero trinitatis ad sua principia intrinseca, cognosceretur trinitas quo ad quid est; sed fides non exigit dari ad objectum quo ad quid est, sed tantum quo ad an est: ergo si per revelationem evidentem trinitatis cognosceretur evidenter trinitas quo ad an est, non dabitur fides erga trinitatem, vel de trinitate.

Resp.° revelationem non esse medium connexum cum trinitate, ut in se est; alioqui deficiente revelatione deficeret trinitas in se. et licet affirmet trinitatem existere ut est in se, sub habitudine ad sua intrinseca principia: haec habitudine, est tamen materialis, ratio quae, et objectum attactum a revelatione. Unde objectum Mysterij est in cognoscente sub ratione revelati, quae est ratio divini et extrinseca Mysterio: et quantumvis ponatur revelatio particularis huius Mysterij, et reduplicetur Mysterium sub ratione particulari, et sub connexione intrinseca et propria. objectum hoc est ratio quae materialiter attacta ut subest rationi divini revelati, quae est ratio sub qua unica et for-

is cognoscendi illud. et hinc revelatio dicens Trinitatem existere, et necessario existere, sicut autem Incarnationem: sicut intellectus assentiatur existentiae necessariae Trinitatis, non ut in se est, ut revelata, vel ut debeat huic rationi divinae, cui etiam debetur Incarnatio revelata. — Item: cum ex evidenti revelatione cognoscitur Trinitas quoad an est, et quo adhuc est, debet sumi per habitudinem ad revelationem tamquam ad rationem divinam omnibus mysteriis: non per habitudinem ad effectum proprium, vel proprietatem, ex cuius cognitione evidenti deveniatur in evidentem cognitionem mysterii quoad an est in se ipso.

Aliud exemplum invictum pro nobis.

Deus testificans Trinitatem est medium intrinsece, et extrinsece connexum cum Trinitate. nam ut est Deus est medium intrinsece connexum cum Trinitate; ut testificans vero et particulariter connexum cum Trinitate, et dominium connexum autem est medium pure extrinsecum: et tamen connexio illa intrinseca non obest cum Trinitate et tamen connexio illa intrinseca non obest ut Trinitas testificata a Deo credatur per fidem, ideo quia assensus intellectus non trahitur ad Trinitatem ut connexam cum Deo absolute, sed ut connexam cum Deo ut testificante: ergo quia assensus praestitus ab intellectu Deo revelanti mysterium evidenter non trahitur ad mysterium ut evidenter testificatum, sed ad mysterium testificatum prout in se est; minime obest illa evidentia testificationis, seu connexionis testificationis cum mysterio testificato, ut hoc per fidem attingatur.

Muniz. La de Prima.
Perea. Vispl.
Mrz. Escritura
Padilla. Phia Moral.
Cid. Durando
Generelo. Sto Thomas
Serrano. Escoto
D. Julian. Theol.a Moral.
Manso. S. Anselmo.
Pardiñas

An circa idem obiectum possint simul stare fides et scientia in eodem subiecto.

Simpliciter possunt fides et scientia separari. 1° actu scientiae, et actu fidei. 2° habitu fidei, et habitu scientiae; 3° habitu fidei cum actu scientiae, et e contra. et quia in omnibus his modis invenitur difficultas pro illis sit.

Prima conclusio

Actus fidei et scientiae circa idem obiectum nullatenus possunt stare in intellectu. haec conclusio expressa est D. Thomae in h. et 1. 2ae q. 67. ar. 3. et in 3. dist. 24. art. 2. quodlib. 1. 3. c. gentes cap. 43. et omnium thomistarum. probatur conclusio ratione desumpta ex loco citato: formae exigentes in subiecto conditiones aequaliter incompatibiles; nulla ratione possunt stare; sed ita sunt actus fidei et scientiae: ergo. probatur minor: actus fidei exigit quod subiectum non sit videns, et actus scientiae constituit subiectum videns; sed ista sunt conditiones aequaliter incompatibiles: ergo. maior quo ad 1am partem probatur: actus fidei est assensus intellectus non convicti, nec sufficienter ab obiecto determinati; ac proinde libere moti ad assentiendum: ergo exigit quod subiectum non sit videns. patet consequentia quia intellectus videns obiectum, est convictus ab illo, et ab illo necessitatus: ergo.

Respondent ad hoc argumentum dicendo: quod eo [illegible] subiectum non sit videns, per illud medium, cui innititur assensus fidei, sedeo: quod non sit videns per aliud medium cui fides non innititur, nego consequentiam. nec urget probatio: quia licet intellectus sit videns obiectum per medium scientiae: tamen per medium fidei est tale obiectum obscurum, ac proinde potest libere assentiri; quia manet indifferens ad non assentiendum in hoc testimonio. nec est mirum quod per diversa media et diversos actus illis innitentes, libere et necessario tendat intellectus ad idem obiectum: cum idem numero actus respectu eiusdem obiecti possit esse

liber et nexius; ut fatentur plures thomistae de amore beatifico Xpti Dni: quez docent, etiã regulatū fuiã beatificã fuisse simul nexiũ, et meritoriũ: ac pp̃ea per liberũ. et suadetur raone: qd non inconveniat idẽ objtũ proponi ut dignum amore duplici modo, quorũ unũ necessitet, et alterũ non tollat indiffiã voluntati, et pp̃ea poterit tunc voluntas pp̃ter unum, libere; et pp̃ter alterũ nexio, idẽ objtũ diligere.

Ctra solutionẽ sic arguo: actus fidei est assensus intus liberi libertate ctrarietatis ad assentiendũ et dissentiendũ; sed indiffiã intus ad assensũ et dissensũ, non potest iungi cũ visione objti in eodẽ intellu: g° actus fidei et actus intus non videntis objtũ etiã per aliud mediũ. Minor probatur: intus videns objtũ est necessitatus quo ad specificaonẽ ad assensũ, seu redd. impotens dissentiri; sed non esset necessitatus, si posset etiã per aliud mediũ dissentire: g° patet minor; cũ assensus et dissensus circa idẽ objtũ etiã per diversa media pugnent: g° cũ visione objti non stat indiffiã ad assensũ et dissensũ quae ad fidẽ requiritur.

Et hinc non est eadẽ rao in exemplo allato, qa ille actus, est liber libertate ctradictionis, non ctrarietatis; et libertas ctradictionis potest stare cũ necessitate quo ad exercitiũ per distincta media aut motiva: libertas vero ctrarietatis nequit stare cũ necessitate quo ad specificaonẽ etiã per diversa media. Rao est, qa libertas eo modo opponitur necessitati, quo opponitur actus ad quẽ est necessitas alteri actui eo illi ad quẽ est libertas: g° eo modo opponitur necessitas quo ad exercitiũ assensus liberi per ctradictionẽ per aliud mediũ; quo non assentiri per aliud mediũ, opponitur assensui nexio; sed non opponitur inter se assentiri nexio per ferentiã; et non assentiri per mediũ fidei: g° nec libertas per mediũ

fidei, opponitur necessitas per medium scientiae. Ratio 2.ae partis est, quia necessitas quoad specificationem libertati contrarietatis oppo-
nitur ex libertate, eo modo quo actus ad quem est necessita-
s opponitur uni ex actibus ad quem est libertas; scilicet actus ad
quem est necessitas est assensus, et actus ad quem est libertas, est
dissensus; et ubi etiam per diversa media sunt incompatibiles, quo
etiam ipsa necessitas et libertas. — Possunt igitur in eadem vo-
luntate circa idem obiectum ex diversis motivis, dari duo actus
quorum alter sit liber libertate contradictionis, et alter necessarius
quoad specificationem. Unde etiam ex diversis motivis, nequit
idem obiectum diligi et odio haberi: et similiter nec per diversa
motiva potest idem obiectum esse creditum, et scitum. — Aliter, et forte
melius dici potest, quod nec per diversa motiva potest opponi
libertas et necessitas respectu eiusdem obiecti loquendo etiam de li-
bertate, et necessitate, quoad exercitium. nam vel medium de
bertate, et necessitate, quoad exercitium. nam vel medium se de-
net ex parte obiecti, ita ut actus tendat in illud: vel solum influ-
it motive, et per modum causae determinantis ad hoc ut absolu-
te fiat? si primum, iam non est idem obiectum, unde non manet ca-
sus c[ontra]rius. si secundum, implicat quod subiectum, determinetur ab ali-
qua causa libera, et absolute, quin supponatur absolute indi-
fferens: quod non potest habere libertatem etiam per aliud medium
ante patet, nam si est necessitatus quoad exercitium, non est ab-
solute indifferens: quod non potest esse liberum per aliud medium.
quod si stante intellectu necessitato quoad assensum per medium certum
moveat testimonium dicentis, Inquiro, vel hoc testimo-
nium se habet ex parte obiecti, et tunc erit distinctum obiectum, et non
sumitur se, scilicet ut testificatum. vel solum se tenet per modum causae deter-

minantis ad assentiendum obiecto absolute, et tunc cum assensus non moveat intellectum per attractionem hanc, poterit liber exsolvere sub casu dici absolute, quod intellectus libere et necessario assentitur.

Xº. quem modum dicendi inveniatur diversitas, inter amorem beatificum Xpti Dni et amorem sere et liberi. Ille enim poterit esse liber et necessarius, quia diversitas motivi ex parte obiecti se habebat quatenus necessarius versabatur circa obiectum suum intrinsecum, et ut liber versabatur erga eum ut connexum cum creaturis; vel ut est ratio diligendi creaturas. scientia vero et fides in nostro casu versantur circa idem omnino, quia media non se tenent ex parte obiecti, sed sunt causae determinantes ad absolute hoc vel illud cognoscendum.

Dices: intellectus videns obiectum et necessitatus ad assensum per medium demonstrativum, manet liber ad dissensum: quia potest per medium fidei assentiri obiecto. Probo antecedens: necessitas illa ad assensum per medium demonstrativum, est necessitas orta ex suppositione extrinseca, nempe ex suppositione medii demonstrativi; sed talis necessitas non tollit libertatem ad dissensum in sensu diviso, et sic se, licet non ut iungendum cum assensu, et cum medio demonstrativo: quod erat probandum.

Resp. neg. ant.: ad probationem distinguo maiorem: et necessitas orta ex suppositione extrinseca, et se habens ex parte actus ut inferens, quod principium tollens libertatem ad dissensum, dedo: non ita se habens, nego maiorem, minorem et consequentiam. Itaque cum non stet libertas et potentia in sensu diviso, sine iudicio indifferenti, proponente obiectum capax ad assensum, quam dissensum: et cum incompatibile sit hoc iudicium indifferens cum iudicio ~~[illegible]~~ evidenti de veritate obiecti, quod necessario oritur ex medio demonstrativo in intellectu illo vidente; inde est, quod suppositio medii demonstrativi, tollat li-

bertate ad dissensum; et nullus posset locus assensui libero fidei: et purificatur in Visione Beata, et in Revelatione cui dent de damnatione: quae licet sint suppositiones extrinsecus advenientes, non relinquunt libertatem et potentiam in sensu diviso, quia afferunt semper iudicium practicum et evidens dei de summo bono super omnia diligendo; et de damnatione infallibiliter futura.

Et quidem maiorem incompatibilitatem habet potentia ad dissensum, ex necessitate ad assensum; quam ex ipso assensu; scilicet ex assensu solo, habet dante posse in sensu diviso: quia ex necessitate ad assensum, nec ista potentia habet. Ratio est: ita opponuntur determinatio ad assensum, et potentia ad dissensum; sicut ipse assensus et dissensus; scilicet implicat diungi simul assensum et dissensum, etiam per diversa media: ergo implicat diungi simul determinatio ad assensum, et potentia ad dissensum, etiam relate ad diversa media. — Dicuntur: necessitas ad assensum proveniens intrinsece per medium demonstrativum tollit illi utramque libertatem et indifferentiam ad dissensum; at non tollit illi indifferentiam ad dissensum per medium ~~demonstrativum~~; quia Chimera esset si daretur in intellectu talis indifferentia: quia tollit indifferentiam ad dissensum in sensu diviso, vel per alia media fidei, sic et opinionis: quia nulla relinquit indifferentiam. — Dissensum: intellectus

catenus est potens dissentiri, quatenus non videt obiectum; et dicitur potens dissentiri per medium fidei, quia tale medium non manifestat obiectum: quia ratio falsum destituta habet potentiam, falsum per medium demoventis impedimentum et non vero obiectum: medium autem fidei solum se habet per modum non afferentis potentiam quam supponit: quia alia

non ratione obiecti, licet stet in intellectu medium fidei, nempe divinum testimonium, assentiens posita ad dissensum: quia nimirum medium fidei cum sit proponere non assentiens, non ideo sufficit ad conservandum potentiam in specie medii assentientis illa: quia medium fidei non sufficit ad conservandum potentiam ad dissensum, sicut quia deficiente non ratione obiecti, deficit distinctivum talis potentiae; sicut quia ut aliquid destruatur, non requiritur quod ab omni agente destruatur, sed sufficit quod ab uno: quia nihil est medium fidei in intellectu, stante in illo medio demonstrativo: quia stante isto, non est intellectus potens elicere assensum fidei per aliud medium. Et potest pacificari in

+ applicata voluntate, cuius potentia non destruitur expedita ad actum supernalem per auxilia pure sufficientia: sed tamen ita non auferunt ~~offerunt~~ illius expeditam libertatem: sicut vero stantibus praedictis auxiliis voluntas impellatur nemo ab aliquo principio necessitante ad omissionem actus supernalis; nemo omittet; quin ratione auxiliorum pure sufficientium, sit potens expedite et applicative ad actum supernalem; quia licet ea non sint auferentia applicationem; non sunt tamen conservantia in respectiva auferentis illa.

Hinc ratio potissima pro hac doctrina ex triplici capite vel seorsim, vel coniunctim effermari potest: sufficerat ea insinuare. Etenim, si simul possent stare in eodem intellectu scientia et fides eiusdem obiecti talis. aperta contradictionem praesefferret obiectum, apertas contradictiones pateretur intellectus; sed hoc est impossibile: quia impossibilis est illa cohaerentia actus fidei, cum actu scientiae. maior patet: aperta contradictio esse tenens ex parte obiecti est quod obiectum, actu sit visum, et actu sit privative non visum; item aperta contradictio, et se tenens ex parte intellectus est, quod intellectus actu sit videns, et actu sit privative non videns; quia actu sit in motivo ad

obti, per fidem; et in hoc et quiete ipsius obti per visionem; simul
libere et necessario amplectatur idem obtum; sed haec et plures aliae
contradictiones, infert necessario coherentia scientiae actualis, cum fide
actuali eiusdem obti: ergo actus fidei et scientiae minime compati
untur simul circa idem obtum. minor probatur: actus scientiae habetur
me et visio intellectualis obti per medium demonstrativum; actus fi
dei e contra est non visio obti in se, sive attingentia illius me
dium obscurum; item intellectus videns obtum, est ab illo ductus et neces
sitatus; intellectus vero non videns obtum, non est differenter determinatus ab
obto, ac proinde ~~...~~ libere movetur ad assentiendum obto:
ergo scientia actualis, et actualis fides eiusdem obti, reddunt obtum si
mul visum, et non visum; intellectum simul videntem et non videntem,
motum et quietum, liberum et necessarium: ergo impossibilis est utriusque ac
tus coexistentia. In hac controversia praescindimus ab eo quod habitus
scientiae, et fidei, possint simul esse in eodem intellectu, vel quod simul
compatiantur habitus fidei et actus scientiae, aut contra habitus scientiae,
et actus fidei. Unde quod ad coexistentiam possibilem, vel impossibilem utri
usque actus, revolvitur ratio dubitandi: et eam esse impossibilem
affirmamus: ducti potissimum, ex ipsa fidei definitione: est enim
fides, teste Apostolo ad Hebreos 11: substantia sperandarum rerum
argumentum non apparentium. Sed absolute et simpliciter maxime
per fidem attingibilis dicitur non apparens; at absolute et sim
pliciter appareret si per medium demonstrativum ab actu scientiae attin
geretur: ergo coexistentia utriusque actus impossibilis est. Ad huncsen-
sum tot tamque aperta sunt testimonia SS. PP. ut ~~nimis longum~~
~~...~~ praelectionum videretur efficere: si ea omnia referre: suffi
ciant quae sequuntur: Augustinus tract. 40 in Joannem: quid
est fides, inquit, nisi credere quod non vides? S. Gregorius, homil.
26 in Evang. quae apparent, non habent fidem sed agnitionem et

Homil. 16 sup. Ezechielem: perimitur fides, cum coeperit homo videre quod credit. S. Bernardus lib. 5. de consideratione: fides est voluntaria praelibatio veritatis nondum propalatae. et tandem Angelicus M. Doctor noster S. expressissime est pluribus in locis: et praesertim in 2. 2ae q. 1. art. 5. et de hac re specialiter instituto tali syllogismo inquit: oportet quod quaecumque sunt scita aliquomodo sint visa: non autem est possibile, quod idem ab eodem sit visum, et creditum. Unde etiam impossibile est, quod ab eodem idem sit scitum, et creditum.

Esta escrivo p. dar á V. P. la funesta noticia de la Muerte de N. Rmo Navarro, q goze de D.s La Enferm.d durò desde mediada Quaresma Comenzò por Erizipela, sucedieron unos bomitos, y ultimam.te se levantò Calentura q le acabò, sin q los Medicos hayan dado Nombre speci-fico ála Enferm.d Murio con grandes Señas de predestinado, de mane-ra q todos quedamos Edificados, aunq mui sentidos de la perdida del sugeto, de q doy á V. P. y esa Comunidad el pesame devido . . . . Ayer Murio D. Sledenga &c. M.d á 20 de Abril de 1725.

Mad.

Compadezco á V. P. el sentim.to de en la muerte de N.ro Rmo Navarro, q fue felicissi-ma al modo de entender humano; y es prueba convicente de q murio como Verdadero Monge un hombre tan desasido de las cosas, como dan á En-tender el Inventario y mem.l q se remiten oy á V. P. . . . . (pide q. P. q prosigue). pues no haviendo dexado escrito el 2. tomo contra Quesnel, de q estan impresos 52. pliegos, es imposible acabarlo. &c. Mad. oy Abril 28.

Episcopologio de los obispos de Oporto.
Pandectas.
Delicias de Polifhemo.